‘DE BIJBEL, WOORD VAN GOD’

HUBERT LUNS

(laatste aanpasssing maart 2025)

Foto door Nathan Dumlao op Unsplash

• Een Compendium van Artikelen •

gepubliceerd in de periode van 2005 t/m 2019

– geen copyright, slechts attributie –

We bieden u hiermee een verzameling overdenkingen aan over het thema "De Bijbel, Woord van God", waarbij achtereenvolgens de volgende aspecten de revue passeren:

1) Het theologisch fundament van de goddelijke openbaring;
2) De ontstaansgeschiedenis van de Bijbel binnen het cultuurhistorische patroon van het Nabije Oosten: van foetus tot kind;
3) Het Nieuwe Testament: een betrouwbaar historisch document en geen late uitbarsting van folkloristische volksfantasie;
4) De profane geschiedschrijving, ofwel de vroege censuur om de literaire traditie van het Christendom in discrediet te brengen;
5) Hoe 'onmogelijke' passages waar kunnen zijn;
6) Tenslotte komen in deel 2 een aantal onderwerpen aan bod zoals de ontstaans-geschiedenis van de Bijbel en bewijs wordt gegeven van de historiciteit van de Exodus.

Deze tekstcompilatie is bedoeld als antwoord op de pogingen van theologen en historici om de Bijbel als een betrouwbaar historisch document te ondergraven en daarmee zijn geloofwaardigheid als Woord van God. Er wordt beargumenteerd dat de Bijbel in alle opzichten een betrouwbaar historisch document is. Het behandelt theologische en historische kritieken op deze zienswijze door bepaalde onderwerpen te onderzoeken zoals de aard van de goddelijke openbaring, de nauwkeurigheid van het traditionele verhaal over het leven van Jezus en de complexiteit van de overdracht van de Heilige Schrift. De auteur geeft een uniek perspectief ten aanzien van de betrouwbaarheid van de Heilige Schrift waartoe oude ooggetuigenverslagen, archeologische vondsten en interpretaties van specifieke bijbelpassages onder het licht worden gehouden. Verder bekritiseert de tekst Modernistische opvattingen die de goddelijke inspiratie van de Schrift in twijfel trekken en het overlegt solide bewijs voor de traditionele Christelijke leer. Boek 2 begint met een discussie over de historiciteit van de Exodus. Tot slot wordt er ingegaan op Bijbelse chronologische details en de ware betekenis van het scheppingsverhaal.

INDEX BOEK 1

pagina

Het Theologisch Fundament van de Goddelijke Openbaring

§ 01 Gods Wezen is in essentie verborgen 6
§ 02 De Bijbel: openbaring Gods 7
§ 03 Gods handelend optreden als trekkracht 8
§ 04 Geschiedenis ter ondersteuning van het geloof 9
§ 05 Geen bewijs van Jezus bestaan? 10
§ 06 Is Gods handelen willekeurig? 12
§ 07 Hoe belangrijk is het Gods ‘verleden’ te kennen 19
§ 08 Israëlieten: de eerste ware historici 20
§ 09 De Bijbel vanuit de Hemel gegeven 20
§ 10 Hoe God zijn Woord openbaart 22
§ 11 Vergelijkende Godsdienstwetenschap 25
§ 12 Voorbeeld van de thematische opbouw van de Bijbel 26
§ 13 De bijzondere plaats van ‘De Handelingen der Apostelen’ 27
§ 14 Stenografie was onder de Romeinen heel normaal 31
§ 15 De gezegdes van Jezus, en niet “het Evangelie van Thomas” 32
§ 16 De ontstaansgeschiedenis van het Nieuwe Testament 48
§ 17 De Bijbel van ‘Kaft tot Kaft’, niet meer en niet minder 49
§ 18 De reformatorische benadering van de Heilige Schrift 50
§ 19 De Nieuw-Testamentische grondtekst identiek aan het origineel 53
§ 20 Geen sporen in de profane geschiedschrijving? 55
§ 21 De Bijbel heeft altijd gelijk 66

Het Kneden der Geesten - De Plaats van Openbaring om Waarheid te leren kennen

§ 22 Langs het rijpingspad van het leven 78
§ 23 Hoe neemt de mens waar? 82
§ 24 De ware wetenschap is een zoektocht naar God 85
§ 25 Fundamenten van opvoeding 87

Appendix 1 : Filmmaker vindt ‘botten van Jezus’ 13
Appendix 2 : Het zogenaamde graf van Jezus 14
Appendix 3A : Het betrouwbare verslag van de Heilige Schrift 33
Appendix 3B : Ipsissima Verba Jesu: De exacte Woorden van Jezus zelf 41
Appendix 4 : De eerste Christenvervolgingen 62
Appendix 5 : Was Saul één jaar oud toen hij begon te regeren? 68
Appendix 6 : Was Koning Jorams zoon ouder dan zijn vader? 70
Appendix 7 : De Verborgen Aard van Complexiteit 90
Appendix 8 : De plaats van het Redelijk Denken binnen de Islam 91
Appendix 9 : Openbaring in de Kerk volgens de Modernistische premissen 94
Appendix 10 : De Moderne Bijbelkritiek 101

INDEX BOEK 2 (p. 108)

pagina

De Historiciteit van de Vernietiging van Sodom en Gomorrah 110

De Historiciteit van de Exodus

§ 01 Officiële twijfels over de Historiciteit van de Exodus 114
§ 02 Nadere argumenten ter datering van de Exodus 116
§ 03 Ontdekkingen van Hebreeuwse inscripties uit de Exodusperiode 117
§ 04 Het raadselachtige Sakkara gebouwd door Jozef de onderkoning 124
§ 05 Waar lag de Rode Zee van de miraculeuze doortocht? 125
§ 06 Via een omweg naar de eindbestemming 128
§ 07 Is de Berg Gods de Al-Lawz of de Al-Gaw? 133
§ 08 Na de Horeb 137
§ 09 Een Divina Comedia 141
§ 10 De chronologische opvolging van de farao's 144
§ 11 De Egyptische stand van zaken na het Rode Zee debacle 147

De Spreektaal onder de Joden in Jezus Tijd

§ 12 Hebreeuws is Hebreeuws 164
§ 13 De Thesis van de Mondelinge Traditie ontkracht 168
§ 14 Het Nieuwtestamentische Grieks vanuit het Hebreeuwse denken 170
§ 15 De Oorsprong van de Hebreeuwse taal en zijn Herleving 172
§ 16 De Koptisch-Hebreeuwse tegenstelling 174
§ 17 Het Hebreeuws opnieuw in Onbruik en opnieuw Herleefde het 175

De Schepping is Herschepping (een historiografische interpretatie)

§ 18 Een Herschikking van het Reeds Bestaande 177
§ 19 Zij zijn een Rook in Mijn Neus 178
§ 20 De Hiaat-theorie 180
§ 21 De Eenheid van het Gezalfde Paar 182
§ 22 De Paradijsvloek 189
§ 23 In Christus méér dan Overwinnaar 192

De Schepping – Boek Genesis (Don Guido Bortoluzzi) 196

§ 24 Hoe het boek tot stand kwam 197
§ 25 De roeping van Don Guido 198
§ 26 De openbaringen laten op zich wachten 200
§ 27 De kern der boodschap 201

§ 28 Onze voorzaten van de Wilde Boom 203
§ 29 Van iedere boom mag je eten, behalve die in het midden 205
§ 30 Kritische Opmerkingen 208
§ 31 Vijf citaten uit de visioenen van Anna Katharina Emmerick alsook de boeken Jasser en Henoch in relatie tot ons onderwerp 214

31A. uit: 'Het Oude Boek Jasser'
31B. uit: 'De Godscirkel'
31C. uit: 'Geheimen van het Oude- en Nieuwe Verbond'
31D. uit: 'Het Boek Henoch'
31E. uit: 'Emmanuel - Visioenen van A. K. Emmerick'

Historiografie Oude Testament

§ 32 Hoe het Bijbels schrift ontstond 223
§ 33 God gaf zijn eigen taal 224
§ 34 De plaats van de Septuagint en de Vulgaat 230

De Panin Bijbelstatistiek (PBS)

§ 35 De ontdekking van de PBS door Panin 237
§ 36 Een voorbeeld van de methodiek - de afstammingskwestie 238
§ 37 Waarom de PBS nog niet de eer heeft gekregen die het toekomt 241
§ 38 Het origineel zoals dat altijd in Gods Gedachte heeft bestaan 242
§ 39 Een correctie op de Panin-Bijbelchronologie 244

Appendix 11 : Archeoloog kritisch over Doortocht door Rode Zee 123
Appendix 12 : De Ontdekking van de Verloren Ark van het Verbond 151
Appendix 13 : Een Nieuwe Soort waarbij de Uterus als Incubator dient... 194
Appendix 14 : Zonder Levende Ziel is een mens de Beestmens 221
Appendix 15 : Hoe lang duurde de Egyptische ballingschap? 246

Het Theologisch Fundament van de Goddelijke Openbaring

Schildering van John James Audubon

1.1 – Gods Wezen in Essentie Verborgen

Volgens de kern van de Joods-Christelijke traditie staat God buiten ons universum. Het universum is slechts één van zijn werken. In dat werk, wat de ons omringende werkelijkheid voorstelt, kunnen wij God tot op zekere hoogte leren kennen. Toch blijft zijn diepste wezen voor ons verborgen. Net zomin als wij het innerlijk van een mens kunnen ontdekken door alleen naar zijn uiterlijk te kijken, kan dat niet bij God. Pas als een mens spreekt, kunnen wij hem beter leren kennen. Zo ook bij God. Pas als God met ons communiceert als Hij zich daartoe verwaardigt, kunnen wij Hem beter leren kennen. Omdat God als individu buiten onze schepping staat (d.w.z. zonder schepping blijft God bestaan), kunnen wij die kennis nooit verwerven vanuit onszelf, zoals wordt gepoogd met de praktijk van transcendentale meditatie welke vertrekt vanuit het "ken uzelve" principe (γνϖθι σεαυτον). Hiermee tracht men in te treden in het diepste zelf, dus de confrontatie aan te gaan met de menselijke ziel, want dat is het diepste zelf. Via dit soort meditatie kan weliswaar een lichtende en schitterende kracht van God worden ervaren – en wát voor kracht! - maar God zelf niet.[1)] De Heilige Chrysostomos, die in de vierde eeuw leefde en om zijn welsprekendheid werd geroemd, heeft dat als volgt geformuleerd: *"God [zei hij] wordt terecht vergeleken met de zon, het meest schitterende object in het heelal, een schittering slechts overtroffen door die van de menselijke ziel, sublieme schepping van Gods almacht."* Deze lichtende ziel is dus niet God zelf, maar slechts één van zijn scheppingswerken. De grote Rooms Katholieke leraar en invloedrijke filosoof Peter Lombard (ca 1100-1160) stelde in zijn antwoord op het neoplatonisme [2)] dat God de goddelijke essentie niet aan de schepselen bij hun creatie meedeelt, maar hen begiftigt met de vrijheid en het vermogen om als individuen op te treden,

dat wil zeggen: als secundaire oorzaken. (cf. Marcia L. Colish) Dit is de logische conclusie uit zijn definitie van God (in het begin van zijn “Sentences” besproken), die hij niet zag als de Oorzaak die het existentiële overschrijdt, maar als de Existentie zelve, en niet als een godheid met een interne hiërarchie of als iets dat door middel van emanaties tot stand brengt.[3)] Daarom is de diepere kennis van God principieel een kennis die verworven wordt vanuit externe goddelijke openbaring en is er geen andere manier om tot die kennis te geraken.

1.2 – De Bijbel: Openbaring Gods

De Bijbel nu is Gods openbaring bij uitstek. Zoals in de tweede Petrusbrief geschreven staat (1:20-21): *“Geen profetie van de Bijbel staat een eigenmachtige uitleg toe omdat zij indertijd niet is voortgebracht door de wil van een mens, maar (...) door de Heilige Geest.”* De Zoon nu is volgens de eerste Petrusbrief (1:20) *“vóór de grondlegging van de wereld gekend geweest, maar is in deze laatste tijden voor ons geopenbaard.”* Het is interessant dat voor het woord openbaren of uitleggen in het Hebreeuws een enkele keer het woord ‘bar’ wordt gebruikt, een woord dat gewoonlijk zoon betekent. In Deuteronomium 1:5 wordt door Mozes de Wet ‘geopenbaard’ in de betekenis van ‘bar’. Is de Zoon niet het onderwerp van de Bijbel, Hij die het Woord is en de Wetsvervulling? In Romeinen 10:4-5 staat: *“Want het einde van de wet is Christus tot rechtvaardigheid van eenieder die gelooft. Want Mozes beschrijft de rechtvaardigheid, die uit de wet is met de woorden: ‘De mens die deze dingen doet, zal daardoor leven.’”* Het ‘einde van de wet’ van Romeinen 10:4 dient te worden begrepen als Christus is het doeleinde of de voleinding van de wet, interpretatie gebaseerd op de betekenis van het Griekse telos, woord dat ook voorkomt in teleologie (niet theologie): wat de leer is van de doelgerichtheid der verschijnselen.

Jesaja 8:6 leest: *“Terwijl dit volk de wateren van Silóach veracht die zachtjes gaan…”* De Midrash Rabbah verklaart dit vers als een afwijzing van Gods Woord. Dit is een uitbreiding

---

1) Zie “L’Expérience Interdite” van de Belg Père Joseph-Marie Verlinde (Ed. St Paul, 1998), waar in het voorwoord Monseigneur Léonard, de bisschop van Namen, schrijft: “Net als in het Christelijke geloof cultiveren het Hindoeïsme en het Boeddhisme de innerlijkheid terwijl de verstrooiing in ijdelheid wordt ontweken. Maar terwijl die wijsgerige stelsels slechts naar het binnenste van zichzelf leiden om het persoonlijke ‘ik’ in een ongedifferentieerde Leegte op te lossen, keert de Christen slechts in zichzelf met het doel met de innerlijke Meester in contact te treden die hem uitnodigt om in liefdeband met Hem te groeien. “Ab exterioribus ad interiora et ab interioribus ad superiora” (langs buiten naar binnen en langs binnen naar het hogere), zei St Augustinus.”

2) Er is niets nieuws onder de zon. Het soort neo-platonisme waar ik op doel is een mengelmoes van platonische, aristotelische en stoïcijnse systemen in combinatie met de Oosterse en Egyptische mysteriën. Door Iamblichos (ca 250-325) verder ontwikkeld, heeft het in die vorm grote invloed op keizer Julianus Apostata (361-363) gehad en op de latere middeleeuwse filosofie. De staatsman Michaël Psellos (ca 1019-ca 1078), professor in de filosofie aan de universiteit van Constantinopel, werd o.a. wegens zijn door Iamblichos getinte neo-platonististische ideeën uit zijn functies ontzet.

3) Emanaties veronderstellen een stroom van dualistische generaties, door de gnosis ayonen genoemd, waarvan bij elke trede een actief en een passief element ontspruit, het mannelijke en het vrouwelijke. God is in die zin identiek aan de natuur.

van de gebruikelijke uitleg dat deze wateren de Messias voorstellen. Een van de titels van de Messias is Silo of 'de Gezondene'. Dat verklaart waarom Christenen de uitgang van deze springader, dat zijn de wateren van Silóach, de Bron van de Maagd zijn gaan noemen. Sint Hiëronymus, verwijzend naar Johannes 9:7, merkt op: *"Het wonder van de genezing van de blinde man met behulp van de wateren van Silóach geeft aan dat de verblinding van de Joden – ja, van alle ongelovigen – alleen kan worden genezen door de 'onderwijzingen' van de wateren van Christus."* De Talmud vergelijkt het stromen van het water met de goddelijke onderwijzingen. Ze dalen neer vanuit hun glorierijke plaats naar onze woonstee, maar vinden alleen een rustplaats bij die personen die laag en nederig staan, want er staat geschreven:

> «« Waarom worden de woorden van de Schrift met water vergeleken? Waarom is in Jesaja 55:1 geschreven: *"O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren!"* Dit is om aan te geven dat gelijk het water van een hoge naar een lage plaats stroomt, dat ook gebeurt met de woorden van de Torah (Bijbel). »» (Bab. Ta'anit 7a, Baba Kama 82a)

Als water in de hemel is in de vorm van wolken, is het hoofdzakelijk water. En als het neerdaalt in de vorm van regen, is het nog altijd water. Als het in de stromen wordt opgenomen is het water. Het blijft altijd hetzelfde alhoewel in andere vorm. In elk stadium blijft het water. En zo is het ook met het Woord van God. Het daalt tot ons neder in een vorm die wij kunnen begrijpen. De Onuitsprekelijke heeft het gewaad van de menselijke taal aangenomen, zodat we kunnen horen en begrijpen en gereinigd worden tot steeds hogere glorie met het waterbad van het woord. (Ef. 5:26) En het water keert niet terug naar de hemel in de vorm van damp totdat het zijn werk heeft gedaan!

> «« Zoals regen of sneeuw neerdaalt uit de hemel en daarheen niet terugkeert zonder eerst de aarde te doordrenken, haar te bevruchten en te laten gedijen, zodat er zaad is om te zaaien en brood om te eten – zo geldt dit ook voor het Woord dat voortkomt uit Mijn mond: het keert niet vruchteloos naar Mij terug, niet zonder eerst te doen wat Ik wil, en te volbrengen wat Ik gebied. »» (Jes. 55:10-11)

De wateren van Silóach zijn derhalve het beeld van de leerstellige stromen die de zielen een overvloed van waarheid en verfrissing brengen. Zij stromen zachtjes. Dit woord zachtjes is in het Hebreeuws 'laet', wat bij 'laat' en 'lat' hoort, welke de betekenis hebben van heimelijkheid of bedekking. De Schrift is nu als met een sluier bedekt. Het Woord is vaak duister en vooral het Oude Testament. God beloofde echter dat de sluier eens zal worden weggerukt. (Jes. 25:7)

1.3 – Gods Handelend Optreden als Trekkracht

Terwijl de betekenis van 'oorzaak' ligt in de randvoorwaarden van het begin, ligt de betekenis van 'telos' in de randvoorwaarden van het einde. Oorzaak is in die zin een evolutionaire duwkracht en telos een evolutionaire trekkracht; in alledaagse taal betreft die trekkracht het handelend optreden van God. De primaire oorzaak van de schepping is even mysterieus als zijn primaire doel, zo mysterieus dat God van zichzelf zegt: *"Ik ben de Alfa en de Omega, het begin (arche) en het einde (telos)."* De schepping is pas voltooid als de volledige wilsovereenstemming zoals die in het begin bestond (oorzaak) - en sindsdien is

geëvolueerd - en de eindwilsovereenstemming (telos) - zoals die in Gods gedachte altijd al heeft bestaan - elkaar raken; …pas voltooid als het *"Uw wil geschiede"* volbracht is; …pas voltooid als het FIAT universeel is geworden.

Wat een heerlijke gedachte, want als dat FIAT universeel zal zijn geworden zal alles en iedereen God lof toezingen. In een variatie op het thema van Melker, priester van de synagoge van Bethlehem, zal dan ieder lijden of jammerklacht, of glorie van Gods heiligen - ja, iedere snik van menselijk verdriet, iedere kwellende droefenis, iedere stervenszucht, iedere bittere traan die eens werd geplengd - een tupos zijn gebleken, een voorzegging van het universele FIAT waar de ganse schepping op afstevent. Dan zal er geen afstand meer zijn tussen handelingen toen en nu, tussen nu en later, en zoals Abrahams offer van Isaäc met dat van Jezus versmelt, zo zullen alle handelingen met elkaar versmelten, want alle handelingen en gedachten - óók ten kwade - zullen blijken te hebben meegewerkt aan het bereiken van het einddoel zoals dat van meet af aan in Gods gedachte bestond. Dan zal de genus van het kwade ontstelt beseffen dat al zijn woeden ijdel is geweest omdat God in staat is gebleken om het kwade, het buitengewoon verachterlijke, het onnoembare en uitzinnige kwaad, ten goede te keren. Maar tegen welk een prijs! ! ! O, onbegrijpelijke diepte van Gods alles overtreffende LIEFDE. Alle lof en eer en glorie zij U. Elke knie zal zich buigen voor Uw grote Majesteit. Ja, want God is groot!

Ik wil er graag op wijzen dat dit handelend optreden van God uit een wilskracht ontstaat.[4)] De bekende Franse entomoloog professor Rémy Chauvin weet het treffend te verwoorden in een interview met Paris Match naar aanleiding van de publicatie van zijn nieuwe boek:[5)] *"Tot op heden heeft men nog niet het volgende gesteld: de mens vormt onderdeel van de natuur en dus vanaf het moment dat er iets bij de mens is dat men geest noemt is er iets in de natuur dat men geest moet noemen. Dat iets dat op geest gelijkt, openbaart zich haast overal in het dierengedrag (vogels, vissen, insecten); dus is er sprake van een 'biologie van de geest', titel die ik aan mijn boek heb gegeven. Wanneer men de evolutie bestudeert krijgt men ook de gewaarwording dat zich een soort wil manifesteert."*[6)] Daaraan wil ik toevoegen: Waarom zouden wij de manifestatie van die Wil aan God willen onthouden en als onwetenschappelijk verklaren, vermits hier sprake is van een algemeen geldend principe?

1.4 – Geschiedenis ter Ondersteuning van het Geloof

De manifestatie van Gods wil is een handelend optreden in de evolutie, zeg maar in de loop der geschiedenis. Daarom is de bestudering van godsdienst zoals die door Christenen en

---

4) Een wilskracht is in wezen intermitterend, discretionair (in tegenstelling tot oorzakelijk), en extrinsiek t.o.v. de systematische wetten van de natuur, op de manier zoals een bestuurder niet extrinsiek is t.o.v. de wagen maar extrinsiek t.o.v. het aandrijfsysteem van de wagen. Deswege behoort de bewijsvoering van Gods trek- of wilskracht niet tot het methodologisch instrumentarium van de natuurwetenschap, maar tot het terrein en de methoden van het historisch onderzoek. Hier ligt ook het slagveld van de religieuze wetenschap.

5) "La Biologie de l'Esprit - l'esprit et la matière" van Rémy Chauvin - Éditions du Rocher, Monaco # 1985.

Joden wordt beleden, in belangrijke mate een kwestie van bestudering van de geschiedenis, hetgeen verklaart waarom het godsdienstig terrein zo veelomvattend is. Het is voor de religieuze praktijk van het allergrootste belang dat wij de historische Noach, de historische Exodus, de historische Jezus, de historische evolutie van de Bijbel, enzovoort, voor waar kunnen nemen. Niet dat wij niet zouden kunnen geloven zonder kennis van de geschiedenis, maar geschiedenis ter ondersteuning van het geloof maakt geloven zoveel makkelijker. Het maakt de onzichtbare God zichtbaar door middel van zijn bemoeienissen. In het algemeen hoeven godvrezende mensen zich niet druk te maken over de wetenschappelijke details van het historisch onderzoek ter bevestiging van de Heilige Boeken. De zekerheid dat de heilige vertelsels een solide basis bezitten en echt gebeurd zijn, daar waar ze als geschiedenis zijn bedoeld, is voor hen reeds voldoende. De tegenstanders van de Heilige Boeken verafschuwen die wetenschappelijke details. Zij willen deze geschiedenissen het liefst vergeten want deze details verstoren hun wens om niet te geloven. Ze verwijzen ze daarom naar het rijk der fabelen of het domein van de etiologische wetenschap (een a priori opvatting over de natuurlijke oorzaak van alle waarneembare feiten). Ik vergeef ze grootmoedig want het is niet altijd eenvoudig om niet te geloven.

1.5 – Geen Bewijs van Jezus Bestaan?

De etiologische redeneertrant (waar scribent het niet mee eens is) gaat ongeveer als volgt: “Wij hebben Abrahams begraafplaats in Machpelah, die nog steeds kan worden bezocht. Indien Jezus bar Mirjam echt geleefd had en zulke verbazingwekkende prestaties had verricht, dan zou het niet meer dan logisch zijn om een graftombe van Hem te bezitten, een begraafplaats met een lichaam alwaar hij vanaf het begin vereerd zou zijn. De afwezigheid van Jezus begraafplaats levert het duidelijkste bewijs dat de historische Jezus nooit heeft bestaan. Een leeg en ongebruikt graf vormt geen bewijs. (Het is een kwestie van tijd voordat de vijanden van het geloof de botten van Jezus vinden.) Indien een mediterrane Joodse boer met die naam bestond, zou die persoon niet op de gemythiseerde Jezus van de Evangeliën lijken, die in de loop der tijd werden uitgebreid en pas vele jaren na zijn dood door mensen

---

6) Het universum telt 170 miljard galaxieën. Gemiddeld zijn er binnen elke galaxie zo’n 25 miljoen levendragende planeten (1 op de 1000 levendragende planeten voor 25 miljard planeten met condities voor vloeibaar water geeft 25 miljoen; 1 op de 1000, want als er condities zijn voor water hoeft er nog geen water te zijn). Als nu 1 op de 250 levendragende planeten zelfbewust intelligent leven heeft (leven is altijd intelligent, zelfs van een bacterie, vandaar de toevoeging ‘zelfbewust’), komen we op een totaal voor het gehele universum van 17 miljoen maal een miljard planeten met zelfbewuste intelligentie, volgens het principe dat God de God van het leven is: leven is de regel, niet-leven de uitzondering. Dit verklaart zich vanuit het teleologisch principe: bij God wordt niets aan het toeval overgelaten in die zin dat God, die Leven en Liefde is, ‘spontaan’ leven laat ontstaan daar waar leven mogelijk is. Wij, hier op aarde, zijn in een uitzonderlijke positie, want van de triljoenen planeten met intelligent leven is alleen hier de duivel losgelaten. Deze haat onze verheven positie, want alleen wij, zelfs niet engelen, mogen Eén met God zijn (zie hogepriesterlijk gebed van Joh. 17:11), een mogelijkheid die door Adams val verloren ging, maar door de doop wordt hersteld. In die potentiële eenwording verschilt ons geslacht van het zelfbewust intelligent leven van alle triljoenen planeten. Bijzonder punt: door die aanleg kunnen wij net zo goed door de duivel bezeten worden, één worden met hem. Aan ons de keus: Jezus in ons hart dragen of de duivel!

werden voltooid die hem nooit hadden ontmoet en niet konden worden tegengesproken door degenen die hem ooit hadden gekend, omdat die tegen die tijd een natuurlijke en somtijds gewelddadige dood hadden gevonden. De Romeinse keizers werden door het volk dat hen liefhad vergoddelijkt, dus waarom ook niet volgens de gewoonte uit die tijd Jezus? (De logica zou verder gaan:) Er is opmerkelijk genoeg geen enkel element in de profane geschiedenis die de uitgebreide versie van de Evangeliën bevestigt."

Abrahams grafkelder te Machpelah, Hebron, door ondergetekende in okt. 2007 bezocht

In een rechtszaak die tegen een zekere priester Don Enrico Righi werd aangespannen, werd de Kerk ervan beschuldigd het verhaal van Jezus te hebben verzonnen in een geval van *"misbruik van het volksgeloof"*. Het misdrijf van de priester? Zijn bewering dat Jezus Christus als historische figuur heeft bestaan! Toen in februari 2006 de zaak onontvankelijk werd verklaard, ging de aanspanner van de zaak, Luigi Cascioli, in hoger beroep, maar uiteindelijk werd de zaak gesloten.

Tijdens een uitzending op 14 april 2005 van het populaire televisieprogramma "Larry King Live" (CNN) debatteerden Ellen Johnson, voorzitster van de vereniging van Amerikaanse Atheïsten, samen met een rij vooraanstaande religieuze leiders over de vraag: "Wat gebeurt er nadat we gestorven zijn?" Johnson stelde: *"Er bestaat geen greintje daadwerkelijk bewijs dat Jezus Christus ooit heeft bestaan. (…) Jezus is een samenraapsel van andere goden (…) die dezelfde oorsprong hadden, dezelfde dood als de mythologische Jezus Christus."* De presentator was even van zijn stuk gebracht en antwoordde toen: *"Dus u gelooft niet dat er een Jezus Christus was?"* Onmiddelijk riposteerde Johnson: *"Zeker niet. En het is niet wat 'ik' geloof. Er bestaat geen seculier bewijs dat JC (Jezus Christus) ooit heeft bestaan."*

Ik wil uw aandacht vestigen op de eerste zin uit John Crossans boek "De Geboorte van het Christendom", op kenmerkende wijze als volgt geformuleerd: *"Chronologisch gesproken was de eerste heiden om Christenen te noemen Pliny in 111, na hem Tacitus in 115 en Suetonius na 122."* Enkele pagina's later schrijft hij: *"Volgens mijn vaste overtuiging vertegenwoordigt Pauls gedachtegang 'een'* [zijn accentuering] *volstrekt geldige en zeer vroege voortzetting van Jezus naar het Christendom in een sterk afwijkende samenhang van dat van de historische Jezus."* De ondertiteling van zijn veel bejubelde "De Historische

Jezus", reeds eerder geschreven, is potsierlijk: "Het Leven van een Mediterrane Joodse Boer". Met deze overwegingen wil ik het belang onderstrepen van de historische wetenschap van de theologie. Indien de tegenstanders van de Ene en Heilige Kerk dit soort van theologie zo belangrijk vinden, dan moet dat des te meer gelden voor zijn aanhangers.

Herinnering aan Abrahams graf incl. grot

1.6 – Is Gods handelen Willekeurig?

Naar eigen goeddunken openbaart God zijn Wezen door in onze omgeving tussenbeide te komen. Wij moeten voor ogen stellen dat de mogelijkheid van willekeurig handelen niet iets is dat alleen God betreft. God handelt bij voorkeur via het waarschijnlijke, maar ook door het onwaarschijnlijke en het onmogelijke. Ten aanzien van de eerste twee manieren verschillen zijn schepselen alleen van Hem in de mate waarin. In feite heerst het willekeurig handelen overal. Bijvoorbeeld: indien een hond kiest om bij de rechterhoek van een open haard te gaan zitten, hangt dit besluit alleen van hem af, omdat de hond evengoed had kunnen kiezen links te zitten. Ik benadruk het woord besluit, hetgeen een handeling veronderstelt die uitsluitend door de besluitvormer wordt gemaakt, in dit geval de hond. De enige oorzaak om te besluiten rechts in plaats van links te zitten, houdt in de besluitvormer verblijf, wat tenslotte geen oorzaak is in de klassieke betekenis van het oorzakelijk begrip waar een zekere gebeurtenis (oorzaak) een andere veroorzaakt (gevolg). Als het niet-oorzakelijk willekeurig handelen zo wijd verbreid is, zou het stompzinnig zijn om deze mogelijkheid uit te sluiten of er geen rekening mee te houden voor wat het handelend en willekeurig optreden van God betreft.

Een beslissing is geen gebeurtenis. Dat zo te typeren is pertinent onjuist omdat een beslissing alleen kan worden geconstateerd vanuit zijn gevolg dat gedrag heet. Een gedraging houdt in dat dit niet kan worden voorspeld door middel van een of andere natuurwet. Het kan wel tot op zekere hoogte worden voorspeld dankzij de verworven kennis over gedragingen uit het verleden, die zijn opgedaan onder min of meer identieke omgevingsfactoren. Voor dat soort kennis zijn de Newtoniaanse natuurwetten irrelevant. De juiste benadering van deze problematiek begint met het opstellen van een veldrapport, een soort historisch verslag dat op de nauwkeurige observatie van gedrag is gebaseerd. Iedere keer als wij met gedrag te maken hebben, betreden wij de discipline die bij historisch onderzoek past. De methodologie van deze discipline wordt met onderlinge variaties en accenten door onder andere de sociologie beoefend, psychologie, politicologie, polemologie, ethologie en theologie. De eerste vier bestuderen het menselijk gedrag, ethologie bestudeert het dierlijk gedrag in hun natuurlijke omgeving, terwijl theologie over Gods gedrag gaat en de wisselwerking tussen de mensen en God, van een God die zo nodig ingrijpt in onze omgeving.

(Zie verder op pagina 19)

APPENDIX 1

Nieuwsblad.be

Filmmaker vindt 'botten van Jezus

27 febr. 2007

Heibel om de 'graftombe van Jezus

Een nieuwe documentaire van Discovery Channel waarin belangrijke Christelijke axioma's ter discussie worden gesteld, zorgt voor de nodige ophef. In 'The lost tomb of Jezus, die in de Verenigde Staten op 4 maart 2007 zal worden uitgezonden, wordt gesteld dat tien eeuwenoude stenen kisten die in 1980 gevonden zijn - in wat nu een buitenwijk van Jeruzalem is - de beenderen bevatten van Jezus, Maria Magdalena en zelfs van Jezus zoon.

Een van de kernpunten van de Christelijke geloofsleer is Jezus wederopstanding en tenhemelopneming, wat in tegenspraak is met de opvatting dat nog ergens de botten van Jezus zouden kunnen liggen.

Filmmaker vindt 'graftombe van Jezus

Volgens James Cameron, die de documentaire produceerde en eerder al eens een Oscar in de wacht sleepte, is vrijwel uitgesloten dat de botten van iemand anders dan Jezus en zijn familie zijn. Amos Kloner, een archeoloog die bij de opgraving is geweest, stelt echter dat de bevindingen niet wetenschappelijk te onderbouwen zijn en meent dat het de makers van de documentaire vooral om financieel gewin te doen is.

Veel van de namen op de kisten, volgens de documentairemakers onder meer *"Judah, zoon van Jezus"*, behoren tot de meest gebruikte Joodse namen uit die tijd, aldus Kloner. Al tien jaar geleden werden de kisten ontdekt.

De Grieks-orthodoxe geestelijke Attallah Han, stelt dat de documentaire indruist tegen religieuze, historische en spirituele principes waar Christenen aan vasthouden. *"Het historische, religieuze en archeologische bewijs toont aan dat Christus is begraven op de plaats van de Heilige Grafkerk"*, aldus Han. De kisten die het middelpunt zijn van de controverse werden echter niet in de oude stad van Jeruzalem gevonden, waar de Heilige Grafkerk staat.

Stephen Pfann, bijbelwetenschapper aan de Universiteit van het Heilige Land in Jeruzalem, zegt dat Christenen zich niet door de documentaire zullen laten overtuigen. *"Maar sceptici houden er in het algemeen van verhalen, die voor veel mensen belangrijk zijn, op losse schroeven te zetten"*, aldus Pfann.

APPENDIX 2

Uit het nieuws 09-03-2007 (Aflevering 286)

Door Franklin ter Horst / www.franklinterhorst.nl

Het zogenaamde graf van Jezus

De afgelopen 2000 jaar heeft de wereld in Gods onfeilbare Woord kunnen lezen dat Jezus is gestorven, opgestaan en ten hemel is gevaren. De vrouwen (Lukas 24:9) die twee dagen na zijn begrafenis het graf openden, waren ontzet toen ze het graf leeg aantroffen.

"En het geschiedde, terwijl zij daarover in verlegenheid waren, dat, zie, twee mannen in een blinkend gewaad bij haar stonden. En toen zij zeer verschrikt werden en hun aangezicht ter aarde neigden, zeiden dezen tot haar: 'Wat zoekt gij de levende bij de doden? Hij is hier niet, maar Hij is opgewekt.'" **(Lukas 24:4-6)**

De Bijbel kent vier Evangeliën: Mattheüs, Johannes, Marcus en Lukas. Deze boeken verhalen over het leven, de prediking, het sterven en de opstanding van Jezus. De Joodse geschiedschrijver Flavius Josephus, die leefde rond het begin van onze jaartelling, schreef: *"Er was een mens, als men Hem tenminste een mens kan noemen, die leefde en leerde in Jeruzalem en Galilea. Hij deed vele wonderen. Zijn naam was Christus. Onze geestelijke leiders hechtten geen geloof aan zijn wonderen, maar velen van het volk volgden Hem. Hij werd gekruisigd in Jeruzalem en stierf, maar zijn leerlingen zeggen van Hem dat Hij op de derde dag is opgestaan uit de dood."* Hij is dwars door de linnen grafwindsels opgestaan. Alles lag er nog, onaangeroerd, in de vorm van zijn lichaam. (Johannes 20:7).

Maar de opstanding van Jezus, zoals in deze boeken beschreven, is niets anders dan een fabel wanneer wij de 33e graad Vrijmetselaar en drievoudig Oscar-winnaar en filmmaker James Cameron (met de films Titanic en The Terminator) en de Canadese documentairemaker van Israëlische afkomst Simcha Jacobovici, moeten geloven. Beide heren zenden schokgolven rond de aarde met de bewering dat het *"wetenschappelijk bewezen"* is dat ze het graf van Jezus van Nazareth hebben gelokaliseerd. In een 90 minuten durende documentaire genaamd "The Burial Cave of Jezus" verkondigen zij dat Jezus **niet** uit de dood is opgestaan maar in een grot in Talpiot in Jeruzalem begraven werd.

Het zou gaan om een tweeduizend jaar oud graf dat reeds in 1980 is ontdekt. De heren baseren zich op jarenlang onderzoek van archeologen, historici, schriftdeskundigen en DNA specialisten. In de kleine grot vonden deskundigen tien resten van grafkisten waarop onder meer de namen staan gegraveerd: Jezus, zoon van Jozef, Juda zoon van Jezus, tweemaal Maria, alsook Maria de moeder van Jezus, en tenslotte Maria Magdalena. Jezus zou volgens de documentaire getrouwd zijn met Maria Magdalena en een zoon Juda hebben gekregen. Volgens Jacobovici hoeft *"de vondst het geloof in Jezus niet te veranderen"*. Volgens hem is er wel degelijk sprake van een hemelvaart, weliswaar niet fysiek, maar wel spiritueel. Wat een ongelooflijke dwaalgeest! Nieuwsmedia over de hele wereld brachten het nieuws op de voorpagina's en diverse internationale tv-zenders besteedden er eveneens uitvoerig aandacht aan. In een BBC-documentaire uit 1996 werd voor het eerst gesuggereerd dat het hier gaat om het graf van Jezus en zijn familie.

Graftombe in Talpiot, Jeruzalem ***Opslag grafkisten - Beit Shemesh***

De claim van de beide heren wordt inmiddels fel bekritiseerd, niet alleen door Christenen en Moslims, maar het wordt ook door steeds meer onbevooroordeelde wetenschappers afgewezen. De prominente Israëlische archeoloog Amos Kloner, die in 1980 verantwoordelijk was voor de opgravingen in en rond de tombe, heeft de film afgedaan als *"klinkklare nonsens"*. Kloner die de graven grondig heeft onderzocht en die de inscripties ontcijferde, noemt de claim *"een geweldig verhaal voor een televisiefilm"*, maar zegt dat elk bewijs ontbreekt. Reeds in 1996 publiceerde professor Kloner zijn bevindingen in het Israëlische tijdschrift Atigot: *"De namen op de graven mogen dan wel dezelfde zijn die van de familie van Jezus, maar deze namen waren wijdverspreid onder Joden in de eerste eeuwen vóór en na Christus."* Kloner doet de combinatie van de namen af als toeval. De IAA (Israel Antiquities Authority), de Israëlisch autoriteit die verantwoordelijk is voor antiquiteiten, houdt de kisten in bewaring in zijn archief in Beit Shemesh en weigert elk commentaar.

De film was te zien op Discovery Channel. Deze zender trekt miljoenen kijkers in 170 landen en heeft de reputatie betrouwbaar, wetenschappelijk en onpartijdig te zijn. Het feit dat er wetenschappers, archeologen, statistici en DNA specialisten aan de documentaire hebben meegewerkt, zal heel wat mensen doen geloven dat de beenderen werkelijk van Jezus zijn. Wat door Cameron en zijn compagnon wordt gepresenteerd is niets anders dan de zoveelste poging het Christendom uit te hollen.

"En indien Christus niet is opgewekt dan is immers onze prediking zonder inhoud, en zonder inhoud is ook uw geloof." (1 Kor. 15:14)

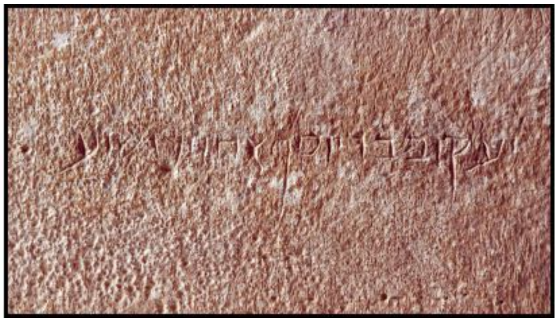

Beenderkist Jacobus ***Inscriptie beenderkist***

Hoe dichter de wereld de tijd nadert van de terugkomst van Jezus, hoe meer verhalen er zullen komen die het bestaan van een opgestane Jezus zullen loochenen. Vóór zijn terugkomst moet de wereld worden duidelijk gemaakt dat zijn sterven, opstanding en komende wederkomst slechts als een sprookje gezien moet worden. Uiteindelijk zullen vele Christenen Jezus slechts gaan zien als één van de vele 'Wereldleraren' op dezelfde basis als Boeddha,

Krishna, Mohammed en anderen. De Antichrist zal claimen de enige echte Verlosser te zijn en de mensen zullen hem geloven en hem massaal volgen. De wegbereiders van de Antichrist is er alles aan gelegen het geloof in de ware Christus uit de wereld te bannen.

Vijf jaar geleden kwam Discovery Channel met de promotie van het Jacobus ossuarium (beenderkist) suggererend dat zich daarin de beenderen van Jacobus zouden bevinden. In oktober 2002 trok een artikel in het tijdschrift “Biblical Archaeology Review” de aandacht toen de Franse paleograaf André Lemaire van de Sorbonne universiteit in Parijs bekend maakte een kalkstenen ossuarium uit 63 AD te hebben gevonden met daarop in het Aramees de inscriptie: *“Jacobus, zoon van Jozef, broer van Jezus”.* Het zou de oudste archeologische verwijzing geweest zijn naar het bestaan van Jezus. De “Israel Antiquities Authority” (IAA) onderzocht het ossuarium en de inscriptie en stelde op 18 juni 2003 op een persconferentie dat het ossuarium zelf echt is, maar de inscriptie in haar geheel een vervalsing: *“De inscriptie blijkt nieuw, in moderne karakters geschreven door iemand die probeerde oude tekens te imiteren”.* Het kistje is vermoedelijk *“Christelijk maakwerk”* uit de tijd nadat Lukas en Mattheüs hun Evangeliën hadden geschreven. Zelfs als het ossuarium inderdaad uit de eerste eeuw stamt, dan is er nog geen bewijs dat het naar de Bijbelse Jezus verwijst. De eigenaar van het kistje, de Israëlische verzamelaar Oded Golan, beweert dat hij het in de jaren zeventig in Jeruzalem voor ongeveer 200 dollar heeft gekocht.

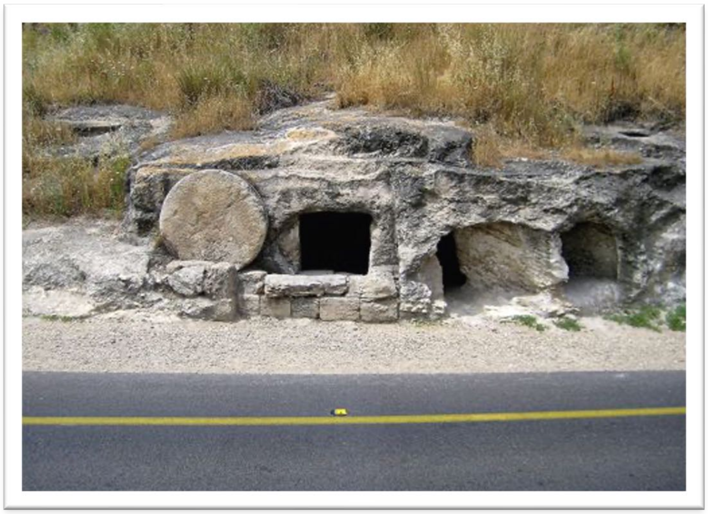

Graf uit Jezus tijd in de omgeving van Jeruzalem

Ook het “Evangelie van Judas” was wereldnieuws, uitvoerig gepromoot door National Geographic Society, die eveneens de reconstructie en vertaling ervan heeft gefinancierd en de hele zaak heeft rondgebazuind in praktisch alle belangrijke nieuwspublicaties over de wereld. Bij de presentatie was de internationale pers massaal toegestroomd. National Geographic betaalde ongeveer één miljoen dollar voor de restauratie en het recht om de tekst te plaatsen en het verhaal van de vondst te vertellen. De krant USA Today meldde: *“Lang verloren Evangelie van Judas werpt op de ‘verrader’een nieuw licht”.* Het Evangelie van Judas is een 26 pagina’s tellende codex, dat Judas in een positief daglicht stelt als de enige discipel die Jezus echt begreep en die Hem slechts verraadde omdat hem dat was gevraagd. Het geschrift is aangetroffen in een zandstenen tombe, in de buurt van het Egyptische plaatsje El-Minya. De tekst is opgesteld in het Koptisch, de taal die werd gesproken en geschreven door de zogenaamd ‘Christelijke’ inwoners van Egypte.

Volgens Irenæus (Grieks kerkvader ca 135-202 AD) werd dit document geproduceerd door de Egyptisch-gnostische stroming der Kaïnieten die beweerden dat Kaïn, Ezau, de Sodomieten, Korach, Judas en andere bedenkelijke figuren uit de Bijbelse geschiedenis, eigenlijk verlichte helden waren die moedig de gnosis *, of kennis van de waarheid levend hielden. Volgens deze beweging schiep een god, die Hystera heet, de wereld en was er een andere godheid Sophia, die zogezegd de hierboven vermelde mensen assisteerde. Sommige uitleggers van dit Evangele verklaarden dat de vondst hiervan zal bijdragen aan een belangrijke opwaardering van deze discipel van Jezus, waardoor hij niet langer als verrader zal worden gezien. Hij zou, door Jezus aan de kruisdood over te leveren, Hem hebben bevrijd van zijn aardse lichaam, opdat Jezus als geestelijk persoon zou kunnen blijven voortbestaan. Een rituele moord dus in het belang van Jezus en diens volgelingen. **Op tal van punten heeft het Evangelie van Judas slechts ten doel de opstanding van Jezus en ook zijn wederkomst in discrediet te brengen.**

Jezus zou Judas verteld hebben dat de wereld op een andere wijze werd geschapen dan wat in het verslag van Genesis staat, en dat ‘een boze god’, Nebro genaamd, de lagere wereld van de mensen regeert. Judas is de ‘dertiende geest’ die werd aangesteld om Jezus te bevrijden van het fysieke lichaam waarin hij gevangen zat. In het Evangelie van Judas is het eerder Judas dan Jezus die verheerlijkt wordt: hij gaat een ‘stralende wolk’ binnen. De gnostische Jezus in dit geschrift is niet de Almachtige God of de Schepper van de wereld; hij stierf niet voor de zonden van de mens en stond niet lichamelijk op uit de dood. Egypte, waar het merendeel van deze geschriften vandaan komen, was in de vroege eeuwen na Christus een broeinest van ketterij en fanatisme. Vele andere door de duivel geïnspireerde vreemde Evangelën ontstonden daar, met inbegrip van het Evangelie van Thomas dat voorwendt details te geven uit Jezus kindertijd. Inmiddels zijn er zo’n 35 van dit soort Evangelën bekend. Een deel daarvan werd in 1945 in Nag Hammadi in Egypte gevonden. Ook de romanschrijver Dan Brown heeft zich voor het schrijven van zijn “De da Vinci Code” door die vondsten laten inspireren. De gnostici zijn een heel vroege beweging, die in feite een perverse verdraaiing van de waarheid voorstaan in een rechtstreekse aanval op het Woord van God. Het Evangelie van Judas is niet anders dan laster en een frontale aanval op de persoon van Jezus en zijn discipelen.

Er zullen nog vele aanvallen volgen want er is Gods tegenstanders alles aan gelegen het geloof in Jezus te vernietigen. Satan gebruikt leugenachtige wonderen en valse bewijzen om zijn doel te bereiken. De ‘heer der vestingen’ haalt alles uit de kast om de opstanding van Jezus te loochenen en heeft daarvoor een heel leger aan loopjongens en dwazen tot zijn beschikking. Er zijn door de eeuwen heen al vele pogingen ondernomen, maar de laatste jaren neemt het aantal ontkenningen over de opstanding van Jezus steeds meer toe. Onder de elite in het Westen is het goed voor je geloofwaardigheid wanneer je de Bijbel en het geloof in de Levende God van Israël in twijfel trekt of beter nog, totaal verwerpt. Met het geloof in de persoon van Jezus Christus is de wereld de mist in gegaan, zo beweert men. Door de eeuwen heen is de opstanding van Jezus beredeneerd als iets dat onmogelijk is, als een sprookje met een slechte afloop voor Jezus. Maar Jezus betrad moedig de weg naar het offeraltaar. Voor Hem, dat wist Hij, lagen smaad gereed en bespotting door het volk, geseling en hoon, maar ook een glorieuze overwinning als sluitstuk van zijn opdracht.

“Want Hij zal overgeleverd worden aan de heidenen en bespot en gesmaad en bespuwd worden, en zij zullen Hem geselen en doden…” (Luk. 18:32-33)

De door satan gemotiveerde mens is geestelijk blind en doof en bekommerd zich helemaal niet om Gods Woord. Men wil Gods onfeilbare Woord gewoon niet geloven en daarom

overspoelen ze de wereld met godslasteringen. Wie volhardend, opzettelijk en willens en wetens de uitnodigingen van het Evangelie trotseert, die verhardt. Zijn hart laat de Here uiteindelijk dermáte verduisteren, dat de grootste dwaasheid hem als zijn persoonlijk geluk toeschijnt. Hij kan zijn dwaasheid niet meer onderkennen. God selecteert voor zichzelf een volk dat ondanks alles in Hem blijft geloven en dat niet wankelt bij iedere aanval op het geloof.

"Zalig zijt gij als men u smaadt en vervolgt en liegende allerlei kwaad van u spreekt om Mijnentwil. Verblijdt u en verheugt u, want uw loon is groot in de Hemelen; want alzo hebben zij de profeten vóór u vervolgd." (Mt. 5:11-12)

Satans storm teistert de aarde. Maar al te graag wil deze tegenstander verhinderen dat het Duizendjarige Vrederijk een feit wordt. Maar dat zal hem niet lukken ondanks dat hij op zijn veldtocht overal gewillige werktuigen vindt. Het zijn opwindende tijden voor bijbelgetrouwe gelovigen, die als nooit tevoren de Bijbelse profetieën zullen zien uitkomen en hoopvol kunnen uitzien naar de glorierijke terugkomst van Jezus.

* Gnosis komt uit het Grieks: kennis; boven het gewone kennen of geloven uitgaande kennis die op goddelijke openbaring berust. De gnosis is een centraal begrip van religieuze of wijsgerige bewegingen uit de late oudheid en eerste eeuwen van het Christendom. Uitgangspunt van het gnosticisme is dat men kan komen tot een volkomen en absoluut weten, onafhankelijk van de Bijbelse openbaring, waardoor men alle problemen betrekking hebbende op God, de mens en de wereld zou kunnen oplossen.

<u>Bronnen</u>:

Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie, deel 10, blz 617.
Cutting Edge Weekly Newsletter, 23 februari 2007.

http://www9.nationalgeographic.com/lostgospel/_pdf/GospelofJudas.pdf

http://www.ccel.org/ccel/schaff/anf01.ix.ii.xxxii.html

http://cuttingedge.org/articles/db067.htm

http://www.wnd.com/news/article.asp?ARTICLE_ID=54474

http://www.heaven77.50webs.com/finddeceptions.html

1.7 – Hoe belangrijk is het Gods ‘verleden’ te kennen

Iedere aktie uit vrije wil wordt geconditioneerd door zijn zingeving zoals dat reeds in de geest besloten is, zelfs bij die hond die besloot om rechts te gaan zitten. Daarom is het kennen van geschiedenis ook het kennen van de zingeving der dingen. Het doel kennen van de dingen uit het verleden is het doel kennen van de dingen die komen. Dit alles betreft de teleologie der dingen. Het Hebreeuwse woord voor zonde is van een wortel afgeleid dat ‘het missen (van zijn doel)’ betekent. Dat wat gedaan is, ons doen nú, en wat gedaan gaat worden, staan met elkaar in verband. Men hoort vaak het argument dat een menselijke gemeenschap zich van zijn verleden bewust moet zijn voor het hebben van een gevoel van identiteit. Dat verleent aan die gemeenschap de noodzakelijke samenhang en doelgerichtheid. Men hoort zelden het even belangrijke argument dat wij ons ook bewust dienen te zijn van andermans verleden. Die andere mens is ook de Godmens die wij moeten leren kennen en ons herinneren om met Hem in vrede te kunnen leven en dóór Hem ook met elkaar. De wereld vindt in Hem zijn uiteindelijke lotsbestemming. Het is belangrijk om Gods voorbije interventies te gedenken en te bestuderen. Zij zijn ons tot lering op schrift gesteld opdat wij het aan onze kinderen kunnen doorgeven. Een van Gods namen is “Ehje Zechor” wat ‘de Heer mijn herinnering’ betekent,[7)] een naam die veel lijkt op “ZecharYah” (Zacharia). Zo wordt herinneren een godsdienstoefening, en inderdaad hoort bij de kern van de Christelijke godsdienstige praktijk de rite van het zich herinneren en zo tot leven te brengen.

De eenheid in God van de geschiedkundige ontwikkeling

Met het steeds meer verdwijnen van de religie uit ons maatschappelijk bestel, verdween ook het geloof in de geopenbaarde waarheid. Daarvoor in de plaats kwam de ‘historische’ waarheid en de ‘redelijke’ waarheid, ontdaan van elke transcendentale waarheid. Een radicale vooronderstelling in het wetenschappelijk onderzoek is dat vroeger, dus in de geschiedenis, alles primitief was en in vergelijking met ons minderwaardig – van een terugval is zeker geen sprake – en dat de mens zich vanuit die oerstaat steeds verder heeft verbeterd, niet alleen op technisch maar ook op moreel en verstandelijk gebied. Vanuit deze maatstaf ging het vergelijkend wetenschappelijk onderzoek de inhoud van de Bijbel op zijn historische merites beoordelen en wilde het dankzij de kritische rede de houdbaarheid van de religieuze dogma’s toetsen, die al bij voorbaat werden verdacht van bijgeloof. In de 19^{e} eeuw voltrekt deze paradigmaverschuiving zich voornamelijk bij een intellectuele en artistieke elite, maar in de 20^{e} gebeurt dat ook bij bredere lagen van de bevolking. (...) Wie de geschiedenis beschrijft, zet zich volgens Willem Bilderdijk (1756-1831) als het ware op de rechterstoel van het heelal en heeft de plicht zich te onderwerpen aan de Eeuwige Waarheid. Het wezen van de geschiedenis is volgens hem leven, beweging en kracht, die van zedelijke beginselen uitgaan. Deze beginselen zijn zowel van godsdienstige als rechtskundige aard. (Ook de Bijbel kan zowel als een godsdienstig als rechtskundig geschiedenisboek worden gelezen.) Vanuit deze beginselen, zegt hij, kunnen we opklimmen tot de eenheid van ieder tijdvak en tot de eenheid van de totale geschiedkundige ontwikkeling.

Uit: “De Missie van een Genie – De spirituele wereld van orangist Willem Bilderdijk”
van Bert Engelfriet – Buijten & Schipperheijn, Amsterdam # 2010 (pp. 42, 112-13)

1.8 – Israëlieten: de eerste Ware Historici

Een bekende trek van het volk Israël is hun ijver in de bestudering van de Heilige Rollen en de daarin vermelde lotgevallen, we zouden evengoed kunnen zeggen: in de bestudering van de geschiedenis, hún geschiedenis, met de bedoeling om te leven, te overleven, herinneren en door te geven, een karaktertrek die absoluut niet vreemd is aan hun vluchtend bestaan. De oriëntalist Jean Koenig, professor aan de Universiteit van Brussel, attendeert ons op het feit dat het ware vaderland voor het soort volken zoals de oude Israëlieten zich in de tijd bevindt en in bloedbanden en niet in de veranderende plaatsen waar hun zwervende nomadenbestaan hen heenvoert. Toch is het door hun voortdurende verplaatsingen dat dit soort volken een sterk ontwikkeld besef hebben van plaatsen en de geschiedenissen van die plaatsen. Het paste dus bij de natuur van de oude Israëlieten om historicus te zijn. Simpelweg, omdat het epos van hun rondzwervingen en Gods openbaring aan hen geen verzinsel was maar op echte gebeurtenissen gebaseerd, moest dit door hen vanwege het uitzonderlijke karakter aan een schriftelijke kroniek worden toevertrouwd, wat in de loop der tijd als de Bijbel zou worden gekend (de Tenach). De Israëlieten waren de eerste ware historici omdat zij duidelijk hadden doorzien dat hun denkbeeld over God afhing van de gebeurtenissen die eens hadden plaatsgevonden, gebeurtenissen die an sich een grote theologische betekenis hadden. De wetenschappelijke betrouwbaarheid van de Heilige Rollen is van het hoogste niveau, waarbij wij ons moeten realiseren dat de selectie van de gebeurtenissen van het te discussiëren onderwerp afhangt en op grond van het nut werden uitgekozen dat zij hadden om de goddelijke waarheden mee te delen; niet altijd op eenvoudig te begrijpen omdat ook hier geldt*: "In het zweet des aanschijns zullen wij ons dagelijks brood eten."* (Gen. 3:19)

1.9 – De Bijbel vanuit de Hemel gegeven

Dat de Bijbel het Woord van God is drukken de Joden als volgt uit: "Torah min ha-shamayim" ofwel: "De Bijbel is vanuit de Hemel gegeven", ofwel: "de mondelinge wet – of Gods gedachten – bestond reeds voordat sprake was van de schriftelijke", een thema dat werd opgepakt bij de verzorging van de eerste kritische uitgave van de Vulgaat, de zogenaamde Typographia Apostolica Vaticana uit 1592, waar kwalitatief helaas veel op aan te merken viel. Daar kon de bul "Æternus ille Cælestium" van Paus Sixtus V (1585-1590), die

---

7) Exodus 3:14-15: "Ik ben die ben (Ehje). (...) Dit is voor altijd Mijn Naam en dit is Mijn gedachtenis (zechor)." Ik wijs ook op Psalm 111:4: "Hij heeft voor Zijn wonderen een gedachtenis (zechor) gemaakt", dat wil zeggen via de H. Schrift en de religieuze feestdagen en ceremonies.

als voorwoord bij deze uitgave werd gevoegd, niets aan veranderen. Daarin werd gesteld dat de Bijbel *“waar, gewettigd, authentiek en onfeilbaar”* is. Eenzelfde benadering is te vinden bij de zeer heilige Paus Pius X (1903-1914) die een eed liet afleggen door alle geestelijken, de “Sacrorum Antistitum”, waarmee hij er inderdaad in is geslaagd om een dam op te werpen tegen het Modernisme, die tot aan het Tweede Vaticaans Concilie heeft standgehouden. Er waren slechts veertig geestelijken die weigerden deze eed af te leggen. De theologische professoren in Duitsland verkregen hiervoor dispensatie op voorspraak van de Duitse bisschoppen. Het zinzanion (onkruid) kon daarmee ongestoord zijn gang gaan. Hoe de Modernisten hun gram hebben gehaald bij Vaticaan II staat beschreven in het uitstekende boek van Pater Ralph M. Wiltgen S.V.D.: *“The Rhine flows into the Tiber”* (de Rijn stroomt in de Tiber), waarin op overtuigende wijze wordt aangetoond hoe belangrijk de Duitse lobby was in de koersbepaling van dat concilie.

De eed tegen het Modernisme van Pius X hield in dat het bestaan van God kan worden geweten en bewezen door de natuurlijke rede, dat wonderen en profetieën zekere tekens van openbaring zijn en dat de Kerk als instituut door Jezus Christus werd opgericht en een constante geloofsschat bewaart waarin dogma’s onveranderlijk zijn van de ene op de andere generatie, en dat geloof een werkelijke goedkeuring van het intellect vertegenwoordigt aangaande de waarheden die van buiten af aan de gelovigen worden voorgesteld. Omdat deze waarheden ‘van buiten af’ worden voorgesteld, valt het zaad van deze waarheden - in Liefde groeiende - alleen in goede aarde daar waar men bereid is dit in geloof te aanvaarden (Mt. 13:1-23). Als het uit onszelf ontdekt had kunnen worden was het niet nodig geweest ze van buiten af aan ons voor te stellen!

De grote verdienste van de Eeuw der Verlichting, die de rede vergoddelijkt heeft, is dat het heeft aangetoond dat er vanuit onszelf geen objectieve waarden bestaan. Dat betekent niet dat in het Christelijk geloof de rede wordt uitgeschakeld, want tenslotte zijn de hoogste zoekers van kennis zij die de subjectieve en objectieve kennis met elkaar weten te verenigen,[8)] maar dan wel volgens het woord van de psalmist (100:2): *“Dien God met vreugde, kom jubelend voor zijn aangezicht”,* principe door Bernard van Clairvaux (1090-1153) vertolkt in zijn: *“Het is beter te gloeien dan te weten”*.

Het lijkt toepasselijk hier een citaat te geven uit ‘La Bible de Jérusalem’ waarin het verbod becommentarieerd wordt om van de ‘boom van kennis van goed en kwaad’ te eten:

> «« Deze kennis (van goed en kwaad) is een voorrecht dat God zich voorbehoudt en dat de mens zich door de zonde zal toeëigenen. Het is dus noch de alwetendheid, die de gevallen mens nu eenmaal niet bezit, noch het morele onderscheidingsvermogen, wat de onschuldige mens reeds had en wat God niet aan zijn redelijk schepsel kan

8) Dit is een gezegde van Abu Hamid Muhammad al-Ghazzali (1058 -1111). Ghazzali heeft de richting van het Islamitische denken sterk bepaald. In de laatste periode van zijn leven raakte zijn denken verstard. Hij werd daarmee de laatste filosoof die de weg van de individuele poging tot interpretatie heeft mogen bewandelen (ijtiyat). Zijn bredere opvattingen zijn in de scholastiek verwerkt dankzij het werk van de Dominicaan Thomas de Vio Cajetan (1469-1534), die wegens zijn nauwgezette bijbeluitleg faam verwierf bij zowel de Rooms Katholieken als Protestanten.

> weigeren, maar het is de mogelijkheid om zélf te verklaren wat goed of kwaad is en daarnaar te handelen, een opeisen van een morele autonomie waarmee de mens in overeenstemming met Jesaja 5:20 zijn positie van schepsel loochent. De eerste zonde is een aantasting van Gods souvereiniteit geweest, door trots ontstaan. Aan deze (hoogmoedige) opstand tegen God wordt uitdrukking gegeven door de overtreding van een door God gegeven voorschrift, dat wordt vertegenwoordigd door de verboden vrucht. »» [9)]

Deze problematiek heeft in ons huidige politiek-sociaal bestel niets aan actualiteit verloren. Louis Michel, de toenmalige Belgische minister van Buitenlandse Zaken, heeft de zaak kernachtig uitgedrukt toen hij in het kader van *"De ontmoetingen van het derde Millennium"* verklaarde dat de hoeksteen van het politieke beleid in het Verenigd Europa, en dus ook van de toen geconcipieerde en later afgewezen Europese grondwet, van het principe uitgaat dat de mens in het centrum staat van het heelal.[10)] Het hoeft dus niet te verbazen dat onze huidige politieke koers zo diametraal afwijkt van hetgeen de Tien Geboden ons voorhouden, ware grondwet van de menselijke samenleving, door God op de Sinaï overhandigd en door Hem zelf in de stenen tafels gegrift (Ex. 31:18), met de bedoeling deze eens Zelf in de tafels van ieders hart te schrijven (Ex. 34:1, 2 Cor. 3:3, Heb. 8:10). Indien Europa ernst zou maken van haar Christelijk erfgoed, zou zij streven naar een supranationale grondwet die op de Tien Geboden is geënt, toetssteen van iedere nationale grondwet. Is dat nou echt te veel gevraagd?

1.10 – Hoe God zijn Woord Openbaart

Inderdaad, de Bijbel is Gods WOORD, maar deze constatering zegt niets over de wijze waarop het profetisch getuigenis tot ons is gekomen. Gods openbaring komt overeen met de sociaal-culturele vereisten van het betreffende stadium van religieuze vorming. Zoals Paus Benedictus XVI in "Verbum Dominum" uiteenzet (nr. 42):

> «« Manifesteert Gods plan zich geleidelijk en realiseert zich langzaam in opeenvolgende stadia, ondanks menselijke tegenwerking. God koos zich een volk en voedde het op met geduld en ontferming. De openbaring past zich aan bij het culturele en morele niveau aan van verafgelegen tijden en brengt dus de feiten en gebruiken naar voren, waaronder vals spelen en misleiding, zonder de immoraliteit daarvan uitdrukkelijk aan te klagen. Dit blijkt vanzelf uit de historische context, maar het kan de moderne lezer verrassen, vooral wanneer men het 'duistere' gedrag over

---

9) De oorspronkelijke tekst luidt: "Cette connaissance (du bien et du mal) est un privilège que Dieu se réserve et que l'homme usurpera par le péché. Ce n'est donc ni l'omniscience que l'homme déchu ne possède pas, ni le discernement moral, qu'avait déjà l'homme innocent et que Dieu ne peut pas refuser à sa créature raisonnable. C'est la faculté de décider soi-même ce qui est bien et mal et d'agir en conséquence, une revendication d'autonomie morale par laquelle l'homme renie son état de créature, cf. Is. 5:20. Le premier péché a été un attentat à la souveraineté de Dieu, une faute d'orgueil. Cette révolte (orgueilleuse) s'est exprimée concrètement par la transgression d'un précepte posé par Dieu et représenté sous l'image du fruit défendu."

10) Deze uitspraak van Louis Michel was tijdens de bijeenkomst te Verviers op 5 dec. 2001. Maurice Faure, een der ondertekenaars van het Verdrag van Rome dat in 1957 de Europese Economische Gemeenschap in gang zette, was een der genodigden.

> het hoofd ziet dat mensen doorheen de eeuwen ten toon spreiden, en dat tot op onze huidige dag. »»

In zijn prediking van 14 mei 2000, getiteld “Het Woord van God”, bracht dominee Lee Woofenden uit Bridgewater, Massachusetts, de volgende overdenking naar voren:

> «« De Bijbel is een boek dat over een tijdverloop van vijftienhonderd jaar werd gewrocht. De eerste vijf boeken, Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri en Deuteronomium, werden meer dan veertienhonderd jaar vóór Christus geboorte geschreven. Het laatste boek, Openbaring, kwam ongeveer honderd jaar nadat de Heer op aarde werd geboren tot stand. Zijn vele boeken zijn door minstens veertig verschillende schrijvers opgetekend. Hun schrijfstijlen omvatten mythe, geschiedenis, wetten, poësie, toespraken, profetie, theologie en mystieke openbaring. De Bijbel is allesbehalve een eenvoudig boek. Regimenten geleerden kunnen hun gehele carrière spenderen, en doen dat ook, in de bestudering van zijn complexiteit en vele dwarsverbanden. (…) Voor hen die met het idee willen spelen dat de oneindige God zijn bedoelingen veel complexer naar voren brengt dan onze eenvoudige geesten voor mogelijk houden, is het nuttig meer te weten te komen van hoe de Bijbel door zoveel auteurs kon worden geschreven en vanuit zoveel verschillende invalshoeken over zoveel eeuwen bestek en dat dit desondanks in één samenhangend boek is verweven, gekend als het geïnspireerde “Woord van God”.
>
> Ik geloof (zo zegt Woofenden) dat de Bijbel door het feit dat het via zoveel menselijk intellect over zoveel eeuwen is geschreven naar zijn huidige vorm toe, dat dit verre van twijfel zaaiend over zijn goddelijke oorsprong, juist deel uitmaakt van Gods plan om het (Gods openbaring) in een boek te gieten dat een wezenlijke schakel moest vormen tussen de Schepper en de door Hem geschapen mens. Als de Bijbel op zeker moment door één auteur tot stand was gebracht, zou ik twijfels hebben gehad over hoe een boek uit zulk een beperkte bron in staat zou zijn de uitgestrektheid van Gods natuur mee te delen aan de uiterst gedifferentieerde menselijke individuen en culturen die onze aarde bevolken. Door de Bijbel door zoveel menselijke auteurs over zoveel eeuwen tot stand te laten komen, verzekerde God dat het alle mensen in alle tijden zou aanspreken. Ongeacht de persoonlijke levensomstandigheden op onze geestelijke trektocht zullen we altijd wel iets in de Bijbel kunnen vinden dat overeenkomt met wat we vandaag meemaken, já op dit precieze moment. »»

Woofendens overdenking getuigt van diep inzicht, en toch is de kwestie nog ingewikkelder. Een van de belangrijke onderwerpen tijdens de middeleeuwen was de ‘universalia ante’, waarvan Sint Anselmus (1033-1109), de aartsbischop van Canterbury, zei dat de betekenis daarvan was dat de waarheid of realiteit uit een reeks vormen in Gods gedachte bestaat en dat derhalve de gebeurlijkheid van onze kennis een weerspiegeling is van de gebeurlijkheid van een gegeven en voorbijgaande realiteit en dat dit daarom van ondergeschikt belang is. Dit betekent dat de onderscheiden betekenissen van de gebruikte termen in onze theologische discussies over Bijbelse aspecten door de geschiedenis heen in zekere zin irrelevant zijn, omdat de Bijbel zelf en wat daaruit voortvloeit altijd dezelfde ondeelbare waarheid bevat. Dit komt neer op de rabbijnse positie dat de goddelijke betekenis elke dag weer opnieuw moet worden ontdekt. Hieruit volgt dat de vaststelling dat de functies van gods-

dienstbeoefening met de eisen van de tijd meegaan, niets ten voordele of ten nadele bewijst van de veronderstelde goddelijke oorsprong van een getuigenis.[11)] Voor een juist begrip van de functies die bij latere godsdienstige inrichtingen horen moet men de aantoonbare basis-functies kennen, niet hun latere betekenis.[12)] Toen God eertijds besloot om volgens de toen geldende behoeftes te interveniëren, zorgde Hij dat de mythen en menselijke fantasieën be-waarheid werden, want God is groter dan onze miserige fantasieën. Zo blijkt Jezus dood en opstanding een wederopvoering te zijn van de Tammuz/ Adonis legende.[13)]

---

11) Een interessante parallel ten aanzien van de vaststelling dat de functies van godsdienstbeoefening met de eisen van de tijd meegaan kan worden gevonden in de rituelen van het Heilig Misoffer, waarbij gebruiken van eertijds geen absolute maatstaf mogen zijn voor tegenwoordig. Paus Pius XII waarschuwde in zijn encycliek Mediator Dei tegen het gevaar om alles naar het beginstadium terug te voeren. (nrs 59-64) Ongetwijfeld, zo beaamde hij, is de Kerk een levend organisme en dit ook ten aanzien van de heilige liturgie, waarbij sprake is van groei, ontwikkeling en aanpassing, dat zich voegt naar de tijdelijke behoeften en omstandigheden, op de uitsluitende voorwaarde dat de integriteit van de leer gewaarborgd blijft. Met hart en ziel terugkeren naar de bronnen van de liturgie is ongetwijfeld verstandig en lofwaardig, zo stelde hij, want de studie binnen deze tak van wetenschap heeft er niet weinig toe bijgedragen de betekenis van de feesten, ceremoniën en teksten dieper te leren kennen. Daarentegen is het niet goed om alles tot elke prijs tot de oudste praktijken terug te voeren. Zo zou van de rechte weg afdwalen wie het altaar zijn oude vorm van tafel wil teruggeven. Die benaderingswijze laat die overdreven en ongezonde zucht naar de oudheid herleven, die tot het bijeenroepen van de synode van Pistoia heeft geleid in 1786. Deze synode wilde één altaar per kerk, de invoering van de volkstaal en afschaffing van privémissen. Pius VI veroordeelde deze synode met de constitutie Auctorem Fidei. Ook paus Paulus VI waarschuwde hiertegen in zijn encycliek Mysterium Fidei. De moderne context is immers niet meer dezelfde als voorheen. De invoering van nieuwe formuleringen of zegswijzen, die weliswaar in teksten van kerkvaders en concilies voorkomen, mogen thans niet eenzijdig worden toegepast zonder goed te letten op de gebezigde opvattingen waarmee ze destijds een ondeelbare eenheid vormden. Wat van toepassing is op formuleringen, geldt evenzeer voor het liturgisch ritueel. Echter, de grondhouding van eerbied en geloof in de verwezenlijking van het mysterie van het Heilig Misoffer dient ongewijzigd in stand te blijven, en daar valt sinds de invoering van de NOM (Novus Ordo Missae) in 1969 veel op aan te merken.

12) “Voor een juist begrip van de functies van de volwassene moet men de aantoonbare basisfuncties kennen, niet hun latere betekenis.” Deze zin in mijn artikel is ontleend aan het boek van professor Erich Blechschmidt: “Wie beginnt das menschliche Leben”, Christiana Verlag, CH # 1976. Na zijn leven lang gewijd te hebben aan de bestudering van de ontwikkelingsstadia van de foetus erkent hij dat de “organisator” van de foetale ontwikkeling een “Deus ex machina” is. Hij legt uit dat de interactie van de foetus met zijn omgeving, d.w.z. de baarmoeder, bepalend is voor de biologische functies. Ik citeer: “Wat niet reeds tijdens de vroege ontwikkeling door differente groeifuncties tevoren beslist is, kan niet bij de volwassenen op een hogere trap van ontwikkeling komen. (En ook:) De organen (van het zich vormend lichaam) funktioneren overeenkomstig de eigenschappen die zij in het betreffende stadium van de ontogenese nodig hebben. Zodoende wijzigt elke functie in de loop van de verdere ontwikkeling. Voor een juist begrip van de functies van de volwassene moet men de morfologisch aantoonbare basisfuncties kennen, ‘niet’ hun latere betekenis.” Hoe frappant! Dit inzicht werkt zeer verhelderend ten aanzien van de ontwikkeling van het primitieve godsdienstige leven zoals ons dat vanuit de Bijbel is toegekomen.

1.11 – Vergelijkende Godsdienstwetenschap

Wij betreden hier het terrein van vergelijkende godsdienstwetenschap. Cyrus Herzl Gordon, auteur van onder meer “De Gemeenschappelijke Achtergrond van Griekse en Hebreeuwse Beschavingen” en “De Bijbel en het Oude Nabije Oosten”, het laatste samen met Gary Rendsburg, weet dikwijls vergelijkingen te trekken tussen Odysseus’ avonturen en overeenkomstige gebeurtenissen in de Bijbel.[14)] Naast een onweerlegbare historische kern kennen de “Iliad & Odyssey” religieuze elementen die puur mythisch zijn en diep geworteld in de oudste cultuurgeschiedenis van het mensdom. Zo zou Odysseus heel goed ‘weg naar Zeus’ c.q. ‘weg naar God’ kunnen betekenen! Cyrus Gordon onderstreept de wederzijdse beïnvloeding tussen de Bijbel en Homerus’ boeken. Het staat vast dat er veel van dat soort vergelijkingen te maken zijn. Lloyd M. Graham, een duistere figuur en onverholen vijand van de Joodse en de Roomskatholieke Kerk, maakt het wel heel erg bont. In “Deceptions and Myths of the Bible” (Bedrog en Mythen van de Bijbel) zegt hij:

> «« De Bijbel is niet ‘het woord van God’ maar een slinkse toeëigening uit heidense bronnen. Zijn Eden, Adam en Eva incluis, werden uit de Babylonische verhandeling ontleend; zijn overstromings- en zondvloedverslag is slechts een beknopte samenvatting van een vierhonderdtal overstromingsverhalen; zijn Ark en Ararat staan op gelijke voet met een groot aantal zondvloedmythen; zelfs de namen van Noachs zonen zijn kopieën, zo ook Isaäcs offer, het Salomonsoordeel en Samsons pilaarnummer. Mozes is gemodelleerd naar de Syrische Mises; het wetboek naar de wetten van Hammurabi. »»

Uit alleen die invalshoek zijn velen van hun geloof afgevallen in de overtuiging dat de Bijbel slechts een van die boeken is uit de primitieve geschiedenis, maar hun conclusie houdt geen stand als wij ons realiseren dat God altijd vertrekt bij datgene wat reeds aanwezig is. Mijn repliek is dat God logischerwijs voeling houdt met wat hier beneden in zijn wereld gaande is. Indien Hij bestaat is Hij zeker niet wereldonwijs of een slaafs imitator. Gods Woord is geen stom toeval, niet bedoeld als een ‘ik ook’ dat voor de afwisseling voor een uitverkoren volk was bestemd. God daalt tot ons neer om ons vervolgens naar Hem te doen opstijgen al naar gelang de voortgang van onze innerlijke groei en bevattingsvermogen, hetgeen voor de mensheid als geheel een proces is dat zich over duizenden jaren uitstrekt. Gordon en Rendsburg weten dat aardig gestalte te geven met de volgende conclusies:

> «« Israël leefde niet in een vacuüm, maar was ten nauwste betrokken bij de cultuurwereld van het Nabije Oosten. Zo vertoont het bijbelse zondvloedverslag een

---

13) Tammuz is een Sumerische god (en later Syro-Phoenicisch) van vijf millennia geleden en Adonis een Griekse god van twee en een half millennia geleden. Indertijd was de algemeen aanvaarde verklaring van de mythe van dood en verrijzenis dat dit het afsterven en bloei van de natuur voorstelde. Maar tegenwoordig aanvaardt men dat Tammuz en Adonis tot een ruim gezelschap heidense goden behoren die sterven en weer opstaan zonder dat een noodzakelijk verband bestaat met een natuurlijk fenomeen.

14) Cyrus Herzl Gordon en Gary A. Rendsburg: “The Bible and the Ancient Near East” – Norton & Co., London# 1953, drie revisies in 1958, 1965 en 1997 (Citaat 1997 editie pp. 50-51, 93, 123). De oudere uitgaven stonden uitsluitend op naam van Cyrus Gordon en heetten achtereenvolgens: “Introduction to Old Testament Times”, “The World of the Old Testament”, en tenslotte “The Ancient Near East”.

> opvallende gelijkenis met dat van het ‘oudere’ Gilgamesh Epos. De relatie tussen deze twee verhalen wijst op de manier waarop Israël zich de polytheïstische literaire tradities eigen maakte. De hoofdlijnen van het verhaal worden overgenomen, maar de onderliggende theologie wordt gewijzigd en passend gemaakt voor de Israëlitische godsdienst. De analogieën zijn eerder literair dan geestelijk. Want inderdaad vormt de Hebreeuwse zienswijze in belangrijke mate een bewuste reactie op het Canaänitische milieu. Maar dat is niet het sluitstuk omdat de Bijbel ons niet confronteert met een statische code maar veeleer met een historische evolutie waarbij godsdienst en moraal zich vanuit een zeer eenvoudig begin tot op de meest verheven hoogten tilden. Het wonder van Gods openbaring aan de wereld is dat het groeide en een alsmaar uitdijende boodschap aan de wereld gaf; niet eentje die statisch is gebleven sinds Abrahams tijd tot nu toe. »»

Dit doet niets af aan de verkondigde waarheid dat met het Nieuwe Testament de openbaring volledig is geworden en dat elke toevoeging een verdieping is van wat reeds was gekend. Vanzelfsprekend betrekt Cyrus Gordon, gezien zijn Joodse achtergrond, niet het Nieuwe Testament in zijn overweging, alhoewel zijn opmerkingen daar wonderwel bij passen. Toch gebeurde het dat een zekere rabbijn Ignatz (Isaac) Lichtenstein (†1909) een gepassioneerde verdediger van het Nieuwe Testament werd en zijn Messias. Een bekend gezegde van hem is dat het Nieuwe Testament de voortzetting en hoeksteen van het Oude Testament is en zijn onverbrekelijk complement, wat boven het Oude Testament uitrijst als bij een duif boven het water: *“En God zei: Er zij licht, en er was licht.”*

Ik zou nog een stap verder willen gaan door een vergelijking te maken met de ontwikkeling van het geconcipieerde menselijk leven, waarbij de periode van het Oude Testament vergeleken kan worden met de genese van de foetus totdat rond de 120e dag alle organen definitief zijn gevormd en het lichaam de uiterlijke kenmerken draagt van de volwassen mens, die alleen nog verder ontwikkeld hoeven te worden en niet meer omgevormd. We zouden kunnen zeggen dat de mensheid als geheel nu in het stadium zit gerekend vanaf de 120e dag, getypeerd als de late ontwikkeling binnen de moederschoot tot aan de geboorte.

1.12 – Voorbeeld van de Thematische Opbouw van de Bijbel

Van de thematische opbouw van het Oude- en het Nieuwe Testament kunnen heel wat exegetische parallellen getrokken worden, hetgeen op zichzelf reeds een aanwijzing is van hun goddelijke oorsprong. Laat mij volstaan met één voorbeeld, want de literatuur hierover is overvloedig. Nadat de Wet en haar voorschriften veertig dagen lang aan Mozes waren overhandigd, trokken de stammen eendrachtig verder met de ark in hun midden. Als zij optrokken riep Mozes met luide stem (Num. 10:35-36): *“Sta op Heer! Verstrooi uw vijanden en laat uw haters voor U uitvluchten. En als zij rustten, riep Mozes: Kom weder Heer! tot de tien duizenden der duizenden van Israël!”* Dit nu, zeggen de Joodse exegeten, is de meest glorieuze episode uit de geschiedenis van Israël, toen iedereen in stralend enthousiasme Gods wegen bewandelde. Deze twee zinnen, zeggen zij, bevatten een Bijbel in een Bijbel, maar dat duurde slechts drie dagreizen lang want er kwamen elementen in het volk naar voren die begonnen te klagen en te morren, en God vertoornde zich: *“Het vuur van God ontbrandde onder hen en verteerde in het uiterste van het kamp.”* (Num. 11:1) Verge-

lijk dit met het Boek Handelingen, waarin het volgende gebeurde, kort nadat Jezus veertig dagen lang de Wet en de geboden aan zijn leerlingen had uitgelegd, sprekende van de dingen aangaande het Koninkrijk Gods (Hand. 1:3). *"De gemeente, nu, was één van hart en ziel, en niemand eigende zich iets toe, maar alles was gemeenschappelijk"* (Hand. 4:32). Dit ene vers is ook een Bijbel in een Bijbel en beschrijft de meest glorieuze episode van de Kerk (tot nog toe). Ook dát was van korte duur, want er was een zeker man, Ananias genaamd, die verraderlijk handelde. Terstond werd hij door Gods hand getroffen en viel dood neer. (Hand. 5:1-5) Toevallig blijkt het Joodse Pinksteren (Shavuot) de exacte dag te herdenken van het begin van de overhandiging – vanuit de Hemel – van de Sinaïsche wetten en haar voorschriften. Hiermee wordt het begin herdacht van de verbondssaga, zoals dat ook opgeld doet voor het Nieuwe Verbond in zijn bloed. Want vijftig dagen na zijn Kruisdood, tijdens de uitstorting van de Heilige Geest, werden Gods wetten in de tafelen van de harten van alle aanwezigen gegrift, ja op die bijzondere Pinksterdag toen de apostelen en hun aanhang eendrachtig bijeen waren in vasten en gebed.[15)]

1.13 – De Bijzondere Plaats van 'De Handelingen der Apostelen'

De Evangelist Lukas is een eminent historicus, wat zelfs door de grote historicus Arnold Toynbee wordt erkend die toch onmogelijk van religieuze vooringenomenheid kan worden verdacht. Lukas is ook de auteur van de Handelingen der Apostelen, wat het geschiedenisboek is van de vroege kerk. Verwijzend naar deze Handelingen schreef Sir William Ramsay (1851-1939) in zijn invloedrijke boek "Het Belang van Recente Ontdekkingen betreffende de Betrouwbaarheid van het Nieuwe Testament" – een boek dat waarschijnlijk door Toynbee werd gelezen – hetwelk in 1914 werd gepubliceerd en in onze dagen helaas nog maar nauwelijks bekendheid geniet: [16)]

> «« De bestudering van Handelingen, hoofdstukken 13 tot en met 21, heeft mij duidelijk gemaakt dat dit boek de toets der meest nauwgezette kritiek kan doorstaan voor wat betreft de gegevens over de Ægeïsche wereld, en dat het zo oordeelkundig, knap, inventief en waarheidsgetrouw werd geschreven, dat het als een voorbeeld voor geschiedkundig werk kan worden beschouwd. Het is ongelooflijk beknopt en geeft toch blijk van een opvallende helderheid. (…) Hoe verder ik met mijn onderzoek van het verslag Handelingen vorderde en hoe meer gegevens ik jaar na jaar verzamelde over de Grieks-Romeinse samenleving, hun denkbeelden en gedragingen, en over de

---

15) Handelingen 2, dat de uitstorting van de Heilige Geest bespreekt, begint: "Toen de Pinksterdag aanbrak, waren zij allen eendrachtelijk bijeen." Ajith Fernando zegt daarvan in "The NIV Application Commentary" (ZondervanPublishingHouse # 1998): "Er wordt niet bij verteld wie precies met 'allen' wordt bedoeld toen de Geest neerdaalde. Sommige manuscripten voegen hier "de apostelen" aan toe, maar dat zijn ondergeschikte manuscripten. De grote bijbelcommentator uit de vierde eeuw, Johannes Chrysostomus, veronderstelde dat hiermee de 120 van vers 1:15 worden bedoeld (in zijn "Preken over Handelingen" – 25), en deze mening is nu de meest courante."

16) "The Bearing of Recent Discovery on the Trustworthiness of the New Testament" van William Mitchell Ramsay – Hodder and Stoughton, London # 1914 (pp. 85-89, 222-23, 237). Zie ook zijn boek: "Was Christ born at Bethlehem? (a study on the credibility of St Luke)" # 1905.

> organisatie in die provincies, des te meer mijn bewondering alsook kennis toenam. Ik stelde mij voor om naar waarheid te zoeken in het grensgebied waar Griekenland en Azië elkaar raken, en daar vond ik het.
>
> Men kan Lukas' woorden op de pijnbank leggen, meer dan bij enig andere historicus, en zij zullen de scherpste kritiek doorstaan en de hardste behandeling, mits de criticus het onderwerp kent en de grenzen van wetenschap en billijkheid niet overschreidt. (Iets verder schrijft hij:) Lukas is een eersterangs historicus; niet alleen om zijn feitelijke beweringen die betrouwbaar zijn; hij is begiftigd met het ware historische inzicht; hij concentreert zijn geest op het idee en het plan dat de evolutie der geschiedenis bepaalt; en het juiste gewicht van ieder voorval weet hij in zijn discussie exact weer te geven. Hij bespreekt de belangrijke en cruciale gebeurtenissen en illustreert hun ware aard door er dieper op in te gaan terwijl hij datgene wat niet aan zijn doel beantwoordt, nauwelijks aanroert of er totaal geen aandacht aan schenkt. Kortom, deze schrijver moet tot de allergrootste historici gerekend worden.
>
> (Hij zegt in zijn voorwoord:) Ik had het gevoel dat dit boek mijn laatste wilsbeschikking en testament zou kunnen zijn en heb getracht de kern te behandelen van datgene wat ik in de strijd om het bestaan en de bestudering van boeken had geleerd. Ik vertel geen opvallende ontdekkingen. Mijn opzet is om bepaalde principes te formuleren die uit het moderne historische onderzoek naar voren komen en hun belang aan te geven voor het Nieuwe Testament. De gevolgde benadering bestudeert woord na woord en zin na zin uit geselecteerde passages die het mikpunt van vijandige kritiek waren, en probeert daarmee aan te tonen dat de uitdrukkingsvaardigheid van het Nieuwe Testament uniek is in zijn bondigheid, klaarheid, veelheid aan betekenis en het levendig onderliggend waarheidsgehalte. Dat is niet voorbehouden aan slechts één of twee boeken van het Nieuwe Testament: het behoort op verschillende wijze tot de gehele verzameling, alhoewel het hier voor u liggende werk geen ruimte laat om alles te bespreken. (…)
>
> Men vraagt mij dikwijls hoe ik er toe gekomen ben om 34 jaar lang navorsingen in Aziatisch Turkije te doen. Wat heeft mij daar voor het eerst gebracht? Wat bracht mij ertoe om daar naartoe te blijven gaan? Het leek ongebruikelijk dat een leraar aan een Schotse universiteit elk jaar zoveel van zijn vakantietijd in Aziatisch Turkije doorbracht. In een poging deze vraag te beantwoorden, ontdekte ik dat dit zeer opportuun was en door het juiste instinct van intelligente nieuwschierigheid werd gedreven. Het antwoord daarop vormt een integraal en passend onderdeel van dit boek. »»

En dus ondersteunde zijn diepgaande onderzoek van de geografie en archeologie van het Romeinse Rijk tot in groot detail het beeld zoals ons dat door Lukas in de Handelingen der Apostelen wordt geschilderd, en kon hij daarmee de goddelijke oorsprong van het Christendom staven.

William Ramsay bespreekt in hoofdstuk 18 het voorval dat toen hij twintig jaar eerder zijn "St. Paul the Traveller and Roman Citizen" had gepubliceerd, het boek een recensie van zeker formaat kreeg van de hand van een buitenlandse geleerde van naam. De samenvatting van het geschrevene vond de recensent acceptabel waarin ter sprake kwam dat de evangelist

Lukas een eersterangs historicus was, maar toen ondergroef deze gerespecteerde man in één korte slotzin deze daarin gehuldigde opvatting. Zijn oordeel was verpletterend:

> «« Indien Lukas zo'n groot historicus is, wat vindt de auteur van dit boek dan van de eerste drie verzen van Lukas 2 ? *"Het gebeurde in die dagen dat een decreet uitging van Keizer Augustus dat de gehele bewoonde wereld geregistreerd moest worden. Deze eerste volkstelling vond plaats toen Quirinius gouverneur over Syrië was. Dus ging ieder naar zijn eigen stad om zich te laten inschrijven."* »»

Ramsay besluit: *"Dat was al wat nodig was. Die korte vraag voldeed. Het werd toendertijd* – en nog steeds, aan het begin van de 21e eeuw – *in het algemeen als iets vanzelfsprekends aanvaard dat de feitelijke bewering in deze passage, gebrandmerkt als de 'Lukas-legende', volstrekt onhistorisch is, (...) door een flater wellicht of uit puur verzinsel."* Dit was inderdaad een ernstige kritiek waarop Ramsay tien jaar later een subliem en 'bijna' definitief antwoord gaf in "Was Christ Born at Bethlehem?". In mijn "Proofs of the Life and Death of Jesus" worden Ramsays ontdekkingen verder uitgewerkt aan de hand van de veronderstelling dat Christus in 8 BC werd geboren, in de wetenschap dat er toen wél een grote volkstelling werd gehouden.

Opmerkelijk genoeg schijnt de arts Lukas van oorsprong een heiden uit Antiochië in Pisidië (Syrië) te zijn geweest, een opvatting die door veel geleerden wordt aanvaard en ook wordt onderschreven door de Rooms Katholieke visionaire en Augustijner non Anna-Katharina Emmerick (1774-1824). Zij zag in haar visioenen dat hij de kost verdiende in Palestina en altijd onderweg was; dat hij in zijn levenswijze noch Joods noch heidens was maar eerder iemand met een onderzoekende geest zoals ook onze moderne geleerden: zij zag hem altijd bezig met het maken van aantekeningen. Dit volgde de algemene Romeinse praktijk om met notitieboeken te werken, membranæ of membranas genaamd, in 2 Timotheüs 4:13 vermeld, waar het meestal als perkamenten wordt vertaald, maar 'notitieboeken' zou niet misstaan.[17)] Volgens de zalige Anna-Katharina Emmerick had Lukas de doop van Johannes ontvangen maar werd pas kort voor Jezus dood een van zijn volgelingen; tot aan die tijd had hij Jezus volgelingen en aanhang dikwijls ondervraagd telkens als hij ze tegenkwam en maakte dan aantekeningen naar de traditie der Grieken die de geschiedenis ter wille van de geschiedenis naspeurden:

> «« Nadat reeds velen hebben getracht de gebeurtenissen te verhalen die onder ons hebben plaatsgevonden, gelijk hen die het ons hebben laten weten en vanaf het begin ooggetuigen waren en in dienst stonden van het woord, heb ook ik besloten, voortreffelijke Theofilus, na van meet af aan alles nauwkeurig te hebben onderzocht,

---

17) Een buitengewoon boeiend en wetenschappelijk verantwoord werk over hoe het in de Romeinse tijd toeging is het boek van Carsten Peter Thiede en Matthew d'Ancona "Ooggetuige van Jezus (Nieuw licht op het ontstaan van het Christendom dankzij de ontdekking van papyrusfragmenten)", door Bert van Rijswijk vertaald - Uitgeverij Callenbach # 1996 (zie i.h.b. hfst. 6, citaat p. 168). Het is in het Engels uitgegeven als "Eyewitness to Jesus". Daarin wordt ondermeer aangetoond dat het heel waarschijnlijk is dat de toespraken van Jezus door Lukas ad verbatum werden opgetekend in stenografie, een vaardigheid die toen door velen was aangeleerd.

> een ordelijk verslag voor u neer te schrijven, opdat u de zekerheid moogt koesteren van de leer waarin u bent onderricht. »» (Luk. 1:1-4)

Anna-Katharina informeert ons dat Paulus, wiens geliefde reisgenoot hij was, hem 25 jaar na Christus tenhemelopneming aanraadde (rond 51 na Chr.) een ordelijk Evangelie te schrijven om de vele onnauwkeurige vertellingen, die tegen die tijd rondzwierven, te corrigeren, wat Lukas - nog steeds volgens haar - onafhankelijk van Marcus deed (zoals Marcus, de metgezel van Paulus maar meer nog van Petrus, onafhankelijk van hem deed). Discrepanties tussen de Evangeliën zijn geen bewijs voor onnauwkeurigheden in de vertelling als zouden het verfraaide herinneringen zijn; waar gebeurde gebeurtenissen hoeven niet identiek te worden beschreven. Wat de Handelingen betreft, die door Lukas in dagboekstijl zijn opgetekend, moet dat gaandeweg zijn gebeurd. Naast taalkundige overwegingen die daarop wijzen speelt ook mee dat het boek abrupt lijkt te eindigen na Paulus aankomst in Rome, waar hij in het jaar 61 door de landvoogd van Judeah in gevangenschap naartoe was gezonden alwaar hij enkele jaren later werd geëxecuteerd. Het eind van Handelingen valt samen met het eind van zijn door God opgedragen zending onder de Joden. Daarna was Paulus, vanuit huisarrest schrijvend en predikend, uitsluitend evangelist voor de heidenen geworden. Zie mijn artikel "De KERK, een voortzetting van de Synagoge", waarin het Boek Handelingen stapsgewijs wordt besproken en aannemelijk gemaakt dat het een verslag is van de evangelische zending aan de Joden die in het jaar 59 werd afgesloten bij zijn gevangenneming in Jeruzalem.

Er bestaat een interessante uitleg van Papias, bisschop van Hiërapolis (ca 70 - ca 140), die aangeeft dat de manier waarop wij veronderstellen dat Lukas zijn reisverslag bijhield in deze vroegere tijden niet ongewoon was. Het Papias-citaat is van de gerespecteerde geleerde en bisschop, Eusebius van Cæsarea (ca 260 - ca 339), in zijn "Geschiedenis van de Kerk":

> «« Ik aarzel niet om samen met mijn eigen toelichting alle dingen die ik van de Oudsten heb geleerd voor u vast te leggen, hetgeen ik aandachtig heb beluisterd en neergeschreven overtuigd zijnde van hun waarheid. Ik voel mij immers, anders dan de meesten, niet op mijn gemak bij hen die veel praten, maar wel bij hen die de waarheid leren; niet bij hen die vreemde leringen verkondigen maar wel bij hen die zulke onderwijzingen geven zoals de Heer aan het geloof heeft toevertrouwd, die uit de Waarheid zelf voortkomen. Het is overigens zo dat telkens als ik een volgeling van de Oudsten ontmoette, ik de gelegenheid te baat nam om informatie in te winnen over wat de Oudsten hadden gezegd: over wat Andreas had gezegd, of Petrus, Filippus, Thomas, Jacob, Johannes, of Mattheüs, of iemand anders van de leerlingen van de Heer. Want ik ben niet de mening toegedaan dat boekenwijsheid evenveel waard is als de uitspraken van een levende en beklijvende stem. »» (H.E. 3:39)

Een belangwekkende opmerking staat aan het eind van de "De Verwachting van de Joden", dat in de tweede eeuw moet zijn geschreven: *"Als bijkomende bewijsvoering voor hun getuigenis [zoals dat door de ooggetuigen is neergeschreven], wat kan er dan nog authentieker zijn dan de biografieën van Lukas en Marcus die de voortdurende metgezellen van de apostelen waren en ze telkens weer het prachtige verhaal hoorden vertellen over de leringen en wonderen van Jezus?"*

1.14 – Stenografie was onder de Romeinen heel Normaal

Ik citeer opnieuw Ramsay uit het voorwoord van zijn boek als element om de Romeins-Griekse denkwijze beter te leren kennen: *"Een belangrijke ontdekking is gedaan op grond van het moderne onderzoek ten aanzien van de courante en wijd verbreide praktijk van het schrijven zoals dat in West Azië toeging, hetgeen de basis vormde waarop het Romeinse bureaucratische bestuur rustte. Dat is werkelijk een groot principe; en toch wordt het belang daarvan sterk onderschat!"* Jezus woorden, zoals in de Bijbel opgetekend, sluiten aan bij deze praktijk en zijn daarom geen neerslag van wat zijn leerlingen uit hun min of meer vage herinneringen hebben opgehaald. Met het oog hierop maken Carsten Peter Thiede en Matthew d'Ancona een interessante opmerking in het reeds aangehaalde "Ooggetuige van Jezus" (noot 17), waarbij naar het werk van E. J. Goodspeed wordt verwezen:

> «« Onder de leerlingen van Jezus was Levi-Mattheüs, de vroegere douanebeambte aan een van de belangrijkste land- en zeegrenzen van Galilea, en het is dus heel goed mogelijk dat hij over voldoende kennis van tachygrafie (stenografie) beschikte. Logischerwijs vermoedden enkele wetenschappers dat hij zeer wel in staat was de lange bergrede woordelijk vast te leggen, net als Tertius in staat was de uitspraken van Paulus op schrift te stellen. (cf. Rom. 16:22) Onnodig te zeggen dat het idee van een authentieke bergrede de ergernis wekt van die critici van het Nieuwe Testament die ervan overtuigd zijn dat Mattheüs zijn Evangelie nooit heeft geschreven en dat de bergrede een laat brouwsel is van de vroeg-Christelijke gemeente, een bij stukjes en beetjes bijeen geraapte verzameling van verspreide gezegdes en niet een samenvatting van een echte toespraak door een echte Jezus. Het is echter essentieel om het historisch materiaal onbevooroordeeld tegemoet te treden. »»

Het is wetenschappelijk uitstekend verdedigbaar dat de Evangeliën uitwerkingen zijn vanuit actuele processen-verbaal op wastabletten, een praktijk die terugging naar Romeins gebruik. De Romeinen hadden slaven in dienst voor schrijfwerkzaamheden en dezen nu waren de uitvinders van de stenografie (per lettergreep een schriftteken). Reeds in 63 vóór Christus werd stenografie gebruikt door de staatsman Cicero in de Romeinse senaat. En sindsdien veroverde deze kunst, die bedoeld was om het gesproken woord exact vast te leggen, de toenmalige beschaafde wereld. Zo'n tachtig jaar later zal deze schrijfkunst voor het Griekse taalgebied ook in Judeah gemeengoed zijn geweest voor rechtspraak en bestuur onder het Romeins gezag. Acht dient te worden geslaan op Lukas 1:1-4 en 1 Johannes 1:1-4, waar volgens Drs B. J. E. Van Noort over schrijfwerkzaamheden wordt gesproken die het gebruik van 'snelschrift' impliceert, al wordt de technische term hier niet voor gebezigd. Dit heeft hij perfect uiteengezet in "De Vastheid van het Geschreven Woord" (Importantia Publishing # 2004). De conclusie is onontkoombaar. De Evangeliën zijn wel degelijk de betrouwbare en nauwgezette neerslag van Jezus oorspronkelijke woorden.

Met het voorgaande wordt aangetoond hoe zorgvuldig de Bijbel met historische gegevens omgaat, wat niet alleen is voorbehouden voor de geschriften van Lukas. De hele bijbelse canon is op een stevige feitenbasis gefundeerd. Deze accuratesse is essentieel voor onze geloofservaring, hetwelk ook gebaseerd moet zijn op rationele en redelijke argumenten, want anders zouden we alles kunnen geloven, zelfs het groteske – mijn woordenboek legt

grotesk uit als iets dat geen verband houdt met de werkelijkheid. Laat mij eindigen met een citaat van Ramsay (einde hfst. 18):

> «« Wij moeten weten dat het Christendom niet met een leugen ontstond, en wij kunnen en dienen dat aan te tonen alsook te geloven. Het verslag dat het van zijn eigen oorsprong geeft, laat toe om met de principes van het geschiedkundige onderzoek getoetst te worden; dankzij de wetenschappelijke vooruitgang kan de waarheid van dat verslag worden bewezen, en dat is reeds grotendeels geschied. »»

1.15 – De Gezegdes van Jezus, en niet "het Evangelie van Thomas"

Het is belangrijk om voor ogen te houden dat de Nieuw Testamentische geschriften in een zeer vroeg stadium zijn opgetekend en oorspronkelijk zijn. Maar volgens moderne opvattingen zouden ze een bewerking zijn van een boek dat ongelovige wetenschappers menen te hebben gevonden in het zogenaamde Evangelie van Thomas. Toch heeft het 'Evangelie van Thomas' zekere kwaliteiten, maar die hebben niets van doen met de Evangeliën in het Nieuwe Testament. Ik noem deze ontdekking de "Gezegdes van Jezus", de enig juiste benaming. Deze 'Gezegdes' zijn een verzameling van 114 gezegdes volgens het genre van de "Pirkei Avot" (Gezegdes van de Vaderen), dat deel uitmaakt van de Mishna.[18)] De Pirkei bestaat uit uitspraken van gerespecteerde Joodse leraren, vooral van Hillel de Oudere (ca 45BC - ca 5AD), die de essentie van het Jodendom samenvatte met het toen zeer bekende gezegde: *"Wat gij niet wilt dat u geschiedt doet dat ook een ander niet"*. Indirect antwoordt Jezus hierop met een tekst uit Leviticus 19:18, waarmee de essentie beter wordt weergegeven en een hogere, zij het moeilijker weg wordt getoond (zie Mt. 22:39): *"Heb uw naaste lief gelijk uzelf"*.[19)] Om de Gezegdes van Jezus een Evangelie te noemen is een grove belediging van het geloof en de waarheid, want het impliceert dat de canonieke Evangeliën (uitgezonderd die van Johannes) een uit de lucht komen vallen uitbreiding zouden zijn geweest van een vroegere bron (Q genoemd naar het Duitse Quelle) zoals dit document hier, wat naar de mening van professor Harold Bloom, die medeschrijver is van "Het Boek van J" en schrijver van "De Amerikaanse Godsdienst", werd opgetekend door Jezus tweelingbroer Judas Thomas genaamd, ja letterlijk!, maar in het boek van Thomas, voor het eerst in 1959 vertaald in het Engels, staat geschreven (138:4-10): *"Jezus zegt: er wordt beweerd (i.e. anderen zeggen) dat jij mijn tweelingbroer bent en ware vriend"*, dus tweeling in de geestelijke zin. Mijns inziens zijn het werkelijk gezegdes van Jezus, niet meer en niet minder, en is het zeker geen hypothetisch «Q» document. Zij vinden het geweldig om het een «Q» document te noemen omdat, zoals Bloom het formuleert, *"het ons de kruisiging bespaart, het de verrijzenis onnodig maakt, en ons niet met een God confronteert die Jezus heet"*. Jezus maakte wijn van water. Hier toont Bloom hoe je van goede wijn azijn kunt maken![20)] (Zie verder op pagina 46)

---

18) De Mishna is de neerslag van de Joodse mondelinge traditie en het woord betekent citaat. Het is vanaf het eind van de tweede eeuw AD neergeschreven en staat aan het begin van de ontwikkeling van de Talmoed.

19) Mattheüs 22:39 sluit aan bij Mattheüs 7:12: "Alles dan dat u wilt dat de mensen u zouden doen, doe dat ook bij hen, want dat is de wet en de profeten."

20) "The Gospel of Thomas - The Hidden Sayings of Jesus, a new translation by Marvin Meyer, with an interpretation" by Harold Bloom; Harper San Francisco # 1992.

APPENDIX 3A

Het Betrouwbare Verslag van de Heilige Schrift

Drs Ben J. E. van Noort

Gepubliceerd in het Protestantse tijdschrift “De Oogst” van Tot Heil des Volks, mei 2006, jaargang 69; naderhand uitgebreid met overwegingen over de schrijfroutine onder het Oude Verbond. Het Heil des Volks is een Evangelische organisatie die zich inzet voor de heilsverkondiging in Amsterdam.

De Evangeliën zijn een ooggetuigenverslag

“Hetgeen wij gezien en gehoord hebben, verkondigen wij ook u.” (1 Joh. 1:3) In de inleiding van zijn eerste brief beschrijft Johannes dat de apostelen Jezus hebben meegemaakt. Ook legt hij verantwoording af voor wat zij gedaan hebben met de openbaring van Jezus Christus die hen ten deel gevallen was: hoe zij het apostelambt hebben aanvaard en vormgegeven. Dit onderschrijft het schriftgezag van de Evangeliën. Het impliceert ook dat wat ze hebben genoteerd geen vervaagde herinnering is maar de verwerking van heel precieze notities en ooggetuigenverslagen.

Het woord ‘verkondigen’ in vers 3 van de eerste brief van Johannes is de vertaling van het Griekse woord apaggelloo (berichten, boodschappen, verkondigen). Het gaat daarbij om meer dan mededelen van een boodschap (anaggelloo). Bij apaggelloo gaat het om: berichten, boodschappen vanaf een bron. Bijvoorbeeld, Herodes zegt tegen de wijzen: *“Gaat en doet nauwkeurig onderzoek naar dat kind; en zodra u het vindt, bericht het mij.”* (Mt. 2:8) De wijzen moeten Herodes berichten zodra ze het kind hebben gevonden, vanaf de bron. Dat is informatie opdoen en vervolgens rechtstreeks overbrengen naar de ontvanger. Nog een voorbeeld: *“En de hoeders namen de vlucht en kwamen in de stad en berichtten alles, ook van de bezetenen.”* (Mt. 8:33) Ook deze hoeders boodschappen rechtstreeks vanaf de bron, want zij waren ooggetuigen.

Een ander aspect van apaggelloo is dat er twee manieren van berichtgeving mogelijk zijn: mondeling of schriftelijk. In het voorgaande voorbeeld van de hoeders ging het om een mondelinge berichtgeving. Wanneer het om schriftelijk berichtgeving gaat, rechtstreeks uit de bron, is er sprake van een brief, een geschreven document. Zo'n document was opgesteld door de zender of was door hem gedicteerd en werd vervolgens door een dienaar of slaaf overgebracht naar de geadresseerde. In 1 Johannes 1:4 lezen we: *"En 'deze dingen' schrijven wij u om…"* Hier lijkt sprake te zijn van schriftelijk berichten, rechtstreeks vanuit de bron. Dat is belangrijk, want dan gaat het om het persoonlijk gesproken woord van de zender, van de Heer zelf in dit geval. Wat wordt er bedoeld met 'deze dingen'? Sommige menen dat dit slaat op alles wat volgt op deze inleiding. Maar dat is onhoudbaar, omdat Johannes steeds bij in zijn brief de ik-vorm gebruikt en niet de wij-vorm. Met andere woorden, Johannes doelt hier met *"wij schrijven"* niet op zijn brief die voorligt, maar op een schrijfwerkzaamheid van de apostelen, een verantwoordelijkheid die hoorde bij hun gemeenschappelijke apostolische ambtstaak. Vers 4 gaat verder: *"…om ons aller vreugde volkomen te maken".* Blijvende vreugde is het gevolg van wedergeboorte want de Apostel Lukas zegt: *"Maar verheugt u dat uw namen staan opgetekend in de Hemelen."* (Lk. 10:20) Dat geldt zowel bij de brengers van de boodschap als bij hen die het aannemen. Derhalve maken tekstvarianten geen noemenswaardig verschil uit.

Zoals we zagen blikt vers 4 niet vooruit, maar verwijst naar het voorgaande. Vers 3, reeds aangehaald, leest: *"Hetgeen wij gezien en gehoord hebben, verkondigen wij ook u."* Vers 3a en 4 vormen een zogenaamd 'parallellisme', in beide gaat het over hetzelfde, terwijl 3b een verklarende tussenzin is. Met 'deze dingen' uit vers 4 wordt verwezen naar *"Hetgeen wij gezien en gehoord hebben".* Die boodschap, gaat het verder, brengt de hoorders die het aannemen in gemeenschap met de apostelen en met God; groter blijdschap is natuurlijk niet denkbaar. De conclusie die zich opdringt is dat het 'apaggelloo' van vers 3 'schriftelijk boodschappen' betekent. Immers, in vers 3a en 4 gaat het om dezelfde zaak: de apostolische prediking van het Evangelie. Johannes zegt hier in feite dat de apostelen bij hun prediking altijd gebruik gemaakt hebben van geschreven documenten, waarin hun ervaringen met de Heer Jezus staan opgetekend tot zelfs Jezus eigen woorden daarin.

Stenografie

De apostelen zagen zichzelf als de nederige slaven die in het Romeinse rijk erop uitgezonden werden om voor hun heren belangrijke persoonlijke brieven rond te brengen. De Romeinen gebruikten slaven voor allerlei schrijfwerkzaamheden. De slaven waren in het Romeinse rijk de uitvinders van de stenografie (per lettergreep een schriftteken). Al in 63 voor Christus werd stenografie gebruikt door de staatsman Cicero in de Romeinse senaat en sindsdien veroverde deze kunst, die bedoeld was om het gesproken woord vast te leggen, de toenmalige wereld. Zo'n 90 jaar later was deze schrijfkunst voor het Griekse taalgebied ongetwijfeld ook in het Joodse land gemeengoed geworden voor Romeinse rechtspraak en bestuur. Alhoewel het bestaan hiervan wordt betwist, is voor ons doorslaggevend dat in Lukas 1:1-4 en 1 Johannes 1:1-4 over schrijfwerkzaamheden wordt gesproken die het gebruik van deze schrijfkunst aangeven, al wordt de technische term daar niet gebruikt. Het moge duidelijk zijn dat met het verkregen inzicht van de documentatietechniek destijds een geheel nieuwe manier van bijbeluitleg naar voren komt, de zogenaamde 'documentatie-exegese', wat inhoudt dat de woorden die Jezus sprak, zijnde meestal het Grieks van de gewone man in het land van Israël, letterlijk staan opgetekend en ook zijn doorgegeven in de Evangeliën zoals die tot ons zijn gekomen.

Wat de theorie betreft over het ontstaan van de Evangeliën worden ook andere standpunten ingenomen. We moeten wel beseffen dat de uitleg of toepassing van een bijbelgedeelte altijd teruggaat op zo'n positie. In de beginselverklaring van de Evangelische Alliantie in Nederland wordt het standpunt verwoord met betrekking tot de schriftvisie: *"...de goddelijke inspiratie van de Heilige Schrift en daaruit voortvloeiend haar betrouwbaarheid en hoogste gezag in alle zaken van geloof en leven; er is geen dwaling in al wat zij verklaart."* Er is veel tijd geïnvesteerd door evangelische theologen in onderzoek en uitleg van de Heilige Schrift. Toch hebben zij niet allen dezelfde uitgangspunten en werkwijzen. Mijns inziens heeft dit geleid tot een vervaging van het zojuist geformuleerde schriftgezag in de evangelische wereld. Ik zeg dit niet als verwijt maar als vaststelling.

De periode van de Verlichting

In de Middeleeuwen en de periode van de Reformatie gold de Bijbel als Gods openbaring zonder meer. In het zog van de Verlichting, midden achttiende eeuw, brak een algemeen levensgevoel door van onafhankelijkheid en menselijke vrijheid. Ondanks de positieve kanten hiervan, onder andere voor het ontstaan van de vrije zendingsbewegingen en voor het bijbelonderzoek, zijn er ook negatieve gevolgen geweest. Men ging andere uitgangspunten hanteren voor de verklaring van de Schrift. Men wilde de Bijbel onderzoeken als menselijk document, van mensen tot mensen, los van dogmatische vooroordelen. Maar in plaats van door te stoten naar wat de teksten zelf zeggen, zijn velen in de Protestantse theologie (maar ook de Rooms Katholieke) vanuit allerlei vooronderstellingen omgegaan met de Bijbel waarmee de goddelijke auteur in discrediet werd gebracht. Eigenlijk spreekt dan de Bijbel zelf niet meer, maar spreekt het vanuit het door de Verlichting ontstane theologisch vooroordeel van de onderzoeker.

De vervreemding van het Christendom van zijn wortels kan ongetwijfeld hier volledig aan toegeschreven worden. Deze vervreemding, die door de moderne theologie is ontstaan, heeft ook de evangelische beweging niet onberoerd gelaten. Daar men de afgelopen 250 jaar niet in staat is geweest om de betrouwbaarheid van Jezus eigen woord intellectueel veilig te stellen in de theologie, zijn er ook in de evangelische theologie verschillende concepten van evangelieverklaring ontstaan.

Griekse geschiedschrijvingsmethode als mythe voor het ontstaan der Evangeliën

Thucydides, de vader van de Griekse geschiedschrijving, had de methode gevolgd om heel nauwkeurige de gebeurtenissen te beschrijven in zijn "Over de Peloponnesische Oorlog". De redevoeringen en overige gesproken woorden die hij daarin presenteerde waren niet allemaal zo uitgesproken. Daarover was hij heel duidelijk omdat het niet allemaal meer te achterhalen was. Hij loste dit probleem op door te presenteren wat er volgens hem gesproken moest zijn, zou kunnen zijn, gezien de context van de gebeurtenissen, wat een mogelijkheid was, maar dan wel volgens de persoonlijke inzichten van de verslaggever. De evangelische geleerden F. F. Bruce en zijn leerling I. H. Marshall volgden dit concept van geschiedschrijving bij hun beoordeling van het Boek Handelingen. Dat wil zeggen dat zij de redevoeringen niet als woordelijke verslagen beschouwden, en daarmee werd de canoniciteit zelf aangevochten. Canoniciteit betekent dat de schrijver God is, maar dat het onder zijn leiding en inspiratie is opgetekend door anderen, waartoe ook normale middelen werden gebruikt zoals ooggetuigeverslagen.

In zijn commentaar op het Evangelie van Lukas volgde Marshall deze lijn: *"Het moge duidelijk zijn dat de basisoverlevering van de woorden van Jezus werd gewijzigd zowel tijdens de (mondelinge) overlevering als door de evangelisten teneinde hun betekenis opnieuw te verwoorden voor nieuwe situaties."* (The Gospel of Luke - A Commentary on the Greek Text # 1978) Marshall gaat er vanuit dat bij deze vrije weergave van het gesproken woord geen wezenlijke veranderingen zijn ontstaan in de oorspronkelijke bedoelingen van de sprekers, in dit geval van Jezus, maar die aanname is nergens op gebaseerd gezien zijn uitgangspunt. In Nederland volgt de heilshistorische exegese een vergelijkbare benadering. In deze methode staat het woord 'heilshistorie' centraal. Het gaat in de Evangeliën om historiën van het heil en juist dat heil waarborgde de betrouwbaarheid van de herinnering, zegt men. Maar dat is natuurlijk niet waar, want het een volgt niet uit het ander. Het kan volgens Marshall hierbij gaan om Lukas' herinnering of om die van anderen. De oorspronkelijke bedoeling en niet een woordelijke weergave van het gesproken woord in de Evangeliën zou hiermee gewaarborgd zijn!

Niet alleen voor de wijze van geschiedschrijving van het Boek Handelingen en de Evangeliën zette Bruce de bakens uit. Hij betoogde in "De Betrouwbaarheid van de Geschriften van het Nieuwe Testament" uit 1977 dat Jezus Aramees sprak en dat het toen de taal was die in Galilea werd gesproken.(pp.35-36) Hij volgde daarin een nog steeds breed geaccepteerde mening. Het is overigens geen vanzelfsprekendheid dat Jezus Aramees zou hebben gesproken. Tegenover de overlevering van honderden Griekse Evangeliën en evangeliefragmenten bevindt zich niet één oorspronkelijk Aramees fragment. De enige Aramese evangelieteksten zijn latere vertalingen van de Griekse Evangeliën in het Syrisch (een Aramees dialect). Volgens deze concepten van de gebruikelijke Griekse geschiedschrijving, heilshistorische exegese en Aramees als de oorspronkelijke taal, is het natuurlijk wél zo dat het Christendom op deze manier de belijdenis is kwijtgeraakt dat het de oorspronkelijke woorden van de stichter zelf bezit. Waar blijft het schriftgezag …en de autoriteit van Jezus Woord: het goddelijk Woord van de goddelijke Meester?

Alleen al deze knagende vraag maakt duidelijk dat een klaar antwoord niet meer mogelijk is, ook niet in een evangelische context waarin men zich graag beroept op het onfeilbare Woord van de Heer. Maar dat is helaas niet het eindpunt. Jongere evangelische theologen gaan een stap verder. Zij betogen dat evangelieschrijvers eigenmachtig wijzigingen hebben aangebracht in het materiaal dat zij gebruikten of dat daarin onjuistheden waren binnengeslopen ten gevolge van de mondelinge overlevering. In feite keren zij terug naar de liberale theologie van de jaren vijftig van de 20^{e} eeuw.

Het behoeft geen betoog dat in de documentatie-exegese de hiervoor genoemde concepten een rol spelen. Het kan niet duidelijker worden gezegd: "De Evangeliën zijn geen product van de Griekse geschiedschrijvingsmethode! Jezus woorden (in het Grieks) zijn geen vertalingen vanuit het Aramees. Ze zijn ook geen neerslag van wat zijn leerlingen uit hun min of meer vage herinneringen hebben opgehaald. Het zijn bewuste optekeningen vanuit actuele processen-verbaal." Jezus handelde vanuit zijn functie als Zender. In wijs beleid heeft Hij schrijvers onder zijn leerlingen aangesteld, zodat Hij later kon zeggen: *"Onderwijst de volkeren!"* De conclusie is onontkoombaar. Wij Christenen zijn wel degelijk in het bezit van Jezus oorspronkelijke woorden. In alle rust oefent Hij nog zijn autoriteit uit want nog steeds gaat zijn Woord in vervulling: *"Leert van mij want ik ben zachtmoedig en nederig*

van hart en gij zult rust vinden voor uw zielen; want mijn juk is zacht en mijn last is licht.” (Mt. 11:29) Maar Hij verbergt zich voor wie zijn Woord willens verhult.

De notuleringspraktijk onder het Oude Verbond

Zoals er in Christus tijd een notuleringstechniek bestond, zoals we zojuist hebben gezien, bestond een dergelijke techniek ook onder het oude verbond, waarop wij nu onze aandacht vestigen. De Hebreeuwse schrijfwijze is buitengewoon geschikt voor notulering of snelschrift. Wie heeft er zich ooit afgevraagd wat het praktisch nut was dat men in het oud-Hebreeuws geen klinkers schreef? Ik ken hierover geen publicaties in de theologie. Het wordt gewoonlijk als folklore geaccepteerd dat de Hebreeuwse schrijftaal geen klinkers kent. Maar het blijft wel bijzonder, die ontbrekende klinkers. In de eerste plaats betekende het een besparing in tijd: het ging veel sneller om iets op te schrijven. Door het ontbreken van klinkers viel 30 tot 40% van de ‘letters’ weg bij het schrijven. Het kan niet ontkend worden dat de Hebreeuwse schrijftaal van nature de mogelijkheid bezit om als snelschrift te dienen. Een bijkomstig interessant gegeven is dat er in oud-Israël een vereenvoudigd Hebreeuws schrift in gebruik was zoals uit opgravingen is gebleken. De oude profetische schrijvers hoefden daarom niet het verfijnde kwadraatschrift te gebruiken voor de optekening van het gesproken woord. Geoefende schrijvers waren in staat om het gesprokene schrijvenderwijs te volgen. De vraag die dan dringend wordt, is: “Zijn er duidelijke voorbeelden in het Oude Testament van snelschrift of van de werkzaamheid van snelschrijvers?”

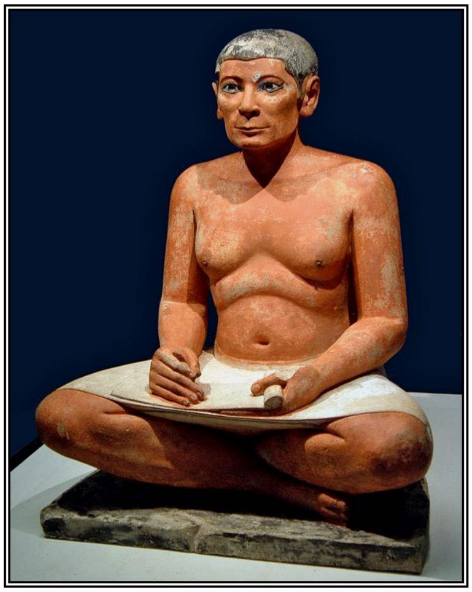

In de eerste plaats zijn er veel impliciete voorbeelden van snelschrift in de primaire profetentaak: Abraham die de geboden optekende en als onderwijzingen doorgaf en al de profeten na hem. Mozes communiceerde met God op de berg Sinaï en later in het Tabernakel, waar hij Gods stem hoorde die klonk van boven de Ark van het Verbond. (Ex. 25:22) Ook lezen we dat hij schreef (o.a. op de berg Sinaï) en dat hij vervolgens alles deed zoals de Heere hem geboden had. De latere profeten beweerden ook stipt de woorden van God door te geven en dat in hun boeken op te tekenen. Meestal ging het bij hen om Gods Geest (de Ruach ha-Kadesh) die de woorden in hun hart openbaarde, en vervolgens werd wat zij spraken door henzelf of hun discipel opgetekend.

Snelschrift in de oudheid, ook toen noodzakelijk

Uit de voorbeelden blijkt dat het profetisch woord schriftelijk werd doorgegeven en dan was snelschrift de de voorwaarde om tot een geloofwaardige overlevering te komen. Die voorwaarde was in de oudheid al van groot belang, zoals we zullen zien. Deze voorstelling van zaken is heel anders dan wat dogmatische theologen ons altijd hebben voorgehouden: “Gods Geest zou jaren na de gebeurtenissen exact en woordelijk in de herinnering van de mensen hebben teruggebracht wat er gebeurd was, zodat men het kon opschrijven voor het nageslacht (mechanische inspiratie).” Dat is exegetisch onhoudbaar behalve dan voor het scheppingsverhaal. De exegese vraagt als het ware om de mogelijkheid en eist dat zelfs dat

er een schriftelijke vastlegging was tijdens het spreken of direct daarna. De inspiratie van Gods Geest, die de schrijvers aanzette, werkte via het gesproken woord. In allerlei situaties bracht die Geest mensen niet alleen aan het spreken maar tegelijk ook aan het schrijven. Het gaat niet alleen om een theologische luxe om eens anders naar dit onderwerp te kijken, maar er is werkelijk een ommekeer nodig in het Christelijk denken om tot een levensvatbare theologie te komen, dat wil zeggen een theologie die het Woord van God serieus neemt.

Tot de expliciete voorbeelden van snelschrift kan het gebruik worden gerekend van wasplanken, waarvan soms sprake is in het Oude Testament. Dat was het gebruikelijke instrument dat snelschrijvers gebruikten als intermediair tussen de gesproken taal en de boekrol. Het schrijven in de was ging veel sneller dan met inkt op papyrus of leer. Wasplanken waren ideaal voor snelschrift. De aantekeningen in was werden soms, maar meestal niet lang bewaard, want een wasplank moest weer gauw gebruiksklaar zijn. Op papyrus werden de notities dan uitgewerkt.

<u>Hiervan zijn een aantal voorbeelden in de Bijbel zelf te vinden:</u>

In Jesaja 30:8: *"Ga nu, schrijf het in hun bijzijn op een (was)tafel en teken het in een boek op voor gebruik in latere dagen, voor immer en altijd."* Jesaja kreeg de opdracht om Gods Woorden, die hij als profeet tot de mensen sprak, op te (laten) schrijven. Dat zal veelal door leerlingen op een wastafel zijn gedaan. Wat gezegd was door de profeet, maar ook wat door de mensen was gezegd, moest in een boek worden opgetekend en voor het nageslacht bewaard.

De profeet Habakuk krijgt de opdracht (Hab. 2:2): *"Schrijf het gezicht op en zet het duidelijk op (schrijf)tafels opdat men het in het voorbijgaan zal kunnen lezen."* Habakuk moest zijn boodschappen op schrijftafels een tijdlang bewaren en voor de mensen beschikbaar stellen zodat ze die met eigen ogen konden lezen. Het is niet aannemelijk dat er gedoeld wordt op publicatieborden omdat de schrijftafels zelf (loechot) het gereedschap van de profeten vormden. Met het deponeren van open wastafels van de boodschappen en gezichten aan de profeet ontstond een natuurlijk appel: "de Heer heeft gesproken".

In Spreuken 3:1,3 staat: *"Mijn zoon, vergeet mijn onderwijzing niet en je hart beware mijn geboden (…) Bind ze om je hals, schrijf ze op de (schrijf)tafel van je hart."* Hier sprak een geestelijk leraar. Hij raadde zijn volgeling aan om zijn woorden om de hals te hangen. Straks zou de pupil zijn schrijfplank inklappen en aan een riem om zijn hals hangen. Daarom gebruikte hij de metafoor *"bind mijn woorden om je hals, zodat je ze steeds bij je hebt, net als je schrijfspullen."* Maar dat was natuurlijk onvoldoende. De woorden van de leraar moesten dieper zakken: 'in het hart', want het is vanuit het hart dat geleefd moet worden. Daarom zei hij er achteraan: *"Schrijf mijn woorden op de schrijftafel van je hart."* Hij vergeleek het hart dus met een schrijftafel. Deze metafoor is ook te vinden in Spreuken 7:3: *"Mijn zoon, bewaar mijn redenen en leg mijn geboden bij je weg. Bewaar mijn geboden en leef, en mijn onderwijzing als je oogappel."* Daar ging het ook om de uitspraken van een leraar die in het

hart moesten worden opgetekend, want het eindigt met: *"Bind ze aan je vingers, schrijf ze op de tafel van je hart."* Een wastafel kon met een riempje aan de hand worden vastgemaakt om tijdens het schrijven grip op de wastafel te houden. Zo moesten de woorden van de leermeester praktisch (handzaam) worden in het leven van zijn volgeling en in diens hart komen om ze van harte te doen.

Tenslotte volgt hier een bespreking over goddelijke inspiratie in verband met snelschrift. Zo luidt Psalm 45:2: *"Mijn hart trilt van blijde woorden, ik spreek mijn woord voor de koning, mijn tong is als de stift van een vaardig schrijver."* In deze psalm sprak een profeet tot de koning en hij gebruikte het voorbeeld van de grote messiaanse koning die Israël verwachtte. Daarom begon hij zijn ontroering kenbaar te maken: *"Mijn hart trilt van blijde woorden."* Wat Gods Geest hem liet ervaren, sprak hij uit. Op dat moment zag hij de koninklijke schrijvers en met dat beeld ging hij iets duidelijk maken. Zoals de schrijver op zijn wasbord slechts hoefde weer te geven wat de koning zei of in dit geval de profeet, zo hoefde hij als profeet slechts weer te geven wat Gods Geest hem openbaarde. Daarom riep hij uit: *"Mijn tong is als de stift van een vaardig schrijver."* De stift van de schrijver reproduceerde de woorden van de koning, de tong van de profeet gaf de woorden van God weer. Dat het hier inderdaad ging om een schrijver met een schrijfplank blijkt uit het woord 'eet' voor stift (stilus). Dit werd gebruikt voor het schrijven in was.

De vertalers van de Septuagint en Psalm 45

Zo werkten ze nog steeds honderden jaren later. De vertalers van de Septuagint, wat een befaamde vertaling is van het Oude Testament in het Grieks uit omstreeks het jaar 200 voor Chr., combineerden de twee Hebreeuwse woorden 'sofeer' (schrijver, schrijvend) en 'mahir' (snel) in één technische Griekse term: snelschrijven, als zijnde één begrip: 'oksugrafos'. Uit deze Griekse combinatie in Psalm 45 in één term volgen enkele conclusies:

- Snelschrijven was een vaardigheid die reeds in de Grieks sprekende wereld bestond omstreeks 200 voor Christus, of eerder nog.
- De toepassing van dit Griekse woord op het Hebreeuws geeft aan hoe het Griekse snelschrijven toen werkte: inkorting van woorden door weglating van letters zoals in het Hebreeuws.
- Snelschrift was een vaardigheid die in 200 voor Chr. ook in het Hebreeuwse taalgebied bestond volgens de Septuagintavertalers – hetgeen een continuïteit aangeeft.
- Het Hebreeuws snelschrift was voor de Septuagint vertalers zo'n vanzelfsprekendheid dat ze dit zonder meer terug projecteerden op de tijd toen Psalm 45 ontstond.

Tegenwoordig gaat men bij de uitleg van deze psalm ervan uit dat het gaat om een vaardig schrijver die prachtige letters schreef en dat de profeet op gelijke wijze sierlijk sprak. Of men wil er de betrouwbaarheid van de schrijver in zien omdat hij vaardig en professioneel was. Zo betrouwbaar zou dan ook het woord van de profeet zijn. Hoe dan ook, in deze verklaringen wordt onvoldoende tot uiting gebracht dat 'mahir' de notie 'snelheid' in zich draagt. De woordstam wijst namelijk op 'mahar': haasten, snellen. Het gaat hier in deze psalm echt om een grote snelheid van schrijven. De Septuagint vertalers hebben dat juist gezien.

De Tien Geboden op schrijftafels

Een direct verband tussen het gesproken en geschreven woord is het prominentst aanwezig bij de Tien Geboden. De stenen tafelen – ook wel de tafelen van het verbond genoemd (Ex. 32:15, Deut 9:9,11) of de tafelen van het getuigenis (Ex. 31:18; 32:15) – stonden en staan centraal in Israël. Voor 'tafel' is hier het gewone woord voor schrijfplank 'loe'ach' gebruikt, meervoud 'loechot'. Loe'ach betekent plank, zoals voor de planken van de bouw van het Tabernakel. (Ex. 38:7) Maar in de context van schrijven betekende het schrijfplank, zoals in de zojuist besproken voorbeelden van Jesaja, Habakuk en Spreuken. Daarbij komt dat uit de archeologie duidelijk blijkt dat de schrijfplank een niet tijdgebonden instrument was in de vroege oudheid van het Midden Oosten. We mogen er gerust van uitgaan dat de Israëlieten ten tijde van Mozes de schrijfplank als dagelijks gebruiksvoorwerp kenden, zoals gebezigd in Egypte, het land van hun verdrukkers.

'Tafelen' is een ouderwetse vertaling, zoals in de Statenvertaling. In de Nieuwe Bijbel Vertaling heeft men er platen van gemaakt. Als de Nieuwe Bijbel Vertaling dan zou moeten vertalen de *"platen van het hart"* (Spr. 3:3 en 7:3) komt dat vreemd over en laat men het maar weg en wordt het: *"schrijf ze (de geboden) in je hart"*. Waarschijnlijk dachten de vroegere vertalers aan de opgerichte stenen of steles waarin de koningen van oudsher hun wetten beitelden en publiekelijk tentoonstelden zodat ieder daarmee bekend kon zijn. In het verlengde daarvan hebben de moderne vertalers voor 'platen' gekozen. Maar de Tien Geboden werden niet publiekelijk opgesteld en daarom gaat de vergelijking met de steles niet op. De bewaring in de Ark van de in steen gebeitelde Tien Geboden komt goed overeen met schrijfplanken, schrijftafels of schrijfborden die in later tijden thuis werden bewaard in een opbergkistje. Daarbij komt dat de loechot aan weerszijde beschreven werden. (Ex. 32:15) En zo bewaarde men ook de gewone schrijftafels, die in een foedraal bijeen gehouden werden, als bij een soort boek.

Hoe dan ook, het gebruik van de *"tafelen van de Tien Geboden"* maakt voldoende duidelijk wat de functie ervan was. Snelschrijvers schreven meestal niet hun eigen woorden neer maar reproduceerden wat zij hoorden. De Tien Geboden echter werden door God zelf in steen gegraveerd (God graveert even makkelijk in steen als in was): *"Dan zal Ik u de stenen tafelen geven, de wet en het gebod die Ik heb opgeschreven om ze te onderwijzen."* (Ex. 24:12) We zien hier weer de trits: gebod, schrijven, onderwijzen. Wanneer moesten de Tien Geboden worden onderwezen? Vanaf het moment dat God sprak en het volk deze had aanvaard waren ze geldig. Derhalve, onmiddellijke optekening ten dienste van de publieke instructie en aanvaarding daarvan door het publiek die daar vertrouwen in stelde.

Directe notulering van het profetisch getuigenis stond eeuwenlang centraal in de evolutie van Israëls godsdienst en Gods bemoeienissen met zijn volk. De boodschap ervan voor de latere profeten was dat Gods Woord woord voor woord ja zelfs letterexact is, en altijddurend zowel in steen als op perkament bewaard moest worden. Snelschrift was het onmisbare ingrediënt en de allereerste stap om Gods Woord permanent te maken opdat het in onze harten tot bloei mocht komen, dat spreekt vanzelf, zoals dat ook het onmisbare ingrediënt was voor de leerlingen van Jezus, en ook de getuige Lukas, die Hem tijdens zijn rondtrekkingen en predikingen op de voet volgden en alles ijverig noteerden. In Jezus onderwijzingen ontstond ook veel herhaling zoals ook in de onderwijzingen van het oude verbond, waardoor ze steeds dieper in het hart van de toehoorders werden gegrift, zogezegd onderdeel werden van het zelf. Dat is toch de bedoeling van de Heilige Schrift?

Ad finem

APPENDIX 3B

IPSISSIMA VERBA JESU

De Exacte Woorden van onze Heer Jezus zelf

Drs Ben J. E. van Noort

"Jesus's Stenographers" van Ben van Noort - Westbow Press, Illinois # 2018 (pp. 201-207).

Het Bijbelse verslag van de drie rijken

Mattheüs 19:16-30, Marcus 10:17-31 en Lukas 18:18-30 verhalen dat binnen bijna dezelfde periode enkele rijke mannen Jezus benaderden met in wezen dezelfde vraag: *"Meester, wat goeds moet ik doen om het eeuwige leven te krijgen?"* (Mt. 19:16) Vreemd genoeg hebben de drie gesprekken hetzelfde karakter terwijl er toch onoverbrugbare verschillen zijn. Wat de overeenkomsten betreft:

- Verwijst Jezus naar God als degene die goed is ;
- Is Jezus antwoord: *"Doe de (tien) geboden en gij zult leven."* ;
- Reageert de man dat hij de geboden altijd in acht heeft genomen, al vanaf zijn jeugd. (Marcus en Lukas) ;
- Luidt het Woord van Jezus: *"Ga, verkoop wat je bezit en geef het aan de armen."* (Mt.19:21) ;
- Ging de man bedroefd heen want hij had veel bezittingen ;

- Volgt een slotgesprek tussen Jezus en zijn discipelen over rijkdom ;
- Neemt Petrus de leiding in dit gesprek, met de suggestie dat ze alles hebben achtergelaten om Jezus te volgen, en wat zal hun beloning dan zijn?

Als we naar de verhalen kijken van de rijke mannen, kunnen we niet ontkomen aan de grote overeenkomsten: in uitdrukkingen en in inhoud (redenering), en de opmerkingen zijn ze opvallend identiek en in dezelfde context.

De klassieke opvatting is dat we te maken hebben met drie verslagen van één gelegenheid. Het beroemde en vrome commentaar op de Evangeliën van Johannes Calvijn (Harmonie van de Evangeliën) volgt dit standpunt en hij wordt tot op heden gevolgd door een leger commentatoren. Het onoplosbare probleem hiervan is dat de uitspraken van Jezus zijn veranderd als we de gesprekken in Mattheüs, Marcus en Lucas met elkaar vergelijken. In de tijd van de reformatie zag niemand dit als een ernstig probleem, aangezien ze te maken hadden met oorlogen en vervolgingen. Maar nu, in onze tijd, krijgt het Christendom keer op keer het verwijt van de inconsistenties in zijn Heilige Geschriften. Dat deze ongerijmdheden ernstig zijn zal pijnlijk naar voren komen uit de volgende discussie.

Het verhaal van de ‘rijke jonge heerser’ is altijd een hoeksteen geweest van de theorie van de mondelinge traditie voorafgaand aan de veronderstelde veel latere opschriftstelling van de Evangeliën, want het valt niet te ontkennen dat de parallelle gesprekken niet precies hetzelfde zijn. Bovendien is het onmogelijk om zoveel discrepanties te verklaren door op de vertalingstheorie van het Aramees naar het Grieks terug te vallen, ergens tijdens het proces van de mondelinge overdracht. Inderdaad, als we de kleine verschillen in het Grieks tussen de drie conversaties in Mattheüs, Marcus en Lukas tellen (t.a.v. de veronderstelde ‘rijke jonge heerser’), vinden we er minstens dertig en in de slotgesprekken over rijkdom vinden we er ongeveer veertig. In totaal zijn er ongeveer zeventig kleine verschillen! Maar wat is de uiteindelijke conclusie op basis van dit schijnbaar onverklaarbare fenomeen?

Het is een conclusie die tegenwoordig nog maar zelden door bijbelgetrouwe geleerden wordt uitgesproken, maar de beroemde Ned B. Stonehouse deed dat enkele decennia voorheen in zijn “Origins of the Synoptic Gospels - some basic questions” (pp. 108-110) :

> «« Het is daarom evident dat de evangelisten er niet op uit zijn, althans niet altijd, om de ‘ipsissima verba’ [of eigen woorden] van Jezus te rapporteren. (...) Aangezien dit punt in de huidige situatie voortdurend over het hoofd wordt gezien of genegeerd, is het gepast om nogmaals te benadrukken dat orthodoxe uitleggers en verdedigers van de onfeilbaarheid van de Schrift consequent hebben benadrukt dat onfeilbaarheid niet goed wordt begrepen als wordt verondersteld dat het de implicatie met zich meebrengt dat de woorden van Jezus, zoals die in de evangeliën zijn gerapporteerd, noodzakelijkerwijs de ipsissima verba zijn. Het moet eerder zo worden gezien dat de Heilige Geest de menselijke schrijvers op zo’n manier heeft geleid dat hun verslagen een nauwkeurige en betrouwbare indruk geven van de leringen van de Heer. »»

Het is geen toeval dat Stonehouse deze woorden neerschreef in zijn commentaar op de ‘rijke jonge heerser’. Maar wat moet de conclusie zijn van een theologiestudent als hij dit leest? Of van enig niet-professioneel opgeleide Christen? Het spijt me te moeten zeggen dat de onvermijdelijke conclusie is dat we niet de eigenlijke woorden van de Heer in de Evangeliën bezitten. Dat is gewoonweg onaanvaardbaar, zowel psychologisch, theologisch, historisch en grammaticaal:

• Psychologisch: Bij het lezen van Stonehouse's citaat hierboven, krijgen we dan niet het wanhopige gevoel van Maria Magdalena, die uitriep: *"Ze hebben mijn Heer weggehaald, en ik weet niet waar ze Hem hebben neergelegd?"*

• Theologisch: Wat kan de betekenis zijn van de Evangeliën als wat Jezus zei aan twijfel onderhevig is? Zoals met zijn uitspraak: *"Eenieder die deze woorden van Mij hoort en ze doet, zal zijn als een wijs man die zijn huis op rots heeft gebouwd."* Zijn deze woorden dan om op voort te bouwen? Misschien blijven de ideeën van Jezus over, maar ook daar kunnen we niet zeker van zijn. Misschien waren het slechts de enthousiaste opwellingen van de apostelen die deze gedachte vele jaren later in Jezus mond legden. En hoe zit het met die leiding van de Heilige Geest waarover Ned Stonehouse sprak? In commentaren wordt het werk van de Heilige Geest meestal niet benadrukt, zelfs niet genoemd. De discrepanties in de tekst worden eerder benadrukt, en ze worden uitgelegd als producten van de mondelinge transmissie zonder enige verwijzing naar de Heilige Geest, zelfs in werken die de Schrift als het Woord van God serieus nemen.

• Historisch: Is de kerk niet gebaseerd op een monomanie, wat een overdreven preoccupatie met één ding is? Als de apostelen hun eigen woorden op Jezus lippen konden leggen, zouden ze ook de opstanding als een gelukkig einde hebben kunnen bedenken. Het is ONMOGELIJK om zijn geloof alleen op historische feiten te baseren – alhoewel de historische feiten van primair belang zijn – en het is des te onmogelijker om zijn geloof te baseren op een reeks eventuele ideeën. Iemands geloof in de God van de Bijbel moet zijn gebaseerd op een relatie. Dat is de eerste vereiste, een conditio sine qua non. En zo'n relatie is gebaseerd op ware uitspraken, de exacte en volledige Woorden van Jezus. Daarom hebben de apostelen ons de Evangeliën gegeven, waarin meer dan 600x keer duidelijk staat: *"Jezus zei"* of *"Jezus antwoordde en zei"*. De apostelen beseften heel goed de waarde van Jezus eigen Woorden.

• Grammaticaal: In hoofdstuk één van "Jesus's Stenographers" is het correcte grammaticale bewijs geleverd voor een juist begrip van de prologen van het Evangelie van Lukas en van de Eerste Brief van Johannes, samen met de verklaring van Hebreeën 2:3-4, aangaande de notulisten van Jezus. Ik heb duidelijk aangetoond dat de algemeen aanvaarde grammaticale analyses van deze teksten verkeerd zijn en dat er betere nodig zijn. Deze passages onderstrepen de schatten van de Evangeliën. Gelukkig bezitten we de eigen woorden van Jezus Christus, de ipsissima verba!

Het is niet mijn bedoeling [zegt van Noort] om geleerden met afwijkende opinies iets kwalijk te nemen. Anderzijds is het onaanvaardbaar om in theologische kwesties gedwongen te worden door te gaan met een wetenschappelijke en kerkelijke erfenis die niet in overeenstemming is met de grammatica, noch met de ware Christelijke erfenis van de Evangeliën. Laten we daarom de verhalen van de rijke mannen bezien om uit te vinden hoe ze samen een hoeksteen zijn voor de documentatie-exegesis [zoals uiteengezet door Ben van Noort].

Het blijkt onmogelijk om de drie verhalen uit te leggen als beschrijvingen van één ontmoeting. In elke afzonderlijke vertelling is de discussie tussen Jezus en de rijke man afgerond; dat wil zeggen, directe opeenvolging van vraag en antwoord. Dat maakt het onmogelijk om de verhandelingen te combineren tot één volledig gesprek. De verhalende details kunnen niet anders dan naar drie verschillende gebeurtenissen wijzen.

Mattheüs spreekt over een jonge man, en in Marcus en Lukas zegt de man dat hij de geboden heeft nageleefd vanaf zijn jeugd (neotes is jeugd). In deze twee gevallen wordt aangenomen dat de spreker geen jongeling meer is, maar een oudere man. Bovendien is de rijke man van

Lukas 'een heerser', dus een autoriteitsfiguur. In de Joodse cultuur was het onmogelijk om zomaar een autoriteitspositie te erven; men kon alleen autoriteit krijgen, vooral in de Joodse samenleving, na verkregen levenservaring. Op de leeftijd van ongeveer veertig jaar kon men heerser worden. Daarom was de heerser in Lukas zeker niet de jongeling van Mattheüs. De heerser in Lukas knielde niet voor Jezus; hij kon dat niet doen vanwege zijn sociale positie. Daarom is de heerser in Lukas ook niet de rijke man van Marcus, die een oudere man was en voor Jezus knielde. We hebben hier ongetwijfeld te maken met drie rijke mannen. De 'rijke jonge heerser' heeft nooit bestaan; is een samengesteld en denkbeeldig personage van drie verschillende individuen.

De gebiedende wijs: *"verkopen (...) en aan de armen geven (verdelen)",* is een aoristenvorm [zoals in het Onze Vader *"geeft ons ons brood"*]; er wordt een leidraad gegeven en niet een dwingend bevel tot onmiddellijke en volledige uitvoering. In de loop van de tijd moesten de rijke mannen hun bezit te verkopen dat ze niet nodig hadden. Dat nu was het deel dat ze moesten gebruiken ten behoeve van de armen. Jezus Woord omvatte ondermeer naar huis gaan en een begin maken van hetgeen Hij gevraagd had. Dit is in de verkeerde zin begrepen, alsof ze naar huis moesten gaan en meteen alles verkopen. Als dit het geval was geweest, zou een gebiedende wijs in de tegenwoordige tijd zijn gebruikt. Jezus leerde zijn discipelen hetzelfde principe: *"Verkoop jullie bezittingen en geef aalmoezen."* (Luk. 12:33) Geen der toehoorders stond op om dit gebod onmiddellijk uit te voeren. Johannes de Doper propageerde dezelfde ethiek: *"Wie twee jassen heeft, laat hem delen met iemand die er geen heeft; en wie te eten heeft, laat hem hetzelfde doen."* (Luk. 3:11) Uitdrukkingen als "Verkoop alles wat je hebt" en "Verkoop wat je hebt" betekenen: verkoop wat je bezit en waarmee je niets doet [behalve oppotten]. Deze uitleg is geoorloofd omdat het Griekse 'echoo' twee basisbetekenissen heeft: 'hebben, vasthouden'. Voor de rijken in deze verhalen was dat een groot bedrag; bij het horen van deze onderwijzing waren ze diep teleurgesteld.

De mannen herkenden dit Woord van Jezus niet als evangelie - goed nieuws - maar als slecht nieuws. Het leven van een rijke was in die tijd niet eenvoudig: geen verzekering, geen politie met moderne onderzoeksafdelingen. De rijken moesten voor zichzelf bijna de volledige bescherming van hun bezittingen organiseren tegen onbetrouwbare slaven, corrupte bedienden, geldgrage belastinginners en plunderende bendes. Niemand zou een hand uitsteken als een rijke werd beroofd. Ze moesten een klein leger op touw zetten van 'trouwe' volgelingen, die betrouwbaar waren zolang ze werden betaald. De relaties van rijken waren haast altijd financieel. Jezus bood persoonlijke relaties aan als ze eigendommen opgaven en dan zou er een eind komen aan slechts financiële relaties. Alleen de zorg voor hun dagelijkse behoeften zou overblijven; dat was Jezus bevrijding voor ze. Ze konden voor hun dagelijkse behoeften zoveel nemen als ze nodig dachten te hebben, zoals Peter tegen Ananias zei: *"En stond het niet tot uw beschikking nadat het was verkocht?"* (Hand. 5:4)

Het feit dat de rijke mannen bijna tegelijkertijd en op bijna dezelfde plaats tot Jezus kwamen, geeft aan dat ze contact met elkaar hadden gehad (levend patroon). Ze woonden in dezelfde regio en behoorden tot dezelfde sociale kring. Natuurlijk hadden ze elkaar ontmoet en over de Rabbi van Nazareth gesproken met zijn boodschap over het eeuwig leven. Dat was een interessant punt. Natuurlijk wisten ze dat Jood zijn geen garantie bood voor het eeuwig leven. Ze kenden genoeg landgenoten die beslist onbetrouwbaar waren. Maar wat zou de voorwaarde zijn om het eeuwig leven te ontvangen? Kon geen geld zijn; zo ja, dan bezaten ze dat leven al. Nee, er moest nog iets anders zijn, maar wat? Het was niet moeilijk voor ze om het op dit punt eens te worden, en daar werd de discussie beëindigd; ze durfden

aan elkaar niet toe te geven dat het voor hen een serieuze vraag was. Als ze dat hadden gedaan zouden ze ‘samen’ naar Jezus zijn gegaan. Hun contact was niet zo open dat ze hun diepste geheimen durfden te delen; het was ongetwijfeld deel van hun probleem dat ze niet in staat waren om waarachtige persoonlijke relaties aan te gaan. Hun discussie bracht echter hun basisbehoeften aan het licht, en ieder besloot voor zich een ontmoeting met Jezus te regelen. Door Hem vragen te stellen konden ze onmogelijk sociaal incorrect worden bevonden. Maar de antwoorden die ze kregen vielen erg tegen. Misschien volgde één of sommigen Jezus instructie later, na rijp beraad, en ervoeren de zegen ervan.

Na elke ontmoeting met een rijke begon Jezus te onderwijzen over rijkdom en geloof in God. Petrus vroeg maar één keer: *“Zie, we hebben alles achtergelaten en zijn U gevolgd. Wat zullen wij dan krijgen?”* (Mt. 19:27) Toen begon Jezus te praten over hun beloningen (twaalf tronen voor zijn discipelen). In Marcus en Lukas zei Petrus alleen: *“We hebben alles achtergelaten en zijn U gevolgd.”* Petrus wist het antwoord al; het was niet nodig om daar opnieuw naar te vragen. Hij kon zich beperken tot die ene verklaring, om Jezus in staat te stellen zijn onderwijs over de beloning van het Evangelie te voltooien. Misschien hoorde Petrus dat graag, of wilde graag dat anderen die toen niet aanwezig waren het bij een andere gelegenheid zouden horen.

Mattheüs heeft het langste verslag. Zijn lesmateriaal met de kwestie ‘rijkdom en geloof in God’ bevat de specifieke profetie over de twaalf tronen die de discipelen zouden erven. Lukas’ publieke verslaggeving is de kleinste. Het gaat niet over de tronen of over de verbazing van de discipelen. Deze dingen waren niet geëigend voor het publiek ten tijde dat de eerste rapporten werden geschreven. Het waren waarschijnlijk niet alleen de twaalf die naar het verhaal van Lukas luisterden toen Jezus tot *“degenen sprak die het hoorden”*, en niet in het bijzonder tot de twaalf, zoals weergegeven in Mattheüs en Marcus. Marcus’ verslaggeving werd met het restmateriaal gemaakt daar de opmerking van de twaalf tronen voor de naaste discipelen daarin ontbreekt.

Wat onze opstelling betreft in commerciële transacties, activiteiten die essentieel zijn voor onze samenleving, wil ik eindigen met enkele commentaren van Hubert Luns:

De Heer verklaart bij monde van zijn profeet: *“Ik zal van gerechtigheid de maatstaf maken en een eerlijk oordeel tot het schietlood.”* (Jes. 28:17) Abraham werd gekozen om zijn nageslacht te leren om *“naastenliefde en oordeel te betrachten”* (Gen. 18:19), want allen moeten we de hele tijd oordelen en het is door middel van oordeel dat naastenliefde moet worden uitgeoefend. In de psalmen wordt gezegd dat *“God liefdadigheid en een juist oordeel verlangt”* (Ps. 33:5), *“wat zelfs aangenamer is dan offerande”*. (Spr. 21:3) Zijn troon is op hen gegrondvest, want er staat geschreven in Psalm 97:2: *“Naastenliefde en een juist vonnis (ook in iemands commerciële bedrijvigheid) zijn het fundament van zijn troon.”* Toen de Koningin Sheba Koning Salomo ontmoette, riep zij uit: *“Gezegend zij de Heer, uw God, die er behagen in heeft gehad om u op de troon van Israël te plaatsen, want de Heer heeft Israël voor altijd lief. Daarom heeft Hij u tot koning gemaakt om rechtvaardig en eerlijk te handelen.”* (1 Kon. 10: 9) Het komt neer op het concept van het Hebreeuwse ‘ona'ah’ dat in Leviticus 25:17 ter sprake komt, en in wezen verwijst naar de juiste balans tussen geven en nemen waarin ik mijzelf en mijn commerciële tegenhanger met dezelfde meetlat behandel, want er staat: *“Maak geen misbruik van elkaar, maar vrees uw God. Ik ben de Heer uw God.”* Zoals in Spreuken 20:10 staat: *“Verschillende gewichten en verschillende maten, beide zijn ze een gruwel voor de Heer.”*

Desbetreffende manuscripten werden in 1945 bij de zogenaamde Nag Hammadi Bibliotheek in Boven Egypte gevonden (als Codex II:2).[21)] Ze staan ook bekend als de Chenoboskion Manuscripten. Destijds heeft een plaatselijke boer in een verzegelde kruik twaalf in leer gebonden papyrus codices gevonden, waaronder ook een gedeeltelijke vertaling van de Republiek van Plato. De Gezegdes van Jezus werden waarschijnlijk in het midden van de 4e eeuw vastgelegd. Ze zijn in het Sahidische dialect van de Koptische taal. Men veronderstelt dat het origineel in het Grieks is geschreven, mogelijk al in de eerste eeuw. Drie delen van diezelfde Gezegdes werden ook bij een antieke stortplaats te Oxyrhynchus gevonden, het moderne Bahnasa in Egypte (onder registraties 1, 654 en 655), die vele duizenden papyri bevatte, meestal fragmentarisch, die in 1897 en ook nog later werden ontdekt. De Gezegdes werden voor het eerst in 1956 gepubliceerd in een fotografische editie. In 1977 gaf James M. Robison de eerste complete verzameling uit van de Engelse vertalingen van de Nag Hammadi teksten. In zijn inleiding suggereert Robison dat deze codices eigendom kunnen zijn geweest van het nabijgelegen Pachomian klooster en dat ze begraven werden

---

21) Referentie: “The Gospel of Thomas - The Hidden Sayings of Jesus” a new translation by Marvin Meyer, with an interpretation by Harold Bloom – Harper San Francisco # 1992.

Ten aanzien van de laatdunkende opmerking van Bloom over Christus kruisiging en opstanding zij vermeld dat conform de Lamentabili Sane van St Paus Pius X en Fides et Ratio van Paus Johannes Paulus II neutraal antecedentenonderzoek van de Bijbel onmogelijk is omdat het objectieve onderzoek pas kan beginnen na aanvaarding of afwijzing van de geloofspunten, met name dat de Bijbel het Woord van God is en dat Christus de Zoon van God is, die gestorven is en ten derde dag verrezen uit de dood. In Fides et Ratio wordt dit als volgt geformuleerd (nr 55): “Het ‘hoogste richtsnoer van zijn geloof’ ontvangt het heilige volk uit de eenheid tussen de Heilige Overlevering, de Heilige Schrift en het Leergezag van de Kerk, die de Heilige Geest zo heeft verbonden, dat geen van de drie zonder de ander kan bestaan.”, daarbij verwijzend naar Vaticanum II (Dei Filius III): “De rede is nooit in staat (om deze mysteries) precies zo te doorgronden als de waarheden die haar eigenlijke (kennis)object vormen.” Dit is juist gezegd, maar toch is het onderscheid tussen het gevestigde wetenschappelijke onderzoek en de religieuze wijze van doen niet zo scherp omlijnd als vaak wordt beweerd. Reeds de Griekse filosoof Heraclitus, die omstreeks 500 BC leefde, zei dat “Door zijn ongelooflijke natuur, de waarheid (of de realiteit zoals deze bestaat) zich aan het kennende kennen onttrekt.” We weten allen dat een onderzoek met een veronderstelling of hypothese begint. De veronderstelling houdt verband met datgene wat we ‘geloven’ waar te zijn of wat redelijk lijkt. Maar voor onze armzalige geest is de realiteit vaak verre van redelijk. We moeten open staan voor het bestaan van het onredelijke, dat wil zeggen voor het bestaan van iets dat onredelijk toeschijnt. Deze manier van het verkrijgen van kennis wordt door het gezegde samengevat dat het antwoord in de vraag ligt opgesloten. Maar hoe kunnen we de juiste vraag stellen als het antwoord al bij voorbaat wordt afgewezen?

Ik moet zeggen dat het verfrissend klinkt als iemand als Harold Bloom kleur bekent. Vele té goedgelovige Christenen zijn op een dwaalspoor gebracht door Judassen die deden voorkomen alsof zij de geloofsartikelen aanvaarden terwijl ze zich in werkelijkheid daartegen afzetten. Ondanks het uitgangspunt dat de Bijbel vanuit een geloofshouding dient te worden benaderd, biedt zij zoveel logische uitkomsten in overeenstemming met de geloofsartikelen dat het volk Gods niet alleen op grond van ‘zo zegt de Bijbel’ of ‘zo zegt de Kerk’ hoeft te geloven, maar dat het ook mag ervaren dat het redelijk is waarin het gelooft, voorwaar geen gering argument nú in onze dagen dat de godin Ratio op Gods troon is gezet, terwijl het had moeten zijn: ‘Fides et Ratio’ (geloof én rede) ...op weg naar God.

nadat Athanasius in het jaar 367 het gebruik van niet-canonieke boeken in zijn Festijnse Brief had veroordeeld. Het verkeerdelijk genaamde Evangelie van Thomas is nu vertaald met kanttekeningen en in veel talen verspreid. Het oorspronkelijke manuscript is in bezit van het Koptische Museum in Caïro.

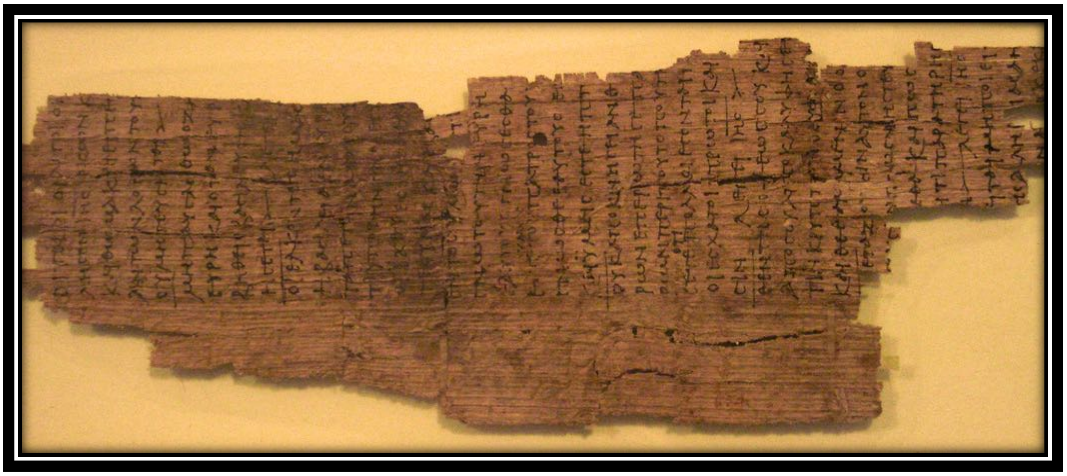

Fragment van het zogenaamde 'Evangelie van St Thomas'

De aanhef gaat in een gebrekkige vertaling als volgt: *"Dit zijn de apocriefe (of verborgen) gezegdes die de levende Jezus sprak en die Judas Thomas vastlegde."* Via de zieneres uit Dülmen, Anna-Katarina Emmerick, weten wij dat Thaddæus de reisgezel was van de Apostel Thomas Didymus (Thomas de Tweeling), een opmerking die wordt bevestigd door Eusebius van Cæsarea. (Hist. eccl. 1:12 e.v.) Hij geeft ook aan dat deze Thaddæus een van de zeventig discipelen was en niet de Apostel Judas Thaddæus die één van de twaalf was. Volgens Eusebius (door Anna-Katarina bevestigd) zond Thomas zijn metgezel in het jaar 30 met een brief naar Abgar Uchama, de Toparch van Edessa, een oude stad nabij Urfa in Turkije. In de Griekse Oxyrhynchus zou staan (654:1-3): *"Dit zijn de [...] gezegdes die de levende Jezus sprak [en werden vastgelegd door Judas Thaddæus] alsook door Thomas"* (tussen haakjes is in het origineel verloren geraakt). Misschien laat het Koptisch de mogelijkheid open om de aanhef als volgt te vertalen: *"Dit zijn de apocriefe gezegdes die de levende Jezus sprak, welke door Judas 'en' Thomas werden vastgelegd."* Wij moeten niet vergeten dat verondersteld wordt dat de Koptische tekst een vertaling is van een veel oudere Griekse tekst. Reeds in dat stadium kan in het kopiëren van het oorspronkelijke Grieks een kopieerfout zijn ingeslopen, en dit foutje kan de latere vertalers ertoe gebracht hebben om de Apostel Thomas, Judas Thomas te noemen. Maar Thomas staat natuurlijk niet bij die naam bekend, noch in de Evangeliën, noch in de traditie elders. Zijn reisgezel Thaddæus staat ook bekend onder de naam Judas. Judas de Apostel wordt alleen in het begin van Jezus zending Thaddæus genoemd, als de twaalf uitgekozen worden. (Mt 10:3, Mk 3:18) Later, nadat de 70 (of 72) zijn uitgekozen, wordt hij altijd anders genoemd: Judas (de broer) van Jacob in Handelingen 1:13,[22)] of Judas niet Iscariot in Johannes 14:22, om klaarblijkelijk

22) De grondtekst laat ook toe om met zoon van Jacob te vertalen i.p.v. broer. Broer is conform de Vulgaat alsook de speciale Franse "Traduction œcuménique de la Bible" (TOB) uit 1975-76.

een misverstand te voorkomen met de Judas Thaddæus van de zeventig en om hem van Judas Iscariot te onderscheiden, degeen die Jezus verraden heeft. (Nota bene: Judas de ‘broer’, niet de zoon van Jacob wiens vader Alfæus was - cf. Maria Valtorta nr. 691, of verhaal 551, waar Judas de [zoon] van Alfæus wordt genoemd.)

Dat géén rechtgeaarde gelovige, na kennis te hebben genomen van deze helaas wat omstandige uitleg, het wage om de “Gezegdes van Jezus” nog langer het “Evangelie van Thomas” te noemen, want dan sluit die zich aan bij die Sadduceër Harold Bloom, die Christus kruisiging en verrijzenis tot puur verdichtsel verlaagt. (zie Hand. 23:8)

1.16 – De ontstaansgeschiedenis van het Nieuwe Testament

Het onstaan der nieuwtestamentische geschriften blijkt veel genuanceerder dan Crossan en Bloom ons trachten voor te houden. Hun ontstaansgeschiedenis is meesterlijk beschreven in “Een Algemeen Overzicht van de Geschiedenis van de Canon” van Brooke Foss Westcott, een Anglicaanse bisschop, boek dat in 1855 werd gepubliceerd, in Ivan Panins geboortejaar.[23)] Hij was een wiskundige die dankzij Westcotts sublieme werk in het herstel van de Griekse nieuwtestamentische grondtekst tot zijn ontdekkingen heeft kunnen komen: [24)]

> «« De Canon van het Nieuwe Testament kreeg gaandeweg vastere vorm. Het betrof een van de eerste instinctieve daden van de Christelijke gemeenschap en ontstond vanuit de natuurlijke uitdrukking van die tijd. De maatschappelijke voorwaarden en de interne verhoudingen binnen de Kerk vormden obstakels voor een onmiddellijke en definitieve oplossing van dit probleem. Zolang de traditionele regel van de Apostolische leer in brede kring binnen de Kerk werd aanvaard bestond geen behoefte aan een geschreven ‘Regel’ ter bevestiging daarvan. De erkenning van de Apostolische geschriften als gezaghebbend en compleet instrument was eerst

23) Ivan Panin ontdekte dat de statistische wetmatigheden in de Canons van het Oude en Nieuwe Testament op ontwerp zijn gebaseerd, dat zo gecompliceerd is dat het onmogelijk door mensen kan zijn ontworpen. In 1890 ontdekte hij enige van de fenomenale wiskundige ontwerpen die de Griekse tekst van het Nieuwe Testament en de Hebreeuwse tekst van het Oude Testament karakteriseren. Hij zou meer dan vijftig jaar van zijn leven geven aan de bestudering van de numerieke structuur van de Heilige Schrift en meer dan 43.000 handgeschreven pagina’s met analyses produceren. Panin gebruikte als basis voor zijn onderzoek de Griekse uitgave van het Nieuwe Testament van Westcott en Hort en hij maakte vooral gebruik van de alternatieve lezingen die deze schrijvers voorstelden.

24) In samenwerking met Fenton Hort behoort Westcotts uit 1881 daterende “Revision of the Original Greek of the New Testament” en “Introduction to the New Testament in the Original Greek: with notes on selected readings” tegenwoordig tot een der standaardwerken voor de vertalers van het Nieuwe Testament. Het citaat is ontleend aan de 7e en laatst herziene uitgave uit 1896 van “A General Survey of the History of the Canon of the New Testament”. (pp. 4-5, 12, 56, 238, 508, 511) In het voorwoord van “The New Testament, an American Translation”, dat in 1923 verscheen, maakt de vertaler Edgar J. Goodspeed de volgende opmerking: “Ik heb de thans algemeen aanvaarde Griekse tekst van Westcott and Hort nauwgezet gevolgd. Iedere geleerde weet van zijn grote superioriteit in relatie tot de late en gebrekkige Griekse teksten waarop de vroege Engelse vertalingen van Tyndale ten behoeve van de geautoriseerde versie werden gemaakt.” De King James vertaling was grotendeels Tyndales werk.

nog gebrekkig en evolueerde volgens een patroon dat te vergelijken valt met de ontluikende formulering van een godsdienstige leerstelling of de uitkristallisatie van de kerkelijke structuur.

De evolutie van de goddelijke Openbaring, nadat God deze aan mensen heeft toevertrouwd, is - zo lijkt het - niet van de tegenspoed en wisselvalligheden ontbloot die de overlevering van normale boeken treft. De moeilijkheden die zich voordoen bij een onderzoek naar de eerste versies van het Nieuwe Testament kunnen niet licht worden overschat. Naast problemen die elk kritisch onderzoek naar de oorspronkelijke Griekse tekst met zich meebrengt, zijn er nog andere bijna even onoverkomenlijke problemen, die voortkomen uit het relatief spaarzame materiaal dat ter beschikbaar staat en uit de vage en tegenstrijdige tradities. Er bestaat weinig ondersteunende literatuur; en indien ruimer voorhanden is deze zeer onvolledig. Er bestaat geen lange successie van kerkvaders die getuigenis aflegt van de totstandkoming en het gebruik van vertalingen. Alhoewel het waar is dat deze belemmeringen vooral worden gevoeld bij iedere vertaalpoging of interpretatie, worden zij niet als minder acuut ervaren indien het onderzoek zich enkel richt op hun oorsprong en vroegste vorm. Gods onderwijzingen via de mens blijken aan de menselijke willekeur en denkwijze onderworpen. Vele jaren gaan voorbij voordat men tot de overtuiging komt dat de woorden van iemand die met mensen praat ook werkelijk Gods woorden zijn. De opvolgers van de apostelen realiseerden zich niet dat de geschreven verhalen over de Heer en her en der verspreide epistels van zijn eerste leerlingen een zekere en genoegzame brontekst zouden vormen om de rechte leer te staven als in later tijden de traditie zou zijn verflauwd of bezoedeld. Zich geborgen wetend in Christus lichaam en ten volle bewust van de macht van zijn Hoofd, beseften ze niet dat de apostelen door de voorzienigheid geroepen waren om in hun geschriften voor eens en voor altijd de oorspronkelijke vormen van het Christendom weer te geven, op een manier die sterk doet denken aan de profeten in wier schaduw zij stonden. »»

1.17 – De Bijbel van ‘Kaft tot Kaft’, niet meer en niet minder

In het licht van bovenstaande is het relevant om stil te staan bij het Protestantse uitgangspunt: “de Bijbel van kaft tot kaft”, Gods Woord van a tot z. Veel middeleeuwse afscheidingsbewegingen hadden schipbreuk geleden wegens het ontbreken van een gepast alternatief voor het centrale gezag van de Kerk en haar traditie. In de 16e eeuw kon dankzij de uitvinding van de boekdrukkunst en de verhoogde leesvaardigheid van de bevolking een alternatief worden geboden. Daarbij werd door de reformatoren een kunstmatige tegenstelling gecreëerd tussen wat in de Schrift staat en wat erbij ‘verzonnen’ is door de Rooms Katholieke Kerk. Uit het oog werd verloren dat de Schrift ook erbij ‘verzonnen’ is, dat wil zeggen organisch gegroeid binnen de gemeenschap van gelovigen, net als zoveel andere tradities binnen de Rooms Katholieke Kerk. Zelfs het leerstuk van het centrale gezag der Kerk is traditioneel onderbouwd, hetgeen betekent dat het onmogelijk is het principe van het centrale gezag aan te vechten zonder eveneens het principe van de traditionele overlevering aan te vechten en haar ontologische principes (ontologie is dat wat betrekking heeft op het wordings- of vormingsproces). Vanuit dezelfde principes van dit groeiproces, waaraan wij de Bijbel te danken hebben, hebben de leerstellingen binnen de ene katholieke (of algemene) en apostolische Kerk hun vorm gekregen. Het kon dus niet uitblijven dat Luthers eenzijdige benadering van de Heilige Schrift binnen de niet evangelisch gestoelde Protestantse kringen tot afbraak van diezelfde Schrift zou leiden, vooral toen de de wetenschap-

pelijke feiten omtrent de ontstaansgeschiedenis van de Bijbel in bredere kring bekend raakten. De Bijbel is niet letterlijk uit de Hemel neergedaald, maar is onder Gods zorgzame hand gegroeid en in de geloofspraktijk van de grotere gemeenschap ingebed, zoals met een nieuwe waterstroom die haast onmerkbaar zijn definitieve bedding krijgt. Door Luthers model en diens loot van de moderne bijbelkritiek, is de Bijbel als Woord van God gedevalueerd, immers ontdaan van het ‘Gezag’ der mondelinge traditie. Die twee – Schrift en traditie – passen bij elkaar als twee handen op een buik. Daarom kun je, als je tenminste kennis van zaken hebt, het niet over de Joodse traditie en de Bijbelse profetie hebben zonder de Rooms Katholieke traditie en de moderne profetie erbij te betrekken, of andersom. Er is een harmonische indrukwekkende overgang tussen de Joodse en Christelijke wijze, waarvan in de nieuwe bedeling de Apostel Paulus de eerste voorganger was, hij die aan de voeten van Gamalaël zat, die weer aan de voeten van Simeon zat (dezelfde als van Lukas 2:25-35 en de zoon waarschijnlijk van de befaamde Hillel), die weer aan de voeten zat van… etc. Waarom zou God onder het nieuwe verbond anders te werk gaan?

1.18 – De Reformatorische Benadering van de Heilige Schrift

De Protestanten zouden eens bij zichzelf te rade moeten gaan en zich afvragen waarop hun bijbelkritiek is gebaseerd. Dat is bekend. Het is gebaseerd op Rashi, de beroemde talmoedist, met wiens ideeën Luther in aanraking kwam via het werk van een Franciscaner monnik uit Parijs, Nicholaas de Lyra (1265-1349). Lyra, die een uitzonderlijk goede kennis van het Hebreeuws en de Judaïca bezat, schreef de Postillæ, die een gedetailleerde uitleg bevat van elk bijbelvers afzonderlijk of groep van verzen. De eerste druk van de Postillæ – die meer dan honderd herdrukken heeft gekend, was net verschenen toen Luther, de Augustijner priester, met zijn studie in Rome begon. De ontbinding die Lyra onbedoeld heeft helpen teweegbrengen binnen de Christelijke profetische traditie en gevestigde geloofspraktijk, gaf aanleiding tot het gezegde: *“Als Lyra zijn lier niet had bespeeld zou Luther niet hebben gedanst.”* [25] Moeten wij daarop ons Christelijk geloof baseren? De methode Rashi is ‘geen’ traditie, maar kan zich er desgewenst wel bij aansluiten. Het markeert een nieuwe en waardevolle trend binnen de exegese, met een apart toepassingsgebied uitgaande van de ‘simpele betekenis van de tekst’ met nadruk op aspecten van filologie, grammatica en zinsstructuur, met hier en daar een enkele invoeging van een mystieke uiteenzetting. Indien te ver doorgevoerd zet dat de rationaliteit op de troon ten koste van de inblazing van de Heilige Geest. Leert de Talmoed niet dat er voor elke bijbelpassage zeventig verschillende interpretaties bestaan, waarvan geen enkele de exclusiviteit mag opeisen? De overdadige en eenzijdige toepassing van Rashi’s benadering heeft bij zwakke broeders geleid tot de moderne bijbelkritiek met alle ravages van dien.

Desondanks hebben de exegetische uitgangspunten van de reformatorische beweging ook veel goeds gebracht. Het is dankzij Luther dat het theologische principe van redding vanuit het geloof een nieuwe en voor die tijd noodzakelijke impuls heeft gekregen. Luther stelde dat redding, het sluiten van vriendschap met God en het ontdoen van onze zondige natuur,

---

25) Zie ook “Rashi and the Christian Scholars” van H. Hailperin – Pittsburgh # 1963.

een gave van God is en dat uitsluitend op grond van het geloof (sola fide), en dat alles tot enige eer Gods (soli Deo gloria).[26)] Het was ook dankzij Luther dat vaart werd gezet achter een serieuze bijbelvertaling, niet zonder intensieve bemoeienis van de kant van Joodse schriftgeleerden. Door deze ontwikkeling verschoof het accent als vanzelf naar het Oude Testament. Ik mag wel zeggen …een broodnodig accent, want het wittebrood van het Nieuwe Testament heeft in de tredmolen van de tijd tot een ernstig geval van bloedarmoede geleid. Het moeilijker te verteren bruine brood van het Oude Testament is onontbeerlijke spijs voor de instandhouding van onze vitaliteit!

Luther, 46 jaar oud (1529)
door Lukas Cranach de Oudere

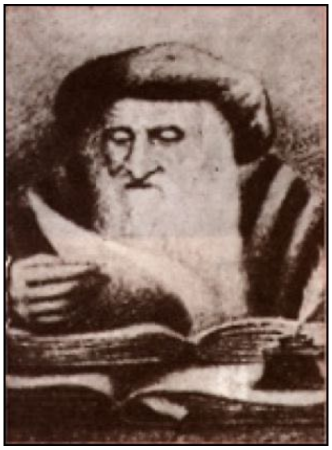

Rashi (1040-1105)

Brad Young vertrouwt ons toe [27)]: *"Als Christen hebben wij soms Paulus onderwijzingen over Jezus aanvaard terwijl wij niet alleen zijn liefde voor de Hebreeuwse Bijbel maar ook zijn Judaïsch erfgoed hebben afgewezen."* Paulus' onbewuste getuigenis van de overheersende rol van de Joodse cultuur binnen de Kerk is ook goed aangestipt door professor Samuel Brandon in "De Val van Jeruzalem en de Christelijke Kerk", waarin hij uitlegt: [28)]

> «« Alhoewel Paulus zich zo levendig bewust is van zijn taak als apostel voor de onbesnedenen en alhoewel zijn epistels duidelijk gericht zijn tot die gemeenschappen die overwegend uit de heidenen zijn, past hij met een vanzelfsprekend elan

---

26) Het reformatorische gezegde dat de redding van ieders ziel een gave van God is, uitsluitend door het geloof en tot Gods enige eer, is op zichzelf een correct uitgangspunt. Maar dit betekent niet dat God geen beloner van goede werken is, zoals heel duidelijk in de brief van Jakobus geformuleerd, met name in verzen 2:14-24: "Broeders, wat baat het een mens te beweren dat hij geloof heeft als hij geen daden kan laten zien? Kan zo'n geloof hem soms redden? (...) Misschien zal iemand zeggen: 'U hebt de daad en ik het geloof.' Dan antwoord ik: 'Bewijs me eerst dat u geloof hebt, als u geen daden kunt laten zien; dan zal ik u uit mijn daden mijn geloof bewijzen.' (...) Jij dwaas, wil je bewijs dat het geloof zonder daad waardeloos is? (...) Het is (daarom) duidelijk dat een mens door zijn daden wordt gerechtvaardigd en niet alléén door geloof." Het zijn deze verzen die Luther ertoe heeft gebracht om de brief van Jakobus als Woord van God af te wijzen, in plaats van te beseffen dat zijn uitgangspunt nuancering behoefde. Ook hier toont zich in de overdrijving de fout.

27) "Paul, the Jewish Theologian" van Brad H. Young – Hendrickson/Peabody, U.S.A. # 1997 (hfst. 1).

> opvattingen en voorbeelden toe die door en door Joods zijn. Duidelijk anders dan bij de latere schrijvers van de Evangeliën, tracht hij met het noemen van een of ander citaat uit het Oude Testament zijn lezers te instrueren, aan te sporen, of van iets te overtuigen, wat op zuiver rabbijnse leest is geschoeid zonder dat hij zich geroepen voelt dat nader te verklaren. (…) Ongeacht de vroegere status van de bekeerde Christenen uit de 'heidenen' – of zij nu uit de Joodse diaspora kwamen, of alleen maar godvrezend waren geweest of totaal heidens – hun toetreding tot de Christelijke Kerk bracht hen onmiddellijk binnen het Joods-theologisch gedachtegoed. Zij werden door hun leermeesters in een vastomlijnde en indrukwekkende corpus van geloof en praktijk binnengeleid, dat hun waardering en respect afdwong. »»

Volgens Brandon betekende de val van Jeruzalem het keerpunt dat wegleidde van een typisch Judaïsch-Christelijke interpretatie der Schrift, welke verwijdering, mijns inziens, pas beslissend werd met de verwerping van Origenes zo'n 150 jaar later. Abraham Heschel zet dit met de volgende opmerking kracht bij: [29)]

> «« De Christelijke boodschap die oorspronkelijk een bevestiging en hoogtepunt van het Jodendom moest worden, werd al heel snel gewijzigd in een afwijzing en ontkenning van het Jodendom; veroudering en opheffing van het Joodse geloof werd overtuiging en leer; het nieuwe verbond werd niet beschouwd als een nieuwe fase of verdere openbaring maar als een afschaffing en vervanging van het oude; theologisch denken schiep zijn referentiekader in een geest van antithese op het Jodendom. Contrast en tegenspraak in plaats van erkenning van gezamenlijke wortels en erkentelijkheid daartoe, dát werd het perspectief. »»

Het wittebrood van het Nieuwe Testament heeft, en dat zeg ik met spijt, tot een ernstig geval van bloedarmoede geleid. Het Oudtestamentische bruine brood heeft daar corrigerend op gewerkt. Het is vanuit zijn liefde voor het Oude Testament dat de reformatie vaak ook grote liefde heeft weten op te brengen voor het Joodse volk, alhoewel dit niet dankzij Luther was, die zich buitengewoon vijandig tegen hen heeft uitgelaten. Tegen het eind van zijn leven heeft hij zich steeds agressiever tegen alles en ieder opgesteld. Hij zal toen ook hebben beseft dat hij een speelbal is geweest van de wereldse machten die uit waren op de grote bezittingen van de Kerk. De steun van de Duitse vorsten, zonder welke deze onbeduidende monnik, die Luther heette, nooit iets had kunnen bereiken, was niet uit hoogdravende ideologische motieven; het waren machtswellust en de hang naar bezittingen die bij deze

---

28) "The Fall of Jerusalem and the Christian Church" van S. G. F. Brandon – S.P.C.K., London # 1968 (reprint), 1957 (with some additions) # 1951 (pp. 21-22).

29) "The Insecurity of Freedom - Essays on human history" (Het risico van de Vrijheid) van Abraham Joshua Heschel – Schocken, New York # 1972 (p. 169).

Heschel (1907-1972) was een zeer productief schrijver en vooraanstaand theoloog verbonden aan het "Jewish Theological Seminary of America", wat het academische en spirituele centrum is van het wereldwijde conservatieve Jodendom. In zijn meest geliefde boek "The Sabbath" introduceert hij de gedachte van een "architectuur van heiligheid" die niet ruimte- maar tijdsgebonden is. Judaïsme, beweerde hij, is een godsdienst van tijd: het vindt geen betekenis in de ruimte en de materiële dingen die het bevolken, maar in de daarin bezielende tijd en eeuwigheid zodat "de Sabbatten onze grote kathedralen zijn".

seigneurs de toon voerden. De verschrikkelijke godsdienstoorlogen in de perioden die volgden waren daar niet vreemd aan. Toch heeft Luther, indien hij dat besefte, niet de juiste conclusies weten te trekken en schijnt hij ellendig aan zijn eind te zijn gekomen.

> In Pakistan, toen in 2009 een radicale moslimbende van zo'n 3.000 mensen aanrukte om het Christelijke dorp Korian in brand te steken, renden de Christelijke families voor hun leven. Maar de 86-jarige gelovige Baba Qadar kon niet rennen. Hij kon zelfs niet lopen. De bende vond hem liggend op bed voor zijn huis. Baba's huis werd vernietigd, maar hij weigerde Jezus te verloochenen. Alhoewel hij niet lezen kan, zei hij ons: *"Ik houd de Bijbel vast om het te kunnen kussen."*
>
> Uit: "Voice of the Martyrs", speciale uitgave 2010

Het is vanuit deze grote liefde voor het Oude Testament dat de reformatorische beweging in latere eeuwen met opmerkelijke conclusies is gekomen die licht wierpen op vergeten waarheden van het Nieuwe Testament, op punten waar de Rooms Katholieke Kerk verstek had laten gaan. Het is waar dat de vondst van Luther dat de mens door het geloof wordt gered en niet uit louter werken, een welkome accentverschuiving heeft teweeggebracht in het Christelijke denken, alhoewel hij daar te ver in is doorgeschoten, getuige zijn categorische afwijzing van ondermeer het tweede epistel van Jakobus waarin het spanningsveld tussen werken en geloof aan bod komt. Zo zijn er meer gebieden binnen de Protestantse loot aan de Kerk waarin een welkom tegenwicht werd en wordt geboden aan een zekere exegetische verstarring binnen de Rooms Katholieke Kerk, die op sommige plaatsen de tuin heeft afgebakend waar bebakening niet van node was, met name ten aanzien van de roeping van Israël in Gods reddingsplan van de wereld.

1.19 – De Nieuw-Testamentische Grondtekst Identiek aan het Origineel

Ondanks het langzame proces waarmee de canon van het Nieuwe Testament gaandeweg vastere vorm kreeg, mag gesteld worden dat de geschriften die tot deze canon behoren vanaf het eerste begin een groot gezag genoten. De zogenaamde Muratoriaanse Canon, die omstreeks het jaar 200 wordt gedateerd, presenteert reeds een tamelijk volledige canon en getuigt dus van het respect dat die boeken al vanaf een pril stadium genoten, zodat men het niet zal hebben gewaagd om deze tekst te veranderen. En alhoewel de lezing van het Nieuwe Testament aan een aantal varianten onderhevig is, wordt met die varianten in geen enkel geval een geloofswaarheid aangetast, historisch feit of Christelijke praktijk. Dankzij het feit dat zoveel vroege geschriften bekend zijn die met elkaar kunnen worden vergeleken (Origenes heeft daar in de vroeg derde eeuw een verzameling van aangelegd), kan met vertrouwen worden gezegd dat de Griekse grondtekst, zoals die nu ter beschikking staat, zeer dicht bij de oorspronkelijke tekst staat. F.F. Bruce schrijft in "The New Testament Documents" (1972), om deze stelling te onderbouwen:

> «« Wellicht kunnen wij de hoeveelheid van de tot ons ter beschikking staande manuscripten van het Nieuwe Testament pas goed leren waarderen indien wij een vergelijking trekken met het tekstmateriaal van andere oude historische werken.

Voor de “Gallische Oorlog” van Cæsar (geschreven tussen 58 en 50 BC) staan slechts enkele manuscripten ter onzer beschikking, maar slechts 9 of 10 zijn goed, en de oudste is ongeveer 900 jaar later dan toen Cæsar leefde. Van de 142 boeken van de “Romeinse Geschiedenis” van Livy (59 BC - 17 AD) zijn slechts 35 tot ons gekomen; ze zijn ons bekend van niet meer dan 20 manuscripten van enige betekenis, waarvan slechts één, welke fragmenten bevat van Boeken iii-vi, teruggaat tot de 4e eeuw. Van de 14 boeken van de “Geschiedenissen van Tacitus” (ca 100 AD) hebben slechts vier en een half het overleefd; van de 16 boeken van zijn “Annalen”, hebben 10 het ongeschonden overleefd en 2 gedeeltelijk. De tekst van die bestaande porties van zijn twee grote historische werken berust volledig op 2 manuscripten, één uit de 9e eeuw en één uit de 11e. De bestaande manuscripten van zijn mindere werken (Dialogus de Oratoribus, Agricola, Germania) stammen allen af van een codex uit de 10e eeuw. “De Geschiedenis van Thucydides” (ca 460 - 400 BC) is ons bekend van 8 manuscripten, waarvan de vroegste teruggaat tot ongeveer 900 AD, en ook enkele papyrusstukjes, die bij het begin van onze Christelijke jaartelling horen. Hetzelfde is waar voor de “Geschiedenis van Herodotus” (ca 488 – 429 BC). Toch zal geen enkele classicus het argument serieus nemen dat de autenticiteit van Herodotus of Thucydides aan twijfel onderhevig is omdat de vroegste manuscripten van hun werken, die enigszins bruikbaar zijn, 1.300 jaar later gedateerd zijn dan de originelen.

Maar hoe anders is in dit opzicht de situatie voor het Nieuwe Testament! Naast de twee uitstekende manuscripten uit de 4e eeuw (…) die de oudste zijn van de duizenden die ons bekend zijn, bestaan er nog aanzienlijke fragmenten van kopieën op papyrus van de boeken van het Nieuw Testament die zelfs nog honderd tot tweehonderd jaar eerder gedateerd kunnen worden. De Chester Beatty bijbelpapyri, waarvan het bestaan in 1931 publiek werd gemaakt, bestaat uit gedeeltes van elf papyrus-codices, waarvan 3 het gros van de Nieuw Testamentische geschriften bevatten. Een van deze, die de vier Evangeliën en Handelingen bevat, behoort tot de eerste helft van de 3e eeuw; een andere, die de brieven van Paulus aan de gemeenten bevat en het epistel aan de Hebreën, werd in het begin van de 3e eeuw gekopieerd; de derde, die Openbaring bevat, behoort tot de tweede helft van diezelfde eeuw. »»

Ik citeer ook graag Lucien X. Polastron om aan te geven dat het veranderen van oorspronkelijke teksten in de oudheid heel gewoon was. Daar had men toen totaal geen moeite mee. Het simpele feit dat de Bijbelse teksten als bijna perfecte kopieën van het origineel tot ons zijn gekomen, geeft aan dat ze vanaf het allereerste begin als heilige teksten werden beschouwd waarmee niet mocht worden geknoeid in afwijking van wat toen gebruikelijk was. Misschien dat de eerste gelovigen niet beseften dat de woorden die ons bereikt hebben in de Evangeliën en de Epistels van de apostelen goddelijke woorden waren, maar hun waardering van de teksten was ruim voldoende om ervoor te zorgen dat het kopiëren met de grootste zorg plaatsvond. Hier volgt een citaat van Polastron, ontleend aan “Books on Fire – the tumultuous story of the world’s great libraries” (boeken in brand - het tumultueuze verhaal van de grote bibliotheken van de wereld): [30)]

---

30) “Books on Fire – the tumultuous story of the world’s great libraries” by Lucien X. Polastron - Thames & Hudson, London # 2007 (p. 285). Oorspronkelijke uitgave in het Frans onder de titel “Livres en feu - Histoire de la destruction sans fin des bibliothèques” - Éd. Denoël # 2004. Polastron verwijst naar Jenö Platthy: “Sources on the Earliest Greek Libraries, with the Testimonia” - Amsterdam # 1968.

«« De grammatici Aristarchus en Zenodotus zetten al hun taalkundige vaardigheid in, of in ieder geval hun idee van wat de oude teksten behoorden te zijn, om tot het resultaat te komen waarvan zij dachten dat het een definitieve tekst moest vormen van de geschriften van Homerus; dit vond plaats in Alexandrië: *"Samen bestudeerden ze de gehele Illiad, zegt Eustathius, en brachten volgens eigen smaak overal correcties aan, en omdat het te lang was om te lezen en nogal saai werd bevonden, hebben ze een aantal delen verwijderd."* Reeds eerder zag Democritus de noodzaak om een Homerisch glossarium samen te stellen van zeldzame oude woorden om het lezen te vergemakkelijken. Er was daarom geen ironie in het spel toen Timon op een vraag antwoordde van iemand of een getrouwe versie van Homerus kon worden gevonden die dateerde van na de 3e eeuw voor Christus. Timon zei: *"Dat is eventueel mogelijk als je toevallig een van de oude kopieën tegenkomt, maar dat geldt niet voor de gecorrigeerde van tegenwoordig."* »»

Als wij onze aandacht vestigen op de oude bijbelfragmenten die in ons bezit zijn, dan blijken de oudste gedateerd te kunnen worden binnen de eerste decennia na de kruisiging, zoals van Marcus 6:52-53, dat in Qumran werd gevonden en derhalve niet ouder kan zijn dan 68 AD. Dat is waarschijnlijk het oudst bestaande fragment van het Nieuwe Testament.[31)] Daarmee wordt de fabel definitief ontzenuwd als zouden de Evangeliën geen betrouwbaar verslag zijn en op zijn vroegst pas laat eerste eeuw zijn ontstaan als zijnde een literaire uitbarsting van folkloristische volksfantasie.

1.20 – Geen sporen in de Profane Geschiedschrijving? Ondenkbaar!

Ik wil graag terugkomen op de eerder geciteerde opmerking (in §5) dat er opmerkelijk genoeg geen enkel element te vinden zou zijn in de profane en eigentijdse geschiedenis die de Evangeliën bevestigt, en meer in het bijzonder voor de toch wel zeer sensationele gebeurtenis van de Kruisiging. Bij zo'n belangrijke gebeurtenis als de Kruisiging van Jezus van Nazareth toen er tijdens zijn executie een urenlange diepe en angstwekkende middagduisternis heerste die overal door hevige aardbevingen werd gevolgd en geruchten, in het zog daarvan, over zijn opstanding en over het ontstaan van een religieuze beweging die zich als vuur op dorstig gras uitbreidde, bij zo'n belangrijke gebeurtenis is het ondenkbaar dat dit geen sporen zou hebben nagelaten in de verslagen van Jezus vijanden in hun rechtzalen, wetgeving en geschiedschrijving. Desalniettemin zeggen de eigentijdse annalen daar niets over, zo komt het op de oppervlakkige beschouwer over.

De historiciteit van de Kruisiging is voor de gelovigen van het grootste belang, dat hoeft geen betoog. Wij dienen daarom de vraag te beantwoorden waarom de profane en eigentijdse geschiedschrijving over Jezus Kruisiging er het zwijgen toe 'lijkt' te doen. In mijn "Proofs of the Life and Death of Jesus" behandel ik deze kwestie diepgaand aan de hand van de documenten die zich in een boekje bevinden met de naam "The ArchkoVolume", maar hier behandel ik het grotendeels vanuit een ander perspectief.

---

31) Zie "7Q5 – Facts or Fiction?" van Carsten Peter Thiede – The Westminster Theological Journal no 57 # 1995 (pp. 471-74).

Ik hoop in het hiernavolgende een bevredigend antwoord te geven op deze vraag. Toch is heel goed mogelijk dat er eigentijdse documenten bestaan buiten de Bijbel zelf, dat er in de enorme archieven van het Vaticaan en bibliotheken te Istanboel authentieke documenten zijn die getuigenis afleggen van de gebeurtenissen die de basis vormen van ons geloof. Deze zeer oude archieven zijn onvoldoende in kaart gebracht. Ook is er in het verleden niet diepgaand naar dit soort bewijsstukken gezocht omdat de kwestie van de historiciteit van de verslaggeving in de Evangeliën door niemand in twijfel werd getrokken, zelfs niet door de vijanden van de Kerk, die wel hun bedenkingen konden hebben over de Verrijzenis maar niet over het feit zélf van de Kruisiging en het bestaan van een wonderdoener en leraar, Jezus geheten. De tijden zijn veranderd en daarom dient deze speurtocht op de wetenschappelijke agenda te worden geplaatst. Zou het redelijk zijn om te veronderstellen dat de eigentijdse archivarussen, meest Joden, erin zijn geslaagd om 'alle' documenten te verwijderen uit alle gerechtshoven, wetgevende instanties en geschiedenissen uit Jezus tijd? Dat lijkt mij stug.

Tot nog toe komt de oudste ons bekende heenwijzing van Tacitus als hij de geschiedenis van Judea bespreekt in de periode tussen de jaren 14 en 37, de periode dus waarin Christus werd gekruisigd, die dan in zijn "Historiæ" opmerkt (5:9): *"Alles was rustig onder Tiberius"*. Tacitus werd ongeveer dertig jaar na de Kruisiging geboren en begon veel later te schrijven. Hij moest dus uitgaan van officiële documenten. Konden deze gebeurtenissen zo snel vergeten zijn? Ik denk dat Tacitus vooral geïnteresseerd was in grandioze gebeurtenissen: grootschalige oorlogen, dynastieke conflicten en belangrijke opstanden. De Kruisiging valt in geen van deze categorieën. In zijn "Annalen" (15:44:2-3) noemt hij de grote brand van Rome, in juli 64, waar Nero de Christenen de schuld van gaf. In diezelfde passage vertelt hij dat *"Christus, de oprichter van de naam, onder de regering van Tiberius de doodstraf had gekregen, daartoe veroordeeld door de Procurator Pontius Pilatus."* Dit werd volgens Crossan in het jaar 115 geschreven en is dus niet eigentijds. Hij was het dus niet vergeten, maar indien wij nauwkeurig lezen werd de Kruisiging zelf niet als een grote ongeregeldheid beschouwd ten aanzien van het politieke aspect van de geschiedenis. Wél de beweging zoals die vele jaren later ontstond. In Nero's tijd noemt Tacitus het *"een verderfelijk bijgeloof"*. (Annalen 15:44)

Flavius Josephus, die enkele jaren jonger was dan Tacitus, geeft blijk van hetzelfde gebrek aan belangstelling voor Jezus Kruisiging tijdens zijn bespreking van Pontius Pilatus in zijn "Joodse Oorlog" (2:169-177). Hij registreert enkele volksoproeren als gevolg van zijn slechte bestuur, maar zegt niets over Jezus. Echter, in zijn "Joodse Oudheden" (18:55-89), die van later datum is, in het deel waarin hij de ongeregeldheden uit diezelfde periode bespreekt, maakt hij enkele korte opmerkingen over Jezus terechtstelling, in wat gewoonlijk bekend staat als het Testimonium Flavianum (18:63-64), maar dit getuigenis is niet zonder problemen. Daar kom ik op terug.

Wij weten dat de Joden een gevestigd belang hadden om de gebeurtenissen die op Jezus leven betrekking hadden uit de archieven te verwijderen. Daarenboven hadden zij de middelen om dat te doen. Ik citeer nu uit de inleiding van een zekere dominee William Mahan in

"The ArchkoVolume" erop vertrouwend dat deze uitspraak min of meer juist is.[32)] De eind-conclusie komt overeen mijn opvatting:

«« De grote Franse leraar Rabbi Solomon ben Isaac, die in de 11e eeuw leefde, beter gekend onder het acroniem Rashi, zegt in Volume III (p. 190) dat voor de organisatie van de bibliotheken mensen werden aangesteld die 'baalie sufots' heetten, hetwelk boeksamenstellers betekent. Hun taak bestond uit het op datum sorteren van de vellen perkament van de verschillende auteurs, ze opeen te stapelen en met klemmen tussen planken van cederhout te binden. Dit was een vak dat slechts door de beste geleerden beoefend kon worden. Alle sofers of schriftgeleerden waren Farizeeën; dat waren in die dagen de artsen, rechtsgeleerden, redekunstenaars, dichters en staatslieden. De Hillel (de Oudere) en de Shammai scholen leverden meer geleerden dan de gehele wereld bij elkaar gedurende de laatste periode van het Joodse gemenebest. Deze scholen werden door bijna iedere natie onder de zon gesteund. Welnu, een van die baalie sufots was Pseudonymaus Jozef Ben Gorion die in het jaar 150 de werken van de filosoof Philo van Alexandrië had samengevoegd, een tijdgenoot van Jezus. Deze Ben Gorion was een Joodse rabbi, een Farizees expert. De geschriften van de historicus Flavius Josephus, die in het vierde decennium van onze Christelijke jaartelling is geboren, werden door Ekaba samengesteld, een andere Joodse expert, aan het eind van de tweede eeuw; en op deze wijze is het met alle historici vergaan die aan het begin van onze Christelijke jaartelling leefden. Josephus werd door Havercamp in Amsterdam in boekvorm gepubliceerd in 1729. Welnu, alles waar hij zich op kon baseren, was wat Ekaba had verteld en gedaan. Hetzelfde gaat op voor Philo, die in 1742 door Mangey in Londen in boekvorm werd uitgebracht; alles waar hij over kon beschikken was hetgeen Ben Gorion had willen samenstellen, en omdat er een dodelijke haat bestond tussen de Joden en Christenen in die vroege eeuwen is het alleszins redelijk om aan te nemen dat deze samenstellers alles weg zouden laten wat de Christenen tot voordeel strekte. Het was in die tijd in hun eigen belang om de naam van Christus in de eeuwige vergetelheid te begraven; en dit nu is de reden

32) Dominee Mahan zegt in de inleiding van "The ArchkoVolume" dat "er minstens 500 citaten uit de Talmud zijn die in de tegenwoordige uitgaven niet kunnen worden teruggevonden". Origenes citeert uit Celsus, wiens geschriften via citaten dankzij de polemiek met Origenes het ten dele hebben overleefd. Celsus behandelde het Joodse geloof met minachting en was een vijand van het Christendom dat hij "exitiabilis superstitio" (catastrofale dweperij) noemde, en daarom kan belang worden gehecht aan zijn citaat ten gunste van de historiciteit van de Kruisiging. "Volgens Origenes citeerde hij Rabbi Akiba die had geschreven dat er een verschrikkelijke aardbeving was ten tijde van Jezus Kruisiging en dat de damp die daaruit opsteeg de aarde drie uur lang bedekte." Het tijdstip van de verhandeling van Celsus is bepaald in de tweede helft van de 2e eeuw. Daar ik de bovenvermelde uitspraak niet heb kunnen bevestigen, heb ik deze passage naar de noten gebracht. Celsus' citaat lijkt twijfelachtig, want Origenes schrijft in "Tegen Celsus" (hfst. 59): "Celsus veronderstelt dat zowel de aardbeving als de duisternis verzonnen waren, maar dienaangaande hebben we in de voorgaande pagina's naar beste kunnen ons verdedigd, waarbij wij het getuigenis van Flegon van Tralles hebben aangehaald (2e eeuw), die vertelt dat deze gebeurtenissen tijdens het lijden van onze Redder plaatsvonden..." Ik zou ten zeerste waarderen indien iemand mij kan informeren over het werkelijkheidsgehalte van deze uitspraken, die door Dominee Mahan naar voren zijn gebracht, ook wat het citaat van de baalie sufots betreft. (Voor bespreking "The ArchkoVolume", zie "Proofs of the Life and Death of Jesus".)

> waarom alle historici, die in die dagen leefden en schreven, ertoe werden gebracht om zo weinig over Christus en zijn volgelingen te spreken. »»

Er bestaat een aanwijzing voor deze praktijk in het Testimonium Flavianum, hetgeen ook door John Crossan wordt besproken in “De Geboorte van het Christendom” waar hij de duidelijke Christelijke zinnen in het citaat cursief drukt als zijnde later toegevoegd. Sommige geleerden leggen de gehele paragraaf uit als een latere Christelijke invoeging, welke veronderstelling is gebaseerd op een zijdelingse opmerking door de befaamde geleerde Origenes van Alexandrië in zijn “Contra Celsum” (1:47), waarin hij zegt dat ondanks dat Josephus de rechtschapenheid van Jacobus, bisschop van Jeruzalem, bevestigde [33)] en zijn moord als een oorzaak van de Joodse omverwerping zag, hij het ‘hosper akon’ (ὅσπερ ἄκων) deed: als het ware tegen zijn zin in. Deze paragraaf van Josephus, zo zegt Crossan, kan niet, zoals het er staat, worden teruggevonden in de manuscripten die de tand des tijds hebben overleefd, hetgeen suggereert dat een of andere Christelijke censor hier aan het werk is geweest, die misschien een passage heeft verwijderd waarvan hij meende dat het meer eer aan Jacobus schonk dan aan Jezus, in een document waarin Jezus veroordeling goed werd gepraat vanwege de problemen die Hij had veroorzaakt of anders zou kunnen hebben veroorzaakt, terwijl anderzijds Jacobus als iemand werd voorgesteld van een beter soort, behorend tot diegenen die zeker niet de doodstraf hadden verdiend. Josephus was van priesterlijke afkomst en behoorde vroeger tot de Farizeeën en het is niet te verwachten dat hij een voorstander was van de Christelijke zaak. Toch ontlokte hem zijn latere vriendschap met de Romeinen de vijandschap van de Joden. Het is dus realistisch ervan uit te gaan dat hij de geschiedenissen aangaande de Christelijke beweging in een neutrale en beknopte stijl vastlegde. Ten aanzien van het Testimonium veronderstelt Crossan dat in principe de inhoud van de niet cursieve citaten waarschijnlijk origineel is, een veronderstelling die nergens op is gebaseerd. Hier volgt het volledige citaat zoals Crossan die weergeeft:

> «« [1. Beweging] Omstreeks deze tijd leefde Jezus, een wijs mens*, indien wij hem een mens mogen noemen.* Want hij was iemand die verbazende dingen deed en een leraar was van die mensen die de waarheid graag aanvaarden. Hij gewon veel Joden en veel Grieken. *Hij was de Messias.* [2. Veroordeling] Toen Pilatus hem had veroordeeld om te worden gekruisigd, nadat hij vernomen had dat hij door mensen uit de hoogste kringen onder ons werd beschuldigd, [3. Voortzetting] gaven degenen die vooreerst ertoe waren gekomen hem lief te hebben, hun genegenheid voor hem niet op. *Op de derde dag verscheen hij aan hen, ten leven gewekt, want Gods profeten hadden dit en ontelbare andere wonderwerken over hem geprofeteerd.* [4. Toename] En de stam der Christenen, naar hem vernoemd, is tot op heden nog niet verdwenen. »»

De Testimonium Flavianum passage bevindt zich in de nog bestaande Griekse manuscripten van Josephus (Ambrosianus in de 11e eeuw, Vaticanus in de 14e eeuw, en Marcianus in de

---

33) Jacobus van Jeruzalem werd bijgenaamd ‘de Rechtvaardige’. Hij is de auteur van het Epistel van Jacobus en volgens Eusebius was hij de eerste bisschop van Jeruzalem. Deze Jacobus, de broeder van Jezus genoemd in het Nieuwe Testament, komt daar zeventien maal in voor. In de latere traditie wordt hij Jacob de Mindere genoemd om hem te onderscheiden van Jacob de Meerdere, een van de twaalf, degeen die in Santiago de Compostella begraven ligt.

15e eeuw). Deze passage wordt in de 4e eeuw door Eusebius geciteerd in zijn “Evangelische Demonstratie; ook in zijn Kerkgeschiedenis alsook in de Theophanie. Maar dit is niet alles. Crossan was blijkbaar niet op de hoogte van de ontdekking van professor Shlomo Pines uit Israël van een Arabische versie van Josephus uit de 10e eeuw (welke datum gunstig afsteekt bij de door Crossan gebruikte Griekse versies), die een ander Testimonium Flavianum weergeeft (zoals staat in Agapius’ Boek van de Titel) :

> «« In die tijd was er een wijs man Jezus geheten. Zijn gedrag was goed en hij stond als deugdzaam bekend. Vele mensen onder de Joden en andere naties werden zijn discipelen. Pilatus veroordeelde hem om te worden gekruisigd en sterven, en die zijn discipelen waren geworden, keerden zich niet van hem af. Zij berichtten dat hij drie dagen na zijn Kruisiging aan hen verschenen was en dat hij leefde. Daarom geloofden zij dat hij de Messias was, waarover de profeten wonderwerken vertelden. »»

Dit testimonium verschilt aanzienlijk van wat wij in de Griekse manuscripten vinden. De beschuldiging, die de Joden voor de dood van Jezus verantwoordelijk houdt, ontbreekt, en evenmin staat er dat Hij de Messias was, maar dat zijn discipelen, zoals zij berichtten, Hem

Reliek van het hoofd van de Apostel Jacobus in de St Jacobs Kathedraal te Jeruzalem

als zodanig erkenden nadat Hij aan hen verschenen was. En zij meenden dat hij de Messias was *“waarover de profeten wonderwerken vertelden”.* Josephus steunde voor zijn proza vaak op het Bijbelse verslag. Inderdaad, als wij kijken naar wat de profeet Jesaja zegt omtrent de Messias, ontdekken wij veel wonderwerken. We mogen rederlijkerwijs verwachten dat de Arabische tekst, die werd geschreven door een Christelijke Arabier die de Melkitische bisschop van Hiërapolis was, overeenkomt met wat Josephus zelf over Jezus schreef, want het is onwaarschijnlijk dat de kopieerders op de hoogte waren van de Arabische versie van Josephus. Wij kunnen daaruit opmaken dat Josephus’ opinie over de groeiende Christelijke gemeente niet geheel ongunstig was. Naast Jezus noemt hij met attente aandacht de dood van zijn bloedverwant Jacobus, en het kan geen toeval zijn dat Josephus ook over Johannes de Doper spreekt. (Ant. 18:116-119, 20:200-203)

Ik veronderstel dat de hele passage van Josephus door een ijverige baalie sufot werd beklad en dat een Christen, toen hij dit ontdekte, het uit zijn geheugen heeft teruggezet. Dit zou kunnen verklaren waarom de hele woordkeuze anders in detail is geworden. Indien het een uitbreiding was geweest, wat binnen het normale verwachtingspatroon ligt, zou het origineel min of meer op de verkorte tekst hebben geleken zoals door John Crossan geconstrueerd. De verwijdering en daaropvolgende invoeging moeten in een vroeg stadium zijn gebeurd, omdat Eusebius, de vader der kerkgeschiedenis, die aan het eind van de derde eeuw leefde, het reeds in zijn huidige Griekse vorm kende. (Hist. eccl. 1:11:7 e.v.) Het blijft giswerk, maar dit zou een illustratie zijn van het obscurantisme van de baalie sufots. Dr Robert Eisler geeft in zijn boek over Flavius Josephus opvallende staaltjes van de censuur en bewerkingen die door eenieder die zich daartoe geroepen voelde, werden uitgevoerd – vanuit de verschillende elkaar bestrijdende kampen – waardoor het oorspronkelijke materiaal op belangrijke plaatsen steeds verder is verminkt.[34)]

De Joodse censoren ‘corrigeerden’ niet alleen de geschriften van de profane geschiedenis, maar ook van de heilige geschiedenis zoals door hun eigen landslieden opgetekend. In de totstandkoming van hun Talmoed werd alles weggelaten wat een neiging had om het Christelijke geloof te steunen. Men moet er niet vanuit gaan dat daar belangrijke gegevens in staan over het leven en de dood van Jezus van Nazareth. Maar dit betekent geenszins dat zulke gegevens niet kunnen worden gevonden. Indien wij ooit de hand kunnen leggen op de oorspronkelijke rollen, ligt de waarheid binnen bereik. De ante-Nicea vaders (voor 325 AD) werpen niettemin licht op deze kwestie. Neem bijvoorbeeld Tertullianus († ca 225), de eerste van de Latijnse kerkvaders. Die zegt in “Een Antwoord aan de Joden” aangaande de gebeurtenissen die op de Kruisiging volgden (13:14):

> «« Mijn volk [zegt God tegen de Hebreeërs] hebben hun glorie gewijzigd en derhalve zullen zij niet welvaren: de hemel verbleekte bij het zien daarvan. [En wanneer verbleekte het? Ongetwijfeld toen Christus leed.] En zij schudde uitzinnig, en de zon verduisterde op het midden der dag. En wanneer schudde het uitzinnig anders dan ten tijde van Christus lijden, toen ook de aarde in haar midden beefde en het voorhangsel van de Tempel scheurde en de graven openbarstten? Want aan deze twee euvels heeft mijn Volk zich bezondigd: ze hebben Mij [zegt Christus], de bron van het leven, in de steek gelaten en ze hebben voor zichzelf versleten kruiken opgegraven die geen water kunnen vasthouden. (Tertullianus herneemt in zijn Apologie:) Ook in ditzelfde uur trok het daglicht zich terug toen de zon zijn grootste middaghitte kende. Zij die niet wisten dat dit over Christus was voorspeld, dachten ongetwijfeld aan een eclips. **Jullie zelf** [de Joden] **hebben het verslag van deze wereldgebeurtenis nog steeds in jullie archieven**. »» (cf. Roberts & Donaldson: “Ante-Nicene Fathers” - 3:170 en 3:21).

Melito (†180), de bisschop van Sardis, die bekend staat om zijn Bijbelse canon, die misschien ouder is dan de Muratorische, schrijft in “De Verhandeling over Ziel en Lichaam”:

34) “The Messiah Jesus and John the Baptist – according to Flavius Josephus’ recently discovered ‘Capture of Jerusalem’ and other Jewish and Christian sources” van Robert Eisler – Methuen, London # 1931.

«« …de aarde schudde en zijn grondslag beefde. De zon vluchtte weg en de elementen kwamen terug terwijl de dag in de nacht wijzigde. Want ze konden de blik van hun Heer die aan een boom hing niet verdragen. De gehele schepping was verbijsterd. »» (cf. Roberts & Donaldson: "Ante-Nicene Fathers" - 8:756)

Tertullianus bespreekt ook de zonsverduistering tijdens de Kuisiging in zijn indrukwekkendste boek, de "Apologeticum" (hfst. 21). Hij zegt dat het verslag daarvan in de geheime archieven van het Rijk worden bewaard (niet toegankelijk voor het algemene publiek). In hetzelfde hoofdstuk geeft hij als zijn overtuiging weer dat Cæsars, zoals Tiberius, in Christus zouden hebben geloofd indien het mogelijk ware geweest om Cæsar en Christen tegelijk te zijn, een argument dat hij kracht bijzet met de beschrijving van de volgende gebeurtenis:

«« Er was een oud decreet dat niemand tot godheid kon worden verheven tenzij zulks eerst door de senaat was aanvaard. (…) Tiberius (keizer van 14 tot 37), in wiens tijd de Christelijke naam (of religie) omhoog kwam, stelde de kwestie aan de senaat voor nadat hij uit Palestina in Syrië een verslag had ontvangen van de dingen die de waarheid van zijn goddelijkheid bevestigden (die van Christus) (opdat Hij een plaats zou krijgen onder het Romeinse pantheon) en hij bracht zijn eigen prerogatieve stem uit ten gunste van deze motie; maar de senaat, zonder wiens toestemming iets dergelijks niet kon plaatsvinden, verwierp het omdat de keizer (ooit) dezelfde eer (voor zichzelf) had afgewezen. Niettemin bleef de keizer aandringen en dreigde alle aanklagers van Christenen te straffen. (En Tertullianus ging verder:) Zoek jullie eigen commentaren (of publieke notulen) er maar op na. Jullie zullen daar vinden dat Nero (keizer van 54 tot 68) de eerste was die met het keizerlijk zwaard tegen deze sekte woedde, die toen in Rome furore maakte. »» (hfst. 5)

Een leerling van St Augustinus, de priester Paulus Orosius (ca 375 - na 418), die als groot historicus bekend staat, schrijft in zijn "Historiarum Adversum Paganos" (Geschiedenis tegen de heidenen):

«« Toen de Heer Christus geleden had en uit de doden was opgestaan, zond Hij zijn leerlingen uit om te prediken en het was toen dat Pilatus, de gouverneur van de provincie Palestina, een verslag maakte voor Keizer Tiberius en de senaat aangaande het lijden en de opstanding van Christus en ook over de wonderen die daarop volgden, die Hij of zijn leerlingen in zijn naam in het openbaar hadden gedaan. Pilatus maakte ook melding van het feit dat een snel groeiende menigte geloofde dat hij een god is. Toen Tiberius met grote aandrang aan de senaat voorstelde dat Christus als een god diende te worden beschouwd, reageerde de senaat verontwaardigd omdat zulks niet zoals te doen gebruikelijk eerder aan hen was voorgelegd, opdat zij zich als eerste kon uitspreken over de erkenning van een nieuwe eredienst. De senaat weigerde daarom Christus te vergoddelijken en vaardigde een besluit uit om de Christenen uit de stad (Rome) te verjagen. Ook speelde mee dat Sejanus, de prefect van Tiberius, zich onbuigzaam opstelde tegen de erkenning van deze religie. Niettemin deed Tiberius een verklaring uitgaan waarmee eenieder met de dood werd bedreigd die Christenen het leven zuur maakte. »» (7:4)

(Zie verder op p. 65)

APPENDIX 4

De Eerste Christenvervolgingen

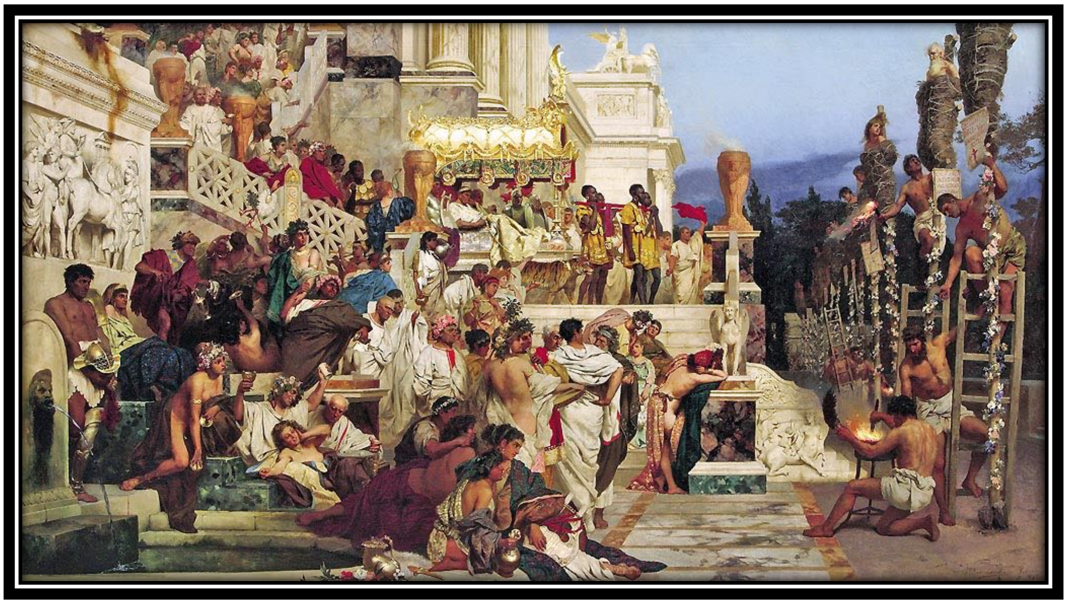

Het begon mis te gaan na de grote brand van Rome in juli 64. De hopenloze bevolking zocht een zondebok en vond die in de persoon van Nero zelf, die in zijn kustoord verbleef toen het vuur startte. Nero wist de schuld onmiddellijk door te schuiven naar *“een klas van lieden die wegens hun lage moraal werd geminacht en die de menigte Christenen noemde”*, een impuls die wellicht was ingegeven omdat de Christenen zich vooral hadden geconcentreerd in behuizingen die gelegen waren in twee moerasachtige valleien die niet onder het vuur hadden geleden. Tacitus beschrijft de afschuwelijke scenes in zijn Annalen (15:44):

> «« Eerst werden degenen, die bekenden Christen te zijn, gearresteerd. Toen werden op basis van informatie die middels hen verkregen was honderden veroordeeld, meer nog voor hun anti-sociale overtuigingen dan voor het aansteken van het vuur. In hun dood werd ze bespottelijk gemaakt. Zij werden in de huiden van wilde dieren gestoken, door honden verscheurd, gekruisigd of in brand gestoken – zodat toen de duisternis viel zij als toortsen in de nacht brandden. Nero stelde zijn eigen tuinen voor dit spektakel ter beschikking en gaf een uitvoering in de arena waar hij zich tussen de menigte begaf of als wagenmenner verkleed op een kar stond. Dit leidde ertoe dat, ondanks dat hun schuld vaststond van het Christen zijn, de mensen medelijden met hen begonnen te krijgen. Want zij beseften dat zij niet voor het publieke welzijn werden afgeslacht maar om de manie van slechts één man te bevredigen. »»

Volgens de overlevering bevond Nero’s arena – het “Circus Gaji et Neronis” – zich op de plaats van het huidige Vaticaan. De opgravingen door Ferdinando Castagnoli in 1960 hebben aangetoond dat deze juist ten zuiden van de tegenwoordige Sint-Pietersbasiliek stond. De grote arena van Rome, de Circus Maximus, was kort daarvoor door de brand buiten

gebruik gesteld en daarom was Nero's arena het enig beschikbare alternatief voor het wrede tijdverdrijf. Eusebius, de bisschop van Cæsarea in Palestina, schrijft in zijn "Kerkgeschiedenis" (2:25:4-7):

> «« De Romeinse Tertullianus is hier ook getuige van. Hij schrijft het volgende: *"Nero, na het gehele Oosten te hebben onderworpen, toonde zijn wreedheid tegenover allen in Rome. Wij beroemen ons erop zo'n man te hebben die onze straf ten uitvoer brengt. Want wie hem kent, weet dat niets door hem veroordeeld werd tenzij het uitmuntend was."* Toen hij zich aldus bekend maakte als de eerste van Gods belangrijke vijanden, liet hij zich verleiden tot de slachting der apostelen. Daarbij past de vertelling dat Paulus in de stad Rome werd onthoofd en ook dat Petrus onder Nero werd gekruisigd. De vertelling over Petrus en Paulus wordt door het feit ondersteund dat hun namen in die regio in de kerkhoven bewaard zijn gebleven en dat tot op de huidige dag. Het wordt tevens bevestigd door Gajus, lid der kerk, die naam maakte onder Zefyrinus, bisschop van Rome. Hij heeft in een verweerschrift dat aan Proclus was gericht, de leider van de Frygiaanse ketterij, als volgt gesproken over de plaatsen waar de heilige lichamen van de genoemde apostelen zijn neergelegd: *"Maar ik kan u de trofeeën [monumenten] van de apostelen tonen. Want als men naar het Vaticaan gaat of naar de weg van Ostia, zult u de trofeeën vinden van hen die dit kerk(gebouw) hebben gegrondvest."* (De hoofden van Paulus en Petrus zijn sinds mensenheugenis bewaard gebleven in de relikwieënschrijn van de Basiliek van St Johannes Lateraan.) »»

De "Annuario Pontificio" geeft als jaar van Petrus' dood 64 of 67 op, maar 64 blijkt de juiste datum te zijn voor wat in de nasleep van de grote brand gebeurde. Dat was ook de periode waarin Petrus zijn tweede brief schreef, zoals in het Nieuwe Testament opgetekend, terwijl hij besefte dat hem een wreed martelaarschap wachtte. Margherita Guarducci leidde de laatste stadia (1963-1968) van het onderzoek dat tot de ontdekking voerde van de botten die recht onder het hoogaltaar van de basiliek lagen en die zij aan St Petrus toeschreef. Op overtuigende wijze beargumenteert zij dat hij op 13 oktober stierf wat drie maanden na de brand was. Deze dag stemt overeen met Nero's keizersdag (dies imperii), een belangrijke toen, want het was precies tien jaar nadat hij de troon had bestegen. Dit werd 'zoals te doen gebruikelijk' door veel bloedvergieten vergezeld. (Zie: "Saint Pierre Retrouvé" van Margherita Guarducci - Editions Saint Paul, Paris # 1974).

Het is onder geleerden van verschillende disciplines duidelijk dat, zelfs als men aanneemt dat de stoffelijke resten die onder de Sint-Pietersbasiliek zijn gevonden aan Petrus toebehoren, ze daar niet onmiddellijk na zijn kruisiging op de Vaticaanheuvel werden begraven. Er kunnen opeenvolgende verplaatsingen van zijn botten of delen ervan zijn geweest. De visionaire Maria Valtorta schrijft dat Petrus' overblijfselen twee keer werden verplaatst om te voorkomen dat zijn stoffelijk overschot zou worden ontheiligd, en ze geeft alle drie plaatsen aan (en de Sint-Pietersbasiliek behoort daar niet toe); haar instructies zijn nog niet grondig onderzocht. Met het oog hierop is het niet onredelijk te veronderstellen dat de trofee (of het monument) van Gaius, dat onder het altaar van de grote basiliek ligt, daar ligt ter herinnering aan de plaats waar Petrus werd terechtgesteld, maar het geeft niet per se aan waar hij begraven ligt. Paus Paulus VI gaf opdracht om op het reliekschrijn met negen relikwieën van de beenderen, die in de Vaticaanse grotten zijn ontdekt, de volgende Latijnse

zin te schrijven: *“B[eati] Petri a[ostoli] esse putantur”*, wat betekent: “waarvan wordt aangenomen dat het de beenderen zijn van de gezegende Apostel Petrus”, wat impliceert dat er geen sluitend bewijs is. Opmerkelijk is dat er nooit C14- en DNA-tests zijn gedaan om van botten de historische periode te determineren en uit te zoeken of ze tot een of andere Hebreeuwse haplogroep behoren. Maria Valtorta duidt Petrus’ eerste begraafplaats aan, die, schrijft ze, niet op de Vaticaanheuvel lag (nadien geëgaliseerd voor de bouw van de basiliek). Haar verklaringen hebben het mogelijk gemaakt om de eerste begraafplaats van Petrus in een hypogeum (een ondergrondse ruimte) te lokaliseren die in 1864 werd ontdekt maar nog niet volledig is onderzocht, nabij het begin van de Via Nomentana in Rome. Hoe dan ook, de kwestie van Petrus’ begraafplaatsen is nog niet opgelost.

Op 25 juli 1948 schrijft Valtorta: *“Zijn ze [de Romeinse prelaten] dat hij [St. Petrus] is in het Vaticaan is begraven? Tussen heidenen, op een smerige plek, en overgeleverd aan de goedgunstigheid van heidenen?”* En op 27 augustus 1948: *“En in de nachterlijke duisternis verwijderden de Christenen het lichaam daarvandaan en brachten het naar de eerste Cristelijke begraafplaats, het Ostrianum, waar Petrus had geëvangeliseerd, de eerste catacombe die in Rome was uitgegraven dienst doende als vergaderruimte voor Christenen, ze te te onderwijzen, te dopen en de andere sacramenten te bedienen.”* Op 1 augustus 1948 voegt ze eraan toe: *“Vergeet niet dat het Ostrianum voor de martelaren werd gebruikt.”* En op 7 augustus 1948: *“St. Petrus evangeliseerde in het Ostrianum en daar had hij zijn leerstoel.”* Met andere woorden, Petrus’ eerste begraafplaats zou in het gebied van de Ostrianum begraafplaats gelegen moeten zijn.

De senaatszitting in Rome, zoals door Tertullianus beschreven, suggereert dat Tiberius nog steeds de senaat voorzat nadat Jezus Kruisiging had plaatsgevonden. Indien de Kruisiging in het jaar 29 of 30 wordt gesitueerd, zoals de meeste historici doen, is dit ondenkbaar omdat keizer Tiberius zich in het jaar 26 op Capri had teruggetrokken, in de Villa Iovis, waar hij tot aan zijn dood in 37 verbleef. Waarom hij daar naartoe ging is voor de hedendaagse historici onduidelijk. Het zal wel iets te maken hebben gehad met de gebeurtenissen uit die tijd, waaronder de Kruisiging niet de minste was. En zijn walging van het Romeins gekrakeel zal er ook wel iets mee te maken hebben gehad. Vanuit Capri regeerde hij opvallend efficiënt middels correspondentie terwijl de praktische uitoefening van de macht naar Ælius Sejanus ging in zijn funktie van Prefectus Prætorio (26-31 AD). Toch is de wijze waarop Tertullianus deze scene beschrijft heel goed mogelijk en aanvaardbaar indien wij het erover eens zijn dat Jezus in het jaar 26 werd gekruisigd, een stelling die schrijver dezes heeft uitgewerkt in "Wanneer werd Christus geboren?" Het kan niet anders dat Lukas de waarheid spreekt en in dit geval dus ook Tertullianus. Het artikel begint als volgt:

> «« Er bestaat tegenwoordig een betreurenswaardige tendens om aan de historiciteit van het kerstverhaal te twijfelen, zoals beschreven in Lukas 2:1-3: *"Het gebeurde in die dagen dat een decreet uitging van keizer Augustus dat de gehele bewoonde wereld geregistreerd moest worden. Deze eerste volkstelling vond plaats toen Quirinius gouverneur over Syrië was. Dus ging iedereen naar zijn eigen stad om zich te laten inschrijven."* De officiële Lectionaria van de Rooms Katholieke Kerk leest sinds de tachtiger jaren – onjuist: *"…eer Quirinius stadhouder over Syrië was"*. Deze passage wordt ook wel de Lukas-legende genoemd want, zegt men, Christus kwam uit Nazareth en werd dus daar geboren; om te bewijzen dat Jezus de door God gezonden Messias was moest hij echter in Bethlehem worden geboren, getrouw aan de profetie van Micha, aangehaald in Mattheüs 2:6: *"En gij Bethlehem, gij land Juda, zijt geenszins de minste onder de vorsten van Juda, want uit u zal de Leidsman voortkomen, die mijn volk Israël weiden zal."* Het is diezelfde profetie waarnaar verwezen wordt als de drie wijzen bij Herodes komen informeren waar zij de pasgeboren koning en redder der mensheid kunnen vinden. Welnu, als sprake is van de Lukas-legende, is dit dus ook een legende, zij het een zeer charmante waar iedereen graag aan herinnerd wil worden. Als we vriendelijk zijn nemen we aan dat Lukas zich heeft vergist, maar dat is volstrekt onaannemelijk omdat hij een groot formaat historicus is. »»

De volkstelling waar Lukas op doelt, blijkt in het jaar 8 vóór Christus te hebben plaatsgevonden, hetwelk een verschuiving van alle andere belangrijke data teweegbrengt die met het leven van Jezus verband houden. Na al de ons bekende en relevante historische feiten met elkaar vergeleken te hebben blijkt de conclusie gewettigd dat Jezus in Anno Domino 26 werd gekruisigd en dat er géén sprake is van een Lukas-legende. Mijn artikel eindigt als volgt: *"Al met al kunnen wij de vraag: "Werd Christus in Bethlehem geboren?" met een volmondig JA beantwoorden. En als er weer een of andere professor professeert dat het kerstverhaal een verzinsel is, wij weten wel beter…"*

1.21 – De Bijbel heeft Altijd Gelijk

In het navolgende willen we twee stenen des aanstoots verwijderen die beide te maken hebben met de Bijbelse definitie van ‘stad’, wat door theologen wordt aangehaald om te ‘bewijzen’ dat de Bijbel historisch onbetrouwbaar is. Er is ook nog het probleem van de duur van de Egyptische Ballingschap waarover in het Bijbels verslag tegenstrijdigheden lijken te bestaan. Dat probleem wordt in Appendix 15 behandeld, helemaal aan het eind van dit boek. Dan is er nog het volgende lastige probleem: volgens een bijbelvers begon Saul te regeren toen hij slechts 1 jaar oud, wat natuurlijk onmogelijk is. Ook die kwestie blijkt te kunnen worden opgelost, zoals in Appendix 5 overtuigend uiteen wordt gezet, zonder dat hoeft te worden gewezen op een of andere fout in de brontekst. Wederom blijkt de Bijbel alles correct te hebben weergegeven, maar het is de gebruikelijke vertaling van dat vers (1 Sam. 13:1) die mensen op het verkeerde been heeft gezet.

Uit ons betoog over de bezetene Gerasener en de slag bij Ai blijkt dat archeologisch onderzoek inderdaad nut heeft om de Bijbel beter te leren kennen en van een solide basis te voorzien. Toch zou men uit de perscommentaren de indruk kunnen krijgen dat wetenschap en geloof niet samengaan. Niets is minder waar. Echter de term ‘wetenschappelijk’, zoals momenteel gebezigd, is om te verhullen dat een objective benadering van de zogenaamde Bijbelse inconsistenties niet wordt nagestreefd. Om met de Apostel Paulus te spreken is al *“wie zich niet houdt aan de gezonde principes van onze Heer Jezus Christus en de leer van het geloof een verwaande kwast, en hoewel hij niets weet heeft zo iemand een ziekelijke belangstelling voor twistvragen en bekvechterij. Hier komen afgunst, twist, lasterpraat, achterdocht en eindeloze discussies uit voort tussen krakelingen van mensen met een verwarde geest, die van de waarheid zijn verstoken en in godsdienst hun broodwinning zien.”* (1 Tim. 6:3-5)

Onder invloed van de zestiende eeuwse Verlichting of ‘eeuw van de rede’ begon de religie uit ons maatschappelijk bestel te verdwijnen. Gelijktijdig verdween ook het geloof in de goddelijk geopenbaarde waarheid. Daarvoor in de plaats begonnen de theologen te zoeken naar de historische waarheid en de redelijke waarheid, ontdaan van elke transcendentale waarheid. Een radicale vooronderstelling in het huidige theologische debat is dat vroeger, dus in het verre verleden en de prehistorie, alles nog uiterst primitief was en minderwaardig ten opzichte van de tegenwoordige zelfverwezenlijkte mens. Van een fundamentele terugval, laat staan een val in het Paradijs, of een decadente spiraal, kan in dit denken nooit sprake zijn. De mens zou zich vanuit zijn oerstaat steeds verder hebben verbeterd, niet alleen op technisch maar ook op moreel en verstandelijk gebied. Alhoewel zich in de geschiedenis positieve ontwikkelingen hebben voorgedaan, mag dit geenszins als een ijzeren wet worden opgevat.

Francis Bacon (1561-1626) werd via zijn demonisch geïnspireerde geschriften de voorloper van het nieuwe denken. In nrs 16 en 17 van zijn encycliek “Spe Salvi” (In hoop zij redding), uit 2007, bespreekt Paus Benedictus XVI zijn nefaste invloed. Het geloof kreeg bij hem alleen nog een plaats in het privédomein waar een egoïstisch streven naar heelwording de toon zette. De Christelijke hoop, die is gericht op een door God gevestigd koninkrijk, werd daarmee op een zijspoor gezet. In plaats daarvan kwam het vooruitgangsgeloof. De vooruit-

gang van de samenleving zou het uitsluitende resultaat zijn van de toegepaste wetenschap. James Frazer, een van de grondleggers van de sociale antropologie, stelde dat de evolutie van de mens via magie naar religie is gegaan om tenslotte bij wetenschap uit te komen. Wetenschap in onze huidige praktijk zou daarbij de hoogste benadering van de werkelijkheid zijn. Vanuit dit axioma ging het zogenaamd wetenschappelijk of kritisch onderzoek de inhoud van de Bijbel op zijn historische merites beoordelen waarmee de onhoudbaarheid van de religieuze dogma's zouden worden aangetoond. Hoe juist als de Apostel Paulus zegt: *"Al hun denken is op niets uitgelopen en hun geest die het inzicht verwierp werd verduisterd. Zij beweerden wijzen te zijn maar werden dwazen."* (Rom. 1:21-22)

In de negentiende eeuw voltrok zich deze verschuiving naar het semi-wetenschappelijk denken voornamelijk bij een intellectuele en artistieke elite, maar in de twintigste drong het door tot in brede lagen van de bevolking. Het Modernistische denken was daarmee in alle geledingen van onze maatschappij doorgedrongen. (Het Modernisme is een geloof en wordt daarom met een hoofdletter geschreven.) Het is daarom niet alleen interessant maar ook strikt noodzakelijk om zich in deze kwesties te verdiepen, zodat we niet alleen hoeven te geloven maar ook mogen weten dat het redelijk is waarin wij geloven.

Gods tegenstanders zeggen ronduit: "Als dan de Bijbel het Woord van God is, waarom spreekt God dan zoveel leugens? Het Woord van God: dat is nogal wat! Er zijn heel wat passages die onmogelijk waar kunnen zijn. Die ongerijmdheden zijn niet zorgwekkend maar wijzen erop dat, alhoewel de Bijbel een geïnspireerd boek is, het toch mensenwerk blijft. De mondelinge traditie werd soms heel veel later op schrift gesteld. Het kon niet uitblijven dat toen onnauwkeurigheden inslopen. De Bijbel is vooreerst vertelkunst en vergissingen moeten we op de koop toe nemen! Het is de boodschap die telt. Als de Bijbel met ontzag benaderd wordt, dient dat niet op een naïeve wijze gestalte te krijgen zoals bij de primitieve onwetende mens die alles verabsoluteert. Zoals God toen door mensen werkte, zo werkt God ook door mensen nú; de geest waait waarheen hij wil. We moeten dus vertrouwen hebben in de schriftuurlijke benadering van de generatie waarin wij nu leven om aan de hand van de bijbelse sacraliteit tot oplossingen te komen die aansluiten bij de behoeftes van onze tijd." Dit tot ongeloof aansporend betoog geeft aan dat aan een beweerde Bijbelse 'vergissing' of 'onmogelijkheid' niet schouderophalend voorbij kan worden gegaan.

Dit is een ernstige zaak die gelukkig niet altijd hoeft te worden opgelost door te bewijzen wat exact gebeurd is. Om een 'onmogelijkheid' te weerleggen hoeft niet te worden aangetoond wat zich werkelijk heeft voorgedaan. Slechts een 'mogelijkheid' hoeft te worden aangereikt. Zelfs een onwaarschijnlijke mogelijkheid blijft een mogelijkheid, en dat nu is onze benaderingswijze voor het verhaal van de bezeten Gerasener in het gebied van de zogenaamde Decapolis (tienstedengebied), dat in Marcus 5 en Lukas 8 aan bod komt.

(Zie verder op pagina 73)

APPENDIX 5

Was Saul één jaar oud toen hij regeerde?

In Openbaring 17:14 wordt de koning der koningen, niet als krijgsheer, maar als het Lam voorgesteld, tegen wie gedurende één uur door de koningen oorlog wordt gevoerd samen met het beest, beeld natuurlijk van de Antichrist. Hier geldt: *"Wie niet met Mij is, is tegen Mij".* (Lk. 11:23) Er is sprake van een schril contrast. Dit gaat over de kosmische strijd van de kinderen van het licht tegenover de kinderen van de duisternis.

Deze titanenstrijd gaat tegen een van oudsher en altoos vreselijk volk: het zaad van de slang – ook gekend als de generaties van Saul. Dezen staan in contact met het vuur en de hitte van demonie en nog veel meer. Het zaad van de slang heeft een illustere stamboom die teruggaat tot aan het eerste begin. Zulks mag niet worden gecultiveerd. Eert uw vader en uw moeder, maar vooreerst God. Sauls voorouders staan nauwgezet in de Bijbel opgetekend: zoon van Abiël, zoon van Zeror, zoon van Bechorath, zoon van Aphiah, zoon van Jemini. De redenering gaat als volgt. God als koning werd door het volk verworpen. Het omgekeerde van Gods heerschappij is een koning uit de stam Kish. Kish blijkt de vader van Saul te zijn. Het woord Kish is gerelateerd aan Kush dat verwijst naar na-KaSH. Nakash (de slang van het Paradijs) zinspeelt op de val die de mensheid over zichzelf afriep. Het wijst op Sauls afstamming uit een lijn voorouders met demonische banden. Daarom is Saul het tegenovergestelde van God als koning van Israël. Dat blijkt ook uit zijn naam die als Sheol kan worden gelezen, het vermaledijde dodenrijk.

Gezien het voorgaande hoeft het ons niet te verbazen dat zijn goddelijk aangestelde koningschap of zijn 'koningschap bij de gratie Gods', conform 1 Samuël 13:1, slechts één jaar duurde. Dit is een notoir moeilijk vers, waar de meesten geen raad mee weten. De gebruikelijke vertaling van dit vers luidt: *"Saul was één jaar oud toen hij begon te regeren."* De Hexapla (begin 3e eeuw) zegt 30 jaar, maar dat is een ongeoorloofde ingreep, want het Hebreeuws zegt anders, wat niet wegneemt dat Saul misschien 30 jaar zal zijn geweest toen hij begon te regeren. De Apostel Paulus, gekneed in het Joodse denken, geeft op zijn beurt aan dat God Saul 40 jaren "gaf". (Hand. 13:21; zie ook Flavius Josephus Ant. 6:14:9) En gaat Paulus verder: *"En toen Hij (God) Saul liet vallen (wanneer?), verhief Hij David als koning (…) omdat 'hij (in de toekomst) mijn wil zal doen.'"* In deze formulering ligt de sleutel tot het probleem. We moeten weten dat het volk geen profeten meer wilde om door hen te

worden bestuurd. Ze wilde geregeerd worden zoals de volkeren rondom. De Here God geeft toe en antwoordt: *"Het volk heeft Mij verworpen, dat Ik geen koning over hen zal zijn."* (1 Sam. 8:5-9) Toen werd Saul uitgezocht en tot koning gezalfd en wel als allereerste koning in Israëls geschiedenis. Dat zou van korte duur zijn. Reeds heel vroeg in zijn carrière was de maat vol van zijn opstandigheid en werd hij door God als koning verworpen, *"want"*, zo zei de Heer: *"wederspannigheid (tegen de inspraken van de Heilige Geest) is een zonde van toverij en wederstreving is afgoderij".* (1 Sam. 15:23) **Geen koning meer bij de gratie Gods, dus zonder Gods profetische bijstand zoals voordien**, bleef Saul wel de leider van het volk tot aan zijn dood. Voordien was het: *"En allen, die hem van vroeger kenden (voordat Saul tot koning was gezalfd) en toen zagen dat hij zowaar met de profeten meedeed, vroegen zich onder elkaar af: 'Wat is er nu met den zoon van Kish gebeurd? Behoort ook Saul bij de profeten?' "* (1 Sam. 10:11)

Als we alles op een rijtje zetten blijkt God Saul reeds na één jaar te hebben verworpen. Onmiddelijk daarna, zo blijkt uit 1 Samuël 16:1, liet God David, toen nog een jonge knaap, en petit comité tot nieuwe koning zalven. Toch mocht Saul de 40 jaren die God hem had toebedeeld vol maken, maar nu als een gewoon vorst, als een verschrikkelijke despoot zelfs, ten prooi aan ellendige vlagen van neerslachtigheid, de typische kenmerken van ontvreemding van God. Het volk kon zo aan den lijve ondervinden wat het was om geregeerd te worden zoals de volkeren rondom, waarmee het een soort ballingschap onderging, niet uithuizig maar inhuizig. Het lastige vers van 1 Samuël 13:1 mogen we daarom als volgt lezen: *"Saul (zijn koningschap bij de gratie Gods) was één jaar oud toen hij (als een gewoon vorst) begon te regeren."* Vervolgens staat er – dat als het begin van wat volgt moet worden gelezen: *"En toen hij 2 jaar over Israël had geregeerd koos Saul 3.000 Israëlieten uit etc. (om oorlog te voeren)."* Dit vers moet niet betrokken worden bij het voorgaande, want dan staat er: *"Saul was één jaar oud toen hij begon te regeren en hij regeerde 2 jaar over Israël."* Veel vertalingen maken van die 2 jaar 42 jaar, maar dat slaat nergens op.

1 Samuël 13:1 is een zogenaamd verkort vers met een geïmpliceerde clausule zoals met Genesis 4:15: *"Eenieder die Kaïn doodt (voordat) zeven (generaties gepasseerd zijn) zal worden gestraft."* Dit impliceert dat God slechts na zeven generaties wraak op hem zou nemen, zoals geschiedde toen Lamech, een van Kaïns nakomelingen, hem accidenteel doodde, waarnaar verwezen wordt in vers 23; Lamechs zoon (de jongeling) werd toen ook accidenteel door hem gedood. (Source: The ArtScroll Tanach Series - Mesorah Publications; general editor Nosson Scherman, an orthodox Jew - a Haredi.)

Het was voorspelbaar dat Saul de test niet zou doorstaan daar hij uit een godvijandig geslacht kwam. Luister maar: KiSH houdt verband met KuSHah en KaSHach (of in omgekeerde volgorde: chaSHaK). ChaSHaK betekent zwart worden of duisternis verspreiden. In zijn religieuze betekenis verwijst zwartheid en de gedaante van zwartheid naar de bewoners aan gene zijde, wat tot op zekere hoogte voor iedereen geldt. Kushah betekent hard, stijf, hardvochtig. Denk maar aan een wreed persoon, moeilijk, melancholiek en gewelddadig. Dat is Saul ten voeten uit. Een ander woord met vergelijkbare strekking is KaSHach, wat hard worden betekent of verharding, zoals in *"hij verhardde zijn hart tegen God".* In dezelfde trant, zoals de Bijbel stelt, was Saul weerzinwekkend en vermocht zijn Hemelse Vader niet te behagen. KSH, de wortel van KaSHach, begint met de letter kof of de letter kaf. Kof kan vergeleken worden met onze «k» zoals in Korach, en kaf met onze «c» zoals in Canaän. De kofversie, KaSHach, wijst op verharding, en de kafversie op zwart, als in Jesaja 18:2 waar we het 'gebied van Cush' vinden dat de extreme zwartheid (van huidskleur) van de Ethiopiërs kent: *"een kaalgetrokken en geplukte natie (…) een van oudsher en altoos vreselijk volk",* (wat geen verband houdt met de Ethiopiërs, maar met de zwartheid.)

APPENDIX 6

Was Koning Jorams zoon ouder dan zijn vader?

Probleemstelling: 2 Kronieken 21:20-22:2: “Joram was 32 jaar toen hij koning werd en hij regeerde 8 jaar (tot aan zijn 40e).” Hij werd door zijn zoon opgevolgd, als volgt omschreven: “En de inwoners van Jeruzalem maakten de jongste zoon Achazja koning in zijn plaats.” En dan: “Achazja was 42 jaar toen hij in Jeruzalem begon te regeren (veel vertalingen zeggen: “22 jaar”, maar zo staat het niet in het Hebreeuws). De naam van zijn moeder was ook Atalja, de dochter van Omri.” Hoe kan dat nou? Hoe kan een zoon twee jaar ouder zijn dan zijn vader?

Inleiding: We moeten ons ervan vergewissen dat Israël was opgedeeld in twee koninkrijken, het Noordelijke, Israël genaamd (of: de Omriden/Kumri) met Samaria als hoofdstad. En het Zuidelijke, Judea genaamd, met Jeruzalem als hoofdstad. Israël duidt het koninkrijk van de tien stammen aan, afstammelingen van Abraham. Judea/Judah duidt het koninkrijk van de twee aan, óók afstammelingen van Abraham. Voordat het land werd opgesplitst, heersten over het grootkoninkrijk Israël achtereenvolgens Saul, David en Salomon. Enkele decennia later besteeg Omri de troon van het Noorderrijk. Koning Josafat van Judea, een tijdgenoot van Omri en diens zoon Achab, regeerde enige tijd over zowel Judea als Israël, de enige keer dat beide rijken weer onder één man werden verenigd, een feit dat meestal over het hoofd wordt gezien.

ANALYSE

Hier is een oplossing voor het probleem. In het aangehaalde vers van Kronieken wordt van Achazja gezegd dat hij 42 jaar oud is en in Koningen 8:26 dat hij 22 jaar oud is. We noemen ze de Oudere en de Jongere, omdat het duidelijk over verschillende personen gaat. De Oudere ‘regeerde’ toen hij 42 jaar oud was (22:2), terwijl het Achazja de Jongere was, ook bekend als Jehoahaz, die de troon besteeg (22:1). Daarom was de Oudere co-regent, terwijl de Jongere koning werd. Over de moeder van de 42-jarige Achazja wordt in vers 2 gezegd: “De naam van zijn moeder was ‘ook’ Atalja, de dochter van Omri”. Dat ‘ook’ is erg belangrijk en wijst erop dat zowel de Oudere als de Jongere dezelfde moeder hadden. Dit is mogelijk als haar eerstgeborene in een vroeg stadium ter adoptie werd afgestaan. We zullen zien waarom. In dat geval is het niet zo vreemd dat ze haar legitieme laatstgeborene dezelfde naam gaf.

Overtuigend bewijs dat we het over twee personen hebben, is de manier waarop ze stierven. Na ongeveer een jaar te hebben geregeerd worden beide Achazja’s door Jehu gedood, waarna hun moeder Atalja, Jorams weduwe, hen als regentes opvolgt, inmiddels ruim vijftig jaar oud. Uit het verslag van hoe ze om het leven kwamen, blijkt dat er werkelijk twee Achazja’s samen het land bestuurden. Jehu had op last van de Profeet Elija alle 70 zonen van het Huis Achab (zonen en kleinzonen van Ahab) weggevaagd om zo het vergoten bloed te wreken van Gods profeten en dienaars, waartoe de duivelse Jezabel had aangezet. (1 Kon. hfst. 9 en 10, en 2 Kron. Hfst. 22).

2 Koningen 9:27-28 beschrijft de dood van de Jongere (een kleinzoon van Achab). Onmiddellijk nadat Jehu de koning van Israël had geveld, vluchtte Achazja, die zich toen in Samaria bevond, in zijn strijdwagen via de weg van het tuinhuis. Jehu achtervolgde hem en droeg zijn mannen op hem in de achtervolging neer te slaan. De achtervolging begon ten noorden van Samaria. Achazja kon helemaal naar Megiddo vluchten, waar ze hem doodden. Vervolgens vervoerden zijn knechten hem naar Jeruzalem waar hij in de graftombe van zijn vaderen werd bijgezet.

2 Kronieken 22:7-9 vermeldt de dood van Achazja de Oudere. Net als de Jongere was hij naar Samaria gegaan om de koning van Israël te ontmoeten om crisisoverleg te plegen. Jehu’s mannen grepen Achazja en brachten hem naar Jehu. Na hem te hebben gedood begroeven ze hem, wat betekent dat hij dichtbij ter aarde werd besteld, wat impliceert dat hij deel uitmaakte

uitmaakte van de Samaritaanse clan, dus zoon van Achab was. Let op hoe de twee Achazja's verschillend aan hun eind zijn gekomen. De ene werd in Megiddo neergeschoten waarna hij voor een fatsoenlijke begrafenis door zijn dienaren naar Jeruzalem werd teruggebracht. De andere werd in Samaria gegrepen, waar hij voor de ogen van Jehu werd gedood en vlakbij begraven. Ook hieruit blijkt dat het om twee verschillende persoonlijkheden gaat.

Er is meer uitleg nodig om het probleem te ontwarren. Nadat koning Joram in Jeruzalem was overleden, werden al zijn oudere zonen door plunderende Arabieren gedood (2 Kron. 22:1), en daarom werd zijn jongste zoon, Achazja de Jongere, koning. Overigens is 'Achazja de Oudere' niet dezelfde als de zoon van Achab en Jezabel, die dezelfde naam draagt. Vroeg in zijn heerschappij viel deze Achazja uit een raam en stierf. Koning Josafat van Judea, de vader van Joram, ging een zakelijk partnerschap aan met die Achazja en ze besloten om gezamenlijk een handelsvloot te bouwen. Er waren al goede banden tussen het Noorder- en Zuiderrijk, want Josafat had Achazja de Oude, zoon van Atalja, geadopteerd als zijn stiefzoon - en daarom komt hij niet voor in de lijst van zijn zonen. (2 Kron. 21:2; 22:9). Door deze adoptie werd de Oudere de oom van Jorams zoon, Ahazja de Jongere. Door een speling van het lot was hij tevens zijn halfbroer, waar we later op terugkomen. Bovendien vertelt de Bijbel dat Koning Josafat door een huwelijk verbonden was met Achab (2 Kron. 18:1). In de vroege manuscripten van de Seder Olam Rabbah wordt bevestigd dat Koning Asa zijn zoon Josafat had uitgehuwelijkt aan een dochter van Omri. Atalia, een telg uit de Omride familie, creëerde door met Joram (Josafats zoon) te trouwen een nog sterkere band tussen de twee families. Het lijkt erop dat Joram met zijn tante trouwde, omdat Atalia de dochter van Omri was, terwijl zijn vader Josafat ook met een dochter van Omri was getrouwd. Dit soort dingen wordt in Levitius 18:13 verboden, maar blijkbaar werd dat in die tijd niet al te serieus genomen. Dat zou kunnen verklaren waarom de Bijbel niet expliciet vermeldt met wie Josafat getrouwd was om daarmee geen precedent te scheppen.

De moeder van de Oudere wordt de dochter van Achab genoemd, die van Omri. Het verwarrende is dat ze ook "de dochter van Omri" wordt genoemd. Het Hebreeuws voor dochter is 'bat', wat ook zus kan betekenen (zoals in het geval van Dinah). Hedendaagse academici, zoals H.J. Katzenstein in 1955, zijn het er over eens dat Atalja eigenlijk de dochter van Omri was, niet van Achab, hetgeen ik onderschrijf. Ze geven er de voorkeur aan om "dochter van Achab" uit te leggen als zijnde opgevoed aan het hof van Achab. Volgens 2 Koningen 8:27 was Achazja de Jongere (door huwelijk) verwant aan de familie van Achab. Over de Oudere wordt niet veel gezegd. Ondergetekende vermoedt dat hij buitenechtelijk werd verwekt toen zij een kind van ongeveer tien jaar oud was. Het is een kwestie van rekenen en deducering en het zou waar kunnen zijn. De Oudste blijkt dan de Achazja die door Koning Josafat werd geadopteerd. En zo'n 14 jaar later werd Atalja uitgehuwelijkt aan Joram, toen de Oudere 15 was en Joram 13 jaar, na zijn Bar Mitzvah te hebben gehad (de traditionele ceremonie tot volwassenheid). En de vader van de Oudere? Dat zou vanuit een incestueuze relatie kunnen zijn geweest tussen kleine Atalja en haar veel oudere broer Achab. Waarom Achab? Dat past bij het Bijbelse verslag en als het anders was geweest had hij dit kind niet hebben beschermd door het samen met Atalja naar Jeruzalem te sturen om aan de vreselijke plagerijen in Samaria te ontkomen. Een bastaard kon immers op weinig symphatie rekenen. Mooie Atalja zal de baby naar Jeruzalem hebben gebracht, niet als moeder maar als verzorgster en als de toekomstige bruid van een van Josafats zonen (Joram zal nog net niet geboren zijn), vertellend dat het Achabs zoon was wiens moeder bij de bevalling was omgekomen. Natuurlijk, alleen indien werkelijk Achabs zoon was Josafat ertoe genegen om de adoptie genadiglijk te aanvaarden. Zo blijkt de Oudere de halfbroer van de Jongere te zijn, maar dit zal nog lang verborgen zijn gebleven.

Hier volgt het bewijs dat het bovenstaande waar is: Volgens 1 Koningen 22:41-42 begint Josafat in Judea te regeren (het Zuidelijk Koninkrijk) tijdens het vierde jaar van Achabs bewin in Israël (Noorderrijk). Josafat regeert 25 jaar. Volgens 2 Kronieken 17:1 begon het bewind van Josafat terwijl Judea en Israël nog met elkaar in conflict waren. Maar na het vergaren van grote rijkdom "sloot Josafat vriendschap met Achab", zoals in 2 Kronieken 18:1 aangegeven. Affiniteit betekent een relatie aangaan door middel van een huwelijk. Hier werd een huwelijk geregeld tussen een

zoon van Josafat en Atalja, de dochter van Omri, op wie Achab erg gesteld was. Die zoon bleek Joram te zijn. Toen hij tot het koninkrijk was opgeklommen, vermoordde Joram al zijn broers, behalve zijn halfbroer (2 Kron. 21:4). Na deze vreselijke daad waren er geen andere troonpretendenten meer over. Joram hoefde zich geen zorgen te maken over de Oudere, want die had niet de juiste kwalificaties. Het is nochtans acceptabel dat de Oudere co-regent werd, want destijds was zoiets niet ongebruikelijk. Dit lost het raadsel op.

Drie problemen worden met één slag opgelost:

• Joram is Josafats 'eerstgeborene' (2 Kron. 21:3). Als zodanig sterft hij op 40-jarige leeftijd (21:20). Achazja de Oudere is twee jaar ouder dan Joram. Als Achazja de letterlijke nakomeling van Josafat was, zou Joram niet de eerstgeborene kunnen zijn geweest.

• Ten tweede wordt van Joram gezegd dat hij al zijn broers uit zijn vaders huis met het zwaard heeft omgebracht (2 Kron. 21:4,13). Geen probleem hier, want de Oudere is Josafats geadopteerde zoon.

• Ten derde wordt in 2 Kronieken 22:9 van Achazja gezegd dat hij Josafats zoon is, terwijl hij niet in de lijst van zonen voorkomt (21:2). Als stiefzoon kan dit inderdaad waar zijn.

JOSAFATS DUBBELE HEERSCHAPPIJ

• Nadat koning Achab van Israël was overleden, wordt hij door zijn zoon Achazja opgevolgd, wat in het 17e jaar van Josafat gebeurde (1 Kon. 22:40, 51). Dit nu is degene die uit het raam viel.

• Achazja's bewind duurt slechts twee jaar. 2 Koningen 1:7,17 kondigt zijn dood aan, en dan in het 18e jaar van Josafat begint Jorams bewind in Samaria. Deze duurt 12 jaar (2 Kon. 3:1).

• Als Joram in Samaria (Israël) begint te regeren, resteert voor Josafat nog 7 tot 8 jaar koningschap in Jeruzalem (Judea) van in totaal 25 jaar (2 Kron. 20:31). Let nu op, iets interessants. Er is Koning Joram die in Israël regeert, terwijl de andere Joram in Judea pas begint te regeren tijdens het 5e jaar van Jorams bewind in Israël (2 Kon. 8:16). Het 16e vers zegt: "In het 5e jaar nu van Joram, de zoon van Achab, begon Joram, de zoon van Josafat - (nog steeds) koning van Judea - te regeren." (Statenvertaling) Dit betekent dat Josafat nog niet gestorven was, want hij heeft nog twee tot drie jaar te gaan, en het betekent dat zijn zoon in het begin co-regent was. In deze periode heeft Josafat de macht over zowel Israël als Judea en daarom wordt hij "koning van Israël" genoemd, terwijl hij "begraven ligt in de Davidsstad (Jeruzalem)" (2 Kron. 21:2).

CONCLUSIE

We hebben een overtuigende presentatie gegeven, deels gebaseerd op indirect bewijs. Aldus was de 22-jarige Achazja uit 2 Kronieken 22:1 de jongste zoon van Koning Joram en Koningin Atalja, ter wereld gekomen na ongeveer vijf jaar huwelijk. En aldus was de Achazja uit 2 Kronieken 22:2 de 42-jarige zoon, óók van Atalja, die door een bijzondere wending der gebeurtenissen de stiefzoon van Josafat was geworden. Het hoeft niet te verbazen dat Atalja haar eigen zonen op de troon van Judea wil zetten. Ze was immers de illustere dochter van Omri en de zus van Achab (de meest boosaardige koning die het Noorderrijk ooit heeft gekend). Vanzelfsprekend wilde zij invloed hebben op de troon, want ze besteeg zelf de troon na de gelijktijdige dood van haar twee regerende zonen (2 Kron. 22:10-12). De troonopvolger na Atalja's zevenjarige heerschappij, die samenvalt met Jehu's eerste zeven jaar als koning over Israël, was Joas, zoon van Achazja de Jongere, die toen oud genoeg was geworden om zelf koning te worden.

Dit laat opnieuw overtuigend zien dat de Bijbel het betrouwbare woord van God is!

Foto van Tuppus

Niet weinig uitleggers hebben zich hoofdschuddend over het grotesk aandoende verhaal van de bezeten Gerasener gebogen die Jezus bevrijdt door de tweeduizend in hem wonende demonen in zwijnen te zenden, die zich in het Meer van Tiberius storten om daar jammerlijk om te komen. Deze tekst heeft heel wat kopzorgen gebaard, zoals uit de verschillende vertalingen blijkt. De Petrus Canisius vertaling uit 1967, ondernomen met goedkeuring van de Nederlandse bisschoppen, zegt in Mattheüs 8:28: *"land der Gerasenen"*, met de volgende aantekening: *"Deze lezing (gebaseerd op de Vulgaat) is twijfelachtig, zowel hier, als bij Marcus 5:1 en Lukas 8:26, 37. Waarschijnlijk schreef de evangelist Mattheüs: Gadarenen, en Marcus en Lukas: Gergesenen."* Dat op dit punt altijd grote twijfel heeft bestaan blijkt ook uit de Engelse King James Versie waar in het Evangelie van Mattheüs sprake is van Gergesenen en in dat van Marcus en Lukas van Gadarenen! Ik houd mij aan de herziene Griekse grondtekst van Westcott & Hort, die zoals we hebben gezien een grote autoriteit geniet. Volgens dit werk spreken Marcus 5 en Lukas 8 over het land van de Gerasenen. Mattheüs 8 spreekt anderzijds over het land van de Gadarenen. Gadara lag iets ten zuiden van het meer en domineerde het bovenliggend gebied. Anderzijds bevindt de stad Gerasa, waar sprake van zou zijn, in vogelvlucht op 54 km. afstand van het meer. Gerasa (of Jerash) behoort in een bergachtig gebied tot het Tienstedengebied (Decapolis), dat zich in de richting van de Dode Zee bevindt, in het Overjordaanse, dus ten zuiden van het Meer van Tiberias, ook wel het Meer van Galilea genoemd.

De locatie van het voorval is duidelijk. Deze bevindt zich bij het meer, maar dat valt niet te rijmen met het Gerasa van de Decapolis. Een probleem doet zich voor bij de vermelding van 'stad' in Lukas 8:34 en de benaming Decapolis, want ten oosten van het Meer van Tiberias lag een sterk verarmde streek zonder steden. De schrijvers van de Evangeliën hadden echter niet het Grieks als moedertaal en spraken door hun religie getrained vanuit een Hebreeuwse denkwereld, zodat in hun optiek voor het woord 'plaats' geen onderscheid werd gemaakt tussen stad en dorp (steden waren toen nog een tamelijk nieuw fenomeen),

en woordenboeken waren toen weinig courant. Dus waarom zou in het laag Grieks uit die tijd het Griekse ‘polis’ niet ‘woonplaats’ hebben kunnen betekenen? Het blijkt dat er geen woorden in het Nieuwe Testament zijn die ook niet elders voorkomen, alhoewel een aantal woorden, de zogenaamde hapax legomena, niet hoeven voor te komen in de Griekse woordenboeken die voor de vertaling van de Klassieken dienen. Het Nieuwe Testament is geschreven in wat wij het cosmopolitische Grieks zouden kunnen noemen uit het begin van de Christelijke jaartelling. Dit is de koinè of het gewone Grieks van de grote Hellenistisch-Romeinse wereld en daar bestaan nog steeds geen woordenboeken van. Het is niet ondenkbaar dat in een soort wedijver met het zuidelijk liggend gebied, de bewoners ten oosten van het Meer van Tiberius spraken over hun 10-plaatsen regio/tiendorpengebied en dat zij het nabijgelegen dorp aanduidden met het Griekse ‘polis’, veronderstellend dat dit een correcte term was.

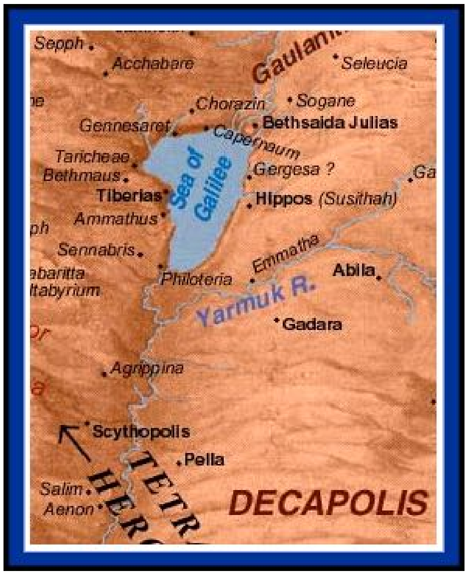

Dat het Bijbelse Decapolis niet met het tienstedengebied aan het Overjordaanse moet worden verward, blijkt ook uit Mattheüs 4:25 waar staat dat *“vele menigten Jezus volgden, van Galilea en Decapolis, en van Jeruzalem en Judea, en van het Overjordaanse”.* Deze opsomming zou onlogisch zijn als Decapolis hier identiek zou zijn aan de bovenstroom van het Overjordaanse want dan zou er hebben moeten staan: “en van Decapolis en het Overjordaanse” (dat laatste de onderstroom aangevend), maar er staat: *“van Galilea en Decapolis”*. Dat wil zeggen: van de contreien ten westen en ten oosten van het Meer van Tiberias. Zo’n paar is ook *“Jeruzalem en Judea”*, wat gelezen kan worden als Jeruzalem en omstreken, een logische tweedeling door de aparte status van Jeruzalem in Israëls politieke en religieuze bestel. Nu blijkt in het tiendorpengebied ook een goede kandidaat voor Gerasa voor te komen, thans Khersa of Kursi geheten (ruim 16 km. ten noorden van Gadara). Op deze plek hebben recente opgravingen een klooster ontdekt uit het eind van de 5e eeuw, waarvan de ligging en inrichting aan de steile oever doen denken aan een gebedsoord ter nagedachtenis aan de Bijbelse duivelsuitdrijving. Khersa wordt soms ten onrechte met Gergesa vereenzelvigd (door bijv. Gustaf Dalman in “Orte und Wege Jesu”), een plaats die ruim 3 km. ten zuidoosten van Khersa kan hebben gelegen bij het huidige hooggelegen Skoefijeh. Die plaats voldoet aan de beschrijvingen van Origenes, Eusebius en Sint Hiëronymus, die spreken van Gergesa *“super montem”* of bovenop een berg, terwijl de duiveluitdrijving aan de oever plaatsvond. De Gadara vesting, wat ook in het verhaal van de duiveluitdrijving ter sprake komt, maakte wel deel uit van het tienstedengebied, maar deze stad domineerde het noordelijk gelegen tiendorpengebied en was van daaruit te zien dankzij zijn stedelijke grootte en hoge ligging (± 600 meter boven het meer en 9 km. ten Zuiden ervan). Die stad past dus wél bij de traditionele uitleg.

The cliffs at Khersa

Byzantine monastery at Khersa

Er zijn dus onvoldoende argumenten voor de opvatting dat het verhaal van de uitdrijving van het legioen demonen feitenlijke onjuistheden bevat. Het is niet zo dat alleen sceptici op de moeilijkheden van deze vertelling hebben gewezen, ook trouwe gelovigen hebben hiermee geworsteld. Dat een oplossing zo lang op zich heeft laten wachten, houdt verband met het feit dat men pas in de tweede helft van de 20e eeuw de tweedeling heeft ontdekt tussen het hoog en laag Grieks dankzij ontdekte papyrusfragmenten met flarden tekst die een bevestiging gaven dat de hapag legomena ook elders voorkwamen en niet alleen in de Bijbel. Sommigen hebben, voordat die vondsten werden gedaan, zelfs geopperd dat God om zijn heilige bedoelingen beter weer te geven nieuwe woorden heeft gecreëerd die voor het eerst toepassing vonden in het Nieuwe Testament! Dat het Nieuwe Testament ook in andere opzichten afwijkt van het hoog Grieks was reeds bekend omdat het een vereenvoudigde grammatica kent. Een classicus kan daarom makkelijk Bijbels Grieks lezen, maar iemand die uitsluitend met het Bijbels Grieks is vertrouwd, zal grote moeite hebben met de klassieke Griekse auteurs.

Na dit voorbeeld te hebben besproken, wenden wij ons nu naar de vertelling van de inname van Ai, verhaald in Jozua hoofdstukken 7 en 8. Als tegen het eind van de 15e eeuw voor Christus, onder aanvoering van Jozua, de opvolger van Mozes, het Beloofde Land wordt binnengevallen, dan is de eerste stad die veroverd wordt Jericho. Het volk trekt dan verder en levert slag bij de plaats Ai. De meeste geleerden identificeren Ai met de opgravingsplaats ‘Et-Tell’ vlakbij Deir Dibwan, 2 km. ten zuidoosten van Bethel. In Jozua 8:28 wordt Ai tot een eeuwige ‘hoop’ gemaakt; het Hebreeuws voor hoop is ‘tel’. Archeologisch onderzoek heeft uitgewezen dat Et-Tell, welke massieve stenen muren had, niet later dan 2300 v. Chr. werd verwoest en voordat de Israëlische invasie plaatsvond niet meer werd bewoond. Allerlei soms vergezochte verklaringen werden bedacht om de discrepantie tussen het Bijbelse verhaal en de archeologische ontdekkingen op te lossen. De beste verklaring ligt in de militaire.

Chaim Herzog, voormalig President van de Staat Israël[35)] en Mordechai Gichon hebben deze kwestie vanuit hun grote militaire en topografische deskundigheid onderzocht. Ze hebben samen een boek geschreven dat in 1997 werd gepubliceerd en dat “Battles of the Bible” heet (Bijbelse Veldslagen)[36)], waarin systematisch alle veldslagen in de Bijbel worden geanalyseerd. In het voorwoord stellen zij:

Gustave Doré – de verovering van Ai / Bethel

«« Op grond van onze ruime militaire ervaring en goede bekendheid met de plaatsen zelf van de Bijbelse veldslagen zijn wij overtuigd geraakt van het foutieve van de hedendaagse denktrant om een steeds groter deel van de Bijbelse geschiedenis naar het rijk der fabelen te verbannen, naar pragmatisch verzinsel of etiologische interpretatie van onbekende scheppers van folkore en latere schriftgeleerden[37)] en auteurs die door de samenstellers van de Bijbelse canon zijn gebruikt. »»

Hun conclusie is dat de veldslagen, zoals in de Bijbel beschreven, een korrekte weergave zijn van hetgeen gebeurd had kunnen zijn. En dát nu, is een buitengewoon sterk argument voor de authenticiteit van de feiten. Wat Ai (of Hai) betreft zijn deze schrijvers van mening:

«« De bevolking van Bethel, om de dreiging van een Israëlitische aanval op hun stad af te wenden, besloot om Ai als een versterkte voorpost in te richten. Dit was een logische stap wegens de dominerende ligging van Ai bovenaan de opgaande helling, die zich ten opzichte van Bethel op 'dode grond' bevond (onbewoond en onbebouwd). In tegenstelling tot de evaluatie die de verspieders over Bethel hadden gemaakt, was die over Ai optimistisch. (Joz. 7:3-4) De verspieders nog onbekend met

de potentiële mogelijkheid om ruïnes als sterke vestingwerken in te richten adviseerden hun aanvoerder dat een geringe macht van 3000 man aan het doel zou beantwoorden om de stad te veroveren. »»

Die eerste slag werd daarom verloren en een tweede beter bereide aanval was nodig om de stad tenslotte in te nemen en vervolgens Bethel, waar het om te doen was. De naam Ai betekent ruïne, en Hai, zoals die in Franse vertalingen voorkomt (Crampon, Glaire), betekent 'de ruïne'. Ai met een resh (onze r) aan het eind, maar zo staat het niet in de tekst, betekent stad, maar niet een stad in de gebruikelijke betekenis: iedere plaats met een uitkijkpost in de ruimste zin van het woord voldoet aan het criterium voor zo'n stad, dus zelfs een bewaakt kampement, en dat is heel iets anders dan wat wij tegenwoordig onder een stad verstaan.

Ad finem

---

35) Chaim Herzog was de president van Israël tijdens de operatie Desert Storm in 1990 en 1991, die gericht was tegen Irak die Koeweit was binnengevallen. Om een potentieel gevaarlijke escalatie van geweld te voorkomen was Israël bereid niet tussenbeide te komen en terug te slaan. Zoals gevreesd waren er heel wat Irakese aanvallen op Israëlische bodem gericht met middenafstandsraketten, de zogenaamde Scuds. Toch waren de vernietiging en het aantal slachtoffers miniem. Alhoewel de Amerikaanse Patriot raketten erin slaagden om Iraakse Scuds uit de lucht te halen, konden 39 het cordon doorbreken en op hun voorgeprogrammeerde doelen vallen, meestal in bevolkingscentra zoals Tel Aviv. Dat had tot gevolg dat 10.992 appartementen en 1.235 privéwoningen totaal werden vernield. Onbegrijpelijk was dat er geen enkele dode viel. Veel mensen werden vanuit meters hoge bergen afval getrokken. De enige dode was een oudere man die ten gevolge van een hartaanval in het ziekenhuis overleed nadat hij een inslag had overleefd die zijn huis had verwoest. In sterk contrast doodde de enige Scud die in Saudi Arabië een militaire basis raakte 19 Amerikanen. Dat lag in de lijn der verwachtingen, want tijdens de eerste oorlog tussen Iran en Irak was het geregistreerde effect van Scuds die op Teheran vielen gemiddeld negen doden per Scud! Chaim Herzog sprak het volk op 22 februari 1991 toe in het radio programma: de Stem van Israël, en zei over deze wonderlijke voorvallen: "De Joodse natie is door de geschiedenis heen van veel wonderen getuige geweest, vanaf het splijten van de Rode Zee tot de wonderen die wij op de dag van vandaag meemaken. Ook deze keer worden wij met Goddelijke tussenkomst gezegend." De hoofdredacteur van het zeer profane tijdschrift "Deze Wereld" (HaOlam) schreef in een hoofdartikel: "Gods handen begeleiden de Scuds, zijn dodelijk granaatkartetsen, weg van mensen naar muren toe. Gods handen – hoe kon het anders. Je staat daar, trillend en bevend, tegenover een huis dat in puin ligt, en je bent verbaasd dat deze tonnen aan beton en staal kunnen neerstorten terwijl de bewoners van de afgesloten ruimtes nauwelijks zijn beroerd. Wonderbaarlijk. Steeds opnieuw, wonder op wonder, en dan weer een ander wonder; er is geen andere uitleg." Zo werkt het als 'Hashem Elokei Yisrael' (de God van Israel) wil redden. Hebben Israëls wereldlijke leiders, jaren later, hun les geleerd? Nog niet!

36) De 1997-editie van "Battles of the Bible" is een volledig herziene uitgave van die van 1978. Het citaat over Ai is van p. 51.

37) De aetiologische denktrant zoekt de oorzaak of reden voor iets – een beschrijving van een gebeurtenis of natuurkundig fenomeen – als komende van buiten het ding zelf. Het Israëlitische volk zou zich, net als alle andere volken uit die tijd, die denktrant hebben eigen gemaakt en vanuit hun gebrekkig intellectueel kader tot de mythische verklaring zijn gekomen van een opperwezen die alles aanstuurt. Hiermede werd het Oude Testament tot het niveau van de Ilias & Odyssee gedelegeerd.

Het Kneden der Geesten

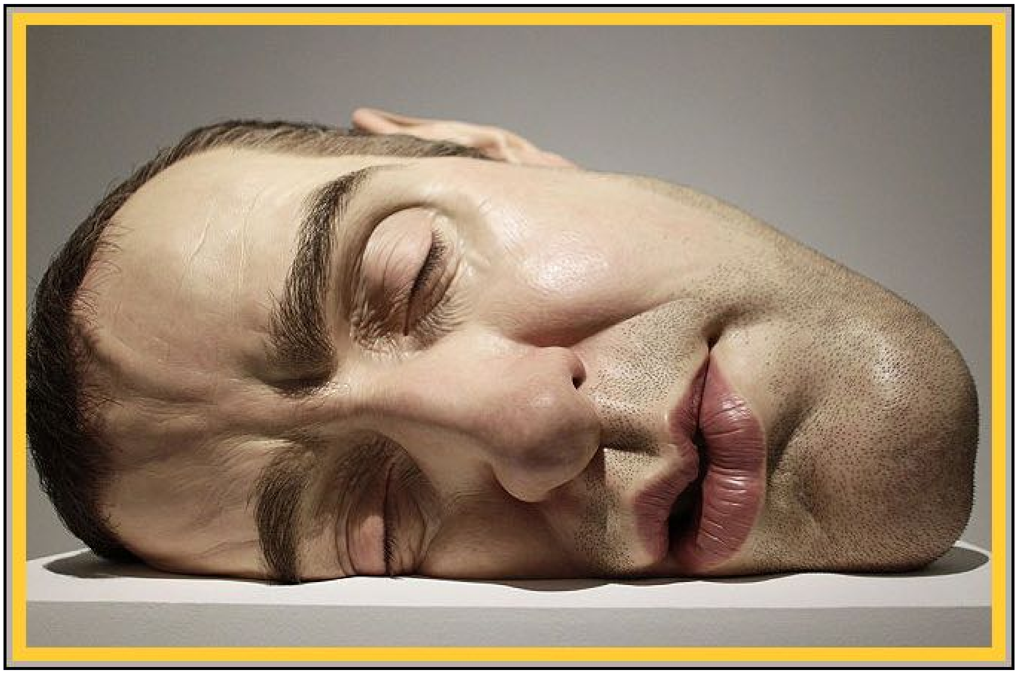

Wat gebeurt er in de kluisters van de geest? (sculptuur van Ron Mueck - zelfportret)

De Plaats van Openbaring in onze Zoektocht naar de Waarheid

Dit artikel gaat over waarheidsvinding en menselijke waarneming. Wat is de werkelijkheid? Het blijkt dat ondanks de moderne wetenschap maar heel weinig met absolute zekerheid is vast te stellen. Als bij een blinde die de muur aftast zoekt de mens naar waarheid. Het onderwijs speelt daarin een grote rol, waaronder ook de publiciteitsmedia vallen. Onder het begrip onderwijs valt ook de wijze waarop God tot ons spreekt. Gods spreken heet profetie. Dat kennen we uit de Bijbel. In wezen is profetie niets anders dan een vorm van onderwijs, Gods onderwijs, die ons op deze manier helpt op onze zoektocht om tot een volledig en juist begrip van de wereld te komen. Uiteindelijk komt het hierop neer: de wereld kennen is God kennen, want God is de ultieme werkelijkheid. Gelukkig laat God zich vinden. Hij wil graag gemeenschap met ons hebben, en dat is niet alleen maar een gevoelen. Zonder redelijk denken is er voor onze godsdienst, de Christelijke, geen plaats. Om dat in perspectief te zetten wordt ook de Islamitische denkwijze besproken, die hier diametraal tegenover staat.

1.22 – Langs het rijpingspad van het leven

Als iemand uit de baarmoeder naar buiten treedt en voor het eerst een blik op deze wereld werpt is de taak en uitdaging voor dat mensje om zich daar een correcte opvatting van te vormen. In wezen is het een zoektocht naar de waarheid. Geen geringe taak! Maar een kind is daartoe uitgerust. Wie is zo leergierig als een kind? De boreling is geen tabula rasa of

schone lei, maar toch ook geen volgeschreven blad. Voorop staan zijn eerste levensbehoeften. Maar het leven is meer dan eten en drinken. Het zal een taak zijn die hem zijn hele leven bezighoudt. Wee degeen die denkt het reeds te hebben bereikt! Die raakt sclerotisch en staat niet meer open voor de waarheid. Het leven bestaat uit een 'éducation permanente', vrij vertaald levenslang en levensbreed leren. In het Jodendom beseffen ze dat maar al te goed. De door hun gebruikte term is 'lernen'. Dat houdt meer in dan achter een boek zitten. Het leven zelf is de meester die spreekt. De wereld openbaart zich aan de boreling, allereerst door datgene wat hem het meest nabij is – ook letterlijk!, maar allengs worden zijn grenzen verlegd. Bij openbaring denken we al snel aan de goddelijke openbaring op de Berg Sinaï, maar daar is het hummeltje nog veel te klein voor, alhoewel… de Tien Geboden staan reeds ingeschreven in zijn onderbewustzijn. Laten we wel wezen, het hele leven is openbaring, in het bijzonder via de media die ons met een niet aflatende stroom opinievormende feiten en discussies bombarderen. Enerzijds wordt 'openbaring' gegeven maar er is ook de ontvanger daarvan die tot een bewustwordingsproces komt en dat gaat vaak via het proces van herhaling. Een leerproces gaat samen met repetitie, repetitie, repetitie. Een subtiele vorm van herhaling is de imitatie, het steeds weer kijken naar een voorbeeld, zij het onze vader en moeder, onze oudere broer of zuster, onze leraar en ook de bestudering van het leven van Jezus Christus onze Heer. Op die manier worden gewoontes en overtuigingen ingesleten, dalen ze van het bewuste niveau af naar het onderbewuste (na duizend keer hoeft een autorijder niet meer na te denken om in het spiegeltje te kijken). Alfred Polgar (1873-1955) stelde dat het veel gemakkelijker is in een leugen te geloven die al honderdmaal is gehoord dan een waarheid die volledig nieuw is. Dat past hierbij.

Het is de volhardendheid die een persoonlijkheid schept, niet de wil. Het is de wil die richting geeft. Iemand heeft geen zwakke of sterke wil, maar bezit ingewortelde gewoontes. Iemand kan wel dominant zijn en zelfs tiranniek, de wil hebben om te heersen, maar dat is wat anders. Wat het leerproces betreft, zouden we kunnen spreken van een ijsbergeffect. Des te makkelijker iets wordt aangeleerd des te minder er 'onder water zit'. Dat is iemand die makkelijk leert, zegt men dan, wat bevorderd wordt door de mnemotechnische middelen van het associatief denken en een positieve affectieve relatie tot het te leren object of de leraar daartoe. Affectie kan ook in negatieve zin zijn zoals bij een traumatische ervaring, en ook dat kan door repetitie van positieve impulsen worden afgezwakt (er zijn nog andere behandelingsmethoden). Onder normale omstandigheden echter zal een negatieve affectieve relatie het leerproces bemoeilijken.

In het Judaïsme wordt leren getypeerd door het Hebreeuwse 'hagah' dat een bezigheid aangeeft van overleggen en aandachtige bestudering alsook van een gelijktijdige afweging en discussie. Hagah betekent dat iets telkens weer wordt herhaald, periodiek en cyclisch. Het is het richting geven aan de geest dat door zulk een continue herhaling wordt bereikt, wat leidt tot het zich herinneren en iets begrijpen uit overtuiging. Op deze wijze wordt het bestudeerde onderdeel van jezelf. Wat op de geest slaat, heeft evengoed betrekking op gewoontes in de ruime zin des woords. Door middel van herhaling raakt een gewoonte, ook een slechte, ingeworteld. Het is niet te vergezocht om voor dit leerproces te spreken van zelfhypnose. De twaalfde eeuwse geneesheer-filosoof Maimonides (en vermaarde torah-

kenner) heeft dit als middel aangewend om eetgewoonten en dergelijke te wijzigen. Hij legde uit dat onder een bepaalde drempel het lijkt dat de repititie geen of nauwelijks effect sorteert en dat daarboven het geleerde ineens onderdeel van jezelf wordt, als het ware boven water komt. Het werkt dus door cummulatie. Let wel, iets ‘niet’ willen doen kan niet worden aangeleerd. Het leerproces werkt alleen met een positieve impuls en dat vergt soms wat vindingrijkheid om zo van een nare gewoonte af te komen.

Hoe evolueert de mens langs het rijpingspad van het leven? Het is een pad dat in grote lijnen is voorgeprogrammeerd, te vergelijken met de voorprogrammatie van de lichamelijke ontwikkeling van foetus tot kind en van kind tot volwassene. De Canadese psycholoog Cliff Anderson heeft op dat terrein baanbrekend werk verricht.[38)] Hij legt uit dat het kleine gedeelte dat wij mentaal registreren, of het nu bij een klein kind is of volwassene, tot het geheel wordt uitgebreid om daarmee in de geest een totaal beeld te vormen. Met andere woorden, het gedeelte wordt het geheel. De massa perceptuele input kan onmogelijk in zijn totaliteit worden verwerkt en het wordt daarom via mentale filters gereduceerd en in kant en klare modellen vertaald, een benadering die vele jaren vereist om tot perfectie te komen. Die modellen zijn in onbewuste symbolische structuren verzonken, die de synthese zijn van onze perceptuele ervaring. Hoe dat te werk gaat onttrekt zich aan ons geestesoog. Het behoort tot het onderbewuste domein. Deze modellen zijn de dragers van onze perceptie, dat wil zeggen: van hetgeen wij menen te zien en te weten. Onaanvaardbare informatie, dat wil zeggen informatie die niet bij het model past, wordt gewoon genegeerd of met kracht ontkend. Bestaat niet! Daar hebben ze een term voor, cognitieve dissonantie.

In dit licht bezien is ieder leerproces een vorm van indoctrinatie of hersenspoeling. De slachtoffers van indoctrinatie beseffen vaak niet of nauwelijks dat ze worden gemanipuleerd, dat een ander hun gedachten bepaalt. Indien de resultaten van het leerproces als positief worden ervaren en het accoord van de leerling of ouder hebben, dan noemen we het geen indoctrinatie. Indoctrinatie wordt ook wel heropvoeding genoemd. Is dat ook niet de bedoeling van onze jeugddetentiecentra, die dikwijls het tegendeel bereiken van wat in hun vaandel staat? In principe bestaat geen scherpe scheidslijn tussen het gewone leerproces en indoctrinatie. Het is een kwestie van accentlegging tussen enerzijds de vrijwilligheid van de leerling en anderzijds de door de leraar opgelegde wil. Het leerproces ligt in het spanningsveld tussen spelend leren (de homo ludens) en de roede (leerplicht).

Voor een juist begrip van het leer- of omvorminsproces mag zeker niet voorbij worden gegaan aan de sociale en situationele omgevingsfactoren en de emotionaliteit, die medebepalend zijn voor de wijze waarop het individu tot zijn werkelijkheidsperceptie komt (een vermeende werkelijkheid). Leren is veel meer dan een leerprogramma. Een mens is meer dan een vat waar men iets inpompt en intelligentie is heel wat anders dan een score. Kennisverwerving is een buitengewoon gecompliceerd proces dat zich afspeelt op verschillende bewuste en onbewuste niveaux, iets dat nog nooit goed in kaart is gebracht getuige de vele theorieën die daarover rondgaan. Mensen gaan ervan uit dat de gedachten die voortvloeien

---

38) “The Stages of Life – a groundbreaking discovery: the steps to psychological maturity” (De Levensstadia – een grote doorbraak: de stappen naar psychologische volwassenheid) door Clifford Anderson – The Atlantic Molthly Press, New York # 1995.

uit hetgeen eigen is gemaakt, dat wil zeggen geleerd, hun eigen gedachten zijn en dat is gedeeltelijk waar maar veel minder dan men geneigd is te denken. Het is nogal griezelig als je daarbij stilstaat. Het legt een enorme verantwoordelijkheid bij de opvoeders en opinievormers, zoals journalisten en politici.

Het leerproces is uiterst belangrijk, want dat vormt onze diepste overtuigingen en die beïnvloeden wat we willen, op weg naar God toe of van God af. Dat speelt zeker een rol bij het moderne fenomeen dat 'sensitivity training heet'. Sensitivity training is een massapsychologisch omvormingsproces dat als een onschuldig leerproces wordt gepresenteerd, maar zo onschuldig is het niet. Dominee Hette Abma heeft daar destijds een heel lezenswaardig boekje over geschreven. Dit is wat hij daarover zegt: [39)]

> «« Het is heel goed mogelijk om sensitivity training te beschouwen als een pseudo-religieuze stroming in de moderne samenleving. De training is te vergelijken met een retraite in godsdienstige zin. Er klinkt steeds iets in meerdere of mindere mate door van het zoeken naar geborgenheid. Ook andere verschijnselen doen denken aan religieuze fenomenen. Het commune-ideaal en de groepsvorming in uniformiteit herinneren aan het gemeenschapsideaal in de Christelijke gemeente. Door middel van de techniek van zelfbeschuldiging en kritiek op anderen streeft men ernaar een verandering in houding en gezindheid te bewerken. Religieus gezien valt dat te vergelijken met de belijdenis van schuld, de bekering en de wedergeboorte. Grote bezwaren koesteren we tegen de pseudo-religieuze biecht. We zouden hier zelfs willen spreken over een manifestatie van geestelijk nudisme. Onomwonden worden gevoelens en emoties geuit om te komen tot bevrijding van bepaalde complexen en innerlijke spanningen. In het openbaar wordt de biecht van eigen onvermogen en tekortkomingen gedaan. Vervolgens wordt door de groep absolutie geschonken. Tevens is het de bedoeling dat men solidair is met elkaar. Zodoende wordt de laagste individuele moraal van kracht. Niet alleen daartegen richt zich onze bedenking, maar vooral ook tegen een zodanige biecht als een vorm van geestelijk nudisme. »»

Een der belangrijkste doelstellingen van sensitivity training is zich over te geven aan de groepsgeest. Het groepsproces bevordert een passieve opstelling waarbij de door God gegeven faculteiten van verstandelijk inzicht, de vrije wil en het persoonlijke beoordelings- en waarnemingsvermogen min of meer aan kant worden gezet. Die faculteiten worden gedegradeerd tot tweederangs vermogens. Sensititivity training leidt tot een verminderde alertheid ten aanzien van de eigen lichamelijke en mentale capaciteit, hetgeen de deur openzet voor een zekere mate, eerst soms heel geringe, demonische beïnvloeding, wat ten slotte en in het ergste geval kan leiden tot volledige bezetenheid. Op de weg daar naartoe is sprake van vele gradaties en soorten bezetenheid, die soms heel moeilijk zijn te onderscheiden voor wat het werkelijk is. Helaas kunnen ook overtuigde Christenen daar slachtoffer van worden. Terwijl sommigen menen dat God tot hen spreekt en door hen heen handelt, is het een demonische inspraak, die alles in het werk stelt om de eens vrije Christen te binden en ongeschikt te maken voor het werk dat God voor hem of haar heeft bestemd.

---

39) "Sensitivity Training" by Reverend G. Hette Abma - Maatkamp Uitgeverij, Zelhem, Nederland # 2014 (pp. 19-20), now also published in English. It is a 1981 reissue in the OK quires series from Buijten & Schipperheijn Publishers.

Wat voor overtuigde Christenen geldt, geldt a forteriori voor degenen die zich aan het narcistisch heidendom hebben overgegeven. Demonen werken via de zintuigen, maar God werkt via de geest. Waar het zinnelijke primeert is men slaaf van het lichaam wat deuren opent naar demonisch beïnvloeding – want dat is hun terrein. De demonen zullen in het begin slechts ‘fijne gevoelens’ opwekken om als de greep op het subject eenmaal vaster is geworden, over te gaan tot kwellingen, wat door hun onteugelbare haat voor de mens wordt gevoed. Een van de resultaten van de demonische beïnvloeding is altijd een verslechterde waarneming van de ons omringende realiteit, of van hetgeen men hoort of leest. Het is een wisselwerking, want door de verslechterde waarneming verhoogt dat de mogelijkheid tot een grotere demonische dominantie.

1.23 – Hoe neemt de mens waar?

De waarneming van de een verschilt via onze geïnternaliseerde matrix en vastgeroeste opvattingen altijd van de waarneming van een ander.[40)] Ieders filter en modellenpatroon is anders. Het is een subjectieve aangelegenheid. Een zuiver objectieve zintuiglijke waarneming van een complexe realiteit bestaat niet. Uit de aard der zaak is waarneming in termen van waarheidsvinding een gebrekkige aangelegenheid, en dat geldt voor iedereen. David Faust schrijft in zijn gewaardeerde werk over de grenzen van het wetenschappelijk denken dat het menselijk oordeelsvermogen veel beperkter is dan wij wensen te geloven.[41)] Hij ontdekte dat iedere persoon, zelfs wetenschappers en de zogenaamde experts, hetzij medisch of anders, een verbazingwekkend geringe capaciteit hebben om complexe informatie te beheersen en evalueren, wat samenhangt, zoals Faust concludeerde, met de inherente beperkingen van het cognitief potentieel (cognitief geeft het verschil aan tussen de werkelijkheid en hoe die werkelijkheid wordt ervaren). Dat staat natuurlijk niet los van vooropgezette opinies en het brede spectrum van onze emotionaliteit, dat de perceptie inkleurt en extra barrières opwerpt.

Het waarnemingsproces via cognitieve modellen stelt een persoon in staat – ongeacht leeftijd, ongeacht de beperktheid van zijn perceptuele kenning, ongeacht de poverheid van zijn denkproces – te geloven dat hij of zij het gehele beeld beheerst. Onze verzonken modellen zijn de blauwdrukken die wij gebruiken om onze wereld te verkennen en ons daarin te bewegen. Zonder dit hulpmiddel zouden we door de overweldigende hoeveelheid perceptuele input die op ons afkomt verlamd raken, wat een rol schijnt te spelen bij autisme, wat zou kunnen verklaren waarom autisten zich slechts op een uiterst klein deel van hun omgeving concentreren in plaats van op het geheel, maar dat kleine gedeelte nemen ze dan ook onverkort en overweldigend in zich op. We zouden kunnen zeggen dat de uitdrukking ‘God ziet alles’ inhoudt dat God autistisch is, met dit verschil dat Hij geen klein gedeelte

---

40) Internalization refers to the process by which people make certain rules their own, so that over time these rules are no longer seen as externally imposed regulations but as guidelines that one has set for oneself.

41) “The Limits of Scientific Reasoning” by David Faust - University of Minnesota Press # 1984. Page 36 states: “All forms of information must be interpreted, and human cognition is the basis for the interpretation or construction of information. Therefore, cognition is the final commonpath in the construction of scientific knowledge.”

ziet maar elk onderdeel van alles onverkort waarneemt. Zelfs de haren op ons hoofd heeft God geteld! (Mt. 10:30)

Autisme en waarneming

De sterk verhoogde perceptuele capaciteit van autistische individuen kan worden gerelateerd aan een te sterke betrokkenheid van hersenregio's die typisch betrokken zijn bij de primaire perceptuele functies. De verrichtingen die bij autistische individuen superieur zijn passen onder de term 'waarneming', zoals dat in de cognitieve neuropsychologische literatuur uiteen wordt gezet. (Ellis & Young, 1988) Vanuit dat gezichtspunt kan de autistisch perceptuele functionering worden gedefinieerd als een hyper-activiteit van een onvolgroeid waarnemingsniveau. Het beperkte aandachtsveld resulteert in een verwaarlozing van hele domeinen informatie. In plaats van een globaal selectieproces blijkt er een tendens te bestaan tot het uitfilteren van totale informatiestromen zonder dat een filtering plaatsvindt van de toegelaten informatiestromen. *

Een reiger die urenlang en ultrageconcentreerd op zijn prooi wacht getuigt van een autistische instelling, want mentaal heeft hij zich bijna van alles afgesloten buiten datgene waar hij op wacht. Hetzelfde kan worden gezegd van een golfkampioen die in opperste concentratie zijn ballen slaat. Ook bij hem mogen we spreken van een vorm van autisme. Terwijl een autist niet anders kan, vergt het voor iemand anders veel training om zo geconcentreerd bezig te kunnen zijn.

Autisme gaat samen met een fysiologisch fenomeen. Onderzoek heeft uitgewezen dat een pasgeborene een overvloed aan hersenverbindingen (synapses) tussen de neuronen bezit, waarvan een deel verdwijnt via een biologisch proces dat autofagie heet, iets dat tot aan de pubertijd kan aanhouden. Per definitie zijn pasgeborenen autistisch. Ter genezing van het autistisch ziekteverschijnsel wordt naar medicijnen gezocht om deze uitwieding te bespoedigent. **

* "Enhanced Perceptual Functioning in Autism" by Laurent Mottron et al.
in "Journal of Autism and Developmental Disorders"# Jan. 2006 (Vol. 36-1).
** "Loss of mTOR-dependent macroautophagy causes autistic-like
synaptic pruning deficits", in Neuron Magazine # 3-9-2014 (Vol. 83-5).

Volgens Kenneth Keniston (door Clifford Anderson besproken) wordt het kind zijn gedefinieerd door het tastbaar of letterlijk denken. Het ontstaan van de toegevoegde capaciteit van het abstracte en analytisch denken – dat is, het vermogen om hypothetisch en deductief te redeneren – geeft het begin aan van een beweging naar adolescentie. Indien de ontwikkeling niet wordt geblokkeerd, beweegt het naar het relativistisch stadium, waar een persoon in staat is onderwerpen vanuit verschillende hoeken of referentiekaders te conceptualiseren, een stadium dat Anderson 'jeugd' noemt. In een nog later levensstadium wordt volgens hem de intuïtieve waarneming ingebracht om tot een volledig en juist begrip van onze wereld te komen, een stadium dat bij voortgaande ontwikkeling pas na het dertigste levensjaar wordt bereikt. Het zij vermeld dat slechts een klein percentage in staat is verder te groeien naar wat de volgroeide waarneming heet.[42)]

Alhoewel deze ontwikkeling naar volwassenheid autonoom is, kan een educatief inbreng in de begeleiding daarvan niet worden ontzegd. Het kunnen leren is zelfs het bijzondere

kenmerk van de mens. Dat de mens een grenzeloze leercapaciteit heeft, onderscheidt hem van het dier. Het onderscheid is niet kwalitatief, want alle intellectuele capaciteiten van de mens kunnen in uiterst primitieve vorm ook bij het dier worden ontdekt, maar daar is dan ook alles mee gezegd. Uit de vaststelling dat enerzijds waarneming gebrekkig is en anderzijds de mens afhankelijk is van wat men hem voorhoudt, volgt het essentiële belang van het onderwijs dat, zoals wij hebben vastgesteld, een openbaringsvorm is. Het onderwijs als openbaring stimuleert het bewustwordingsproces. Hier speelt nog een ander factor een rol en dat is de betrouwbaarheid van de ons voorgehouden informatie. Wat is de autoriteitswaarde? Dat is uitermate belangrijk, want in wezen moeten wij in de aan ons gepresenteerde feiten 'geloven'. En dat betreft de meeste onderwerpen die wij assimileren. Ik ben nooit in Moskou geweest, heb Moskou nooit persoonlijk leren kennen, en toch weet ik waar het ligt. Ik 'geloof' dat Moskou op een bepaalde plaats in Rusland ligt op grond van het feit dat mijn schoolatlas mij dat voorhoudt en mijn schoolatlas volstrekt betrouwbaar is. Het is dus, zoals dat in de theologie heet, een redelijk geloof, zo redelijk dat het een zekerheid wordt. (Hebr. 11:1) Anderen spreken liever van een gefundeerde opinie. De heldhaftige verdediger van het geloof, Louis Veuillot (1813-83), heeft op zijn graf laten beitelen: *"Ik heb geloofd, ik zie"* (J'ai cru, je vois), en niet: "Ik heb gezien, ik geloof." Dat geeft op het pad van waarneming de juiste prioriteit weer.

De reden waarom ik de perceptuele functionering van de mens uiteenzet, is om aan te geven hoe de bewustwording gestalte krijgt via een proces dat tevens appelleert aan het Woord van God, dat ons immers gegeven is om tot een volledig en juist begrip van de werkelijkheid te komen, met welke taak wij vanaf onze eerste levensadem bezig zijn. Let wel, zodra wij de autoriteit van de Schrift in twijfel trekken vervalt het educatieve aspect daarvan, want zonder autoriteit is er bij de ontvanger geen waarheidsvinding en dus ook geen internalisering. Ik hoop voldoende te hebben aangetoond dat er geen scherpe lijn bestaat tussen geloven en weten, openbaring en empirische kennis. Die vloeien in elkaar over. De tegenstelling tussen 'geloven' en 'op feiten gebaseerde kennis' is meestal niet zo hard. De waarheid, zoals wij die menen waar te nemen, is niet objectief en kan in absolute zin niet worden gevonden door het natuurwetenschappelijk onderzoek en zelfs niet door transcendentale meditatie, dat aan de andere kant van het spectrum ligt. De schepping is veel minder transparant als men wil doen voorkomen. De diepste reden waarom de mens de goddelijke openbaring nodig heeft, hetzij ingefluisterd door Gods Geest, ook wel de souffleur genoemd, of via het podium van een profeet, is dat de objectieve waarheid niet bestaat, in geen enkele wereld, zelfs niet in een der werelden van Kurt Gödel (een van Einsteins beste vrienden), om het simpele feit dat God een subject is en de waarheid afhangt van het

---

42) Onderzoek naar de percentages van geestelijke volwassenheid onder de bevolking volgens het Andersonmodel is mij onbekend. Het zou mij niet verbazen dat nog niet eens de helft van de tegenwoordige volwassen bevolking in West Europa het stadium heeft bereikt dat 'jeugd' heet, waarin iemand zich in het relativistische stadium bevindt, het stadium waarin hij in staat is iets vanuit verschillende hoeken of referentiekaders te conceptualiseren. Mensen die dat stadium niet hebben bereikt en het talent ontberen zich in anderen te verplaatsen om erachter te komen hoe ze denken, aan dezen kan gemakkelijk worden verkocht dat Islamieten hetzelfde denken als wij en dat zij en hun cultuur volgens ons eigen paradigma dienen te worden beoordeeldgm.

karakter van dat subject dat zich in zijn scheppingswerk heeft geprojecteerd. Een projectie is echter wat anders dan het ware ding. Dat betekent dat de feitelijkheid van ons bestaan slechts bij God verkregen kan worden en niet uit onszelf kan worden gereconstrueerd. Natuurlijk wel in stukjes en beetjes, maar niet de onaantastbare waarheid. De waarheid, niets dan de waarheid en alleen de waarheid, spiritueeel, moreel, psychologisch, natuurwetenschappelijk, etc., kan alleen bij God worden gevonden en is derhalve subjectief. Normaal, als we over een objectieve waarheid spreken, bedoelen we de onaantastbare waarheid in tegenstelling tot hypothetisch.

1.24 – De ware wetenschap is een zoektocht naar God

God heeft een aantal persoonlijke eigenschappen, zoals alwetendheid, almacht, etc. Dat noemen we in de theologie ‘attributen’. Afwezig bij die attributen is het begrip haten.[43)] Door naar Gods scheppingswerk te kijken kunnen wij een aantal van die attributen ontdekken. De schepping zit heel voorspelbaar in elkaar, is zuiver rationeel. Ergo God is ook rationeel, niet een beetje maar super-rationeel. Hoe zou God minder rationeel kunnen zijn dan de rationeelste mens? Gelukkig is God dankzij de goddelijke liefde nooit koud-rationeel, zoals dat dikwijls bij mensen het geval is. God is zó rationeel – een uitgangspunt dat tot in zijn uiterste consequentie moet worden doordacht – dat God niets doet zonder dat daar een reden voor bestaat. Dat valt onder “the principle of sufficient reason” (het principe van de voldoende reden), wat ook in de wetenschap meespeelt. De grote wiskundige Gottfried Leibniz (1646-1716) heeft daarover gefilosofeerd. Een andere consequentie van die rationaliteit is dat God altijd de eenvoudigste, dus meest efficiënte manier zoekt om zijn doel te bereiken, het liefst binnen de scheppingsorde zelf. Gods wonderen zijn vaak een samenloop van omstandigheden, een coïncidentie (coïncidentie is een begrip dat in de Bijbel verstek laat gaan). Het grootste wonder is echter het bestaan zelf. Maar de door klinkend goud geplaagde mens erkent dat niet.

De Islamieten ontkennen dat God attributen heeft, want anders zou God onvrij zijn. Hij zou als dat waar was, zeggen ze, tot een bepaalde handelswijze worden ‘gedwongen’. Nee, zeggen anderen. Zijn attributen geven gewoon aan wie Hij is. Die bepalen zijn karakter. Zijn karakter ligt opgesloten in het Hebreeuwse ‘tselem’ (beeld) dat we tegenkomen in Genesis 1:27: *“God schiep de mens naar zijn Beeld.”* [44)] En God zou God niet zijn als Hij zichzelf niet respecteert. Hijzelf houdt zijn tselem in stand. In die zin is God onveranderlijk. Het woord ‘dwingen’ is dus misplaatst.

De grote Joodse geleerde Maimonides (1135-1204), ook gekend als Rambam, stelde:

> «« De term tselem geeft de specifieke vorm aan, hetgeen wijst op wat de essentie van een ding uitmaakt, waarbij het ding is wat het is; de realiteit van een ding in zoverre

43) God haat de zonde, maar nooit de zondaar, zelfs niet de duivel. Het Bijbelse haten van God betekent ‘minder liefhebben’ of desgewenst ‘verafschuwen’, zoals in: “Ik (God) heb Jakob liefgehad en Esau verafschuwd (gehaat).” (Mal. 1:2-3)

44) De mens mag dan volgens Genesis naar Gods beeld (tselem) zijn geschapen, maar hij is afgeweken en een tselem geworden dat door God wordt veracht (Ps. 73:20).

> het iets afzonderlijk is. In de mens is de 'vorm' dat bestanddeel dat hem menselijke of intellectuele perceptie geeft. (…) Aangezien het onderscheid van de mens te vinden is in een eigenschap die geen ander schepsel op aarde bezit, ik doel op de intellectuele perceptie, waarbij hij in de uitoefening daarvan zijn zintuigen niet gebruikt, noch zijn hand of voet beweegt, is deze perceptie wel vergeleken – alhoewel slechts schijnbaar, niet in werkelijkheid – met de goddelijke perceptie waar geen lichamelijk orgaan voor nodig is. Op grond daarvan, op grond van het goddelijk intellect waar de mens mee is begiftigd, wordt gezegd dat hij gemaakt is naar het beeld en de gelijkenis van de Almachtige. »» [45)]

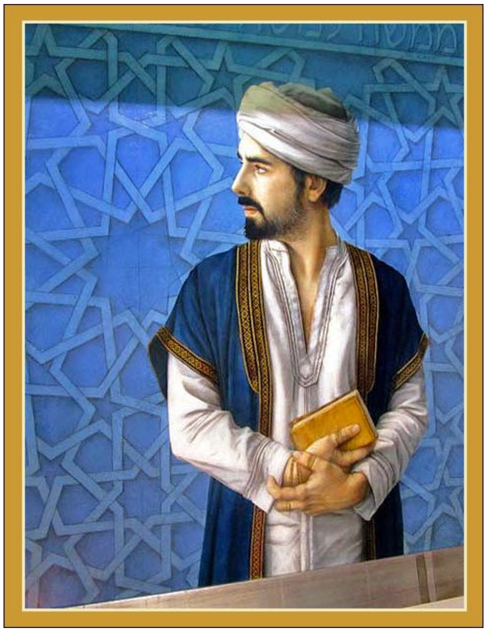

Mozes ben Maimon, Maimonides geheten

Uit dit citaat blijkt dat een stenen of houten afbeelding van iets geen beeld is in de betekenis van tselem. In het Hebreeuws staat dan gewoon 'een stenen' of 'een gesneden'. Dat laatste in de opsomming van de Tien Geboden en de instructie voor de bouw van het altaar. (Ex. 20:4, 25)[46)] In de gebruikelijke vertaling staat dan 'een stenen beeld' of 'gesneden beeld' of 'ongehouwen steen'. Een ongehouwen rotsstuk of baksteen is wel degelijk een tselem van de onderliggende realiteit en daarom moest het altaar uit ruwe rotsblokken worden gemaakt, opdat in de pure verzoeningsdienst alleen God de eer zou toekomen en niet de mens die prat gaat op zijn techniek en vernuftige bewerking van het materiaal. Tselem is dus niet alleen het uiterlijk, maar vooral innerlijke essentie die zich op een bepaalde manier uit, of om het anders uit te drukken, is tselem een wezenlijke vertegenwoordiging. Tselem, in strikte zin, is dus geen afbeelding, alhoewel in het moderne Hebreeuws, nu in het land Israël, de term voor 'foto' gewoon tselem is.

Dankzij het intellect, waarmee de mens is begiftigd, ziet Maimonides het gebruik van het verstandelijk denken als de voorwaarde voor intentioneel goed handelen, maar ook als het enige instrument om tot God te naderen, namelijk door kennis over Hem te vergaren. We moeten wél nadenken! (1 Kor. 15:2) Dat alles binnen de mogelijkheden die eenieder gegeven zijn, want anders zou geloof in God en het wandelen met God afhangen van iemands intelligentie. De fundamentele kennis over de weg die tot zaligheid leidt, is eigenlijk heel eenvoudig, maar kan en moet verdiept worden als dat binnen handbereik ligt. Indien door overweging iemands kennis over God groeit, groeit ook de liefde tot Hem. Dan zijn we op de goede weg. *"Heb Hem lief met heel uw hart.",* zo luidt het voornaamste gebod. Hart en de kennis van het hart, dus wijsheid, liggen in het Hebreeuws in elkaars verlengde. In de goddelijke school draait alles om het redelijk verstaan dat via het hart tot godskennis en

45) "Gids voor de Dolenden" van Maimonides/Rambam (Deel 1, p. 1).

liefde tot God leidt. Godskennis betekent tevens een juiste kennis van de in de natuur gelegde wetten. Gods wetten zijn niet alleen morele wetten! Kennis vergaren zonder Gods bijstand, ook in de wetenschap, leidt tot niets en voert tot arrogantie en dwaze plannen, …en God betreurde dat Hij de mens gemaakt had toen de atoombom op Hiroshima viel. Het is immers zo dat de wijze door zijn wijsheid weet welke weg hij moet gaan, maar de dwazen bedriegen zichzelf met hun kennis, omdat zij wijs zijn in eigen ogen.

Het uitgelezen middel om wijsheid te vergaren ligt in de bestudering van Gods openbaringsgave, het Woord. Jezus Christus, de Zoon van God, geeft ons het leven in God via de Heilige Schrift. In de brief aan de Hebreeën lezen we: *"Want het woord van God is levend en krachtig. Het is scherper dan een tweesnijdend zwaard en dringt door tot het raakpunt van ziel en geest, van merg en beenderen. Het ontleedt de bedoelingen en gedachten van het hart."* (Hebr. 4:12) En in de brief van Paulus aan Timoteüs, dat zijn geliefde kind was in het geloof, lezen we: *"Van kindsbeen af kent u de heilige geschriften waaruit u de wijsheid kunt putten die u brengt tot de redding, door het geloof in Christus Jezus. Elk schriftwoord is door God geïnspireerd en is dus bruikbaar voor onderricht en het weerleggen van dwalingen, voor de verbetering van de zeden en voor de opvoeding tot een rechtschapen leven, zodat de mens die God toebehoort op zijn taak berekend is en toegerust voor elk goed werk."* (2 Tim. 3:15-17)

1.25 – Fundamenten van opvoeding

Oorspronkelijk was het onderwijs bedoeld om iemands ingeboren talenten en vermogens tot ontwikkeling te brengen dankzij de overdracht van talenkennis, de wetenschappelijke denkwijze, geschiedenis, literatuur, de retorica, enz. – via welke kanalen deze vermogens zich zouden kunnen ontplooien en dienstbaar stellen. Dit concept gaat terug naar de Latijnse wortel van het 'eductus': naar buiten brengen, voortbrengen; van 'ducere': leiden. Vandaar

---

46) In de Tien Geboden staat dat geen afbeelding mag worden gemaakt om daar goddelijke eer aan te bewijzen. (Ex. 20:4-5) Op grond van dit gebod kwam het in de 8e eeuw tot een kerkelijk conflict. Het Tweede Concilie van Nicea van het jaar 787 besloot ten gunste van de traditionele beeldenverering. Het doorslaggevende argument waarop de bisschoppen zich beriepen was het mysterie van de menswording. Dit betekent dat wanneer God in Jezus Christus een menselijke gestalte aanneemt, men het dan ook aanschouwelijk in een menselijke gestalte mag voorstellen. Dit is dan geen afgoderij, want het beeld wordt niet omwille van zichzelf vereerd maar wijst naar diegene die het voorstelt, die niet alleen mens is maar ook God. Die twee zijn onontwarbaar met elkaar verstrengeld. Het Goddelijke is bij Christus dus de onderliggende realiteit van zijn lichamelijk aanschijn. (Zie ook: Duodecimum Saeculum uit 4 december 1984 - ter gelegenheid van de 1200e verjaardag van het Tweede Concilie van Nicaea, i.h.b. §9)

Paus Gregorius II heeft in het jaar 731 in een brief aan Keizer Leo III (van Byzantium) de beeldenverering gemotiveerd met een verwijzing naar "het beeld van Christus dat niet door handen werd gemaakt", zijnde het Volto Santo van Manoppello. En de metropoliet Andreas van Kreta (†740) verwees naar "het vereringswaardige beeld van onze Heer Jezus Christus dat een weerspiegeling is van van zijn lichamelijkheid." Hij doelde daarmee op de lijkwade van Turijn. Beiden wilden zeggen: wij fabriceren geen beeld van Christus de Zoon van God want Hij heeft ons zelf op wonderbaarlijke wijze een beeld van zichzelf nagelaten. Hiermee werd de verering van Zijn afbeelding voor eens en voor altijd gelegitimeerd.

om door onderwijs, instructie of leerprogramma's de talenten en vermogens tot ontwikkeling te brengen.

Maar tegenwoordig ziet men dat anders. Voor de experimentele psycholoog van onze tijd is onderwijs het proces om de leerling aan 'betekenisvolle' ervaringen bloot te stellen waardoor gewenste reacties worden ontlokt. In zijn eigen woorden stelt John Dewey (1859-1952): *"Het uiteindelijke probleem van elke opvoeding is om de psychologische en sociale factoren te coördineren.* (…) *De toegepaste coördinatie vergt* (…) *dat het kind in staat is zichzelf uit te drukken, maar op zo'n manier dat sociale doelstellingen worden bereikt."* In de herdefiniëring van 'onderwijs' werd voorgehouden dat ervaringsgegevens aan de jonge hersens en het zenuwstelsel worden overgeleverd in plaats dat mentale vaardigheden worden aangeleerd, hetgeen leidde tot het verlaten van de traditionele rol van de leraar als opvoeder. In de plaats daarvan kwam het concept van de leraar als een gids voor de socialisering van het kind, wat iedere jongeling ertoe moest brengen zich aan het specifieke 'gedrag' 'aan te passen' dat van hem werd verwacht opdat hij in zijn groep zou kunnen 'meekomen'.[47)] Dewey, die buitengewoon veel invloed heeft gehad op de totstandkoming van het moderne onderwijssysteem in de Verenigde Staten en elders, verkondigde dat de individuele verschillen moesten worden genivelleerd om tot een gemeenschappelijke groep leerlingen te komen, die het speelveld zijn van onderwijstechnici die de sociale orde willen modelleren waarin de mens zal zijn onderworpen aan de staat. De huidige scholen zijn fabrieken geworden voor eenheidsworsten die voor de stad zijn bestemd die wereld heet.

Hoe anders en evenwichtiger waren de klassieke opvattingen over het onderwijs! Henk Dijkgraaf heeft in een essay uit 2007 het een en ander belicht:

> «« Wie de geestelijke krachten van opgroeiende kinderen wil versterken, moet volgens de grote Protestantse reformator Philip Melanchton (1497-1560), zich vooreerst om hun taalvermogen bekommeren. De taalkundige sensibiliteit van kinderen scherpt hun waarnemingsvermogen ten opzichte van de werkelijkheid. Directe waarneming levert weliswaar feiten op, maar hun onderlinge verband is alleen voor het denken toegankelijk dat immers taal als instrument gebruikt. De werkelijkheid komt niet onbemiddeld tot ons; haar betekenis komen we op het spoor dankzij de taal. *"Omdat woorden tekenen zijn van de dingen, gaat de kennis van woorden vooraf."* Als voertuig voor de geest moet de taal daarom een 'gouden koets' zijn. Slechts dan wordt een correcte gedachtenopbouw gewaarborgd.
>
> Naast het onderwijs in zijn zuivere betekenis bestaat de noodzaak om vrome burgers te creëren, dat wil zeggen burgers die Gods Wil zoeken. De bevordering van die houding is voor de leraar geen gemakkelijke taak! Het bereik van de menselijke wil moge enorm beperkt zijn, het laat zich toch wel door 'opvoeding' uitbreiden. Twee factoren spelen hierbij een belangrijke rol: het overzicht van het verstand kan door onderricht (doctrina) vergroot worden en de inschikkelijkheid van de hartstochten ten opzichte van de wil kan door gewoontevorming of tucht (assuefactio seu disciplina) worden versterkt. Doctrina et disciplina zijn de peilers waarop

---

47) "The Leipzig Connection" van Paolo Lionni – Heron Books, U.S.A. # 1980 (pp. 8, 18-19, 84-85).

> opvoeding en onderwijs behoren te rusten. In hun verlengde ligt Melanchthons humane ideaal: de mens in wie de vermogens van verstand, wil en begeerten hiërarchisch geordend zijn. De opvoeder staat volgens Melanchthon dus voor een moraalpedagogische opgave. Dientengevolge is opvoeding voor alles zedelijke opvoeding (en is niet bedoeld om gehoorzame burgers te maken die in een gezamenlijk keurslijf passen). »» [48)]

Ik hoop aldus te hebben aangetoond dat de mens God in alles nodig heeft, zelfs voor de methodische verkenning van onze wereld, zoals men dat in de wetenschap gewend is. Het is nu eenmaal zo dat de mens niet zonder God kan en zijn openbaringsgaven. Voor al zijn activiteiten heeft de mens God nodig, terwijl de huidige maatschappij met zijn autonome mens het tegendeel beweert.

---

48) "Melanchthons Ideaal van Vroomheid & Eruditie" van Henk Dijkgraaf – Bitterlemon no. 3 # mei 2007 (pp. 44-45).

APPENDIX 7

De Verborgen Aard van Complexiteit

Ontleend aan "The Limits of Scientific Reasoning" ***door*** **David Faust**
University of Minnesota Press – Minneapolis, USA # 1984 (pp. 21-25)

Er zijn voldoende aanwijzingen om aan te nemen dat veel van de cognitieve bewerkingen door wetenschappers, die een beeld van de wereld tot stand brengen, buiten de bewuste waarneming geschiedt. Er is geen psychoanalytisch model van de bewuste geest nodig ter ondersteuning van dit argument. (…) We mogen veronderstellen dat dankzij een steeds herhaalde praktijk de cognitieve bewerkingen die in eerste instantie moesten worden aangeleerd en bewust gebruikt ten slotte met weinig of geen bewuste inspanning automatisch kunnen worden uitgevoerd. (…) Wetenschappers ondergaan een vergelijkbare evolutie bij het aanleren van hun expertise. De eerste pogingen (van studenten in een bepaalde wetenschapstak) om het (geacccepteerde) beeld toe te passen zijn methodisch en moeizaam, maar bij het voortschreiden der tijd worden ze moeiteloos en automatisch. (Uiteindelijk) wordt de toepassing zo vanzelfsprekend dat de onderliggende logische opeenvolging zich aan een bewuste analyse onttrekt.

Een dergelijk proces zou kunnen verklaren waarom de meeste wetenschappers heel slecht zijn toegerust om de logische stappen te definiëren die tot hun inzichten hebben geleid. Het is misschien wat Polanyi (1966) *"stille kennis"* noemt of Kuhn (1970) *"regels die niet onder woorden kunnen worden gebracht"* maar het zijn eigenlijk cognitieve bewerkingen die eens bewust waren en later automatisch werden en in die hoedanigheid ontoegankelijk voor een bewuste analyse. Dientengevolge geven wetenschappers zich geen rekenschap van de cognitieve strategieën die ze toepassen, wat een betrouwbare fenomelogische verslaggeving in de weg staat. Wetenschappers overschatten soms hun vermogen om bepaalde typen complexe bewerkingen uit te voeren, terwijl veel van de door hen gebruikte redeneringen en perceptuele processen hen ontgaan, die toch het uitgangspunt zijn voor hun interpretaties van de wereld.

Wetenschappers kunnen meestal slechts een betrekkelijk klein aantal gegevens overzien. Aandacht voor de beperkte gegevens die zij in ogenschouw nemen, in plaats van alle gegevens te overzien die werkelijk ter beschikking staan en de betrekkelijk eenvoudige conclusies die daaruit volgen, zou tot de verkeerde opvatting kunnen leiden dat in het bestudeerde object geen complexiteit heerst. De hoeveelheid informatie die daadwerkelijk wordt bestudeerd en verwerkt dient niet verward te worden met de informatie die potentieel ter beschikking staat waaruit conclusies kunnen volgen. In het bekijken van deze mogelijkheid dient te worden vastgesteld wat tot dusverre al of niet is opgeëist. De meeste wetenschappelijke werken worden geconfronteerd met een complexe matrix van relevante informatie en overwegingen. Er wordt niet beweerd dat de wetenschappers in de praktijk met al deze informatie of overwegingen rekening houden, of tenminste dat zij dit competent uitvoeren. [In feite is de centrale stelling van dit boek dat ze niet in staat zijn dit te doen.] In de praktijk maken wetenschappers vaak gebruik van cognitieve en probleemoplossende benaderingen die het besluitvormingsproces vereenvoudigen en de aanwezigheid van complexe informatie dreigen te maskeren. Het gebruik van deze strategieën bewijst niet dat de beschikbare informatie eenvoudig is maar eerder dat het een antwoord biedt op de aanwezigheid van complexe informatie.

APPENDIX 8

De plaats van het Redelijk Denken binnen de Islam

Islamisten vinden het idee dat God gedwongen wordt zichzelf te respecteren onverdraaglijk, zelfs godslasterlijk, omdat God geen slaaf is en geen enkele verplichting heeft. In hun ogen is God onkenbaar en kan niemand voorspellen wat Hij wil omdat Hij de ene dag wakker kan worden met een bepaalde gedachte en er de volgende dag anders over kan gaan denken, alhoewel er dingen zijn die onveranderlijk zijn zoals de in de Koran voorspelde toekomst. Als er een regel is voor de gewone man die moet worden gerespecteerd, dan is het enige wat erover gezegd kan worden dat de regel bestaat en meer niet. Een verfijnde theologische logica heeft geen plaats binnen de Islam, is uitgesloten, en bestaat zelfs niet in hun rechtssysteem. Een boek of handleiding zoals "De Principes van de Sharia" (het lichaam van de religieuze islamitische wet) bestaat niet. De vijf belangrijkste doelen van de Sharia bestaan wel, maar niet de basisregels van de Sharia. Deze doelen zijn: de bescherming van gezonde religieuze praktijken, instandhouding van het leven, geestelijke gezondheid, het gezin en het persoonlijk en algemeen welzijn, maar daar houdt het op. Het boek "Beginselen van Islamitische Jurisprudentie" bestaat echter wel, maar dat is wat anders. Alles in het islamitische universum is vervat in regels tot in het kleinste detail zonder de noodzaak om naar logische verbanden tussen die verschillende regels te zoeken. Er is geen behoefte aan het opzetten van een logische structuur der regels en hun onderlinge relaties, zoals hier in het Westen gebruikelijk, waar universiteitscolleges bestaan zoals "De Principes van het Recht". In Islamitische ogen zou dat een zinloze exercitie zijn. In een absurde extrapolatie van het algemene concept gebeurde het in de jaren tachtig in Pakistan dat het voor kranten verboden was om weersvoorspellingen te doen, omdat het weer in Gods hand ligt en daarom onvoorspelbaar zou zijn. En dus werd het als ongepast beschouwd om het weer te durven voorspellen. Wat die arme Islamieten zich niet realiseerden is dat ook zij eigenschappen aan God toekennen want ze zeggen dat Hij in wezen onkenbaar is en ook in kleine dingen ons menselijk verstand te boven gaat. Dus zitten zij in dezelfde schuit als wij, maar onderin op de goedkoopste plaatsen, terwijl wij Joden en Christenen op het zonovergoten dek zitten.

Het Altijddurende Scheppingswerk

Thomas van Aquino onderschrijft het principe van de continuerende schepping of de 'creatio continuo': *"Door zijn intellect en wil* (...) *en dankzij zijn handelend optreden houdt God alle bestaande dingen in stand.* (...) *Niets zou kunnen blijven bestaan indien Gods handelend optreden ophield."* * Aquino zegt voorts: *"Het bestaan van ieder schepsel hangt van God af, zodat het zelfs niet voor één moment zou kunnen blijven bestaan maar in het niets verdwijnen indien het niet in stand werd gehouden door de werking van de goddelijke macht."* **

* Thomas van Aquino: "Summa Contra Gentiles" (Part 3, 65)

** Thomas van Aquino: "Summa Theologica" (Part 1, 104.1)

De Islamieten erkennen wel een theologisch probleem, want ondanks Gods onvoorspelbaarheid is onze omgeving uitermate consistent. Het is een doorn in hun oog dat wij in het Westen met onze getechnologiseerde maatschappij daar zo listig gebruik van hebben weten te maken, terwijl zij zichzelf als het herenras zien. Ze zeggen, en met recht, dat een wonder voor God niet bestaat, want een wonder is voor God slechts het afwijken van een gewoonte.[49)] De schepping wordt in de creatio continuo elk moment opnieuw gecreëerd vanuit een wonder van Gods almacht, en daar hebben zij gelijk in. Dat is een Thomistische gedachte. Maar zij voegen daaraan toe dat God uit wispelturigheid van zijn gewoonte kan afwijken. Immers, zeggen ze, wat vandaag goed is in Gods ogen, kan morgen kwaad zijn in zijn ogen, en wie vandaag naar de Hel gaat, kan morgen naar de Hemel gaan. Waarom? Omdat Hij in zijn autonomie van gedachten kan veranderen. En waarom dan wel? Dat weet niemand, zeggen ze, want God is aan niemand rekenschap verschuldigd en zal dat ook niet doen (weer zo'n attribuut). Het eerste deel van deze zin (God hoeft niet), daar ben ik het mee eens, niet het tweede deel (God zal niet).[50)] De Islamitische gedachtenwereld, die ik hier uiteen heb gezet, en wat voor sommigen onder ons misschien bespottelijk wordt bevonden, is voor de Islamieten zo vanzelfsprekend, dat literatuurverwijzingen overbodig zijn.[51)]

De Islamitische benaderingswijze is zorgwekkend. Want als mensen niet willen leren omdat het redelijk denken is uitgesloten, worden ze als beesten gelijk. In het Joodse denken bestaat geen duidelijk onderscheid tussen mens en dier. Alleen door een intellectuele inspanning kan een mens 'mens' worden. Iemand als 'een echt

---

49) Natuurkundig onderzoek is onderzoek naar Gods 'gewoonten'. Wetenschap gaat uit van premissen en is daarmee heel ver gekomen. De stelling dat die premissen objectief zijn, is volgens mij te ambitieus (zouden de onvolledigheidstheorema's van Gödel hierop van toepassing zijn?). Zo is het ook met de door God gegeven morele orde. Waarom heeft God die gegeven? Omdat Hij, als Schepper, weet wat het beste voor ons is. We kunnen moraliteit rationaliseren. God is immers redelijk van geest en heeft ons geluk voor ogen, maar om andersom een perfecte moraal op te zetten vanuit het doel dat de mens gelukkig moet zijn, is verre van eenvoudig en misschien zelfs onmogelijk.

50) De consistentie, zeg maar wetmatigheid, voorspelbaarheid en rationaliteit van onze omgeving is zelfs de Islamist niet ontgaan. Als je het hoofd van de romp scheidt, volgt altijd de dood, wat een favoriet tijdverdrijf lijkt te zijn binnen de Islam. Waarom dat 'altijd' zo is, daar worstelen ze theologisch mee. Nou ja, altijd… God kan van een gewoonte afwijken als Hij dat nodig acht. De Heilige Denis werd onthoofd en liep vervolgens een aantal 'lieux' verder met zijn hoofd onder zijn arm, waarna hij ergens ging liggen en stierf. Op die plek werd de kerk gebouwd waarin alle Franse vorsten begraven liggen. Er is ook het recente geval, dat in een evangelisch tijdschrift werd gemeld, van een Indonesiër wiens hoofd door een moslimmenigte op een haar na werd afgehakt. Hij mocht de Hemel zien en werd toen door God terug in zijn lichaam gestuurd, en wat bleek: zijn nek met een litteken rondom was onmiddellijk en volledig genezen.

51) Wie zich wil verdiepen in de Islamitische kijk op de wereld kan het boek van Robert R. Reilly lezen: "The Closing of the Muslim Mind - How intellectual suicide created the modern Islamist crisis" - ISI Books, Wilmington, Delaware # 2010. Reilly schrijft over het verbod op weersvoorspellingen in Pakistan van 1983 tot 1984 omdat zulks aan Gods vrijheid van handelen tekort zou doen.

mensch' bestempelen, is een der grootste complimenten binnen het Jodendom. Antropologisch wordt iedereen als mens geboren, maar zij moeten dan nog mens zien te worden naar Gods beeld (tselem), een echte mens die naar zijn roeping luistert en Gods wegen bewandelt. Ten aanzien van de Islamitische grondgedachte komt Maimonides in logische consequentie van het voorgaande tot een extreme opvatting. Daarbij dient overwogen te worden dat de term 'mens' in het Jodendom geen neutrale term is, zoals hier in het Westen. Er is heel wat voor nodig om in het Jodendom als een mens te kunnen worden gezien! Hier dan zijn opvatting:

> «« De mensen 'buiten' zijn al diegenen die geen religie hebben, noch een religie die op speculatie berust, noch eentje die op overlevering berust. Zulken zijn de extreme Turken die zich in het noorden begeven, de Kushieten die in het zuiden wonen, en er zijn er ook bij ons (in Egypte) die hetzelfde zijn. Ik beschouw ze als irrationele wezens, niet als mensen; ze staan onder het mensdom, maar toch ook boven de apen, want ze hebben de vorm en gedaante van een mens en een mentale faculteit die boven de aap ligt. »» [52)]

---

52) "Guide for the Perplexed" (Gids voor de dolenden) van Maimonides/Rambam (Part 3, Ch. 5, p. 1).

APPENDIX 9

De Plaats van Gods Openbaring in het Leven van de Kerk volgens de Modernistische opvattingen

Het Geloofsgevoel Primeert — Alles moet zich daaraan onderwerpen, ja zelfs het kerkelijk oppergezag.

In juni 2014 publiceerde Bergoglio een document over de geloofsbeleving: “De Sensus Fidei in het leven der Kerk”. In essentie gaat dit document over de plaats van de goddelijke openbaring in het verkrijgen van een duidelijk en volledig begrip van wat men geloven moet, zoals de progressieven dat willen zien. De term sensus fidei is verre van neutraal en vormt de kerngedachte van het Theologisch Modernisme, dat Paus Pius X kenmerkte als de ‘opeenstapeling van alle ketterijen’ (omnium hæreseon collectum).

Hoe dit in zijn context moet worden geplaatst, blijkt uit Pater Lemius’ bespreking van de encycliek tegen het Theologisch Modernisme die in 1907 uitkwam. Lemius’ werk, dat kort daarna werd gepubliceerd om het toegankelijker te maken, heet “Catechismus van het Modernisme”.

Het idee van de absolute superioriteit van de mens en zijn rede als uitvloeisel van het humanisme, is vooral ná de Franse Revolutie op de voorgrond getreden. Het ‘rationalisme’ werd toen gekoppeld aan het ‘romantisme’ van Rousseau (†1778), dat de individualiteit, uniciteit en de spontane subjectieve emoties en ‘appetites’ voorop stelt.

Iedere godsdienst, aldus het Modernisme, kan en moet vanuit de mens worden verklaard. Hierop zou geen uitzondering bestaan. En gaat het verder: de godsdienst als exponent van het geloof vindt zijn oorsprong in de menselijke behoefte. Deze zogenaamde leer is door Pascendi als het ‘immanentisme’ veroordeeld. Terwijl eerdere ketterijen een of meer waarheden van het katholieke geloof aanvielen, verwerpt het Modernisme praktisch de gehele leer van de Kerk; zij

trekt zelfs het bestaan van een persoonlijke God in twijfel of houdt er geen rekening mee.

Paus Pius IX heeft het rationalistisch en naturalistisch ongeloof fel bestreden, dat toen nog niet gekend was onder de naam van het Modernisme. In 1864 bracht Pius IX "De Syllabus" uit met een lijst van tachtig dwalingen over God, de Kerk en andere kwesties. In 1870 plaatste hij de kroon op zijn werk met het bijeenroepen van het Eerste Vaticaans Concilie. Zijn tweede opvolger, Pius X, veroordeelde het Theologisch Modernisme in zijn encycliek uit 1907, "Pascendi Dominici Grecis" (over het weiden van de kudde), dat zich vooral bewoog op dogmatisch en Bijbels gebied, zoals dat bij de tegenstanders van de Kerk gold, maar begaf zich nauwelijks op het gebied van de moraal. Aanleiding voor het op de voorgrond treden van deze stroming was de filosofie van Immanuel Kant (†1804) volgens wie God en het bovennatuurlijke niet gekend kunnen worden, alhoewel zijn bestaan 'an sich' niet werd ontkend.

Het Modernisme is bereid om het religieus 'gevoel' te aanvaarden als het unieke element van openbaring. Volgens het Modernisme komt ons godsidee voort uit het schimmige religieuze sentiment van de mens en vindt niet zijn ontstaan in een objectieve waarheid. De formules die we gebruiken om een religieuze waarheid uit te drukken zijn hiermee afgezwakt tot louter symbolische uitspraken. Kerk en sacramenten kunnen daarom ook niet door een christusfiguur als onveranderlijk instituut aan de mensheid gegeven zijn; de Heilige Schrift dus ook niet door de Heilige Geest zijn geïnspireerd en deze moet daarom tal van menselijke tekortkomingen en dwalingen bevatten, zoals trouwens elk door mensen geproduceerd werk. Het dogma van de Katholieke Kerk zou slechts 'formule' zijn die met het voortschreiden der tijd aan verandering onderhevig is, toegespitst op wat men dienstbaar acht binnen het 'Daseinsgefühl' (levens- of existentieel gevoel). Het geloofsgevoelen, zo heet het, begint bij het individu als de 'sensus fidei'. Als dat geloofsgevoelen zich tot de hele kerkgemeenschap uitstrekt spreekt men van de 'sensus fidei fidelium', kortweg de 'sensus fidelium'. Het is maar welke waarde daaraan wordt toegekend. Indien verabsoluteert is hiermee de mokerhamer van de Kerk geïntroduceerd.

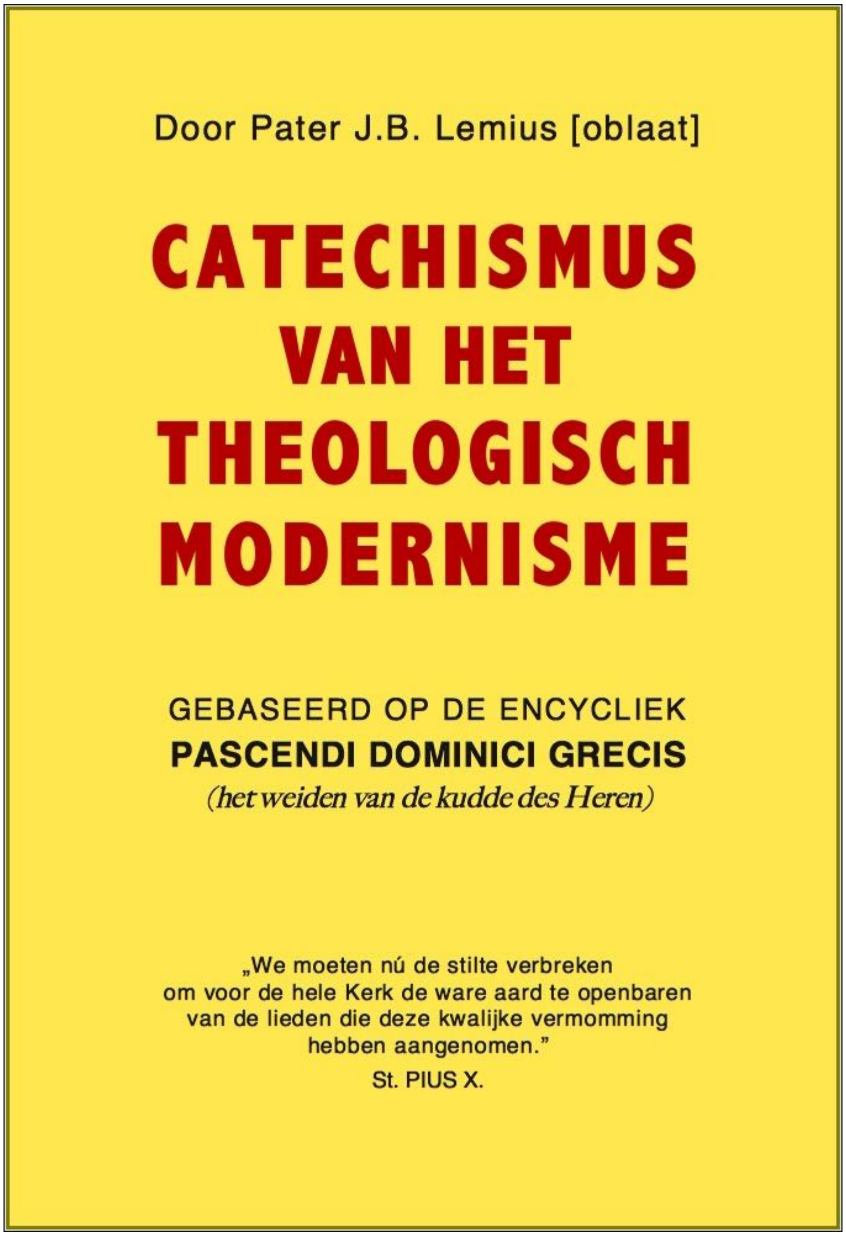

Hierna volgt een citaat uit de “**Catechismus van het Theologisch Modernisme**” (deel 1, hfst. 1:3-4). Dit wordt u aangereikt om op uw hoede te zijn. Een gewaarschuwd mens telt voor twee!

• De Vermeende Oorsprong van Godsdienst

VRAAG — *Indien men wil weten hoe deze 'behoefte aan het goddelijke' via zijn verwezenlijking in de mens in godsdienst uitmondt, wat antwoorden de Modernisten dan?*

ANTWOORD — De Theologische Modernist legt uit: „De twee disciplines van wetenschap en geschiedenis worden door verschillende factoren begrensd: de ene uitwendig, die van de zichtbare wereld, de andere inwendig, die van het bewustzijn. Als die disciplines hun limiet hebben bereikt, kunnen zij onmogelijk verdergaan, want aan de andere kant ligt het onkenbare. De uitdaging die dit onkenbare stelt, hetzij buiten de mens aan gene zijde van de zichtbare natuur, hetzij in de mens zelf in de diepten van zijn binnenste, roept in een ziel die daar vatbaar voor is een bijzonder sentiment op zonder dat dit maar enigszins rationeel is onderbouwd."

Commentaar: De Modernist onderwerpt zich wat dit betreft aan de regels van het apostatisch fideïsme dat de redelijke component in de totstandkoming van onze geloofsovertuiging uitsluit.".

En verder: „Bedoeld sentiment heeft dit eigenaardig aspect dat de mens God als realiteit zoekt die tezelfdertijd zijn intrinsieke grondslag of psyche vormt. Dankzij dit ongrijpbaar innerwezen dat ons godsbesef voedt, zal de mens in zekere zin met God worden verenigd. Dit geloofsgevoel (de sensus fidei) aanvaarden wij als 'het geloof'. Aldus gedefinieerd maakt het geloof de grondslag uit van elke godsdienst."

Commentaar: God als persoonlijk individu heeft hier afgedaan!

• Het Begrip Openbaring

Q. — *Beperkt de Modernistische religieuze opvatting zich tot het voormelde systeem?*

A. — „We hebben het eind van hun denksysteem nog lang niet bereikt of beter gesteld, van hun dwaasheid."

Q. — *Wat ontdekken de Modernisten in het door hun verondersteldе sentiment van het goddelijke?*

A. — „In het bedoelde sentiment ontdekken zij niet alleen het geloof, maar samen mét en in het door hen omschreven

geloof ontdekken zij de openbaringsgave die daarin zou ‘vertoeven’.”

Q. — *Wat is volgens hen de bron van de openbaring en welke betekenis hechten zij daaraan?*

A. — „Wat zou je, zeggen ze, anders kunnen verwachten voor iets dat voor openbaring doorgaat? Is het religieus gevoelen, zoals zich dat aan het bewustzijn toont, geen openbaring zo niet het begin van een openbaring? Waarlijk, kan ‘God’ zoals het zich zij het uiterst vaag aan de ziel meedeelt, niet dezelfde religieuze betekenis hebben als de openbaringsgave.” En gaan ze verder: „Aangezien God zowel het doel als het begin van het geloof is, houdt deze openbaring in dat het geopenbaarde en de openbaarder die wij God plegen te noemen identiek zijn.”

Q. — *Welke absurde conclusie volgt uit deze filosofie, of liever gezegd, uit deze Modernistische dwaasheid?*

A. — „Uit deze voorstelling van zaken volgt dat iedere godsdienst vanuit het voor deze godsdienst geldende perspectief dient te worden bekeken voor zowel het natuurlijke als bovennatuurlijke aspect. Dus iedere godsdienst, om het even welke, verdient ons aller respect!”

Q. — *Wat volgt daar nog verder uit?*

A. — „De gevolgtrekking is ook dat het bewust waarnemen van iets gelijkgetrokken wordt met iets dat openbaring heet: de uitdrukkingsvorm wordt dan synoniem aan het gevoelen.”

Q. — *Welke hoogste en universele wet kan volgens de Modernisten hieruit worden gedestilleerd?*

A. — „De wet waaruit blijkt dat de religieuze expressie maatgevend is. Die is identiek aan de openbaring. Alles zou zich daaraan moeten onderwerpen. Dit leidt tot de uiterst vreemde conclusie dat in geloofszaken de enig objectieve maatstaf het subjectieve is; dat daarom de tijdsgebonden volksgewaarwording (de sensus fidelium) primeert.”

Commentaar: In deze zin is een synoniem voor volksgewaarwording ‘het gesundes Volksempfinden’, wat een begrip is dat in de Duitse romantiek ontstond, dat in de navolgende eeuw berucht werd door de rol die eraan werd toegekend in

het nationaalsocialisme, waar het tot exclusieve rechtsbron in het strafrecht werd verheven die, als het zo uitkwam, de wet terzijde stelde..

Q. — *Moet alles maar dan ook alles zich daaraan onderwerpen?*

A. — „Aan deze universele wet moet alles zich onderwerpen, ja zelfs het kerkelijk oppergezag (het magisterium) in zijn drievoudige functie: op leerstellig gebied, op het liturgische vlak en die der tucht."

Nog verder commentaar

Het rapport uit 2014 van de theologische commissie over de Sensus Fidei komt over als een Modernistisch geschrift. Waarom anders worden er geen voorbeelden aangehaald van de negatieve ervaringen in de geschiedenis met de volksgewaarwording of volksdevotie.* Daar zijn voorbeelden van, zowel binnen als buiten de Kerk. Er zijn ongetwijfeld ook positieve ervaringen. Het feit echter dat een praktijk een 'levende devotie' is, die door een brede massa wordt aanvaard, vormt op zich geen bewijs van zijn legitimiteit. Denk aan de strenge veroordeling door de Roomse Kerk van het flagellantisme, waarin de macht

van zelfkastijding zich openbaarde, wat binnen de zogenaamde Heilige Kerk als een der ergste verdorvenheden kan worden beschouwd die zich daar hebben voorgedaan. 'Vrome' zelfkastijding met bloed vloeiend was geen uitzondering. Flagellanten, ook gesel- of kruisbroeders genoemd, waren fanatici die in de 13e tot 15e eeuw in 'vrome' optochten door het land trokken en met zelfkastijding Gods barmhartigheid wilden afdwingen. De volgelingen stonden bekend om hun openbare geselingen, waarbij tot wel tienduizend man grote menigten door de vlakten en steden marcheerden,

alhoewel hun soms de toegang tot een stad werd ontzegd. De praktijk kende geen duidelijke leer of herkenbare leiding, maar deze massahysterie, wat het in feite was, vond in afzonderlijke uitbarstingen over geheel Europa plaats. Aanvankelijk werden de flagellanten door de Rooms Katholieke Kerk getolereerd, en toen deden ook monniken en priesters mee. Maar na 1300 werd de Kerk steeds minder tolerant, gealarmeerd als zij was door de snelle verspreiding van deze beweging en haar excessen. In 1349 veroordeelde Paus Clementus VI de flagellanten in een pauselijke bul, waarin hij de kerkleiders aanspoorde de zaak tegen te werken. Dit werd 23 jaar later door Gregorius XI nogmaals bekrachtigd, waarbij hij een vergelijking trok met andere ketterse groeperingen. Ten slotte heeft het Concilie van Konstanz de beweging in 1417 scherp veroordeeld.

*** De commissie had te rade kunnen gaan bij "Psychologie des Foules" (De Massapsychologie) uit 1895 van Gustave Le Bon. Daarin zegt hij: "De argumenten van de massa's, waardoor ze ook kunnen worden beïnvloed, zijn vanuit logisch standpunt van zo'n inferieure kwaliteit dat dit alleen via analogie als 'denken' kan worden bestempeld." (3,2) Alsook: "Beschavingen zijn tot nog toe alleen ontstaan en geleid door een kleine intellectuele elite, nooit door de massa's. De massa's hebben alleen kracht tot vernietiging. Hun heerschappij staat altijd gelijk aan de barbaarse fase. Een beschaving, daarentegen, omvat vaste regels, discipline, een evolutie van de instinctieve naar de rationele conditie, een vooruitdenken van de toekomstige gebeurtenissen, een verheven cultuur – en dit alles kunnen de menigten, indien aan zichzelf overgelaten, hetgeen steeds weer gebleken is, niet verwezenlijken." (Inleiding)**

APPENDIX 10

De Moderne Bijbelkritiek

In dit artikel zal een korte schets worden gegeven van de historische ontwikkeling van de moderne bijbelkritiek en van wat dat inhoudt. Het accent ligt op het Katholicisme, maar veel van wat hier besproken wordt heeft ook het Protetantisme niet onberoerd gelaten. Het is des te actueler nu de grote oecumenische beweging van start is gegaan in navolging van de door Paus Franciscus ontwikkelde initiatieven. Helaas is deze paus in hart en nieren een Modernist en een ware volgeling van de ketterse Spinoza.

Een korte historiek

De moderne bijbelkritiek wordt gerekend tot een van de vruchten van het Modernisme, een richting waartegen de Katholieke Kerk felle gevechten heeft gevoerd met als climax de encycliek van Paus Pius X uit 1907, Pascendi geheten, waarvan een leesbaarder versie het jaar nadien verscheen als "De Catechismus van het Theologisch Modernisme". Na het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) heeft het Modernisme snel terrein gewonnen en het is tegenwoordig al wat de klok slaat.

Laat het geen geheim zijn, de tekenen bedriegen niet, het einde der tijden nadert als opmaat voor het Vrederijk, voorafgegaan door Jezus komst in heerlijkheid. De tekenen van zijn glorievolle wederkomst staan beschreven in de Heilige Schrift, in de Evangeliën en in de brieven van de apostelen Petrus en Paulus. Het eerste Bijbelse teken is de verspreiding van dwalingen die tot verlies van het geloof leidt onder de Christenen en hun voormannen. Deze dwalingen worden gepropageerd door valse leraren, door vermaarde theologen die niet meer de waarheid van het Evangelie onderwijzen, maar hun podium misbruiken voor de verkondiging van verderfelijke leringen die zijn gebaseerd op verkeerde menselijke overwegingen. Dit soort onderricht is er oorzaak van dat veel mensen van hun geloof afvallen. De Tweede Petrusbrief zegt: (2 Petr. 2:1-3)

«« Er zullen onder het volk valse leraars opstaan, zoals ook onder u valse leraars opstaan, die verderfelijke ketterijen in de leer doen binnensluipen. Daarmee verloochenen zij zelfs de Heere die hen gekocht heeft, en brengen zij een snel verderf over zichzelf. En velen zullen hen, door wie de weg van de waarheid gelasterd wordt, op hun verderfelijke wegen navolgen. En zij zullen u door hebzucht met verzonnen woorden uitbuiten. Het oordeel houdt zich reeds lang met hen bezig en hun verderf sluimert niet. »»

De vader van de moderne bijbelkritiek is Spinoza (1632-1677). De principes daarvan worden op een rijtje gezet in het "Theologisch Politiek Traktaat" dat hij anoniem in 1670 publiceerde. Na een gunstig onthaal leidde dat kort nadien tot een storm van kritiek. Spinoza gaf daarin zijn meest systematische kritiek weer op het Jodendom en van godsdienst in het algemeen. Hij verwierp zaken als profetie en het bovennatuurlijke en beargumenteerde dat God uitsluitend via de natuurlijke wetten handelt van zijn eigen natuur, dat wil zeggen dat God en de natuur hetzelfde zijn. Bovendien verwierp hij categorisch dat God enig doel voor ogen zou hebben. Spinoza was goed bevriend met de Franse priester Richard Simon (1638-1712). Simon hield ervan zich een Spinozist te noemen. Hij verdedigde de Tractatus en bejegende eenieder die het bekritiseerde met de grootste minachting. Simons baanbrekende werk "Histoire critique du Nouveau Testament" was op dezelfde leest geschoeid als de Tractatus en zou één jaar na Spinoza's overlijden worden gepubliceerd. Door een decreet van de Koninklijke Raad van Frankrijk werd de gehele uitgave van 1300 boeken in beslag genomen en verbrand, maar één exemplaar ontkwam en de uitgave werd spoedig daarna in Amsterdam herdrukt. Richard Simon was hoofd van de Rozenkruisers en zou worden opgevolgd door James Anderson die de beweging in 1717 omvormde tot wat wij kennen als de Vrijmetselarij.

De Katholieke leer zegt dat de eerste plicht van de liefde niet ligt in het toestaan van verkeerde ideeën, hoe goedbedoeld die ook mogen zijn, noch in het theoretisch en praktisch negeren van dwalingen en gebreken waarin we onze broeders en zusters verzonken zien. (...) Tevens zij opgemerkt dat terwijl Jezus vriendelijk was tegenover zondaars en degenen die op drift waren geraakt, Hij hun verkeerde ideeen niet respecteerde hoe oprecht ook. Hij hield van allen, maar onderwees hen om ze te kunnen bekeren en redden.

Paus Pius X: "Ons Apostolisch Mandaat", 25-8-1910

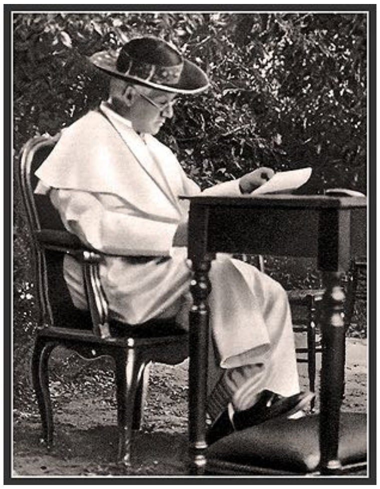

Een volgende belangrijke stap op weg naar de afbraak van ons geloof was de kleine synode van Pistoia in Italië uit 1786. Deze synode was remarkabel omdat het aan de vooravond van de Franse Revolutie een aantal nieuwigheden introduceerde achter het rookgordijn van een heel dubbelzinnige taal, het waarmerk ook van Vaticanum II. Dat nu kan als het geboortejaar van het Modernisme worden beschouwd, zij het dat deze nog in zijn kinderschoenen stond. Paus Pius VI veroordeelde in zijn constitutie Auctorem Fidei (ter bescherming van het geloof) de 85 stellingen van deze synode en schreef in zijn inleiding:

«« Om de Katholieke oren niet te kwetsen, hebben de vernieuwers hun kronkelpaden door een geraffineerd en schijnbaar onschuldig taalgebruik gecamoufleerd. Hiermee

> wilden ze een weg banen om onopvallend en zoetgevooisd dwalingen in de zielen binnen te brengen. Als de waarheid eenmaal was aangetast konden ze door middel van kleine wijzigingen in de zinsbouw of toevoegingen de tot ons heil strekkende geloofsboodschap verdraaien om de gelovigen langs subtiele dwaalwegen naar hun eeuwige verdoemenis te sturen. Deze omfloerste bedriegerij is boosaardig ongeacht de omstandigheden waarin het geschiedt. Om heel goede redenen is dit voor een synode onacceptabel wiens hoogste glorie dient te bestaan uit de duidelijke onderwijzing van de waarheid, waarbij (dankzij een zorgvuldig taalgebruik) ieder gevaar van een foutieve interpretatie wordt voorkomen. »»

Wat is het Modernisme?

In Pascendi wordt het Modernisme als volgt omschreven: *"En thans, als men met één blik heel hun stelsel overziet, wie zal zich er dan over verbazen dat wij dit kenmerken als de opeenstapeling van alle ketterijen?"* Terwijl eerdere ketterijen een of meer waarheden van het geloof aanvielen, waarbij de aanstichters dan meestal de kerk verlieten om er zelf een op te richten, verwerpt het Modernisme praktisch de gehele Christelijke leer; zij trekt zelfs het bestaan van een persoonlijke God in twijfel of houdt er geen rekening mee. Volgens het Modernisme komt ons godsidee voort uit het schimmige religieuze sentiment van de mens en vindt niet zijn ontstaan in een objectieve waarheid. De formules die we gebruiken om een religieuze waarheid uit te drukken zijn hiermee afgezwakt tot louter symbolische uitspraken. Hoe dit kan doorwerken blijkt als we even een sprong in de geschiedenis maken. Een vijftal jaar na het concilie, zo rond 1970, hield het Katholiek Sociaal Kerkelijk Instituut van de Radboud Universiteit (het Kaski) onder de priesters in de binnenstad van Den Haag een enquête. En wat bleek? Voor bijna iedereen – de uitzonderingen waren zo zeldzaam dat ze niet in de uitkomst van de enquête werden verwerkt – had God opgehouden nog betekenis te hebben in hun leven; Hij was niet veel meer dan een naam geworden ver weg aan de horizon.

Een teken aan de wand is dat de dwaalleraars zich tegenwoordig in de schoot der Kerk bevinden en die weigeren te verlaten. Pius X, de schrijver van Pascendi, begint zijn relaas:

> «« Aan de ons van godswege toevertrouwde zending om zijn kudde te weiden heeft Jezus Christus als eerste plicht verbonden om met de grootste zorg de aan de heiligen toevertrouwde geloofsschat in stand te houden, zowel tegenover de wereldse spitsvondigheden als de kritiek van een foutief gerichte zogenaamde wetenschap. Ongetwijfeld is er geen eeuw geweest zonder dat het Katholieke volk nood had aan een dergelijke waakzaamheid; want nooit heeft het onder aansporing van de vijand van de mensheid aan lieden ontbroken van verderfelijke taal (Hand. 20:30), aan verspreiders van nieuwigheden en verleiders (Tim. 1:10), noch aan slaven van dwaling die tot dwaling verleiden (2 Tim. 3:13). Helaas dient te worden vastgesteld dat in de laatste tijden (dus begin 20^{e} eeuw) het aantal van de vijanden van Christus Kruis buitensporig is toegenomen. Zij leggen zich met een nieuwe en bijzonder verraderlijke behendigheid erop toe de levenskracht van de Kerk af te tappen en willen zelfs, indien dat mogelijk ware, het rijk van Christus omverwerpen. »»

De tekstuele kritiek

Indien wij spreken over de Bijbel, spreken wij over de openbaringsgave bij uitstek. Het is daarom interessant na te gaan hoe de Modernist daarover denkt. De Modernist meent dat het religieus gevoelen, zoals zich dat aan het bewustzijn toont, een openbaring is zo niet het

begin van een openbaring. Waarlijk, zegt hij, kan 'God' zoals 'het' zich – zij het uiterst vaag – aan de ziel meedeelt, niet dezelfde religieuze betekenis hebben als de openbaringsgave? En verder: Aangezien God zowel het doel als het begin van het geloof is houdt deze openbaring in dat het geopenbaarde en de openbaarder die wij God plegen te noemen identiek zijn. Uit deze bizarre voorstelling van zaken volgt dat iedere godsdienst vanuit het voor deze godsdienst geldende perspectief dient te worden bekeken voor zowel het natuurlijke als bovennatuurlijke aspect. Hieruit volgt dat iedere godsdienst, om het even welke, ons respect verdient! Dit leidt ook tot de uiterst vreemde conclusie dat in geloofszaken de enig objectieve maatstaf het subjectieve is.

Bij dit proces, waaruit volgens de Modernist het geloof en de openbaring ontspringen, moet men vooral letten op de implicaties daarvan op de 'tekstuele kritiek'. Tekstuele kritiek is de richting die de precieze herkomst van een tekstoverlevering tracht te achterhalen, ervan uitgaande dat een tekst uit de oudheid in de loop der tijd is verbasterd. Dat is een boude en onbewezen stelling voor wat de Bijbel betreft. Zou de goddelijke auteur er niet op toezien dat zijn eigen tekst gehandhaafd blijft? De tekstuele kritiek houdt zich tevens bezig met de vraag of de aangeduide auteur de ware is. Misschien ook, zo wordt verondersteld, is het werk een compositie van meer dan één auteur dat ooit aan elkaar geregen is zodat het lijkt dat sprake is van één auteur. Met dit belangrijk wapen uit het Modernistisch arsenaal wil men ontrafelen wat in de oorspronkelijke Bijbelse manuscripten zou hebben gestaan en volgens hun analyses blijkt dat bitter weinig te zijn. Natuurlijk, al het andere, wat niet authentiek wordt bevonden, zou daar later aan toegevoegd zijn en door andere auteurs, fantasten. De goddelijke inspiratie wordt zo aan kant gezet.

Om te verklaren hoe de Bijbel middels folkoristische fantasieën is uitgebreid, maken de Modernisten gebruik van het principe van de 'begeestering': middels het geloof overstijgt het fenomeen zijn eigen realiteit. Het geloof spant zich in om het fenomeen door een begeestering aan het vermeende goddelijke aan te passen. Daarna volgt een deformatie omdat het geloof, dat het fenomeen aan tijd en ruimte onttrekt, daar zekere kwaliteiten aan toekent die het in wezen niet bezit. Een simpel voorbeeld zal de zaak helder voor ogen stellen. In de persoon van Jezus Christus, zo zeggen zij, ontdekt het wetenschappelijk historisch onderzoek alleen maar een 'mens', en zij dient zich daartoe te beperken: vanuit historisch perspectief moet men elke schijn van goddelijkheid trachten te vermijden, is het credo. Pascendi verwijst eerst naar het agnosticisme, wat de leer is van het niet kunnen kennen van de diepere realiteit der dingen. De agnosticus beweert dat Gods bestaan niet kan worden afgeleid uit de zichtbare dingen – Paulus schrijft aan het begin van de Romeinenbrief juist het tegendeel. Het gevolg hiervan is dat er binnen dit systeem geen redelijke argumenten bestaan om in de Bijbelse God te geloven en vanzelfsprekend volgt daaruit dat wonderen en profetieën als ireëel worden beschouwd. Het goddelijke bestaat volgens de agnosticus wel maar daar kan verder niets over worden gezegd, want God deelt zich niet rechtstreeks aan de mens mee. Volgens het zojuist besproken eerste effect is de historische Jezus door het geloof getransfigureerd. Wil men volgens dit uitgangspunt de echte Jezus leren kennen, zal men alles uit het Bijbels verslag moeten schrappen dat Hem boven de geschiedkundige feitelijkheid uittilt. Het is immers zo dat de Jezusfiguur zoals Hij tijdens zijn leven bestond door het geloof is misvormd. Door het tweede effect moeten daarom alle woorden en daden uit het Bijbels relaas worden geschrapt, ja alles wat niet bij zijn karakter past, zijn leefomstandigheden en opvoeding, conform de vigerende omgevingsfactoren. Alleen langs die weg zou het mogelijk zijn de historische of 'ware Jezus te leren kennen, als zijnde een mens ónder de mensen, en ván de mensen. Met deze idiote voorstelling van zaken durven deze theologen zich ook nog gelovigen te noemen!

De extreme minachting voor de Heilige Schrift toont zich ook anders. De Modernisten vinden dat bepaalde daarin voorkomende argumentaties nergens op slaan omdat daartoe de rationele basis ontbreekt, zoals bij de gebruikelijke heenwijzingen naar de profetieën. Omdat profetieën volgens hen niet kunnen bestaan hoeft en mag daar geen aandacht aan worden besteed in termen van een reële toekomstvoorspellende waarde. Aangezien reële profetieën in de ogen van de Modernistische apologeten onmogelijk zijn leggen zij die uit als door het ‘leven’ gewettigde kunstgrepen die opportuun zijn voor de dienst van de prediking. In die zin geeft een profetie een gewenste tendens weer, een lofwaardig streven, die de gelovigen in een literair hoogstaande taal een sjabloon aanreikt voor een nog te vormen werkelijkheid, die daardoor bezig is te worden ‘gemaakt’. Omdat men iets wil, luidt een bekend spreekwoord, gebeurt het ook. Wat Christus komst betreft toen Hij tweeduizend jaar geleden verscheen, erkennen zij, méér nog verzekeren, dat Hij zich kennelijk heeft vergist in de vaststelling van de tijd waarin het Godsrijk op aarde gestalte moest krijgen. In profetische termen was hier sprake van een anachronisme. Te durven zeggen dat Jezus Christus zich heeft vergist en een profetisch anachronisme was! Dat is de onbeschaamdheid ten top. Toch zien zij daarin niets verwonderlijks want, zeggen ze, ook Hij was onderworpen aan de levenswetten! Ze geven toe dat Hij een uitzonderlijk mens was maar desalniettemin was Hij een mens. Indien dit enkelen waren die zo denken viel daar nog mee te leven maar deze opvattingen hebben als een virulente besmettelijke ziekte om zich heen gegrepen!

Ten aanzien van de verhouding tussen geloof en wetenschap huldigen de Modernisten het idee dat er nooit een botsing kan onstaan tussen geloof en wetenschap want ieder begeeft zich op zijn eigen terrein. Volgens de historicus sprekend in zijn wetenschappelijk jargon begeeft Jezus Christus zich uitsluitend in de objectieve historiciteit. Wat de gelovige betreft begeeft Jezus Christus zich uitsluitend in de door het geloof gecreëerde werkelijkheid, een virtuele geen reële werkelijkheid. Dat het objectief historisch onderzoek anders uitwijst daar wil de Modernist gemakshalve aan voorbijgaan of hij zal dat met veel aplomb afwijzen. Voorts zegt de Modernist: Omdat hun terreinen methodisch van elkaar zijn afgescheiden kunnen ze, wil men consequent zijn, elkaar nooit ontmoeten en is er dus nooit een onoplosbaar conflict. Weliswaar zijn er goddelijke manifestaties die tot de wereld der verschijnselen behoren, maar wanneer die in een later stadium worden getransfigureerd om in hun nieuwe kledij deel te gaan uitmaken van het geloof zijn ze aan de zintuiglijke wereld onttrokken en zijn daarmee onwetenschappelijk geworden. Het spreekt vanzelf, zegt de Modernist, dat wanneer het geloof zich bezighoudt met veronderstelde zintuiglijke manifestaties het zich dan aan de wetten, het toezicht en het oordeel van de wetenschap en het geschiedkundig onderzoek zal moeten onderwerpen.

Op grond van het voorgaande spreekt het vanzelf dat de Modernist maar één antwoord heeft en dat is dat die dingen nooit kunnen hebben bestaan, terwijl de Christen dankzij de eigentijdse getuigenissen, die nauwkeurig zijn opgetekend, maar tot één conclusie kan komen: ja, die dingen en nog veel meer zijn geschiedkundige feiten die zich metterdaad hebben voorgedaan! Daarom hoeft de gelovige niet alleen te geloven maar mag hij ook weten dat zijn geloof redelijk onderbouwd is.

Meer duidelijkheid over de Modernistische uitgangspunten komt naar voren uit hun opstelling. Als je hen beluistert zou men kunnen denken dat ze zich tegenspreken, dat ze weifelend en onzeker zijn, maar dat is allerminst het geval. Bepalend is dat ze een radicale scheiding zien tussen de twee richtingen van geloof en wetenschap. Daardoor lijkt het dat ze een gespleten persoonlijkheid hebben want soms is bij hen de ‘gelovige’ aan het woord en dan weer de ‘zuivere rationalist’ terwijl het expressies zijn van één en dezelfde persoon. Als zij de godsdienstige feiten als een geschiedenis bestuderen reppen de Modernisten met

geen woord over de godheid van Jezus Christus. Dat zou irrelevant zijn. Maar als zij de preekstoel beklimmen beamen zij dat volmondig. Hun methodiek mondt uit in de vernietiging van elke rechtgeaarde religie met als eindresultaat het rationalistisch denkend Atheïsme of aan de andere kant van het spectrum het afgodisch heidendom. Een wel zeer trieste aangelegenheid!

Oorzaken van het verval

Waarom laat God de afval geschieden? *"Omdat men de liefde voor de waarheid niet heeft aangenomen."* (2 Thes. 2:10) Dat is een waarheid die we telkens ervaren als wij mensen op de simpele Evangelische waarheden willen wijzen en op het feit dat we nu in de tijd leven waar het Boek Openbaring over spreekt. Men sluit dan de oren en weigert verder te praten. Dat gebeurt niet altijd maar wel heel vaak. En hoe komt het dat die liefde voor de waarheid ontbreekt? De encycliek Pascendi van Pius X geeft daar antwoord op. Hij ziet het onzindelijk denken als oorzaak van de verdwazing, nader gedefinieerd als abnormale nieuwschierigheid en hoogmoed. Hij duidt het intellectualisme aan als tweede belangrijke oorzaak. Normale nieuwschierigheid is gezond, vindt de Paus, maar die kan ontsporen. De Paus citeert dan zijn voorganger Paus Gregorius XVI (1831-1846) uit diens encycliek "Singulare Nos" (§ 8):

> «« Wat een droeve gewaarwording om aan te zien hoezeer het menselijk denken ontspoort wanneer de geest van nieuwigheid de vrije teugels krijgt. In strijd met de apostolische vermaning wil men meer te weten komen dan ons toekomt. In overmoedig zelfvertrouwen probeert men de absolute waarheid buiten de Kerk om te vinden terwijl deze zich daarin als altijd zonder vlek of rimpel bevindt. »»

Maar een erger kwaad dan een overdreven nieuwschierigheid vindt Pius X de hoogmoed. Ja, geen weg die rechter en sneller naar het Modernisme gaat dan de hoogmoedige trots. Het is de hoogmoed, niet anders dan de hoogmoed, die een onvergelijkelijke invloed uitoefent op de ziel, wat tot een verstarring van het gemoed leidt en de geest verblindt. Als een kloek met haar kiekens drentelt de hoogmoed op het erf, is er niet van weg te denken. Zij pronkt met al haar veren. Geen enkel deel van de Modernistische leer is daarvan gevrijwaard. En dan geeft Z. H. de Paus een nadere toelichting op wat die hoogmoed inhoudt:

> «« Hoogmoed is dat overdreven zelfvertrouwen waardoor men zichzelf tot de maat der dingen stelt. Hoogmoed is die verwaande eerzucht waardoor de mens zichzelf als enige bezitter van de waarheid ziet totdat hij in trotse zelfgenoegzaamheid denkt: 'Ik ben veel beter dan de rest!' Om te bewijzen dat hij boven alles en iedereen verheven staat schaart hij zich achter de grootste absurditeiten. Hoogmoed is die rebelse geest die eist dat het rechtmatig gezag voor de vrijheidsdrang zwicht. Hoogmoed is die aanmatigende houding die van iedereen aanpassing eist behalve van zichzelf. Hoogmoed is allergisch voor zelfs de minste kritiek. Het komt neer op een pedanterig gebrek aan eerbied voor, om het even welk gezag, het opperste gezag dat alleen God toekomt niet uitgesloten. »»

Tot slot merkt de Paus op: *"Neem een leek of meer nog een priester die het fundamentele gebod van het Christelijk leven uit het oog heeft verloren dat zegt dat wij aan onszelf moeten verzaken. Welnu, die man is rijp voor de Modernistische ketterijen. Indien iemand Jezus Christus niet als zijn redder in nood weet te omhelzen, de hoogmoed niet uit zijn hart heeft gebannen, zou het verbazingwekkend zijn als het anders was."*

Na het onzindelijk denken als oorzaak van het verval te hebben besproken geeft de Paus een nadere aanduiding van het intellectualisme, wat de intronisatie van de ratio is, een nieuwe god. Zo zegt hij: *"Het is het gebrek aan kennis waar men aan ten onder gaat waarbij men een exclusieve aandacht heeft voor de vermeende subliemiteit van zijn eigen intellectuele prestaties."* Volgens de Modernist huist kennis in de rede. Zo iemand wordt met recht een rationalist genoemd. Een rationalist is iemand die uitsluitend op eigen waarneming en verstand afgaat. Hij ziet de mens als lichaam en verstand, maar de mens is meer dan dat; is een vereniging van geest, ziel en lichaam; het verstand is slechts één der zielsvermogens. Wegens de innige vereniging van ziel en lichaam lijkt het alsof het verstand zich alleen in de hersens bevindt. Maar een geest, zoals een engel, kan toch ook denken? En heeft toch geen hersens.

Ondanks hun gebrek aan kennis paraderen de Modernisten graag als kerkleraar zodat men warempel respect voor ze zou kunnen gaan opbrengen. Zij prijzen de moderne filosofie ten hemel en zien minachtend neer op het traditionele scholastieke onderricht (de wijsgerige benadering van Thomas van Aquino). Door bedrieglijke schijn misleid hebben de Modernisten alleen het eerste omhelsd terwijl zij onkundig zijn gebleven van het ander dat ze zonder reden hebben verguisd. Daarom missen ze het nodige inzicht en dialectisch talent om verwarde logica te ontrafelen en drogredenen de pas af te snijden. Ter conclusie zegt de Paus dat het hele systeem met al zijn dwaalwegen uit een verbintenis is ontstaan tussen de theologie en de moderne filosofie, die in wezen ketters is.

INDEX BOEK 2

pagina

De Historiciteit van de Vernietiging van Sodom en Gomorrah 110

De Historiciteit van de Exodus

§ 01 Officiële twijfels over de Historiciteit van de Exodus 114
§ 02 Nadere argumenten ter datering van de Exodus 116
§ 03 Ontdekkingen van Hebreeuwse inscripties uit de Exodusperiode 117
§ 04 Het raadselachtige Sakkara gebouwd door Jozef de onderkoning 124
§ 05 Waar lag de Rode Zee van de miraculeuze doortocht? 126
§ 06 Via een omweg naar de eindbestemming 129
§ 07 Is de Berg Gods de Al-Lawz of de Al-Gaw? 133
§ 08 Na de Horeb 137
§ 09 Een Divina Comedia 141
§ 10 De chronologische opvolging van de farao's 144
§ 11 De Egyptische stand van zaken na het Rode Zee debacle 147

De Spreektaal onder de Joden in Jezus Tijd

§ 12 Hebreeuws is Hebreeuws 164
§ 13 De Thesis van de Mondelinge Traditie ontkracht 168
§ 14 Het Nieuwtestamentische Grieks vanuit het Hebreeuwse denken 170
§ 15 De Oorsprong van de Hebreeuwse taal en zijn Herleving 172
§ 16 De Koptisch-Hebreeuwse tegenstelling 174
§ 17 Het Hebreeuws opnieuw in Onbruik en opnieuw Herleefde het 175

De Schepping is Herschepping (een historiografische interpretatie)

§ 18 Een Herschikking van het Reeds Bestaande 177
§ 19 Zij zijn een Rook in Mijn Neus 178
§ 20 De Hiaat-theorie 180
§ 21 De Eenheid van het Gezalfde Paar 182
§ 22 De Paradijsvloek 189
§ 23 In Christus méér dan Overwinnaar 192

De Schepping – Boek Genesis (Don Guido Bortoluzzi) 196

§ 24 Hoe het boek tot stand kwam 197
§ 25 De roeping van Don Guido 198
§ 26 De openbaringen laten op zich wachten 200
§ 27 De kern der boodschap 201

§ 28 Onze voorzaten van de Wilde Boom 203
§ 29 Van iedere boom mag je eten, behalve die in het midden 205
§ 30 Kritische Opmerkingen 208
§ 31 Vijf citaten uit de visioenen van Anna Katharina Emmerick alsook de boeken Jasser en Henoch in relatie tot ons onderwerp 214
31A. uit: 'Het Oude Boek Jasser'
31B. uit: 'De Godscirkel'
31C. uit: 'Geheimen van het Oude- en Nieuwe Verbond'
31D. uit: 'Het Boek Henoch'
31E. uit: 'Emmanuel - Visioenen van A. K. Emmerick'

Historiografie Oude Testament

§ 32 Hoe het Bijbels schrift ontstond 223
§ 33 God gaf zijn eigen taal 224
§ 34 De plaats van de Septuagint en de Vulgaat 230

De Panin Bijbelstatistiek (PBS)

§ 35 De ontdekking van de PBS door Panin 236
§ 36 Een voorbeeld van de methodiek - de afstammingskwestie 237
§ 37 Waarom de PBS nog niet de eer heeft gekregen die het toekomt 240
§ 38 Het origineel zoals dat altijd in Gods Gedachte heeft bestaan 241
§ 39 Een correctie op de Panin-Bijbelchronologie 243

Appendix 11 : Archeoloog kritisch over Doortocht door Rode Zee 123
Appendix 12 : De Ontdekking van de Verloren Ark van het Verbond 151
Appendix 13 : Een Nieuwe Soort waarbij de Uterus als Incubator dient... 194
Appendix 14 : Zonder Levende Ziel is een mens de Beestmens 221
Appendix 15 : Hoe lang duurde de Egyptische ballingschap? 245

De Historiciteit van de Vernietiging van Sodom en Gomorrah

Regio nabij de Berg Sodom ten zuidwesten van de Dode Zee

“Wij gaan deze plaats verwoesten: de roep om wraak klinkt zo luidt dat God ons heeft gezonden om de stad te verwoesten.” (Gen. 19:13) Zijn onze ten hemel schreiende zonden niet veel erger dan die van Sodom en Gomorra? Gods wrekende hand drukt zwaar, maar – de Heer zij geprezen – wij hebben in Jezus een pleitbezorger. Gelukkig is er ook een schare trouwe Christenen, een kleine rest, die hun moeiten en gebed als een welriekend offer aan God aanbieden en op die manier tijd vrijkoopt. Nog altijd leven wij in een tijd van genade. De rampen die ons in de Bijbelse visioenen worden voorgeschoteld, zijn afwendbaar. Bekeer ons Heer opdat wij ons tot U bekeren! Grote en lankmoedige God ontferm u over ons! De levende generatie kan tot zelfonderzoek komen en daarbij van lijden en rampspoed verlost worden, niet enkel voor hun eigen zonden maar ook voor die van hun vaders. In lijn met deze oplossing beleden de profeten van de ballingschap (Daniël, Ezra en Nehemia) de zonden van hun volk, telkens in hoofdstuk 9 van de respectievelijke boeken en deze staan daarom bekend als de 999-gebeden. Toen dan de verlossing kwam, toonde Hij aan duizenden ontferming. Stelt u zich eens voor dat vanuit de regering een roep uitgaat om in de trant van de 999 gebeden ons te verootmoedigen! Ik ken er die daar al jaren voor bidden… De calamiteiten en het naderbij komende natuurgeweld zijn even zovele vingerwijzingen om ons tot God te keren. Daarom: “Bekeer ons Heer!”

Met dank aan Wyatt Archeological Research (www.wyattmuseum.com)

De vernietiging van Sodom en Gomorrah, ooit gelegen op de bodem van de Dode Zee, staan in de Bijbel opgetekend als een les voor latere generaties. Het is niet zomaar een vertelling. Daarvan werd ik mij bewust toen ik "The Exodus Case" (De Exoduszaak) las van Dr Lennart Möller dat hij tegen de millenniumwende heeft gepubliceerd. Hij hield zich in het dagelijks leven bezig met hoog gekwalificeerd medisch onderzoek aan het Karolinska Instituut in Zweden. Möllers benadering ging uit van de vondsten van de Amerikaanse archeoloog Ronald E. Wyatt, die zijn specialistische kennis met meer dan honderd privé expedities in het Midden Oosten had opgebouwd. Alhoewel de hoofdmoot van dit waardevolle boek over Israëls uittocht uit Egypte handelt, bespreekt Lennart Möller ook facetten van de pré-Exodus periode. Daarbij gaat hij in op aanwijzingen waaruit blijkt dat Sodom en Gomorrah metterdaad door hemels vuur vernietigd zijn.

De omgeving waar de steden gelegen hebben gelegen ligt met enorme hoeveelheden zwavelballen bezaaid die in deze vorm nergens anders ter wereld voorkomen. Men kan zich niet aan de indruk onttrekken dat de omgeving bestookt is geworden door een helse zwavelregen. De veronderstelling is gewettigd dat de zwavelballen in gips en kalksteen zijn ingekapseld nadat ze de grond insloegen, waardoor het vuur door zuurstofgebrek werd uitgedoofd. Indien opengebroken kunnen zij gemakkelijk opnieuw vlam vatten. Er zijn zelfs verdwaalde skeletten gevonden waarbij vorm en chemische compositie op een gedeeltelijke crematie wijzen onder extreem hoge temperatuur. Ook zijn er indirecte aanwijzingen van menselijke nederzettingen, indirect omdat van de kalksteen waaruit de huizen indertijd zijn opgetrokken onder het bombardement van zwavelvuur niet veel kan zijn overgebleven.

Er was waarlijk geen genie nodig om deze aanwijzingen te interpreteren. Een gevoel van verontwaardiging komt in je op dat hier al die tijd zwijgend aan voorbij is gegaan. Wat bezielt toch de moderne archeoloog om alles wat met de Bijbel verband houdt te kleineren? Is men bang om voor onwetenschappelijk te worden versleten en de toegang tot publicatie in de wetenschappelijke literatuur te worden ontzegd? Of is er een innerlijke blokkade, een aversie tegen 'that old time religion'? Wetenschap moge objectief zijn maar wetenschappers hoeven dat niet te zijn. De zwavelballen bewijzen dat het Bijbelse verhaal over Sodom en Gomorrah precies zo is gebeurd als het er staat. Het eindigt met: *"Zo hield God bij de verwoesting van de steden van die landstreek rekening met Abrahams wens en liet hij Lot ontkomen."* Dat het verhaal waar is geeft hoop voor allen die God zoeken.

Reeds eerder werd een poging gedaan om de Dode Zee regio aan een serieus onderzoek te onderwerpen in een gezamenlijk project van de Amerikaanse School voor Oosters Onder-

zoek (ASOR) en het Pittsburgh-Xenia Theologisch Seminarie. Dit project stond bekend als de Albright & Kyle expeditie. De bekende archeoloog William Albright stemde in om samen met Melvin Kyle in 1924 op zoek te gaan naar de steden Sodom en Gomorra. Dat was op aandrang van Kyle, die de expeditie ook grotendeels financierde. De Fleming H. Revell Company, een vooraanstaande uitgeverij voor Evangelicals, heeft zowel Albrights als Kyles verslag van de verkenningsexpeditie uitgegeven.[53)]

Fecit John Martin 1852

Ze hebben Bab edh-Dhra en Numeira opgegraven aan de Jordaanzijde, aan de zuidoostkant van de Dode Zee, op een plateau de Tell Beit Mirsim genaamd, dat ongeveer 150 meter boven het laagland uitsteekt, op een andere plaats waar Ronald Wyatt de aanwijzigingen heeft gevonden van uit kalk opgetrokken woonplaatsen die totaal door zwavel vernietigd zijn. Bab edh-Dhra werd door de Albright & Kyle expeditie in eerste instantie in verband gebracht met Sodom en Gomorrah, die bekend staan als de 'steden van de vlakte'. Albright concludeerde dat Bab edh-Dhra als ceremoniële plaats diende voor Sodom en Gomorra en aanliggende steden, en dat hun ruïnes waarschijnlijk onder de ondiepe wateren aan de zuidkant van het Dode Zee bekken liggen. Nadat Albright en Kyle de plaatsen Bab edh-Dhra en Numeira in 1924 hadden blootgelegd, begrepen ze onmiddelijk dat ze geen kandidaat konden zijn voor Sodom, Gomorrah of enig andere woonplaats op de 'vlakte'. William Albright omschreef het als volgt: [54)]

> «« Bab edh-Dhra is vast en zeker geen stad, maar eerder een tijdelijk kampement, net als Gilgal of misschien beter nog als het nogal vage Baal Peor van Moab. Aangezien de vlakte van Bab edh-Dhra ongeschikt is voor landbouw en hoog uittorent boven

53) De discussie van de Albright & Kyle expeditie is een aantal keer ad verbatim overgenomen uit: "Some Notes on Sodom & Gomorrah" van Mary Nell Wyatt (Nieuwsbrief nr. 8 uit 1994), alsook uit: "Fervent Heat, Sodom and Gomorrah – Exploring the Cities of the Plain" door Richard Rives - Wyatt Archaeological Research, Tennessee # 2010.

54) "The Archaeology of Palestine and the Bible" van William Foxwell Albright - Fleming H. Revell Co., New York # 1932 (p. 136).

> de engte van de Seil edh-Dhra, zou de plek in elk geval heel ongeschikt zijn geweest voor een stad. Als feestterrein voor de inwoners van de lager gelegen oases voldoet het prima, omdat het op de eerste aanmerkelijke terreinverhoging ligt boven de centrale oase van El Mezra'ah, zo'n 150 meter boven het Dode Zee niveau. »»

Melvin Kyle schreef in zijn boek over het onderzoek in dit gebied het volgende: [55)]

> «« Welnu, zwavel is zwavel, zelfs als het in een wonder wordt gebruikt. En een gebied waar zwavel op heeft geregend zal sporen van zwavel tonen. Dat is inderdaad het geval; we raapten stukken pure zwavel op zo groot als het eind van mijn duim. Het is met de mergel uit de bergen vermengd, die zich aan de westkant van het meer bevinden, en wordt nu verspreid gevonden langs het strand van het meer, zelfs ten oosten, zo'n zeven kilometer van de rand verwijderd waarin zich de laag bevindt. Op een of andere wijze is het heel ver en ruim over deze vlakte verspreid geraakt. »»

Deze plaatsen tonen sporen van brand, maar er is GEEN as, zoals de Bijbel aangeeft dat Sodom en Gomorra er na de ramp uit moeten hebben gezien. Er is inderdaad een enorme hoeveelheid artefacts in Bab edh-Dhra en Numeira aanwezig waaronder gecarboniseerde druiven, die nog in hun schil zitten. De tweede reden waarom die plaatsen geen kandidaat zijn voor de 'steden van de vlakte' is hun grootte: de grootste, Bab edh-Dra is net vier hectares groot, terwijl Numeira nog geen hectare is! Dat is zelfs niet groot genoeg om als kleine stad te tellen. Van de begraafplaats van Bab edh-Dhra wordt gezegd dat het meer dan 20.000 graven bezit met meer dan 500.000 lichamen. Dat deze hoge plaatsen als begraafplaatsen dienden voor de 'steden van de vlakte' is zeer wel mogelijk. Aangezien de steden volledig verwoest zijn, liet God misschien toe dat hun begraafplaatsen op deze hoogten intact bleven om te illustreren dat in een bepaalde tijd een behoorlijk grote bevolking verderop in het lager gelegen gebied woonde.

Dr. Kyle en zijn expeditieleden zochten naar plaatsen aan de zuidkant van de Dode Zee, wat niet op feiten was gebaseerd, maar op de algemene opinie. Toch zijn ze vlak langs de echte plaatsen getrokken. Waarom hebben ze die over het hoofd gezien? Richard Rives zegt hierover: *"Misschien was het nog niet Gods tijd."*

Pieter Breughel de oudere

55) "Explorations at Sodom: The Story of Sodom in the Light of Modern Research" van Dr. Melvin Grove Kyle - Fleming H. Revell Co. # 1928 (pp. 52-53)

De Historiciteit van de Exodus

De Exodus en veertig jaar trektocht door de woestijn is een wetenschappelijk bewezen en waar gebeurd verhaal.

Egypte, de Sinaï en de noordelijke Hegaz (van links naar rechts)

Op grond van de meest recente ontdekkingen, met dank aan Lennart Möllers boek "De Exoduszaak", gaan we ons nu bezighouden met de historiciteit van de Exodus. Historiciteit houdt zich bezig met de vraag: 'Heeft dit echt plaatsgevonden?' Eerst gaan we de streek bezoeken van de omzwervingen door de woestijn, vervolgens worden feiten opgedist over de pré-Exodus periode om vervolgens de exacte plaats te bepalen waar God de Tien Geboden overhandigde. Ten leste gaan wij ons richten op de bevindingen uit dat tijdperk in het oude Egypte zelf, wat interessante aanknopingspunten geeft voor de Bijbelse vertelling.

2.1 – Officiële twijfels over de Historiciteit van de Exodus

Wat de Bijbel betreft als boek van geschiedenis zou ik uw aandacht willen vestigen op de uittocht uit Egypte, kortweg de Exodus genoemd. Archeologie professor Carol Redmount schrijft in de gezaghebbende "Oxford History of the Biblical World" uit 1998 :

> «« De historiciteit van het exodusverhaal is een moeilijk probleem. Het is evident dat aanzienlijke gedeeltes nooit zijn of waren bedoeld om historiografisch te zijn. Toch was de algemene toedracht van het verhaal historisch niettegenstaande een aantal onhistorische elementen die tot de samenstelling ervan hebben bijgedragen. In dat kader is het van belang zich te realiseren dat de schrijvers van de Bijbel, die het vooral als een theologisch document opvatten, een kijk hadden op de geschiedenis die anders was de de onze. (…) De samenstellers hebben nooit voor ogen gehad dat

het verslag van de Bbijbelse Exodus als geschiedschrijving begrepen moest worden in de actuele betekenis van het woord. De gebruikelijke geschiedschrijving met zijn nadruk op objectiviteit en controleerbare feiten en details, die als bouwstenen dienen voor het historisch begrip, vertegenwoordigt een hedendaagse obsessie.

(Zij concludeert vervolgens:) De Bijbelse tekst bezit zijn eigen interne logica en onderlinge samenhang die ver bezijden de bekommernissen staan van de gewone tak van geschiedenis. In de loop der tijd hebben verschillende handen het Bijbelse verhaal vorm gegeven en bijgeschaafd, waarbij verschillende bronnen en literaire genres met elkaar werden vermengd, hetgeen aan theologische parameters werd gerelateerd en niet aan historische. Historiografische methoden kunnen op zichzelf nooit volledig recht doen aan het geestelijk gehalte van het Bijbelse materiaal. Anderzijds kan de Bijbel, die nooit bedoeld is om hoofdzakelijk als historisch document te dienen, niet voldoen aan de moderne maatstaven voor historische nauwkeurigheid en betrouwbaarheid. Er is in feite opmerkelijk weinig bewezen of te bewijzen aangaande de historische waarde of betrouwbaarheid van het Bijbelse exodusverhaal en er zijn geen betrouwbare onafhankelijke getuigen die de historiciteit of datum van de exodusgebeurtenissen kunnen bevestigen. »»

Aldus verwoordt zij de heersende opinie en geeft zij uiting aan de bedroevende houding van het wetenschappelijk establishment, waaraan ik het commentaar van Ian Wilson wil toevoegen in “The Bible as History” (De Bijbel als Geschiedenis) uit 1999 :

«« Tegen het einde van de 19e eeuw deed de Britse pionier en archeoloog Sir Flinders Petrie een fascinerende ontdekking bij de Serabit el-Khadem. Hij vond een serie inscripties in een vreemd en boeiend uitziende pictografisch-alfabetisch schrift welke blijkbaar teruggingen tot ongeveer 1500 v. Chr. - hetgeen volgens onze reconstructie precies overeenkomt met de bijbelse rondzwervingen in de wildernis. De inscripties werden op een zandstenen sfinx gevonden die zich nu in het British Museum bevindt, en ook op een aantal andere standbeelden evenals op rotshellingen in de nabijheid. Hun meest intrigerende eigenschap is dat, ondanks dat het een

pictografisch schrift verbeeldt dat duidelijk op de Egyptische hiërogliefen is gebaseerd, de taal zelf Semitisch-Kanaänitisch is, de taal die Mozes en zijn volgelingen zouden hebben gesproken.

Geleerden zijn het er in het algemeen over eens dat dit zogenaamde Proto-Sinaïtisch schrift de direkte voorloper was van het geschreven Hebreeuws alsook ons eigen alfabet. Het behoeft geen betoog, in het licht van de nog altijd speculatieve datering van de Exodus naar laat 16^{e} of begin 15^{e} eeuw voor Christus, dat het buitensporig optimistisch zou zijn om te durven beweren dat deze inscripties door Mozes en zijn volgelingen werden uitgehakt. Er is evenmin enig teken van Yahwisme te bespeuren, want sommige maken melding van Ba'lat, 'de Dame', daarmee de Kanaänitische godin Astarte/Ashtoreth aanduidend.

(Elders schrijft hij:) Indien een Exodus wordt geaccepteerd die rond het tijdperk van Ramses II wordt gedateerd, dan zou de verovering van Kanaän aan het eind van de Late Bronstijd hebben plaatsgevonden, d.w.z. rond 1200 v. Chr. of later. Indien dit het geval was, bestaat er archeologisch geen twijfel aan dat de hoog omheinde vestingsteden die Jozua en zijn mannen volgens het bijbelse relaas zouden hebben tegengehouden, totaal geen obstakel vormden. Want tegen die tijd waren hun muren allang verdwenen. Zij waren in de late 16^{e} en de 15^{e} eeuw v. Christus teruggeworpen. Volgens de consensus was dit het werk van de farao's van de 18^{e} Dynastie, die zich sterk inzetten om van Kanaän een Egyptische kolonie te maken om zo te voorkomen dat de Kanaänieten ooit weer bij hen zouden binnenvallen. Wij moeten daarom voorzichtig te werk te gaan en vooronderstellingen vermijden en trachten de gebeurtenissen, waarvan niet zeker is of ze hebben plaatsgevonden, in hun historisch en geografisch perspectief te plaatsen. »»

2.2 – Nadere argumenten ter Datering van de Exodus

Laten wij na dit schandalig verslag de feiten eens op een rij zetten. Panin, wiens bijbelchronologie op de interne logica van de bijbeltekst is gebaseerd, situeert de Exodus in de periode tussen 1468 en 1428 v. Chr. dus 15^{e} eeuw v. Christus, wat uitstekend past bij de vondsten van Flinders Petrie, ook wel de vader van de Palestijnse Archeologie genoemd. Dit bewijst dat de consensus er naast zit dat de ineenstorting van de muren van Jericho door toedoen van de farao's plaatsvond. Hoe zou het buitensporig optimistisch kunnen zijn dat deze inscripties door Mozes en zijn volgelingen werden gemaakt? Carol Redmount zegt: *"De hypothese die de Exodus in het midden van de 16^{e} eeuw situeert, legt de grootste nadruk op historische feiten en steunt het minst op het Bijbelse verhaal."* Zij gaat verder: *"De tweede hypothese dateert de Exodus in de 15^{e} eeuw voor Christus en berust op een letterlijke interpretatie van de Bijbelse vertelling."* Dit komt overeen met het uitgangspunt van de eminente geleerde James Hoffmeier [56)], die op grond van epigrafische ontdekkingen en gegevens van recente opgravingen in Egypte tot de slotsom komt: *"Ondanks het probleem om de Genesis aartsvaders in een exact historisch kader te plaatsen, waarbij sommige geleerden zelfs ontkennen dat deze figuren ooit zouden hebben bestaan, schijnen zij een periode te beslaan die van de negentiende tot en met de zestiende eeuw loopt, een bereik*

56) "Israel in Egypt (the evidence for the authenticity of the Exodus tradition)" van James K. Hoffmeier - Oxford University Press # 1996 (p. 68).

dat voor de geleerden, die van de historiciteit van Genesis uitgaan, aanvaardbaar is." Tot zover de datering van de Exodus.

2.3 – Ontdekkingen van Hebreeuwse Inscripties uit de Exodusperiode

Nu wens ik uw aandacht te vestigen op de fascinerende ontdekkingen van Sir Flinders Petrie (1853-1942) die in het British Museum te bezichtigen zijn en slechts enkele voorbeelden zijn uit een grote verzameling opschriften en graffiti van minstens zeven Wadi's alsmede een berg, de Serabit el-Khadem, die zich alle op de Westkant van het Sinaï schiereiland bevinden aan de kant die het dichtste bij Egypte ligt. De el-Khadem-plaats, die door Petrie werd bezocht, herbergt een grote begraafplaats met inscripties en is in een verlaten en ontoegankelijk gebied gelegen dat in de 19e eeuw nog altijd door de Arabieren de 'Turbet es Yahoud' werd genoemd of 'Graven van de Joden'. Terwijl de Egyptenaren hun doden altijd in de vlakte begroeven of in een vallei, is deze begraafplaats op de top van een meer dan 200 meter hoge berg gelegen. De inspanning om de lichamen hier te begraven moet groot zijn geweest, maar dat is voor Israëlieten niet ongewoon. Wie anders zouden hier begraven liggen op een verlaten berg in de Sinaï behalve die oude Israëlieten die door Gods gramschap werden geveld? Dit heeft Carsten Niebuhr in 1761 ontdekt (niet zijn zoon Barthold), acht jaar nadat de excentrieke Ierse bisschop Robert Clayton soortgelijke ontdekkingen had gedaan van inscripties op rotsblokken en steile rotswanden bij een van de Wadi's, wat toendertijd in het tijdschrift van de Franciscanen in Caïro werd gepubliceerd. In "Voyage en Arabie" (Reis naar Arabië) verwijst Niebuhr naar Cosmas, bijgenaamd Indicopleustes (Indische zeevaarder), die deze graven met hun inscripties in het midden van de zesde eeuw waarnam. Cosmas is een van de meest talentvolle geografische schrijvers uit de oudheid. Hij had een groot opmerkingsvermogen en was een levendig verteller en zijn goede trouw staat niet ter discussie. Zijn conclusie, die door het taalkundig onderzoek van de negentiende eeuw werd bevestigd, was dat de inscripties het werk van Israëliten was die zich tijdens hun verblijf in de wildernis toelegden op de perfectionering van hun nieuw verkregen schrijfkunst, en aldus handelden met de ijver van een nieuwe leerling als in een rustige school. Niebuhr constateerde dat de grafinscripties geen enkele melding maakten van een of andere Egyptische godheid, zoals op bijna alle Egyptische graven staat, en hij stond verbaasd over de haast ongerepte staat van de inscripties op het 'zachte zandsteen', waarvan sommige zelfs perfect, ondanks de omstandigheid dat ze gedurende een tijdsbestek van meer dan drie millennia aan de verwering door zon, lucht en verwoestend zware stormen hadden blootgestaan.

Dit is op zijn zachts gezegd verbazingwekkend. Ik ken de exacte omstandigheden van de Serabit el-Khadem niet (getoond in The Times Atlas of the World) en elders in dit armzalig

oord, maar iedere foto die ik uit een platenatlas van de Sinaï woestijn ken, doet mij vermoeden – wat niet meer dan een vermoeden is – dat de Sinaï omgeving gebukt gaat onder sterk eroderende natuurlijke kondities. Indien zulks het geval is, kan God hebben beschikt dat de aan weersinvloeden onderhevige begraafplaats en zijn inscripties, alsook de Exodus zandsteen inscripties elders, bewaard zijn gebleven als bewijsstuk van de waarheid van het Bijbels verslag, hier aangehaald in Numeri waar het volk na het eten van de kwartels door God werd geslagen (Num. 11:34): *"Aldus gaven zij deze plaats de naam Graven van Gulzigheid (Kibroth Hattaävah), omdat zij daar de mensen begroeven die zich aan gulzigheid hadden overgegeven."* Zandsteen zou het rotsequivalent kunnen zijn van de ayate vezel waar het kleed uit bestaat van de wonderbare afbeelding van de Maagd van Guadalupe in Mexico, nu 470 jaar oud, die op onverklaarbare manier eeuwenlang in zijn oorspronkelijke staat is gebleven,[57)] terwijl ayate meestal binnen twintig jaar wegrot. En dit is niet zo'n vreemde vergelijking, want wordt niet tweemaal gezegd dat tijdens de veertigjarige woestijntocht hun kleding niet sleet? (Deut. 8:4, 29:5) Niebuhr vond talrijke uitsnijdingen van kwartels op de begraafplaats. Zowaar tonen deze grafstenen de vogels al staande, vliegend en zelfs samengebonden en gekookt, wat te zien is in het boek van Charles Forster uit 1862: "Sinai Photographed". Dr Stewart maakte veel gipsen afgietsels die naar Engeland werden vervoerd. Ze werden later gefotografeerd of geëtst en staan in het boek van Dominee Forster afgebeeld.[58)] De inscripties tonen aan dat de Israëlieten aan vraatzucht ten onder gingen wegens de kwartels waarin God op wonderbare wijze had voorzien, zoals de vertaling op pagina 84 aangeeft: *"De afvalligen werden door God met pestilentie geslagen door middel van het gevedert gevogelte. Door God met pestilentie geslagen in de zandvlakte toen zij de grenzen van matigheid hadden overschreden. Ziek geworden, met pestilentie door God geslagen; door Gods (wil) is hun merg door het gevedert gevogelte aangetast. Het volk dat aan de vernietiging is prijsgegeven roept luidkeels. God zendt een diepe slaap over de pelgrims heen, een doodsbode. Het graf is het eind van het bestaan voor de zieken die door God met pestilentie zijn geslagen."* De vertaling kon met een drietalige inscriptie worden vergeleken die in de fotosectie van het boek voorkomt, die in 1860 door Pierce Butler werd gevonden in een grot van de Maghara berg op 18 km. ten zuiden van de Serabit el-Khadem.

---

57) Er bestaat uitgebreide wetenschappelijke literatuur over het verbazingwekkend fenomeen dat de afbeelding van de Maagd van Guadalupe aan geen enkele slijtage onderhevig is.

58) De eerste uitgave van "Sinai Photographed" bevat Forsters zorgvuldige analyse van het materiaal dat door de speciaal georganiseerde Sinaï-expeditie onder kapitein Henry Thomas Butler en zijn broer dominee Pierce Butler was verzameld, alsook van het materiaal dat Dr Stewart op de Turbet es Yahoud had vergaard. Het werk bevat meer dan 100 etsen via een proces dat bekend staat als glyphografie, waarmee met grote precisie de afgietsels werden getransponeerd die onder leiding van professor Pierre Victorian Lottin de Laval tijdens zijn expeditie naar de Sinaï waren gemaakt. Daarvan verschenen een aantal afbeeldingen in zijn boek: "Voyage dans la péninsule arabique du Sinai et l'Egypt émoyenne, 1855-59" (Reis op het Arabische shiereiland van de Sinaï en de buiten-Egyptische gewesten). Forsters studie is van belang omdat het de eerste publicatie bevat van albuminefoto's van het oude Hebreeuwse schrift. Deze 18 originele ingeplakte albuminefoto's van de Britse fotograaf A. J. Brown tonen de inscripties die in de afgietsels zijn gekopiëerd tijdens de Sinaï–expeditie van Lottin de Laval alsmede die van Thomas Butler.

Ik wil nu terugkomen op de ongefundeerde opmerkingen van Ian Wilson. Eerstens kan worden betwijfeld of de objecten die Petrie thuisbracht van de Serabit el-Khadem representatief waren. Waarschijnlijk werden zij weggehaald omdat zij zeer uitzonderlijk waren, net als de beroemde Farao Mernepta Zuil die Petrie in Thebe vond, die wordt gedateerd naar laat 13^{e} eeuw v. Chr., de tijd van Gideon, zuil die nu in Caïro wordt tentoongesteld en waarop de vervloeking staat: *"Isirar (Israël) ligt braak en zijn zaad is niet meer."* Ten tweede ga ik in op Ian Wilsons commentaar, reeds eerder geciteerd: *"Er is evenmin enig teken van Yahwisme te bespeuren, want sommige (inscripties) maken melding van Ba'lat, 'de Dame', daarmee de Kanaänitische godin Astarte/Ashtoreth aanduidend."* Er vanuit gaande dat de inscriptie in de tempel van Serabit in Ba'lat of Baalat vertaalt,[59)] wat de vrouwelijke vorm van Baal is, betekent dit niet noodzakelijk dat het de 'Kanaänitische' godin Astarte is. Want deze term werd ook vanaf het derde millennium voor Christus in het Akkadisch en Ugaritisch gebruikt als een epitheton dat meesteres betekent, dame of vorstin (DDD dict.). De term bewijst dus niets aangaande het land Kanaän in het bijzonder, en het zou heel goed hebben kunnen passen bij het begrip van Shekina in de betekenis van Gods

59) De aangeboden vertaling van de inscriptie van de tempel in Serabit el-Khadem is op zijn zachts gezegd gewaagd. Fernand Crombette geeft in zijn bespreking van de Phaistos Schijf een alternatieve en betere vertaling, getuige zijn grote expertise op dit gebied. Om te beginnen zou het monument (dat tweemaal op de tempelplaats voorkomt) ter ere van de godin Ba'lat zijn, de Vrouwe, maar het vertegenwoordigt een man... De tekst in het onderste deel leest volgens Crombette in de oorspronkelijke taal: "Ça Tou Dja Qou Djo Pha-ra-un Ba-lo-ti (Pharaô N Bal Hoti) Ouôini Têt", dat volgens de woordenlijst van Parthey wordt overgezet in: "Het zaad van Jacob (Jozef), de uitlegger van de verborgen zaken van farao", wat hemelsbreed afwijkt van de conventionele vertaling.

gemalin.[60] Net als de Shekina zou Baalat ook kunnen zijn gebruikt om de openlijke manifestatie van Gods Glorie aan te duiden, zoals geschiedde met de wonderbaarlijke doortocht door de Rode Zee of de brandende-braambos-openbaring. De term Baal in de betekenis van Heer wordt in het Boek Rechters gebruikt na het sterven van Gideon, wat in het jaar 1195 was, of 234 jaar na de Exodus. *"Zodra hij was gestorven hoereerden de kinderen van Israël* ***opnieuw*** *met de Baals en maakten Baal-Brith tot hun god."* Ik accentueer het woord 'opnieuw'. Hier, in Rechters (8:33, 9:4) komt de mannelijke vorm Baal-Brith voor, een synoniem van El-Brith (9:46), te vertalen met 'heer van het verbond'.

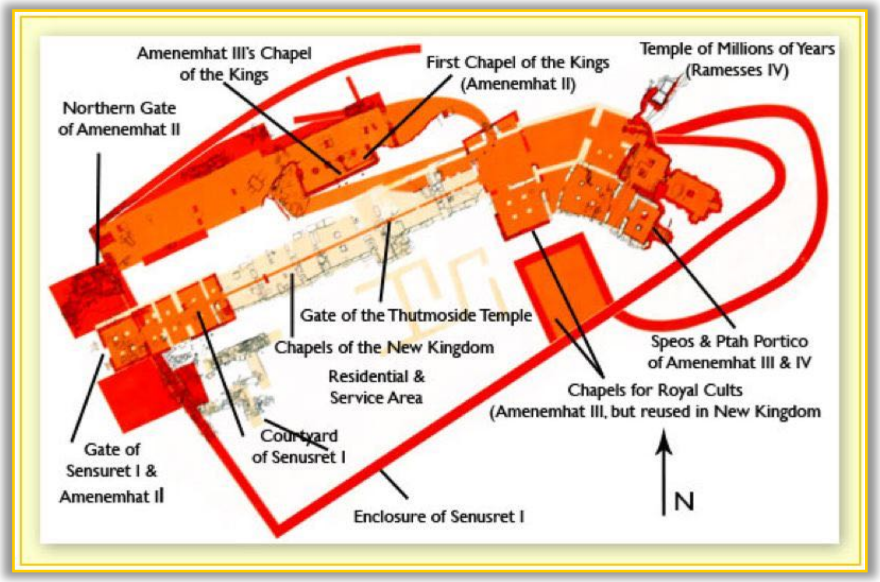

Stewarts expeditie naar de Serabit el-Khadem begraafplaats werd voorafgegaan door een andere belangrijke expeditie naar het schiereiland door professor Lottin de Laval die naar een ander gedeelte in de westelijke regio ging, nadat hij in 1851 daartoe opdracht had gekregen van de Franse overheid. De eerste exodusinscripties die hij vond waren bij een plaats die de Arabieren "De Bronnen van Mozes" plachten te noemen. Hij nam 300 afgietsels mee naar huis van zijn belangrijkste vondsten, wat in zijn boek staat beschreven: "Voyage dans la Peninsule arabique du Sinai et l'Egypt émoyenne" (Reis op het Arabische shiereiland van de Sinaï en de buiten-Egyptische gewesten). In zijn eindconclusie schrijft De Laval*: "Het is haast onmogelijk dat zulk een intelligent en volhardend volk als het Hebreeuwse geen enkel gedenkteken van hun Exodus zou hebben achtergelaten in het*

60) Oorspronkelijk werd de term Shekina gebruikt in de betekenis van goddelijke manifestatie en vooral om de openlijke manifestatie van Gods Glorie aan te duiden. De Shekina heeft in bepaalde toepassingen, zoals in Joodse vertellingen, een heidense en afgodische bijklank. Daarin wordt zij voorgesteld als Gods vrouw en hemelkoningin die verondersteld wordt vrede op aarde te brengen. Veel serieuze godsdienstbeoefenaars beschouwen haar als de vrouwelijke kant van God, als zijn Geest in ballingschap die hun laatste toevlucht is in dit ellendig oord. Het talmudisch taalgebruik van de Shekina strekt zich uit van de transcendente Godsopenbaring, zoals bij de theofanie op de Sinaï, tot de meer alledaagse opvatting dat een religieuze daad de mens dichter bij God brengt.

onuitwisbare graniet van de Sinaï als uiting van dankbaarheid tegenover God die hen in staat stelde om te midden van zoveel ellende en gevaar een veilige haven te bereiken en de vrijheid." Deze bespreking van de Sinaï-inscripties wil ik eindigen met drie vertalingen uit Forsters boek, wat representatief is voor veel andere van zijn interessante teksten.

In plaats van de beschikbare alfabetten te gebruiken of the wijzigen, koos Forster ervoor er zelf een te maken. Hij verifieerde zijn werk met de drietalige inscriptie van de Djebel Maghara die door Pierce Butler was ontdekt. Forster ging stapsgewijs te werk. Eerst translitereerde hij een groot aantal inscripties in Arabische karakters en daarna translitereerde hij ze dankzij een Arabisch woordenboek zonder veel acht te slaan op het Arabische werkwoordsysteem met zijn tien vormen. De schrijvers van het omvangrijke "Corpus Inscriptionum Semiticarum" uit 1881 verklaarden Forsters werk *"dom"*. De Corpus geeft alternatieve vertalingen van Cantineau, Lidzbarski, Litman en anderen op grond van de veronderstelling dat deze inscripties hoofdzakelijk Nabatees zijn. De Nabateërs waren een Semitisch handelsvolk. Hun eerste duidelijke verschijning was pas in 312 BC. Ik ben niet in staat een definitief oordeel uit te spreken over de correcte vertaalmethode. Maar wel weet ik dat veel taalkundigen de Bijbel als 'Woord van God' niet au serieux nemen. De "Corpus Inscriptionum Semiticarum" was een initiatief uit 1867 van Ernest Renan en werd door de Académie des Inscriptions gepubliceerd die van 1881 tot aan zijn dood in 1892 onder zijn leiding stond. Renan was een groot scepticus. Zijn "Leven van Jezus" uit 1863 was enorm populair en heeft veel kwaad berokkend aan het geloof van de gewone man. Zijn desastreuse opvattingen in aanmerking genomen mogen we niet verwachten dat de Corpus gunstig oordeelt over Bijbelse waarheden. Deze rotsgravures bieden een intrigerende optiek; ik ben absoluut niet overtuigd dat Forster het bij het verkeerde eind had.

De inscripties 10 en 41 werden tijdens Arthur Stanleys expeditie ontdekt naar Wadi Sidri (doorn) in 1853. In zijn boek uit 1856 [61)] toen de inscripties nog niet waren ontcijferd, beschrijft Stanley zijn bezoek aldaar via een pad dat vanuit de Rode Zee omhoog klimt:

> «« Een in de rotsen uitgehouwen trap, de Nukb Badera, bracht ons in een fantastische wadi die door rode granieten bergen werd omsloten. (…) Het was een allermooist uitzicht toen wij, voordat wij hier arriveerden, bij het krieken van de morgen konden zien hoe de zonnestralen verscheidene witte en rode hoogten streelden, waarbij we ons voorstelden hoe imponerend het moet zijn geweest als het grote kampement, ochtend na ochtend, in deze bergen met de roep werd opgebroken (Num. 10:35): "*Sta op Heer! Verstrooi uw vijanden en laat uw haters voor U uitvluchten."* In het midden van Wadi Sidri, op het punt waar het graniet overgaat in zandsteen, viel mijn oog op de eerste inscriptie. Een gering aantal volgde bij het stijgende pad van een zijsprong in de vallei waar wij Egyptische hiërogliefen aantroffen [vreemde gewaarwording in die woeste streek!] en ook figuren die in de rotswanden waren uitgesneden. (…) Van de andere inscripties bevonden de meeste zich in de volgende vallei, de Mukatteb, 'van het schrijven', daarnaar vernoemd. »»

61) "Sinai and Palestine – in connection with their history" van Arthur Penrhyn Stanley - John Murray, London # 1856; sindsdien veel uitgaven, deze een editie uit 1912 (p. 55). Betreffende de "Sinaïtische Inscripties", zie noot A einde deel I met een heel interessant en gedetailleerd verslag van de ontdekte inscripties op het Sinaï-schiereiland.

A general view of the temple site at Serabit el-Khadem

Een overzicht van de tempel bij Serabit el-Khadem

Inscriptie 10:

De leider scheidt de zee in tweeën, zijn golven brullen.
Het volk treedt binnen en trekt door het midden van de wateren.

Inscriptie 41:

Mozes maant het volk zich te haasten
als bij een fladder-vleugel krijsende struisvogel-vrouw.
De schitterende schare, een machtige verzameling,
stort zich als één man in de Rode Zee.
Hossend en springend trekken zij door het open kanaal,
vluchtend voor het aangezicht van de vijand.
De ontstuimige zee is gescheiden.

Er is ook een vertaling van een inscriptie bij een andere wadi, die de opstand van Mozes' zuster Mirjam beschrijft uit Numeri 12:

Inscriptie 48:

Mirjam, de profetes van liegende lippen en een bedriegelijke tong.
Zij hitst de stammen op om samen te spannen
tegen de steunpilaar en leider van het volk.
Ten oproer bijeengeroepen, verdorven, twistziek,
beschimpt het volk de zachtmoedige en edele man.
Zij beladen de gezegende Gods met verwijten.

(Zie verder op pagina 124)

APPENDIX 11

Archeoloog staat kritisch over Doortocht door Rode Zee

CAIRO (RKnieuws.net, 7 april 2007) – De bekende Egyptische archeoloog dr. Zahi Hawass, die opgravingen doet ten noorden van het Sinaï-schiereiland, zegt nog geen enkel bewijsmateriaal te hebben gevonden van het Bijbelse getuigenis over de doortocht van het volk van Israël onder aanvoering van Mozes door de Rode Zee – het noorderdeel van de Golf van Suez. Dat schrijft de International Herald Tribune.

Hawass reisde van de week met een bus journalisten naar de Sinaï om er de recentste ontdekking te tonen: oude begraven muren van een militair fort en enkele stukken vulkanische lava. Volgens specialisten dateert die lava van een vulkaan in de Middellandse Zee, die omstreeks 1500 voor Christus is uitgebarsten en die toen wellicht 35.000 mensen en zelfs hele dorpen in Egypte, Palestina en het Arabische schiereiland heeft vernietigd. Daarnaast vonden de archeologen bewijsmateriaal van een militair fort met vier rechthoekige torens. Dat is het oudst bekende fort op de militaire Horusweg, waarmee bepaalde overleveringen uit de antieke oudheid bevestigd werden.

Hawass voegde hieraan toe dat hij geen enkele bevestiging heeft gevonden van de verhalen over de uittocht uit Egypte, die gemeenlijk bekend staat als de Exodus. Dat doet hem veronderstellen dat het mogelijk om een mythe gaat. *“Soms moeten we als archeoloog zeggen dat iets ‘niet’ is gebeurd, omdat we daarvan geen enkel historisch bewijs kunnen vinden. Het is mij een zorg wat de mensen dan denken.”* Toch geeft hij toe dat ook wetenschappers aan zo’n overtuiging kunnen blijven vasthouden in de verwachting dat het ooit ontdekt zal worden, want er staat: *“De Farao verdronk en een heel leger werd gedood.” “Dit betekende”,* zo ging Hawass verder*, “een crisis voor Egypte en het is nu eenmaal zo dat de Egyptenaren hun mislukkingen en crisissen niet documenteerden.”*

Commentaar: Indien men iets zoekt en het niet op een bepaalde plaats vindt is de enig juiste conclusie dat op de verkeerde plaats gezocht is en dat elders gezocht moet worden. Dr. Zahi Hawass kan alleen maar tot zijn absurde conclusie zijn gekomen omdat hij er a priori vanuit gaat dat het Oude Testament geen historisch accuraat document is. Paradoxaal genoeg vormt zijn conclusie een ondersteunend argument dat de Rode Zee van de miraculeuze doortocht gelegen is bij wat nu bekend staat als de Golf van Aqaba.

Algemene opmerking over de gebruikte bronnen

Ik begon mij met dit artikel bezig te houden nadat ik "The Signature of God – Astonishing Biblical Discoveries" (Gods Handschrift – Verbazingwekkende Bijbelse Ontdekkingen) had gelezen van de bekende schrijver Grant R. Jeffrey, dat in 1996 door Frontier Research Publications in Toronto werd gepubliceerd. Het betreffende hoofdstuk in Jeffreys boek heet "Oude Sinaïtische Inscripties geven historisch aanwijzingen over de Exodus" (pp. 48-68). Helaas ben ik er niet in geslaagd het boek van professor Lottin de Laval te pakken te krijgen zodat alle citaten rechtstreeks uit Jeffreys hoofdstuk komen. Hetzelfde kan worden gezegd van het boek van Dominee Charles Forster, waarnaar verwezen wordt, welk boek ik getracht heb te pakken te krijgen, maar dat blijkt geen eenvoudige zaak! Van bijzonder belang voor mij is de drietalige tafel waarvan een foto is weergegeven in "Gods Handschrift". Wel bezit ik een eerder boek van Forster dat een aantal inscripties weergeeft, waarvan de hele titel waard is te worden genoemd: *"De ene oorspronkelijke taal die kan worden herleid dankzij vondsten van oude inscripties in alfabetische tekens van verloren beschavingen op de vier continenten, waaronder de stem van Israël op de Sinaïrotsen alsmede de overblijfselen van de patriarchale traditie op monumenten van Egypte, Etruria en Zuid Arabië – met illustratieve platen, een geharmoniseerde tafel van alfabets, glossaria en vertalingen"* van Dominee Charles Forster B.D., een van de zes prekers van Canterbury kathedraal en rector van Stisted, Essex; erelid van de literaire sociëteit; auteur van "Het Mahometanisme Ontsluierd" en "De Historische Geografie van Arabië" – Richard Bentley, London # 1851.

2.4 – Het raadselachtige Sakkara gebouwd door 'Jozef de Onderkoning'

In diezelfde geestgesteldheid als de schrijvers van de "Corpus Inscriptionum Semiticarum" is nog geen enkele wetenschapper op de voor de hand liggende gedachte gekomen, door Möller aangehaald, dat de als geniaal omschreven Egyptische 'Imhotep' wel eens de Bijbelse Jozef kan zijn geweest. Dit genie, ook wel de Leonardo da Vinci van de oudheid genoemd, staat in steen gebeiteld als de grootvizier van Farao Djoser I. Hij diende dus als een soort onderkoning. Alle verdere omstandigheden rondom deze monumentale figuur wijzen erop dat dit dezelfde Jozef moet zijn geweest die tot de hoogste post werd verheven dankzij zijn interpretatie van de droom waarin de zeven magere koeien de vette opvraten. De uitleg hield in dat tijdens de vette oogstjaren voedselvoorraden moesten worden aangelegd om tijdens de magere te kunnen overleven. Daartoe, dat laat zich raden, moesten in het tropische land gigantische ondergrondse graansilo's worden aangelegd die als vestingen omkleed de kostbare have veilig stelden. Nooit eerder schijnt iemand op het idee te zijn gekomen, voordat Lennart Möller zich ermee bezighield, dat het raadselachtige Sakkara complex, dat door Imhotep werd ontworpen, nu juist aan al deze voorwaarden voldoet. Waarom wordt dat niet geweten? Ongetwijfeld speelt mee dat Egyptologen graag alles willen bewieroken wat hun vak betreft. Het zij toegegeven: de Bijbel is soms weinig complimenteus als het over Egypte gaat. Ook speelt mee dat de datering van Djoser/Sakkara niet met de Bijbelse chronologie strookt die de verheffing van Jozef in 1716 v. Chr. plaatst.[62)] Djoser zou volgens de wetenschappelijke conventie tussen 2630 en 2610 v. Chr. hebben geheerst, maar dat is zeer aan

62) De gebezigde chronologie, waaruit blijkt dat de verheffing van Jozef in 1716 v. Chr. plaatsvond, is van een Amerikaan van Russische afkomst, Ivan Panin (1855-1942).

twijfel onderhevig. Bij gebrek aan beter geeft dat voor de Egyptologie toch een nuttig referentiekader. Bij gebrek aan beter? Waarom de seculiere chronologie niet aan de Bijbelse toetsen?

Sakkara Silo's

In Jozefs naam liggen twee werkwoorden verscholen: 'wegnemen' (asaph) en 'toevoegen' (yasaph), wat de twee aspecten van Jozefs leven zijn. Hij werd immers eerst weggenomen en moest veel lijden ondergaan, maar zou later worden verhoogd en aan het leven iets toevoegen. Toen de Farao Jozef in functie verhief, werd zijn naam Tzafnas Pane'ach. (Gen. 41:45) Het is best mogelijk dat de Egyptenaren Jozef nog een tweede naam hebben gegeven zoals Imhotep – 'in vrede'. Het één sluit het ander niet uit. Onkelos (ca 35-120 AD), die de aloude traditie vertolkt, zegt dat Tzafnas Pane'ach een Hebreeuwse uitdrukking is in de betekenis van 'die geheimen ontsluiert'. Deze term wordt ook in een bekend Joods gebed gebruikt, maar dat hoeft niet oorspronkelijk Hebreeuws te zijn. Volgens sommigen zou deze naam in het Koptisch 'de god spreekt en hij leve' of 'vroedheer van het land' betekenen. Alhoewel mijn talenkennis ontoereikend is, lijkt mij de verklaring van Fernand Crombette dichter bij de waarheid te liggen, die volgens het woordenboek van Parthey tot de trancriptie kwam van 'Hij die het schrift tot zijn eerste elementen heeft herleid en erin is geslaagd om de grondslag der klanken aan het licht te brengen', of samengevat 'hij die het alfabet heeft ontdekt'.[63)] De dubbelbetekenis van enerzijds 'hij die geheimen ontsluiert' en anderzijds 'hij die het alfabet heeft ontdekt',[64)] doet aan de Hebreeuwse naam Mosheh denken, wat 'uit (het water) getrokken' betekent. Want nergens zegt de (Hebreeuwse) Bijbel 'Mozes', want dat was eigenlijk een Egyptische titel.

2.5 – Waar lag de Rode Zee van de Miraculeuze Doortocht?

In april 2007 kreeg de bekende Egyptische archeoloog Zahi Hawass de aandacht van de wereldpers. Hij deed archeologisch onderzoek in het noordelijk gedeelte van het Sinaïtisch schiereiland en constateerde dat hij bij zijn werkzaamheden nog geen enkel bewijsmateriaal

63) Volgens het Oud-Koptisch woordenboek van Parthey: "Vocabularium coptico-latinum..." (Berlijn # 1844) leest Jozefs naam in het Koptisch (wat de taal van de farao's was): Sah-phenk-noc-pa-en-he-kah, ofwel: scribere, reducere, princeps, qui pertinet ad, extrahere, ratio, sonus. In geordende taal: "Hij die het schrift tot zijn eerste elementen heeft herleid en erin is geslaagd om de grondslag der klanken aan het licht te brengen".

had gevonden voor de Bijbelse doortocht door de Rode Zee dat tegenwoordig de Golf van Suez heet. Het is ook onmogelijk daar iets te vinden omdat dit niet de plaats is waar het volk van Israël doorheen trok! Het startpunt van de reis, vanaf het land Gosen, waar de Israëlieten in Egypte verblijf hielden (waar de Nijldelta begint), voerde over de vlakte van de delta, met destijds misschien enkele ondiepe rietzeeën, maar dat was dan ook alles. Pas weken later vond de doortocht door de Rode Zee plaats in de nabijheid van de 'Berg van God' die, zoals we zullen zien, ten oosten van de Golf van Aqaba ligt, in oude tijden de Edomzee of Rode Zee geheten.

Een interessante passage verschijnt bij I Koningen 9:26 waaruit onomstotelijk blijkt waar de Yam Sof lag, het Hebreeuws voor de Rode Zee, letterlijk Sofzee: *"Koning Salomon bouwde een zeevloot te Etzion Geber wat naast Eilat ligt (aan de noordpunt van de Golf van Aqaba), aan de Sofzee in het land Edom."* Hier staat duidelijk dat de Sofzee tegen het land Edom aanligt. Het volgende boek uit 1878: "The late Dr. Charles Beke's Discoveries of Sinai in Arabia and of Midian" (De ontdekkingen van de overleden Dr. Charles Beke t.a.v. de Sinaï in Arabië en Midjan) stelt aangaande de zeehaven Etzion Geber dat in een later stadium aan het volk Edom toebehoorde: [65)] *"Omdat het Hebreeuwse woord Edom rood betekent, noemde men deze 'Edomzee' volgens de gewoonte dier tijd de Rode Zee, en deze term, alhoewel het eerst uitsluitend voor de Golf van Aqaba werd gebruikt, werd later voor gehele Arabische Golf toegepast en tenslotte gebruikte men het voor de wateren die de hele kust van Arabië omgeven, ja zelfs voor de Indische Oceaan."* Yam Sof betekent letterlijk Grenszee, en wordt gebaseerd op het Koptisch ook wel als een ondiepe riet- of papyruszee

64) Hetzelfde fenomeen van één naam met verschillende betekenissen doet zich voor, maar in een recenter verleden, bij de namen Esther en Mordechai. Morodokh is de naam van een gewone Perzische naam afgeleid van Marduk, een Babylonische god. Het Hebreeuwse Mordechai daarentegen is een code voor 'mor ror' of pure mirre uit Exodus 30:23, dat in het Aramees als 'mera dachia' wordt uitgesproken of Mordechai. De klankovereenkomst tussen de heidense en Joodse naam kan met opzet zijn gekozen om in de wereld van de Babylonische ballingschap de kans op spot en discriminatie te verkleinen. Dat geldt ook voor de Hebreeuwse naam Esther. Esther betekent mysterie, een woord waarin es(o)ter(isch) ligt opgesloten. Rol van Esther leest in het Hebreeuws 'megilat esther' wat, indien letterlijk vertaald, "het ontsluieren van het verborgene" betekent. In het Perzisch, daarentegen, wijst het op 'stara', wat ster betekent, maar het verwijst ook naar de Babylonische godin Ishtar. Haar oorsponkelijke naam was Hadassah wat myrte betekent, een heester die vanwege zijn geur bij de moedergodin hoorde. Dit verklaart misschien de wijziging van haar naam in Esther. In het Jodendom wordt de myrte gebruikt als versiering bij het Loofhuttenfeest.

65) Onder de zoekterm Sinaï, verwijst Hastings Dictionary Sayces opinie naar die van Beke, een 'fellow' van de Royal Geographical Society. Charles Tilstone Beke (1800-1874) was een vermaard Brits reiziger, geograaf en bijbelgeleerde. Op zijn 74^{e} ondernam hij een expeditie naar het Nabije Oosten met de bedoeling de echte plaats van de Horeb of het Bijbelse Sinaï te vinden. Zijn reis overtuigde hem dat het ten oosten van de Golf van Aqaba ligt. Hij identificeerde de Horeb met de Jabal an-Nour, letterlijk 'Berg van Licht' of 'Verlichtingsheuvel', wat vlakbij Mekka ligt. Hij was correct dat het ten oosten van de Golf van Aqaba ligt en dat daar de miraculeuze doorgang had plaatsgevonden, maar hij heeft de exacte locatie daar niet van ontdekt. Kort na thuiskomst van deze expeditie overleed hij en het was zijn vrouw die zijn vondsten in 1878 publiceerde als "The late Dr. Charles Beke's Discoveries of Sinai in Arabia and of Midian". In 2015 werd het door "Scholar Select" opnieuw uitgegeven.

vertaald, maar dat past zeker niet bij de Golf van Aqaba, want die is te diep. In het Jiddisch wordt 'sof' gebruikt om pech aan te duiden of een kritisch grensgeval. De vertaling van Yam Sof met Rode Zee vertaald is gebaseerd op de Septuagint-vertaling uit de 3e eeuw v. Chr. van het Oude Testament in wat toen het Grieks was van de gewone man, het 'koinè'. Mijn good old Hastings "Dictionary of the Bible" uit 1909, zegt onder "Red Sea":

> «« Dean Stanley [66)] is van mening dat de naam die voor de Golf van Suez en die van Aqaba wordt gebruikt relatief modern is omdat het werd gebruikt om de wateren van de Indische Oceaan en de Persische Golf aan te duiden voordat het voor de zeearm werd gebruikt die noord-westwaards loopt vanaf de Straat van Bab-el-Mandeb; in die eerste toepassing werd het door Herodotus gebruikt en Berossus (een Hellenistisch-Babylonische schrijver en astronoom), zoals Rawlinson [67)] aangeeft in "Ancient Monarchies" (bk 1, p. 109). Rawlinson zegt: *"Sayce [68)] beweert dat Yam Sof, zoals de Hebreeuwse schrijvers het gebruiken, uitsluitend de Golf van Aqaba aangeeft en dat de toepassing in Exodus voor de 'zee' nabij Egypte waar de Israëlieten na hun vertrek uit Egypte doorheen zouden zijn getrokken, op een misverstand berust."* Deze opinie (…) werd door Sayce gehuldigd om zijn opinie kracht bij te zetten dat het Bijbelse Sinaï zich (…) ten oosten van de Golf van Aqaba bevindt. »»

Ik moet helaas een corrigerende opmerking maken waar Sayce beweert dat Yam Sof in de Bijbel uitsluitend de Golf van Aqaba aanduidt, want God beëindigde de sprinkhanenplaag door het ongedierte met een westenwind in de Yam Sof te drijven, ook hier in de Septuagint vertaald met Rode Zee. (Ex. 10:19) Onmiskenbaar wordt hier Golf van Suez bedoeld (zoals dat nu heet). Om hier met Rode Zee te vertalen is verwarrend. Een betere vertaling zou zijn: *"de wind dreef ze in de Grenszee",* want dat betekent Yam Sof; de Golf van Suez geeft de eerste en belangrijkste grens aan van het toenmalige Egyptische woongebied; binnen deze context ligt de Golf van Aqaba te ver weg en definiëert de grens van Egyptes invloedssfeer of hegemonie. In beide gevallen gevallen is dus sprake van een grenszee.

Voordat het volk Gods aan de 'uittocht' begon, de exodus geheten, was er eerst die harde confrontatie tussen Mozes en Farao. Dit was lang nadat Jozef onderkoning van Egypte was geweest, toen onder zijn leiding het volk nog respect genoot, maar nu was het een totaal andere zaak geworden. Omdat, zoals de Bijbel zegt, God het hart van Farao verhardde,[69)] bleef hij koppig en gaf niet toe aan het verzoek: *"Laat mijn volk gaan!"* Pas na de Tien Plagen liet Farao zich dwingen. Van deze episode bestaat historisch materiaal in het zogenaamde Ipuwer Papyrus dat uit de 18e Dynastie dateert of zelfs iets later. Het is in het Rijks-

---

66) Arthur Penrhyn Stanley (1815-1881), gekend als Dean Stanley was een kerkelijk figuur en academicus. Hij was van 1864 tot 1881 Dean van de Westminster Abey. Hij heeft een aantal werken over de kerkgeschiedenis geschreven. Een van zijn belangrijke werken waar de Hastings Dictionary naar verwijst is "Sinai and Palestine: in connection with their history". Voor het eerst in 1856 uitgegeven wordt het nog steeds herdrukt.

67) "The Seven Great Monarchies of the Ancient Eastern World" is van George Rawlinson (1812-1902). De schrijver was een Engels geleerde, historicus en Christelijk theoloog. Voor het eerst in 1875 uitgegeven wordt het nog steeds herdrukt.

68) Dominee Archibald Henry Sayce (1846-1933) was een Brits taalkundige en een pionier op het gebied van de Assyriologie. Hij had van 1891 tot 1919 een leerstoel als professor Assyriologie aan de Universiteit van Oxford.

museum van Oudheden te Leiden te bezichtigen.[70)] Het is een beschadigde meterslange rol waarin staat dat de slaven het voor het zeggen kregen en, zoals ook de Bijbel aangeeft, met geschenken werden overladen.[71)] Ook staat daarin dat de Nijl bloed werd. Dit is waarom de meeste deskundigen veronderstellen dat het om een verzonnen verhaal gaat: een goedkope propagandastunt om de glorie van het Nieuwe Rijk tegen het Oude af te zetten. Toch menen geschiedkundigen van naam dat het om een eigentijds document gaat dat de gebeurtenissen weergeeft zoals de Bijbel aangeeft.

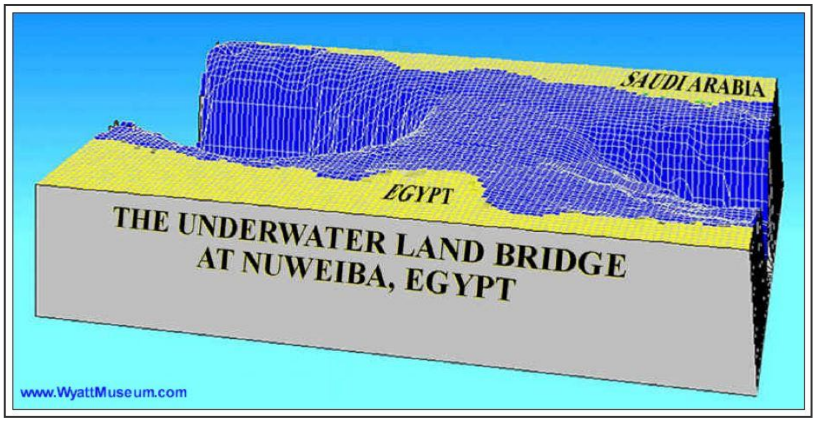

2.6 – Via een Omweg naar de Eindbestemming

Na dit intermezzo gaan we verder met de Exoduszaak van Lennart Möller. We zijn bij pagina 168 van zijn boek beland (1ste druk), waarin wij het volk oostwaarts zien trekken naar de Berg van God toe. Zij naderen de noordpunt van de Golf van Aqaba, maar dan beveelt God weer naar de woestijn terug te keren met de weinig opwekkende mededeling: *“Dan zal Farao denken: De Israëlieten zijn verdwaald en nu zijn ze door de wildernis ingesloten.”* (Ex. 14:3) In de Bijbel staat in Ex. 14:2 de weinig verhelderende opmerking

69) De verharding van het hart vindt normaal plaats nadat iemand gestorven is en ontstaat omdat God zijn zegenende genade terugtrekt. Omdat uit het hart van de mens slechts kwaad voorkomt (cf. Rom. 3:12, 7:18-19), zijn de verdoemden in de Hel onberouwelijk in hun verschrikkelijke toestand. Als God het hart van Farao door de terugtrekking van zijn genade heeft verhard dan was dat een vervroeging. Daar God in al zijn wegen rechtvaardig is, is het niet meer dan logisch dat hij deze farao op een of andere manier een uitreddingsmogelijkheid heeft geboden. Het Boek Jasher (81:40-41) laat zich daarover uit: “En toen de kinderen van Israël de zee hadden betreden, kwamen de Egyptenaren achter hen aan, en de wateren van de zee vielen op hen terug, en allen zonken ze in het water, en niemand werd gespaard behalve Farao, die de Heer dankzegde en in Hem geloofde. Daarom liet de Heer hem toen niet samen met de Egyptenaren omkomen. En de Heer beval een engel om hem vanuit de Egyptenaren te plukken, en deze bracht hem naar het land van Ninivé waarover hij lange tijd regeerde.

70) Bekend als Leiden Papyrus 344 - http://members.tripod.com/~Raseneb/Ipuwer

71) De sieraden die de Israëlieten aan de vooravond van de Exodus kregen – er staat eufemistisch leenden alhoewel ‘vroegen’ ook een correcte vertaling is (Ex. 12:33-36), kan als een verlate betaling voor hun slavenarbeid worden beschouwd en dat heel terecht omdat ze indertijd niet als krijgsgevangenen in Egypte waren beland, maar hun plaats hadden verworven dankzij Jozefs wijs beleid die toen over Egypte als onderkoning regeerde.

om de locatie van de doortocht door de Rode Zee aan te geven: *“tussen Migdol en de zee”.* Dit is een naam die vanuit het Hebreeuws wijst op een uitkijktoren die als een douanepost zou kunnen hebben gefungeerd om eventuele grensschendingen gade te slaan. Dankzij de aanwijzingen van Flavius Josephus (Oudheden 2:15:3) kan de plaats waar zij heentrokken eenvoudig worden herkend (zie afbeelding p. 131): *“Er was [aan iedere kant] een berg[rug] die bij de zee eindigde, die door hun ruigheid ontoegankelijk waren en geen vluchtweg boden [voor de Hebreërs], reden waarom ze met hun leger tegen de Hebreërs opdrongen, want de berg[ruggen] bakenden de zee af.”* De Wadi Watir passage, halverwege de Golf van Aqaba, wordt door hoog torende rotsen gekenmerkt die toegang bieden tot een delta, thans de Nuweiba geheten, dat in vertaling ‘borrelende bronnen’ betekent. Onder Mozes’ leiding zat het volk daar vast als vissen in de fuik. Toen ze Farao met zijn dreigende legerschare zagen aanstormen maakte een panische angst zich van hen meester en riepen ze luidkeels tot God, en beten Mozes toe: *“Waren in Egypte dan geen graven om ons daar te laten sterven?”* (Ex. 14:11) Het interessante van deze delta is dat het als een zacht glooiende onderwaterhelling doorloopt. Ergens in het midden van deze begaanbare onderwaterbrug - ondiepe moddervloer - van ongeveer 15 km., begint die weer op te klimmen om tenslotte bij de tegenoverliggende oever in Arabië uit te komen in wat toen Midjan heette. De zeebodem ten noorden van de brug is haast 1000 meter diep en ten zuiden haast 2000, maar de brug zelf ligt op zijn diepst nauwelijks meer dan 240 meter onder water. Het is als een comfortabele heirbaan die hoogst opmerkelijk met de versteende resten van Egyptische strijdwagens is bezaaid, alsmede versteende botten van mensen en vee,[72)] welke Möller dankzij het type karrewiel tot de 18e Dynastie heeft weten te traceren. Hiermee is afdoende aangetoond dat het splijten van de Rode Zee en de daaropvolgende vernietiging van de Egyptische legermacht geen fabeltjeskrant is.[73)]

Na het schrijven van dit artikel maakte iemand een opmerking dat volgens het boek Exodus de zee werd gespleten door een sterke wind en dat de doorgang dus onmogelijk honderden meters diep kon bedragen. Ter beantwoording hiervan wenden we ons tot John Gill’s “Exposition of the Entire Bible” (John Gills commentaar op de gehele Bijbel): [74)]

> «« En Mozes strekte zijn hand uit over de zee… met zijn staf in zijn hand terwijl Jehovah hem leidt, zoals Exodus 14:16 aangeeft: *“U moet zelf uw hand opheffen, uw staf uitstrekken over de zee en haar in tweeën splitsen. Dan kunnen de Israëlieten over de droge bodem door de zee trekken.”* En zo geschiedde. Exodus 14:21-22 : *“Toen strekte Mozes zijn hand uit over de zee en de hele nacht liet de Heer door een sterke oostenwind het zeewater terugwijken en zo maakte Hij (van de modderige bodem) droog land. De (diepe) wateren waren doormidden gespleten. Zo trokken de Israëlieten over de droge zeebodem, terwijl de wateren links en rechts van hen een wand vormden.”* (zie tevens Joz. 3:16, 4:23, Ps. 66:6; 136:13) (…) Indertijd had Mozes zijn staf over de rivieren van Egypte uitgestrekt en nu gebeurde hetzelfde over de Yam Sof (Rode Zee): en de Heer zorgde dat de hele nacht een sterke oosten-

72) Het Aqaba water heeft een typisch verstenend effect op de daarin liggende voorwerpen, wat waarneembaar is bij de onder de waterspiegel liggende muren bij Geziret Fara‘ûn, een eilandje aan de noordkant van de Golf van Aqaba. Door het versteningsproces zijn deze muren in een homogene vaste massa gecementeerd, maar indertijd zijn de stenen daarvan door mensen op elkaar geplaatst.

wind de zee liet terugwijken; en daar de Yam Sof bijna, of wellicht helemaal, langs de noord-zuid-as ligt, was dit de juiste omstandigheid om via een oostenwind in te grijpen, alhoewel de Septuagint vertaling hier over 'een sterke zuidenwind' spreekt (zie ook Ex. 10:19). Geen enkele wind had uit zichzelf zonder krachtig ingrijpen en continue uitoefening van Gods almacht de zeegolven op die manier op hopen kunnen gooien en voor zo'n lange tijd hebben vastgehouden, opdat zo'n grote groep mensen er doorheen kon trekken als ware het droog land. Alhoewel dit Jehovahs instrument was, kunnen wij ons de methode als volgt voorstellen waarmee Hij én de zeewateren splitste én de onderliggende bodem opdroogde en verhardde om als reisweg te dienen: Hij maakte de zee droog land of droogde de bodem zodat het comfortabel betreden en belopen kon worden zonder erin vast te zinken, vast te plakken of erop uit te glijden – inderdaad heel opmerkelijk. En de wateren waren gespleten of beter nog 'nadat' ze waren gespleten, want ze werden eerst gespleten voordat het resterende water tijdens de hele nacht door de wind kon worden weggeblazen. »» Ik zou graag willen toevoegen dat de zeebodem achter hen door het binnensijpelende water weer modderig werd, wat een der redenen kan zijn geweest waarom het Egyptische leger ze volgens Exodus 14:25 niet kon inhalen.

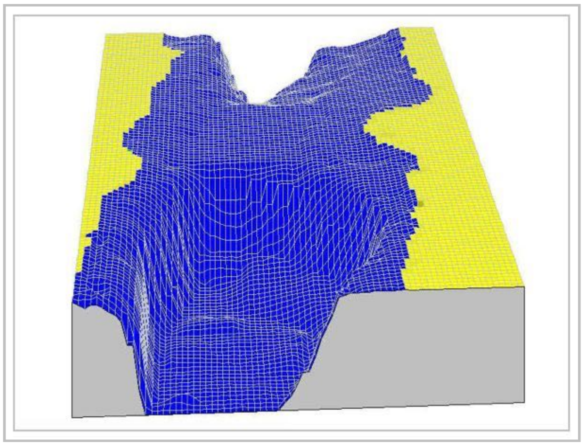

Voor illustraties, dank aan 'Wyatt Archeological Research' www.wyattmuseum.com
Ron Wyatt heeft fascinerend werk verzet met "Exploring the Ark of the Covenant", wat op hun website uit 2008 stond. Daarnevens is er een artikel van Arthur & Rosalind Eedle, in 1996 gepubliceerd, over het vinden van de Ark in Jeruzalem en over Jezus Bloed dat op het Genadedeksel werd gevonden, en dat zich precies onder de kruisigingsplaats bevond. Zie App. 12.

---

73) Mozes smeekt Farao om zijn volk te laten gaan om God te dienen en offerandes te brengen. Dit veronderstelt dat ze later zouden terugkeren. Farao geloofde daar niet in, wat zijn weigering verklaart ze te laten gaan. De vraag die zich stelt is of Mozes een schending van de belofte pleegde. Neen, want Mozes en zijn volk gingen naar de Nuweiba delta, een plaats die geen uitwijkmogelijkheid bood. De Nuweiba bevond zich ook binnen de grenzen van de Egyptische hegemonie. Er zijn resten gevonden van een wachttoren/migdol om mogelijke bewegingen gade te slaan, want het is voor boten een geschikte aanlegplaats. Toen de Farao ontdekte dat ze niet konden ontkomen, besloot hij ze te verpletteren en de rest als slaven mee terug te nemen. Dit verraad annuleerde het contract, wat ook de mening is van Flavius Josephus (Oudheden 2:15,3), wat inhoudt dat Mozes en God niet langer aan hun belofte tot terugkeer gebonden waren.

74) John Gill (1697-1771) was een Engelse baptistendominee die in dezelfde kerk preekte als Charles Spurgeon. Zijn werken bevatten juweeltjes die nergens anders dan in de oud-Joodse geschriften kunnen worden gevonden.

Doorgang naar de Nuweiba delta, met aan de overkant de Bijbelse Sinaï

Op dit punt in zijn boek maakt Möller een foutje. Hij redeneert dat de Egyptenaren omkwamen doordat hun longen openbarstten toen zij tientallen meters naar boven suizden na door het water te zijn overrompeld. Maar dat klopt niet omdat hun longen één atmosfeer ademden toen het water over hen neerviel (in cascade vanuit het Westen naar het Oosten toe), zodat hun longen niet openbarstten maar werden ingedrukt. Het record diepduiken met ingehouden adem werd in het jaar 2003 gelegd op 170 meter diepte. Door met een gewicht langs een kabel naar beneden te glijden en met een balon weer naar boven kan met één longinhoud binnen 3 minuten de weg heen en terug worden afgelegd zonder gevaar van luchtbellen in het bloed of openbarsten van de longen. Op 170 meter diepte zijn onder de enorme druk de longen zo klein als een sinaasappel, maar boven worden ze weer normaal. De doodsoorzaak van de Egyptenaren moet eerder gezocht worden in het breken van de nek, het meest kwetsbare deel van de wervelkolom. De instortende muur water kan makkelijk een kracht van 100 ton per vierkante meter hebben overschreden. Een aanstormende reuzengolf van ruim 30 meter hoog – die soms heel uitzonderlijk tijdens een zware storm ontstaat – kan zulk een kracht ontketenen, terwijl 50 ton druk het staal van een zeeschip als bordkarton kan doen kreukelen. En 200 ton kan in een mum van tijd een gat slaan in een oceaanreus. Omdat de dood terstond intrad en de lichamen geen physieke mogelijkheid meer hadden om (onbewust) water in te ademen, ontstaat de verklaring waarom (cf. Ex. 14:30) zoveel soldaten naar boven konden drijven en bij de oostkust aanspoelen, waar de Israëlieten stonden toe te kijken.[75)]

Na dit crescendo trekt het volk verder, op weg naar de apotheose. Möller is er prima in geslaagd om de Berg te lokaliseren op een plek die thans de Jabal Al-Lawz heet of Amandelberg, in een dorre en verlaten streek – wat de betekenis is van Horeb in het Hebreeuws.

Door de millennia heen heeft dit onbewoonde gebied de sporen van Mozes' verblijf met de grote menigte die hem volgde goed in stand weten te houden. Bij dit soort droge plaatsen is zulk een conserveringscapaciteit niet uitzonderlijk. Hoe weet Möller dat het de echte Sinaï is? Omdat daar iedere in de Bijbel genoemde bijzonderheid te vinden is… precies zoals het hoort, alsof de gebeurtenissen pas enkele jaren geleden hadden plaatsgevonden. De top van de berg is eens door een intense hitte getroffen waardoor het massief gesteente in obsidiaan is veranderd. Het gouden-kalf-altaar bevindt zich aan de voet. Er is de twintig meter hoge gespleten rots waaruit het water ontsprongen moet zijn, met aan de voet een droge rivierbedding die in een uitgedroogd meer uitmondt. De rotsbedding is door de kracht van het water sterk verweerd. Het altaar met de twaalf pilaren is ook aanwezig. Een groot aantal steenblokken is gemarkeerd met een voet of een schoen, wat aangeeft: "ga blootsvoets want u betreedt nu heilige grond". Er bestaan ook tekeningen van Egyptische Apis-stieren, waarnaar het gouden kalf werd gemodelleerd, die zich nergens anders in Saudi Arabië bevinden.[76] Tot zover "De Exoduszaak".

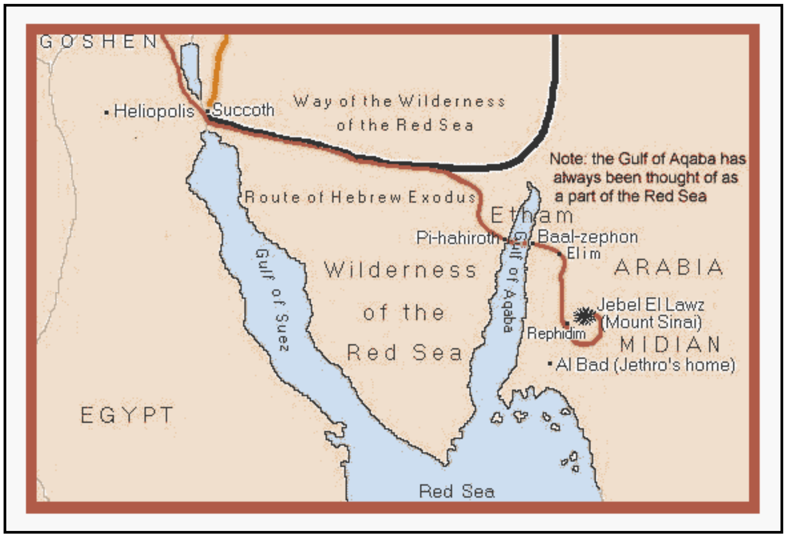

De Al-Lawz is de hoogste berg in de wijde omtrek, zoals Josephus ook in zijn Joodse Oudheden (3:5,1) aangeeft. De top staat zelfs op kaarten met een schaal van 1 op 12 miljoen (1

75) In het lied van Mozes (Ex. 15:4-5) staat dat de Egyptenaren nadat ze door de zee waren overvallen als stenen wegzonken, natuurlijk niet de doden die door de west-oostwaarts georiënteerde cascade van de ineenstortende watermuren op het strand waren aangespoeld. (Ex. 14:30) Om als stenen te zinken moet men eerst boven komen. Misschien had het snelle zinken te maken met de waterturbulentie, want ondanks dat hun longen geen water bevatten moet door hun kleding het drijfvermogen heel gering zijn geweest.

76) Het gouden kalf was een Apis stier. Apis werd in Oud-Egypte gezien als de bemiddelaar tussen het volk en Ptah, de schepper van het heelal, naar wie vroeger Memphis werd genoemd in 'Hicuptah' of het huis van de ziel van Ptah, om later in 'Hegupt' of Egypte te veranderen. De gouden-kalf-aanbidding was daarom geen verering van een andere God, maar van een andere bemiddelaar, in dit geval Mozes die ze blijkbaar goddelijke kwaliteiten toedichtten. Nadat het volk alle hoop had opgegeven Mozes ooit nog terug te zien, die door de vurige berg leek te zijn verzwolgen, zocht het volk nu naar een andere bemiddelaar die tussen hen en de Ene God van Israël kon instaan.

cm. = 120 km.). Het meet 2580 meter, wat te vergelijken valt met de andere berg uit de Christelijke traditie in een land dat nu het Sinaï schiereiland heet, maar destijds Paran.[77)] Algemeen wordt aanvaard dat dit de berg Gods was, alhoewel de Bijbel duidelijk aangeeft dat de Horeb in Arabië ligt in het land van Midjan. (Ex. 3:1, 17:6 en Gal. 4:25) Het is op de Horeb, vlak aan de overkant van de Sof Zee, waar God zich aan Mozes in het mysterieus brandende braambos heeft geopenbaard, gelegenheid waarbij God hem opdroeg om, na 40 jaar ballingschap, naar Egypte terug te keren om zijn volk te bevrijden. Dit is voor het eerst dat in de Bijbel de naam Horeb wordt gebruikt. Dit kan niet anders worden opgevat als ten oosten van de Allanitische Golf (Golf van Aqaba) te hebben plaatsgevonden. Voor Mozes was dat de logische plek om naartoe te trekken toen hij zich 40 jaar eerder voor het grimmig aangezicht van farao moest verbergen. (Ex. 2:15) Geheel Paran viel onder de invloedssfeer van Egypte en alleen daar in Midjan kon hij ongestoord verder leven, al die jaren bij de stam verblijvend van Sjeik Jetro met wiens zwarte dochter hij op een gegeven moment huwde. Als aanvoerder van de Exodus keerde hij naar de plaats terug die hij zo goed kende. Jetro zal een mengeling zijn geweest van de kinderen van Ketura en Ismaël (Ketura werd Abrahams vrouw nadat Sara gestorven was; een van hun zonen was Midjan).

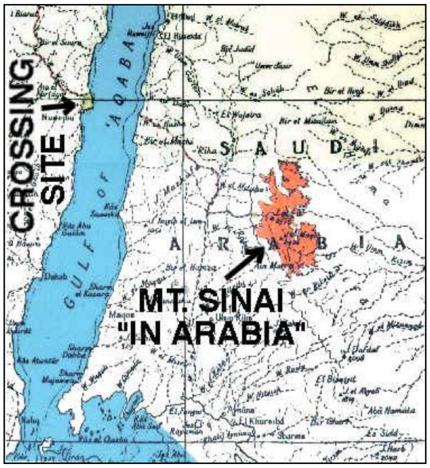

2.7 – Is de Berg Gods Al-Lawz of de Al-Gaw?

Omdat de Bijbel zo duidelijk aangeeft dat de Horeb in het land van Midjan ligt, is het niet verwonderlijk dat andere onderzoekers de Berg Gods ook ergens in deze regio hebben gesitueerd, zoals Aloïs Musil aan het begin der 20^{e} eeuw, en recentelijk nog de Oriëntalist Jean Koenig in een boek uit 1971 met als titel: “Le Site de Al-Jaw dans l’ancien pays de Madian” (de plaats van de Al-Jaw in het oude land van Midjan). Aloïs Musil situeerde Gods Berg eerst bij het vruchtbare vaalgroene bekken van de Al-Gaw (door Koenig Al-Jaw genoemd), enkele honderden kilometers verder in Arabisch gebied, maar hij veranderde later van mening. Jean Koenig probeert aan te tonen dat Gods Berg inderdaad bij de Al-Gaw en niet de Al-Lawz moet liggen. De omgeving van de Al-Gaw werd in 1910, tijdens het bezoek van Musil nog steeds als heilige grond beschouwd waar grazen verboden was. Maar tegenwoordig wordt die plaats onbelemmerd door de kudden betreden. De toegang werd ten strengste aan Musil ontzegd en om hun argument kracht bij te zetten heeft de plaatselijke Beli stam hem en zijn gidsen zwaar mishandeld en met de dood bedreigd. Reeds 33 jaar eerder hoorde C. M. Doughty op dezelfde plek spreken van oude ruïnes. Hij heeft het niet kunnen verifiëren vanwege de bedreigende tegenwerking. Musil heeft echter doorgezet en is er toch in geslaagd. Volgens een oude plaatselijke overlevering bevinden de grotten van de dienaren van Mûsa (Mozes) zich op 20 kilometer afstand ten oosten van de Al-Gaw. Het verhaal gaat dat die aan de dienaren onderdak boden

77) Yohanan Aharoni toont in Beno Rothenberg’s boek uit 1961, “God’s Wilderness” geheten (gedrukt door Joh. Enschedé & Zn) duidelijk aan dat Paran de oorspronkelijke naam was van wat nu het Sinaï schiereiland heet (pp. 165-70).

terwijl hun meester met God converseerde. Professor Jean Koenig beschrijft de Al-Lawz als een bijzonder dor oord en dit is nu juist wat de term Horeb betekent, terwijl anderzijds de Al-Gaw een gastvrije indruk maakt. In het midden van het plateau ligt de befaamde Bedr waarvan Koenig denkt dat het de Sinaï van de goddelijke openbaring is. Deze Bedr doet als berg van openbaring wat potsierlijk aan, want het is slechts een verhoging, een eminentie, meer niet. Koenig noemt een Joodse overlevering die aangeeft dat de Sinaïberg zeer bescheiden van omvang is, zelfs minder dan alle andere, maar dit is weinig overtuigend omdat de Midrash Rabba op Numeri (onder Naso 13:3), waarnaar verwezen wordt, een late samenstelling van na de zevende eeuw is en dus weinig betrouwbaar. Een andere Midrash op Psalm 68:9 wordt door de afvallige Martin Buber aangehaald (1878-1965), zo zegt Koenig, en zou in dezelfde richting wijzen.

Rotstekening bij de Al-Lawz

‘Jaw’ of ‘Gaw’ betekent in het Arabisch waterverzamelplaats, laagland of bekken. Vormen van dit woord, zoals Jawf en Jawsh vinden wij terug bij verschillende plaatsen in het Midden Oosten. De Al-Gaw omvat een waterrijke zone van een paar honderd vierkante kilometer te midden van woestijnen versteende lava welke rechtstreeks uit de hel schijnen te zijn neergeworpen. Deze immense lavavelden van Arabië behoren tot de onherbergzaamste ter wereld en het is binnen een dergelijke omlijsting dat zich de Al-Gaw bevindt. Al die velden zijn moeilijk begaanbaar. Ze zijn uiterst dor en met stenen bezaaid, vaak hele scherpe die de poten van kamelen gauw en diep verwonden. De scene wordt afgewisseld met rotsblokken en is op veel plaatsen met diepe valleien doorsneden of geulen met verticale muren, een panorama dat in verschillende sectoren wordt overheersd door vulkanische schoorstenen. De bodem is gitzwart, een aspect dat slechts terugwijkt voor donkerblauwe en roestige tinten. Het is een woestijn die is beschreven als een verschrikkelijke verbrande opeenstapeling van ongevormd roestig materiaal. Alle reizigers geven aan dat deze omgeving buitengewoon moeilijk te doorkruisen is; de contreien lijken van leven ontdaan en beletten zelfs het voorbijtrekken van leven. Deze lava’s van Safâ zijn getypeerd als in elkaar grijpende monsterlijke lavastromen, een gestolde storm, een onontwarbare kluwen zwarte basaltmassa’s rondom gapende kraters. En het zou in zo’n omgeving zijn dat de Israëlieten zich met hun kinderen en al hun kudden hadden verplaatst met zes kampementen als zodanig in Numeri 33:13, 16, 17, 20, 21, 22 omschreven. De oude namen van deze regio lijken deze conclusie te rechtvaardigen. Het is toch niet te geloven! Wees nou redelijk! De onbegaanbaarheid en de te grote afstand van landingsplaats aan de oostkust van de Golf van Aqaba moet de reden zijn geweest waarom Musil, die deze omgeving intensief heeft bereisd, de Al-Gaw tenslotte heeft afgewezen als mogelijke locatie voor de Sinaï.[78)] In zijn rapport uit 1926, “The Northern Hegâz”, geeft Musil op pagina 298 aan dat de Bijbelse Sinaï zich op meer dan 200 km. ten noordwesten van de Al-Gaw moet bevinden in het centrum van het Midjanitisch gebied vlakbij de Se‘îb van Hrob, dat is de Horeb vallei, in het noordoosten van de vlakte van de Al-Hrajbe (momenteel Wadi Ifalhfal), een conclusie die goed strookt

met het massief van de Al-Lawz, op precies dezelfde plaats waar Lennart Möller ‘de berg der bergen’ localiseert. Een andere belangrijke reden voor Musil om de Al-Gaw af te wijzen, hield verband met zijn ontdekking dat zich tussen de Al-Lawz en de Golf van Aqaba een vlakte bevindt die in zijn dagen Ar-Rafid heette, door hem geïdentificeerd als Refidim, wat vertaalt in ‘kampeerplaats’, waarnaar de Bijbel in Numeri 33:14 en Exodus 17 verwijst. Volgens de bijbeltekst bevindt deze plek zich vlakbij de Horeb-rots, die tegenover de berg Horeb ligt ook wel de Sinaï genaamd, wat 70 jaar later door Lennart Möller en zijn metgezel Ronald Wyatt als zodanig werd herkend.

Egyptische wielen en paarden in de Aqaba

Refidim diende als kampement en vormde het slagveld in hun strijd tegen de Amalekieten toen het volk op het punt stond de Sinaï vlakte binnen te trekken. Daar komen we nog op terug. Deze vlakte is ook door Möller als Refidim aangeduid, hoewel hij niet van de naam Ar-Rafid afwist dat tegenwoordig in onbruik is geraakt. Ook had hij geen kennis van de geschriften van Musil. Door de ligging van Ar-Rafid, te ver van de Al-Gaw verwijderd, moest Musil wel van mening veranderen en nam hij afstand van zijn stelling dat de Al-Gaw misschien de Horebvlakte was. Bij gebrek aan een geschikte keten van aanwijzingen en een mogelijke route, wat essentieel is voor het leveren van een historisch bewijs, verwierp hij zijn stelling uit 1910-11 betreffende de Al-Gaw regio, die hij in een voorwaardelijke aantekening poneerde in het tijdschrift van de Keizerlijke Universiteit der Wetenschappen in Wenen. (p. 137 e.v.) Hij onderbouwt zijn nieuwe stelling in zijn rapport uit 1926, “The Northern Hegâz” geheten. De opeenvolgende tochten van het Israëlische volk, die Koenig aanduidt op basis van Musils voorbereidende werk, zijn niet overtuigend omdat het probleem niet wordt aangekaart hoe het volk na hun doortocht door de Rode Zee bij de Al-Gaw kon geraken, waarvan Koenig denkt dat het de echte historische Sinaï is. Koenig stelt een hypothetische weg voor ná de indrukwekkende gebeurtenis bij de Sinaï, maar doet geen poging om te bespreken hoe het volk daar arriveerde. Alhoewel dit gedeelte bij de Bijbelse feiten aansluit, geeft het slechts een zeer gebrekkige oplossing zonder de argumenten die door Musil naar voren zijn gebracht te beantwoorden. Het is vooral niet in overeenstemming met de ontdekkingen van de inscripties op het moderne Sinaï schiereiland, reeds eerder aangehaald.

---

78) “The Northern Hegâz” van Aloïs Musil werd in 1926 door de Amerikaanse Geographical Society gepubliceerd en vormt een belangwekkende topografische bijdrage. In dit verband zegt Professor Jean Koenig van het Institut Oriëntal de l’Université de Bruxelles: “Het topografische, toponieme en etnografische materiaal dat Musil naar voren brengt, dwingt respect af door zijn rijkdom aan detail. Sterker nog, het bevat geografische namen en tradities die sindsdien in de Bedouïengemeenschap als gevolg van de grote veranderingen in het moderne Arabië in onbruik zijn geraakt, veranderingen die pas na de Eerste Wereldoorlog gestalte hebben gekregen kort nadat Musil zijn expeditie had beëindigd. Indien hij deze zaak niet had onderzocht zouden een groot aantal traditionele Bedouïen-toponiemen voorgoed verdwenen zijn.” (“Le Site de Al-Jaw dans l’Ancien Pays de Madian”, J. Koenig – Geuthner, Paris # 1971 (pp. 37-9).

Het voorgaande leidt tot de conclusie dat de Joodse kolonies, die zich in Arabië na het ontstaan van de Islam hebben gevestigd, dus nog betrekkelijk recent, een traditie aan de Bedouïenen hebben overgebracht die op een wankele basis berust. Koenig zelf legt op zijn boekomslag uit: *"Het blijkt onder andere dat de overlevering van de heilige plaatsen, die tot de Israëlische oudheid teruggaat, door Joodse kolonies aan de Bedouïenen is overgebracht nadat zij rond de periode van de geboorte van de Islam naar Arabië waren getrokken."* Mij lijkt dat de plaatselijke bevolking dit verhaal heeft vermengd met een oude en reële traditie van de Bedoeïenen waarvan de details verloren zijn geraakt. De Joodse traditie sloot daarbij aan en was niet ongerijmd omdat de werkelijke gebeurtenissen zich zo'n 200 kilometer verder hebben afgespeeld. Wat de plaatselijke overlevering betreft, merk

De Amandelberg – het zwart op de meest linker top is door enorme hitte geglazuurde rots

ik op dat op 70 kilometer ten zuidoosten van de Al-Gaw, iets voorbij de lavavelden, Madâ'in Sâlih ligt, wat vroeger bekend stond als Al-Hiyr of Al-Hegr. Koenig vermeldt terloops een traditie die zich in de commentaren van de Targum van Onkelos en de Gemara van Jeruzalem bevindt, waar de fontein van Genesis 16:14, daar La-Chayroi genoemd – wat *"Hij die leeft en mij ziet"* betekent – wordt geïdentificeerd met Al-Hiyr, de plaats zijnde waar de engel aan Hagar verscheen, Abrahams slavin die zijn eerste zoon Ishmaël kreeg en wegens haar pretenties werd weggestuurd. Dit is volgens vers 14 halverwege Kadesh (Barnea) en Bered. Het laatste zou dus heel goed Medina kunnen zijn, vroeger gekend als Yitrab, waar in de buurt plaatsnamen met de wortel 'brd' heel gewoon zijn. Madâ'in Sâlih wordt op oude kaarten, zoals die van R. de Vaugondy uit 1761, getoond als de stad Hagiar.[79)] Musil voegt daar nog tientallen referenties uit oude bronnen aan toe. De stad van Hagar moet ergens in die regio zijn omdat vers 7 het *"de weg (door de woestijn) van Sur"* noemt. Bovendien zegt het epistel aan de Galaten (4:24-25): *"Deze vrouwen zijn allegorisch twee verbonden: het ene van de Berg Sinaï die tot slavernij voert, hetwelk Hagar is - nu deze, Hagar, is de Berg Sina in Arabië (dus niet Paran)."* Rijm Al-Fâsid dat op 24 km. van Al-Gaw ligt zou volgens Koenig kunnen worden vertaald als Kibroth Hattaävah, wat Graven van Gulzigheid betekent, maar we zullen zien dat dat niet klopt.

Er is een raadselachtig incident in Exodus 17:1-6, kort na de miraculeuze doortocht door de Rode Zee. Mozes wordt daarom ontzegd het Beloofde Land binnen te gaan. Waarom? Omdat hij voor drinkwater tweemaal op de rots had geslagen in plaats van eenmaal. Velen begrijpen niet waarom dat zo fout is. Is het ook niet. Het is door de manier van slaan. Hij

---

79) Lennart Möller toont op p. 127 1ste druk (p. 133 4e druk) een kaart van 'de Vaugondy' (Vaugoudy is typefout) en spreekt van een bergstreek terwijl de kaart een stad aangeeft.

zondigde vanuit een vlaag van woede. We kunnen concluderen dat het niet een waardig op de rots slaan was, maar een woedend meppen. De relevante passage luidt als volgt:

> «« Toen trok de hele gemeenschap van de kinderen van Israël volgens het bevel van de Heer in stadia verder 'naar' de wildernis van de Sinaï en ze legerden zich eerst in Refidim (het tiende kampement in tien dagen), maar er was geen drinkwater voor het volk. Daarom begon het volk tegen Mozes te klagen en zei: *"Geef ons water te drinken."* (…) Ze beten hem toe: *"Heb je ons soms uit Egypte gehaald om ons en onze kinderen en ons vee van dorst te laten omkomen?"* Toen sprak de Heer tot Mozes: *"Ga voor het volk uit en neem een paar oudsten van Israël mee. Neem de staf in uw hand waarmee u op de Nijl hebt geslagen en begeef u op weg. Zie, Ik zal daar vóór u staan op de rots tegenover de Horeb. U zult daarop slaan en er zal water uitspuiten, zodat de mensen zullen kunnen drinken."* En Mozes deed dat ten aanschouwen van Israëls oudsten. »» Opmerking: haast alle vertalingen zeggen 'vanuit' de Sinaï, maar dit is fout want volgens het overzicht van Numeri 33, met name verzen 14 en 15, is de scène van Refidim kort na de doortocht door de Rode Zee en vlak voordat het volk aankomt bij het Horeb massief. Wie beseft dat tussen Refidim en Kibroth Hattaävah (vers 16) ruim 14 maanden ligt?

Toen Mozes bij de Horeb woedend op de rots sloeg, wegens het gemor van het volk, werd hij zwaar gestraft, want men kon niet anders denken dat het Gods toorn was. Toen hij later, afdalende van het bergmassief, de wetstafels stuksloeg was dat tevens Gods toorn, maar hier in de vlakte tegenover de Horeb, nadien Massa en Meriba genaamd, was dat anders. Die woorden betekenen oproer en uitdaging. (Hebr. 3:9) De mensen snapten niet dat het uitsluitend zijn menselijke impuls was die deze woedeuitbarsting veroorzaakte. Psalm 95 zegt hierover: *"Verhard uw hart niet zoals bij Massa en Meriba."* Hier wordt het volk op de korrel genoemen waaruit blijkt dat Mozes' woede niet ongegrond was. Psalm 106:32-33 leest: *"Ook bij de waterplasssen van Meriba hebben ze Hem getergd (door het uitspuitende water waren waterplassen onstaan) en ging het Mozes om hunnentwil slecht, want ze hadden zijn stemming verbitterd zodat hem onbezonnen woorden ontsnapten."* Het was dus niet enkel onbeheerst meppen maar ook een onbeheerst spreken. Logisch toch? Wat normaal niet echt telt werd nu een zwaar vergrijp. Het zij vermeldenswaard dat in Psalm 95 staat dat God wegens de ergernissen zoals bij Massa en Meriba – dat slechts één der incidenten was – dit geslacht nooit het Beloofde Land zou binnengaan, hier 'Gods Rust' genoemd. In Numeri 20 is opnieuw sprake van een rots waar water uit spuit nadat Mozes tegen de rots 'gesproken' had, wat dus niet verward mag worden met de vertelling uit Exodus 17.

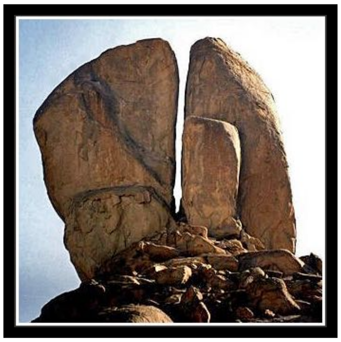

De door water gespleten rots tegenover het Horeb massief

2.8 – Na de Horeb

We gaan nu de episode bespreken van na de Horeb. Het boek Exodus vermeldt de gebeurtenissen die leidden tot de uittocht uit Egypte en vervolgens een jaar nadien. De gebeur-

tenissen die in het Boek Numeri zijn opgetekend beginnen veertien maanden later, want het eerste vers zegt: *"In de woestijn van de Sinaï sprak Jahweh tot Moses in de openbaringstent op de eerste dag van de tweede maand in het tweede jaar na hun uittocht uit Egypte."* Ze zijn dus ruim een jaar in de Sinaï gebleven. Tegen het einde van Numeri (hfst. 33) wordt een schematisch overzicht gegeven vanaf het begin tot het einde, wat ook het Boek Exodus omvat. Vervolgens komt het Boek Deuteronomium dat de geschiedenis in het veertigste jaar na de uittocht oppakt, zoals in het derde vers staat: *"Het geschiedde in het veertigste jaar, op de eerste dag van de elfde maand, dat Mozes tot de kinderen van Israël sprak."*

Kibroth Hattaävah geeft het eerste kampement aan nadat ze de Bijbelse Sinaï achter zich hadden gelaten want Numeri 33:16 zegt: *"Ze vertrokken uit de wildernis van (de Bijbelse) Sinaï en kampeerden bij Kibroth Hattaävah."* Een oppervlakkige lezing van Numeri 10:33 tot aan 11:34 geeft de indruk dat Kibroth Hattaävah zich op drie marsdagen van de Sinaï bevindt of minder dan 75 km. afstand.[80)] Een aandachtige lezing geeft anders aan. Eerst dienen wij in Numeri 11 het leesgedeelte te splitsen vanaf vers 4, wat trouwens in veel Bijbels reeds is gebeurd. De eerste drie verzen vertellen over het gemopper van het volk na drie dagen lopen.[81)] De straf is onmiddellijk en wordt toebedeeld door middel van vuur aan de uiteinden van de karavaan, dat betekent aan de zijkanten van de karavaan want volksverhuizingen met grazend vee hebben een geringe diepte om aan de achterkomers genoeg grasland te bieden (een grote karavaan kan dus 1 kilometer lang zijn en 6 breed). Door de vlammende straf moet het volk sterk geïmponeerd zijn geworden en zich een tijd lang koest hebben gehouden. De naam van die plaats is Thabéra (uitgebrande rustplaats), wat geen kampement is in de zin van vestigingsplaats maar slechts een tussenstop omdat het eerste kampement van deze tocht, conform Numeri 33, de plaats Kibroth Hattaävah zal zijn, vlak naast de Serabit el-Khadem berg, waar de 'Graven van de Joden' liggen, reeds aangehaald. Daar arriveren zij onder een verzengende hitte na een twaalfdaagse, misschien dertiendaagse, uitputtende voettocht (inclusief de eerste drie dagen naar Thabéra).

In Kibroth Hattaävah verlangde het *"gemengde volk onder hen"* naar vlees, wat niet verwonderlijk is na zo'n afmattende tocht (er staat niet zoals soms vertaald: 'de mensen in het midden van de karavaan'). We moeten weten dat dit uitschot niet uit Israëlieten bestond, wat na een zorgvuldige lezing van Exodus 12:38 naar voren komt. Dat er vreemdelingen waren blijkt ook uit het verslag bij de intrede van het Beloofde Land, want daar staat: *"Er was geen woord van al hetgeen Mozes geboden had dat Jozua niet voorlas aan de gehele gemeente van Israël alsook de vrouwen, de kinderen ...en de vreemdelingen, die met hen meegegaan waren."* (Joz. 8:35) Het is logisch dat zij, vreemdeling zijnde, minder ontbering wilden lijden. Nu dan, nadat ze in Kibroth Hattaävah zijn gearriveerd, gaan ze op hoge toon vlees eisen. Wat een lef! De Joodse Philo van Alexandrië, een tijdgenoot van Christus, beschrijft het gemengde volk in "De Vita Mosis" (1:147), en zegt dat ze met de Israëlieten optrokken en uit een gevarieerde groep mensen bestond als bij een allochtone groep die zich

80) De Horeb c.q. de Al-Lawz en Kadesh Barnea zijn volgens Deuteronomum 1:2 11 marsdagen of 275 km. van elkaar verwijderd, dus 1 marsdag staat gelijk aan 25 km.

81) De passage van Numeri 11:1-3 is reeds ter sprake gekomen in de allegorische verhandeling van Boek I onder § 12.

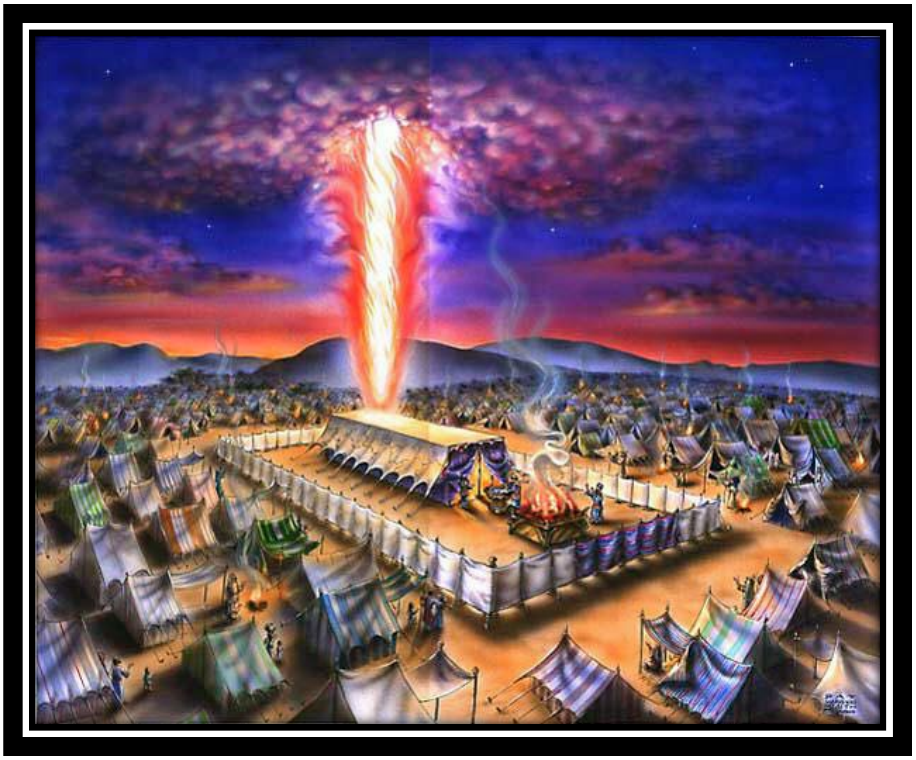

onder de ware burgers bevindt; voorts waren er degenen die uit een verbintenis tussen een Hebreeuwse vader en een Egyptische vrouw waren voortgekomen en als leden van hun vaders ras waren aanvaard; en ook die de fatsoenlijke vroomheid van deze mensen bewonderden en zich daarom bij hen hadden aangesloten; tenslotte waren er overlopers die tot erkentenis van de rechte weg waren gekomen op grond van de zwaarte en veelheid van de straffen die hun landgenoten hadden getroffen.

Flavius Josephus zegt van deze episode, wat een reis van zekere lengte aanduidt (Ant. 3:295): *"Mozes vertrok van de Berg Sinaï en nadat hij verschillende keren gestopt was, waarover wij niet zullen uitweiden, kwam hij bij een plaats Hazeroth geheten."* Hij situeert Hazeroth naast Hattaävah.

Zo komen wij tot de conclusie dat na de grote gebeurtenissen bij de Al-Lawz het volk afreist om via de noordelijke punt van de Golf van Aqaba terug te keren. Voortaan verblijven zij in Paran op het thans genoemde Sinaï-schiereiland. Zij wonen lange tijd in deze wildernis waarvan de noordgrens wordt bepaald door Kadesh Barnea, waarvandaan de spionnen op verkenning gingen van het Beloofde Land in wat nu de Negev Woestijn heet; en het zuiden door een bergachtig gebied, waarin ook het Sint Catherina Klooster ligt, wat naast de berg ligt waarvan men abusievelijk denkt dat het de 'Berg van God' is. Verdergaand komt het tenslotte uit op de Serabit el-Khadem mijnen, naast de nu geheten Golf van Suez. Die mijnen werden door de Egyptenaren geëxploiteerd; vanuit hun slavernij waren de Israëlieten daar goed mee bekend. Serabit el Khadem is Arabisch voor 'Hoogten van de Slaaf', wat een toepasselijke naam is wegens de duizenden slaven die daar eertijds zwoegden op zoek

naar turkoois, de geliefde siersteen uit die tijd. Daar het voltallige Egyptische leger door het watergeweld was uitgeroeid, hoefden de Israëlieten niets meer te vrezen en konden ze gerust op hun passen terugkeren. Volgens het boek Jasher hfst. 83 en 84 vertrokken ze 14 maanden na de uittocht uit Egypte van de Sinaï naar Paran, waar zij 19 jaar zouden verblijven. Na die lange periode trokken ze volgens hetzelfde boek naar het gebied ten oosten van de zuid-noordlijn getekend vanaf Etzion Geber, een gebied dat aan de Edomieten, Moabieten en Amorieten toebehoorde, in deze geografische volgorde. Na 19 jaar aan Edoms grenzen te hebben vertoefd, trekt het volk in de eerste maand van het 40e jaar weer naar Paran terug (opnieuw volgens Jasher), om de tenten op te richten in de omgeving van Kadesh. Daar leveren ze strijd met een Kanaänitische vorst, zoals in Numeri 21:1-3 staat beschreven. Vervolgens trekken ze weer richting oost, waar ze de strijd aanbinden met onder andere de Amorieten. Op dat punt is de Exodus na 40 jaar zwerven ten einde gekomen. Eindelijk mag het volk het Beloofde Land binnentrekken! We hebben nu het globale traject van de Exodus vastgesteld. De cirkel is rond.

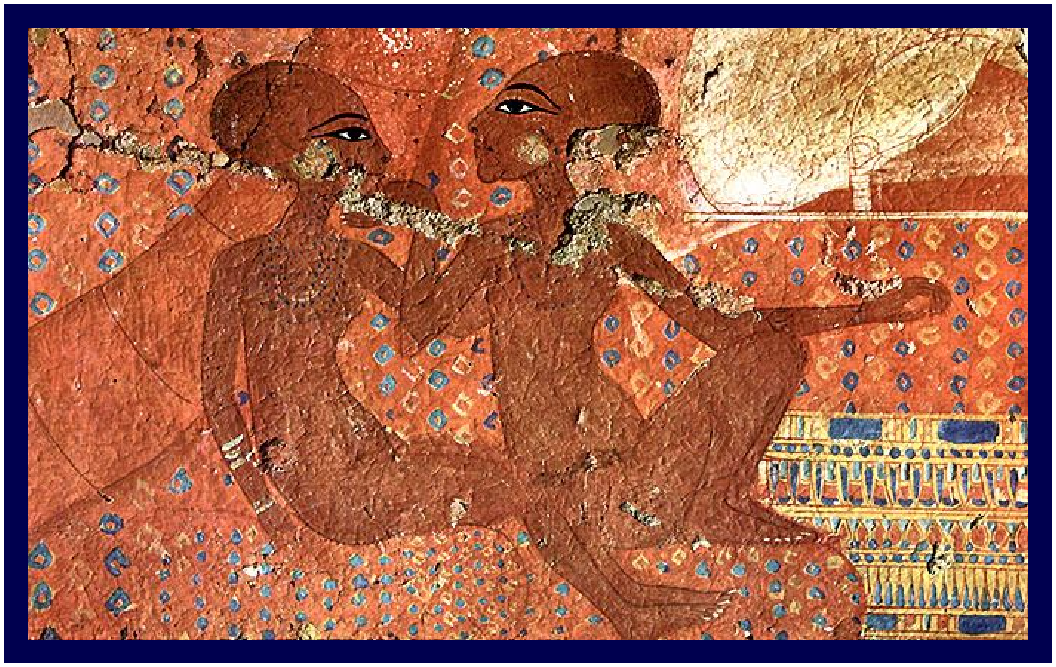

Na onze bespreking van de Exodus saga, gaan wij ons nu richten op de bevindingen uit dat tijdperk in het oude Egypte zelf, wat interessante aanknopingspunten biedt voor de Bijbelse vertelling.

2.9 – Een Divina Comedia

Ik wil opnieuw uw aandacht vestigen op “De Exoduszaak” van Lennart Möller. Hij schrijft aan het eind van zijn inleiding dat pogingen om documentatie te vernietigen vanuit verschillende kanten werden ondernomen door lieden die normaal niet in archeologisch onderzoek zijn geïnteresseerd. Het zou mij niet verbazen als dit te maken heeft met het feit dat hij een overtuigend verband wist te leggen tussen de Exodus en de achttiende faraonieke dynastie. Momenteel staat die periode bij de New Age beweging volop in de belangstelling als de meest glansrijke van het hogere weten, waarvan het occultisme en de hele rataplan een zegen en uitredding zouden zijn voor onze zieltogende maatschappij. Het liefst zouden zij al die ‘levensreddende’ kennis en praktijken als een vloed over ons willen uitstorten.[82)] De door Mozes gewonnen wedstrijd, waarin hij Gods krachten met de hofmagiërs mat, past niet in dat plaatje. Pas op het laatste moment, te laat!, kwamen de Egyptenaren tot het besef dat zij niet tegen Mozes de magiër hadden gestreden, maar tegen God zelf. (Ex. 14:21-26) De lezers weten bij voorbaat de uitkomst van dat gevecht, wat ze in het nadeel plaatst om

82) Het liefst zouden de vijanden van God al hun verderfelijke kennis en praktijken als een vloed over ons willen uitstorten. De Statenvertaling leest voor Jesaja 59:19 dat de vijand als een vloed zal komen, maar dat God dit middels een uitstorting van de Heilige Geest zal weerhouden. Er staat: “De Heilige Geest zal de banier tegen hen oprichten.” Het hier gebruikte Hebreeuwse woord voor banier houdt verband met toevlucht zoeken (onder de banier) in de trant ook van Psalm 62, waar God de gelovige een hoog vertrek aanbiedt of burcht. De tekst van Jesaja is een klassiek voorbeeld van de ruimte die het Hebreeuws biedt voor alternatieve vertalingen, want in de Willibrord vertaling uit 1975, die óók korrekt is, komt niet de vijand als een vloed aan, maar God.

een juiste voorstelling te maken van alle details, maar het verhaal wordt er niet minder spannend om. Wat voor ons vanzelfsprekend lijkt, hoeft dat niet voor de medespelers in deze divina comedia te zijn. De mensen, toen, mogen dom van hart zijn geweest, maar dom van verstand waren ze zeker niet. Vanuit hun denkwereld was het begrijpelijk dat ze de wonderen aan Mozes zelf en niet aan Jahwe toeschreven.

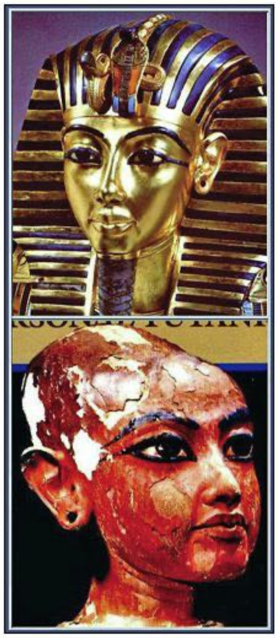

Een vergelijkbare situatie deed zich voor tijdens het publieke leven van Jezus. Wij weten van zijn maagdelijke geboorte, maar dit was toen nog niet bekend. Wetende dat Jozef van de vereiste Davidische lijn afstamde, konden de priesters Jezus niet als de Messias diskwalificeren: voor de lang verwachte Messias van Israël bleek Hij een geschikte adoptievader te hebben die óók een geschikte natuurlijke vader zou kunnen zijn geweest. Jezus verkondigde openlijk dat hij de zoon van God is – of dat God zijn Vader is – en alhoewel men begreep dat Hij zich daarmee aan God gelijk maakte, kwam het niet bij hen op dat hier waarheid in schuilde. Dat was ook niet voor de hand liggend, want men meende Jozef als zijn natuurlijke vader te kennen. Vanuit deze optiek is het niet godsmoord dat de Joden ten laste kan worden gelegd, wel het vermoorden van een groot profeet van wie men had kunnen vermoeden dat het de Messias was. Maar de blinden van hart zagen, net als destijds de Egyptenaren bij Mozes, in Jezus een magiër. Daarom mocht Jezus de magiër op sabbat niet werken. Bovendien zagen sommigen van het hoogste godsdienstige college uit die tijd, dat zelf uit magiërs bestond, in Hem een trawant van Satan. (Mk. 3:2, 22) Rabbi Yochanan onderwees dat *"Niemand tot het Sanhedrin kan worden aangesteld die niet lang van gestalte is en een wijze meester, volleerd in visioenen, van eerbiedwaardige leeftijd en de tovenarij beheerst…"* (Bab. Sanh. 17a) Pas nadat Jezus zijn vriend Lazarus uit de dood had opgewekt, moest hij geliquideerd worden, want toen werd het wel heel lastig om aan de goegemeente uit te leggen dat hij slechts een magiër was die de regels van een ordentelijke godsdienstpraktijk overtrad. (Joh. 11:48-50) Met andere woorden: magie was binnen het toenmalige Jodendom geoorloofd, maar een magiër moest zich wél aan de door de schriftgeleerden opgelegde regels houden.

Een heikel punt is dat Jezus op de sabbat genas. Jezus verdedigde tegenover de religieuze kaste zijn genezings'werk' op sabbatsdagen met argumenten die teruggrepen op de Joods-interpretatieve traditie, de zogenaamde halacha, die aangeeft wat acceptabel is, wat geboden is en wat verboden. In feite is het Nieuwe Testament een meesterstuk van halachitische traditie. Een nauwgezette studie wijst uit dat onze Heer en Meester zich altijd aan de soms uiterst gecompliceerde Joodse wetsnormen hield.[83)] Jezus werd onterecht bekritiseerd tenzij men ervan uitgaat dat Hij een magiër was die zich in de normale uitoefening van zijn functie op een gedeeltelijke genezing richtte. Maar onze Redder genas geheel en al, naar lichaam en ziel, hiermede zijn messiaanse aanspraken gestalte gevend. (Joh. 7:23, Luk. 5:20-25) En dat was de concrete zaak die de toezichthoudende instantie niet kon tolereren! Net als bij

Mozes werd zijn goddelijke zending ontkend. Daarom beschuldigden ze Jezus van overtreding van het sabbatsgebod. Daarom ook mocht Hij God niet zijn Vader noemen in wiens zending Hij stond (Joh. 5:17-18), een op het eerste gezicht vreemde aantijging, want God ‘vader’ noemen was destijds heel gewoon.[84)]

Ter verdediging van zijn zending, ook op de sabbat, wees Jezus meermaals op het gestelde in Hosea 6:6 waarin liefdedaden en barmhartigheid (chesed) prioriteit genieten over offerande. Op zijn beurt heeft het brengen van offerande prioriteit over het sabbatsideaal. De priesters en tempeldienaars moesten immers op de sabbatsdag werken om de eredienst en zijn offerandes en het bijbehorend heiligingsritueel te kunnen uitvoeren. (Mt. 12:5) God rustte weliswaar van zijn zesdaagse scheppingswerk op de daaropvolgende dag, die in de Bijbelse terminologie nog steeds gaande is, maar desondanks is Hij met zijn werken van barmhartigheid, verzoening, heiligmaking en gerechtigheid nooit gestopt, en dat geldt ook ten aanzien van zijn werken voor de instandhouding van het volbrachte scheppingswerk. Deze lijst biedt de maatstaf ter bepaling van welk soort menselijke arbeid op de Dag des Heeren geoorloofd is, ja ‘moet’ worden gedaan. Op grond daarvan kon Jezus na zijn zoveelste sabbatsgenezing zeggen, nadat Hij de lamme had genezen: *“Tot nog toe werkt mijn Vader en Ik doe (zijn type) werk.”* (Joh. 5:17) [85)] Gods werk verschilt van het onze omdat het zo nodig voorbij de grenzen van de natuurwetten strekt, in tegenstelling tot het werk van zowel de gewone man als de magiër. Tijdens de derde plaag over Egypte verhaalt de Bijbel: *“Het stof van de grond in heel Egypte was in muggen veranderd. Met hun toverkunsten*

---

83) Zie “The Sabbath Conflicts in John” van de Torah Club Volume IV (part 2 of 2) – First Fruits of Zion (www.ffoz.org) # 2010-11. Ook verschenen in de Messiah Journal, Issue 106, spring 2011/5771 (pp. 26-43).

84) Gerald Blidstein zegt in het begin van zijn boek uit 2006 “Honor thy father and mother: filial responsibility in Jewish law and ethics” (Eer uw vader en uw moeder: de verantwoordelijkheid van kinderen tegenover hun ouders in de Joodse wet en ethiek) dat God in het Judaïsme ‘Vader’ wordt genoemd omdat Hij de schepper is, levengever, wetgever en beschermer.

85) De Joodse halacha leert dat als iemand zijn woning op de sabbat verlaat, hij niets anders dan zijn eigen kleed op zijn schouders mag dragen. Alleen dingen mogen worden gedragen die absoluut noodzakelijk zijn. Zelfs zulke onbeduidende zaken als een zakdoek moeten thuis worden gelaten. Als het echter op een sabbat regent en je naar buiten moet, mag een regenjas worden gedragen en dat mag nog steeds nadat de lucht is opgeklaard. Zelfs mag deze worden gedragen nadat het object nutteloos is geworden. Thuis gekomen mag de persoon de regenjas neerleggen, alhoewel deze niet naar huis mag gaan ‘ten einde’ het neer te leggen. Dezelfde ratio gaat op voor een oude man die ‘s ochtends stijve benen heeft. In dat geval mag hij zelfs op de sabbat een wandelstok gebruiken, omdat hij de stok niet draagt, maar de stok draagt hem. Als in de loop der dag het wandelen beter gaat, wordt een punt bereikt dat de stok niet meer nodig is. Vanaf dat moment draagt de oude man de stok in plaats dat de stok hem draagt. Net als bij de regenjas mag hij de stok dragen totdat hij thuiskomt. Dit verklaart waarom de lamme van Bethesda (huis van genade), die door Jezus op een sabbat werd genezen, de opdracht kreeg zijn bed (of mat) bij zich te dragen. Het Joods leiderschap was het daar niet mee eens (Joh. 5:10-11): “Het is sabbat! Niemand mag dan zijn bed dragen. Maar antwoordde hij: Hij die mij genas, heeft mij opgedragen: Pak je mat op en loop.” Halachitisch correct liet Jezus hem zijn bed dragen nadat het bed hem niet meer droeg, omdat een situatie was ontstaan die te vergelijken is met de oude man en de stok.

probeerden ook de magiërs muggen te voorschijn te brengen maar slaagden daar niet in. Mensen en dieren zaten onder de muggen. Toen zeiden de magiërs tot Farao: Dit is de vinger Gods!" (Ex. 8:13-15) Bij de vorige plagen, van eerst de Nijl die in bloed veranderde en toen de kikkerplaag, konden de magiërs hetzelfde doen, alhoewel ze de plagen niet konden doen stoppen. Maar Jezus deed niet alleen Gods 'type' werk. Hij deed Gods werk zelf, want een door Hem genezene riep uit: *"Dat iemands ogen die blind geboren is, geopend worden – dat is nog nooit vertoond!"* (Joh. 9:32) Daarom kon Jezus verklaren: *"De mensenzoon is zelfs Heer over de sabbat."* (Mt. 12:8) De sabbat is voor dat soort werken zelfs de dag par excellence.

Tut-Ankh-Amon

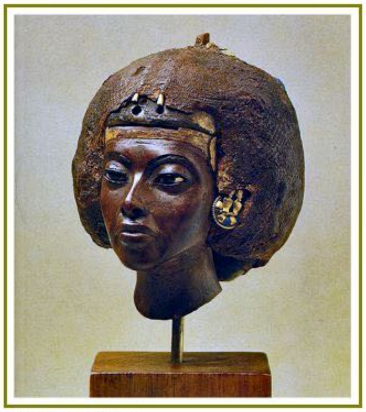

Queen Tiye

2.10 – De Chronologische Opvolging van de Farao's

Het is van belang dat de Exodus tot de 18e dynastie getraceerd kan worden. Allereerst wijst de vorm van de Egyptische karrewielen daarop, die op de bodem van de Golf van Aqaba liggen. Dat het dat tijdperk moet zijn, weet Möller ook vanuit een andere invalshoek te bezien. Zo is bekend, zegt hij, dankzij een medische papyrus met daarop een astronomische indicatie, dat de elfde maand van het negende jaar van Amonhotep I (de tweede farao van de 18e dynastie), exact in het jaar 1510 v. Chr. viel, hetgeen van cruciaal belang is voor onze berekeningen, zoals die van voetnoot 70.[86)] De vaststelling van de datum van 1510 v. Chr. hangt af van de plaats van observatie van het astronomische fenomeen (de helische opkomst van Sothis), in dit geval Memphis waar toen het residentiële paleis lag.

De ster Sothis, tegenwoordig gekend als Sirius, komt over als de felst schijnende ster aan het firmament. De oude Egyptenaren wisten dat midzomer de opkomende Sothis, net vóór de dageraad, de tijd aangaf dat de Nijlrivier begon over te stromen en daarmee zijn vruchtbare sedimenten aan de landbouwvelden afgaf. Dit was daarom een belangrijk chronologisch eikpunt, en het werd zo belangrijk bevonden dat dit het begin van het Egyptische

86) Lennart Möller verwijst voor de datering, die naar voren komt uit het medische papyrus, naar de New Encyclopedia Britannica (15e ed. 1985), naar ik aanneem onder de titel Amonhotep I. Het desbetreffende stuk uit de encyclopedie wordt op pagina 113 1ste ed. en p. 117 4e ed. van zijn boek geciteerd.

nieuwjaar inluidde. De opkomende Sothis blijkt ook een perfect eikpunt te zijn om het siderische jaar aan te geven, wat slechts weinig langer duurt dan het tropische jaar. Onze Gregoriaanse kalender is op het laatste gebaseerd. Het verschil tussen de twee wordt door de precessie van de equinoxen bepaald (als dag en nacht even lang zijn). Een siderisch jaar is ongeveer gelijk aan (1 + 1/26.000) of 1,000039 tropisch year.[87)]

Sirius en de Orion Constellatie boven de Elbus in Noord Iran
Sirius is de helderste ster (foto Antoon's Foobar, 25 jan. 2008)

87) Wat de discussie aangaat over het jaar van de opkomst van Sothis in Memphis, zie "A History of Ancient Egypt" van Nicolas Grimal, Librairie Arthéme Fayard # 1988 (p. 202). Van belang is Peter James' boek "Centuries of Darkness – A Challenge to the Conventional Chronology of Old World Archælogy" (Eeuwen in Duisternis – Een uitdaging aan de conventionele chronologie van de oude-wereld archeologie) - London # 1991, dat in samenwerking met I. J. Thorpe, Nikos Kokkinos en Robert Morkot & John Frankish werd gerealiseerd. De auteurs zeggen zelf: "Dit is het enige boek dat een serieus alternatief biedt voor de geaccepteerde datering van het oude Egypte en het Nabije Oosten [van de brons- tot ijzertijd]. Deze zeer controversiële studie haalt de basis van de oude chronologie onderuit. Als gevolg daarvan zijn de Mediterrane en Bijbelse archeologie in beroering." (http://www.centuries.co.uk/index.htm)

Sirius en een komeet, foto Michael Karrer

Volgens de Panin chronologie begon de Exodus in het jaar 1468 v. Chr. en volgens de door Möller gehanteerde chronologie ongeveer in 1446.[88)] Möller weet overtuigend te beargumenteren dat de titel Amonhotep was voorbehouden aan de farao; die van Tut-Mozes aan de kroonprins, die ook mede regeerde, en die zijn naam in Amonhotep veranderde als hij de troon besteeg (Amon betekent 'de verborgene' dat een andere naam voor Ra is, en hotep betekent 'is tevreden'). Na een gedetailleerde studie concludeert hij dat Mozes gekend werd als Tut-Mozes II en was voorbestemd om Amonhotep II te worden, maar dat is dus nooit gebeurd. Amonhotep III zou dan de farao zijn van het Rode Zee debacle. Tussen het 9e jaar van Amonhotep I en de Rode Zee doorgang liggen volgens de Panin chronologie 42 jaar, zodat Mozes in het elfde koningsjaar voor het aangezicht van Amonhotep wegvluchtte (Mozes keerde na 40 jaar terug in Egypte). De schatting van Bruce sluit iets minder goed aan omdat de afstand tussen de eikpunten nogal groot is, 64 jaar, maar dat is nog steeds binnen redelijke marges.[89)] Voordat de bijbelse Mozes de titel Tut-Mozes kreeg, heette hij anders, naar alle waarschijnlijkheid Senmut, dat 'moeders broeder' betekent. Die naam past goed bij een geadopteerde zoon omdat hiermee volgens de Horus legende wordt aangegeven dat het kind de reïncarnatie van zijn overleden vader was, de voormalige echtgenoot en tevens broer van zijn adoptiemoeder, en dat Senmut de indringer, alias Mozes, dus recht kon doen gelden op de troon, de jaloerse blikken van pretendenten ten spijt. Uit de Egyp-

88) Lennart Möller verwijst voor zijn Bijbelse chronologie naar F.F. Bruce: "Israel and the Nations" # 1963. De Panin chronologie is niet ongeveer, zoals die van Bruce, maar is exact, met dien verstande dat door een vervroeging van de geboorte van de Messias met twee jaar in antwoord op het vurige gebed van de Maagd Maria, cf. de zalige A. K. Emmerick, alle Panin-data 2 jaar later in de tijd komen, waarbij ook een andere geboortedatum voor Jezus wordt verdisconteerd. Mijn datum is 8 v. Chr. en die van Panin 4 v. Chr. Deze gegevens synchroniseren de Anno Mundi kalender met de Gregoriaanse. De Anno Mundi kalender start met de schepping van Adam. De Gregoriaanse kalender is onze huidige en start bij een foutief veronderstelde datum van de geboorte van Jezus. Deze verschillen tellen mee in de troonopvolgingskwesties van de 18e Dynastie. Zie voor Jezus geboortedatum "Proofs of the Life and Death of Jesus".

tische annalen weet men dat de figuur Senmut van eenvoudige kom af was, maar dankzij zijn adoptiemoeder Hatsheput snel in rang omhoog klom om (mede)heerser over Egypte te worden. Ook is bekend dat zijn natuurlijke ouders geen publieke rol van betekenis hadden. Hij was, uitzonderlijk genoeg nooit gehuwd en diezelfde Senmut, zo blijkt uit de annalen, werd plotseling van al zijn privileges ontdaan en verdween onder mysterieuze omstandigheden. Dit, en nog veel meer over Senmut, past wonderwel bij de Bijbelse canon. Men weet van de vermaarde Hatsheput dat zij na zes jaar regentschap de faraonieke titel Khnemet-Amon aannam (verenigd met Amon). Dit hing wellicht samen met de plotselinge verdwijning van Mozes c.q. Tut-Mozes II, en het feit wellicht dat zijn opvolger nog te jong was om te regeren.[90)] Om kort te gaan is er voldoende grond om aan te nemen dat de Exodus tijdens de 18e dynastie plaatsvond en dat de daarbij betrokken farao Amonhotep III was, de voorlaatste van dit roemruchte geslacht.

2.11 – De Egyptische stand van zaken na het Rode Zee Debacle

Het spreekt vanzelf dat de Farao en zijn krijgslieden graag meededen aan de strafexpeditie tegen de Hebreeën die nog maar net aan de Exodus begonnen waren. Omdat bij de laatste plaag alle eerstgeborenen waren gedood, had elkeen zijn persoonlijke vendetta tegen dat stelletje geitemelkers.[91)] Uit een inscriptie weten we dat Amonhoteps eerstgeborene de vermaarde Tut-Ankh-Amon was. Dus hij was het die aan die plaag stierf! [92)] De ontwikkelin-

89) Volgens de Bijbel vluchtte Mozes uit Egypte toen hij 40 jaar oud was en kwam hij terug om zijn volk te redden toen hij 80 was. Uit de Panin chronologie blijkt dat Mozes in Amonhoteps 11e koningsjaar wegvluchtte (1510-1468-40+9=11), waaruit volgt dat hij 30 was toen hij, samen met zijn moeder als co-regentes, Tut-Mozes werd. De Bruce-chronologie leidt tot het volgende: Mozes vluchtte weg in het 33e koningsjaar en was 7 toen hij Tut-Mozes werd. Möller smokkelt 11 jaar erbij om Mozes 18 te laten zijn toen hij Tut-Mozes werd, waaruit volgt dat hij in het 22e koningsjaar wegvluchtte. Op pagina 121 1ste ed. en p. 127 4e ed. van de “Exoduszaak” staat een passage die blijkbaar verkeerd werd gecorrigeerd nadat besloten werd om 11 jaar toe te voegen. Er staat: “Mozes begon zijn grafmonument te bouwen toen hij op zijn 33e Tut-Mozes werd.” Er had moeten staan: “Volgens het schema hiernaast heeft Mozes 22 jaar aan zijn grafmonument kunnen werken vanaf het ogenblik dat hij Tut-Mozes werd, functie waartoe hij op zijn 18e werd verheven.”

90) Ik opteer voor het volgende afwijkende schema t.o.v. Lennart Möller: “Amonhotep I heerst nog 6 jaar nadat Mozes is gevlucht, wat zijn heerschappij op 17 jaar brengt. Daarna wordt Hatsheput farao voor een periode van 5 jaar om vervolgens troonsafstand te doen ten gunste van Amonhotep II die toen blijkbaar de vereiste leeftijd had bereikt. Na 10 jaar op de troon sterft deze Amonhotep II. Amonhotep III wordt dan farao om 19 jaar later in de Rode Zee om te komen. Bij deze snelle opeenvolging dient beseft te worden dat volgens de huidige inzichten de gemiddelde leeftijd van de Egyptenaren slechts 35 jaar was.”

91) Stelletje geitemelkers vertolkt de mening van de Egyptenaren die een zeer lage dunk hadden van veehoeders. De Egyptenaren waren zelf akkerbouwers. Zelfs heden ten dage is het grootste ideaal van een Egyptenaar om een stukje akkerland te bezitten.

92) Men zou kunnen denken dat de farao, die door Mozes werd uitgedaagd, geen eerstgeborene was, want hij bleef leven. Het Boek Jasher laat ons echter weten (80:57): “Mozes zei tot farao, u weet dat u de eerstgeborene bent van uw moeder, maar vrees niet, want u zult niet sterven, want de Heer heeft bevolen dat u zult blijven leven opdat Hij u zijn grote macht en sterke uitgestrekte arm kan tonen.”

gen in Egypte na het Rode Zee debacle zijn fascinerend. Farao was met al zijn edellieden vergaan. Opnieuw werd het imperium met een opvolgingsprobleem geconfronteerd, een wel heel nijpend. Ramp op ramp hadden het land ontredderd achtergelaten. Lennart Möller citeert een belangwekkende brief waarin Thyia, die de weduwe was van Amonhotep III,[93)] aan de Hethietenkoning Suppiluliumas een zoon vraagt om mee te kunnen trouwen, een ongehoord verzoek dat veel wantrouwen opwekte. Was het soms een list om ruzie te maken? De vorstin antwoordt: *"Waarom zeg je: 'Ze trachten ons te misleiden?' Indien ik een zoon had, zou ik toch niet op zo'n vernederende wijze – voor mijzelf en mijn land – naar een buitenlandse mogendheid schrijven? Je gelooft mij niet en je durft het me zelfs te zeggen! Die mijn man was, hij is dood, en ik heb geen zoon. Moet ik dan misschien een van*

Eye Nefertite

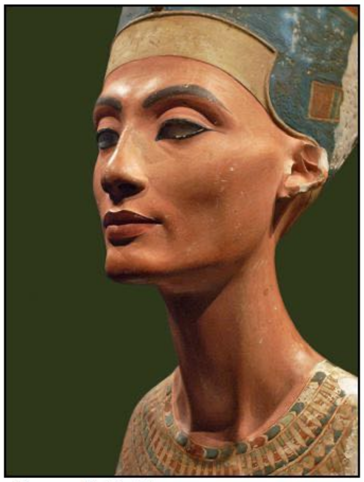

Queen Nefertite

mijn dienaars nemen en die tot echtgenoot maken? Naar geen ander land heb ik geschreven. Naar U heb ik geschreven…" Suppiluliumas laat zich door Thyia overreden en stuurt een huwbare zoon. Möller oppert dat Thyia met deze demarche gepoogd kan hebben om vriendschap met de oorlogszuchtige Hethieten te sluiten, voordat ze zouden ontdekken dat Egyptes legermacht een papieren tijger was. Dit kan aan het Egyptische regime een alibi hebben verschaft voor een non-interventie pact, een veronderstelling die past bij een brief

93) Volgens Möller kan de geciteerde brief niet van Thyia zijn omdat zij Akhen-Atons moeder was. Hij verliest uit het oog dat zij een door het recente onheil verweesde zoon en dochter kan hebben geadopteerd vanuit de faraonieke stam. De vreemde skeletafwijkingen, waaronder een absurd grote langwerpige schedel en verbazingwekkende heupafmetingen, bewijzen dat Achnaton en Nefertiti allebei van de faraonische lijn waren. Hun dochter Meritaten had dezelfde soort schedel. Dat hun schedels humanoïde zijn, wordt bewezen door het buitensporige hersenvolume (vervorming heeft geen invloed op het volume), oogkassen die ±25% groter zijn, dunner bot, maar het belangrijkste: de afwezigheid van de sagittale hechting, en ten tweede ligt het foramen magnum veel verder naar achteren (om voor evenwicht te zorgen). Thyia daarentegen was een gewoon iemand met normale schedelkenmerken. (Prof. Joann Fletcher en haar team slaagden er in 2003 in om de skeletten van deze drie te identificeren.)

uit het Amarna-archief waaruit blijkt dat Egypte niet meer bereid was haar Syro-Palestijnse vazallen tegen de oprukkende Hethieten militair te steunen, ondanks de wanhopige smeekbeden daartoe. Hier eindigt Möller zijn bespreking over het oude Egypte en concentreert hij zich verder op de wederwaardigheden van het volk Israël. Voor de New Age adepten begint het nu pas interessant te worden, want volgens hen culmineert het meest glansrijke van het hogere weten bij de opvolger, de ketterse Amonhotep IV, die gehuwd was met Nefertite 'de perfecte'.[94)] Zij was medeheerseres en regeerde nadat haar man was gestorven misschien nog een tijd alleen onder de naam Smenkhkara. En daarmee kwam de 18e Dynastie definitief ten einde. Het sluitstuk onder dat tweespan is heel bijzonder en staat te boek als de Amarna periode.

In de meeste boeken over het oude Egypte komt de Amarna periode ter sprake. In zijn vijfde regeringsjaar nam Amonhotep IV drie doorslaggevende besluiten, waar de recente gebeurtenissen in zijn rijk niet vreemd aan zullen zijn geweest: hij verandert zijn naam in Akhen-Aton, wat glorie van de Aton (zonne)schijf betekent, en start met de bouw van een stad op maagdelijk terrein, wat nu Amarna heet en in die tijd ongeveer 35.000 inwoners moet hebben geteld. Ook kondigt hij af dat voortaan slechts Aton aanbeden mocht worden met uitsluiting van het gehele pantheon. Zelfs Amon-Ra mocht niet meer aanbeden worden. Dit experiment werd door het volk en de priesterkaste gehaat. En dus werd na Akhen-Atons en Nefertites dood alles in het werk gesteld om iedere herinnering hieraan op de aardbodem weg te vagen en werd hun stad verlaten.

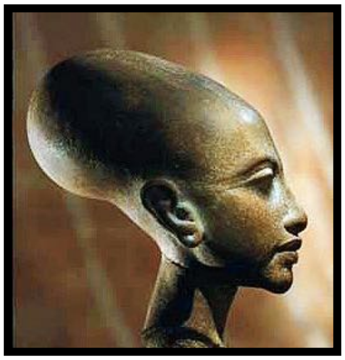

Akhen-Atons dochter

Omdat doorgaans de datering van een in uiterste instantie 'eventuele' Exodus altijd ná de 18e Dynastie wordt gesitueerd, is het wetenschappelijke establishment geneigd om de uitvinding van het monotheïsme aan deze Farao toe te schrijven en te veronderstellen dat Israëls cultus daar een verlaat afgietsel van was. Bij de Aton-aanbidding is geen kwestie van een afgebakende leer. Daarom is dit in strikte zin geen monotheïsme maar monolatrie, dat wil zeggen de aanbidding van één god zonder dat een alternatieve aanbidding ten principale onbestaanbaar wordt geacht. Einstein was volgens deze definitie een monolatrist. Hij aanbad de ratio, en dat was een keuze uit vele. Na kennis te hebben genomen van Einsteins briefwisseling concludeerde de Nobelprijswinnaar Ilya Prigogine: *"Einstein geloofde in de god van Spinoza, een god die met de natuur wordt vereenzelvigd, een god van opperste rationaliteit."* ("From being to becoming", p. 210)

Tel Amarna werd eind 19e eeuw ontdekt en het eerste boek daarover verscheen van de hand van Sir Flinders Petrie in 1894, "Tell el-Amarna" geheten. De psycholoog Sigmund Freud was er toen snel bij om op schrift te stellen: *"Indien Mozes een Egyptenaar was en indien hij zijn eigen religie aan de Joden heeft overgedragen, moet het voorzeker die van Akhen-*

94) Gewoonlijk wordt Nefertite vertaald met 'mooie vrouw', maar de correcte vertaling is 'de perfecte'.

Aton zijn geweest, de Aton-religie." Petrie schrijft in buitengewoon lovende woorden over Akhen-Aton: *"Zelfs nu is de wereld nog niet rijp voor zo iemand."* De bekende hedendaagse Egyptoloog James Breasted noemt hem de meest opmerkelijke figuur uit de oudheid. De lofzangen op Aton, die herhaaldelijk met Psalm 104 zijn vergeleken, worden door menigeen als weer een aanwijzing gezien dat wij met deze Farao van doen hebben met het meest indrukwekkend personage uit de oudheid, nog voordat zelfs sprake was van de Hebreeën. Een van die odes luidt op kenmerkende wijze: *"Lof zij U! Als U opklimt aan de horizon, O levende Aton, heer der eeuwigheid. Gehoorzaamheid komt U toe als U langs de hemel trekt om alle landen met uw schoonheid te verlichten (...) als U rijst verleent U [de koning] eeuwigheid; als U nederdaalt geeft u hem een plaats voor altoos. U baart hem in de morgenstond naar de gelijkenis van uw beeld."* Inderdaad, een prachtig stuk zelfverheerlijkend proza, maar niet subliemer dan bijvoorbeeld de oudere lofzangen op Ra. Er bestaan bovendien eerdere teksten met treffender vergelijkingen tussen de Egyptische en Israëlische wijsheids- en verhalende literatuur. Die paralellen zijn onmiskenbaar, maar om zinvolle conclusies te trekken moet de chronologie wél worden gerespecteerd! En dan blijkt dat het juist andersom is, dat de Egyptenaren de Amarna godsdienst van de Hebreën hebben afgekeken.

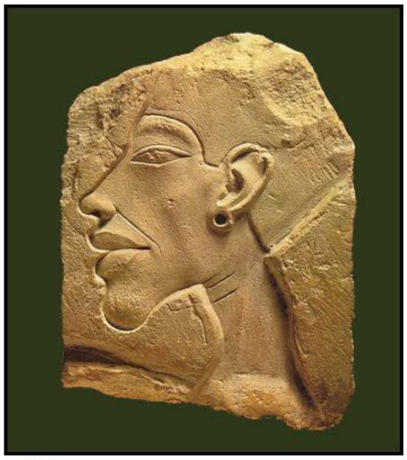

Akhnaton

Ad finem

APPENDIX 12

« De Ontdekking van de Verloren Ark van het Verbond »

Door Arthur & Rosalind Eedle (Lincolnshire, Engeland)
THE PROPHETIC TELEGRAPH nr 78, jan. 1996 (met aanvullingen van Hubert Luns)

Toen ik eind 1995 voor "The Prophetic Telegraph" schreef (in nr 73), eindigde ik met de aankondiging van de mogelijke ontdekking van de Ark van het Verbond. Dit heb ik nadien nagetrokken en heb daartoe afdoend bewijs gevonden. In mijn eerdere verslag stonden enkele fouten. Zo stelde ik dat de ontdekking in 1982 door Jonathan Gray was gedaan terwijl dat in feite Ron Wyatt (†1999) uit Nashville Tennessee was, waarvoor mijn excuses. Deze fout kwam door de schaarse informatie die twee maanden geleden ter beschikking stond. Nu in deze uitgave wil ik u de feiten mee-delen zoals Jonathan Gray die in zijn toespraak in een Londense kerk op zaterdag 7 oktober 1995 uiteen heeft gezet, waarvan we via een video-opname kennis hebben gemaakt. En we hebben ook een toespraak van Ron Wyatt beluisterd.

Inleiding

Dit is het verbazingwekkende verhaal van de ontdekking van de legendarische Verbondsark die het religieuze aandachtscentrum vormde van het Tabernakel in de woestijn en Salomons Tempel, maar daar kwam verandering in toen in de 6e eeuw v. Chr. de legers van Nebukadnezar Jeruzalem hadden verwoest. Sindsdien wordt er in de Bijbel geen melding meer van de Ark gemaakt. Een van de aprocriefe boeken vermeldt dat in die tijd de Profeet Jeremia de Ark van het Verbond bovenop de berg Nebo in een grot verborg om te voorkomen dat het Babylonische leger deze in handen zou krijgen. De passage luidt: (2 Makk. 2:4-8)

> «« Verder stond in hetzelfde geschrift dat de Profeet Jeremia door goddelijke inspiratie bevel had gekregen dat hij het Tabernakel en de Ark van het Verbond met zich moest meenemen bij de bestijging van de bergtop, dezelfde die Mozes was opgegaan om Gods beloofde land te zien. Daar aangekomen vond Jeremia een grot waar hij het Tabernakel, de Ark en het Reukaltaar liet brengen, waarna hij de ingang aan het zicht onttrok. Enige metgezellen trokken eropuit met de bedoeling de weg te markeren, maar ze konden de plek niet terugvinden. Toen dit Jeremia ter ore kwam viel hij tegen hen uit en zei: *"De plek moet onbekend blijven totdat God zijn volk weer samen brengt en hen zijn barmhartigheid toont. Dan pas zal de Heer dit alles openbaren."* »»

Inderdaad is de Ark ter bestemder tijd ontdekt, dat wil zeggen in de tijd waarin we nu leven. Maar dat was mij tot nu toe volledig ontgaan. Het bleek dat de Ark reeds op 6 januari 1982 was ontdekt, precies 14 jaar geleden. Op verzoek van de Israëlische regering is daar toen geen ruchtbaarheid aan gegeven. Alhoewel ik niet alle ins en outs ken heb ik begrepen dat er onlangs toestemming is gegeven om de vondst bekend te maken, maar nog niet de exacte locatie. Misschien, zo God het wil, is nu de tijd gekomen om de Ark en zijn kostbare inhoud (de twee verbondstafels) via de officiële media aan de wereld bekend te maken.[95)]

Voordat ik met het sensationele verhaal van de ontdekking begin, merk ik op dat het hele voorval door wonderen is omkranst. God heeft zijn zegel gezet op dit meest heilige object uit de geschiedenis. Het is duidelijk dat het grote betekenis heeft voor de dagen waarin we nu leven ten aanzien van de feitelijke omstandigheden ofwel zijn diepere betekenis. De impact die het zal hebben op het mondiale Jodendom kan nauwelijks worden overschat.

De Verbondsark moet daarbinnen verborgen zijn!

Het verhaal begint in 1978, toen Ron Wyatt aan het zwemmen was in de wateren van Ashkelon, een van de oude steden der Filistijnen aan Israëls westkust. Hij stootte zijn teen aan iets en ontdekte dat het de rand van een grote aardenwerk pot was. Verder onderzoek wees uit dat het een Kanaänitische grafpot was, waar archeologen al lang naar op zoek waren, maar die ze tot dusver niet hadden ontdekt. Toen de directeur oudheden te Jeruzalem dit nieuws ter ore kwam, was hij opgetogen. Deze schijnbaar toevallige gebeurtenis was de aanzet om een relatie op te bouwen die, zoals later bleek, een hoger doel zou dienen.

Kort nadien knoopte Ron een gesprek aan met de directeur oudheden, terwijl ze tegenover de klif stonden die zoals later bleek het ware Golgotha of Calvarië was (beide betekenen schedelplaats in respectievelijk Hebreeuws en Latijn). Plotseling schoot Rons arm naar voren en hij wees met zijn vinger: *"Dáár is Jeremia's Grotto - die puinhoop daar - de Ark van het Verbond moet daarbinnen zijn!"* Trouwens, Jeremia's Grotto of Heuvel (de puinhoop) was een nieuwe uitdrukking die nergens voorkwam in de gangbare literatuur. De directeur antwoordde spontaan: *"Dan moet je daarnaar zoeken."* Ron stond verbaasd over

95) Kanttekening van Hubert Luns: Nadat dit artikel meer dan 25 jaar in mijn archief had gelegen, lijkt de tijd gekomen om hier ruimere bekendheid aan te geven omdat thans, vanaf juli 2023, De Waarschuwing, ook wel de Verlichting van het Geweten genoemd, op Gods agenda staat. Zoals voorspeld zullen de Joden daarna in groten getale Jezus Christus, de gekruisigde, als hun Messias aanvaarden. Daarbij past dat de Ark van het Verbond, die nog steeds onder Golgotha verborgen ligt en waarop Christus' verzoenend bloed is uitgestort, door de Israëlische regering wordt geopenbaard.

zichzelf. Hij had daar helemaal niet aan gedacht en begreep niet waarom hij dat had gezegd. Dit is wonder nummer één; de enthousiaste reactie van de directeur en zijn verzoek om naar de Ark op zoek te gaan is wonder nummer twee - een hoogst ongebruikelijk aanbod gezien het feit dat het aan een buitenlander werd verleend en dat het ging om HET meest sacrale en gewilde object in de Joodse wereld.

Ron moest echter terug naar de Verenigde Staten en er ging een heel jaar voorbij voordat hij met twee anderen terugkeerde om met de opgravingswerkzaamheden te beginnen. Hij ontmoette de directeur opnieuw en hoorde dat de opgravingsplaats het gezamenlijke eigendom was van een Arabier en een Europeaan. Beiden moesten toestemming geven om daar te mogen graven. Verbazingwekkend genoeg gaven BEIDEN toestemming zonder zelfs maar te vragen waarnaar gezocht werd! Dit is wonder nummer drie.

Het opgravingswerk

En zo begon in 1979 het moeizame en tergend langzame karwei van het verwijderen van tonnen opgehoopt afval. De opgraving gebeurde om en nabij de voorkant van de Schedelplaats, niet ver van de Graftuin.[96)] Het werk begon bovenaan de helling. Zorgvuldig werd lading na lading afval verwijderd. Uiteindelijk stootten ze op een richel met drie uit de rotsbodem gehakte paalgaten. Elk van deze gaten was ongeveer 33 cm. in het vierkant en ze waren ruim 60 cm. diep. Bovendien zat bovenaan elk gat een ‘plug’ met vingergaten om ze eenvoudig te verwijderen. Het liet geen twijfel wat ze hadden ontdekt: **de plaats van de Kruisiging**. De houten executiepalen werden in deze gaten geplaatst, die na gebruik weer werden afgesloten.

Achter de paalgaten bevond zich een rotswand en ter hoogte van ongeveer 3,5 meter waren er nissen in de rots uitgebeiteld waarop de details van de misdaden van de gekruisigden konden worden uitgestald.[97)] De middelste was duidelijk de belangrijkste en gereserveerd voor de ergste misdadiger. De Bijbel zegt dat Pilatus opdroeg te schrijven: *“Dit is Jezus van Nazareth, de Koning der Joden”,* een denigrerende uitspraak die Kajafas en het Sanhedrin zeer verontwaardigden, maar ze hadden niet het recht dat te veranderen. Tussen het afval lagen munten, waarvan geen enkele recenter dan het jaar 130, wat aangeeft dat de plek daarna werd afgedekt en sindsdien nooit meer gebruikt. Deze datum is geschiedkundig juist, want de verwoesting van Jeruzalem was ten tijde van de Bar Kochba opstand in 132-135 na Chr.

Verdere opgravingen op dit niveau onthulden de overblijfselen van een gebouw dat 12 meter uit de rotswand stak en 6,7 meter breed was. Men vermoedt dat dit een kapel van de

---

96) De Graftuin grenst aan een rotsachtige helling die sinds het midden der 19e eeuw werd voorgesteld als Golgotha, maar dat is nooit serieus genomen.

97) Ron suggereerde dat deze nissen misschien voor de tabletten waren waarop de gepleegde misdaden werden geschreven. Een dergelijke aankondiging stond bekend als de ‘titulus’. Het Evangelie van Johannes lijkt aan te geven dat de titulus aan het kruis zelf was genageld, maar dat hoeft niet per se zo te zijn, want in het Grieks staat: “epi tou staurou”. Het voorzetsel epi staat in de genitief wat vertaald kan worden met ‘boven’ in plaats van ‘op’. Rons suggestie is daarom aanvaardbaar. Zowel in het Evangelie van Lucas als van Matteüs staat dat de titulus “boven zijn hoofd” was, maar dat kan op verschillende manieren worden uitgelegd.

eerste Christenen was, die de offerplaats van hun meester vereerden. Dit idee vond steun in de ontdekking van een enorme ronde steen op de vloer van dit gebouw, nabij het paalgat. Die steen had een doorsnede van 4 meter en was bijna 60 cm dik. Het is bekend dat men dit soort stenen gebruikte om voor rotsgraven te rollen. Deze was echt enorm en woog 4,4 ton!

Ron Wyatt begon te zoeken in de buurt van de Graftuin, ook wel Gordons Graf geheten. Deze werd in 1882 door Generaal Gordon gevonden toen hij van de Chinese campagne terugreisde. Gordon had twijfels over de traditionele kruisigingsplaats bij de Heilig Grafkerk, waar Helena, de moeder van Constantijn de Grote, in het jaar 326 het Ware Kruis had gevonden. Desalniettemin kon het niet in aanmerking komen voor Calvarië, omdat in 26 AD die plaats BINNEN de bewoning lag terwijl het volgens Johannes 19:17 en Hebreeën 13:12 erbuiten had moeten zijn. Rons Schedelplaats ligt ten noordwesten, net iets voorbij de Damascuspoort aan de hoofdweg naar Samaria toe en voldoet aan de eis van BUITEN JERUZALEM. Zo leidde Rons zoektocht naar de feitelijke plaats waar ze Jezus hadden gekruisigd en ook begraven!

Doorslaggevend bewijs

Tijdens de graafwerkzaamheden werden, zoals gezegd, twee gaten in de muur ontdekt net iets meer dan vier meter uit elkaar waarin ijzeren staven pasten voor de ‘verzegeling’ van de graftombe, die zich dus op de executieplaats zelf bevond of heel dichtbij. De ijzeren staaf rechts, naar het graf kijkend, ontbrak, maar de linker was er nog en vertoonde alle tekenen dat hij door een machtige hand was afgebroken. Dit gaf duidelijk aan dat de enorme steen die in de kapel boven lag, de steen was die de ingang naar Jezus’ graf had afgedekt. Het was, zoals de Schrift verklaart, een zware steen, en er zouden veel mannen nodig zijn geweest om die terug te rollen, links iets tegen de helling op. Maar degene die de ruim vier ton zware steen had verplaatst, deed dat ZONDER de vijf centimeter dikke ijzeren staaf te verwijderen. Het was dus het werk van de engel die, zo wordt verteld: *“de steen wegrolde”,* een conclusie die ook de hogepriesters moeten hebben getrokken, reden waarom de op wacht staande soldaten niet werden gestraft. Overigens kon de steen niet naar rechts zijn gerold omdat er een zwaar blok in de geul was gefixeerd, die moet hebben gediend het te stoppen als deze omlaag rolde. Onlangs is in Jeruzalem de graftombe van Herodes de Grote ontdekt,[98)] waarvan de sluitsteen 137 cm mat, iets meer dan een derde van de enorme steen die Jozef van Arimathea voor zijn eigen graf had laten maken, die hij zo ruimhartig had aangeboden om als Jezus’ ‘laatste’ rustplaats te dienen.

De opgraving had inmiddels het doorslaggevend bewijs geleverd dat dit de echte kruisigingsplaats was en dat de vroege kerk een herdenkingskapel had gebouwd op die plaats bovenop de grote steen. Het was al bekend dat de Schedelplaats de traditionele plek was voor begrafenissen, Moslim, Joods en Christelijk. En dat het in de oudheid diende om misdadigers te stenigen. In de Misjna wordt het ‘Beth ha-Sekelah’ genoemd, letterlijk ‘Huis van Steniging’. Hier moet Stefanus zijn gestenigd. Het werd ook als de publieke executie-

98) Uiteindelijk, in 2007, kondigde Ehud Netzer van Hebrew University aan dat er na 35 jaar speurwerk onweerlegbaar bewijs bestond van Herodes’ rustplaats. “Een Nieuwe Ontdekking lost het Mysterie op van de Bloedigste Tiran uit de Bijbel” bazuinde de London Daily Mail.

plaats gezien van Joodse misdadigers. Nog in het begin van de 20e eeuw spuwden Joden naar de heuvel, gooiden stenen en vervloekten Jezus als de *"vernietiger van hun natie"*. Dit alles onderschrijft dat dit de echte plaats is waar Christus werd gekruisigd en ook begraven.

Verder onderzoek bracht een ander belangrijk feit aan het licht. In het middelste paalgat, dat van Jezus' kruis, vonden ze links een rotsspleet. Dit was het bewijs van de aardbeving die plaatsvond toen Jezus stierf. Deze vondst was uiterst belangrijk, maar dat werd men pas veel later gewaar. De opgravers moesten eerst nog de ingang vinden naar de grot waar zich de Ark bevond. Het werk was uitputtend en ging traag omdat het afval vracht na vracht moeizaam moest worden weggesleept. Na twee jaar graven waren de drie mannen vermoeid geraakt en enigszins ontmoedigd. Tegen die tijd waren ze bezig met het graven van een smalle geul tegen de rotswand aan met plaats voor één man tegelijk. Ze werkten dus om beurt terwijl de andere twee boven konden uitrusten.

De ontdekking van de Ark van het Verbond

Ondanks de monotonie van de arbeid en de groeiende tegenzin, bleven ze stug volhouden en hakten ze zich een weg totdat ze op een punt waren gekomen waar zich de ingang van een grot leek te bevinden. Het stelde weinig voor maar was groot genoeg om een sprankje hoop te geven. Het was 6 januari 1982, vier jaar nadat Ron door de voorzienigheid geleid tegen de directeur had geroepen over Jeremia's Grotto. Voortvarend hakten ze door om de ingang breder te maken maar het vrijgekomen gat was nog steeds te klein om er doorheen te kruipen. Ron gaf een zaklamp aan een tengere jongeman, de zoon van de Arabier die mede-eigenaar van het land was. Het lukte hem naar binnen te kruipen, maar hij schoot snel weer terug en zag lijkwit als een spook. *"Wat zit daarin? Wat is daar!?"* riep hij uit en heeft nooit meer willen praten over wat hij gezien had. De opening werd vergroot totdat Ron erdoorheen kon kruipen. Het was twee uur 's middags. Hij bleek in een ruimte te zijn beland met veel opgehoopte stenen met een diepte van 6,7 meter tot aan de achterkant, vier en een kwart meter breed en zo'n twee en een halve meter hoog, van vloer tot plafond. Voor hem stonden de heilige voorwerpen uit Salomons Tempel: het brandofferaltaar, de tafel voor de toonbroden en het reukaltaar. Ze waren met huiden overdekt. Daaroverheen lagen stukken hout met daarbovenop rotsbrokken en stenen.

Opgewonden baande Ron zich langzaam een weg over de stapel rotsbrokken naar de achterkant van de grot. Zijn zaklamp bescheen een scheur in het plafond waarop een zwarte substantie was neergeslagen. Onmiddellijk daaronder bevond zich het deksel van een grote stenen bak die tot bijna aan het plafond reikte. Op die bak lag een hardstenen plaat, maar deze was in tweeën gebarsten en het kleinere deel was iets opzij geschoven en bevond zich net onder de scheur van het plafond. De zwarte substantie zat ook op het deksel, op de plek waar de barst zat. Plotseling pasten alle stukjes in elkaar. Deze zwarte substantie moet het BLOED zijn dat door de spleet was gezakt op - op wat? OP HET VERZOENDEKSEL BOVENOP DE ARK VAN HET VERBOND,[99)] die veilig in die enorme stenen bak werd bewaard. Dit is wonder nummer vier. Ron zakte in elkaar en bleef drie kwartier bewusteloos liggen. Bijgekomen kroop hij naar buiten en vertelde over de verbijsterende vondst. De directeur oudheden werd geïnformeerd en haastte zich naar de plek. Toen hij de grot probeerde binnen te gaan zakte zijn rug in elkaar en moest hij naar het ziekenhuis worden vervoerd,

waar hij bijna twee weken lang verlamd bleef liggen. Hij gaf te verstaan dat hij nooit meer zou proberen om Jeremia's Grotto binnen te gaan om de Ark te aanschouwen, en bij implicatie gold dat ook voor de mensen die onder zijn autoriteit vielen. Dit is wonder nummer vier. Waarom? Omdat de Ark voor nieuwsgierige ogen verborgen moest blijven totdat de Israëlische autoriteiten een protocol hadden opgesteld voor de juiste aanpak wanneer de politiek-religieuze situatie in de wereld daar aanleiding toe zou geven.

Niet lang daarna nam Ron een speciale boor mee om in de stenen bewaarplaats een klein gaatje te maken. Met behulp van een colonoscoop kon hij de Ark in zijn behuizing waarnemen, met name de kroonlijst rondom het Verzoendeksel. Dit gaf onomstotelijk aan dat in deze bak de Ark was opgeslagen. Op een dag duwde hij een stalen meetlint door de rotsspleet omhoog, waar het bij het kruisgat tevoorschijn kwam. Zijn helper pakte het vast om Ron te waarschuwen dat het erdoor was gekomen. Het meetlint gaf aan dat de spleet door 6 meter vast gesteente liep!

Priester met efod

Nadat de grote stenen hoop was geruimd, nam Ron met zijn polaroidcamera foto's van de grot. Na 90 seconden ontwikkeltijd bleek de foto wazig te zijn, niet in zijn geheel maar net over het gedeelte waar de stenen bak stond waarin de Ark lag opgeslagen. Hij maakte toen opnames met zijn kleinbeeldcamera. Deze foto's vertoonden dezelfde mist. Een videocamera gaf hetzelfde resultaat. Er was iets vreemds aan de hand waardoor het object zich voor de buitenwereld aan het zicht onttrok. Dit is wonder nummer zes. Ik heb deze videobeelden bekeken; in de ruimte is alles duidelijk waarneembaar behalve waar de stenen bak is, want ervoor hangt een gouden mist. Ron heeft op de afbeelding de omtrek van wat hij met zijn ogen had gezien ingetekend. Op de tekening hebben de cherubijnen een menselijke gedaante en ze houden hun vleugels over de Ark uitgespreid.

De voorwerpen die Ron kon identificeren, naast de reeds vermelde voorwerpen, waren de volgende: de gouden menora (zevenarmige kandelaber), een geweldig groot zwaard, de efod

99) Er staat geschreven bij Jezus' binnenkomst in Jeruzalem: "Zie, uw koning komt tot u, zachtmoedig en gezeten op een ezelin en een veulen, zijnde het jong van een jukdragende ezelin." Het Hebreeuws voor ezel kan worden gezien als een beeld van de verzoening, want 'chamor', een wettisch onrein beest, wordt hetzelfde geschreven als 'chamar' voor pek. Het vale grijs van de ezel doet aan de kleur van pek denken, waarvan het Hebreeuws ook put van slijm betekent, bevlekken en in moeilijkheden geraken, beeld van de zonde die aan ons vastkleeft. Het wijst ook op 'kippur', het Hebreeuws voor verzoening, wat met 'met pek insmeren' (of bedekken) verband houdt. De uitdrukking komt voor in Genesis 6:14 waar God Noach beveelt om de Ark van binnen en van buiten met pek in te smeren of te bedekken. Het is opmerkelijk dat verzoening in het Hebreeuws de uitgangsvorm 'kaphar' kent (meervoud kippur als in Yom Kippur), met de betekenis van bedekken. Noachs boot van uitredding moet er net zo dofgrijs hebben uitgezien als die ezel. Staat niet in Jacobs testament: "Juda bindt zijn jonge ezel aan de wijnstok en het veulen van zijn ezelin aan de edelste wijnstok; hij wast zijn kleed in de wijn en zijn mantel in wijndruivenbloed." Van oudsher werd deze passage uit Genesis 49:11 op Jezus betrokken, want Hij zegt van zichzelf (Joh. 15:1): "Ik ben de ware wijnstok". In "Ancient Christian Commentaries on Scripture" wordt Ambrosius aangehaald, die "Hij wast zijn kleed in de wijn en zijn mantel in wijndruivenbloed" laat teruggrijpen op Jesaja 49 (i.h.b. verzen 18 en 22).

(borstplaat met 12 stenen), een mijter met een ivoren granaatappel op de punt, een sjekelgewicht en een aantal olielampen. Het zwaard zou best dat van Goliath kunnen zijn geweest. De menora die als veroveringsbuit op de Triomfboog van Keizer Titus is afgebeeld, moet een replica zijn geweest, die na terugkeer uit de Babylonische ballingschap werd vervaardigd. Er waren ook andere voorwerpen, maar deze kon Ron niet thuisbrengen. Hij verklaarde dat de Ark nog steeds de stenen tafelen bevat en dat zich aan de achterkant van de Ark een klein open hokje bevindt dat de intacte wetsrollen bevat, geschreven op dierenhuiden.

De vondst moest geheim blijven

In dit stadium besloot een Joodse functionaris geheel onverwacht dat alle verdere werkzaamheden op de opgravingslocatie moesten worden stopgezet. Dat was een zware slag, en Ron en zijn vrienden baden God dat Hij zou ingrijpen. Het gebed werd bijna onmiddellijk verhoord, want de man kreeg een hartaanval en stierf. Dit is wonder nummer zeven.

Een andere man was heel nieuwschierig en wilde weten wat er gaande was. Hij probeerde bij Ron uit te vissen waarmee hij bezig was en waar het werk werd uitgevoerd, maar Ron weigerde dat te zeggen. Deze man hield echter voet bij stuk en volgde het gezelschap stiekem tot hij observeerde waar ze mee bezig waren. Hij riep een persconferentie bijeen voor de volgende ochtend om 9 uur en trof voorbereidingen om hun geheim op straat te gooien. Maar diezelfde ochtend, een uur vroeger, werd hij dood aangetroffen in een steegje, badend in een plas bloed, waar hij door de PLO was neergeschoten voor een zaak die hier niets mee te maken had. Dit was wonder nummer acht.

Toen de Joodse autoriteiten van deze vondst hoorden bevonden ze zich in een lastig parket. De religieuze extremisten, Joods en Islamitisch, zouden zich nietsontziend over de Ark gaan ontfermen als ze van de echtheid overtuigd waren. Er is al een poging geweest de Rotskoepel op te blazen, de Arabische heilige plaats die boven de veronderstelde plaats ligt waar Abraham zijn zoon had willen offeren. De Rotskoepel staat op de Tempelberg en veel Joden zouden er alles voor over hebben om in plaats daarvan hun nieuwe Tempel te bouwen. De bekendmaking van de verblijfplaats van de Ark van het Verbond zou het begin kunnen zijn van een beroering die het Midden-Oosten in een ‘heilige oorlog’ van onvoorstelbare gruwel en verwoesting stort omdat de verschillende partijen zich het eigendomsrecht zouden willen toekennen.

Deswege vroeg een woordvoerder van het Israëlische parlement aan Ron om een deur voor de grot te bouwen, het met aarde te bedekken en er struiken te planten om de locatie te verbergen. En daar is het de afgelopen 14 jaar [en nu al meer dan 40 jaar] bij gebleven. Ik heb geen idee wat ze op dit moment in Israël van plan zijn, maar als ze besluiten de vondst van de Ark openbaar te maken vraag ik me af waar dat toe zal leiden. Zal de Heer het toestaan? De vreemde gebeurtenissen tot nog toe, geven aan dat God veel belang hecht aan zijn heilig ‘meubilair’.

Jezus’ Bloed stroomde neer op het Verzoendeksel

Maar het verhaal is nog niet af! Zoals gezegd zat er een scheur in de rots, links van het middelste paalgat, hetgeen door een aardbeving moet zijn veroorzaakt. Inderdaad zegt de

Bijbel dat toen Jezus de geest gaf een zware aardbeving ontstond waardoor het voorhangsel van de Tempel doormidden scheurde (door het uitwijken van de immense stenen pilaren waartussen het hing). Pas toen Ron Wyatt de verblijfplaats van de Ark nader had onderzocht, realiseerde hij zich wat zich had afgespeeld. Er bleek een grote hoeveelheid opgedroogd 'menselijk bloed' aan de scheur in het plafond te zijn vastgekoekt, gesitueerd linksboven het Verzoendeksel. Bovendien lag ook bovenop de afdekplaat van de stenen bak veel opgedroogd bloed, precies op en in de barst zelf, waaronder het Verzoendeksel lag. Onderzoek bevestigde dat de scheur vanaf het paalgat naar de scheur in het plafond leidde. Dankzij de goddelijke voorzienigheid kon via dat kanaal en via de barst in de opbergbak het offerbloed tot bovenop het Verzoendeksel (כַּפֹּרֶת kapōret) stromen, waarmee aan de wettelijke conditie van de Thora (het Oude Testament) werd voldaan.

Er staat geschreven dat – NADAT Jezus was gestorven en de rotsen waren gescheurd – een Romeinse soldaat de zijde van de Heer met zijn speer doorboorde en zo Jezus' hart doordrong. De Bijbel zegt dat er toen *"bloed en water"* uitstroomde. De Heer was gestorven aan een gebroken hart, verpletterd door de kwelling van het dragen van de last der zonde van deze wereld. Zijn dood was niet de normale dood van een gekruisigde. Zijn lijden overtrof dat van alle anderen. De benen van twee misdadigers werden gebroken om hun dood te bespoedigen waarmee aan de Joodse wetgeving werd voldaan dat de executie voltooid moest zijn vóór de sabbat, die op die dag om ongeveer 6 uur 's avonds begon.

En zo spleet God de Vader de rots om het bloed van zijn Zoon vanuit de speerwond door het nieuw gevormde kanaal naar het Verzoendeksel te laten stromen. Laat dat even inzinken. De Profeet Jeremia had de Ark zo'n zes eeuwen eerder in de grot geplaatst zonder enige kennis van de gebeurtenissen die op Goede Vrijdag zouden gaan plaatsvinden. De Romeinen die de paalgaten uithakten wisten absoluut niet wat er onder hun voeten lag, noch dat ze het CENTRALE gat op precies de juiste plek situeerden. Totdat de Heer stierf kon er geen bloed naar beneden stromen omdat het kanaal ontbrak. Dankzij deze unieke samenloop van omstandigheden werd dat mogelijk gemaakt.

Dit was geen louter toeval omdat alles precies moest SAMENVALLEN om het zo te laten gebeuren. Nooit was sprake van een menselijk ontwerp. Het was volledig Gods werk vanuit de Hemel, die het einde vanaf het begin kende en regelde dat het zo gebeurde. Dit is wonder nummer negen, een wonder der wonderen.[100)] In de Hebreeënbrief staat: *"Het bloed van stieren en bokken kan de zonde niet wegnemen (...) maar Gij hebt Mij een lichaam bereid (...) en zie, Ik kom om uw wil te doen, O God. (…) Door zijn eigen bloed is Hij voor eens en voor altijd het Heilige binnengegaan en heeft voor ons de eeuwige verlossing verkregen."* (Hebr. 10:4-7, 9:12)

Geen der oudtestamentische offers was bij machte de zonde weg te nemen. Alleen het bloed van de Zoon van God vermocht dat. Toch werden de ontoereikende offers van het volk van Israël geaccepteerd dankzij hun geloof in Gods woorden die ook tot uitdrukking kwamen in de op schrift gestelde offerwetten. Daar Jezus het Lam was dat geslacht was vanaf de grondlegging der wereld (Op. 13:8) kon God in zijn voorkennis de offers van zijn volk aanvaarden VOORDAT Christus in de wereld was gekomen. Golgotha is de spil van de geschiedenis. De Israëlieten keken vooruit, wij kijken terug, beiden vanuit geloof. De eersten naar wat er zou gaan gebeuren, de anderen in herinnering van wat er gebeurd was.

Jezus’ Bloed toont dat Hij geen menselijke vader had

Voordat Ron de grot afsloot, nam hij iets van het gedroogde bloed mee dat bijna tweeduizend jaar ongestoord bewaard was gebleven en bracht het voor onderzoek naar een laboratorium. Met een microscoop was het mogelijk de chromosomale samenstelling van het bloed vast te stellen. Ron beschrijft dit in zijn toespraak in Nashville (YouTube: Ron Wyatt talking about JESUS’ blood sample). Daarin legt hij uit dat normaal menselijk bloed 46 chromosomen heeft, 23 van elke ouder. Het Y-chromosoom van de man bindt zich aan de X van de vrouw. Alle 23 van de moeder waren aanwezig, en de 24e (meer chromosomen waren er niet) was een AFZONDERLIJKE Y (dus mannelijk), in feite een onmogelijke chromosoomtelling, hetgeen bewijst dat HIJ GEEN MENSELIJKE VADER HAD. Dit is wonder nummer tien. God had het bloed bewaard totdat de mens de technologie had om een chromosoomtelling van het bloed te doen, om aldus aan te tonen dat de maagdelijke geboorte geen mythe is maar VASTSTAAND FEIT.

Dit zijn de tien wonderen die verbonden zijn met de ontdekking van de Ark van het Verbond. Ron zei dat er misschien nog andere zijn die hij over het hoofd heeft gezien. Maar deze volstaan om ons verbazingwekkend extra bewijs te geven van Christus’ zoenoffer. Moge dit onze evangelische ijver in de hoogste versnelling zetten. Ik bid dat dit kleine document van nut is om die aan te wakkeren. Aarzel niet dit bericht te verspreiden. Er rust geen copyright op. We vragen alleen COMPLETE kopieën te maken om misverstanden en onduidelijkheden te voorkomen.

Ik wil nog een nieuwtje vertellen in verband met bovenvermelde omstandigheden. Ik heb een gewaardeerde vriend en broeder in Christus die gepensioneerd arts is. Onlangs, in een opgewonden telefoongesprek met mij zei hij dat Ron Wyatts getuigenis over de chromosoomtelling bij hem de vraag had doen opkomen of het voor iemand mogelijk zou zijn om bloed te hebben dat zo verarmd is in chromosomale inhoud. Omdat hij een man van geloof is, maar ook met realiteitszin, legde hij dit aan de Heer voor en vroeg om een duidelijk teken dat alles goed zat.

Luttele dagen later pakte hij de New Scientist op van 7 oktober 1995 en op pagina 16 zag hij de volgende kop: “The boy whose blood has No Father”. Hij kon zijn ogen niet geloven! De schrijver, Philip Cohen, citeerde een artikel van David Bonthron en collega’s van de University of Edinburgh in “Nature Genetic” (Vol. 11, p. 164) waarin hij van een driejarig jongetje sprak van wie een deel van zijn witte bloedcellen twee X-chromosomen bevat, het

100) Een grondspleet, ook wel aardspleet genaamd, is een lange smalle scheur of lineaire opening in de aardkorst. Dat wordt meestal veroorzaakt door een spanning die de sterkte van het gesteente overschrijdt, waardoor het gesteente langs zijn zwakste vlak zijn cohesie verliest. Grondspleten ontstaan op natuurlijke wijze, bijvoorbeeld door aardbevingen. Een zwak vlak is precies wat het zegt: het is een vlak waarlangs een rots zwak is. Zoiets ontstaat door een aantal factoren variërend van breuken (het gesteente is al bezweken in dat vlak), minerale splijting (vanwege hun kristalstructuur breken de meeste mineralen bij voorkeur in één richting) tot een laag zwakker materiaal in een gelaagd gesteente (meestal in sedimenten). Geen van deze factoren is van toepassing op de spleet waardoor het bloed van Christus gutste, wat betekent dat de geometrie van de opening zelf op een bovennatuurlijke gebeurtenis wijst. Misschien was de opening onmiddelijk na zijn ontstaan breder en dat voor zeer korte tijd, zodat het bloed vrij naar beneden kon vallen naar zijn nauwer wordende bestemming 6 meter lager.

signaal voor een vrouw, en slechts 23 chromosomen had. Om kort te gaan legden ze uit dat de waarschijnlijke oorzaak een zelfactiverende onbevruchte eicel was geweest die vervolgens (na zeer korte tijd) op de normale manier was bevrucht. Het sperma zou slechts een DEEL van de reeds gedeelde eicel zijn binnengedrongen, waardoor dit hoogst ongebruikelijke effect van twee soorten cellen ontstond. Bonthron was van mening dat de opmerkelijke genetica van deze jongen door de combinatie van een aantal zeer ongebruikelijke omstandigheden was gecreeërd, die zich in een zeer kort tijdsbestek afspeelden. *"Ik verwacht niet dat we dat ooit nog eens terugzien",* zei hij.

Weer een wonder! Mijn vriend had informatie verkregen over een ongelooflijk zeldzame aandoening. De timing van het New Scientist artikel was een waar godsgeschenk. De chromosomen van de kleine jongen kwamen niet overeen met die van onze Heer, maar impliceerde wat Cohen "gedeeltelijke parthenogenese" noemde (maagdelijke/asexuele voortplanting). Dit houdt in dat een mens normaal kan functioneren met een aanzienlijke vermindering van het aantal chromosomen, zoals in Jezus' bloed. (Zie Naschrift voor meer details.)

De Gedachteniskerk van Mozes op de Berg Nebo

Vermeldingswaardige zaken

Tot slot, hoe zit het met die andere gevallen van ontdekte verbondsarken? Ik heb dit tot het laatst bewaard om niet af te leiden van het WARE verhaal door op zijpaden te gaan.

Ik vind het interessant, zelfs intrigerend, om te beseffen dat Steven Spielbergs film "Raiders of the Lost Ark" in 1981 blijkt te zijn geïntroduceerd, dus net een jaar eerder. Ik herinner me dat ik er destijds naar keek en mij afvroeg wat daar de bedoeling van kon zijn geweest, want hij was van Joodse afkomst. De bovennatuurlijke invloeden die hij aan de sacraliteit van de Ark toeschreef, toonden overeenkomsten met de vondst van de echte Ark.

Aan het eind van datzelfde jaar kwam er een aankondiging van een ander team waarin werd verteld dat ze de Ark hadden gevonden in een grot op de berg Nebo, de berg waar Mozes het Beloofde Land overzag voordat hij stierf. Dit team werd geleid door Tom Crotser uit Kansas USA, en omvatte Jim Bollinger en de beroemde astronaut Jim Irwin. Irwin was al eerder geïnterviewd door Richard Baker van BBC Televisie, die vroeg: *"Wat ga je nu doen?"* Waarop hij ondermeer zei: *"Ik help de Ark van het Verbond te vinden in Jordanië."* In het kerstnummer 1981 van "Far Eastern Berean" verscheen een citaat uit de "Straits Times of Singapor" met de kop: *"Men stelt de verloren Ark te hebben gevonden!"* En zo

gebeurde het dat Tom Crotser in januari 1982 door BBC-1 werd geïnterviewd (op de dag dat Ron Wyatt de doorgang naar Jeremia's Grotto openbrak). Hij liet toen een foto zien van de Ark in een onderaards complex dat bij opgravingswerkzaamheden kort voor de Tweede Wereldoorlog was ontdekt en nog steeds onder de hoede staat van het Franciscaner klooster van de Pisgah op Nebo (pisgah betekent 'top').[101)] Bij hoge uitzondering kreeg Crotser toestemming om naar de Ark op zoek te gaan. Verder stond ook iets van deze strekking in de Jerusalem Post. In de augustus 1986 uitgave van de "Hope of Israel Ministries" stond een gedetailleerd verslag.[102)] We kunnen ons afvragen waarom het Crotser wel lukte om een scherpe foto te maken terwijl Wyatt daar niet in is geslaagd. Ik laat het aan mijn lezers over om over die vraag na te denken. Er is verder weinig aandacht aan deze vondst geschonken en verdere bezichtigingen zijn tegengehouden, een beleid waar Crotser zich in kon vinden. Hij zei desgevraagd: *"God heeft mij gezonden om de Ark te localiseren; het lag niet op mijn weg het te openen, noch om het in de openbaarheid te brengen."*

Een Amerikaanse archeoloog, David Lutz, stelde: *"Een rabbijn vertelde me dat deze ontdekking niet alleen de bouw van de tempel op de Berg Moriah in Jeruzalem zou bevorderen, maar ook het einde inluiden van de diaspora, de verspreiding van het Joodse volk. Het zou net zo invloedrijk zijn als een bevel van de Almachtige aan alle Joodse mensen om naar het Beloofde Land terug te keren. Voor ons Christenen zou het een duidelijk signaal zijn dat we het einde van dit tijdperk naderen en aan het begin staan van het Messiaanse Rijk."*

Waarom zou juist nú deze gebeurtenis op Gods kalender staan? Bevinden we ons op het 'kruispunt der geschiedenis'? Dat noopt ons om een keuze te maken. Ik ben niet in een positie om te voorspellen of de Israëlische regering momenteel in actie zal komen (in 1996), maar de feiten zijn reeds in bredere kring bekend en worden her en der gepromoot. Dit zorgt

---

101) In de vierde eeuw bouwden Egyptische monniken een klein klooster op de top (pisgah) van de Nebo ter nagedachtenis aan Mozes, die daar stierf. De Franciscanen kochten de site in 1932 en ondernamen opgravingswerkzaamheden en herbouwden een groot deel van de basiliek. Tijdens de exploratie ontdekten ze de grot met zijn kostbare inhoud. De nieuwe basiliek heet de "Memorial Church of Moses". Paus Benedictus bezocht de plaats in maart 2000 in gezelschap van Koning Abdullah en diens echtgenote. De basiliek, die de archeologische overblijfselen overdekt, werd totaal gerenoveerd en in 2016 heropend.

102) Op hun website gecombineerd met een andere stond het volgende verslag van het bezoek van Tom Crotser: "Een vergunning werd verleend door het Franciscaner centrum in Amman om naar de Ark op zoek te gaan. De ingang naar de grot was niet ver weg. De nacht was gevallen toen we een tunnel ingingen van meer dan 10 meter lang, 1,20 breed en manshoog. Een primitieve muur belemmerde onze doorgang, maar door een opening konden we één voor één daardoorheen. Aan het einde van de volgende tunnel, zo'n 100 meter lang, stootten we op een tweede muur. Nadat we stenen naar beneden hadden gehaald, gingen we na elkaar een kleine grot in van ongeveer 3 bij 3,5 meter. In het licht van onze zaklantaarns konden we een groot object ontwaren dat met huiden was overdekt. De draagstokken lagen in een bundel gewikkeld aan de zijkant. De aanwezigheid van de Heer was zo sterk dat ik even aarzelde om de bedekking te verwijderen. Nadat we dat hadden gedaan zagen we een kist die niemand van ons durfde aanraken. De kist was 159 cm lang en 95 cm hoog en breed. Na foto's te hebben gemaakt trokken we ons terug van die ontzagwekkende plek. Vreemd genoeg vonden we wel de Ark maar niet de gouden cherubijnen (engelen) die daar bovenop horen. Het Verzoendeksel ontbrak! Het zou vlakbij in een grot kunnen zijn want er lagen veel grotten aan die gang."

op zich al voor de nodige opschudding. In ieder geval spoort het krachtig aan om ons door een godvruchtig leven voor te bereiden op de glorierijke Wederkomst van de Heer.

Op grond van de Bijbelse profetieën hebben velen projecties gemaakt. Men zegt dat we geduld moeten hebben omdat er nog veel dient te gebeuren om aan de voorwaarden van de wederkomst te voldoen. Door zo te denken doen we de urgentie van de woorden van onze Heer teniet: *"Waakt en bidt, want gij kent dag noch uur. Nogmaals: waakt."* (Mt. 24:42) Het interpreteren van profetieën, in het bijzonder in onze huidige Christelijke dispensatie, is nooit eenvoudig geweest. Door Zijn wederkomst op de lange baan te schuiven, is het heel goed mogelijk dat we onszelf juist datgene onthouden wat nodig is om onze lampen te trimmen en voorbereid te zijn. Het blijft hoe dan ook ongewis. Ik ben van mening dat we in dagen van hartstochtelijke verwachting leven en dat het betaamt om *"het vooruitzicht van zijn verschijning lief te hebben"* en *"onszelf te reinigen zoals Hij rein is"*.

Dus wat is het object op Nebo? Ik beschuldig Crotser niet van leugenarij. Absoluut niet. Hij heeft zeker iets gevonden. Maar wat? Mijn gok is dat het een REPLICA is van de echte Ark, die in Jeremia's dagen ergens in een grot werd verstopt. Waarom zou de profeet dat doen? Hij was iemand van grote integriteit ten opzichte van de Heer, maar onder mensen leefde die tot op het bot oneerlijk waren, zelfs onder zijn EIGEN volk. Ze zouden elke beweging van hem bespieden om te weten te komen wat hij van plan was. Dan zou wellicht IEMAND de Ark vinden en van zijn schatten ontdoen. Als list maakte hij een replica en deed alsof het de echte was, die zich conform het verslag van Makkabeeën op de Nebo werd verborgen.

Er is nog een ander vermeldenswaardige zaak ter afsluiting van dit artikel. In 1992 schreef de bekende archeoloog Graham Hancock "The Sign and the Seal: the Quest for the Lost Ark of the Covenant". Het is het verslag van zijn zoektocht vanaf begin jaren tachtig naar de Ark, die volgens een zeer oude traditie met de grootste toewijding en eerbied in Aksum Ethiopië wordt bewaakt door een volk dat een vreemde mengeling is van Joden- en Christendom. Hancock heeft geen toegang gekregen tot het gebouw waar deze Ark ligt. De enige bewaker is een maagdelijke monnik die de heilige grond tot aan zijn dood niet verlaten mag. En het kan nauwelijks toeval zijn dat ook hier in het begin der jaren tachtig een nieuw licht begon te schijnen.

De Encyclopedia Britannica verhaalt dat Koning Salomon een zoon had verwekt bij de Koningin van Sheba, heerseres over wat nu Ethiopië en Yemen heet. Nog geen twintig jaar later reisde hun zoon Menelech naar Jeruzalem, waar hij zeer goed door zijn vader ontvangen werd, die hem vroeg welk geschenk hij wenste. *"De Ark van het Verbond",* antwoordde hij, wat natuurlijk werd afgewezen. Menelech was niet blij met deze weigering, en gaat het verhaal verder, lukte het hem met een aantal metgezellen om de Ark in het holst van de nacht te stelen en naar Ethiopië te transporteren, waar deze tot op de dag van vandaag wordt bewaard. Een prachtig maar uiterst onwaarschijnlijk verhaal. Het zou het volk van Israël in grote verlegenheid hebben gebracht als ze hadden ontdekt dat hun voornaamste cultusobject was ontvreemd. Dit zou een 'heilige oorlog' hebben ontketend om de zaak recht te zetten. Maar nee, in de Joodse annalen is daar geen sprake van. Wat wordt dan in Aksum zo zorgvuldig bewaakt? Ik meen dat het een tweede replica is vergelijkbaar met die op de Pisgah van de Nebo, misschien niet uit Salomons tijd maar teruggaand naar de tijd van de Profeet Jeremia of daaromtrent.

NASCHRIFT OP APP. 12

Bij Parthenogenesis zou het Y-Chromosoom moeten Ontbreken

In het XY-geslachtsbepalingssysteem hebben vrouwen twee soortgelijke chromosomen (XX), homogametisch genaamd. Mannen hebben twee verschillende soorten chromosomen (XY), heterogametisch genaamd, waarvan de Y uit het sperma stamt. Niet door een man bevrucht, zou aan Christus' bloed het Y chromosoom moeten ontbreken, maar dan had hij nooit een man hebben kunnen zijn! Bij parthogenese (asexuele voortplanting) kan men 23 chromosomen verwachten in plaats van 46, en het resultaat kan alleen maar vrouwelijk zijn, zoals bij konijnen proefondervindelijk vastgesteld. Het bewijs voor Christus' maagdelijke ontvangenis is verkregen uit de telling van 23 chromosomen +1. De plus 1 is een miraculeus toegevoegde Y.

Interessant is een uniek geval van gedeeltelijke parthenogenese beschreven in de New Scientist (1998 issue Oct. 1995), getiteld: "The boy whose blood has No Father", waarvan men dacht dat het waarschijnlijk te wijten was aan de spontane mytose (celdeling) van een onbevruchte ovocyt (vrouwelijke eicel). Waarschijnlijker is dat het werd veroorzaakt door een mislukte penetratie van het plasmamembraan door een spermatozoïde, waarbij het ene deel van de reeds eenmaal gedeelde ovocyt op de gebruikelijke manier door een ander sperma werd bevrucht met als resultaat twee soorten genetica. **Het is de penetratie van het celmembraan (een soort eierschaal) die mytosis in gang zet**, maar het artikel laat dit buiten beschouwing, alhoewel dit gekend is.

Het aantal chromosomen van Christus' bloed kan nader geverifieerd worden, want er bestaan bloedmonsters van Christus dankzij bijvoorbeeld het Eucharistisch wonder van Lanciano in Italië, daterend uit de 8e eeuw. Om de chromosomen in Christus' bloed te kunnen onderzoeken, moet dit eerst tot leven komen want in dood bloed is dat onmogelijk. Diverse kerkelijke onderzoeken of 'erkenningen' zijn sinds 1574 op dit bloedmonster uitgevoerd. In 1970-1971, en tot op zekere hoogte opnieuw in 1981 toen door Odoardo Linoli, professor anatomie en pathologische histologie, scheikunde en klinische microscopie, onderzoek werd gedaan. Mogelijk is er nog bloed bechikbaar van het onderzoek dat in 1981 werd afgesloten om dat voor een telling te gebruiken – nadat het eerst tot lichaamstemperatuur is opgewarmd vergezeld van gebed.

Wat Christus' bloed betreft is een interessant onderzoek verricht op de bloedtranen van 'huilende iconen'. Al tientallen jaren doet zich het merkwaardige fenomeen voor dat op veel plaatsen ter wereld standbeelden van Maria, maar ook prenten van Jezus, spontaan bloedtranen beginnen te huilen. Een afbeelding van de Madonna met het kindje Jezus begon op 3 mei 2003 bloedtranen te huilen in de slaapkamer van Pater Pietro Maria Chiriatte in Alberobello, Zuid Italië. Op 27 mei 2004 begon ook een andere nabije afbeelding, voorstellende het gelaat van de lijkwade van Turijn, bloedtranen te huilen. In beide gevallen werd dit bloed naar het genetisch laboratorium van de universiteit van Bologna gestuurd, dat grote reputatie geniet op het gebied van DNA-onderzoek. De resultaten voor beide bloedmonsters waren identiek: het betrof menselijk bloed van het type AB, maar opvallend was dat de genetische kenmerken van het Y-chromosoom nog nooit eerder waren waargenomen en niet overeenkwamen met de gegevens van 22.000 proefmonsters uit 187 verschillende bevolkingsgroepen, die in de databank van de universiteit zaten. Het rapport concludeerde dat dit bloed zo zeldzaam is dat het bijna uniek is, omdat er statistisch gezien één kans op twee miljard is dat deze typologie voorkomt. Er wordt in de informatie die mij ter beschikking stond geen melding gemaakt van een chromosoomtelling.

• Zie: WYATT ARCHAEOLOGICAL RESEARCH - https://wyattmuseum.com.

De Spreektaal onder de Joden in Jezus tijd

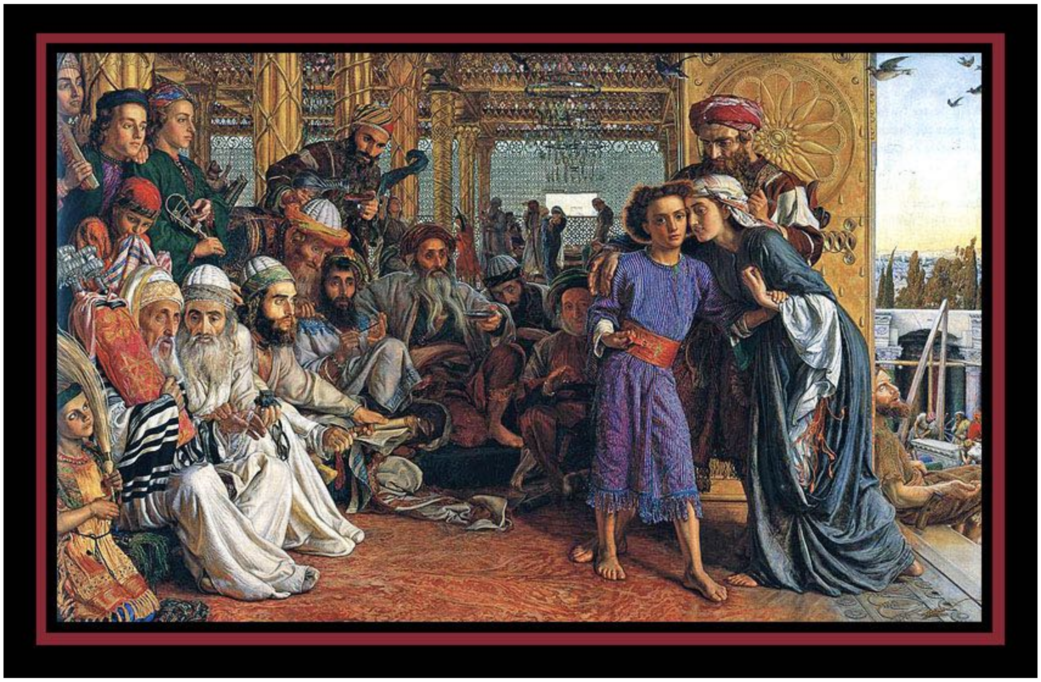

De ontdekking van de Zaligmaker in de Tempel, William Holman Hunt (Sudley House)

2.12 – Hebreeuws werd Hebreeuws genoemd!

De Dode Zee rollen, die in elf grotten werden ontdekt in het decennium tussen 1946 en 1956, hebben waardevol inzicht verschaft in de gebruikte taal in Judea tijdens de Tweede Tempel periode. Ik citeer nu uit "The Dead Sea Scrolls: A New Translation" van Michael Wise, Martin Abegg Jr en Edward Cook (HarperCollins # 1996):

> «« De kopieën van Bijbelse boeken niet meegeteld, is ongeveer een op de zes Dode Zee rollen in het Aramees. Maar de grote meerderheid van de rollen bestaat uit Hebreeuwse teksten. Het Hebreeuws was blijkbaar de belangrijkste literaire taal voor de Joden in dit tijdsgewricht. Enkele teksten wijzen op het gebruik van Hebreeuws voor zowel spraak als schrift. Hiermee wordt aangegeven dat het rabbijns Hebreeuws (een soort dialect) geen artificiële constructie was, maar simpel een ontwikkeling vanuit het gewone Hebreeuwse spraakgebruik uit Bijbelse tijden. De rollen hebben daarom bewezen dat de laat Tweede Tempel Joden verschillende Hebreeuwse dialecten bezigden en daarnevens Aramees (als ondergeschikte taal). Een kleine minderheid van de rollen was in het Grieks geschreven. De ontdekking daarvan heeft ons een verdere blik vergund in de taalkundige (en religieuze) complexiteit van de Joodse gemeenschap uit de eerste eeuw. »»» (pp. 9-10) De verspringingen in de tekst zijn niet aangegeven.

In Jezus tijd was onder de plaatselijke bevolking Hebreeuws de voertaal in Judea, en niet Aramees, wat thans de heersende opvatting is onder Israëlische geleerden, hetgeen niet betekent dat er in deze regio geen Grieks werd gesproken en dat Jezus als hij daar voor een

groter publiek sprak geen Grieks sprak. Immers, de meeste bezoekers van Judea, ook zij die uit Galilea kwamen, spraken geen vloeiend Hebreeuws en velen kenden totaal geen Hebreeuws. Jeruzalem was een drukbezochte stad met groot internationaal allure, in rustiger tijden maar vooral tijdens de grote feesten. Volgens Wolfgang Reinhardt en anderen - lijkt een bevolkingsaantal voor Jeruzalem onder de Romeinse overheersing van tussen de 60 tot 120 duizend aanvaardbaar, zelfs aan de bovenlimiet hiervan tijdens de twintiger jaren van onze Christelijke jaartelling. De enorme aantallen Paasgangers moeten daarbij worden opgeteld. Veertig jaar na de Kruisiging waren dat er volgens Flavius Josephus minstens drie miljoen, wat een betrouwbare schatting lijkt omdat het vanuit verscheidene invalshoeken wordt bevestigd en Flavius die aantallen vanuit zijn eigen ervaring kende. Immers, hij was in Jeruzalems glorietijd - in het jaar 66 AD - ongeveer dertig jaar oud. (Ant. 17:213-14, Bell. Jud. 2:280, 6:423-29) Dit plaats de beschrijving van de uitstorting van de Heilige Geest in perspectief, wat vijftig dagen na Jezus Kruisiging geschiedde:

> «« Nu vertoefden er (tijdens het Pinksteren) te Jerusalem godvrezende Joden uit alle volken onder de hemel. Bij dat geruis (als van een hevige windvlaag) liepen de mensen te hoop. Ze stonden verwonderd dat iedereen hen in zijn eigen taal hoorde spreken. Ze raakten buiten zichzelf van verbazing en zeiden: *“Zie, zijn allen die daar spreken geen Galileërs? En toch horen wij allen ze in onze eigen moedertaal spreken? Parten, Meden en Elamieten; bewoners van Mesopotámië, Judea en Kappadócië, van Pontus en Azië, van Frúgië en Pamfúlië, van Egypte en de streken van Lybië bij Cyrene, en Romeinse kolonisten, Joden en proselieten, Kretenzen en Arabieren. We horen ze in onze eigen taal Gods grote werken verkondigen.”* »» (Hand. 2:5-11)

Christelijke geleerden houden aan het gevestigde standpunt vast dat Hebreeuws een uitgestorven taal was in Jezus tijd en een functie vervulde die vergeleken kan worden met dat van het tegenwoordige Latijn. Het woord ‘Hebreeuws’ in het Nieuwe Testament wordt door hen steevast vertaald met Aramees, alsof het een etnische vorm betrof. Vlaams is bijvoorbeeld een etnische aanduiding en niet taalkundig, want Vlaams staat gelijk aan Nederlands. Als in een toeristenverslag in het Engels staat dat er mensen waren die Nederlands spraken gaat men niet vertalen dat ze Duits spraken alhoewel die twee talen op elkaar lijken. Zo belachelijk is het om Hebreeuws te vertalen met Aramees. Het Aramees heeft een aparte aanduiding en heette toen Syrisch (of Suristi) en werd ook wel Chaldees genoemd (Chaldaïsti). Hebreeuws heette toen Hebreeuws! Het zij vermeld dat het Aramees, waarin taalvariaties bestaan, waarschijnlijk een van de belangrijke voertalen was onder de niet-Joodse bevolking van het Beloofde Land en het werd veel in de Joodse diaspora gebruikt (de verspreiding onder de volken), en dat is een vaststaand feit. Het belang van het Aramees als voertaal in het Midden Oosten bekken kan nauwelijks worden overschat. Zo was de verspreiding van het Christendom in dat werelddeel zonder die taal ondenkbaar geweest. De allereerste vertalingen van de Evangeliën zijn daarom in het Aramees. Aramees was dus een belangrijke taal in dat deel van de wereld waar het concurreerde met het Grieks. We moeten ook niet verbaasd staan dat het plat-Grieks uit die tijd (de koinè), en natuurlijk ook het Hebreeuws uit die tijd, leenwoorden had uit het Aramees. Een voorbeeld daarvan is het woord gehenna dat 12x voorkomt in het Grieks geschreven Nieuwe Testament. Gehenna is een Aramese term die gewoonlijk wordt vertaald met Hel. De mensen in Jezus tijd wisten dat dit het dal van (de zoon van) Hinnom was, waar misdadigers een oneervolle begrafenis

kregen en ze begrepen dat daarmee in overdrachtelijke zin de Hel werd bedoeld, een plaats van eeuwigdurend geween en tandengeknars. Het is algemeen bekend dat als leenwoorden in een taal voorkomen de grammaticale structuur en zinsbouw van die taal gehandhaafd blijft. Het feit dat in het Grieks van de Bijbel hier en daar Aramese woorden naar boven komen drijven, bewijst daarom niets ten nadele van de stelling dat in Jezus tijd in en rondom Jeruzalem Hebreeuws werd gesproken.

Nochtans bewijst het kruisopschrift in verschillende talen, dat de reden van Christus veroordeling aangaf, dat als Aramees werd gesproken in Judea en het verdere land van het Beloofde Land die taal niet echt meetelde, want deze taal ontbrak in het opschrift. We gaan ervan uit dat Pilatus, die de teksten samenstelde, en gewend was Latijn te spreken en uit Tarragona in Spanje kwam waar men geen Aramees sprak, vasthield aan de plaatselijke gewoonte. In Lukas 23:38 staat dat het opschrift *"Dit is de Koning der Joden"* in het Grieks, Latijn en Hebreeuws was geschreven. Er staat Hebreeuws, niet Aramees, zoals sommigen het willen zien. Dit wijst erop dat in plaats van Aramees het Grieks daar de meer courante taal was, die naar verondersteld mag worden ook onderling door de gewone Joodse burgers werd gesproken in de contreien van Judea die wat verder lagen van het bruisende religieuze leven in Jeruzalem, waar ze minder in contact kwamen met het gesproken Hebreeuws; voor de religieuze praktijk was dat anders. Meesttijds predikte Jezus in Galilea waar Hij natuurlijk Grieks sprak indien niet in een synagoge.

Dat Jezus ten oosten van Galilea aan de overzijde van het meer, het land van Gerasa geheten, werkend in de priesterlijke dienst der genezing, Hebreeuws sprak – zie Marcus 7:34: "Effatha" (Ga open!) – bewijst nog niet dat Hij daar ook in zijn 'veldpreken' Hebreeuws sprak. Effatha is een Hebreeuwse werkwoordvervoeging die volgens de regels van het spel in het Grieks is omgezet vanuit het Hebreeuwse Hiffatha dat de gebiedende wijs enkelvoud is (de nifal vervoeging). Ter illustratie: de klank 'Hi' wordt in Griekse letters met 'E' weergegeven, zoals in Gehenna. Het Hebreeuwse Gehinna(-om) is in het Grieks: Geënna ('hi' wordt 'e'). Ook in de voorchristelijke Griekse septuagintvertaling van de Bijbel, wordt een koning als Hizkia tot Ezekia. (bron: Ben van Noort, internetblog)

De Joodse bevolking, die in het land van Gerasa een minderheid vormde, leidde daar volgens de zalige Anna-Katharina Emmerick een verworpen en gediscrimineerd bestaan nadat - 1.250 jaar eerder - de daar wonende Israëlieten aan de oproep van Gideon om tegen de Midjanieten te strijden geen gehoor hadden gegeven. Volgens Anna-Katharina hielden in Jezus tijd de mensen in die streek zich bezig met allerlei occultisme onder invloed van geestverruimende planten. De Apostel Philippus kwam daar niet ver vandaan, uit het op de grens gelegen Betsaïda. Gerasa ligt dus in een heidens gebied, dat van de verdwijning, van hen die afgescheiden waren, verworpen. Het Hebreeuwse 'garaz' blijkt betrekking te hebben op verdwijnen of afgesneden worden. Het is dan ook volstrekt aannemelijk dat de plaatselijke bevolking daar een totaal ander en eigen dialect sprak.

Dat het Hebreeuws een courante taal was in en rond Jeruzalem blijkt ook uit een verslag van Flavius Josephus. Hij vertelt dat tijdens de eerste Joodse oorlog enkele zonen van

Koning Izates gevangen werden genomen door de Romeinen. Flavius Josephus legt uit dat zij in Jeruzalem verbleven om zich *“onze taal en cultuur eigen te maken”.* Koning Izates van Adiabene stuurde zijn zonen om ze Hebreeuws te laten leren, dat is *“onze taal”,* want daar ver weg in Adiabene werd Aramees gesproken. (Ant. 20:3:4, Bell. 6:6:4)

Wat deze theorie schijnt te weerspreken van het Hebreeuws als spreektaal onder de Joodse bevolking in het Beloofde Land en vooral van hen die in en rond Jeruzalem woonden, zijn Jezus’ kruiswoorden uit Marcus 15:34, wat naar Psalm 22:1 verwijst: *“Eloi, Eloi, lama sabachthanei!”* (Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten!). Zonder het suffix (mij) is het Hebreeuws ‘sabachtha’ en het Aramees ‘sebachtha’. In sabachthani hebben we te maken met een grammaticaal minder fraaie maar wel Hebreeuwse constructie. Lama/lema is tegelijk Hebreeuws en Aramees en Eloi is zuiver Aramees. In het zuiver Hebreeuws had er moeten staan: ‘Eli’. Zo staat het ook in de meest gebruikte grondteksten van Mattheüs 27:46, maar in de geverifieerde grondtekst van Westcott & Hort (die ik als de juiste zie) staat in beide Evangeliën het woord Eloi. Misschien dat Eloi rabbijns Hebreeuws was dat we ook tegenkomen in de Mishna, dat is het geschreven Hebreeuws dat zoals te verwachten een aantal mengvormen en leenwoorden kent vanuit het Aramees, dat wil zeggen het verbasterd Hebreeuws. Ondanks deze uitleg blijft het heel merkwaardig dat in het verslag ‘Eloi’ staat. In “Maria Deur van de Hemel” van Consuelo, die van de Maagd Maria ingevingen kreeg, komt een interessante passage voor die hierbij aansluit (hfst. 28:28): *“In diepe bitterheid zei Jezus: ‘Eli, Eli, lema, sabachtanei!’* [cf. Ps. 22:1: אֵלִ֣י אֵ֭לִי לָמָ֣ה עֲזַבְתָּ֑נִי] *De aanwezigen* [waaronder veel buitenlandse pelgrimgangers] *dachten dat Hij Elias riep omdat velen onder hen geen Hebreeuws kenden.”* [103)] Dus Jezus sprak het Hebreeuws, exact zoals Psalm 22 het schrijft! De conclusie lijkt gewettigd dat Jezus in zijn hogepriesterlijke functie de taal sprak die tijdens de rituele handelingen te doen gebruikelijk was en het Bijbels Hebreeuws sprak ter completering van de ritus. Uit onverwachte hoek bevestigt dit citaat ook dat de voertaal in het Beloofde Land Hebreeuws was maar niet daarbuiten (er staat velen onder hen). We mogen veronderstellen dat de schrijvers van de synoptische Evangeliën, die allen uit het Beloofde Land kwamen, het Hebreeuws wél als hun moedertaal kenden, althans de taal waarmee ze hun gebeden uitspraken en waarin ze theologische disputen hielden.

---

103) Uit “Maria, puerta del cielo” (Maria Deur van de Hemel) van Consuelo - Espinosa Ediciones, Barcelona # 1990. Openbaringen van de Maagd Maria ter gelegenheid van het Mariale jaar 1987-88. Op de omslag van de Franse uitgave van Editions du Parvis (1992) staat geschreven: «« Door middel van innerlijke insprekingen aan Consuelo toevertrouwd, een Spaanse huismoeder, presenteert de Maagd Maria ons hier haar gedachten en wensen. Dit cadeau aan ons van onze Hemelse Moeder aan haar kinderen op aarde is in wezen een Bijbelse catechese. Het uitgangspunt in dit boek is het leven van de Maagd in het mysterie van Christus leven. Maria wil onze bekering wat verklaart dat er naast haar verhalen, onderwijzingen en overdenkingen, telkens de uit liefde geboren moederlijke aansporingen zijn, die ons met aandrang uitnodigen om ernst te maken met onze relatie tot Christus en zo onze positie van kinderen van God tot wasdom te laten komen. Dit boek opent voor ons “een deur naar de hoop” en onthult de verheven taak die de Maagd Maria heeft toebedeeld gekregen. In haar handen liggen “de sleutels van de Hemel” zoals in Gods plan bedoeld. Want “indien de Heer de weg van Maria heeft verkozen om op aarde te komen, zo zal de terugkeer van de mensen naar Jezus toe zich ook via Maria voltrekken” die “de Moeder van de goddelijke genade” is en “Gods tabernakel en de deur van de Hemel”. »»

Hoe God zich door God verlaten kon voelen (cf. J.N.S.R.)

Sommigen menen in de uitroep van Christus Jezus aan het Kruis: *"Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten!"* een tegenstrijdigheid te ontdekken met zijn trinitaire goddelijkheid. Deze uitroep wijst terug op Psalm 22, een psalm die vaak werd gezongen terwijl de Joden de gaskamers in werden gejaagd. De theologische verklaring van deze schijnbare tegenstrijdigheid is dat Christus Jezus bij gelegenheid de menselijke onmacht heeft willen ervaren zonder bijstand van zijn goddelijkheid. Hij liet daartoe de invloed van zijn almacht, die Hem altijd bijstaat, terugwijken – niet de almacht zelf, maar de invloed daarvan. Zo kon Hij de zwakheid en kwetsbaarheid van zijn menselijke natuur ervaren. Deze opheffing is mogelijk omdat Gods oneindige macht zich tijdelijk kan terugtrekken als Hij dat wenst, waarbij zelfs de kennis van het bestaan daarvan wordt opgeheven, opdat de mens, die Christus is, zou worden overgeleverd aan extreme zwakheid en de morele dood. Natuurlijk is een 'schorsing' van de goddelijkheid iets anders dan het 'verlies' daarvan. Zo kan ook worden verklaard dat Jezus verenigd met de Vader kon blijven terwijl Hij met de lippen de verwijdering van de pijnen verzocht die Hij doorstond. De mens is wat hij 'wil' zijn: het is inderdaad in zijn wil waarmee hij zijn ware aard toont, niet in wat de mens onder druk van het lijden zegt; het is wat de mens doelbewust nastreeft dat zijn redelijke « ik » vertegenwoordigt, en hij is niet wat zijn natuur onder druk van het lijden nastreeft.

Zelfs indien deze uitleg onbevredigend overkomt, dient te worden beseft dat een duidelijk positieve stelling in de Bijbel, in dit geval Christus God-zijn, op generlei wijze door een tegenstrijdigheid elders kan worden aangetast. De oplossing dient altijd te worden gezocht in een gebrekkig inzicht, want de waargenomen tegenstrijdigheid is dan nooit onoverkomenlijk.

2.13 – De Thesis van de Mondelinge Traditie ontkracht

Gebaseerd op een opmerking van Papias (ca 60-163), die de bisschop van Hiërapolis in Turkije was, hebben de geleerden lange tijd verondersteld dat er een Aramese/Hebreeuwse oorsprong was van het Mattheüs Evangelie dat op een gegeven moment in het Grieks zou zijn vertaald. Papias zei: *"Mattheüs vatte de gezegden (of: orakels) samen in de Hebreeuwse spraak, en eenieder interpreteerde (c.q. vertaalde) dit naar beste kunnen."* De gerespecteerde kerkhistoricus Eusebius (ca 263-339) merkt op: *"Mattheüs had eerst aan de Hebreeën gepredikt en toen hij op het punt stond ook naar anderen te gaan stelde hij zijn Evangelie op schrift in zijn eigen moedertaal."* Volgens Eusebius heeft Mattheüs zijn eigen woorden neergepend. In wetenschappelijke kringen gaat men er thans vanuit dat dit tientallen jaren na het publieke optreden van Jezus geschiedde. Dit is niet alleen voor de Evangelist Mattheüs de geaccepteerde theorie geworden, maar ook voor de drie andere Evangelisten. Dit is de zogenaamde mondelinge traditie, hetgeen 'niet' het neerschrijven is van de eigen Woorden van de Meester zelf, die in het Grieks preekte, maar het zou de geschreven erfenis zijn van de Woorden van de Meester, die in het Aramees predikte, die in een later stadium door zijn discipelen in het Grieks werden verkondigd waarna ze heel veel later aan het perkament werden toevertrouwd. Met deze wijze van overdracht zijn verdraaiingen onvermijdelijk. Dit is een hoogst serieuze zaak voor allen die het Woord van God ter harte nemen. Origenes (ca 184-253), die goed Hebreeuws kende en de geschiedenis van de Joden kende, zei ongeveer hetzelfde, maar hij ging niet uit van een mondelinge traditie of het preken eerst door Jezus discipelen. Hij zei: *"Het eerste (Evangelie), geconcipieerd in de*

Hebreeuwse taal, werd door Mattheüs geschreven (...) ten behoeve van hen die vanuit het Jodendom tot geloof waren gekomen." [104)]

Na de door de Romeinen aangebrachte ontvolking van het Heilig Land als represaille op de Bar Kochba Opstand van 132-136 AD, werd het land geleidelijk weer bevolkt vanuit de Joodse diaspora die vooral Aramees sprak, en Grieks was niet hun eerste taal. Het land had reeds veel van zijn glans verloren tijdens de ravages onder de eerste opstand van 66-73 AD. Na de tweede catastrofe kon men zich nauwelijks voorstellen hoe verfijnd en welvarend de oude Joodse cultuur in Jezus tijd was geweest. Papias had zich blijkbaar bij de publieke opinie gevoegd. Helaas hebben velen zijn standpunt overgenomen, zelfs tot op de huidige dag, omdat hij als een belangrijk getuige wordt beschouwd *"die zich omschreef als levende in de tijd dat het niet uitzonderlijk was mensen te ontmoeten die luisteraars van de apostelen waren geweest en (indien wij hem goed verstaan) had hij twee mensen ontmoet die beweerden de Heer zelf te hebben ontmoet."* (Dict. of Early Chr. Biogr.)

Ben van Noort geeft in "Jezuss Stenographers" (rev. ed. 2018) aan waarom de geleerden tot de foutieve opstelling zijn gekomen dat in Jezus tijd en in het gebied van het Beloofde Land veel Aramees werd gesproken, een opstelling die door onder andere het werk van Gustaf Dalman zo algemeen werd aanvaard dat tot voor kort niemand er zelfs aan durfde twijfelen dat Jezus Aramees sprak. Men ging ervan uit dat het Hebreeuws in de tweede Tempel periode een welhaast uitgestorven taal was, zoals voor het Latijn dat in het begin van de twintigste eeuw nog wel op seminaries werd gesproken en in bepaalde kerkelijke kringen. Ik citeer nu Van Noort: (Ch. 2.1, p. 23)

> «« Het denkbeeld dat het Aramees de taal was die Jezus eens sprak, is niet pas in de laatste eeuw ontstaan. Al enige eeuwen na het ontstaan van het Christendom dook dit idee op. Na de Joodse opstanden in 70 en 135 na Christus besloten de Romeinen om het Joodse land van de kaart te vegen door het tot een provincie van Syrië te maken. Daar sprak men Aramees, en zo kwam het dat het Aramees in Israël de officiële taal werd. Daarbij kwam dat veel Joodse immigranten uit Babel, waar men Aramees sprak, zich in die tijd in Judea vestigden. Veel Joden in Babel zagen het als een heilige plicht om het door de Romeinen ontvolkte Joodse land opnieuw te vullen met nakomelingen van Abraham. Zo gebeurde het dat Christelijke pelgrims uit het Romeinse Rijk, die in de tweede en volgende eeuwen het land van Jezus bezochten, Aramees hoorden spreken. Zij veronderstelden dat dit ook de taal was die Jezus had gesproken. En zo kon bij sommige kerkvaders, zoals Hiëronymus, ten onrechte de mening post vatten dat Jezus in het Aramees predikte. Feit is natuurlijk dat de bloeiende Joodse staat in Jezus tijd er totaal anders heeft uitgezien dan wat de Romeinen er naderhand van hebben gemaakt. »»

Toch bleven ook in later tijden kleine enclaves over in het land van Palestina, zoals de Romeinen het Beloofde Land (Haaretz) hadden hernoemd, waar men Hebreeuws bleef spre-

104) Papias en Origenes worden door Eusebius geciteerd in Hist. eccl. 3:39:16, 6:25:4. Eusebius' persoonlijke commentaar bevindt zich in de "Geschiedenis van de Kerk" (3:24:6). Het citaat van Papias is uit zijn "Expositie van de Gezegden van de Heer", dat verloren is geraakt. Het citaat van Origenes is uit een van de verloren geraakte commentaren op het Mattheüs Evangelie waarvan er nog 8 bestaan van totaal 25.

ken, zoals recente archeologische vondsten in Hebron en omgeving schijnen aan te tonen. Het is een welbekend feit, door Cecil Roth in herinnering gebracht, dat Judah de Vorst (170-217 AD), degeen die toezicht hield op de redactie van de Mishna als basis voor de latere Talmoed, er een punt van maakte dat bij hem thuis Hebreeuws werd gesproken, wat hij samen met het Grieks als enige taal zag voor een beschaafde discussie.

Op goede gronden, zoals hierboven uiteengezet, kan de thesis van de mondelinge traditie van zijn voetstuk worden gestoten. Het Griekse Magdalen fragment is misschien wel het oudste stukje Evangelie dat is ontdekt, in dit geval van het Mattheüs Evangelie.[105)] Dit dateert niet later dan luttele decennia na Christus kruisiging, waarmee wordt aangetoond dat de totstandkoming van de Evangeliën in een zeer vroeg stadium moet hebben plaatsgevonden, wat opnieuw een feit is dat de mondelinge traditie weerspreekt.

De conclusie is daarom juist dat de in het Grieks geschreven Evangeliën letterlijk de woorden van Jezus weergeven. Letterlijk, omdat ze door snelschrijvers (stenografen) werden opgetekend, zoals in Appendix 3 (A+B) uiteengezet. Later werden die notities uitgewerkt en gecombineerd met andere minitieuze verslagen, zoals destijds gebruikelijk. Wellicht zijn de eerste 15 hoofdstukken van de in Grieks geschreven Handelingen vanuit het Hebreeuws vertaald. Deze veronderstelling zou heel goed passen bij de situering van deze hoofdstukken waar Jeruzalem het zwaartepunt vormt. Voor het overige onderschrijf ik de benadering van Van Noort dat buiten Judea de gewone omgangstaal onder de Joden het Grieks was en dat die taal de basis vormt voor de verslagen die voor alle Evangeliën zijn gebruikt.

2.14 – Het Nieuwtestamentische Grieks vanuit het Hebreeuwse Denken

Het is niet verwonderlijk dat het door de Joden gesproken Grieks op de waaier van betekenissen van de Hebreeuws taal was gestoeld, zelfs als het niet op Hebreeuws bronmateriaal was gebaseerd. De taal van de Evangeliën (en van de eerste 15 hoofdstukken uit Handelingen) is, net als het Grieks van de Septuagint, in 'laag' Grieks en doet soms denken aan een vertaling. Maar dat bewijst nog niet dat het een vertaling is, want het kan het Grieks zijn van de snelschrijvers, en van Jezus, wier moedertaal Hebreeuws was, de taal waarmee zij conceptueel vertrouwd waren en wat meespeelde, zelfs als zij Grieks spraken.

De Evangeliën en de overige delen van het Nieuwe Testament zijn in laag Grieks geschreven, in de alledaagse spraak van de gewone man en vrouw, handelslui, ambachtslieden, klerken, en dergelijke, een taal die is teruggevonden in de gewone papyri uit die periode. Het blijkt dat er geen woorden in het Nieuwe Testament zijn die ook niet elders voorkomen, alhoewel een aantal woorden, de zogenaamde hapax legomena, niet hoeven voor te komen in de Griekse woordenboeken welke dienen voor de vertaling van de klassieken. Het Nieuwe Testament is geschreven in wat wij het cosmopolitische Grieks zouden kunnen noemen uit het begin van de Christelijke jaartelling. Dit is de 'koinè' of het 'gewone' Grieks

---

105) "Ooggetuige van Jezus - nieuw licht op het ontstaan van het Christendom door de ontdekking van papyrusfragmenten" van Carsten Peter Thiede and Matthew d'Ancona, vertaald door Bert van Rijswijk - Uitgeverij Callenbach, Kampen # 1996.

van de grote Hellenistisch-Romeinse wereld. In het Nieuw-Testamentisch Grieks ontdekken wij een taal die doorspekt is met hebraïsmen, geen leenwoorden, maar leenuitdrukkingen die met betrekking tot hun vorm zuiver Grieks zijn. De oppervlakkige lezer hoeft ze niet als hebraïsmen te herkennen omdat de uitdrukkingen Grieks zijn, terwijl ze toch een bijkomende waaier aan betekenissen hebben welke tot de Hebreeuwse semantische en idiomatische schat van de schrijver behoren, wat tevens de verborgen Hebreeuwse denotaties, connotaties, implicaties en vaagheden van een gebezigd woord of zinsverband inhoudt. Dit schijnt kenmerkend te zijn voor een zich evoluerende gemeenschap, zoals de Joodse, die zich vertrouwd maakt met de lingua franca, de internationale voertaal, die sterk afwijkt van de eigen moedertaal.

De hebraïsmen van Aquila

De proseliet Aquila, een leerling van Rabbi Akiba (ca 50 – ca 135 AD) maakte een vertaling van het Oude Testament door toepassing van de meest stricte letterlijke interpretatie van de tekst. Het enige doel was om de tekst woord voor woord te reproduceren en dit verklaart waarom het al spoedig de voorkeur genoot in typisch Joodse kringen waar men Hebreeuws kende en waarin men wilde denken als men de Tenach las (het Oude Testament). Voor lange tijd bleven de Grieks sprekende Joden deze vertaling lezen; volgens de JewishEncyclopedia.com zelfs nog in de tijd van Justinus de Grote, de Oost-Romeinse keizer van 527 to 565 AD. Alhoewel de hebraïsmen van de Aquila-vertaling opzettelijk waren, kan hetzelfde principe, alhoewel veel minder, in het Nieuwe Testament worden ontdekt.

De Semitische uitspraak van Jezus in “talitha kum(i)” (meisje, sta op!) uit Marcus 5:41 zou volgens sommigen, waaronder de grote Aramese taaldeskundige Gustaf Dalman (1855-1941), bewijs zijn dat Jezus Aramees sprak. Zijn tijdgenoot Theodor Zahn wees het standpunt van Dalman af en terecht. In deze uitspraak is talitha (meisje) een Aramees woord. Echter, om vast te stellen welke taal er gebruikt is, gaat het om de werkwoordverbuigingen omdat die niet uitwisselbaar zijn van de ene naar de andere taal. De vorm kum(i) (sta op) heeft in dit geval een gelijke vervoeging in het Aramees en Hebreeuws en is dus niet doorslaggevend voor onze discussie. (Bron: Ben van Noort, internetblog.)

Franz Delitzsch (1813-1890) was een Duits Lutheraans theoloog en en hebraïst, die men tegenwoordig kent vanwege zijn vertaling van het Nieuwe Testament in het Hebreeuws. Op aandrang van Delitzsch werd het door de jonge Arnold Bogomul Ehrlich herzien en later door een aantal orthodoxe rabbijnen die tot geloof in Jezus Christus waren gekomen, zoals Dr Joachim Heinrich Biesenthal and Rabbi Yechiel Tzvi Lichtenstein. Zoals de redactie van “First Fruits of Zion” zo mooi formuleerde: [106)]

> «« De ruwe Griekse tekst van het Nieuwe Testament houdt de oude Semitische constructies in stand zoals een oud fossiel dat in kalksteen ligt ingekapseld. De reconstructie van de Hebreeuwse stem van het Nieuwe Testament vanuit de Griekse tekst is alsof het fossiel terug tot leven wordt gebracht. Delitzch zei zelf: *“We hebben reden om aan te nemen dat onze nieuwe vertaling er enigszins toe heeft bijgedragen dat het Nieuwe Testament dichter bij de Joden is gekomen als zijnde een vooraanstaand werk van hun literatuur.”* »»

Boaz Michael, de oprichter en directeur van First Fruits of Zion merkt op:

«« Het Hebreeuwse Nieuwe Testament van Delitzsch is meer dan een Hebreeuwse vertaling uit het Grieks. Zijn werk verschilt omdat het met een bewustzijn begon dat hij hier te maken had met een Joods document. Delitzsch bracht de Evangeliën weer terug in de context van hun Hebreeuwse basis. Hij begreep en openbaarde de Hebreeuws-Joodse grondslagen van de Evangeliën. En hij meende: *"De Semitische inslag van het Nieuwe Testament is Hebreeuws en niet Aramees. Onze Heer en zijn Apostels dachten en spraken meestal Hebreeuws."* (…) (We moeten hier onderscheid maken tussen onderling converseren en de prediking voor een groter publiek.)

Om de authentieke joodsheid van de Evangeliën naar voren te brengen, moet een vertaler goed thuis zijn in de Joodse literatuur en denkwijze. Hij moet vertrouwd zijn met Joodse idiomen, semitismen, gezegden, symbolen, toespelingen, filosofieën en de geestelijke gedachtenconstructies, die in de tekst verborgen liggen. Delitzsch (had deze kwalificaties omdat hij) deskundig was in na-Bijbels Hebreeuws en de rabbijnse teksten kende. Hij stond (alom) bekend als de 'Christelijke talmoedist'. »»

2.15 – De Oorsprong van de Hebreeuwse taal en zijn Herleving

Als wij het over taal hebben, moet zelfs een kind aan de toren van Babel denken. De Bijbel meldt dat toen deze toren werd gebouwd men één taal sprak. Een bekende interpretatie houdt in dat tijdens de daaropvolgende spraakverwarring en verdeling van de volken de stamvader Heber en zijn naaste verwanten 'vanuit de Hemel' de Heb(e)reeuwse taal kregen toebedeeld, de taal zoals Adam die sprak, de taal ook van engelen (Sotah 33a), en natuurlijk de taal van de Bijbel. In het filosofische meesterwerk "De Kuzari" maakt Judah Halevi (ca 1075-1141)[107)] de volgende belangwekkende opmerking die betrekking heeft op onze bespreking over de oorsprong van het Hebreeuws: *"Hebreeuws is fundamenteel edeler (dan andere talen) op zowel het traditionele als rationele vlak. Traditioneel is het de taal waarin de openbaring aan Adam en Eva plaatsvond en waarmee zij spraken (…) Zijn superioriteit (kan) rationeel (worden aangetoond) door het volk in ogenschouw te nemen dat het toepaste voor hun communicatiebehoeften, vooral in de profetie, dat onder hen in brede kring voorkwam, ook voor de prediking, voor zang en lofprijzing."*

Dat Heber op miraculeuze wijze de Hebreeuwse taal kreeg toebedeeld, uit zich in zijn naam wat *"(taal) van de andere zijde"* betekent. De toebedeling van de Hebreeuwse taal geschiedde toen Peleg werd geboren, want Genesis 10:25 zegt: *"Heber kreeg twee zonen: de eerste heette Peleg (wat verdelen betekent), omdat in zijn tijd (tijdens de Babylonische spraakverwarring) de aarde werd verdeeld."* En verderop: *"Toen Heber 34 jaar was verwekte hij Peleg",* wat in Panins chronologie overeenkomt met het jaar 1757 na Adam,

---

106) First Fruits of Zion (FFOZ) is een messiaans Joods leerhuis dat zich toelegt op de verkondiging van de Torah (de Bijbel) en zijn levenswijze, waarbij het zich volledig concentreert op de Messias en het tegenwoordige volk van God. In 2010 publiceerde hun uitgeverij, de "Vine of David" (Davids Druivenrank) geheten, het boek: "Delitzsch Hebrew Gospels: A Hebraic English Translation". Het geeft de klassieke vertaling van de Evangeliën in het Hebreeuws van de hand van Franz Delitzsch en het geeft een letterlijke Hebreeuwse vertaling in het Engels, waarbij de Hebreeuwse namen, idiomen, semitismen en constructies handhaafd bleven. Bron: "Messiah Journal" nr 108 # 2011 (p. 40) en voor het citaat van Boaz Michael: nr 104 # 2010 (p. 7).

identiek aan 2248 BC of 780 jaar vóór de Exodus. De Bijbel zegt niet dat alleen de Israëlieten van Heber afstammen. Volgens de volkerenlijst van Genesis 10 kan hij als de vader van verschillende volken worden gezien, wat aangeeft waarom de Hebreeuwse taal, die dichter bij zijn taaloorsprong is gebleven, de grotere Semitische taalgroep aanvoert. Het Hebreeuws staat dus bovenaan de Semitische taalpiramide en het is niet andersom.

Het is interessant dat toen Heber stierf Jacob 19 jaar oud was en Abraham reeds 4 jaar eerder was overleden, dit terwijl Abraham zes generaties en 285 jaar later dan Heber was geboren. Heber werd extreem oud, alhoewel dit naar Bijbelse maatstaf en voor zijn generatie niet uitzonderlijk was. Ik zie geen reden om aan deze Bijbelse feiten te twijfelen, want Heber was een Adamiet van de vijftiende generatie en stond dus heel dicht bij de eerste mens in de verheven en oorspronkelijke betekenis van het begrip mens.

Het is logisch dat de Israëlieten tijdens hun 240 jarig verblijf in Egypte, toen nog geen literatuur bestond om hun oude taal in herinnering te brengen, ze voor hun spreektaal veel hadden ontleend aan het Egyptisch en het plaatselijke aan ons onbekende dialect in de Egyptische provincie Goshen, waar zij verblijf hielden. Wij mogen hieruit afleiden dat het tot Mozes' taak behoorde om de taal van de Israëlieten te zuiveren. De Torah is het oudste voorbeeld van het gebruik van Hebreeuws in schrift, wat de taal van engelen heet te zijn (1 Kor. 13:1), de taal ook van Adam. De Torah nu was een belangrijk hulpmiddel om de mensen weer hun oude taal aan te leren.

Dat er tijdens het verblijf in Egypte een sterke taalkundige evolutie van Hebers taal moet zijn geweest, blijkt uit een archaeologisch vondsten in de Sinaï, waar een groot aantal rots-inscripties zijn gevonden die het volk van Israël tijdens de Exodus omzwervingen had gemaakt, zoals door Barthold Niebuhr gerapporteerd in "Voyage en Arabie" (Reis in Arabia), dat in de tweede helft van de 18e eeuw werd uitgegeven. De oude Sinaï inscripties die de historiciteit van de Exodus bevestigen, waar Sir Flinders Petrie enkele voorbeelden van naar Engeland heeft genomen, bestaan uit twee types, zo geeft de befaamde taalkundige Charles Forster aan. De ene is enchoriaal of het gewone schrift en de andere is de hiëro-

107) Judah Halevi is een der grootste figuren uit de Joodse geschiedenis en werd terecht voor een boek geselecteerd dat "De Vijftig Belangrijkste Joodse Denkers" heet (van Rabbijn prof. Dan Cohn-Sherbok). Ik citeer nu uit "A Short History of The Jewish People", een belangrijk standaardwerk geschreven door Cecil Roth: «« De humanistische traditie van het Spaanse Jodendom bereikte zijn hoogtepunt met Judah Halevi. In Centraal Spanje geboren, had hij de ruime blik die ontsproten was aan het directe contact met drie culturen – de Christelijke, de Arabische en de Joodse. Van huis uit arts was zijn ware roeping dichter. Wellicht heeft nog nooit iemand zo'n buitengewone beheersing van een niet courante taal gehad. Zijn inspiratie stijgt uit boven de zelf vastgelegde ketens van de Arabische prosodie met zijn artificiële metrische structuur, het acrostichon (de beginletters van de versregels) en het monotone ritmische gedreun aan het eind. Niets Joods en niets menselijks was vreemd aan zijn muze – noch vriendschappelijke genoegens, noch extatische geestdrift, noch de grootsheid van de natuur, noch de mysteries van de godsdienst. Hij ontwikkelde bovenal een transcendentale passie voor het Heilig Land: zijn lofzangen op Zion zijn in hun hartbrekende vervoering te vergelijken met de grootste liefdesverklaringen uit de wereldliteratuur. »»

gliefische stijl uit Egypte die de priesters en vorstelijke personen toepasten. Verschillende inscripties bevatten regels die afwisselend van het enchoriale schrift naar de hiërogliefische stijl overgaan (voor het geoefend oog is het eenvoudig om de originele inscripties van de middeleeuwse te onderscheiden die door Armeens Christelijke pelgrims werden gemaakt). De meeste zijn in een 23 lettercombinatie geschreven van een Egyptisch-Hebreeuws alfabet dat de 12 tekens van het Paleo-Hebreeuws bevat. De andere tekens lijken op die van de alfabetten van de Foeniciërs, Grieken, Ethiopiërs en Himyariten (oud-Arabisch, dus Semitisch). Het taalpatroon is duidelijk Egyptisch, een Chamitische taal, dus niet Semitisch maar daar wel enigszins aan verwant. Het Koptisch (Europese vorm van het Arabische ‘kibt’ dat is afgeleid van E‘gypt’isch) was de taal van de eerste Christenen van Noord-Oost Afrika. De Sahidische vorm van het Koptisch, dat voorkomt in de oudste vertalingen van het Nieuwe Testament, is opvallend stabiel gebleven en haast identiek aan het oud-Egyptisch (het Koptisch is na de 10e eeuw steeds meer door het Arabisch verdrongen, maar wordt nog steeds als liturgische taal gebruikt). Dominee Forster ontdekte dat vijf van de zes woorden in de Sinaï-inscripties verband houden met het Himyaritisch (Jemen). De inscripties kunnen niet vanuit het Hebreeuwse lexicon worden ontcijferd! [108)]

2.16 – De Koptisch-Hebreeuwse Tegenstelling

Indien we aannemen dat Mozes de Hebreeuwse taalzuivering heeft uigevoerd, wat dus de tweede keer was dat dit gebeurde, mag niettemin worden aangenomen dat een aantal elementen van het oud-Egyptisch in de Torah zijn terug te vinden, maar slechts enkele sporen indien deze taalzuivering goed werd uitgevoerd. De autenticiteit wordt hiermee versterkt: enerzijds dat de Torah toen geschreven is en anderzijds dat het door God is gedicteerd. Mozes, als de geadopteerde zoon van de farao, werd natuurlijk opgevoed in de hoftaal, het hoog Egyptisch, een taal die aanzienlijk moet hebben afgeweken van wat men in Goshen sprak. Dus, alhoewel de door Forster vertaalde inscripties een overwegend Himyaritisch lexicon bevatten gekoppeld aan een Egyptisch taalpatroon, mogen daar geen conclusies uit getrokken worden ten aanzien van het Bijbels Hebreeuws.

De Franse Egyptoloog en taalkundige Fernand Crombette (†1970)[109)] heeft hierop voortgeborduurd en een opmerkelijk poging gedaan om de Bijbel te vertalen als ware het Koptisch. Zijn vertaling spreekt de Hebreeuwse versie geenszins tegen maar verrijkt het met nieuwe inzichten. Het loont de moeite deze piste verder te verkennen als mogelijke ‘door God gegeven’ verrijking van het exegetisch instrumentarium en als middel destijds om voor het volk de overgang van het spreken van het Egyptische mengelmoes naar het Hebreeuws toe te vergemakkelijken. ‘Door God gegeven’ omdat niet te rijmen valt hoe deze twee benaderingen: de Torah-tekst als Hebreeuws en tegelijk als Koptisch op elkaar zouden kunnen aansluiten zonder conflict of tegenstrijdigheden. Zo gaat Crombettes vertaling van Genesis 5:24 als volgt: *“Enkel Enoch werd, schitterend van macht, voor het aanschijn van God*

108) “Sinai Photographed” van dominee Charles Forster - Richard Bentley, London # 1862. Zie ook zijn andere boeken, zoals “The one primeval language traced experimentally through ancient inscriptions, including ‘The voice of Israel from the rocks of Sinai’ ” - Richard Bentley, London # 1851.

gevoerd. Er werd voorspeld dat hij kort voor de dag zal terugkeren waarop God aan het einde (der tijden) een verdorven geslacht door het vuur zuivert." De gewone tekst luidt: *"Enoch dan wandelde met God en was niet meer, want God nam hem weg."*

De andere optie, dat het Hebreeuws uit het Koptisch ontstond, zoals Crombette voorstaat, gaat tegen de algemene Joodse traditie in en is moeilijk voorstelbaar omdat het Hebreeuws tot de Semitische taalgroep behoort en Koptisch tot de Chamitische. Klassiek Hebreeuws (niet het oer-Hebreeuws) is een flectionele taal met een heel exacte grammatica, terwijl het oud-Koptisch volgens Crombette niet flectioneel is. Het Koptisch dat uit de eerste eeuwen van het Christendom stamt, zoals toen in Egypte gebruikelijk, heeft een precieze grammatica die sterk afwijkt van het Hebreeuws.

Indien de Israëlieten, en dit is een heel ander probleem, de Canaänitische taal op een of andere wijze zouden hebben overgenomen, een taal die op het Hebreeuws lijkt, dan kan dit alleen zijn gebeurd 'nadat' ze zich in het Beloofde Land hadden gevestigd en dan zou de Torah niet door Mozes kunnen zijn geschreven. Bijgevolg zou de Bijbel 'niet' het Woord van God zijn. Reeds het feit dat de Hebreeuwse tekens zowel in het Koptisch als het Hebreeuws kunnen worden gelezen zonder elkaar tegen te spreken, bewijst de vinger Gods. Er is niet veel fantasie voor nodig om de volslagen onmogelijkheid hiervan in te zien, voor mensen althans. In het Merriam-Webster talenschema wordt het Hebreeuws na het Canaänitisch geplaatst, wat veronderstelt dat het ene in het andere is overgegaan. Maar waarom zouden de Israëlieten het Canaïtisch hebben overgenomen, de taal van een volk dat zij verachtten en hadden verdreven? Voordat ze uit Canaän naar Egypte trokken was er geen noodzaak toe, want toen vormden ze nog een kleine en hechte clan veehoeders.

2.17 – Het Hebreeuws opnieuw in Onbruik en opnieuw Herleefde het

Op grond van de gegevens aan het begin van dit artikel, wijs ik erop dat een taalzuivering een derde keer heeft plaatsgevonden. Dat was na terugkeer van het Joodse volk uit de Babylonische ballingschap. Maar deze herleving gebeurde dankzij de schriftgeleerden. Het kan eenvoudig worden geverifieerd dat de midrashim (verklarende toespraken) in de Bet Hamidrash (school) in het Hebreeuws waren - althans in de scholen van het Beloofde Land en in Jezus tijd. Na terugkeer uit de ballingschap in de vijfde eeuw voor Christus werd onderwezen dat de dienstdoende engelen uitsluitend het heilige Hebreeuws konden verstaan en zich niet bij iemand wensten aan te sluiten die zich in Aramees uitte. (opnieuw Sotah

---

109) Crombette (1880-1970) doet aan een wetenschapper uit andere tijden denken. Als autodidact en solitair onderzoeker, die zich in zijn werkkamer en bibliotheken opsloot en slechts voor het nageslacht werkte, wilde hij niet bekend zijn noch zocht hij erkenning. Daarom ondertekende hij zijn publicaties met "Un Catholique français". Hij heeft heel wat boeken nagelaten, die tussen 1933 en 1966 zijn geschreven, nadat hij een administratieve loopbaan had gevolgd. Zijn drijfveer bestond eruit de wetenschappelijk-historische grondslag van de Bijbel aan te tonen waarbij hij uiterst onorthodoxe ideeën volgde. Wat ons vooral interesseert is zijn bijbelvertaling als ware het Koptisch, uiteen gezet in zijn laatste boek kort voor zijn overlijden en dat "La Révélation de la Révélation" heet. Daarin zijn de eerste elf Genesis hoofdstukken vertaald en ook andere karakteristieke passages, nadat hij ze eerst in Koptische lettertekens had overgezet.

33a) 1 Korinthiërs 13:1 verwijst naar deze traditie: *"Al sprak ik met de taal van mensen en engelen, maar had ik de liefde niet, zo zou ik klinken als een galmend bekken of een ringelend cimbaal."* In het begin waren de gebeden nog steeds in het Aramees, maar onder de stimulerende invloed van de schriftgeleerden veranderde dit geleidelijk in het Hebreeuws, en dit had gevolgen op de spreektaal. Een uitzondering op deze ontwikkeling is het zeer courante Aramese slotgebed dat bekend staat met een Aramese naam, de Kaddish, wat heilig, toegewijd of geheiligd betekent, een betekenis die ook wordt verondersteld met 'kedusha', een Joods begrip dat op Israëls lotsbestemming wijst.

Het voorgaande toont aan dat Hebreeuws spreken een essentieel deel vormde van de godsdienstige beleving van het volk van Israël. Deze twee, taal en eredienst, kunnen nauwelijks van elkaar gescheiden worden, want anders zijn misvattingen in het begrijpen van de Tenach, of Oude Testament, het onvermijdelijke gevolg. Dit is altijd duidelijk begrepen door het geestelijk leiderschap. Daarom is het hoogst onwaarschijnlijk dat de spreektaal in en rond Jeruzalem in Jezus tijd geen Hebreeuws zou zijn geweest. De bewijslast ligt bij hen die het tegendeel beweren. Ook het volgende benadrukt het grote belang van het Hebreeuws als taal, en is ontleend aan de omslag van een gebedsinstructie "De Eerste Stappen in het Hebreeuws Gebed" van Dr. Danny Ben-Gigi:

> «« Onze wijzen spraken over het belang van het bidden in het Hebreeuws. Zij onderwezen dat alhoewel het was toegestaan in andere talen te bidden, het altijd de voorkeur genoot in de 'Leshon Hakodesh' (de Heilige Taal) te bidden. In veel geschriften sinds Bijbelse tijden werd de Heilige Taal gekend als refererend aan de goddelijk geestelijke taal – het Hebreeuws. De wijzen onderwezen dat het beter is om in het Hebreeuws te bidden, zelfs als de biddende persoon de woorden niet begrijpt. Een oude 'masoreet' (overlevering) geeft aan dat het Hebreeuwse alfabet bestond voordat de wereld werd geschapen en dat God de 22 Hebreeuwse letters als het ruwe materiaal voor zijn schepping heeft gebruikt [waarvan 4 in het DNA script]. »»

De vierde herleving van het Hebreeuws was na de Tweede Wereldoorlog bij de oprichting van de Staat Israël dankzij het voorbereidende werk van slechts één geleerde, Eliezer Ben-Yehuda (1858-1922). Niet dat het Hebreeuws voordien een dode taal was. Wel was het gebruik ervan grotendeels teruggedrongen tot specifieke terreinen waaronder de liturgie. Hebreeuws bleef de taal waarin Joden uit verschillende taalgebieden met elkaar correspondeerden wat nuttig was voor bijvoorbeeld de handelscontacten tussen Europa en de Oriëntaalse wereld. Ook de literatuur liet zich niet onbetuigd. Er zijn vanuit de Joodse diaspora prachtige gedichten en liederen in het Hebreeuws geschreven. Aan het begin van de 19e eeuw ontstond bovendien een nieuwe Hebreeuwse literatuur in de vorm van verhalen en romans. Voordat Ben-Yehuda met zijn werk begon waren er al hebreeuwstalige tijdschriften. Zijn grote verdienste was dat hij structuur en eenheid aan het Hebreeuws heeft gegeven met een systeem, het Hivriet, om nieuwe woorden te maken die bij onze moderne tijd passen. Zijn opus magnum was het zeventiendelig woordenboek van het Hivriet dat na zijn dood door zijn vrouw en zoon is uitgebreid. Dankzij zijn inzet kon het Hebreeuws wereldwijd de omgangstaal worden onder brede lagen van de Joodse bevolking, wat fundamenteel was om hun gekwetste gevoel van nationale identiteit en eigenwaarde te helpen herstellen, en het maakte dat het Bijbelse Hebreeuws toegankelijker werd voor het gewone publiek.

De Schepping is Herschepping

(een historiografische interpretatie)

(Artikel deels gebaseerd op niet gepubliceerd manuscript van Jacqueline Wels uit 1986)

Schepping of evolutie? Twee kampen bestrijden elkaar: de darwinisten en de creationisten. De darwinisten schrijven alles toe aan het toeval. Een onhoudbaar standpunt. Het is absurd het ontstaan van nieuwe levensvormen aan blind toeval toe te schrijven, die in een soort afvalrace op hun merites worden beoordeeld. Maar ook de creationisten hebben ongelijk. Het tegenovergestelde van een fout standpunt hoeft nog geen goed standpunt te zijn! Christenen moeten niet langer huiverig zijn te geloven in wat de vóórschepping heet. Hoe kunnen wij volhouden dat God de mensheid slechts 4.000 jaar voor Christus schiep? Er waren reeds volkeren. Het is een geheimnis als de Bijbel verhaalt dat Adam de eerste mens was. Net zo goed kunnen wij stellen dat Christus de eerste mens was, maar niemand zal beweren dat Hij ook genetisch de eerste was.

Zeker, aanpassing en natuurlijke selectie in de darwinistische zin bestaan en bezitten een gewelddadige en duistere natuur, maar het biedt geen verklaring voor het ontstaan der soorten. Trouwens, waar zijn de ontelbare overgangsvormen? [110)] ***Daar vindt men in de sedimenten niets van terug ondanks de uitzonderlijke rijkdom van het fossiel archief. Het is eerder een uitbarsting van evolutionaire drift op de drempel van elk geologische tijdperk, wat in tegenspraak is met geleidelijke mutatie en natuurlijke selectie. De beginstadia worden steeds gekenmerkt door een explosie van veel nieuwe soorten. Hoe anders dan via een vooraf bepaald traject?***

2.18 – Een Herschikking van het reeds Bestaande

Een voornaam struikelblok om tot een juist begrip van het bijbels scheppingsverhaal te komen, is de gebrekkige uitleg van het woord ‘maken’. Dit vinden dit in Genesis 1:7: *“En God*

maakte het uitspansel", maar ook in Exodus 20:11: *"Want in zes dagen heeft God de hemel en aarde gemaakt, en Hij rustte op de zevende."* De oppervlakkige lezer is geneigd 'maken' op hetzelfde niveau te plaatsen als 'scheppen'. Zo staat in het eerste vers: *"In het begin schiep God hemel en aarde."* oftewel: *"...maakte God hemel en aarde."* De Hebreeuwse woorden voor scheppen en maken zijn echter totaal anders. In het eerste vers wordt daarvoor het werkwoord 'bara' gebruikt en in het zevende 'asah'.

Wat is nu de preciese betekenis van 'asah' in vergelijking tot 'bara'? Asah heeft verscheidene betekenissen. Dit omvat onder andere beschikken/aanstellen, maar niet 'scheppen'. Het woord asah wordt ook gebruikt als sprake is van kleding die God voor de mens maakt en van kleding die de mens voor zichzelf maakt. (Gen. 3:21, Ex. 28:2) Het gaat altijd over een bewerking van iets dat al bestaat, meestal om zijn vorm te wijzigen, bijvoorbeeld bij het knippen van iemands snor of nagels. (2 Sam. 19:24, Deut. 21:12) Het is een transformatie van reeds ter beschikking staand materiaal. Asah heeft andere betekenissen dan 'maken' in de normale betekenis van bezig zijn met iets of eraan werken. Maar de gebruikelijke is die van beschikken/aanstellen, wat impliceert dat iets een andere toepassing krijgt (een broodmes kan anders worden gebruikt, bijvoorbeeld voor het snijden van groenten). Als we horen dat God de hemel en de aarde 'maakte', hoeft dat niet te worden opgevat als een schepping 'in het begin'. We mogen dit heel goed zien als de bewerking van iets dat allang bestond, net als bij de zon, de maan en de sterren, die heel goed reeds lang konden hebben bestaan voordat ze werden aangesteld om voor het nieuwe mensenras de tijden en seizoenen te bepalen. De exodustekst wijst zeker op het zesdaagse maken – *"In zes dagen maakte God hemel en aarde (...) en rustte op de zevende",* niet in de zin van seizoensmatige scheppingen 'uit het niets', maar als een werk van God waarin een gedegradeerde cosmos werd herschikt om weer als een menswaardige woonstee te dienen. Nadat deze herschikking was volbracht, rustte God van zijn 'creatieve werk' (Hebr. Melachah) en droeg Hij zijn taak over aan de nieuwe mens.

2.19 – Zij zijn een Rook in Mijn Neus

De meesten hebben een geromantiseerd beeld in gedachten als zij over de schepping van Adam lezen, de nieuwe Mens. De werkelijke feiten zijn verre van romantisch. De Hebreeuwse woorden geven aan dat God wist wat waarschijnlijk stond te gebeuren. Het zijn donderende woorden. Meestal biedt het Hebreeuws alternatieve interpretaties en hier is

---

110) De gerenommeerde paleontoloog George Gaylord Simpson (†1984) schreef: "De vroegst bekende en meest primitieve leden van iedere orde bezitten al de fundamentele karaktertrekken van die orde, en in geen enkel geval is een bij benadering continue opeenvolging bekend van de ene orde naar de volgende. De breuk is in de meeste gevallen zo scherp en de afstand zo groot dat de oorsprong van de orde speculatief is en zeer omstreden". En voorts: "Deze stelselmatige afwezigheid van overgangsvormen beperkt zich niet tot zoogdieren, maar is een bijna universeel fenomeen..." Let wel, Simpson spreekt niet over afwezigheid maar 'stelselmatige' afwezigheid. Een uitzondering op het ontbreken van een overgangsarchief schijnt de trapsgewijze ontwikkeling van allerlei soorten weekdieren te zijn tijdens een miljoenen jaren durend proces. Zie "Tempo and Mode in Evolution" van George G. Simpson, Columbia University Press - New York # 1944, onder "Major Systematic Discontinuities of Record" (pp. 105 en 107).

ieder woord zo beladen dat de oude Masoreten (schriftgeleerden) hun uiterste best moesten doen om er een geromantiseerde tekst van te maken. Zie in dit verband Jeremia 4:19-27 (verkort): *"Krijgsgeschal! Ramp op ramp. Hoe dwaas is mijn volk. Ik zag de aarde. Deze nu was woest en ledig (tohu wa bohu) en er was geen licht aan het uitspansel. Er was geen mens en alle vogels waren gevlucht. Het vruchtbare land was een woestenij - wegens Yahweh, om zijn ziedende toorn."*

Er is in het scheppingsverhaal geen sprake van een teder blazen van Gods ziel of adem (Hebreeuws: 'neshama') in de neusgaten van de zandvorm, die Adam moest worden. (Gen. 2:7, Ps. 104:29) Het lijkt op ingehouden woede dat - met trillende neusvleugels - tot een verontwaardigd naar binnen snuiven dwingt, wat onmiddellijk daarna door een heftig blazen wordt gevolgd. Vergelijk dit met Psalm 18:15 en 2 Samuël 22:16: *"Zichtbaar werd de bedding der wateren en de grondslag van de wereld werd ontbloot, door uw dreigen, o Heer, door het snuivend gebries van uw neus."* De uitblazing, echter, om de ziel in te blazen, komt uit Gods mond en niet uit zijn neusgaten, want de Bijbel zegt: *"De mens (Hebr. 'adam') leeft bij alles wat uit de mond des Heeren komt."* (Deut. 8:3)

Op de eerste bijbelpagina leren wij dat de 'beesten' op het veld ter plekke aanwezig waren en dat er 'dauw' of 'damp' vanuit de aarde opsteeg. Het is geen gewone dauw. De tekst geeft aan dat de reeds bestaande volken allerlei vormen van occultisme bedreven en geen mens waren in de oorspronkelijke betekenis van het woord. Zij waren beestachtig zonder de eigenschappen en morele standaard van de ideële menselijke natuur, die oorspronkelijk anders geschapen was. Het Hebreeuwse 'ad' voor damp is een sleutelwoord. Het wordt nog slechts eenmaal gebruikt in Job 36:27 waar het zonder bijbetekenis een waternevel voorstelt. In Genesis wijst het op gelijksoortige woordbetekenissen zoals in de Zacharia 3 tekst waar Jozua vergeleken wordt met een uit het vuur gered stuk brandhout (het Hebreeuws voor brandhout is 'ad' met een klinkerloze letter 'vav' in het midden). David zegt in een psalm dat hij zich als een leren zak (een noad) voelt in de rook. Ad is damp maar damp met een verwoestende werking, dus eigenlijk een walm. Het behoeft geen betoog dat dit niet moet worden opgevat als een weersgesteldheid. Verwoestende walm houdt verband met vuur zoals in Handelingen 2:19 waar het Griekse atmis wordt gebruikt: *"Ik zal wonderen geven in de hemel boven en tekenen in de aarde beneden, bloed en vuur, en rookdamp."* Atmis komt nog eenmaal voor in Jakobus 4:14: *"Wat is het leven van een mens? Een walm die even verschijnt en dan weer verdwijnt."* Inderdaad, weinig complimenteus en daarom wordt de vertaling meestal afgezwakt met een term zoals nevel, maar zo hoeft het niet te worden opgevat.

Vuur en hitte gaan in de riten samen met demonische aanwezigheid. De Joden maken hun voedsel heilzaam (kosher) volgens de bijbelse voorschriften die spreken van kookgerei *"dat het vuur kan weerstaan"*, volgens het principe dat hitte iedere vorm van demonie overwint. Ad of walm bevestigt dat de volken van de voorschepping reeds initiatie en dergelijke gruwelijkheden bedreven. Kijk maar naar Jesaja 65:3-5: *"Een volk dat Mij tergt (...) dat bij de graven zit (...) zij zijn een rook in mijn neus."* De meeste religies kennen hun eigen paradijsverhaal. Het Bijbelse is bedoeld als tegenbeeld.

2.20 – De Hiaat Theorie

Nee, de wereld van de voorschepping was geen aangename plaats. De Bijbel rapporteert in de eerste regel van het scheppingsrelaas dat God hemel en aarde maakte. De volgende regel concentreert vervolgens op het gedeelte dat over de aarde gaat, en de hemel zelf blijft geheel buiten beschouwing. Getweeën werden ze 'in het begin' geschapen, maar de aarde werd op een moment en door een zekere gebeurtenis en onvermelde oorzaak *"woest en ledig",* in het Hebreeuws Tohu wa Bohu. Reeds uit tohu alléén blijkt dat de aarde in een desolate toestand verkeerde die er in het prille begin, waarvan in het eerste vers sprake is, niet kan hebben bestaan. De schepping was tot iets verworden – zo blijkt – dat niet in de oorspronkelijke bedoeling kan hebben gelegen. Zegt Jesaja 45:18 niet heel nadrukkelijk dat *"God de aarde 'niet' heeft geschapen opdat zij woest (tohu) zou zijn."* ? Opmerkelijk in dit verband is dat tweede genesisvers eindigt met: *"En de Geest Gods zweefde over de wateren."* Zweven kan ook vertaald worden met broeden als op een ei, wat op een nieuw begin wijst, een her-schepping! Vanuit deze invalshoek kan het scheppingsverhaal aldus worden geïnterpreteerd: "Miljarden jaren geleden was het dat God hemel en aarde schiep." Ditzelfde scheppen komt terug in de eerste versen van het in het Grieks geschreven Johannes-Evangelie: *"In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God, en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God. Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is geen ding gemaakt, dat gemaakt is. In Hetzelve was het Leven, en het Leven was het Licht der mensen."*

Na Genesis 1:1 plaatsen we in de vertaling het eerste deel van vers 2 tussen haakjes*:* (*"De aarde nu was woest en ledig, en duisternis lag op de afgrond."*) Deze zin zouden we een hiaat kunnen noemen dat buiten ons blikveld ligt. Omdat het bijkomstig is voor de bedoeling van de goddelijke schrijver wordt het tussen haakjes geplaatst. Over die episode zouden we graag meer willen weten, maar God wenst de lezer op iets anders te focussen. Het gaat ten slotte niet om wetenswaardigheden, maar om de hersteloperatie van het maaksel van zijn hand. Het plaatsen van die haakjes werkt verhelderend. Desbetreffende zin kan aldus worden uitgelegd: In de geschiedkundige evolutie sinds het allereerste BEGIN – waar we verder niet bij stil zullen staan – geraakten de wereld en haar inwoners in een erbarmelijke toestand.

Deze benadering kan theologisch revolutionair worden genoemd, maar dat is niet zonder grond. Helaas heeft de voor-Christelijke Septuagintvertaling vanuit het Hebreeuws in het Grieks in dit geval alle bijbelvertalers op het verkeerde been gezet. De gezaghebbende Septuagint is een belangrijke bron om erachter te komen hoe het Hebreeuws moet worden vertaald, maar deze is niet perfect. De Septuagint vertaalt het Hebreeuwse werkwoord 'hajah' in Genesis 1 met een verbuiging van het Griekse 'ginomai' (gebeuren, worden), behalve in vers 2 waar het met een passief koppelteken wordt aangeduid, zodat het vanuit het Grieks wordt: *"de aarde was woest"*. Indien het om een passieve zijnstoestand gaat, is de gebruikelijke oplossing in het Hebreeuws om het werkwoord gewoon weg te laten. "Ik ben ziek" of "ik was ziek" wordt dan "Ik ziek". Meer niet. 'Hajah' voor handelend optreden mag dus niet zomaar met 'was' worden vertaald. In het Frans zou hebben moeten staan: "La terre fut informée" en in het Nederlands: "De aarde was woest geworden".

In Genesis 1:2 staat daarom een voltooide tijd (was geworden), echter zónder het koppelteken ervoor van de Hebreeuwse letter vav (en, maar, doch), wat impliceert dat het in de eerste twee verzen van het hoofdstuk niet om een logisch-ordelijke vertelling gaat, waarbij werkwoorden aan elkaar gekoppeld worden zoals verderop in het scheppingsverhaal. Taalkundig bezien gaat het niet om toestanden, de schepping en de woestheid, die in elkaars verlengde liggen; er is sprake van een contrast, ja een onoverbrugbare tegenstelling. De ‘vav’ aan het begin van vers 2 zou daarom het best kunnen worden vertaald met ‘nochtans’, en niet met het woordje ‘nu’, zoals in sommige vertalingen: *“De aarde nu was woest en ledig.”* Een juiste vertaling is: *“Nochtans was de aarde tot een woestenij geworden.”* Hoe anders was het geweest als er had gestaan *“watehi ha-arets”*, met een ‘vav’ vóór de onvoltooide tijd, maar dat staat er niet. Als dat er had gestaan zou de vertelling van het scheppingsgebeuren ongeveer als volgt zijn geweest: *“In het begin schiep God hemel en aarde. En dan komt ineens die aarde tevoorschijn, die nog helemaal ongevormd en leeg was als bij de pottenbakker die de klei nog moet bewerken om tot een creatie brengen.”* Maar nogmaals, dat staat er niet! [111)]

Na de lezing: *“Nochtans was de aarde tot een woestenij geworden waarbij duisternis op de afgrond lag.”* komen we bij het laatste deel van vers 2, dat we bij vers 3 trekken (de indeling in verzen is aleatorisch). We lezen dan: *“De Geest Gods zweefde over de wateren en God zei: Daar zij licht! En het werd licht.”* Dit leggen we als volgt uit: ««« De Geest Gods aanzag deze ellende. Duizenden jaren geleden, toen de dingen ontspoorden – ten opzichte van Mozes die door God gedreven dit neerschreef – begon thans Gods verlossingsplan voor de wereld. Daarom zei God: Daar zij licht! En zie, het licht scheen in de duisternis! »»» Deze uitleg komt overeen met het eerste hoofdstuk vijfde vers van het Johannes Evangelie: *“Het Licht schijnt in de duisternis - en de duisternis heeft Hetzelve niet begrepen.”*

Het ‘zonder vorm’ of ‘woest en ledig’, zoals in de meeste vertalingen, is in het Hebreeuws ‘Tohu wa Bohu’. De desolate vergetelheid is opgebouwd uit twee termen. De afgrijselijke hoer van de Apocalyps gezeten op het beest is de werkelijke betekenis van deze termen. Die zijn als twee beesten uit de afgrond. Bohu staat nooit alleen en wordt altijd samen met Tohu geschreven, en horen zeker in het scheppingsverhaal thuis, want daar wijzen ze op het zeemonster dat onvermijdelijk in de waterdiepten huist. Het is daarin dat in de onpeilbare diepte van het kwaad de tegen God gerichte doop wordt toegediend. De andere term, bohu, heeft dezelfde betekenis als Behomat of Bafomet (een naam voor Satan). Het is ook de leviataan of draak dat hetzelfde verschrikkelijke monster is dat in de diepste zeeën schuilhoudt. En het is tweeslachtig: man en vrouw tegelijk. Bohu komt overeen met de mythische opvatting van chaos. Tohu & Bohu zijn samen de religieuze tweevoudige chaos van de oudste initiatieriten. De Joodse traditie geeft aan dat ze een staat van verbazing en verwarring omvatten, die van totale verbijstering. Het menselijk onderbewustzijn wordt ook wel als zodanig omschreven. In beeldspraak gaat de initiatie naar deze chaos terug welke aan de draak en de hoerige godin toebehoort. De allegorische draak en de godin uit het Boek Openbaring maken deel uit van de primitieve religieuze filosofie, gnosis genaamd. Het is dus een beeld

111) Deze twee alinea’s zijn ontleend aan een essay uit 2009: “De Bijbel letterlijk leren lezen, een bijdrage aan de Darwin-discussie”, van dominee Roelof Strijker (1925-2013).

van puur heidendom. De chaos, het beest en de hoer vormen het angstwekkend gezelschap van de doden en confronteren hem die geïnitieerd wordt. De symbolische terugkeer naar de chaos, de Eerste Oorzaak, komt overeen met de afgodische doop om met de doden in contact te treden, die ons de voorouderlijke rekeningen presenteren. Het zijn juist deze rekeningen die in Jezus kruislijden vereffend zijn, de garantie biedend voor het herstel. De terugkeer naar het beest en de hoer, de chaos in het bijzonder, wordt in Bijbelse taal gecodeerd als de terugkeer, de afzondering, het teruggaan of terugvallen. Heeft de Bijbel niet veel genezende allegorieën die daarop wijzen?

2.21 – De Eenheid van het Gezalfde Paar

We zijn terug bij het eerste mensenpaar. God schiep hen uit het stof der aarde. (Gen. 2:7) Bij uitzondering en zich voegend naar zijn bijzondere missie had Adam, net als Melchisedec, geen voorgeslacht. (Gen. 14:18, Hebr. 5:5-6) Geen schepping uit het niets, maar een eclatante omvorming, op zulk een wijze dat het een scheppen werd. Er staat wat de Vrouw betreft in het Hebreeuws niet dat God haar uit Adams rib 'maakte', maar dat Hij haar daaruit 'schiep', waarbij het woord voor rib (tsela), ook andere betekenissen kan hebben zoals 'ovule' (eicel). Tussen twee haakjes, Hebreeuws is de taal van God en geen taal die van iets anders is afgeleid en daarom is deze vertaling gepermitteerd. Omdat de verbondenheid van het paar een ware eenheid in denken en doen was op een wijze die ons begrip te boven gaat, wordt soms de enkelvoudige vorm voor 'Adam en Eva' gebruikt. Daarom verwijst 'hem' in Psalm 8:6 naar hen beiden: *"U maakte 'hem' heersers over de werken van uw handen."*

De Hiaat Theorie vanuit een Traditioneel Joods Perspectief

De hiaat theorie of de ruïne-reconstructie-interpretatie is een theologische uitleg die veel ouder is dan Darwins evolutietheorie. Het is op het schriftuurlijke feit gebaseerd dat Genesis 1:2 eenvoudig en duidelijk beweert dat de planeet Aarde reeds bestond - maar in een geruïneerde staat - alvorens het zevendaagse scheppingsproces van start ging. De hiaat theorie is ook bekend in de Judaïca. Rabbijn Aryeh Kaplan legt dat uit in een boekje "Kabbalah en de leeftijd van het Universum" : «« De volgende benadering is van Ma'areches Elokus, reeds eerder vermeld. Het eerste possuk van de Torah vertelt ons: *"In het begin schiep God hemel en aarde."* Het vertelt ons echter niet wat in de daaropvolgende jaren gebeurde als het verder gaat met *"De aarde nu was tohu en bohu..."* De Midrash legt uit dat het hiermee gaat om *"De aarde die reeds bestond",* omdat er immers *"een voorafgaande tijdsordening was."* Aangezien tussen: "*In het begin schiep God..."* en, *"Gods Geest zweefde over de wateren"* een onbepaald aantal jaren ligt, misschien wel 15 miljard jaar. Het principe dat een tijdshiaat bestaat tussen de ene en andere gebeurtenis komt ook elders in de Torah voor. Zo worden in de Prashas Chukas de Parah Adumah en de dood van Mirjam naast elkaar in de tekst geplaatst terwijl er een hiaat van veertig jaar is tussen de ene en andere gebeurtenis. (Num. 20:1) Alhoewel dit geen 15 miljard jaren zijn, blijft het principe gelijk. Er kan nog een ander argument naar voren worden gebracht. De masoreten brachten volgend op Genesis 1:1 een klein teken aan, dat bekend staat als de rebia, om de lezer te waarschuwen dat er op dit punt een pauze is in het verhaal, en dat de lezer even moet wachten voordat hij verder gaat met het volgende vers. Op grond van de rebia dient het begin van vers 2 te beginnen met 'maar' of 'echter'. »» (pp. 37-38)

Renza Giacobbi schrijft in haar commentaar op de geschriften van Don Guido Bortoluzzi (1907-1991) over de bijzondere scheppingswijze van het Gezalfde Paar: [112)]

> «« Het is belangrijk in te zien dat God om de eerste Mens te kunnen scheppen ‘de twee gameten schiep van beide man en vrouw’. Maar later, om de eerste Vrouw te scheppen, creëerde Hij ‘alleen maar de ovule’ in de baarmoeder van de voorouderlijke moeder, aangezien de spermatozoa door de Jongeman [Adam] reeds beschikbaar waren gemaakt. We herinneren ons misschien dat de Almachtige God de mens Adam in een diepe slaap liet vallen, zoals de Mozaïsche Genesis aangeeft, zodat hij zich later niet meer kon herinneren wat met dat vrouwtje was gebeurd en deze vereniging daarom ook niet zou willen herhalen. Op deze manier schiep God ook een hiërarchie. Eerst de Man als hoofd van de familie en hoofd der mensheid. Daarna: de Vrouw. De bijzondere incubator-vrouw [een dierlijke soort] behield na de twee directe en uitzonderlijke ingrepen van God al haar eigenschappen en genen. Zij bleef dus altijd in staat om via de voorouderlijke lijn kleintjes te verwekken van het pure voorouderlijke ras; en via de Man hybride exemplaren volgens de erfelijkheids-wetten van Mendel. Dit was de reden waarom zij geen gemeenschap mocht hebben met om het even welke man van de [verheven] menselijke soort, nadat zij als instrument van God had gefungeerd om aan het menselijk ras geboorte te geven. »»

Stof is ‘afar’ in het Hebreeuws. ‘Afar’ en ‘ofra’ houden met elkaar verband. De engel die Gideon bezocht, kon in Ofra worden gezien. De koningin van Sheba bracht goud uit Ofir of Ofra (in het Hebreeuws anders gespeld dan het Ofra van Gideon). Stofgoud kan de betekenis zijn van ‘afar’ of stof met een gouden glans, alhoewel niet exact. Het wijst op wat het zou moeten worden. De slang in het paradijs wordt tot het vreten van stof veroordeeld, om aardgebonden te blijven en gevangen in vorm. Hij kan nooit tot de hogere Hemelse sferen geraken. Stof wijst op het lichaam, stofgoud op het Hemelse lichaam dat niet aan de cyclus van dood en geboorte is onderworpen. De paradijsvloek openbaart dat Adam en zijn Mannin van stof kwamen en tot stof zouden wederkeren, voorlopig althans…[113)] Het wekt verbazing dat de zending van deze twee na hun falen onaangetast bleef. Daarom wordt de Messias, zoon van Adam (wat ook mens betekent), terecht de tweede Adam genoemd en de Maagd Maria de tweede Eva, om aldus te volbrengen waarin de eersten hadden gefaald.

---

112) Aantekening bij § 94 van de Engelse Genesis Editie van 2007 van de geschriften van Don Guido Bortoluzzi. Zie: “Een Evaluatie van de Bijbelse Ontstaansgeschiedenis – Uit de geschriften van Don Guido Bortoluzzi, met commentaar van Renza Giacobbi”. Oorspronkelijke tekst in het Italiaans; alsook: “De Schepping – Boek Genesis – Ophelderingen betreffende de oorsprong van de Mens”. Uit de geschriften van Don Guido Bortoluzzi met kritische opmerkingen van Hubert Luns. Verluchtigd met citaten uit de geschriften van de zalige Anna Katharina Emmerick, tevens van Jasher en Henoch, plus die van Maria Valtorta. Op het internet geplaatst.

113) In dit stuk wordt de lezer met de uitdrukking “Man - Mannin” geconfronteerd, soms met “Adam - Mannin” en ook “Adam - Adamah”, dit in een poging het Hebreeuwse “ish - isha” te vertalen dat gewoonlijk met man-vrouw wordt vertaald. Ik geloof dat Luther de eerste was die ‘isha’ met mannin vertaalde. In het Engels voldoet “man - woman” en in het Frans “l’homme et la haoma”. De Haoma is een boom in Iran waarvan het melkachtige sap als levenselixer wordt gezien. Het is eveneens een algemeen voorkomend stylistisch patroon dat de levensboom voorstelt, wat in het Hebreeuws de ‘etz ha-chayyim’ is.

(zie 1 Kor. 15:47) Opvallend is dat Jezus slechts één menselijke ouder had; daarom was de eenheid tussen Maria en Jezus en tussen Adam en zijn zuivere eerste nakomeling groter dan dat van een gewoon kind en zijn moeder.

In Genesis 1:26-27 staat in de meevoudigheid van de Goddelijke Drie-eenheid: *"Laat 'Ons' de Mens maken naar Ons beeld, volgens Onze gelijkenis. (...) naar Zijn beeld, naar het beeld van God schiep Hij hem (hier geen gelijkenis)."* Onder de Griekse kerkvaders wordt meestal onderscheid gemaakt tussen het beeld en de gelijkenis: de mens is geschapen naar het beeld en zijn taak bestaat eruit in vrijheid tot een gelijkenis met God te komen. (Origenes: "Over de eerste beginselen" 3:6:1) Omdat de tekstherhaling voorbijgaat aan de precieze betekenis de term gelijkenis, kan dat alleen maar betekenen dat de gelijkenis was beschikt (asah) als iets dat door het individu moest worden bereikt en in het leven bevochten, in eerste instantie door trouw te zijn aan het gebod: *"Van de boom van kennis van goed en kwaad moogt gij niet eten."* (Gen. 2:17). Na overtreding van het gebod bleef het gezalfde paar weliswaar beelddrager, maar het verloor de gelijkenis staande in 'de totale wilsovereenstemming met God'. Het is die wilsovereenstemming, het universele FIAT – het 'fiat voluntas tua' of het 'Uw wil geschiede' – dat nu op een andere wijze bevochten moest worden, veel pijnlijker en dramatischer dan God eerst voor ogen had. Toen het paar uit het paradijs neerdaalde, behield zij de zalving. (Klaagl. 4:20) Daarom bleef Gods beeld in het nakomelingschap behouden, maar onze gelijkenis aan God werd steeds meer in neergaande spiraal van menselijke eigenzinnigheid en buitensporig egoïsme geschonden. Terwijl God Adam naar zichzelf maakte, waren Adams kinderen naar hun vaders menselijke beeld en gelijkenis. (Gen. 5:1-3) Aldus droegen ze de gevolgen van de overtreding van het gebod in wat de erfzonde heet.

> Wat de menselijke soort betreft, de kroon der schepping, zien wij geen evolutie, maar devolutie of degeneratie, zij het niet zonder inwerking op de lagere scheppingsorde: tenslotte is alles één familie, alles grijpt op elkaar in. De ontluistering van de schepping, zoals wij die gewaarworden, mogen wij God niet in de schoenen schuiven alsof zijn scheppingswerk onvolmaakt was. Het Bijbelse scheppingsverhaal is daarom een her-scheppingsverhaal.

De Joodse schriftgeleerde Rashi vertelt in een bekende uitleg dat de mens met een stempel (de kleivorm) is gemaakt als bij een muntstempel, maar dat desondanks alle replica's anders zijn! Jezus zei van de munt in zijn hand dat de erop gestempelde vorstelijke afbeelding betekent dat het aan de Romeinse keizer toebehoort. Het in de mens gestempelde goddelijke beeld betekent derhalve dat hij God toebehoort. Meer nog dat hij van God zou moeten zijn zoals een zoon tot zijn vader. God is niet de vader van zijn schepselen enkel omdat Hij ze gemaakt heeft, want Hij heeft ook de beesten gemaakt. Maar die zijn niet zijn zonen. Anders dan dezen werd 'Adam en Adamah' naar Gods beeld gemaakt. Wat het aspect van de gelijkenis betreft moest dit in de opeenvolgende generaties omhoog getild worden in de school van pijnlijke ervaringen, echter niet zonder Gods zegeningen, nadat ze uit het paradijs waren verdreven. Het was uitsluitend en alleen Christus, en wij met Hem en in Hem, die dat ten volle kon volbrengen, ons een spiegel voorhoudend waar de afval toe heeft geleid.

De kracht van Satans eerste verleiding was dat de mens het begripsstadium, dat bij de gelijkenis hoort, op eigen kracht zou kunnen bereiken, want hij zei: *“Als je van de vrucht eet zal je als God zijn”.* In wijsheid was het gezalfde paar volmaakt. Intuïtief wist het altijd wat goed was, maar het was nog niet volmaakt in het doorgronden daarvan, waartoe ook de kennis hoort van de spiraal van het kwade (kwaad leidt tot opeenvolgend kwaad). Dat inzicht zou hen op de door God beschikte tijd als een vrije gave geschonken zijn geworden.[114)] Zegt Luisa Piccarreta: *“Als Adam (...) zich Gods Liefde op het moment van de verzoeking in herinnering had gebracht, waren zij daar niet voor bezweken.”* Dan hadden zij Satans leugen doorzien, wetende dat God de gulle gever aller gaven is.

De twee, die in het paradijs geschapen werden, waren niet de eerste mensenwezens. Zij waren de eerste ‘mensen’ volgens de idealistische roeping zoals zij hoorden te zijn of veeleer hadden moeten worden, veel hoger dan ooit tevoren. Dit klinkt wellicht vergezocht maar is toch niet onbijbels. Kaïn werd een vluchteling onder de volken die naar elke logische standaar geen familie konden zijn.[115)] Adam en de Mannin werden geschapen omdat zij een roeping hadden voor het toen al bestaande mensenachtigen (Pygmeeën, Bushmen, etc.), waar zij zich later mee hebben vermengd. Het paradijsverhaal gaat over een mens, die Ene Gezalfde van de God die Een is. In het scheppingsplan maakte God die persoon samen met de Mannin tot zijn partner in zijn scheppingsplan. Zegt Psalm 8: *“U hebt hem (het menselijke paar) een weinig minder dan God gemaakt.”* Verbluffend werden Adam en de Mannin haast aan God gelijk gemaakt. Hij schiep ze als majestueuze wezens die over het werk zijner handen moesten heersen. Tenslotte moest de ‘eenheid’ van die twee een antitype (tegenbeeld) op de verdorven slang zijn, die de zich ontvouwende tweestrijd voorstelt, van kwaad tot erger, uitmondend in de atoombom en het eigenmachtig beschikken over leven en dood. Denk maar aan de gesanctioneerde abortus-hecatombe en geassisteerde zelfmoord.

Eva wordt ook wel Adamah genoemd in plaats van Isha of vrouw, omdat zij uit de Mens of Ish genomen werd. (Gen. 2:23) De Adamah, die uit Adams zijde ontstond, is een beeld van de Kerk, bruid van Christus, die uit zijn zijde ontstond toen Hij op Golgotha doorstoken

114) Er zijn drie stadia van begrijpend weten: wijsheid, het intellectuele begrijpen en kennis. Koeien, als zij de keuze hebben tussen GMO-voedsel (genetisch gemodificeerd voedsel) en gewoon voedsel, zullen altijd voor het gewone voedsel kiezen en er zelfs hekken voor doorbreken, terwijl de wetenschap geen uiterlijk verschil weet te ontdekken. Begrijpen koeien wat ze doen? Nee, maar ze zijn wel wijs. Kennis vinden we in een encyclopedie, maar een encyclopedie begrijpt niks en is ook niet wijs. Waarom zijn die drie stadia aan de mens voorbehouden? Omdat God onze ziel heeft begiftigd met herinnering, wil en intellect. Het is door de vrije wil dat de mens op God kan gelijken, want het is door de eenstemmigheid van de onderlinge wil dat de Goddelijke Drie-eenheid Eén is.

115) In Genesis 4 vervloekt God Kaïn nadat hij zijn broer heeft vermoord. God zegt dat hij voortaan zwervende en dolende op aarde zal zijn, waarop Kaïn antwoordt: “Wat moet ik? Al wie mij vindt zal mij doodslaan. Mijn leven is uitzichtloos.” Een Joodse interpretatie is dat ‘al wie’ op de beesten van het veld slaat. Maar deze interpretatie is in tegenspraak met het volgende vers, dat al wie Kaïn doodt zevenvoudig gewroken zal worden. De Joodse schriftgeleerde Rashi verklaart dit, wat past bij verse 24: “Kaïn zal gewroken worden als zeven generaties zijn gepasseerd”. Hoe dan ook, waarom zou God zich op een beest wreken als dat slechts zijn instinct volgt? ‘Al wie’ slaat dus op mensen, die der voorschepping.

werd. God, die Eén is, zalfde deze Man/Mannin dualiteit die één vlees was tot de ene Mens. Toen Adam zijn Mannin ontving werd hun eenheid benadrukt. Deze eenheid was naar Gods beeld en gelijkenis, wat voor hen uit een alomvattende en liefdevolle eenheid van denken, voelen en doen bestond, niet alleen tussen Adam en Adamah wederzijds, maar ook tussen het sublieme paar en God. Door deze verheven eenheid mag dit paar met recht goddelijk worden genoemd. Gewoonlijk schenkt niemand aandacht aan de eenheid van de drie-ene God (laat Ons maken), de basis voor zijn schepping naar beeld en gelijkenis, de basis van de mystieke eenheid tussen Christus en zijn Kerk, zoals prachtig geformuleerd in het hogepriesterlijk gebed: *"Dat zij allen Eén mogen zijn, gelijk U Vader in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons Eén zijn. (...) Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die U Mij geschonken hebt; opdat zij Eén zijn (ut unum sint), gelijk Wij Eén zijn; Ik in hen en U in Mij, opdat zij volmaakt Eén zijn."* (Joh. 17:21-23) Alhoewel in de huidige bedeling die verheven eenheid in de wereldlijke kerk nog verstek laat gaan, kan men dit toch herkennen bij de gelovige die deze eenheid samen met zijn of haar Christus doorleeft.

In hun roeping dienden Adam en Adamah in een tabernakeldienst, wat een manier is om uit te drukken dat zij aangesteld waren om het menselijk nageslacht nabij de tegenwoordigheid van God te brengen. Zij moesten eveneens bemiddelend optreden tussen het allerheiligste en de voorgecreëerde humanoïden, wat enigszins te vergelijken valt met het gewijde priesterschap uit later tijden om tussen die twee een fusie tot stand te brengen. Met de kreet: *"Heer, spaar uw erfdeel!"* (Joël 2:17) dienden zij in te staan voor de heiligheid van hun opdracht om het geweten van de mensen en humanoïden in de rangorde van koningen tot rust te brengen. Thans zijn er geen humanoïden meer. Om precies te zijn *"hebben allen gezondigd en wij allen derven de heerlijkheid Gods"*. (Rom. 3:23-24) Hun roeping was Eén te zijn waarbij zij vooral de Ene Zalving van de Ene God moesten uitdragen. Zij moesten Gods Liefde openbaren aan een wereld die uit tweeheden bestaat, of zoals Darwin het uitdrukte: die verwikkeld is in een strijd om het bestaan. Daarom had God een representant nodig om zijn Eén-heid uit te dragen. Adam en Adamah werden gezalfd om in deze roeping te gaan staan.

De Rangorde der Koningen

Deuteronomium 16:18 tot 21:9 verklaart de rangorde van koningen. Deuteronomium 17:8-13 bespreekt de goddelijke constitutionele wet en zijn centrale verklarende en priesterlijke autoriteit. Deuteronomium 17:14-20 bespreekt de door God gekozen koning die in de uitvoering van zijn taak godvrezend moet zijn. Hij vertegenwoordigt de hoogste politieke autoriteit en moet als zodanig God vrezen en onbevreesd zijn voor de mensen, zoals de zeer geliefde Marie Leckzinska (1703-1768), koningin van Frankrijk, naar voren bracht: *"Het menselijk opzicht dat voor alle Christenen uit den boze is, betekent een ware geloofsafval bij hen die leiding moeten geven en onderrichten."* Deuteronomium 18:19-22 bespreekt de profetische leiding waar de politieke en priesterlijke sfeer zich beide op moeten richten. Dit zijn de drie Bijbelse categorieën van gezalfden. Bij de profeten legt de Bijbel minder nadruk op de zalvingsrite maar eerder op de gave van de Geest. Met Adam en Adamah werden in het 'ene' paar alle drie de funkties in een hechte geest van eenheid en lieflijkheid tot stand gebracht.

Als de Bijbel benadrukt dat Adam *"een levende ziel werd"* (Gen. 2:7), krijgen we een idee van wat de oude volkeren geloofden (ongeacht hun oorsprong). Als een koning stierf gebeurde het dat men zijn zalving trachtte te bewaren via zijn uitgeblazen laatste adem.[116)] Dit behoort bij de zogenaamde 'primitieve gnosis' waarin adem, zalving en ziel van gelijke strekking zijn. Op die manier hoopte men de ziel van een gewone sterveling – die van de volle kennis van God was afgescheiden – op een hoger niveau te brengen om daarmee het koningschap 'bij de gratie Gods' veilig te stellen! Adam en Adamah waren één levende ziel, antitype (tegenbeeld) op de dode ziel![117)] In hem en in zijn metgezel was de Zalving van de Heilige, en zij wisten alle dingen intuïtief; God kennende bezaten zij het eeuwige leven. Staat niet geschreven: *"Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige ware God."* (Joh. 17:3, 1 Joh. 2:13; 20-25) Toch geschiedde het bijkans onmogelijke. Zij gingen van het leven naar de dood, van het God kennen naar het niet kennen. Zo is dan sprake van een dode ziel, van een ziel die over God en zijn wegen in het duister tast.[118)]

---

116) In verband met de opvatting dat de laatste adem van de koning de zalving bevatte, vestig ik uw aandacht op de woorden van de Heilige Maagd van 3 juli 1999 aan J.N.S.R. (Je Ne Suis Rien / ik ben niets), weergegeven in de boekjes "Handelingen van de Apostelen": «« Nadat ik het levenloze Goddelijke Lichaam van mijn kind in mijn armen had ontvangen, heb ik mij over zijn aanbiddelijk gezicht gebogen tot aan zijn heilige lippen om Hem mijn moederlijke kus te geven. Toen hield mijn hart op met kloppen en proefde ik de dood van mijn zoon, van mijn God, mijn geliefde kind dat aan de zonde gestorven was. God heeft mij heel even aan de bitterheid van zijn heilige dood laten drinken tot op het moment dat ik zijn zeer heilige mond naderde en ik de goddelijke Adem (of Ademtocht) van zijn onsterfelijke Ziel ontving die mij het leven teruggaf. Het leven van de mens begint met een ademtocht; evenzo eindigt het met een ademtocht die daarmee het eeuwige Leven in God wordt. Waar zien jullie een stilstand? Het is dezelfde ademtocht. God geeft het leven. God neemt niet het leven terug maar verlengt het in zijn eigen Leven, het eeuwige leven in God. Toen Jezus met het "Vader, in uw handen beveel ik mijn Geest" de laatste adem uitblies, vertrouwde de mensenzoon zijn Geest in die adem aan God zijn vader toe, en het geschiedde dat in diezelfde adem de Zoon van God zich in zijn onsterfelijke ziel ten gunste van zijn Heilige Moeder openbaarde, aan wie Hij zijn eerste levensvonk overgaf. »»

117) Don Guido Bortoluzzi schrijft in een notitie: «« Op 8 juni 1972 woonde ik in de aula van het seminarie een conferentie bij over genetische microbiologie waarvan de erfelijke gebreken het menselijk gedrag kunnen beïnvloeden. De spreker Professor Giambattista Marson, hoofd dermatologie van het hospitaal in Belluno, legde uit hoe genetisch onderzoek in de VS van tot levenslange gevangenschap veroordeelde gevangenen had aangetoond dat sommigen naast de normale XY een kleinere Y-chromosoom bezaten. De wetenschappelijke vraag is hoe die extra "Y" in het menselijk genetisch patrimonium terecht was gekomen waardoor de betrokkenen een labiele persoonlijkheid hadden gekregen. Ik kwam toen tussenbeide en merkte op: "Wij zijn gelovigen en voor ons is zeker dat Hij die de evolutie van de levenden heeft geleid tot aan de toppen van het phylum, een volmaakt menselijk schepsel in het zijne heeft geplaatst, dat de kampioen van al zijn afstammelingen moest worden. Als tegenwoordig gevallen van uitzonderlijke kenmerken van de voorlopers worden ontdekt, moet dat te wijten zijn aan het feit dat de kampioen die in het aards Paradijs liep onder de naam van de genealogische 'Boom van het Leven', voortplantende relaties heeft gehad met de 'Wilde Boom', die door Gods ingrijpen goede vruchten kon geven, maar slechte zonder Gods ingrijpen, met als gevolg hybriden, bastaarden..." Ik kon niet doorgaan omdat een oudere professor in Bijbelse exegese, Don Angelo Santin, mij onderbrak: "We zijn niet op deze lijn voorbereid!" »» (Noot bij § 28 van de Engelse Genesis uitgave van de geschriften van Don Guido Bortoluzzi onder redactie van Renza Giacobbi # 2007, zie: www.genesibiblica.eu)

Indien er staat dat Eva, wat levengevende betekent, de moeder van alle levenden werd (Gen. 3:20), betekent dat niet anders dan dat zij de matriarch van alle godlievenden en godkennenden werd. In die zin is het logisch dat Jezus aan zijn moeder, evenbeeld van Adamah, al zijn kinderen toevertrouwde. Hangende aan het kruishout, kijkende op Maria, en op Johannes zijn geliefde leerling, sprak Jezus deze woorden uit: *"Vrouw, ziedaar uw zoon"*, en ook: *"Ziedaar uw moeder."* Daarmee wilde Hij als het ware zeggen: "Mijn moeder, Ik vertrouw je al mijn kinderen toe. Geef alle liefde die je Mij toedraagt ook aan hen. Geef mijn kinderen alle toewijding en tederheid van een moeder. Jij zal ze allen voor Mij veilig stellen."

Maar wat doen we ermee? Hoe God voor zo'n onmetelijke gunst danken? O Heilige Maagd, hoe diepgeraakt zijn we en van vreugde vervuld om u als moeder te kennen. Wees een moeder voor ons! Zoals Luisa Piccarreta uiteenzette in "De Vierentwintig Uren van het Lijden van Christus":

> «« Maken wij ons de liefde en toewijding eigen in alles wat Jezus deed, om ons aangenaam voor zijn moeder te maken? Kunnen wij zeggen dat onze goddelijke moeder in ons de voldoening vindt die zij in Christus vond? Zijn wij altijd bij haar als trouwe kinderen? Gehoorzamen wij haar? Imiteren wij haar deugden? Zoeken wij alle goede middelen om nooit aan haar moederlijke blik te ontsnappen, zodat zij ons altijd tegen haar zoon aanvleit? Roepen wij in alles wat wij doen Maria's blik op ons af om ons te leiden; om onder haar vrome blik heilig te kunnen leven zoals het ware kinderen betaamt? Om onze moeder te kunnen behagen zoals haar zoon dat kon, laten wij Jezus alle genegenheid vragen die hij voor zijn moeder had met de glorie die Hij haar voortdurend gaf samen met tedere en fijngevoelige liefdeblijken. Laat ons dat alles eigen maken om tegen onze Hemelse moeder te kunnen zeggen: "Wij hebben Jezus in ons. Opdat u gelukkig zij alles in ons te vinden wat u in Jezus vond, schenken wij u alles, O moeder mijn. Tevens willen wij aan Jezus ook alle vreugden aanbieden die Hij in u vond. Daarom willen wij in uw hart treden en uw liefde nemen en al uw vreugden, uw moederlijke toewijding, om die Jezus te kunnen aanbieden. O moeder mijn, dat uw moederlijke handen de zachte ketens mogen zijn die ons met u en met Jezus verbonden houden!" »»

Nu terug naar het gezalfde paar. Adam, met de gouden glans van het koningschap, werd samen met zijn Mannin een levende ziel. Na de zondeval en met een geschonden zalving omkleed wandelden zij als blinden tastend op aarde. Gods herscheppingsplan was aldus begonnen temidden van woeste leegheid… Het koninklijk priesterschap werd op aarde gevestigd, tegen de spiraal van het kwaad een tegenwicht biedend. Gods zichtbare geschiedenis en zijn helpende hand voor deze worstelende wereld nam een aanvang. Dat is waar het genesisverhaal over gaat.[119)] De slang, die in de vruchtbaarheidsriten het begrip vertegenwoordigt van ontwikkeling en vooruitgang, liet zich niet onbetuigd, gebruikmakend van het medium van het woord via zijn afgodisch en vergoddelijkt paar. Dat legendarische paar is gekend als Tehom en Tiamat.[120)] Het is duidelijk dat hij de zeer krachtige goddelijke of gezalfde twee-eenheid (eenstemmigheid) van Adam en Adamah voor zijn

118) De door God gegeven waarborg om zijn weg kennen is de bij ieder ingegoten kennis van de Tien Geboden. De gedetailleerde uitwerking daarvan is niet zonder problemen.

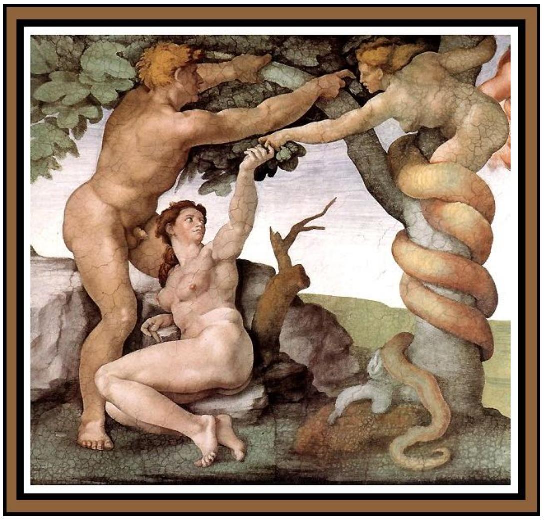

eigen kar wilde spannen. Tehom en Tiamat streven naar de overweldiging van Adam en zijn Mannin en hun nageslacht. In essentie vertegenwoordigt dit de machtstoeëigening, gekend als 'de hand op de troon des Heren'.

2.22 – De Paradijsvloek

Dus de adem, maar dan wel de gezalfde adem, die God in de neus blies, bracht Adam voort, een levende ziel. God bracht met zijn adem die Hij schonk iets essentieels van Hemzelf aan Adam over. De adem of wat het moet voorstellen dringt volgens de primitieve gnosis overal doorheen. Adam kan worden geschreven als 'Aleph-dam' of 'Aleph in het bloed' waarbij aleph (eerste letter van het Hebreeuwse alfabet) het goddelijke voorstelt. God is het begin en het einde, de alfa en de omega, de aleph en de tau. We kunnen daarom zeggen dat Adam 'de zalving in de mens' of gewoon 'de Gezalfde' betekent (in het Hebreeuws messias), een geoorloofde uitleg omdat de ziel van het vlees zich in het bloed bevindt. (Lev. 17:11) We moesten wachten op Jezus Christus (Christus is het Grieks voor gezalfde), een andere gezalfde, om Adams werk af te maken. Het spiegelbeeld in de Hebreeuwse schrijfwijze van aleph is 'pala' wat 'het verborgene betekent, wat geheim is, wonderbaarlijk, mysterieus, verborgen voor elk oog'. In Jesaja 9 is een van de vier titels van de Messias 'pala jooz' of 'wonderbare raadsman'.

Het moge duidelijk zijn dat de gehele persoon, hoofd en lichaam, bij de zalving betrokken is. Het is niet een beetje olie dat over het hoofd wordt uitgegoten en eventjes weggewassen

---

119) Het is gangbaar binnen de Joodse traditie om de aanvang van het koninkrijk Gods bij de schepping van het gezalfde paar te plaatsen, dus op de 6e scheppingsdag, het moment ook dat ze de de Anno Mundi telling laat beginnen. Dit verklaart waarom binnen de Joodse feestcyclus de viering van Nieuwjaar of Rosh Ha-shana (1 Tishrei) in het teken van de schepping van de (nieuwe) wereld staat, alias Gods koninkrijk op aarde. Dat rijk zal echter pas zijn voltooid bij het bereiken van de wilsovereenstemming tussen Schepper en zijn schepsel. Het "Onze Vader, Uw Koninkrijk kome" gebed werd passenderwijs tijdens die bijzondere gelegenheid van Rosh Ha-shana door Jezus aan ons geschonken, zoals uit Mattheüs 6 naar voren komt. Voor Christenen is niet evident dat dit hoofdstuk op Rosh Ha-shana slaat en zijn begeleidende Grote Verzoendagritueel, maar voor hen die met de Joodse feesten zijn opgegroeid is dit iets vanzelfsprekends, dat wil zeggen: tot aan Mattheüs 6:19. Vanaf dat vers gaat het kennelijk over de overwegingen die bij het Loofhuttenfeest horen.

120) Tiamat (Hebr.: תְּהוֹם, Grieks: ábyssos, oorspronkelijk Akkadisch) is een voorwereldlijk monster/godin in de Babylonische en Sumerische mythologie en een centrale figuur in de Enûma Elish scheppings epiek. John C. L. Gibson merkt op (in het Ugaritisch glossarium van de Kanaänitische Mythen en Legenden) dat het woord tehom in Ugaritische teksten van 1400-1200 BC voorkomt waarin het gewoon zee betekent. Zulk een verontpersoonlijkte Tiamat (de -at aan het eind maakt haar vrouwelijk) is 'het diepe, de afgrond' (Hebr.: tehom), aanwezig in het begin van het Boek Genesis.

kan worden, niet een snelle operatie die ongedaan kan worden gemaakt als je niet presteert. De gehele persoon is erbij betrokken. Indien de persoon valt, valt de zalving samen met hem. Indien deze persoon, in casu Adam en zijn Mannin, wordt gevangen dan wordt de zalving samen met hem gevangen. Indien deze persoon sterft dan daalt de zalving mee in het graf, wat verklaart waarom *"De adem van onze neusgaten (neus), de Gezalfde des Heren (d.w.z. de totale mens) in hun groeven gevangen is."* (Klaagl. 4:20) *"In de groeven van allen"* kan ook. De graven van allen zijn in het rijk gevangen van de collectieve ziel. Enkelvoud is gewijzigd in meervoud. Sindsdien moeten wij rekening houden met het vermenigvuldigingsteken van het collectieve element. De menselijke gemeenschap is bij de val betrokken en zal ook delen in het herstel (daar zien wij hunkerend naar uit). Gedenk Jesaja's zevende en laatste bedrijf (vanaf hfst. 56), waarin Jeruzalems heil en dat van Zion centraal staan. Zo kondigt de Gezalfde des Heren aan (Jes. 61:1*): "De Geest des Heren rust op Mij omdat de Heer Mij gezalfd heeft om een blijde boodschap te brengen aan de zachtmoedigen; Hij heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van hart, om de gevangenen uitredding aan te kondigen en de gebondenen het openbreken van hun gevangenis*." Dan komt in Jesaja's slotakte de apotheose, laatste hoofdstuk vanaf vers 66:7: *"Zou een hele natie op één dag herboren kunnen worden? Evenwel* (zegt het Godsoordeel)*, Zion heeft weeën gekend en haar zonen gebaard."* Maar voorlopig zuchten de naties nog onder de paradijsvloek. De vloek is nog niet in zegen gekeerd.

Geest en Adem

Job 27:3 zegt: *"De geest des Heren is in mijn neusgaten."* Dit wijst op de vruchtbaarheidsriten waarin de neus de aanvang van het leven vertegenwoordigt en het instrument is om het leven door te geven. Het gebeurde dat een stervende koning zijn opvolger zo dicht naast zich had staan dat deze in staat was diens laatste ademtocht door zijn neus in te ademen. Dit werd alleen bij koningen gedaan. De neus was dermate heilig dat de Egyptenaren het als het allerheiligste beschouwden. Dr Wilhelm Fliess, een goede vriend van Freud, zag de neus als het belangrijkste orgaan en geloofde zelfs dat zijn patiënten van allerlei kwalen genezen konden worden dankzij een eenvoudige neusoperatie.

Omdat de troonopvolger zijn voorgangers' laatste adem via zijn neus had ingeademd, voelde hij zich in de troonopvolging gesterkt dankzij de inademing van de bijbehorende capaciteiten (de zalving) om de heerschappij en het priesterschap uit te oefenen (de vroegere vorsten waren koning-priester). Wie zo de laatste adem had opgevangen was identiek aan de overleden koning in het hebben van een goddelijk aanschijn. In de verkorte versie van "De Gouden Tak - Een studie in Magie en Religie" (hfst. 27: Opvolging van de Ziel) haalt Sir James Frazer een voorbeeld aan van het inademen van de laatste adem van de stervende vorst zoals op Nias gebeurde, een eiland ten noord-westen van Sumatra in Indonesië, zonder overigens aan te geven of deze specifieke praktijk ook elders plaatsvond of in het verre verleden. Op grond van de Bijbelse evidentie ben ik van mening dat dit geen geïsoleerd geval was.

Dit is waar de paradijsvloek over gaat. Adam en zijn Mannin waren 'de gehele Mens'. In hun geest van samenspraak waren zij getweeën de Gezalfde des Heren. De aaneenkleving, deze onwereldse innige verbondenheid waarvan sprake is in Genesis 2:24, werd gekloven. De zalving werd daarmee ook gekloven (kleven en klieven zijn hetzelfde Hebreeuwse woord dabak). Adam en Adamah vormden samen één lichaam, zodat tijdens de klieving het

volgende ontstond: Adam is nu het ‘hoofd’ en Adamah het ‘lichaam’. Deze gespletenheid (Man/Mannin) kreeg de huidige betekenis van hoofd-lichaam, verstand-intuïtie, man-vrouw, en werd een machtig wapen in hand van de vijand om de zaak naar zijn hand te zetten. Hij is heerser over dat ontaarde gewest waar we met z’n allen in dwalen. Deze dualiteit kan in Genesis worden gevonden: *“De man zal over de vrouw heersen”*, wat op zichzelf niet fout is indien juist geïnterpreteerd, maar wat in zijn praktische uitvoering een verschrikking is geworden. In de Joodse traditie is deze relatie tussen Adam en Adamah vergelijkbaar met die tussen man en aarde (Adamah betekent betekent in het Hebreeuws ‘aarde’). Zoals hij over de vrouw heerst, heerst hij over de aarde en hij misbruikt haar. Het ‘hoofd’ dat een op zichzelf staande persoonlijkheid werd, is nu de tegenstander van het ‘lichaam’, wat ook een geheel op zichzelf staande persoonlijkheid werd. Hij is hoofd. Zij zal als lichaam weten wat lijden is. Zij zal verminderen, hij vermeerderen. In de geheimtaal van de mysteriediensten, ongeacht tijd, cultuur en plaats, volgt dit de formule: “via afbraak komt opbouw”, en het verklaart de prijs die moet worden betaald voor de zogenaamde vooruitgang. Door middel van allerlei handelingen wordt de persoon ‘afgebroken’, zodat hij plaats kan maken voor de ‘verlichte mens’. ‘Solve et Coagula’, zoals het maçonnieke adagium luidt. Solve et Coagula verwijst naar de afschuwelijke Baphomet, een afbeelding van Lucifer, die deze woorden op zijn bovenarmen heeft geschreven wat inhoudt dat afbraak voorafgaat aan opbouw, wat niet alleen verwijst naar de individuele persoonlijkheid maar naar alle sociale relaties en de naties die samen onze wereld vormen. Dit betekent dat de sociale orde vernietigd moet worden in de breedste zin van het woord zodat een nieuwe samenleving met een nieuwe mens gestalte kan krijgen.

Het openbaart de woedende strijd waarvan de uiteindelijke uitkomst sinds het gebeurde op Golgotha vaststaat. Dan zal wederom de aaneenkleving tussen man en vrouw, en Christus en hen, gestalte krijgen op een voor ons volstrekt onvoorstelbare wijze, zoals nu reeds voltrokken in Jezus en Maria, die aaneen zijn gekleefd zoals eertijds Adam en Adamah. Daarom zegt de apostel: *“Deze verborgenheid is groot. Ik voor mij betrek het op Christus en de Kerk.”* (Ef. 1:22-23, 5:23-32; Joh. 17:21-26) Ja, in Christus zijn wij méér dan overwinnaar!

De Apostel Paulus is schrijver van de Brief aan de Efeziërs. Een belangrijke traditie wijst Efeze aan als de plaats waar de allerheiligste Maagd Maria haar laatste jaren heeft doorgebracht. Dat juist deze brief de Kerk als thema heeft, past hier goed bij. Maria is immers de behoedster van de Kerk als bij een moeder die over haar kroost waakt. De teksten in Efeziërs wijzen op de hoofd-lichaam dualiteit wat het beeld is van Christus en Zijn Kerk:

> «« Alles heeft God onder zijn voeten gelegd, en Hemzelf, verheven boven alles, heeft Hij als hoofd gegeven aan de Kerk, die zijn lichaam is, de volheid van Hem die het al in alles vervult. (…) De man is het hoofd van de vrouw, zoals Christus het hoofd is van de Kerk. Hij is ook de verlosser van het lichaam, maar zoals de kerk onderdanig is aan Christus, zo moet ook de vrouw haar man in alles onderdanig zijn. Mannen, hebt uw vrouw lief zoals Christus de Kerk heeft liefgehad: Hij heeft zich voor haar overgeleverd om haar te heiligen, haar reinigend door het waterbad met het woord. Hij heeft de Kerk tot zich gevoerd als een heerlijke bruid, zonder vlek of rimpel of fout, heilig en onbesmet. Zo moeten ook de mannen hun vrouwen liefhebben, zoals ze hun eigen lichaam liefhebben. Wie zijn vrouw bemint, bemint zichzelf. Niemand

> heeft ooit zijn eigen vlees gehaat; integendeel, hij voedt en koestert het. En zo doet Christus met de Kerk, omdat wij ledematen zijn van zijn lichaam. Daarom zal (cf. Gen. 2:24) *"de man vader en moeder verlaten om zich te hechten aan zijn vrouw, en die twee zullen één vlees zijn."* Deze verborgenheid is groot. Ik voor mij betrek het op Christus en de Kerk. »» (Efeze 1:22, 5:23-32)

Het Evangelie van Johannes behandelt hetzelfde thema:

> «« Dat zij allen één mogen zijn zoals U, Vader, in Mij en Ik in U: dat ook zij in Ons mogen zijn opdat de wereld gelove, dat U Mij gezonden hebt. Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die U Mij geschonken hebt, opdat zij één zijn zoals Wij één zijn: Ik in hen en U in Mij, opdat zij volmaakt één zijn en de wereld zal erkennen, dat U Mij gezonden en hen hebt liefgehad, zoals U Mij hebt liefgehad. Vader, Ik wil dat zij die U Mij gegeven hebt met Mij mogen zijn waar Ik ben, opdat zij mijn heerlijkheid mogen aanschouwen die U Mij gegeven hebt, daar U Mij lief hebt gehad vóór de grondvesting van de wereld. O rechtvaardige Vader! Al heeft de wereld U niet erkend, Ik heb U erkend, en dezen hier hebben erkend dat U Mij gezonden hebt. Uw naam heb Ik hun geopenbaard en Ik zal dit blijven doen opdat de liefde waarmee U Mij hebt liefgehad in hen moge zijn en Ik in hen. »» (Joh. 17:21-26)

2.23 – In Christus méér dan Overwinnaar

Het kan niet genoeg benadrukt worden dat het gewoon menselijke, in Christus, de toegangspoort tot het goddelijke is. Om door die poort heen te gaan dienen wij geestelijke mensen te zijn, ontrukt aan de dwang van het vlees. Vlees tegenover geest staat als vorm tegenover inhoud. Anders gezegd: zijn wij vormelijk of waarachtig? Het zijn niet de regeltjes die tellen want het is de letter die doodt en de geest die levend maakt. (2 Kor. 3:6) Men zou geneigd zijn te concluderen dat op deze weg naar God toe de transcendente ervaring een goede typering is van wat de Apostel Paulus in het zevende en achtste hoofdstuk van de brief aan de Romeinen de geest noemt. Dat het zelfs een betere eigentijdse term is om de Christelijke religieuze ervaring aan te duiden. Maar dat is onjuist. Het transcendente veronderstelt een uitstijgen boven het menselijke voorbij de beklemmingen van onze menselijke conditie. Indien dat correct was zou Christus opstanding en hemelvaart ijdel zijn geweest! Christus is vlees geworden en dat in zijn opstanding gebleven juist om in het menselijke de godservaring te bereiken zoals God die ook, ja óók, voor ons bestemd heeft. Wij moeten niet boven het menselijke willen uitstijgen maar moeten 'in' het menselijke door de Geest bewogen worden. Dat kan alleen vanuit de ontmoeting met Jezus Christus. Het Christendom is zonder zweem van kwezelarij een relationele godsdienst. Christus heeft zich op de wijze van mensen aanspreekbaar gemaakt. Dat is een belangrijk gegeven, dat God, die inderdaad transcendentaal is, zich in het menselijke heeft laten vangen en ons zijn broers en zusters noemt. Waar dat in de toekomst toe voert valt buiten ons bevattingsvermogen, want de groeicurve van het menselijke is – in het goddelijke aaneengekleefd – oneindig. Immers, de menselijke ziel, afspiegeling (beeld) van het goddelijke, draagt het potentieel oneindige in zich. Doordat God het menselijke in de Godmens heeft gehuwd, is Hij voor ieder toegankelijk gemaakt, zodat ieder mens gegeven is die Christus zoenoffer aanvaardt om steeds meer in Gods wezen binnen te dringen. Aldus is de scheidslijn tussen slaaf en heer, allochtoon en autochtoon, omvergehaald.

In zijn toespraak aan het Kerkelijk Congres van het diocees van Rome op 26 mei 2009, zei Paus Benedictus XVI ondermeer:

> «« Het Tweede Vaticaans Concilie, dat de zuivere en volledige leer aan de Kerk wenste door te geven, die in de loop van tweeduizend jaar tot rijpheid is gekomen, gaf het *"een beter doordachte definitie",* waarbij zijn geheimnisvolle natuur werd belicht, dat wil zeggen een *"realiteit die doordrenkt is met de goddelijke aanwezigheid en daarom altijd nieuwere en diepere verkenningen toelaat"*.[121)] In dezen is de Kerk, die haar oorsprong vindt in de trinitaire God, een geheimnis van gemeenschap. De Kerk als gemeenschap is niet uitsluitend een geestelijke realiteit, maar zij leeft in de geschiedenis, dat wil zeggen in vlees en bloed. Het Tweede Vaticaans Concilie beschrijft haar in Lumen Gentium *"als een sacrament, of teken en instrument van de intieme vereniging met God en van de vereniging met het gehele menselijke ras".* (Lumen Gentium 1) De essentie van het [eucharistisch] sacrament is hierin gelegen dat daarin het onzichtbare door het zichtbare wordt geraakt, dat het tastbare en het zichtbare de deur naar God zelf opent. De Kerk is zoals gezegd een vereniging, een vereniging van mensen die door de werkzaamheid van de Heilige Geest het Volk van God vormt, dat terzelfdertijd het Lichaam van Christus is. (…) Terwijl 'Volk van God' de continuïteit in de geschiedenis van de Kerk uitdrukt, drukt het 'Lichaam van Christus de universaliteit uit die op het Kruis en in verrijzenis van de Heer werd volbracht. Voor ons Christenen is het Lichaam van Christus daarom niet slechts een beeld, maar een waar concept, want Christus geeft ons daarin het geschenk van zijn ware Lichaam en dus niet alleen maar een beeld. »»

Een mooie overweging over de intieme eenheid van Christus en zijn Kerk komt van Pater Norbertijn Basiel Vanmaele: [122)]

> «« Dáár op de Calvarieberg was Jezus helemaal alleen om het Offer op te dragen, zoals Hij alleen was om geofferd te worden. *"De wijnpers heb ik alleen getreden en van de volkeren stond niemand Mij bij."* (Jes. 63:3) Jezus Kerk bestond toen nog niet. Eerst op het Kruis zou ze geboren worden. Om haar in het leven te roepen en haar te heiligen moest Jezus eerst sterven. (cf. Ef. 5:25-27) Heel anders is het gelegen in het Heilig Misoffer. Nu is Jezus met zijn Kerk verbonden zoals de tempel op de hoeksteen rust (cf. Ef. 2:20-21), zoals de bruidegom verenigd is met zijn bruid (cf. Ef. 5:23), zoals het hoofd één lichaam uitmaakt met de ledematen. (cf. Kol. 1:18) (…) Wanneer nu in de Heilige Mis het Calvarieoffer tegenwoordig staat, dan is Jezus niet meer alleen. De Kerk bevindt zich trouw aan Jezus zijde, als mede-offeraar alsook mede-offerande in het Eucharistisch offerleven van haar bruidegom. »»

Is dat geen prachtige afsluiting van dit hoofdstuk waarin het glansrijke herstel van de Schepping en de herwinning van onze paradijselijke staat aan bod zijn gekomen?

---

121) Citaat Paus Paulus VI: openingstoespraak bij de tweede zitting op 29 sept. 1963.

122) "Hostie met de Hostie" van B. Vanmaele (OPraem), door het "Sekretariaat van de Eucharistische Kruistocht" uitgegeven, Abdij Averbode, België - 2e druk # 1929.

APPENDIX 13

Een Nieuwe Soort waarbij de Uterus als Incubator dient…

door Renza Giacobbi

Noot bij § 96 van de Genesis Uitgave (2007) van de geschriften van Don Guido Bortoluzzi

Het BRUGGENHOOFD symboliseert het vrouwtje van om het even welke soort, die door goddelijke tussenkomst het eerste paar van een nieuwe soort ter wereld brengt. Dit vrouwtje ontvangt deze naam van de Heer omdat zij symbolisch als BRUGGENHOOFD kan worden gezien, waar de rest van de brug ontbreekt, een halve boog. Zij gelijkt daarom meer op een trampoline dan een brug omdat na de springplank er een leegt is, dat is het ontbreken van wat het natuurlijk gevolg van haar genetisch erfdeel hoort te zijn, en in plaats daarvan is er dankzij Gods creatieve werk het begin van een andere soort, die haar uterus als een incubator gebruikt. In de praktijk betekent dit dat vanuit het BRUGGENHOOFD zich een nieuwe autonome soort verwezenlijkt die geen chromosonale continuïteit bezit met de soort waaruit het is afgeleid. Met andere woorden: de individuen van de nieuwe soort hebben geen mogelijkheid om effectief met de soort te worden gekruist waaruit hun soort is voortgekomen, dat is de soort die tot het BRUGGENHOOFD behoort.

Samenvattend heerst er vanaf het BRUGGENHOOFD eenrichtingsverkeer langs een weg die geen terugkeer toelaat. Dit is de algemene regel van hoe God een nieuwe soort creëert. Een BRUG duidt gewoonlijk op de structuur die een overtocht toelaat van de ene oever naar de andere. In dit geval, of in de taal die de Heer gebruikt, is het een vrouwtje dat begiftigd is met een aantal chromosomen die een overtocht in beide richtingen permitteert, wat de mogelijkheid vertegenwoordigt om genen van de ene naar de andere soort over te brengen en vice versa. Deze brug, of het vrouwtje, die slechts bij uitzondering een schakel vormt tussen twee verschillende soorten, creëert een hybride populatie. In deze openbaring is de BRUG het specifieke vrouwtje dat de oorsrpong van een kruising tussen twee soorten vertegenwoordigt, zoals dat van de voorzaten en die van de Zonen van God. In de natuur is het fenomeen van een kruising tussen verschillende soorten onmogelijk op basis van de definitie van een soort, die dit formuleert als “een groep individuen die genetisch geïsoleerd is”, wat er voor zorgt dat elke relatie buiten de groep onvruchtbaar of steriel is daar het om twee incompatibele groepen gaat. [Een kruising kan slechts vruchtbaar zijn indien verschillende groepen tot dezelfde soort behoren. Men kan twee verschillende hondenrassen met elkaar kruisen, maar een kruising tussen een hond en een kat is normaal gesproken onmogelijk net als een kruising tussen een mens en een aap, een zogenaamde humanzee.]

In deze openbaring [van Don Guido] worden wij daarom met een uitzonderlijk vrouwelijk individu geconfronteerd, het BRUGGENHOOFD genaamd, die in een unieke situatie de rol van BRUG op zich neemt, want bij uitzondering bezit zij de potentiële mogelijkheid om op grond van het aantal en de aard van haar chromosomen compatibel te zijn met individuen van twee verschillende soorten [met de nieuwe mens alsook met haar voorouders]. Derhalve kan zij door beide worden bevrucht. Dit verklaart waarom dit symbool, dat hier de

BRUG wordt genoemd, als naam wordt gebruikt voor dat vrouwelijk individu dat geboort geeft en zal geven, zoals we later zullen zien, aan een hybride soort. Hierom concludeert Don Guido dat alleen het betreffende vrouwtje de noodzakelijke 47 chromosomen moet hebben gehad, die als intermediaire overgang diende tussen de voorvaderlijke soort en de soort van de Kinderen van God. In feite, zoals we later zullen zien, kon dit vrouwtje kinderen krijgen van zowel de voorouders die 48 chromosomen hadden en van de Mens die 46 chromosomen had. [In 1959 identificeerde de Franse arts Jérôme Lejeune het syndroom van Down als een chromosomale aandoening. In plaats van de gebruikelijke 46 chromosomen die in elke cel aanwezig zijn, observeerde Lejeune 47 in de cellen van personen met het syndroom van Down.] *)

Dit interfertiele vrouwtje was een door de Heer beschikte unieke uitzondering, die meer op een menselijke vrouw geleek dan op haar zusters, om waarschijnlijk op deze manier voor de eerste mens een intelligentere verzorgster te zijn die dichter bij de kenmerken van de menselijke soort stond; een vaderlijke attentie van God. Door haar bijzondere functie had dit vrouwtje van de mens moeten worden verwijderd na haar functie te hebben vervuld als hoofd van een brug, opdat de mens niet in de gelegenheid zou worden gebracht om via haar en langs natuurlijke weg hybriden te creëren. Maar helaas heeft juist dat plaatsgevonden als gevolg van de ongehoorzaamheid van de Jonge Man [Adam]), zodat zij in feite een brug werd tussen twee soorten, de hybride soort en de nieuwe mens [i.p.v. alleen maar bruggenhoofd].

*) Chromosoomafwijkingen geassocieerd met het klinische syndroom van mongolisme kunnen meestal worden toegeschreven aan primaire niet-disjunctie tijdens gametogenese. Desalniettemin is een verscheidenheid aan chromosoomafwijkingen beschreven die niet kunnen worden toegeschreven aan primaire niet-disjunctie tijdens gametogenese, meestal bij mongolen van jonge moeders. De auteurs van dit artikel rapporteren een 48/46 chromosoommozaïek in een mongoolse geboren uit een jonge moeder. De cellijn met 48 chromosomen heeft vijf chromosomen van de 21–22 groep (Denver-systeem) en een centrisch fragment. De cellijn met 46 chromosomen heeft een extra chromosoom met de morfologie van de 19–20 groep en slechts drie chromosomen van de 21-22 groep. (“Chromosome Mosaicism in a Mongol born to a Young Mother” van C.E. Blank, P.M. Lord, M.D. Casey en B.M. Laurance van het genetica departement van de Universiteit van Sheffield; in Cytogenetics 2 # 1963 - pp. 76-84).

INDEX

. Vierde Editie

De Schepping – Boek Genesis

Uittreksels op basis van de Engelse tekst

– Ophelderingen betreffende de oorsprong van de Mens –

Uit de geschriften van Don Guido Bortoluzzi

24 – Hoe het boek tot stand kwam

25 – De roeping van Don Guido

26 – De openbaringen laten op zich wachten

27 – De kern der boodschap

28 – Onze voorzaten van Wilde Boom

29 – Van iedere boom mag je eten, behalve die in het midden

30 – Kritische Opmerkingen

31 – Vijf citaten uit publicaties van de visioenen van de zalige Anna Katharina Emmerick alsook de boeken Jasser en Henoch, die betrekking hebben op ons onderwerp.

31A. uit ‘Het Oude Boek Jasser’
31B. uit ‘De Godscirkel’
31C. uit ‘Geheimen van het Oude- en Nieuwe Verbond’
31D. uit ‘Het Boek Henoch’
31E. uit ‘Emmanuel - Visioenen van A. K. Emmerick’

* * *

APPENDIX 14 – Uit de Notitieboeken van Maria Valtorta :

“Zodra de mens géén levende ziel meer heeft, is hij de Beestmens”

De Schepping – Boek Genesis

– Ophelderingen betreffende de oorsprong van de Mens –
Uit de geschriften van don Guido Bortoluzzi (1907-1991)

“Ik zocht de waarheid betreffende sommige problemen over de oorsprong van de Mens, en de WAARHEID ZELF is mij onverwacht tegemoet getreden, onverdiend, helder, overvloedig, prachtig en troostvol..”

Onder redactie van Renza Giacobbi - Terza Edizione # 2007 – www.genesibiblica.eu waar de Engelse vertaling kan worden gedownload: “The Biblical Genesis - Evolution or Creation”. De Engelse vertaling werd verzorgd door Father Michael Crowdy.[123)]

God bovenal gekend wil worden om niet alleen met de bewuste intentie van het hart te worden bemind, maar ook met de volledige instemming van het verstand. (…) In januari 1932, tijdens de geestelijke oefeningen voor hen die priester wilden worden, besloot monseigneur Gaetano Massi, de geestelijk leider van het seminarie, zijn uiteenzetting met de volgende woorden, terwijl zijn blik strak gericht bleef op de seminarist Guido: *“En indien de Heer zich verwaardigt iemand van u het mysterie van de erfzonde te openbaren, wees Hem dan dankbaar, want alleen door middel van de kennis van de ware natuur van de erfzonde kan het mysterie van het verlossingsplan worden verstaan.”*[124)] Het besef van zijn zending rijpte door dit soort ervaringen langzaam in Guido’s hart, in een houding van terughoudendheid, bescheidenheid en nederigheid, met een hart vol verwachting en dankbare overgave, in de serene gemoedstoestand van de aanvaarding van Gods Wil. (Uit hoofdstuk: “Het leven van don Guido”)

Don Guido Bortoluzzi

2.24 – Hoe het boek tot stand kwam

Renza Giacobbi schrijft: (Uit: “Getuigenis” van Renza Giacobbi)

> «« Zo begon Don Guido met mij te spreken over zijn boek en gaf aan dat de erfzonde een zonde was van verbastering in de meest directe betekenis van de ‘kinderen van God’ die, zoals de Bijbel zegt, volmaakt geschapen werden, maar direct daarna zijn ontaard door kruising met de voormenselijke soort [die der voorschepping]. (…) Gedurende de vijf jaren, die aan zijn dood voorafgingen, kon ik vele uren met hem doorbrengen en telkens opnieuw luisteren naar het verhaal van zijn buitengewone ervaringen. Hij sprak eenvoudig en zonder omhaal. De meest diepzinnige ideeën kon

hij begrijpelijk uitleggen. Kritisch en verstandig kon hij het wezenlijke van elke kwestie aanduiden en gaf daarbij blijk van een verassend analytisch inzicht. Hij toonde belangstelling voor alles wat hem omgaf, hetzij de natuurlijke omgeving of het karakter van de mens. Hij had een scherpzinnig waarnemingsvermogen: in het gewone leven had hij aandacht voor de kleinste details die anderen gewoonlijk ontgingen. Dat verklaart de nauwkeurige beschrijvingen van zijn visioenen. »»

2.25 – De Roeping van Don Guido

In het jaar 1922, terwijl hij op het seminarie van Feltre verbleef, kreeg Guido Bortoluzzi een voorzegging van Don Johannes Calabria. Zo vertelt hij:

«« Er gebeurde het volgende: met mijn klasgenoten kwamen wij terug van de cour [binnenplaats] om naar de studiezaal te gaan die aan de kamer van de rector grensde. De rector stond bij zijn deur en sprak met een [voor ons onbekende] priester. Wij waren nauwelijks binnengekomen of hij kwam naar ons toe, terwijl de deur openbleef, en zei dat die priester Don Johannes Calabria was, stichter van het Huis van de Goede Kinderen te Verona, een heilige als Don Bosco, en dat hij, toen hij ons zag binnenkomen, tegen hem had gezegd dat een van ons als hij ouder was een heel belangrijk boek zou schrijven, en dat hij dat zonder dralen moest doen. Alleen ik onder mijn twaalf klasgenoten vroeg: *"Hoe zal diegeen onder ons, die u bedoelt,*

---

123) Pater Michael Crowdy is in 1914 binnen een gegoede Engelse familie geboren behorend tot het Anglicaans geloof. Na een universitaire graad te hebben behaald is hij Rooms Katholiek geworden en besloot toen naar het seminarie van de Oratoriaanse Order van St Philip Neri te gaan, waar hij zijn priesterwijding kreeg. Hij trad bij het Angelicum (College) te Rome in het onderwijs, want zijn grote kennis en enthousiaste prediking waren niet ongemerkt gebleven. Hij heeft daar twaalf jaar gedoceerd. In zijn Rome-tijd ontmoette hij een jongeman met de stigmata, die hem zei dat hij de "Levende Jezus" naar Engeland zou brengen. Onder de indruk van deze bijzondere voorzegging, besloot hij naar Engeland te gaan alwaar hij zijn vroegere prediking opnam, en ging van plaats tot plaats.

In 2004 kreeg hij van een bevriende priester het boek van Don Guido in handen over Genesis, wat hem sterk aansprak en hem ertoe aanzette de 'ingevingen' in het Engels te vertalen. Ik (Renza Giacobbi) ontmoette hem voor het eerst in België nadat hij in september 2006, zijnde 92 jaar, de vertaling had voltooid. Wij gingen samen op pelgrimage naar Banneux tijdens welke reis ik zijn diepe toewijding merkte voor de Heilige Harten van Jezus en de Maagd Maria. Hij was beminnelijk maar ook ingetogen, nogal lang en slank, met een eerbiedwaardig voorkomen, hoffelijk, een erudiet iemand, en hij dwong een zeker respect af. Hij sprak vloeiend en correct Italiaans. Ik was onder de indruk van zijn snelle geest, zijn lichamelijke fitheid en zijn gemakkelijke manier van bewegen. Hij kon moeiteloos trappen lopen, en dat op een leeftijd van 92 jaar, terwijl ik hem maar net kon bijhouden, ondanks het feit dat ik 35 jaar jonger was.

Hij vertrouwde mij toe, niet zonder emotie, dat hij zichzelf dikwijls had afgevraagd waarom de Heer hem zo oud had laten worden. Pas nadat hij deze boodschap over de schepping had ontdekt en de kans kreeg deze te vertalen, begreep hij het en dankte de Heer daarvoor. Hij vertelde dat het doen van deze vertaling de belangrijkste gebeurtenis uit zijn leven was en hij voelde zich daar zeer door vereerd. Toen ik dit hoorde, bedacht ik dat die Engelse vertaling wellicht het onderwerp was van die oude voorspelling in Rome. Hij weigerde iedere geldelijke tegemoetkoming, maar accepteerde wel een uitnodiging om de volgende zomer naar Italië te komen om de plaatsen te bezichtigen waar Don Guido had gewoond en waar hij de visioenen van de Heer had gehad. Maar dit plan ging niet door, want spoeding na onze ontmoeting overleed hij te Bristol; op 8 december 2006, op het feest van de Onbevlekte Ontvangenis.

weten dat zijn boek heel belangrijk is?" Vanaf de gang bereikte mij Don Calabrias stem: *"Ja, dat zal hij weten. Precies, hij is het." "Over welk onderwerp?"* vroeg ik weer. *"Ik ga het hem vragen",* antwoordde de rector. De rector verdween en sprak met Don Calabria. Teruggekeerd zei hij dat die persoon het wel zou weten en dat het de Bijbel betrof, het boek Genesis. Daarna vroeg hij: *"Wie heeft die vraag gesteld?"* Ik zweeg uit vrees brutaal te zijn geweest. Hij herhaalde zijn vraag. Een klasgenoot noemde mijn naam. Er was echter een naamgenoot in mijn klas. Iemand wees mij met de vinger aan. De rector keek mij eerst aan en dan mijn naamgenoot, de beste van de klas. En omdat Don Calabria had voorzegd dat de ander een andere weg zou inslaan, zei de rector: *"Ik heb begrepen; ik weet wie van de twee."* En deze werd zijn oogappel. Ik was volgens de rector degeen die de andere weg in zou slaan. Maar het tegenovergestelde gebeurde. De rector betaalde vanaf dit moment het kostgeld voor mijn 'naamgenoot'. En omdat Don Calabria had voorzegd dat 'de ander' het seminarie zou verlaten, werd ik, de seminarist Guido, als gevolg hiervan met koelheid en onverschilligheid bejegend. »» [Uit: "Het leven van Don Guido"]

Wie was Don Giovanni Calabria

De Heilige Johannes Calabria (1873-1954) was een profetisch figuur en een groot charismaticus uit de eerste helft van de 20e eeuw. Hij stichtte in 1907 het Huis van de Goede Kinderen om jeugd in moeilijkheden op te vangen, en in 1910 stichtte hij de orde van de Arme Dienaressen van de Goddelijke Voorzienigheid, en tenslotte organiseerde hij een hospitaal en een rusthuis. Hij werd de profeet van het Gelaat van de Vader genoemd wegens zijn totale vertrouwen op en overgave aan God als de Goede Vader. Zijn werk stond onder de hoede van de Goddelijke Voorzienigheid, waarmee hij in praktijk bracht wat het Evangelie ons voorhoudt. Hij hield het voor dringend noodzakelijk het Evangelie in heel de wereld te verkondigen ter bevestiging van het Rijk van Christus en ter verdediging van het religieuze en culturele erfgoed van de Kerk. Als bijzonder vruchtbaar persoon voor de Kerk werd hij in 1999 heilig verklaard.

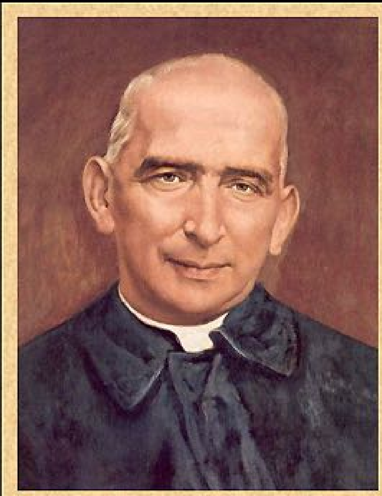

Giovanni Calabria (1873-1954)
presbitero, Fondatore della Congregazione dei Poveri Servi e delle Povere Serve della Divina Provvidenza

124) Sheila E. Mc Ginn – een professor in Bijbelse Studies & Het Vroege Christendom aan de John Carroll Universiteit in Ohio, Amerika – heeft een samenvatting gemaakt van de historische ontwikkeling van de onopgeloste leer van de erfzonde binnen de Rooms Katholieke Kerk. In haar publicatie concludeert zij dat de encycliek Humani Generis, die in 1950 het licht zag, opzettelijk de mogelijkheid openlaat van poligenese als richting voor theologisch onderzoek door te formuleren: "het is niet te zien" of "het is op geen enkele wijze duidelijk hoe zo'n opvatting daarmee strookt", in plaats van: "het gaat tegen het geloof in" of "het Katholieke geloof gebiedt ons te denken". Paragraaf 37 van de encycliek zegt dat poligenese onacceptabel is omdat niet is in te zien hoe dit met de kerkelijke leer over de erfzonde strookt, "die uit een zonde voortkomt die waarlijk door één Adam is begaan en aan allen via de voortplanting is doorgegeven en daardoor in iedere persoon aanwezig is en ieder eigen is." (Internetartikel, laatst bijgewerkt op 19-3-2007, van de hand van Sheila E. Mc Ginn: "The Christian doctrine of original sin" – de Christelijke leer over de erfzonde.)

2.26 – De openbaringen laten op zich wachten

On 2 February 1932 Bortoluzzi celebrated his first Mass. This date was remembered by him in the years to come as the most important of his life, and he felt strong emotion on every anniversary of it. Father Guido was immediately sent as priest-in-charge of Fusine, a hamlet of Zoldo Alto in the Belluno province, where he stayed until 1934. Afterwards he was appointed Parish Priest at Dont, a hamlet in the Forno di Zoldo, a few kilometres from his previous post. He stayed there 10 years, giving himself entirely to his parishioners and also to the restoration of the church, which urgently needed a new roof and other repairs. (…) In 1945 he was sent as parish priest to Casso, a village lying above the Vajont Dam, on the border between the province of Belluno and that of Pordenone. (…) a poor, very poor place, where they kept boars instead of pigs, where the houses were not plastered. Sometimes families of two or three generations lived in one room. It could happen that girls of twelve gave birth, sometimes the fruit of incest. In this kind of situation Father Guido had much [missionary] work to do, and obviously he met opposition. His frankness in the pulpit earned him not a few enemies. There were many attempts upon his life, but none succeeded. (…) Having left Casso back in 1953, he retired for two years to be near his old and invalid mother who lived in Farra d'Alpago on the border of the lake of Santa Croce. She had been alone since Giulio, her other son, had married. (…) In 1955 he was sent as parish priest to Chies d'Alpago, another little village in Belluno, high up and at the extremity of the beautiful amphitheatre of Alpago Valley, and at the foot of it there was Farra. His mother became steadily older and more unwell. She was to die in 1970, in January. Often, in fine weather, he went down to see her by bicycle or bus. He never had any other means of transport, nor did he have a housekeeper.

Meer dan twintig jaar bleef Don Guido te Chies d'Alpago, tot aan 1976. (…) Intussen raakte hij steeds meer overtuigd van zijn onwaardigheid in de ogen van de Heer, omdat wat hem in zijn jeugd was voorzegd nog niet was verwezenlijkt. Maar de tijd van de Heer is niet de onze… En zie, op een onverwacht moment, als talloze boetedoeningen zijn gemoed en geloof hadden getemperd, verscheen de Heer op zijn afspraak. De acht openbaringen die hij uiteindelijk kreeg vonden tussen 1968 en 1974 plaats. Het was tijdens zijn verblijf te Chies dat Don Guido bijna al zijn openbaringen kreeg, hetzij in de vorm van inspraken of profetische dromen, ofwel visioenen in wakende toestand. Alleen de openbaring over de erfzonde ontving hij in het ouderlijk huis te Farra d'Alpago. (Beide paragrafen zijn uit "Het leven van Don Guido")

De Heer paste bij deze openbaringen een werkelijk nieuwe methode toe, omdat Hij naast de medewerking van het hart ook die van het verstand zocht. Hij laste pauzes in opdat Don Guido tijd had na te denken en conclusies te trekken, maar ook om bezwaren te uiten. Het is duidelijk dat God wil dat de mens een uitleg krijgt die naast het geloof ook het intellect aanspreekt. Het is een taalgebruik dat een volwassen mensheid aanspreekt, door een sterk verlangen gekenmerkt naar het kennen van de diepe oorzaak, zelfs op het terrein van het bovennatuurlijke en het geloof. Don Guido begrijpt dat deze openbaringen het antwoord zijn op zijn terechte vragen. Sterker nog, hij voelt aan dat zijn vragen en zijn behoefte de waarheid te kennen, zoals dat overigens voor ieder mens geldt, door God zelf zijn geïnspi-

reerd, die ons bewust deelgenoot wil maken en overtuigen van zijn verlossingsplan. De Heer gebruikte een doordringende spreekwijze, duidelijk en ondubbelzinnig, om licht te werpen op duistere punten van de eerste hoofdstukken van het Boek Genesis. Alhoewel Don Guido aanvankelijk een zekere weerstand bood tegen de openbaringen omdat hij trouw wilde blijven aan de lessen die hij op het seminarie had gehad, stelt de Heer hem met liefde en geduld gerust, en brengt hem ertoe in te zien dat wat hij [in de openbaringen] ziet en hoort niet in tegenspraak is met de Heilige Schrift, maar de verklaring geeft voor datgene wat in Genesis in symbooltaal is geschreven. (Uit het Voorwoord)

2.27 – De kern der boodschap

De theologie leert dat God die alles ‘goed’ maakt, het eerste menselijke paar ‘zeer goed’ maakte, en dat niet volgens de manier van een dierlijke staat waaruit het in de loop van duizenden jaren en ten koste van onnoemelijk lijden zou zijn geëvolueerd. De ‘Mens’ [Adam] kon dus niet de vrucht zijn van een evolutie, want in dat geval zou de mensheid in haar oorspronkelijke staat niet iets ‘zeer goeds’ zijn geweest. Het is duidelijk dat als de door God geschapen ‘Mens’ een volmaakt wezen was, terwijl anderzijds de archeologische ontdekkingen tonen dat de mens van de prehistorie een onvolmaakt wezen was, het de erfzonde is geweest die hem in al zijn aspecten heeft ontaard tot zelfs het aannemen van de uiterlijke kenmerken van mensachtigen [zoals Kaïn door Don Guido werd gezien]. Indien de ‘Mens’ in lichaam en ziel verdorven raakte, dus niet alleen in de geest, is het logisch dat de erfzonde een zonde is geweest van kruisbevruchting, wat te wijten valt aan een [bepaalde verboden] gemeenschap buiten de [Adamitische] soort. Als de twee stamouders moesten toevoegen en zich vermenigvuldigen (Gen. 1:28), kon een exclusieve gemeenschap tussen die twee niet verboden zijn, maar was uiteraard verplicht. (§ 3) (Zie ook de beschrijving onder 8A van ons artikel.)

Waarom beschouwen geleerden de theorie van de poligenese [meervoudige oorsprong] als een vaststaand feit, terwijl de Schrift spreekt van een enkele ‘Mens’ en een enkel menselijk paar in het begin, en waarom hebben ze de hypothese niet overwogen dat de verschillen tussen de etnische groepen en sommige erfelijke afwijkingen te wijten zouden kunnen zijn aan de verbastering van de menselijke soort met de antropomorfe soort, die het dichtst bij de ‘Mens’ stond, en dat zulks in de eerste periode van haar bestaan is gebeurd? (§ 4)

Een opmerkelijk geval van verbastering van de soort wordt in Genesis 6 aangeroerd, waar het aan de genealogische levensboom, die van de "kinderen van God", verboden was kennis te hebben, dat wil zeggen een vrucht voortbrengende gemeenschap, met [de nakomelingen van] de wilde genealogische boom. In dat hoofdstuk is sprake van de [voortzettende] noodlottige vereniging – waardoor beide soorten [steeds verder] verdorven raakten – tussen "de kinderen van God" en "de dochters van de mensen", ofwel de volmaakte mensen en de dochters van de hybriden of bastaards, [waaruit ook door tussenkomst van de gevallen engelen de vreselijke reuzen ontstonden, waar Goliath een afgietsel van was]. Alsof dit bijbels verhaal een fabel was, hebben de geleerden dit buiten beschouwing gelaten en op basis van de ontdekte fossielen van alles en nog wat gefantaseerd. Deze vondsten bewijzen slechts dat de mens zijn beeld en gelijkenis met God had verloren. Wat de wetenschappers en theologen evolutie noemen is in werkelijkheid een her-evolutie geweest [of wederopbouwende ontwikkeling], een herwinning van de oorspronkelijke menselijke conditie, wat plaatsvond middels een door de Schepper geleide selectie [het opperste phylum drukt zijn stempel]. Alleen dan kan men correct spreken van een geleide her-evolutie [de schepping van het eerste mensenpaar, gekend als Adam en Eva, staat daar geheel los van]. (§ 4)

Don Guido schrijft in een aantekening:

> «« Op 8 juni 1972 woonde ik in de aula van het seminarie een conferentie bij over genetische microbiologie over erfelijke gebreken die het menselijk gedrag kunnen beïnvloeden. De spreker, professor Giambattista Marson, hoofd van de afdeling dermatologie van het hospitaal in Belluno, legde uit hoe in Amerika celonderzoek van tot levenslange gevangenschap veroordeelde gevangenen had aangetoond dat enigen van hen naast de normale XY nog een kleinere Y-chromosoom bezaten.
> De wetenschappelijke vraag stelde zich hoe die "Y" in het menselijk genetisch patrimonium terecht was gekomen, waardoor de betrokkenen een labiele persoonlijkheid kregen. Ik kwam toen tussenbeide en merkte op: *"Wij zijn gelovigen en voor ons is zeker dat Hij die de evolutie van de levenden heeft geleid tot aan de toppen van het phylum, een volmaakt menselijk schepsel in het zijne heeft geplaatst, dat de kampioen van al zijn afstammelingen moest worden. Als tegenwoordig gevallen van uitzonderlijke kenmerken van de voorlopers worden ontdekt, moet dat te wijten zijn aan het feit dat de kampioen die in het aards paradijs liep onder de naam van de genealogische 'Boom van het Leven', voortplantende relaties heeft gehad met de 'Wilde Boom', die door Gods ingrijpen goede vruchten had kunnen geven, maar zonder Gods ingrijpen slechte vruchten, met als gevolg hybriden, bastaarden…"*
> Ik kon niet doorgaan omdat een oudere professor in Bijbelse exegese, Don Angelo Santin, mij onderbrak: "We zijn niet op deze lijn voorbereid!" »» (Noot bij § 28)

Op een gegeven moment [tijdens een inspraak] volgden acht à tien woorden die Don Guido niet had onthouden, en die betrekking hadden op Gods richtinggevend werk in de mensheid in zijn verdierlijkte staat, door voorplanting buiten de soort ontstaan. Gods [millennialange] werk tracht de mensheid tot het oorspronkelijke beeld [van de eerste 'Mens'] terug te brengen, niet zozeer voor wat de lichamelijke kenmerken betreft die van ondergeschikt belang zijn, maar ter bevordering van zijn verstandelijke vermogens en wilskracht. (…) In zijn volle betekenis heb ik het begrip VERRIJZENIS zo verstaan dat Christus daardoor een herstel heeft bewerkt van de mensheid, niet alleen geestelijk maar ook ten aanzien van zijn

psycho-lichamelijke constitutie. Hij is de Bewerker van de lichamelijke en psycho-intellectuele wederopklimming van de mens. VERRIJZENIS dient daarom te worden verstaan als het herwinnen van het oorspronkelijke beeld [het herstel van de paradijselijke staat] naar het staal [het tupos] waarnaar de Kampioen is vervaardigd geweest. Hij was het prototype, de eerste 'Mens' [in de ideële betekenis]. Dus zijn herontwikkeling, regeneratie en rehabilitatie, ook lichamelijk, zijn door God bewerkt en geleid geweest. Wij, als wezens, zijn ook lichamelijk herboren [in een werk dat nog veruiterlijkt moet worden]. (§ 30-31)

Het evangelie van Johannes onderwijst dat door Christus alle mensen de mogelijkheid, of beter gezegd de kans hebben gekregen kinderen van God te worden (dedit eis potestatem filios Dei fieri) om hiermede in vereniging met Hem het eeuwig Leven te bezitten. Het leert niet dat God aan allen het eeuwig Leven gaf. In zijn evangelie schrijft Johannes dat Jezus zei: "Ik bid voor velen" (oro pro multis); Hij zei niet: "Ik bid voor allen" (oro pro omnibus). De velen zijn mensen van goede wil die - ongeacht geloofsrichting - te goeder trouw aan Gods Liefde beantwoorden. Want indien allen een gelijke mogelijkheid hebben aangenomen kinderen van God te worden, dan worden alleen waarlijk kinderen van God die de gaven van Verlossing vrucht laten dragen. De anderen, zij die de beginselen van het Evangelie niet volgen, blijven schepselen van God, ofwel lagere wezens gelijk dieren, ofschoon met verstand begaafd: lagere wezens onder de lageren. Zij blijven aldus [van de beloften] uitgesloten. God straft niet, God verheft of Hij verheft niet. De niet-verheffing is echt een straf, maar komt niet van God. (§ 32)

2.28 – Onze voorzaten van de Wilde Boom

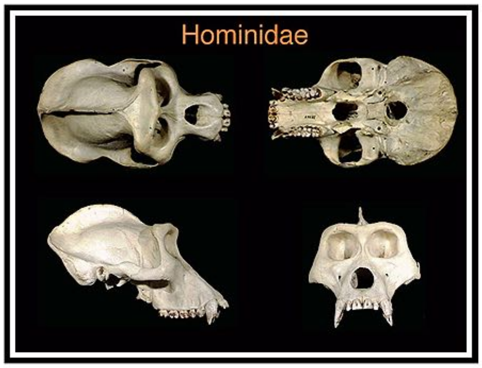

Ik zag dat het een mannetje was [van die wilde soort]. Dat bleek niet alleen aan zijn geslachtsorgaan maar ook aan de vorm van de recht opstaande oren en aan zijn vollere borstkas, die hoger lag dan bij de vrouwtjes. Het was een massieve zwart behaarde gestalte met hele grote opgeheven oren, die zo'n tien tot twaalf centimeter boven de schedel uitstaken. De schedel was platgedrukt, wat een laag voorhoofd gaf. De wenkbrauwboog was min of meer vertikaal en stak niet vooruit. De ogen stonden op de rand van de wenkbrauwen. Er was geen neus, alleen maar open zwarte neusgaten. De muil toonde zwarte lippen die tot aan de kaakwortel openhingen. Het gelaat stond recht omhoog. De kaak had geen kin. De stevige beharing was zwart verward, en bedekte het hele lichaam en geleek op de baard die alleen de huid rondom de oogholten en het voorhoofd onbedekt liet; de zwarte haren, droog, glad en dof, hingen tot bijna over de ogen. Brede schouders, een smal bekken, lange voorarmen, korte benen. Hij keek in het visioen onbeweeglijk voor zich uit. Waarschijnlijk was zijn aandacht op de 'jongen' gericht [Adam]. Rechts van het mannetje stonden naast elkaar vier jonge zwangere vrouwtjes samen met de oude moeder. Ze hadden allen oren die horizontaal uit de beharing staken en bij elke lichaamsbeweging trilden. Als eerste onder de vrouwtjes, rechts van het mannetje, had zich dat vrouwtje

geplaatst dat zonder beharing was en op een wijfje leek. Ze was lelijk en wanstaltig, waar ik niet naar wilde kijken omdat ze naakt was. Ze was ongeveer vijf centimeter kleiner dan het mannetje. Rechts van haar bevond zich een tweede zwart ruigharig vrouwtje van hetzelfde formaat, maar magerder van bouw, zelfs uitgemergeld. Dan een derde, gelijk die laatste, maar iets kleiner, vervolgens een vierde, de kleinste, die in de verte voorbij de groep keek en herhaaldelijk de mond opende waarbij ze haar lange puntige tong uitstak, een voorwaarde om geluid voort te brengen, wat erop wijst dat bij de tong in ruststand de ruimte tussen de stembanden werd geblokkeerd. (…) Als de vrouwtjes hun muil openden, zag ik een gezond gebit met vier hoektanden iets hoger dan de rest. De gladde niet glanzende haren waren zwart, maar niet van dat intense zwart van de 'jongen'. Ze leken licht uitgebleekt door de zon. De beharing was over hun hele lichaam en zag er precies zo uit als bij onze volwassen mannen die haar op hun borst hebben en zoals allen aan het begin van de bovenste en onderste ledematen. Hun handen waren lang, zwart en heel mager. De duim stond op behoorlijke afstand van de wijsvinger alsof deze ter hoogte van de pols uitstak. De nagels waren nauw, lang, krom en robuust. Uit al die kenmerken begreep ik dat deze wezens met een gezichtsuitdrukking die intelligenter leek dan van een hond, en met een lichaamsbouw die doeltreffender was voor dienstverlening dan enig ander dier, door de Schepper als hulp voor de Mens waren bedoeld, vooral voor werk zoals rijst planten, het zaaien en oogsten van knollen, enzovoorts. Ze hadden niet die delicate huid die gaat kloven door in aarde te woelen. Ze hoefden niet als wij te bukken om op het veld te werken dankzij hun korte benen en lange armen. (§ 57-60)

Eerst had ik [in het visioen] de betekenis van BOMEN niet begrepen, maar door de verklaring die ik later kreeg, begreep ik dat ze het beeld van geslachtsbomen waren en

zodoende op twee soorten wees: de Boom des Levens, dat van de [verheven] menselijke soort, door de 'jongen' (Adam) vertegenwoordigd – die zojuist het tafereel had verlaten – en de Wilde Boom, die van de soort van deze uitzonderlijke dieren [van de voorschepping]. Ik begreep nu ook de betekenis van de ENE of ENIGE. Zoals de Heer de monogenese van de menselijke soort had voorzien, toen Hij Adam had aangeduid als STAMVADER VAN ALLE MENSEN, zo had Hij eveneens de monogenese [geen vermenging] voorzien van die wilde geslachtsboom. Als voor de menselijke soort de 'stamvader' [Adam] de enige zou zijn geweest waaruit de 'Mens' was ontstaan, en dat eveneens het geval zou zijn geweest voor de nakomelingen van de wilde geslachtsboom, ieder enig in zijn soort, duidde de Heer dienovereenkomstig de genese aan van de hybride- of bastaardboom – die ik reeds had waargenomen in een voorgaande openbaring – welke de vrucht was van de kruising van die twee zuivere soorten [en waarvan de gehele mensheid via Noach afstamt, die zelf weliswaar zuiver was, maar de vrouwen die in de Ark meegingen waren dat niet]. (§ 46)

Ik begreep dat als de soort van die voorzaten van de wilde boom niet meer in zijn originele vorm bestaat, dat komt omdat ze nu vermengd is met de [Adamitische] mens. Ze hadden eigenschappen die sterk afwijken van de impressies van de zogenaamde hominiden (hominidae), de prehistorische mensen [artistieke impressies gebaseerd op ontdekte skeletten]. Dezen, die zich op de weg van herevolutie bevonden, worden gewoonlijk hominidae genoemd (of antropoïden), maar dat zijn dubbelzinnige termen want die omvatten ook de pongos, dat wil zeggen de grotere staartloze apen zoals de oerang oetang, de chimpansee en de gorilla. De voorouders zijn de individuen die behoren tot die enige nu uitgestorven soort, waaruit God een vrouwtje onttrok dat was voorbestemd voor de ontwikkeling van het embryo van de door God gecreëerde 'Mens'. (§ 47 en bijhorende notitie)

2.29 – Van iedere boom mag je eten, behalve die in het midden [125)]

In hoofdstuk 31 van het boek Ezechiël vinden we een prachtig voorbeeld van mensen die met bomen worden vergeleken.[126)] In verkorte vorm lezen we:

> «« Nu gebeurde het dat Gods woord tot mij kwam: Mensenkind, zeg tot Farao, de koning van Egypte, en zijn leger: *"Waarmee is uw grootheid te vergelijken? Met een* ***pijnboom****, een ceder van de Libanon, met mooie takken. Het water deed hem gedijen en maakte hem groot; het stroomde rondom de plaats waar hij geplant stond en vandaar vloeide het in stroompjes naar alle bomen (****mensen****) in de vlakte toe.* ***Daarom werd zijn hoogte boven alle bomen (mensen) van het veld verheven****. Onder zijn schaduw woonden alle machtige volken (****landen****)."*
>
> (Nu veranderen we van onderwerp en **gaan we naar de Tuin van Eden, het Paradijs**.) Zelfs de ceders (**mensen**) in Gods tuin konden het niet verbergen: de cypressen (**mensen**) waren niet zoals zijn (**Adams**) twijgen. (**Merk op: we weten dus dat er andere mensen rondliepen, die van de voorschepping, die met de Mens/Adam konden worden vergeleken.**), en zelfs de kastanjebomen (**andere**

125) Deze paragraaf en volgende zijn niet van Don Guido en Renza Giacobbi.

126) Ook op andere plaatsen in de Schrift worden mensen als bomen beschreven: Deut. 28:42; Richt. 9:8-15; 1 Chron. 16:33; Ps. 96:12; Jes. 10:18; 14:8; 55:12; 61:3; Ez. 17:22-24; Zach. 4:3, 11-14 (cf. Op. 11:3-4); Mt. 3:10; Luk. 3:9; 21:29; Jud. 12.

bruine rassen) waren niet als zijn twijgen (**Adams kinderen**). Geen enkele boom in de tuin van God evenaarde zijn schoonheid. Met zijn volle kroon had Ik hem schitterend gemaakt, zodat alle bomen (**mensen**) van Eden die in Gods tuin stonden hem benijdden. (**Dit bewijst dat de bomen in de tuin mensen van verschillende rassen waren, niet verschillende soorten, maar zij konden toch niet wedijveren met de schittering van het nieuw geschapen ras.**) Evenwel, zegt God de Heer, werd hij hoogmoedig op zijn stam, verhief zijn kruin tot in de wolken en werd trots op zijn hoogte. (**Bomen kunnen niet hoogmoedig en trots zijn**.) En daarom heb Ik hem (**God spreekt nu over Adam**.) aan de heerser der heidenen overgeleverd, en die heeft met hem afgerekend. Om zijn verdorvenheid rukte Ik hem uit. (**Adam werd om zijn overtreding uit de Tuin van Eden verdreven.**) Vreemdelingen (**mensen van andere rassen**), de meest geduchte volken, hebben hem omgehouwen en in de steek gelaten en doen neersmakken op de bergen; in de dalen kwamen zijn takken terecht; zijn twijgen vielen gebroken neer in de ravijnen der aarde. (**Wat een jammerlijk einde**!) Alle volken der aarde zijn uit zijn schaduw weggetrokken en hebben hem in de steek gelaten. (**Hier wordt de verspreiding van alle rassen over de aarde aangekondigd. De rassen waren gescheiden, maar zoals het boek Genesis stelt: Van iedere boom in de tuin mag je vrijelijk eten – mag daarmee geslachts-gemeenschap hebben, maar niet met die ene in het midden.**) Op zijn gevallen stam zetten de vogels van de hemel zich neer en de wilde dieren legerden tussen zijn takken. (Hier zegt God dat Adams kinderen altijd de last van degeneratie met zich mee zouden dragen omdat Adam zich met die boom in het midden had vermengd.) Dit alles gebeurde opdat geen boom aan het water nog prat zou gaan op zijn grootte, want allen waren bestemd voor de dood en de onderwereld, waar ze het lot moesten delen met de mensen die daar reeds waren afgedaald. (**Alle mensen zullen sterven vanwege Adams zonde.**) Dit zegt God de Heer: Op de dag dat hij (**Adam**) in het dodenrijk afdaalde, heb Ik een diep rouwbeklag doen opgaan. Om hen hulde Ik de Libanon in een rouwkleed en vielen de veldbomen flauw. (**Opnieuw: bomen vallen niet flauw, alleen mensen doen dat.**) Ik deed de volken opschrikken door het gedreun van zijn val, als Ik hem liet afdalen in het dodenrijk, naar hen die reeds in de onderwereld waren afgedaald. (**Toen Adam viel, keken al de verschillende rassen en landen van de aarde toe en schudden het hoofd van angst en droefheid.**) Eens zullen in de onderwereld alle bomen van Eden (**mensen**), het puik en de keur van de Libanon, alles wat van water leeft, getroost worden. (**Dankzij de verlossende kracht van Jezus' Kruislijden**.) »»

In Genesis 6:9 staat dat Noach perfect was (tamiem), wat ook kan worden vertaald met onbevlekt. Dat betekent hier dat Noachs bloed niet was bevuild door de nazaten van de 'wilde boom'. Wellicht was er ook vermenging met de mensen uit de voor-schepping, die niettemin op een lagere trap stonden (alleen Adam was de omega). Dat was volgens Don Guido geoorloofd. Noach was echter niet de enige die de zondvloed overleefde. Er waren ook de vier vrouwen die Noach en zijn drie zonen in de Ark vergezelden. Van hen zegt de Bijbel niet dat zij onbevlekt waren. Hun nageslacht was daarom ook niet 'onbevlekt'. Uit hem en deze vrouwen ontstonden de verschillende grote rassen, misschien uit schiftingen zoals bij de geboorte van de tweeling Jacob en Ezau die in geen enkel opzicht op elkaar leken. Naar Bijbels woord zouden deze tot twee verschillende volken uitgroeien, en toch kwamen ze van dezelfde vader en moeder. (Gen. 25:23) [127)]

Is onze conclusie niet in tegenspraak met Handelingen 17:24-26? Daarin spreekt de Apostel Paulus het verenigde volk toe op de Aureópagus: *"De God, die de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is (...) heeft* ***uit één bloede het ganse mensengeslacht gemaakt*** *om op de gehele aardbodem te wonen."* De oplossing ligt in het karakter van de Bijbel. De meeste godsdienststudenten zijn zich er niet van bewust dat de Bijbel bijna uitsluitend handelt over de Adamische generatie en hun nakomelingen, en dat de rest grotendeels wordt genegeerd. Het is het boek van de generaties van Adam. De primaire focus van het boek Handelingen ligt op Israël, vanaf het begin als de discipelen Jezus vragen of voor deze tijd het koninkrijk voor Israël zal worden hersteld, tot aan het eind, als Gods oordeel wordt aangekondigd dat Israël zich 'niet' zal bekeren en dat het heil voortaan naar de heidenen gaat. Kortom, het boek Handelingen gaat over de roeping van Israël en hun afwijzing van deze roeping. Zoals bekend behoort het volk Israël tot de kinderen van Adam, via de lijn van Heber en Abraham. De heidenen zijn een andere zaak. Gods Wil voor de kerk uit de heidenen kwam in een veel groter en prachtiger licht tot uiting in de epistels volgens de belofte: *"Dat u in liefde geworteld en gegrondvest blijft en in staat mag zijn mét alle heiligen te vatten wat de breedte en lengte en hoogte en diepte is, en te kennen de liefde van Christus, die alle kennis te boven gaat, opdat u de volheid mag bereiken die de volheid van God zelf is."* (Ef. 3:17-19)

Het Boek Handelingen behoort tot de historische vertellingen van het volk Israël, zoals Ezra en Nehemia en Kronieken, en staat daarom op een fundamenteel ander niveau dan dat van de brieven en het profetische Boek der Openbaringen. De stelling dat het gehele [Adami-

---

127) Een andere mogelijkheid ter verklaring van de verschillende rassen, bestaat hierin dat Noach niet uitsluitend een boot heeft gebouwd, maar ook op de verschillende continenten uitgestrekte verhogingen heeft benut, die tijdens de wereldwijde catastrofe voor mens en dier als natuurreservaat dienden. In tegenstelling tot het Midden-Oosten bekken waren de gronden daar blijkbaar hoog genoeg (De Ararat, waar de Ark ligt, kan naderhand nog verder omhoog zijn gestuwd door het stijgend bergmassief.) Een aantal van deze beveiligde erven zijn door de Amerikaan Alan D. Moen door satellietopnamen ontdekt. Met aanvullende gegevens weet hij dat overtuigend aan te tonen in zijn studie uit 2007: "Noah's Ark – Discovering the Science of Man's Oldest Mystery" (Noachs Ark – het ontdekken van het oudste mysterie der mensheid). Dit lijkt in tegenspraak met de Bijbel, waar staat dat alle mensen, behoudens Noachs familie, door de Zondvloed omkwamen. (Gen. 7:21) De Bijbel, echter, is het geschiedenisboek van de geslachten van Adam, de eerste MENS in de idealistische betekenis van het woord. Als er dus staat dat alle mensen omkwamen, hoeft dat niet te slaan op de pre-Adamitische geslachten, te meer daar 'alle' in het Hebreeuws niet moet worden begrepen in de zin van onze courante moderne talen. In het Hebreeuws betekent het gewoon 'allen van diegenen', waarbij 'diegenen' binnen de bijzondere context past.

Samenvatting van het boek van Alan Moen: In 1804 werden door de Lewis en Clark expeditie de blondharige Mandan indianen ontdekt die in het geografisch centrum van Noord Amerika leefden, en zij hadden blauwe ogen. Blondharige mummies zijn ontdekt in Urumqi, China, wat het geografisch centrum is van Azië. In het geografisch centrum van Australië hebben 90% van de kinderen van de aboriginals blond haar. Dat is reeds verba-zingwekkend genoeg, maar recente satelietopnamen hebben bovendien ontdekt dat er ver-hoogde landrondingen bestaan in elk van deze gebieden. Het Engels gebruikt voor landronding het woord 'land arc'. De mogelijkheid dat Noachs volk deze verhoogde 'landarken' als toevluchtsoorden voor de dreigende zondvloed heeft gemaakt, wordt in Moens boek in detail uitgewerkt, waarbij hij elders in de wereld nog meer 'landarken' aangeeft.

tische] mensengeslacht uit "één bloede" is, past gewoon bij de algemeen aanvaarde Joodse traditie en onderstreept het doel van de Bijbel zelf, maar daar blijft het niet bij, want het verlossende offer van Christus gold ook voor de niet-Joden. Deze uitspraak is dus niet a priori in strijd met de geloofsschat en ook niet in strijd met Don Guido's leer.

2.30 – Kritische opmerkingen

Er is in de Bijbel en bij Don Guido geen sprake van een evolutie van de primaire ovum (waaruit Adam onstond) in de gebruikelijke zin des woords. Adam de 'Mens' (Ish) werd geschapen (bar), niet gemaakt (asa). De conventionele genetica is hier niet van toepassing om de stap tussen het wezen van de voorschepping (de wilde loot) en de 'Mens' te verklaren. Het grootste probleem in de bestudering van het fossiele archief is de afwezigheid van tussenvormen, die overvloedig aanwezig zouden moeten zijn indien inderdaad kwestie was van een geleidelijke evolutie. Integendeel, het blijkt een uitbarsting van evolutionaire drift op de drempel van ieder geologisch tijdperk. Nu weten wij dankzij Don Guido hoe God telkens te werk ging, zoals Hij dat ook heeft gedaan met Ish (de 'man'). In § 94 van het boek, schrijft Don Guido:

> «« Het is belangrijk in te zien dat God de mannelijke en vrouwelijke gameten apart schiep opdat de eerste 'Mens' [Adam] kon ontstaan, maar dat Hij later slechts het ovum schiep van de eerste 'vrouw' in de baarmoeder [van de wilde voorzaat], want de spermatozoïden werden toen door de 'jongen' [Adam] geleverd. Zoals we weten liet de Almachtige God Adam in een diepe slaap vallen, wat de Mozaïsche Genesis aanduidt, opdat de herinnering verdween van wat hij met die vrouw had gedaan en deze vereniging zich daarom niet meer zou herhalen [wat dus wel is gebeurd]. »»

Met deze zienswijze kan ik mij moeilijk verenigen, waarvoor ik mij onder andere baseer op het algemene principe dat God nooit ingrijpt indien zulks niet is vereist, en indien God ingrijpt Hij dat zoveel mogelijk binnen de reeds bestaande mogelijkheden doet. Immers, God gaat altijd efficiënt te werk. God had voor de schepping van Isha (de 'vrouw') reeds het basismateriaal ter beschikking in Ish om het ovum te creëren. Het ovum is de seksuele cel (of gameet) die gewoonlijk door de vrouw wordt geproduceerd. Zoals alle gameten bevat het ovum slechts de helft van de chromosomen en is bevruchting nodig om tot volledige ontwikkeling te komen.

Er bestaat een eenvoudiger manier dan die van Don Guido, die ervan uitging dat Isha's ovum ex nihilo werd gecreëerd (uit het niets). Ik baseer mij op de uitleg van Fernand Crombette (1880-1970), zoals te vinden in "De Openbaring van de Openbaring".[128)] Dat werk is een vertaling gebaseerd op een lezing van het Hebreeuws met behulp van het monosylabisch oud Koptisch, wat de oorsponkelijke taal van het oude Egypte was. Dankzij dit idioom onstaat een harmonieuse tegenhanger alsof Genesis in Koptisch was geschreven. Als sluitstuk van zijn arbeid, en van zijn leven, heeft deze geleerde man zijn leesmethode op het begin van het boek Genesis toegepast. De verrijking die zo ontstond, zonder in

---

128) "Extraits de La Révélation de la Révélation - Tome 1", by Fernand Crombette - CESHE, Dinant, Belgium # 2e editie 2003 (p. 364).

tegenspraak te komen met de versie die de Kerk ons heeft nagelaten, blijkt een waardevol middel om tot een dieper inzicht van de heilige tekst te komen.

Het Genesis 2:21 vers dat ons aangaat: *“Toen liet Jahwe God de ‘Mens’ in een diepe slaap vallen; en terwijl hij sliep, nam Hij één van zijn ribben weg en zette er vlees voor in de plaats.”* De gecoördineerde tekst vanuit het Koptisch: *“Nadat de eerste periode was verstreken, liet Djehoouôh Ehèlohidjm een grote en zware slaap over Adam komen. (U moet weten dat) God een tijd terug door een bijkomend supplement van het Woord een gevormde laag had afgescheiden, die op het bovenste deel van Adams dijbeen een uitstulping had veroorzaakt. Deze nu werd (tijdens Adams slaap) ontnomen nadat het zich een tijd lang apart in een type had gevormd dat slechts één deel van het genetische patrimonium kopieerde.”*[129] Het commentaar van Crombette: *“Wij leren hier dat God in het vlees van Adams dij een nieuwe vorm deed ontstaan. Pas toen de uitstulping rijp was, nam Hij deze weg.”* Die uitstulping kan heel goed een ovum zijn geweest, wat met het Hebreeuwse woord voor rib overeenkomt, dat ook ovum kan betekenen.[130] **Dit speciale ovum, zo is mijn conclusie, werd vervolgens in het vrouwtje van de wilde soort geïmplanteerd om vervolgens door Adam te worden bevrucht. En daaruit ontstond Isha.**

Dit geeft gelijk het algemene mechanisme aan voor het ontstaan der soorten want Don Guido zegt, daartoe door God geïnspireerd, dat toen Adam eigenmachtig een eigen (hybride) nazaat voortbracht bij het vrouwtje dat slechts als incubator mocht dienen, dit was *“een nog nooit vertoonde gebeurtenis was in de geschiedenis van het universum”*. We hebben nu de weg geleerd voor het ontstaan van nieuwe soorten, tenminste voor de hoogste levensvormen! Onloochenbaar is dat in de geologische strata, zelfs als ze nog niet correct zijn afgebakend, een opgaande complexiteit van levensvormen kan worden waargenomen. Vooreerst kan gesteld worden dat er geen geleidelijke ontwikkeling van soorten is omdat tussenvormen ontbreken. De plotselinge wijze waarop hele groepen van nieuwe levensvormen tevoorschijn komen, zoals bij de ‘Cambrische explosie’, hoe anders dan via een vooraf bepaald traject? Dit traject impliceert, uitgaande van de veronderstelling dat God niets aan het toeval overlaat, dat organismen zich aan hun omgeving aanpassen middels pre-

129) De originele Franse tekst gaat als volgt: « Le premier temps passé, Djehoouôh Ehèlohidjm fit arriver à Adam un grand et lourd sommeil; dans les temps écoulés, Il avait disjoint en supplément de la Parole une forme-souche; en outre, Il produisit à la partie postérieure de la cuisse d’Adam une excroissance qu’Il sépara et mit un certain temps à faire travailler par la forme jusq’à ce que l’avorton arrivât à reproduire le type avec une seule des parties génitales. »

130) Het Hebreeuwse ‘tsela’, dat gewoonlijk met rib wordt vertaald, kan volgens Strong’s Dictionary (6760, 6763) met gebogen (of ovaal) worden vertaald, waaruit kan worden afgeleid dat tsela ‘ovum’ kan betekenen. Ovum is Latijn voor ‘ei’, waar ons woord ovaal van is afgeleid. De vertaling ovum voor tsela is ongebruikelijk, maar zoiets mag in het Hebreeuws omdat de ‘door God gegeven’ Hebreeuwse taal, in tegenstelling tot alle andere talen, eerst vertrekt vanuit een abstract of geestelijk begrip om bij een concrete toepassing uit te komen, wat ook de grondslag vormt van de Bijbelse allegorie. Derhalve is tsela in de betekenis van ‘ovaal’ géén afleiding van ‘rib’, dat een gebogen vorm heeft, maar is de betekenis rib afgeleid van het abstracte begrip ‘gebogen’. Derhalve mag tsela met ovum worden vertaald.

organisatievormen. Een speculatieve oplossing, daartoe geïnspireerd door M. Villagrassa (2004), ziet er als volgt uit:

> Het tot dusver onontdekte commando- en informatiecentrum ter bepaling van een soort zou zich aan het uiteinde van een bepaalde chromosoom kunnen bevinden via een soort van intragenomisch programmaboek. Dit boek, dat door de ziel kan worden gelezen, heeft alle informatie overeenkomend met elk potentieel biotoop (levens-omstandigheden), reeds nu bestaand of nog niet bestaand. Reagerend op de condities van een nieuwe biotoop, die tijdens de lange aardse geologische geschiedenis steeds aan verandering onderhevig is geweest, geeft dit centrum de mogelijke ontwikkeling aan van nieuwe soorten – maar ook sommige aanpassingen binnen de soort zelf.

Het is duidelijk dat een vlieg geen olifant kan voortbrengen alhoewel het de blauwdruk daartoe bezit. Onder druk van steeds wijzigende biotopen ontstaan aldus steeds hoger voortschreidende organismen die ‘uit voorraad’ leverbaar zijn, zodanig dat iedere keer er maar één wordt gekozen uit een beperkt aanbod van mogelijkheden. Als die voor de soort een grote stap vertegenwoordigt ontstaat een nieuwe soort (met opnieuw mannetjes en vrouwtjes), die genetisch incompatibel zal zijn geworden met zijn voorganger en zich op een hoger organisatorisch niveau bevindt. Het voorgaande betekent dat de aanpassingen zelf niet aan toeval worden overgelaten, slechts de keuze van de soort, binnen de aangereikte criteria van het biotoop. Er blijft een keuzevrijheid vanuit een beperkt aantal vooraf gecreëerde mogelijkheden, de pre-organisatievormen, zodat eenzelfde biotoop op afgescheiden plaatsen aanleiding kan geven tot verschillende levensvormen.

Voorprogrammering binnenin de elektronische banen zou de codering voor een onvoorstelbaar aantal levensvormen kunnen geven. Aldus zou dit programmaboek altijd al gedragen zijn door elk leven in elke cel. Het zij opgemerkt dat de omloopsnelheid van het elektron zo snel is dat in minder dan twee seconden of zelfs één seconde, een onvoorstelbaar aantal soorten kan worden voorgeprogrammeerd, echt onvoorstelbaar omdat reeds het menselijke genoom uit een aantal data bestaat gelijk aan 35 miljoen uur high-definition film, en dan gaat het slechts om één genoom. Als we elk opeenvolgend kwartiel van de omgang van het elektron (het springt, geen continue beweging) definiëren als een van de vier letters die de genetische code schrijven, zou dit een manier zijn om alle beschikbare levensvormen te omvatten vanaf het scheppingsmoment – toen alle voorbije en toekomstige momenten, of universa, in een oogwenk in het aanschijn werden geroepen (geen oerknal).

Via mijn oplossing van de ovule (rib) in de zijde van het eerste mannetje van de nieuwe soort wordt het probleem opgelost van de geslachtelijkheid van elke hogere soort. Voor de primitievere soorten ligt dat anders. Er zijn kwallen die eerst mannelijk zijn, vervolgens bisexueel en later vrouwelijk van geslacht. Een grote groep micro-organismen, de prokaryoten (zonder celkern), kan zich alleen ongeslachtelijk voortplanten. Bacteriën, en archaea reproduceren zich voornamelijk door binaire deling. Dat houdt in dat ze zich simpelweg delen in twee identieke cellen. Bacteriën kunnen zich dan niet seksueel voortplanten, maar ze kunnen onderling wel genetische informatie uitwisselen. Door middel van een pilus maken twee bacteriën contact met elkaar en wisselen zo genetisch materiaal uit. Dit heet conjugatie. Sommige bacterieën nemen ook simpelweg DNA op dat in hun omgeving rond-

drijft ter verrijking van hun chromosoom. Door uitwisseling van genetisch materiaal kunnen bacteriën zich snel aan een nieuwe omgeving aanpassen. Hierdoor kunnen ze in nieuwe omstandigheden overleven. Maar voor de hogere soorten is er altijd geslachtelijkheid.

Wat de aanpassingen binnen de soort betreft geeft het genoom een predispositie om zich via de bestaande genetica aan te passen aan een gewijzigde levensomgeving in een proces dat onder de noemer valt van epigenetica. Elk varken dat uit een fokkerij uitbreekt keert binnen enkele maanden terug naar een staat waarin het in het wild kan bestaan; het wordt harig, krijgt slagtanden en wordt agressief – maar het genoom blijft identiek. Maar er zijn ook opvallende wijzigingen die binnen de huidige theorie onverklaarbaar zijn en langere tijd nodig hebben om tot uiting te komen, wellicht enkele generaties, en dan komen we op het gebied van de voorprogrammering als mogelijke alternatieve verklaring. Heel interessant is dat er prehistorische menselijke skeletten zijn gevonden in Alaska, waar het schouderbot een andere aanhechting had voor pezen, met als gevolg dat het makkelijker moet zijn geweest om te peddelen. Don Guido veronderstelde dat het voor de nakomelingen van de hybride Kaïn, die uiterlijk erg op een dier geleken, miljoenen jaren zou hebben gekost om terug te keren naar het uiterlijk en de anatomie van de moderne mens. Vanwege de genomische predispositie om naar een hoger ontwikkelingsstadium op te klimmen (hetgeen kan worden vastgesteld in het ontstaan der soorten over miljarden jaren), is het redelijk te veronderstellen dat een hybride, die het epigenetisch potentieel bezit om in beide richtingen te bewegen, de neiging zal hebben om in een aantal generaties terug te keren naar zijn oorspronkelijke hogere niet-hybride staat, in het onderhavige geval naar de oorspronkelijke ‘mens’. Als dat waar is, kan het veel minder generaties hebben geduurd dan Don Guido heeft gepostuleerd, om weer het uiterlijk van een ‘mens’ te krijgen. Als dat zo is zou de Bijbelse chronologie toch correct kunnen zijn, wat impliceert dat Adam door God in het jaar 11.205 v. Chr. werd gecreëerd.[131)] Toen Don Guido nog leefde, was het begrip epigenetica nog onbekend en zo kwam hij tot de gedachte dat het veel langer zou duren. De mensheid mag nu dan uiterlijk hersteld zijn; de geest is heel iets heel anders en die erfenis zit ons nog steeds dwars. En daarom kunnen we het niet stellen zonder Christus verlossingswerk.

Volgens onze benadering zou het mij niet verbazen dat sommige schadelijke mutaties als gevolg van kosmische straling of anderszins ook ‘spontaan’ herstellen. We moeten in ieder geval open blijven staan voor de mogelijkheid daarvan. Remissies zijn ook mogelijk, wat het geval zou kunnen zijn bij de slecht begrepen aandoening, congenitale hypertrichose genaamd, die vanaf de geboorte een abnormale hoeveelheid haar veroorzaakt die volledig

131) Zoals uitgelegd in mijn artikel “Laatste ontdekkingen betreffende de Bijbelse Zondvloed” moet de geboortedatum van Adam gecorrigeerd worden met twee grote cycli zoals gedefinieerd in Genesis 11:10, waar staat dat Arfaxad twee cycli na de zondvloed werd geboren שְׁנָתַיִם אַחַר- ‘shenathayim achar’. Aangezien een grote cyclus 60x60=3600 seconden telt (de korte is 6x60=360), en aangezien wij dat 2x doen, is de geboortedatum van Adam achterwaarts in de tijd gecorrigeerd tot (4005 + 7200) v. Chr., wat gelijk staat aan 11.205 v. Chr. Volgens de Panin bijbelchronologie volgde de zondvloed 1656 jaar later, wat dus lijkt te hebben plaatsgevonden in het jaar 9549 v. Chr. en dat past ook volgens het moderne onderzoek binnen de ‘window of opportunities’.

het gezicht en lichaam bedekt; hiervan zijn maar heel weinig gevallen bekend. Dikwijls wordt deze aandoening erfelijk slechts aan een deel der kinderen doorgegeven. De normale kinderen van zo'n ouder zullen in alle opzichten normaal zijn, zelfs wat het gebit betreft. (Zie onder Wikipedia: Julia Pastrana)

Terwijl genetische manipulatie van de hogere soorten, inclusief voedingsgewassen, ethisch verwerpelijk is, zouden ze zelfherstellend kunnen zijn als ze zich in het wild verspreiden. Dat hoop ik althans. Het is nogal duidelijk dat dit soort voedsel ongezond is, want al wat leeft is op elkaar afgestemd toen God zijn schepping 'zeer goed' maakte, zeker als we bedenken dat alle mogelijke levensvormen in potentie reeds 'vanaf het begin' zijn geschapen. Weet wel dat God niets aan het toeval overlaat. Knutselen met de genetica is majesteitsschennis. Het fokken of in stand houden van de soort door selectie is natuurlijk geoorloofd, iets wat ook gebeurt bij het paringsritueel in het dierenrijk.

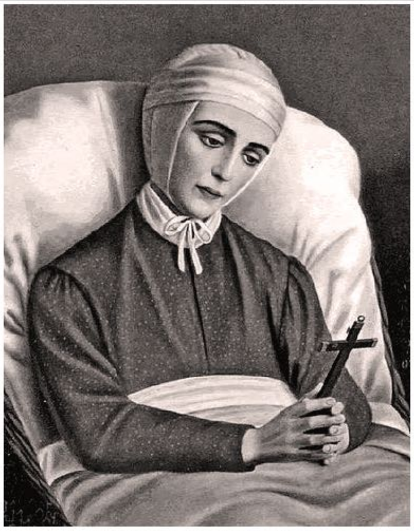
Anna Katharina Emmerick

Nu terug naar de schepping van Adam en Eva naar het toppunt van het phylum. Volgens de visioenen van de zalige Anna Katharina Emmerick (1774-1824), een Augustijner non, lijkt het alsof God naderhand een tweede ovum heeft gecreëerd. Zij noemt het *"de Zegen*", die als een boontje in de dij zichtbaar was en in een soort van hybernatietoestand van geslacht tot geslacht werd doorgegeven om tenslotte als basismateriaal te fungeren voor de geboorte van Maria, de toekomstige moeder van God. De zonde van Cham was dat hij die ovum wilde bekijken op Noachs dij. Die ovum vormde de essentie van de aartsvaderlijke zegen aan de eerstgeborene en kon dus slechts eenmaal worden doorgegeven. De aartsvaders draalden, waardoor het pas werd doorgegeven nadat ze bijna blind en doof waren geworden en hun leven nog weinig zin had. Jacobs gevecht met de engel betrof deze ovum, zodat Jacob sindsdien aan de heup van het 'boontje' mank liep. Tenslotte is het in de Ark van het Verbond beland. Het was de functie van de Ark om dit door de eeuwen heen te bewaren. Tenslotte werd het ovum in Anna, de moeder van Maria, geplant. En dat verklaart voor het lichamelijke facet waarom Maria zonder erfzonde was. Er is ook het facet van de neiging ten kwade, waarin Maria ook zonder erfzonde was. Daarin spelen verscheidene factoren een rol, niet geheel losstaand van het ovum. Ook bij de gewone mens ligt in de levenskiem het karakter geborgen van voor- en nageslacht en dat niet alleen op grond van de klassieke genetica, die uitsluitend mechanische premisen hanteert.

De zuiverheid van de Davidische afstammingslijn was onder het oude verbond prioriteit nummer-1 met slechts één doel: het herstel van de paradijselijke staat – wat tenslotte in het paar Jezus en Maria werd bekroond als voorspel van de herstelde mensheid, in het Boek Handelingen *"het herstel aller dingen"* (Hand. 3:21) genaamd (apokatastasis panton/ἀποκα-

ταστάσεως), dat in een oogwenk zal gaan plaatsvinden. (1 Kor. 15:52) De theosis (godwording) omvat vier soorten herstel: van individuen, de natuur, de zondige krachten van de ziel alsmede de wederoprichting van de hut van David. Dat laatste houdt in dat Israël in het Vrederijk de primus inter paris onder de volken zal zijn met een hogere status en verschillende extra bevoegdheden, terwijl zij in belangrijke opzichten toch gelijk zal zijn aan die anderen.

In Amos 9:11 spreekt de Profeet over het herstel van de vervallen hut van David. Tijdens de tocht door de woestijn bevond zich de Glorie Gods samen met de Ark in een tent waar uitsluitend Mozes naar binnen mocht, met daarboven een ten hemel stijgende vuurkolom ten teken dat zijn gebed ongehinderd door de aardse sluier heen brak. David bouwde ook een tent of hut (sukkoth) met daarin de Ark van het Verbond (1 Kron.15:1), die de Tien Geboden bevatte alsook het ongerepte ovum waaruit de Moeder Gods geboren zou worden. Ook in die hut geen scheiding tussen de mens en God – als voorafschaduwing van Gods oogmerk om elkeen opnieuw de vrije toegang tot zijn Glorie te geven.

Nu we dankzij Don Guido Bortoluzzi weten dat de zondeval uit Genesis 3 niet precies zo is gebeurd als verhaald, alhoewel er wel degelijk sprake is van de zondeval, dient de vraag zich aan hoe het door God gegeven Paradijs uit Genesis 2 kan worden verstaan. In het eerste hoofdstuk vinden we de schepping van de hemel en de aarde vanuit een aards en schematisch perspectief. In het tweede hoofdstuk wordt, eveneens schematisch, de aandacht op God gericht, die een Tuin van Verrukking plant *"tegen het Oosten aan",* of volgens de gangbare Joodse benadering *"van vóór het begin",* wat op deze wijze een reflectie vertegenwoordigt van wat in God zelf leeft, die zich om de mens bekommert, kroon der schepping. *"Mijn geneugten vindend bij de mensenkinderen"* (Deliciae Meae esse cum filiis hominum) zegt Spreuken 8:31. Gods Paradijs is bij wijze van spreken het hart van de mens, zo zegt Alphonsus de Liguori in zijn Ascetische Werken. In zijn oorspronkelijke staat was het hart van de mens óók Gods hart, en we weten dat de Verbondsark een voorstelling is van Gods Hart. Het verloren paradijs blijkt een teloorgang van Gods Hart te zijn waarvan de toegang werd ontzegd. En daar, in de weerspiegeling van Gods Hart werd Adam, wat in het Hebreeuws ook mens betekent, op een punt in de tijd binnengebracht. Daar zal de mens opnieuw worden binnengebracht, in deze omheinde tuin van verrukking! En wat blijkt: uit alles wat ons over deze intieme plaats wordt meegedeeld is de Naam Jehova (yod, hê, vâv, hê) bepalend! De NAAM komt tien maal voor in hoofdstuk 2, alsook in hoofdstuk 3, een duidelijke heenwijzing naar de Tien Geboden, wat inhoudt dat ieder die in Gods Hart woont in de perfecte reflectie van de Goddelijke Wil staat. Zijn NAAM vormt een soort architectuur van de paradijselijke staat, van het wandelen met God. En het is hier, binnenin deze NAAM waar Jezus huist, gekend als de Jehoshua (yod, hê, **shin**, vâv, hê); het is hier dat de mens wéér in zijn paradijselijke en vergoddelijkte staat zal worden geïnstalleerd!

⁂

2.31 - Vijf citaten uit publicaties van de visioenen van de zalige Anna Katharina Emmerick plus citaten uit de boeken Jasser en Henoch, die op ons onderwerp slaan.

31A. Uit het Oude Book Jasser, waarnaar verwezen wordt in Jozua en 2 Samuel

Dit is het boek van de generaties van de mens, die God op aarde heeft geschapen op de dag toen de Heer onze God hemel en aarde maakte.

Uitgegeven door M. N. NOAH & A. S. GOULD, New York # eerste uitgave 1840.

De Talmoed identificeert het Oude Boek Jasser met de boeken van de aartsvaders Abraham, Izak en Jacob, ook gekend als de rechtschapenen. Sefer Ha-yashar betekent letterlijk Boek der Rechtschapenen. Jasser is de bron van Jozua 10:12-13 en 2 Samuel 1:17-27. Het "Oude Boek Jasser" volgt de boeken van Genesis, Exodus, Numeri, Deuteronomium en Jozua. Er zijn een aantal gebeurtenissen in Jasser die ook in de Talmoed voorkomen, ongetwijfeld uit Jasser gekopieerd, want hoewel wij in de Talmoed veel parabels en fantastische verhalen tegenkomen met een morele en godsdienstige strekking, is alles wat in Jasser voorkomt ook in de Bijbel aanwezig, met dit verschil dat de Bijbelse voorvallen worden vergroot en met veel meer details omkleed.

De Hebreeuwse introductie van Jasser vertelt dat toen Jeruzalem werd geplunderd tijdens de Grote Oorlog (66-70 AD), een Romeinse officier uit Spanje, Sidrus genaamd, een groot aantal boeken ontdekte in een privébibliotheek, die hij meenam naar wat nu Sevilla heet, maar toen Hispalis. Zoals geschreven staat: *"Nu was dit Boek Jasser het beste en meest waardevolle van alles."* Van daar werd het overgebracht naar het Joodse College van Cordoba. Het voorwoord van de uitgever van de Hebreeuwse editie geeft aan dat toen de vervolging van de Joden in Spanje begon, nadat de Moren waren verdreven, het boek met de stoet Joodse vluchtelingen mee uit het land werd gevoerd, maar waar het daarna bleef is onzeker. In voor Joden moeilijke tijden werd het naar Venetië gebracht nadat men daar een moderne drukpers had geïnstalleerd.

De vertaling van de 1840 editie komt van dhr. Samuel die daartoe gebruik maakte van een gedrukte Hebreeuwse versie uit Wenen in 1625 en een veel latere uit Lemberg. Het voorwoord van de drukker maakt duidelijk dat het een nauwgezette transcriptie was (of kopie van die transcriptie) die op een heel oud en bijna onleesbaar Hebreeuws exemplaar was gebaseerd. De voorbereidingen voor het drukken van de Hebreeuwse versie begonnen in 1613 in opdracht van de Rabbijnse Consistorie van Venetië. Het is belangrijk dat het met hun goedkeuring werd ondernomen en onder hun toezicht stond, want die alleen had de bevoegdheid zulke werken uit Hebreeuwse geschriften te publiceren *"die door hen als authentiek werden beschouwd"*. Er bestaat ook een Jasser die in 1751 publiek werd gemaakt en in 1829 gepubliceerd. Deze zou in de achtste eeuw zijn ontdekt en door ene Flaccus Alcuinus zijn vertaald. Maar dat is duidelijk een falsificatie.

HOOFDSTUK 2 uit het Boek Jasser

23. En in het einde der dagen en jaren, toen Zillah oud was geworden, opende de Heer haar schoot. 24. En zij werd zwanger en baarde een zoon die zij de naam Tubal Kaïn gaf, zeg-

gende: toen ik wegkwijnde, heb ik hem van de Almachtige God gekregen. 25. En zij werd opnieuw zwanger en baarde een dochter, die zij de naam Naamah gaf, want zij zei: nadat ik was weggekwijnd heb ik plezier en vreugde gevonden.

26. En Lamech was oud en gevorderd in jaren, en zijn ogen waren gedoofd zodat hij niet [goed] kon zien, en zijn zoon Tubal Cain leidde hem. En het gebeurde op zekere dag dat Lamech in het veld ging vergezeld van zijn zoon Tubal Cain, en terwijl zij in het veld liepen, kwam Kaïn, zoon van Adam, hen tegemoet; want Lamech was heel oud en kon niet goed zien, en zijn zoon Tubal Kaïn was heel jong. 27. En Tubal Kaïn zei tegen zijn vader dat hij zijn boog moest spannen en met pijlen velde hij **Cain**, die nog ver weg was, en hij velde hem omdat **hij voor hen op een dier leek**. 28. En de pijlen doorboorden Kaïns lichaam hoewel hij ver van ze was verwijderd, en hij viel op de grond neer en stierf. 29. En zo vergold de Heer Kaïns kwaad volgens het kwaad dat hij zijn broer Abel had aangedaan, naar het woord van de Heer dat Hij gesproken had. 30. **En het gebeurde toen Kaïn was gestorven dat Lamech en Tubal naar het dier gingen kijken dat zij geveld hadden, en toen zij keken werden zij hun voorvader gewaar die dood op de grond neerlag**. (cf. Gen. 4:23)

31. En Lamech was diep bedroefd om wat had gedaan, en toen hij zijn handen tegen elkaar klapte, sloeg hij zijn zoon en veroorzaakte diens dood. (cf. Gen. 4:23) 32. En Lamechs vrouwen hoorden wat Lamech had gedaan en wilden hem doden. 33. En vanaf die dag haatten Lamechs vrouwen hem omdat hij Kaïn en Tubal Kaïn had geveld, en Lamechs vrouwen scheidden zich van hem en wilden in die dagen niet naar hem luisteren. 34. En Lamech ging naar zijn vrouwen toe en dwong ze in deze zaak naar hem te luisteren. 35. En hij zei tegen zijn vrouwen Adah en Zillah: hoor mijn stem O vrouwen van Lamech, let op mijn woorden, want jullie hebben gemeend en gezegd dat ik een man met mijn wonden heb geveld en een kind met mijn striemen om het feit dat zij geen geweld hadden begaan, maar jullie weten heel goed dat ik oud ben en grijs van haren, en dat mijn ogen door mijn ouderdom zwaar zijn geworden, en ik in dit geval buiten mijn weten heb gehandeld. 36. En Lamechs vrouwen luisterden naar hem in deze zaak, en zij keerden naar hem terug op advies van hun vader Adam, maar daarna droegen zij geen kinderen meer voor hem, wetende dat in die dagen Gods toorn over de kinderen der mensen toenam om ze wegens hun verdorvenheid met de wateren van de vloed te vernietigen.

<u>31B. Uit De Godscirkel</u>

“Anna Katharina Emmerick • Der Gotteskreis” (De Godscirkel), “in erstmaliger genauer Veröffentlichung der Urtexte” (een eerste nauwkeurige openbaarmaking van de grondtekst) door Dr. Anton Brieger - Manz Verlag, München # 2^{e} druk 1966 (pp. 479, 491-92, 496-97, 505-08, 514-15) :

> «« Zo zag ik de gang van de ‘Zegen’ van het Oude Testament, die ik bij Adam vóór de zondeval bij hem zag wegnemen [welke ook een geestelijke component bevatte], en tenslotte kwam ik bij beelden van de voorafgaande aankondiging van de allerheiligste Maagd. Ik zag Adam en Eva hierna in een rij beelden, alsook die betreffende de geschiedenis van de ‘Zegen’, waaruit de Heilige Maagd is voortgekomen, in wie het Woord vlees is geworden. (…) Ik meen echter te hebben opgemerkt dat bij de wil om te zondigen [bij de eerste mensen] een verandering meespeelde zodat zij in de zonde dierlijke mensen werden, die zich moeten schamen (…) en er kwam iets boosaardigs en onrein in de voortplanting. Er kwam kaf bij het koren. Ik zag echter, toen Adam zijn heuvel verliet en naar Eva ging, alsof de Heer

achterlangs ingreep en bij hem een ‘Zegen’ wegnam. Daaruit zou het heil der wereld voortkomen. (…)

Ik zag dat Cham in de buurt was en hem [Noach] bespiedde en in de tent keek, en zijn vaders ‘Zegen’ benijdend naar zijn broers liep die lawaai maakten om hun vaders aandacht te trekken. (…) Chams zonde was heiligschennis te vergelijken met wat een mens doet als hij in de verbondsark binnendringt. (…)

Ik zag een glans uit de hemel op hem [Abraham] neerkomen en een engel, een gezant, voor hem treden, die met hem sprak en hem een door en door lichtende hemelse gave overhandigde, peervormig, week en glad. Er schemerde echter een tweede iets in, alsof het leefde, en de engel sprak met hem. En Abraham (…) opende zijn gewaad en legde het op zijn borst. (…) Dit was een nieuwe eerste kiem van de Verlosser, het materiële geheimenis van de zuivering van het mensdom tot aan Maria’s geboorte, die rein was om de heiland te ontvangen. Het was het sacrament van het oude verbond, en ik kreeg een verklaring over het woord voortplanting, verwekken. (…) Abraham wist niet was het was. (…) Het was toen erg klein en plat. Het geheimenis is tot aan Jozef doorgegeven [en is daarna in de verbondsark beland]. Mozes wist ervan af. (…) Niemand wist er het fijne van, behalve dan dat het het heiligste was en iets van doen had met de komst van de messias. De omvang was altijd gelijk, slechts de lengte wijzigde. Het kastje [waarin het werd bewaard] had Mozes gemaakt. (…)

De besnijdenis en voorschriften voor de beide geslachten hadden hun oorsprong bij de edele rassen om zich in hun echtverbintenis te handhaven of te verdelen, en zich niet met mindere stammen te verbinden. Als een kind blanker en met edele kenmerken werd geboren, had het een grote voorsprong en dat was aanleiding tot grote vreugde. Een enkele [overspelige] vermenging met een stamlid kon een hele toekomst verstoren. [Daarom werd in het oude Israël overspel door een vrouw veel zwaarder aangerekend dan door een man, want in het ene geval kwam verkeerd zaad van buiten de familie naar binnen en in het andere bleef de eigen familie zuiver.] De messias moest geboren worden en de grote opgave onder het oude testament was een reine voortplanting. God echter stelde bij Abraham de manier in van de Joodse besnijdenis en gaf hem tegelijk een sacrament van voortplanting, die Jacobechter door de engel werd ontvreemd [die met hem streed] en later onder Mozes het geheimenis van de verbondsark was. (…) Men was ook van de kant der onedele stammen zeer begerig naar vermenging met edele stammen en men trachtte zichzelf te veredelen en de ander te verderven. Daaruit ontstonden vaak zinnelijke lusten naar edele rassen. (…) Dat de aartsvaders (…) zich ook met vrouwen van buiten het Joodse geslacht inlieten, was door God beschikt. (…) Ze moesten daardoor edeler spruiten van deze volken [verder] veredelen en in de geslachtsstroom van Israël binnenleiden. De vrouwen, die ze tot zich namen, waren allen aangeduide en geroepen vaten, en deels spruiten die vroeger hun eigen geslacht hadden verlaten.

(…) Ik zag hoe Isaac aan Jacob (…) de ‘Zegen’ gaf, die hij van Abraham had gekregen en Abraham van de engel. (…) Ik voelde dat dit (…) de ‘Zegen’ was, de kiem. (…) De ‘Zegen’, die Adam was ontvreemd en aan Abraham teruggegeven werd en van hem op Isaac en van Isaac op Jacob overgedragen, die Jacobechter werd afgenomen door de met hem strijdende engel, en die later Jozef in Egypte bereikte. Na Jozefs dood en die van zijn vrouw was het niet meer in het persoonlijke bezit van mensen, van de kinderen van Israël, die in slavernij waren gevallen. – Mozes kreeg het opnieuw in de nacht van de uittocht [uit Egypte]. Het was toen anders als toen het in het persoonlijke bezit van Abrahams kinderen was. Zijn voorkomen was groter, en het leek tweevoudig in zichzelf. Mozes kreeg toen opdracht een klein kistje daar

omheen bouwen. Het werd met het gebeente van Jozef [in de verbondsark] naar het beloofde land gebracht. Toen Jeremia de verbondsark verborg, kwam een deel van de heiligdommen in handen van de profeten en zo was het nog ten tijde van de grootouders van Anna, toen bij de Essenen op de Horeb. (…) In de tweede Tempel was een nagebouwde verbondsark. Ik weet niet meer op welke wijze de 'Zegen' daarin kwam, waaruit Joachim en Zacharias putten. Met wat zij kregen was alles verdwenen. Wat zij kregen, was in zichzelf niet tweeërlei, maar als bij Abraham één. Het bestond uit een lichtende omhulling. Toen Maria werd geboren, was zij de verbondsark geworden. »»

31C. Uit Geheimen van het Oude- en Nieuwe Verbond

"Geheimnisse des Alten und des Neuen Bundes" (Geheimen van het Oude- en Nieuwe Verbond), samengesteld door P. Karl Erhard Schmöger - Christiana-Verlag, Stein am Rhein, Zwitserland # 13e druk 2001 (pp. 49-50, 101, 143-45) :

«« Ik heb dikwijls gezien dat bij de val van de engelen een zeker aantal een moment spijt had en niet zo diep vielen als de anderen en dat dezen zich later op een eenzaam en zeer hoog gebergte ophielden, dat bij de zondvloed een zee is geworden, ik meen de Zwarte Zee. Dezen hadden een bepaalde vrijheid op de mensen in te werken in zoverre die van God afweken. Na de zondvloed zijn ze daar verdwenen. (…) Ik zag de nakomelingen van Kaïn steeds goddelozer en zinnelijker worden. Zij trokken meer en meer in de richting van deze bergrug; en de gevallen engelen namen veel van hun vrouwen in bezit, regeerden ze volledig en leerden ze alle verleidingskunsten. Hun kinderen waren heel groot, hadden allerlei bekwaamheden en talenten en gaven zich geheel over als werktuigen van boze geesten. Zo onstond op dit gebergte en ver daar omheen een verdorven geslacht, dat door geweld en verleiding ook de nakomelingen van Set in hun lasterwereld wilden betrekken. Toen kondigde God aan Noach de zondvloed aan, die bij het bouwen [aan de Ark] ontzettend veel te lijden had van dit volk.

Ik heb veel van het reuzenvolk gezien; met groot gemak sleepten ze ontzagwekkende stenen de berg op; ze begaven zich alsmaar hoger en deden hoogst verbazingwekkende dingen. Ze konden zelfs [verticaal] op muren en bomen lopen, zoals ik het overigens met andere bezetenen heb gezien. (…) Henoch, de voorvader van Noach, heeft ze tot de orde proberen te roepen. Hij heeft ook veel geschreven. Hij was een heel goed mens en God heel dankbaar. (…) De tweede engel liet Abraham weten dat hij het geheimenis van deze 'Zegen' op dezelfde wijze dat hij het had ontvangen voor zijn dood aan de eerstgeborene van Sara moest overdragen, en dat zijn kleinzoon Jacob vader van twaalf zonen zou worden waaruit twaalf stammen zouden voortkomen. De engel zei ook dat deze 'Zegen' Jacob weer zou worden ontnomen en [als de nakomelingen van] Jacob een volk zouden zijn geworden, de 'Zegen' dan weer in de verbondsark zou belanden, en dat het door gebed in stand moest worden gehouden. Hij toonde hem dat door de goddeloosheid van de mensen dit geheimenis vanuit de verbondsark aan de profeten zou worden toevertrouwd en tenslotte een man toekomen die de vader van de Maagd zou worden. (…)

Joachim ontving via een engel het geheimenis uit de verbondsark. En zo werd Maria [in de onderaardse gangen] onder de Gouden Poort van de Tempel ontvangen, en met haar geboorte is zij zelf de Ark van het geheimenis geworden. Het doel daarvan was vervuld en de houten kist in de Tempel was nu zonder heiligdom. Toen Joachim en Anna elkaar onder de Gouden Poort ontmoetten, werden zij door licht en glans omgeven, en aldus werd de heilige Maagd zonder erfzonde ontvangen. »»

31D. Uit het Boek Henoch

"Henoch heeft de verdorven nakomelingen van Set tot de orde proberen te roepen. Hij heeft ook veel geschreven. Hij was een heel goed mens en God heel dankbaar."

De oorspronkelijke geschriften van Henoch zijn zoekgeraakt, maar genoten in het begin van het Christendom een grote reputatie. Ze worden in het Nieuwe Testament genoemd in 2 Petrus 2:4-5 en Judas 1:6, waar sprake is van engelen die zich in de dagen die aan Noach voorafgingen hadden misdragen. In 1768 werd door James Bruce in Ethiopië een heel oud exemplaar ontdekt. Alhoewel de authenticiteit niet vaststaat, bevat het belangrijke inzichten over het mogelijke ontstaan van reuzen in prehistorische tijden. Indien Genesis 6 wordt vergeleken met oude teksten waaronder die van Henoch, Jubileeën, Baruch, Genesis Apocriefon, Philo, Josefus en Jasser, lijkt dat aan te geven dat de reuzen uit een mengvorm van mens, dier en engel waren ontstaan via een supernatuurlijke corruptie in de evolutie van soorten. Het Boek Henoch geeft een naam aan de engelen die zich met deze gruwelijkheid bezighielden en noemt ze 'de Wachters'. Er is blijkbaar een andere corruptie in het spel geweest, nevens datgene waar Don Guido over spreekt. Indertijd schijnt Satans doel te zijn geweest om de bloedlijn te bevuilen waaruit het beloofde Zaad moest komen. [Het tegenwoordige plan is – nadat Christus werd geboren en zijn verlossingswerk had volbracht – om geen menselijk vlees behouden te laten worden.] Het Oude Testament bevat een verwijzing naar de genetische mutaties die zich onder de mensen hadden voorgedaan in de dagen na de zondvloed, waardoor 'mensen' ontstonden van uitzonderlijke lengte en lichaamskracht, met zes vingers en tenen aan handen en voeten. (2 Sam. 21:15-22) Ik citeer nu uit het boek Henoch zoals in "The Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament", verzorgd door R. H. Charles Oxford – The Clarendon Press # 1913 (hfst. 6, 7, 12):

> «« En het gebeurde dat toen de kinderen der mensen zich hadden vermenigvuldigd dat in die dagen mooie en bevallige dochters werden geboren. En de engelen, de kinderen des hemels, bekeken ze en verlustigden zich aan hen, en zeiden tot elkaar: *"Kom, laten wij vrouwen kiezen uit de kinderen der mensen en kinderen voortbrengen."* En Semjaza, die hun leider was, zei tegen ze: *"Ik vrees dat jullie deze handelswijze inderdaad niet zullen goedkeuren en dat ik helemaal alleen de straf voor deze grote zonde zal moeten dragen."* En zij antwoordden allen en zeiden: *"Laat ons met een eed zweren en ons aan elkaar verbinden door wederzijdse vervloekingen om niet van dit plan af te wijken, maar deze zaak te doen."* Toen zwoeren zij samen en verbonden zich aan elkaar door wederzijdse vervloekingen. En ze waren in totaal met tweehonderd die in de dagen van Jared op de hoogte van de Hermonberg neerdaalden, en ze noemden het de Hermon [verbintenis door vervloeking] daar zij zich daarop verbonden hadden met wederzijdse vervloekingen.
>
> (…) En gezamenlijk hebben al diegenen vrouwen tot zich genomen en ieder koos er één voor zichzelf en zij begonnen bij hen in te gaan en bezoedelden zich met hen en onderwezen hen spreuken en betoveringen en het snijden van wortels en leerden hen planten kennen. En ze werden zwanger en baarden grote reuzen wier lengte drieduizend ell was, die alle bezittingen [vee] van de mens opaten. En toen de mensen hen niet meer konden onderhouden, keerden de reuzen zich tegen hen en verslonden de mensheid. En ze begonnen te zondigen tegen vogels en beesten en

reptielen en vissen en verslonden elkaars vlees en dronken het bloed. Toen klaagde de aarde de wettelozen aan.

(…) Ik, Henoch, zegende de heer der majesteit en de koning der eeuwen, en voorwaar de Wachters ontboden mij – Henoch de scribent – en zeiden tegen mij: Henoch, u bent de scribent van de gerechtigheid, ga en verkondig de Wachters uit de hemel die de hoge hemel hebben verlaten, de heilige en eeuwige plaats, en zich bezoedeld hebben met vrouwen, en hebben gedaan zoals de kinderen der aarde doen, en zij hebben vrouwen tot zich genomen: *"U heeft op aarde grote verwoesting aangericht: en u zult geen vrede kennen noch vergeving van zonde."* »»

31E. Uit Emmanuel - Visioenen van Anna Katarina Emmerick

"Emmanuel - Visioenen van Anna Katarina Emmerick", bewerkt door Pater Pacificus Declercq - Sint-Sixtusabdij, Westvleteren, België # 1980 (deel 1, pp. 44-55) :

«« Door Adams zonde werd de menselijke natuur in haar wezen misvormd, verminkt, verlaagd, ontaard, vervuld met neigingen ten kwade, vooral in haar voortplantingsvermogen. Het aan Adam ontnomen, nog onbedorven [en apart gezette] element, deze gunst, dat vermogen, ontsnapte aan die ontaarding; het had vooral betrekking op het voortplantingsvermogen en het werd later, doch met verminderde kracht teruggeschonken aan het mensdom in de persoon van Abraham, de stamvader van het uitverkoren godsvolk. Het was een hulpmiddel tot langzame hernieuwing; het werkte vooral in de sfeer van de voortplanting en had ten doel de geslachtslijn van de Verlosser te steunen in zijn worsteling tegen onzuivere elementen, in het streven naar veredeling; het moest de voorvaderen van Christus en de Heilige Maagd geleidelijk verheffen, zodanig dat ten gevolge van de voortschrijdende veredeling Joachim en Anna door hun uitzonderlijke zuiverheid in staat zouden zijn de Onbevlekte Maagd voort te brengen en deze, dankzij het bijzondere voorrecht van haar Onbevlekte Ontvangenis, de maagdelijke Moeder zou kunnen worden van de Verlosser. Maria was de volkomen ontloken bloem van die 'Zegen' uit Adam, terwijl de Verlosser er de hoogste en laatste vrucht van was. (…)

De drie voormelde aartsvaders Abraham, Isaac en Jacob, waren aan de rechterzijde van hun lichaam ietwat voller dan aan de linker. Dit viel niet op omdat zij hun kleding los en wijd droegen. Zo was die opgezette kant aan het zicht onttrokken. Aan die zijde waren ze ietwat lijviger als was het beetje gezwollen. De 'Zegen', het geheimenis lag daarin verborgen. Deze was schitterend en had de vorm van een boon met een kiem. De eerstgeborene ontving die van de vader en daarom was de voorrang die hij genoot zo waardevol. (…) Jozef ontving de 'Zegen' die de engel uit Jacob had genomen en wel op dezelfde wijze als zijn voorgangers hem hadden ontvangen. Dit gebeurde terwijl hij zeven jaren in farao's kerker in grote ellende gevangen zat. Jozef droeg hem in zijn rechterzijde tot aan zijn dood. De 'Zegen' bleef nog daarna in zijn stoffelijk overschot tot in de nacht vóór de uittocht van de Israëlieten uit Egypte; dan nam Mozes hem eruit en gaf hem met de beenderen van Jozef een plaats in de kist [die destijds de verbondsark was], als de heiligste schat, het kostbaarste kleinood van het uitverkoren volk. Voorheen was dit geheim een godsdienstgeheim en familiebezit geweest; nu werd het de geheimnisvolle schat, het heiligste voorwerp van het hele volk: het kreeg zijn plaats in de verbondsark zoals ons eucharistisch heilig sacrament in het tabernakel. (…)

Slecht weinigen, ook onder de hogepriesters, kenden dit geheim en wisten het te benutten. (…) Er werd mij geopenbaard dat Joachim de ‘Zegen’ van Abraham in zijn hoogste bloei en volmaaktheid onving ter verwezenlijking en voortbrenging van de Onbevlekte Ontvangenis van de allerheiligste Maagd. (…)

Ik kreeg bij deze gelegenheid ook de verklaring dat de echtelieden de handeling, waardoor Maria ontvangen werd, gesteld hebben zonder inmenging van begeerlijkheid en uit heilige gehoorzaamheid. Ook werd me getoond dat zij daarna in een bestendige onthouding, in de verhevenste godsvrucht en de vurigste liefde hebben geleefd. Meteen werd me duidelijk te kennen gegeven dat de reinheid, kuisheid en onthouding van de ouders en hun strijd tegen alle onreinheid een onmetelijke invloed hebben op de heiligheid van de kinderen die zij verwekken; voorts hoe algehele onthouding na de ontvangenis vele zondekiemen van de vrucht afweert. Ik zag het als een algemene regel dat buitensporigheid en onmatigheid de bron zijn van misvorming en zonde.

(aantekening 6 van deze editie:) De hier geroemde uitzonderlijke zuiverheid van het echtpaar Joachim en Anna worden ook geroemd door de Maagd Maria zelf in haar woorden tot de Heilige Brigitta: *“God heeft mijn vader en moeder in zulk een kuis huwelijk verbonden, zoals nooit en tenimmer heeft bestaan. Nooit maakten zij van hun recht gebruik, tenzij met het goede voornemen volgens Gods wet vruchten voort te brengen. Als hun door een engel geboodschapt werd dat zij een maagd gingen verwekken uit wie het Heil van de wereld voort zou komen, zouden zij liever gestorven zijn dan haar in vleselijke liefde verwekken; de begeerlijkheid was in hen uitgedoofd. Zij hebben mij verwekt, dit verzeker ik u stellig, louter onder aandrijving van de goddelijke liefde, op het bevel van de engel, uit gehoorzaamheid aan God en zonder enig lagere lust. Zo werd dan uit hun zaad door de goddelijke liefde mijn lichaam verwekt en gevormd en daarom is het waar dat ik zonder de erfzonde ontvangen ben, en dat er, zoals mijn Zoon en ik nooit gezondigd hebben, ook geen huwelijk heeft bestaan dat zo eerbaar en zuiver is geweest als waaruit ik ontsproten ben.”* (Op. 1:9; cf. IV:119,140; VI:49,55) »»

APPENDIX 14

Zodra de Mens géén levende ziel meer heeft, is hij de Beestmens

Uit de Notitieboeken van Maria Valtorta – 30 December 1946
Door God geïnspireerde geschriften

Adam and Eva vervloekten zelfs Kaïn niet, maar weenden evenzeer over de gedode in het vlees [Abel] als de gedode in de geest [Kaïn], omdat zij erkenden dat de pijn die God had toegelaten terecht was, want zij hadden de Pijn met hun zonde gecreëerd en moesten de eersten zijn om het in zijn gehele uitwerking te ervaren. Zij bleven aldus kinderen van God, zij samen met hun nakomelingen nadat deze pijn had plaatsgevonden.

Kaïn zondigde tegen de liefde tot God en de liefde tot zijn naaste. Hij randde de liefde totaal aan en God vervloekte hem, en Kaïn had geen berouw. Dus hij en zijn kinderen waren verder niets dan de kinderen van het beest dat mens heet. Als Adams eerste zonde ervoor zorgde dat de mens zover degenereerde, welk een mate van decadentie moest dan niet volgen op de tweede waaraan Gods vloek werd verbonden? Hoe moeten de bronnen van zonde zijn geweest in het hart van de beestmens en wat voor macht moet deze niet hebben gekregen nadat Kaïn niet alleen naar de raad van de Vervloekte [de duivel] luisterde, maar hem ook nog als zijn geliefde meester omhelsde, dodend zoals hij hem dat had bevolen? De afstamming van die ene tak, die door satanische bezetenheid was vergiftigd, kende geen rust en nam duizend gedaanten aan.

Als Satan beet heeft, verderft hij in alle uitingsvormen. Als Satan als koning heerst, wordt zijn onderdaan een satan: een satan met alle onmatigheid van Satan; een satan die tegen de goddelijke en menselijke wet ingaat; een satan die zelfs de meest elementaire en instinctieve gedragsnormen onder de mensen overtreedt, die met een ziel zijn begiftigd en toch bruut worden met de vuilste zonden van de beestmens. Overal waar God afwezig is, heerst Satan. Als de mens geen levende ziel meer heeft, is hij voor altijd de beestmens. Het beest bemint beesten. De vleselijke lust – meer nog dan vleselijk, want door Satan overmeesterd en uitgebuit – maakt dat hij hongert naar alle verenigingen. Hetgeen verschrikkelijk is en verontrustend, als bij een nachtmerrie, komt op hem over als mooi en verleidelijk. Wat geoorloofd is, geeft hem geen voldoening. Het is te min en te eerlijk. Hij is uitzinnig van lust voor het verbodene, ontluisterend en beestachtig. Zij die geen kinderen van God meer waren, omdat zij met hun vader en net als hem God hadden ontweken om Satan toe te laten, deden juist alles wat verboden is, ontluisterend en beestachtig. En als zonen en dochters kregen ze monsters…

Het zijn deze monsters die nu indruk maken op jullie geleerden en ze misleiden, deze monsters die door hun krachtige lichaamsbouw en wilde schoonheid en ontembare durf – het resultaat van de vereniging tussen Kaïn en de beesten, tussen de beestachtigste kinderen van Kaïn en de bruten – Gods kinderen wisten te verleiden, dat wil zeggen de afstammelingen van Set via Enos, Kaïnan, Machalaleël, Jared, Henoch van Jared [niet te verwarren met Henoch van Kaïn], Methusalem, Lamech en Noach, de vader van Sem, Cham en Jafet. Toen gebeurde het dat God, om de tak van de kinderen van God voor een volledig

bederf te vrijwaren, de universele vloed zond om onder het gewicht van de wateren de menselijke drift te doven en alzo de monsters te vernietigen die vanuit de lust van de goddelozen waren ontstaan, onverzadigbaar in sensualiteit aangezien zij door Satans vuur waren ontstoken.

En de mens, de huidige mens, kletst over somatische lijnen en zygomatische invalshoeken. En omdat hij geen Schepper wil kennen en te trots is te erkennen dat hij geschapen is, geeft hij eerder toe dat hij van beesten afstamt! Zodat hij tegen zichzelf kan zeggen: “Uit onszelf zijn wij via dieren in mensen ontwikkeld.” Hij haalt zichzelf naar beneden, doet aan zelfdegradatie omdat hij zich voor God weigert te vernederen. En hij zinkt verder. O wat zinkt hij! In de tijd van het initiële verderf was zijn verschijning dierlijk; tegenwoordig betreft het zijn gedachten en het hart. En zijn ziel, wegens de steeds verdergaande vereniging met het kwaad, heeft in teveel gevallen Satans gezicht aangenomen.

Schrijf dit dictaat in het boek. Ik zou dit onderwerp uitgebreider hebben besproken, zoals Ik je in je verbanningsplaats zei, om de afkeurenswaardige theorieën van al te veel pseudodeskundigen te weerleggen. Maar er moet duidelijk een straf zijn voor degenen die Mij niet in de woorden willen horen die jij onder mijn dictaat neerschrijft. Ik zou grote geheimen hebben onthuld zodat de mens had ‘geweten’ nu de tijd rijp is. De tijd is voorbij dat de massa’s genoeg hadden aan fabels. Onder de beeldspraak van oude geschiedenissen bevinden zich de sleutelwaarheden voor alle geheimen in het Heelal. En Ik zou ze hebben uitgelegd via mijn kleine en geduldige Johannes, zodat de mens sterkte zou hebben ontleend aan de kennis van de waarheid om terug te klimmen vanuit de afgrond, op hetzelfde niveau komend als de vijand voor het ultieme gevecht dat aan het einde van een wereld voorafgaat. Ondanks al Gods bijstand wilde deze geen ‘préparadijs’ worden, maar gaf er de voorkeur aan een ‘préhel’ te worden. Toon deze pagina zonder het af te geven aan hen van wie je weet dat dat zo moet.

Voor de enen zal [deze openbaring] nuttig zijn om hen tegen de resten van een pseudowetenschap te behoeden die het hart laat wegkwijnen; voor de anderen zal het een reeds sterke geest bijstaan, die hen het onmiskenbare teken van God in alles laat waarnemen.

Historiografie Oude Testament

Aleppo Codex ± 935 AD (Jozua 1:1)

"God de Vader" bidden wij. Wat is een vader? Iemand die zich voor zijn kinderen inzet en zo nodig handelend optreedt. En zoals God in het verleden deed, zo zal Hij dat ook in de toekomst doen. Maar niet onaangekondigd! En dat heet profetie. De Bijbel is het geschiedenisboek bij uitstek. Zij is de Magister Historiae (leraar der geschiedenis). De Bijbelse verhalen zijn niet zomaar opgetekend. Ze hebben naast een solide historische kern[132)] voornamelijk een religieuze betekenis en de verschillende boeken, en dat zijn er heel wat, vormen een organiek geheel. Aldus is 'Het Boek' tot een compositie, een melodie geworden. Het maakt de onzichtbare God zichtbaar door middel van zijn bemoeienissen. Andersom geldt: de geschiedkundige basis weghalen is God weghalen. In dit artikel zullen een aantal belangrijke aspecten van de ontstaansgeschiedenis van de Bijbel worden besproken in het licht van de betrouwbaarheid van de tekstoverlevering. Het moge duidelijk zijn dat bij een wankele tekstoverlevering het profetisch gehalte van de Bijbel ter discussie staat. De kernvraag is: spreekt God nu wél of niet door de Bijbel?

2.32 – Hoe het Bijbels Schrift ontstond

Om iets neer te schrijven is schrift nodig. Het schrift van Mozes, dat door de Samaritaanse sekte bewaard is gebleven,[133)] heeft veel weg van het zogenaamde proto-Sinaïtisch dat in rotsinscripties op het Sinaïtisch schiereiland is teruggevonden, een gebied dat in de Bijbel Paran heet.[134)] Hun lettertekens zijn van de Egyptische hiërogliefen afgeleid. De eerste

---

132) Dat de Bijbel een historische kern heeft, is nog geen vrijbrief voor wild-west interpretaties. Zo geeft Genesis een thematisch overzicht: de zes scheppingsdagen mogen daarom niet als zes etmalen worden gelezen.

133) De Samaritaanse sekte bestaat nog steeds en heeft zijn eigen synagoge in Nabloes, het vroegere Sichem. Ze tellen momenteel (anno 2009) ±750 aanhangers.

beschrijving van deze bijzondere inscripties is van Cosmas, bijgenaamd Indicopleustes (Indische zeevaarder), die in de 6e eeuw na Chr. leefde. Zijn conclusie, die door het taalkundig onderzoek van de 19e eeuw werd bevestigd, door o.a. professor Lottin de Laval, was dat de inscripties het werk van de Israëlieten was die zich tijdens hun verblijf in de wildernis toelegden op het perfectioneren van hun nieuw verkregen schrijfkunst, en aldus handelden zij met de ijver van een nieuwe leerling als in een rustige school. Nu is kenmerkend voor het Hebreeuwse schrift dat de klinkers oorspronkelijk ontbraken, waardoor een soort geheimschrift ontstond.

Men veronderstelt dat de Feniciërs als eersten het fonetische schrift hebben uitgevonden, waaruit achtereenvolgens het Aramees en Grieks schrift ontstond, maar dat is onjuist. Het vroegste Fenicische alfabet, gedateerd rond 1400 voor Christus, bestond uit 22 letters, hetzelfde aantal als het Hebreeuwse schrift. En, daar is iedereen het over eens, al die symbolen werden ontwikkeld op basis van hiërogliefen. Er is geen bewijs dat de Feniciërs aanspraak kunnen maken op de eer de eersten te zijn geweest.[135)] In feite vond de Exodus eerder plaats, in de 15e eeuw voor Christus, toen de Feniciërs nog geen schrift hadden. Voor commerciële transacties (de Feniciërs waren handelaars) voldeed het omslachtige spijkerschrift, dat uit ongeveer 800 symbolen bestaat, ruimschoots. Dankzij zijn eenvoud werd het aleph-beth systeem voor iedereen toegankelijk en legde het de basis voor doorwrochte gedachtenconstructies. De Egyptenaren geven zelf aan, door de naam die ze aan Jozef gaven toen hij co-regent over Egypte was (Gen. 41:45), dat hij de uitvinder was van het fonetische schrift. In de Statenvertaling van de Bijbel staat Zafnath Paänéah. Aan de hand van het Koptisch woordenboek van Parthey[136)] kan het gemakkelijk gelezen worden als Caphenath Pahenecha, of: *"Hij die het schrift terugbracht tot de basiselementen en erin slaagde de basis van de klanken aan het licht te brengen."* Het is dus Jozef zelf die de Pheniciër blijkt te zijn - de P(a)henech(iar)! En zo kan de uitvinding van het fonetisch schrift worden gedateerd naar tijd dat Jozef leefde, aan het einde van de 18e eeuw.

2.33 – God gaf zijn Eigen Taal

Om het hoe en het waarom van het Bijbelse schrift te begrijpen, vestig ik uw aandacht op de methode Crombette. Fernand Crombette is in 1880 in Lille geboren en heeft zich na zijn

---

134) De Bijbelse Sinaï ligt volgens Exodus 3:1, 17:6 en Galaten 4:25 elders, en is niet de regio die nu Sinaï heet. Het huidige Sinaï heet in Numeri (13:3, 26) Paran.

135) We lezen het volgende over het ontstaan van het alfabet in de Annalen van Tacitus: "Het waren de Egyptenaren die voor het eerst ideeën versymboliseerden, en dat door de afbeeldingen van dieren [in eerste instantie de dieren van de dierenriem/zodiac voorstellend]. Deze gegevens, de oudste uit de hele menselijke geschiedenis, zijn nog steeds in steen gegraveerd. De Egyptenaren beweren ook dat ze het alfabet hebben uitgevonden, waarvan ze zeggen dat de Feniciërs het via Cadmus [Herodotus verwijst naar Cadmus], door middel van hun zeemanschap in Griekenland hebben geïntroduceerd, waarvan ze zich de roem toe-eigenen door te beweren dat ze ontdekt hadden wat hen in feite was aangeleerd." (Bk 3, 11:14)

136) Volgens het oud-Coptisch woordenboek van Parthey: "Vocabularium coptico-latinum...", Berlin # 1844 – wat de taal der farao's was [kopt is afgeleid van E(cypt)e] – leest Jozefs naam: Sah-phenk-noc-pa-en-he-kah, ofwel: scribere, reducere, princeps, qui pertinet ad, extrahere, ratio, sonus. In geordende taal: "Hij die het schrift tot zijn eerste elementen heeft herleid en erin geslaagd is de grondslag van de klanken te openbaren."

pensionering intensief met de Bijbel en de hiërogliefen beziggehouden en dat tot aan zijn dood in 1970.[137)] Veel lezers zullen wel van Champollion hebben gehoord. Op 22 september 1822 schreef hij zijn beroemde "brief over het alfabet van de fonetische hiërogliefen". Door het groot aantal hiërogliefen – er zijn er nu meer dan 6000 ontdekt – is er reden tot ernstige twijfel aan dit systeem als unieke steutel tot het verstaan van het Egyptisch schrift, waarbij van het afgebeelde voorwerp slechts de eerste letter wordt aangehouden. Crombette realiseerde zich dat de Steen van Rosetta, waarop Champollions conclusies waren gebaseerd, in een zeer late periode van het Egyptisch rijk was geredigeerd en voor buitenlanders bestemd die alleen maar met de primitieve versie bekend hoefden te zijn. De bekende tekst, die uit 196 voor Christus stamt, is een honingzoete lofzang op Ptolmeüs V, een van oorsprong Griekse vorst die als een bezetter over Egypte heerste. Deze Rosetta versie, ook in laat-Koptisch en Grieks weergegeven, hoeft daarom niet representatief te zijn, een conclusie die anderen ook reeds hadden getrokken. Eind jaren veertig ontdekte Crombette dat de hiërogliefen als een rebus kunnen worden gelezen, waarbij dankzij het monosyllabisch karakter van het oud-Koptisch een veelheid van betekenissen naar voren komt. Volgens zijn eigen methode heeft Crombette 8000 pagina's vertaalwerk en analyses geproduceerd. Men kan niet zomaar vertalen wat men wil, want als onafhankelijke groepen aan een tekst werken komen ze min of meer tot dezelfde conclusies. Zo blijkt de Steen van Rosetta een verborgen oproep tot verzet te bevatten. Volgens de vertaling van Madame Geneville leest het: *"We moeten de band breken van hen die ons uitbuiten, ons onderdrukken en vernederen opdat wij herboren worden en weer als vroeger zijn",* en tevens: *"De sister (rammelaar) beweegt ten teken van vervloeking, met als doel zich van hem te ontdoen die ons vernedert."*

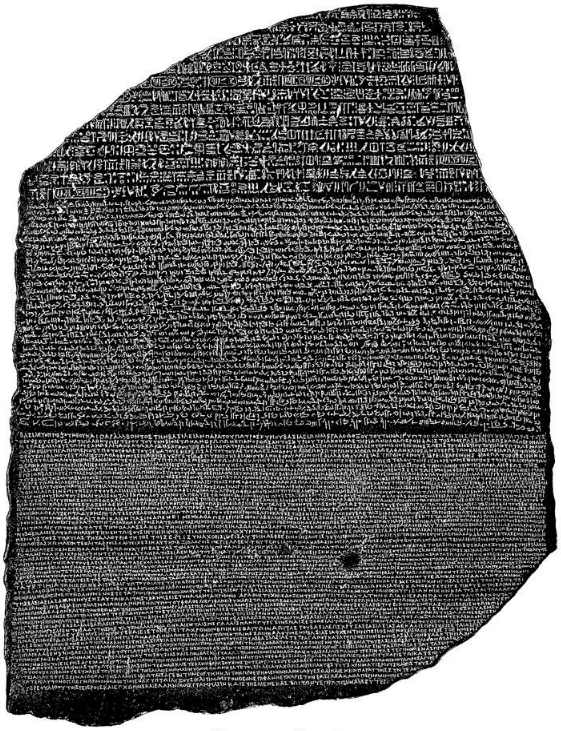

Steen van Rosetta

Crombette ontdekte dat de hiërogliefen een geheimschrift zijn, die op een dieper niveau naast de gewone tekst magische bezweringen kunnen

137) Crombette doet aan een wetenschapper uit een andere eeuw denken. Als autodidact en solitaire onderzoeker, die zich in zijn werkkamer en bibliotheken opsloot en slechts voor Gods glorie werkte, wilde hij niet bekend zijn of erkenning krijgen. Daarom ondertekende hij zijn publicaties met "un catholique français". Hij heeft veel boeken nagelaten die alle tussen 1933 en 1966 zijn geschreven na eerst een administratieve loopbaan te hebben gevolgd. Zijn enige drijfveer was om de wetenschappelijke en historische grondslag van de Bijbel aan te tonen, waarbij hij uiterst onorthodoxe ideeën hanteerde. Wat ons hier vooral interesseert is zijn vertaling van de Bijbel als ware het Koptisch, dat in zijn laatste boek te vinden is dat kort voor zijn dood werd gepubliceerd, getiteld "La Révélation de la Révélation" (de openbaring van de Openbaring). Daarin zijn de eerste elf hoofdstukken van Genesis vertaald alsook een aantal andere karakteristieke passages nadat ze eerst in Koptische lettertekens waren overgezet.

bevatten, verschrikkelijke vervloekingen en tovenarij. Voor Jozef, de onderkoning van Egypte, maar allereerst een dienaar van de levende God, was het onacceptabel dat zijn volk daar gebruik van zou maken. God gaf hem daarom een andere geheimtaal die uit aaneengeregen medeklinkers bestond. Dat was niet een voor de hand liggende oplossing, want normaal wordt een medeklinker niet zonder klinker uitgesproken; de r wordt uitgesproken als er, de b als bé, enz. Uit dien hoofde hield het medeklinker systeem een veelheid van betekenissen in. Men veronderstelt dat de eerste stap in de beheersing van de meerbetekenissen inhield dat de monosyllabische tweeletterwoorden werden afgebakend in drieletterwoorden. De Hebreeuwse wortels zouden niet altijd drieletterig zijn geweest! De Joodse schriftgeleerden houden het voor heel onwaarschijnlijk dat het Hebreeuws met de nu buitengewoon regelmatig voorkomende drieletterwortels is aangevangen. Men veronderstelt dat het oorspronkelijk monosyllabisch was, alhoewel harde bewijzen daartoe ontbreken.[138)]

In de door de loop der eeuwen steeds verdergaande afbakening van Gods Woord, waartoe in het begin een ontvouwing in keuzes lag opgesloten, ligt de voortschreidende kennis van Gods plan met de wereld. Aldus is het Woord steeds meer uitgekristalliseerd. God moet dat van tevoren hebben geweten, niet alleen geweten, maar het ook hebben gewild. Ik zie dat in het algemeen niet als een verarming, alhoewel dat risico hier en daar op de loer ligt. In die gevallen waar ons inzicht te benepen is geworden, zal Gods Geest de gemeenschap begeleiden tot een beter begrip – vanuit een ontvouwing van de tekst. Oók de Joodse kennis van de Heilige Schrift kan ons daarmee helpen. Ik geloof dat de tijd rijp is om verder te duiken in de geheimnissen van het oorspronkelijk Hebreeuws.

Toen ik aan dit artikel werkte kwam ik het interessante werk tegen van Chris Tyreman. Wat hij ontdekte, noemde hij het “Zelf Definieerbare Hebreeuws” (ZDH, of SDH in het Engels).[139)] Vanaf het begin huldigde hij het standpunt dat het oud-Hebreeuws in principe losstaat van alle andere talen. In wetenschappelijke kringen gaat men er daarentegen vanuit dat het Hebreeuws uit andere talen is ontstaan. Het ZDH systeem ontkent die mogelijkheid. Mijns inziens is het juist het omgekeerde: alle andere (Adamitische) talen, waaronder modern Hebreeuws, ontwikkelden zich vanuit het oer-Hebreeuws. In mijn artikel “De Spreektaal onder de Joden in Jezus Tijd” leg ik uit dat God aan Adam een taal ‘van boven’ gaf, wat nog een tweede maal tijdens de Babylonische spraakverwarring geschiedde en

138) In dit verband is het interessant dat Crombette erin is geslaagd een vertaling te maken t/m Gen. 11 op grond van het monosyllabisch Koptisch, waarmee nog niet wordt bewezen dat het oorspronkelijke Hebreeuws gelijk was aan het Koptisch. God kan beide mogelijkheden hebben opengelaten: dat de Heilige Schrift in de eerste hoofdstukken zowel in het Koptisch als oorspronkelijk Hebreeuws kan worden gelezen, om daarmee het gewone volk tegemoet te komen dat tijdens het langdurige verblijf in Egypte het Hebreeuws was kwijtgeraakt. De Bijbel en de traditie geven aan dat God tijdens de Babylonische spraakverwarring een afzondering heeft gemaakt door Heber de oorspronkelijke paradijstaal opnieuw te geven ‘vanuit de overkant’ (want dat betekent zijn naam) – vanuit de Hemel dus – die niet van de andere talen zoals het Koptisch was afgeleid. Hieruit volgt, dat voordat God met ‘zijn’ Bijbel begon, Hij reeds de taal had gecreëerd waarin deze geschreven moest worden. De Bijbel is dus een ‘heilig boek’ in een ‘heilige taal’.

139) “Unmasking the Grand Delusion” door Christopher Tyreman - Aavara Books, Canada # 2021.

opnieuw tijdens de Exodus. Het oer-Hebreeuws en zijn eerste taalkundige afstammelingen waren net als het Koptisch monosyllabisch. Het systeem dat door het Tyreman team is ontwikkeld, is dat ook. In zo'n taal is het normaal dat een afzonderlijke syllabe meerdere begrippen voorstelt, waar we nu verschillende woorden voor hebben. Door syllaben in een polysyllabisch woord combineren worden ze zonder deformatie samengevoegd in tegenstelling tot wat in een inflectionele taal plaatsvindt, waar woorden die met elkaar verband houden voegwoorden bezitten, voorzetsels of anderszins. Omdat syllaben 'wortels' zijn, vertegenwoordigen ze zowel een zelfstandig- als bijvoeglijk naamwoord, of zonder enige vormwijziging een werkwoord in de onbepaalde wijs, het verleden of het heden. In oud-Hebreeuws zijn er geen 'woorden van wijsheid' maar 'woorden wijsheid', en is er geen 'wie is wijs?' maar 'wie wijs?', en is er geen 'Ik vraag je ze te zeggen dat je mijn zuster bent' maar 'vertel mijn zuster jij'. Een monosyllabische taal is fundamenteel analytisch. Om het oud-Hebreeuws werkelijk te kunnen begrijpen, dienen we de woorden in hun delen te splitsen. We moeten in de tijd teruggaan omdat de natuurlijke ontwikkeling van een monosyllabische taal naar een polysyllabische en inflectionele taal neigt. Maar om 'terug te gaan' is makkelijker gezegd dan gedaan. Ik geloof dat het Tyreman-team daar een lofwaardige poging toe heeft gedaan.

Om te pretenderen 'een betere vertaling' te hebben gevonden voor wat reeds bestaat, waarbij ik de "King James Version" in gedachte heb (de tegenhanger van de Nederlandse Statenvertaling), is veel te pretentieus, zelfs godslasterlijk. Tyremans systeem mag niet als een manier gezien worden om de gangbare bijbelvertalingen te 'verbeteren', want God heeft altijd over zijn Woord gewaakt en het zou aan zijn almacht tekort doen om te menen dat de tekstuele evolutie niet tot de door God gewilde traditie zou horen. Het ZDH, indien reëel, kan wel dienen om onze inzichten in de Heilige Schrift te verdiepen. Het vormt als het ware het skelet waarop de tekstuele traditie heeft verder gebouwd. Een lichaam zonder vlees is dood, dan rest het skelet. Dat is de betekenis van het ZDH – nogmaals, indien reëel.

Het Tyreman-team wil geen sleutel aanreiken voor alle boeken van de Tenach (het Oude Testament). Ze beperkten hun werk tot de Torah (de door Mozes geschreven boeken), waar het natuurlijk allemaal begon. Het ZDH zal niet van toepassing zijn op de latere boeken, zoals Jesaja, dat zo'n 700 jaar later werd geschreven, omdat een taal en zijn schriftelijke vastlegging aan voortdurende verandering onderhevig is, of deze nu door God is gegeven of niet. We kunnen het ZDH als een soort etymologische benadering zien. De vraag die nog steeds openstaat is binnen welk raamwerk het ZDH toepasbaar is. Het belangrijkste gezichtspunt lijkt te zijn dat de door God gegeven Hebreeuwse oertaal (die Ursprache) vanuit een abstract (of geestelijk) idee begint om vervolgens bij een concreet object uit te komen. Op deze wijze is ook de SCHEPPING ontstaan. Zoals Job 26:7 beaamt: *"God heeft het universum aan het ongrijpbare (b'lee mah) opgehangen."* In de gewone talen begint een woord met een concreet object om vervolgens bij een abstract idee uit te komen, wat het omgekeerde is. In hoofdstuk 2 van de interneteditie in 2011 staat over het SDH-systeem de volgende passage:

> «« Het oud-Hebreeuws heeft een woord dat als Nathan wordt uitgesproken. U kent het wellicht als een persoonsnaam. Het betekent 'geven'. Niet meer en niet minder,

> en ik (Chris Tyreman) kan u verzekeren dat wat wij gevonden hebben daar exact bij aansluit. Nathan (geven) mag in de 'Kal vervoeging' als volgt worden vertaald: "toevoegen, toepassen, aanstellen, toeschrijven, benoemen, toekennen, brengen, voortbrengen, werpen, veroorzaken, belasten, komen, begaan, overwegen, tellen, afgeven, naar boven brengen, richten, uitdelen, vastmaken, vastzetten, geven, voortbrengen, overgeven, opgeven, toekennen, hangen, ophangen, leggen, een last opleggen, opleggen, verlaten, uitlenen, verhuren, laten, uitlaten, optellen, maken, O dat, vervullen, aanbieden, aanstellen, betalen, uitvoeren, plaatsen, uitgieten, drukken, plaatsen, naar voren brengen, belonen, vertalen, opeisen, herstellen, zenden, uitzenden, bepalen, voortkomen, opschieten, slaan, lijden, werpen, handelen, draaien, uitspreken, zou God voortbrengen". De 17 alternatieven in idiomatische uitdrukking niet meegeteld, zijn dat er 84! Ik neem aan dat de boodschap duidelijk is. Dit is de vrijheid die vertalers nemen met Bijbelse woorden. Er bestaan regels om zeker te maken dat men in een bepaalde omstandigheid een woord op een bepaalde manier vertaalt. Maar de regels spreken zichzelf tegen. Zonder verder in de glorieuze details te treden, beëindigen we deze paragraaf met de mededeling dat wij op zekere dag de boeken in alle rust hebben gesloten en op het volgende idee kwamen: "Hoe is het mogelijk dat een herdersknaap van vijf jaar oud vloeiend oud-Hebreeuws sprak, maar dat deskundigen in onze tijd met twintig jaar studie achter de rug het nog steeds niet met elkaar eens zijn over de betekenis van sommige woorden? Heeft dat knaapje de regels soms uit zijn hoofd geleerd? Toch had hij geen enkel probleem." »»

Na vele mislukte pogingen en de nodige dosis geluk heeft het team een lijst van affecten (richtinggevende betekenissen) op de wortelwoorden samengesteld van ieder van de 22 Hebreeuwse lettertekens. Men kwam tot de conclusie dat de tweeletterwoorden (twee letter-tekens) helemaal geen woorden waren omdat elk teken zijn eigen concept met zich mee-brengt. Tenslotte bleek dat ieder teken van de Hebreeuwse taal geen fonetische letter is, maar eerder een specifiek symbool, net als bij de Egyptische hiërogliefen, maar met dit essentieel verschil: de complete taal bestaat uit slechts 22 lettertekens, die door een eenvoudige combinatie elk idee kan vormen dat iemand wil overbrengen. Dit verklaart waarom de punctuatie in het oorspronkelijke Hebreeuws ontbreekt, want de spaties creëren afbrekingen. Met uitsluitend die lettertekens ontstaan er ruim 6000 tekencollecties met hun eigen betekenissen, die desgewenst nog verder kunnen worden uitgebreid.

Twee tekens vormen samen het centrale idee waarbij een extra teken vooraf of erna informatie toevoegt aan het oorspronkelijke uitgangspunt. Indien we het Hebreeuwse 'n-th-c' nemen, dat 'optrekken' betekent, verandert de richting door vervanging van het laatste letterteken. De eerste twee tekens dragen het idee en de derde indiceert de beweging daarvan: optrekken, uittrekken, naar beneden trekken, aftrekken, kapot trekken en wegtrekken. Dit weerspiegelt een veel voorkomend patroon in het oud-Hebreeuws schrift. De tekens die een woordconcept volgen, of achtervoegsels, kanaliseren het oorspronkelijke begrip naar het uiteindelijke begrip toe. Men komt zelden een afzonderlijk teken tegen zonder een ander. Dit komt niet omdat er twee lettertekens nodig zijn om een woord te vormen, maar alleen zo vertegenwoordigt het een begrip dat in het verslag voldoende beschrijving geeft om een concept over te brengen. Chris Tyreman legt uit dat het in het begin moeilijk is aan te geven waar in een willekeurige tekencombinatie de twee hoofdtekens zijn, maar dat het

- net als iedere taal - na een zekere oefening steeds eenvoudiger wordt. Heel spoedig wordt het een tweede natuur om het hoofdbegrip te herkennen en zijn equivalent in onze taal. Het is opmerkelijk, legt hij uit, dat het bijna onmogelijk is de verkeerde betekenis te zien binnen de bijzondere context van een zin. Bedenk dat iedere tekencombinatie waarvan men indertijd dacht dat het een woord was, in feite een betekenisverzameling voorstelt die bij elkaar een totale gedachte vertegenwoordigen. Bedenk ook dat het Hebreeuws een taal van bewegingen is of acties (bijvoeglijke naamwoorden) en niet van zelfstandige naamwoorden, of namen waaraan geen andere betekenis kleeft dan die van het woord zelf, wat bij lezing van een Hebreeuws woordenboek direct opvalt. Als het woord ‘vis’ in het Engels wordt geformuleerd, zal de toepassing begrepen worden omdat je dat nu zo hebt geleerd. Het Hebreeuws bestaat echter uit een beschrijving van de ‘beweging’ van de vis waarmee zijn typische voortbeweging wordt weergegeven.

Met een taal die uit omschrijvingen bestaat in plaats van naamwoorden, kan de geschreven taal niet zomaar naar of voor andere betekenissen evolueren, veranderd of aangepast worden. In het Nederlands stelt het woord ‘gek’ iemand voor die krankzinnig is, maar het wordt ook in straattaal gebruikt als ‘té gek!’ om aan te geven dat iets prachtig en indrukwekkend is. Op die manier verliest het woord zijn oorspronkelijke betekenis en in de loop der tijd raakt, als de taal verder is geëvolueerd, de oorspronkelijke woordbetekenis verloren. Iemand die het Engels van duizend jaar geleden probeert te lezen, zal nauwelijk een woord verstaan, en vijfhonderd jaar in de toekomst zullen de woorden die we nu spreken ook archaïsch zijn geworden. Het oorspronkelijke ZDH-Hebreeuws lijdt niet aan dit euvel. Indien we de Hebreeuwse methode gebruiken zouden we in plaats van het naamwoord ‘koel’ de omschrijving ‘hitte verliezen’ gebruiken. Indien iemand deze term voor een geweldige belevenis wil gebruiken, zou dat niet gaan omdat het niet bij deze omschrijving past. Met dit in gedachten is het mogelijk een nieuwe omschrijving te creëren terwijl de basisbegrippen gehandhaafd blijven, die steeds duidelijk herkenbaar zijn in de beschrijving van het object. In het Nederlands bijvoorbeeld stelt het woord ‘licht’ het zichtbare spectrum voor, maar hetzelfde woord kan ook het tegenovergestelde van zwaar betekenen. In oud-Hebreeuws schrift is dit onmogelijk omdat de drie-teken combinatie uit de twee hoofdtekens (aleph, waw) bestaat, waarbij aleph ‘actief maken’ betekent en waw ‘in die toestand bevinden’, of ‘meer activiteit’, ‘toevoegen’, ‘in deze activiteitstoestand’. Deze tweeletter combinatie vormt ‘kracht afgeven’. Het derde letterteken wordt door de letter resh vertegenwoordigd, wat uitspreiden betekent. Deze drieletter combinatie geeft een nauwkeurige omschrijving van wat ‘verlichting’ inhoudt. Omdat het niet alleen een naam is, zoals in het Nederlands, belemmert deze schrijfwijze dat die combinatie voor iets totaal anders wordt gebruikt.

In tegenstelling tot andere talen leed het oud-Hebreeuws minder afbreuk door de invasie van uitheemse woorden. Een term uit een andere cultuur zou geen intelligente betekenis hebben voor iemand die gewend is Hebreeuws te spreken. Ondanks dat klanken eenvoudig kunnen worden overgebracht, zou de betekenis van die klanken wartaal zijn. Neem nou het Engelse woord ‘bottles’ (flessen). In oud-Hebreeuws betekenen b - t - l - s ‘binnen’, ‘ordelijk maken’, ‘naar’, ‘omsloten’, wat naar de betekenis voert van: veilig zijn, omsloten, of: uiteinde omsloten. Op zijn best zou dit een kurk kunnen zijn. Het is daarom eenvoudiger

om de reeds 22 bekende schrifttekens te gebruiken voor de constructie van een woord dat een nog onbekend object moet weergeven, dan om in plaats daarvan een totaal nieuwe uitdrukking te introduceren. De eerste Israëlieten zochten een beschrijving, geen naam! Dit beseffend spreekt het vanzelf dat het oud-Hebreeuws zich niet vanuit de omliggende culturen heeft ontwikkeld. Het toont een logische constructie die in geen enkele ons bekende taal voorkomt. Het kan worden aangepast maar biedt toch weerstand tegen verandering (ten minste in zijn geschreven vorm). Deze methodiek ondersteunt het argument dat het oorspronkelijke Hebreeuws geen door mensen gecreëerde taal is. In elk geval steunt het de opvatting dat het van de Semitische taalgroep de moedertaal is en was, die in de loop der tijd aanzienlijke wijzigingen heeft ondergaan die de eerste versie tot voorbij de horizon hebben gedreven. Toch kon deze dankzij zijn inherente logica ten allen tijde nieuw leven worden ingeblazen. Het concept dat Chris Tyreman en zijn team lumineus hebben ontdekt, geeft een interessant perspectief inzake de ontstaansgeschiedenis van de Heilige Schrift.

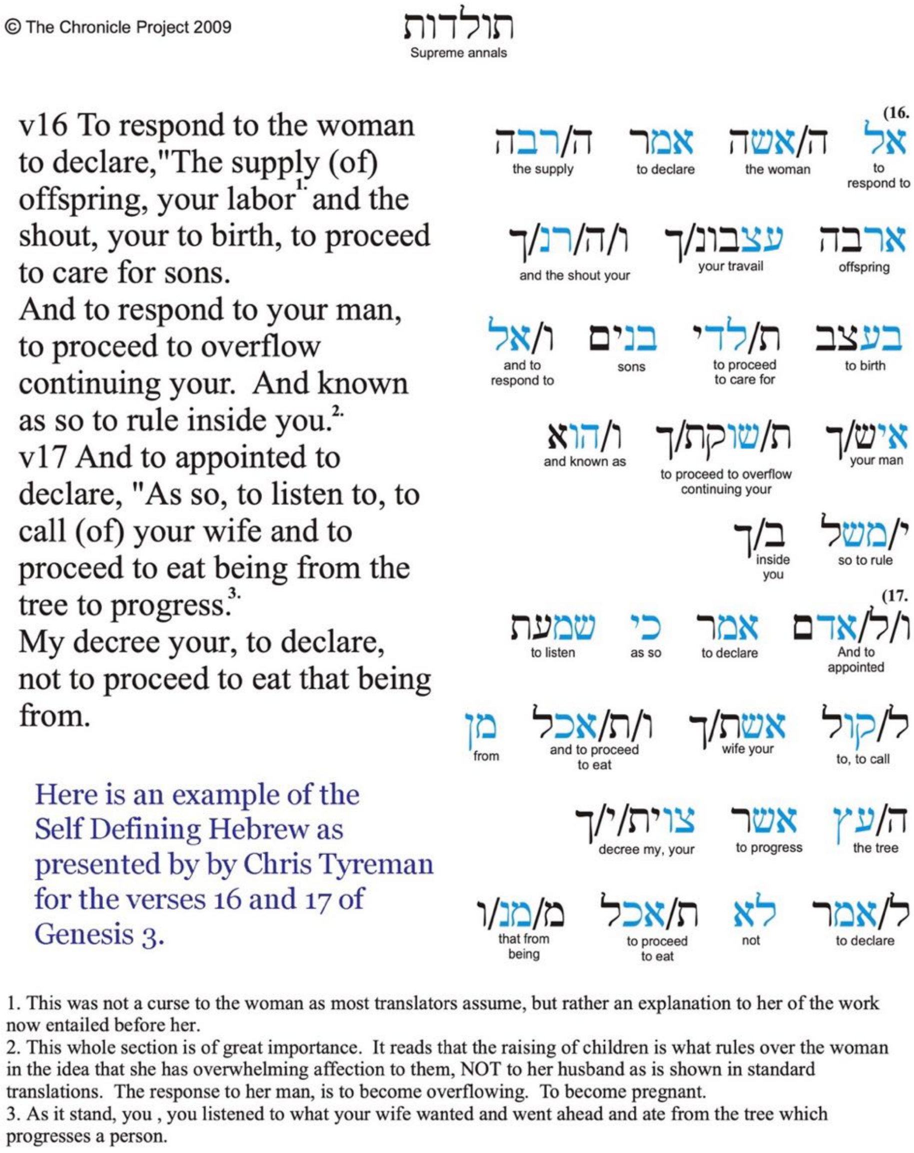
© The Chronicle Project 2009

תולדות
Supreme annals

v16 To respond to the woman to declare,"The supply (of) offspring, your labor[1.] and the shout, your to birth, to proceed to care for sons.
And to respond to your man, to proceed to overflow continuing your. And known as so to rule inside you.[2.]
v17 And to appointed to declare, "As so, to listen to, to call (of) your wife and to proceed to eat being from the tree to progress.[3.]
My decree your, to declare, not to proceed to eat that being from.

(16. אל ה/אשה אמר ה/רבה — to respond to / the woman / to declare / the supply
ארבה עצבונ/ך ו/ה/רנ/ך — offspring / your travail / and the shout your
בעצב ת/לדי בנים ו/אל — to birth / to proceed to care for / sons / and to respond to
איש/ך ת/שוקת/ך ו/הוא — your man / to proceed to overflow continuing your / and known as
י/משל ב/ך — so to rule / inside you
(17. ו/ל/אדם אמר כי שמעת — And to appointed / to declare / as so / to listen
ל/קול אשת/ך ו/ת/אכל מן — to, to call / wife your / and to proceed to eat / from
ה/עץ אשר צוית/י/ך — the tree / to progress / decree my, your
ל/אמר לא ת/אכל מ/מנ/ו — to declare / not / to proceed to eat / that from being

Here is an example of the Self Defining Hebrew as presented by by Chris Tyreman for the verses 16 and 17 of Genesis 3.

1. This was not a curse to the woman as most translators assume, but rather an explanation to her of the work now entailed before her.
2. This whole section is of great importance. It reads that the raising of children is what rules over the woman in the idea that she has overwhelming affection to them, NOT to her husband as is shown in standard translations. The response to her man, is to become overflowing. To become pregnant.
3. As it stand, you , you listened to what your wife wanted and went ahead and ate from the tree which progresses a person.

Het is pas tijdens de Babylonische ballingschap (6e eeuw v. Chr.) dat het tegenwoordige kwadraatschrift (een lettertekenschrift) is geadopteerd voor de Bijbelse schriftrollen i.p.v. het oerschrift, waar de Samaritanen altijd aan zijn blijven vasthouden. Het kwadraatschrift is indertijd aan het Aramees alfabet (alephbeth) ontleend. Met de invoering hiervan werden extra klinkertekens geïntroduceerd. Vóór die tijd moest men echt wel weten wat er stond om de tekst te kunnen lezen. Zo rond het jaar 100 na Chr. werd door rabbi Akiba de aleph-bettekst definitief vastgesteld in navolging van de rabbijnse conventie te Jamnia en pas heel laat, in de 9e en 10e eeuw na Chr., was het klinkersysteem doorheen het gehele Oude Testament toegepast en definitief geworden (via het masoretische nikkud- of puntensysteem). De Thorarollen voor de eredienst bleven zonder punctuatie. De term masora is aan Ezechiel 20:37 ontleend: *"Ik zal u onder de 'band' van het verbond brengen."* De term betekent: keten, boei en binding. Zegt de Joodse encyclopedie: *"Het vastleggen van de tekst werd correct beschouwd als zijnde een 'omketening' rondom de uiteenzetting."* (The fixation of the text was correctly considered to be in the nature of a 'fetter' upon its exposition.) Zelfs dit schrift wordt gekenmerkt door meervertalingsmogelijkheid. Zo komt in Jesaja 59:19 in de Statenvertaling de vijand als een vloed, maar in de Katholieke Willibrordvertaling is het God zelf, en tóch zijn beide correct. Dit mag niet als representatief worden beschouwd, maar het geeft wel aan wat mogelijk is. De Bijbel herbergt sacrale betekenissen. Tegenover de Egyptische banvloeken worden zegeningen gesteld. De Nederlandse Statenvertaling (de oudste reformatorische vertaling in Nederland) doet daar recht aan. De nieuwere vertalingen die het begrijpelijker willen maken, daar kan men zo zijn vraagtekens bij zetten.

2.34 – De plaats van de Septuagint en de Vulgaat

Omdat de definitieve alephbet-tekst uit de eerste eeuw stamt, hadden de eerste Christenen een voorkeur voor de Septuagint, wat de Griekse vertaling is van de Hebreeuws-Alexandrijnse versie van het Oude Testament. Deze vertaling onstond in de 3e eeuw v. Chr. en werd daarom als betrouwbaarder gezien dan de latere Hebreeuws-Judese versie. Men veronderstelt dat de verschillen tussen beide versies meestal niet essentieel waren. Men 'veronderstelt' omdat de oorspronkelijke Hebreeuwse versies verloren zijn geraakt; tot voor kort stamden de oudste Hebreeuwse teksten uit 895 na Chr. Dankzij de vondsten in Qumran aan de Dode Zee, die na de Tweede Wereldoorlog werden gedaan, valt daar iets meer over te zeggen. En wat blijkt: de Hebreeuwse teksten en Bijbelse citaten te Qumran zijn meer conform de Alexandrijnse- (d.w.z. de Septuagint) dan aan de Judese versie. Opvallend is dat de citaten in het Nieuwe Testament van oudtestamentische teksten altijd zijn gebaseerd op de Septuagint, waarvan de oudste complete versies uit de 4e eeuw na Chr. stammen. Men kent ook oudere gedeeltes uit o.a. Qumran. Hieruit komt naar voren dat ook de Septuagint aan verandering onderhevig is geweest. In hun voorkeur voor de Septuagint speelde mee dat de Christenen buiten Israël meestal Grieks kenden maar nauwelijks Hebreeuws, en inderdaad is het Nieuwe Testament in het Grieks tot ons gekomen. Op de Joodse conventie te Jamnia, die in het jaar 80 AD plaatsvond, werd de Septuagint door de rabbies afgewezen als zijnde minder betrouwbaar, [140] maar omdat de citaten in het Nieuwe Testament uit de Septuagint

140) Er bestaat vanuit Joodse zijde veel belangstelling om de Septuagint in zijn oorspronkelijke vorm te herstellen, wat blijkbaar niet tot de onmogelijkheden behoort.

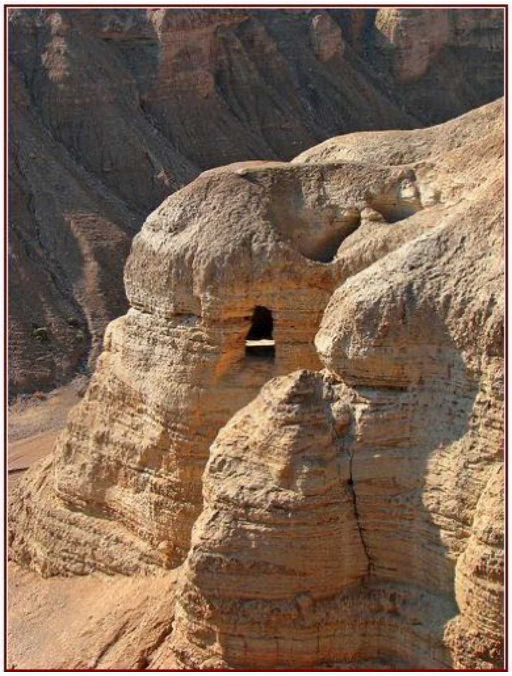

De grotten van Qumran

komen, ben ik zo vrij daar anders over te denken. Bovendien lijken de Qumran vondsten mij daarin gelijk te geven. Het zou best wel eens kunnen dat de Alexandrijnse versie dichter bij de oorspronkelijke grondtekst staat dan de Judese – dus tegengesteld aan wat de conventie van Jamnia heeft vastgesteld. Waarom de Septuagint door de rabbies werd afgewezen is niet moeilijk te raden. Dat moet met de definitieve breuk tussen het Joden- en Christendom te maken hebben gehad. De Joodse Christenen hadden immers niet aan de oorlog tegen Rome meegedaan, die van 66 tot 73, ook wel de Grote Opstand genoemd (ha-Mered Ha-Gadol), en dat werd ze hoogst kwalijk genomen. De Joodse tendens in die tijd was om iedere Bijbelse verwijzing naar Christus zoveel mogelijk te verdoezelen en daarin werden ze door de Septuagint gehinderd. Waarom zouden ze vervolgens ook niet wat geknutseld hebben in de Septuagint? Dat was niet zo moeilijk wegens de meervertalingsmogelijkheid van het oorspronkelijk Hebreeuws.

De Latijnse bijbelvertaling, de Vulgaat, die in de vroeg 5e eeuw na Chr. zijn beslag kreeg, heeft binnen de Christelijke gemeenschap sindsdien de voorkeur genoten. Het voldeed daarmee aan een behoefte want toen, in die periode, lag Latijn binnen ieders bereik, althans in het Westelijk deel van de Christenheid. De Vulgaat werd zelfs in 1564 op het Concilie van Trente de officiële versie van de Bijbel in een zich afzetten tegen de reformatie. Daarbij werd niet aangegeven om welke Vulgaat uitgave het ging. Bij twijfel mocht de Hebreeuwse brontekst worden geconsulteerd, maar nooit om een betekenis in de Vulgaat te wijzigen. De Hebreeuws-Judese versie werd daarmee voor lange tijd binnen het Rooms Katholieke establishment op het tweede plan geplaatst, …óók exegetisch. Niet zo binnen reformatorische kringen, die voor hun vertalingen nauw samenwerkten met Joodse schriftgeleerden. De Protestanten lieten zich van hun kant laatdunkend uit over de Vulgaat. Beiden, de Protestanten en de Katholieken, lijken in hun godsdienstige ijver te ver te zijn doorgeschoten.

Dat de Vulgaat als brontekst voor vertalingen dient, hoeft niet verkeerd te zijn. Het conciliebesluit uit 1546 heeft er helaas ook toe geleid dat men meende dat voor exegetische doeleinden het Latijn totaal en compleet zou voldoen. Maar het Latijn kan nooit de bijkomende waaier aan betekenissen bevatten die aan het Hebreeuws eigen is. Het Hebreeuws vormt een onmisbaar instrument in het exegetisch arsenaal! Ook voor het Nieuwe Testament geldt dat door een teruggrijpen naar de Hebreeuwse achtergrond van de gebruikte Griekse termen – het Grieks was voor de gewijde schrijvers een leentaal – belangrijke inzichten kunnen ontstaan. Deze tendens om de Vulgaat als uitsluitende brontekst te gebruiken, dat reeds in de middeleeuwen in gang was gezet, heeft tot een devaluatie van het Oude

Testament geleid en tot een ontoereikende bijbelkennis zelfs onder de Rooms Katholieke specialisten op dat gebied die, alhoewel bekend met het Hebreeuws, de kwintessens niet konden vatten. In Protestantse kringen, zeker in Nederland, lag dat anders.

Met zijn encycliek uit 1943 "Divino Afflante Spiritu" (Met behulp van Gods Geest) heeft Paus Pius XII de misvattingen willen rechtzetten over het decreet van het Concilie van Trente dat stelt dat *"alle Boeken met al hun delen, zoals ze gewoonlijk in de Katholieke Kerk worden gelezen en in de oude Latijnse Vulgaat voorkomen, als heilig en tot de canon behorend moeten worden aanvaard."* De encycliek bespreekt ondermeer de manier waarop het decreet tot stand kwam en de conclusies die dat met zich meebrengt:

> «« Reeds de kerkvaders en vooral St. Augustinus hebben de Katholieke geleerde, die zich op de bestudering van de Heilige Schrift toelegt en haar wil verklaren, de studie van oude talen en het teruggaan tot de oorspronkelijke teksten warm aanbevolen. In die tijd was het met de talenkennis zó gesteld dat maar weinigen, en dan nog onvolmaakt, de Hebreeuwse taal machtig waren. In de middeleeuwen, tijdens de hoogste bloei van de scholastieke godgeleerdheid, was de kennis van het Grieks bij de westerlingen reeds lange tijd zodanig verzwakt, dat zelfs de grootste leraren uit die tijd bij de schriftverklaring enkel op de Latijnse vertaling, de zogenaamde Vulgaat, steunden. In onze tijd daarentegen zijn bijna alle beoefenaars van oudheid- en letterkunde niet alleen vertrouwd met de Griekse taal, die sedert de humanistische Renaissance als het ware herboren is, maar onder de geleerden heeft ook de kennis van het Hebreeuws en andere Oosterse talen ruime verspreiding gevonden. Om die talen aan te leren bestaat tegenwoordig zulk een rijkdom aan hulpmiddelen dat de bijbelverklaarder, die zich door onachtzaamheid van toegang tot de grondtekst zou afsluiten, moeilijk het verwijt kan ontgaan van lichtvaardige nalatigheid. Het is immers de plicht van de exegeet om van het allergeringste, dat onder Gods ingeving uit de pen van de gewijde schrijver is gevloeid, zogezegd bezit te nemen en wel met de grootste zorg en eerbied, ten einde tot een diepgaander en vollediger begrip van zijn betekenis te komen. (…) Niemand mene dat het gebruik van de (Hebreeuwse) grondtekst, volgens de regels der kritiek, enigermate indruist tegen de voorschriften omtrent de Latijnse Vulgaat, die door de kerkvergadering van Trente wijselijk zijn uitgevaardigd. **Uit het historisch archief komt immers naar voren dat aan de voorzitters van het concilie werd opgedragen om namens de heilige kerkvergadering een verzoek tot de paus te richten – wat zij ook inderdaad deden – om eerst een Latijnse, maar vervolgens ook een Griekse en Hebreeuwse tekst zo goed mogelijk te verbeteren, met de bedoelling ze mettertijd tot heil van Gods Kerk uit te geven**. Aan deze wens kon toen wegens de moeilijke tijdsomstandigheden en andere obstakels niet volledig worden voldaan, maar nu kan er, naar wij vertrouwen, door de eendrachtige samenwerking van Katholieke geleerden beter en vollediger aan tegemoet worden gekomen. Het verlangen echter van de Trentse kerkvergadering dat de Vulgaat de Latijnse vertaling zou zijn, *"die allen als de authentieke moeten gebruiken",* slaat, zoals ieder weet, alleen op de Latijnse Kerk en op het openbaar gebruik van de Heilige Schrift en het vermindert ongetwijfeld en geenszins het gezag en de betekenis van de grondtekst. Want het ging toen niet over de oorspronkelijke teksten, maar over de Latijnse vertalingen die in die tijd in omloop waren; en van deze heeft het concilie terecht verklaard dat de voorkeur moest uitgaan naar de vertaling die *"door het lange gebruik tijdens zoveel eeuwen in de Kerk zelf als*

> *deugdelijk was erkend."* Dit uitzonderlijke gezag van de Vulgaat, haar zogenaamde authenticiteit, werd door het concilie niet zozeer om 'kritische' redenen vastgesteld, als veeleer om de legitimiteit van haar gebruik in de Kerk, reeds vele eeuwen lang; door welk gebruik wordt aangetoond dat zij – zoals de Kerk dat heeft verstaan en nog steeds verstaat – in zaken van geloof en zeden totaal vrij is van iedere dwaling, zodat deze – volgens getuigenis en bekrachtiging van de Kerk zelf – in twistgesprekken, voordrachten en preken veilig en zonder gevaar voor dwaling kan worden aangehaald; en deswege wordt haar authenticiteit niet allereerst een kritische doch veeleer 'een juridische' genoemd. »» (§§ 14-15, 20-21)

De Vulgaat is een knap stukje werk van Hiëronimus, die wordt geprezen als de meest geleerde van de Latijnse kerkvaders. Met grote inspanning heeft Hiëronymus toen hij reeds volwassen was Hebreeuws geleerd. Hij kreeg eerst les van een bekeerde maar anonieme Jood toen hij vijf jaar in ascetische afzondering in de Syrische woestijn van Chaldis leefde (374-79). Naderhand studeerde hij te Bethlehem (rond het jaar 385) waar rabbi Bar-Anina hem onderwees, die uit angst voor de Joden hem 's nachts bezocht: *"Als een andere Nicodemus vreesde mijn leraar voor zijn leven."* Dit ontlokte het dwaze gerucht onder dweepzieke tegenstanders dat hij het Jodendom boven het Christendom verkoos en Christus had verraden ten gunste van de nieuwe 'Barabbas'. Naderhand, tijdens zijn vertaling van het Oude Testament, zocht hij de medewerking van andere Joodse geleerden die hem veel geld kostten. (…) Alhoewel zijn kennis van het Hebreeuws gebrekkig was, was het veel beter dan van Origenes, Epiphanius en Ephraëm Syrus, de enige andere kerkvaders nevens hem die enige kennis van het Hebreeuws bezaten. Zijn taalkundige prestatie is des te opmerkelijker als wij in aanmerking nemen dat er destijds geen grammaticale of lexicografische hulpmidden bestonden en de masoretische punctuatie ontbrak (dat pas veel later werd toegepast).[141)] Naast verschillende Hebreeuwse versies, waaronder de Samaritaanse, leunt zijn Vulgaat sterk op de Septuagint en andere Griekse vertalingen zoals die van de tot het Jodendom bekeerde Aquila, die een leerling van Akiba was.[142)]

Thomas van Aquino (1225-1274), die een groot bijbelkenner was, kende opmerkelijk genoeg geen Hebreeuws noch Grieks, maar sprak daarentegen vloeiend Latijn. Dat geeft een indruk van de schriftuurlijke benadering in de tijd van voor de reformatie. Maar Hiëronimus' Vulgaat was in deze kwestie niet het laatste woord, want in latere eeuwen heeft die vele wijzigingen ondergaan, welke met uitzondering van de Paus Clementien versie uit 1592 niet konden tippen aan de literair-technisch hoogstandjes van de oorspronkelijke Vulgaat, die trouwens al vanaf het eerste begin in versies bestond omdat Hiëronimus verscheidene vertalingen tot stand bracht, zoals een letterlijke alsook literaire van de Psalmen. In opdracht van Rome zag in 1977 de Neo-Vulgaat het licht, waarbij aanpassingen via Griekse en Hebreeuwse teksten hadden plaatsgevonden. Als lees- en discussiemateriaal voldoet het, maar niet als afdoende brontekst. Daartoe primeert nog altijd de Clementien die ondermeer

141) "Deel III, §161-80" van de "History of the Christian Church" van Philip Schaff - Charles Scribner's Sons # 1910 (§176 met zijn noot 2098); nauwkeurig vergeleken, gecorrigeerd en aangevuld door "The Electronic Bible Society" – Dallas, USA # 1998.
142) Aquila's vertaling dateert uit de eerste helft van de 2e eeuw na Chr. en is soms zo letterlijk dat het Grieks onbegrijpelijk is voor hen die geen Hebreeuws kennen. Het was dan ook voor de Joodse diaspora bestemd. Zijn vertaling is in flarden tot ons gekomen.

heeft gediend voor de CPDV (Catholic Public Domain Version of the Sacred Bible). In 2009 is een licht aangepaste Clementien Vulgaat verschenen.

In deze discussie gaat het niet om de éne goede vertaling – zoiets bestaat niet en moet ook niet worden nagestreefd, maar om de verschillende vertaaltradities die elk recht van spreken hebben, want geen enkele vertaling is in staat, en geen enkele vertaler, om de volheid van Gods profetische boodschap weer te geven. De Clementien Vulgaat is vooral gebaseerd op die van Hiëronimus, maar tevens op een verbijsterende hoeveelheid materiaal dat soms ver teruggaat in de kerkgeschiedenis en reeds daarom ons respect verdient, want de kerkvaders hadden de beschikking over documenten, zoals de Hexapla van Origenes, die reeds lang verloren zijn geraakt.

Met het voorafgaande kan de indruk zijn gewekt dat de bijbeltekst in de loop van duizenden jaren verzuurd is. Maar dat is onjuist. Wij mogen ervan uitgaan dat er in detail veel is gewijzigd en dat er hier en daar een fout is ingeslopen zonder af te doen aan het geïnspireerde karakter van de Schrift. Wel is door de 'omheining' van de tekst en het Masoretisch nikkud systeem veel aan potentiële betekenis verloren geraakt. Er zijn ook omissies geweest in de tekst, vaak alleen maar één letter die de betekenis van de zin wijzigt. Zo mag ervan uit worden gegaan dat de Joden, waar mogelijk, het zicht op onze Heer en Heiland enigszins hebben verduisterd. Een indicatie daarvan bestaat in de volgende verzen (Luk. 24:44-47):

> «« Jezus Christus sprak tot hen: *"Toen ik nog bij jullie was, heb ik tegen jullie gezegd dat alles wat in de Wet van Mozes, bij de profeten en in de psalmen over Mij geschreven staat in vervulling moest gaan."* Daarop maakte Hij hun verstand ontvankelijk voor het begrijpen van de Schriften. Hij zei tegen hen: *"Er staat geschreven dat de Messias zal lijden en sterven, maar dat hij op de derde dag zal opstaan uit de dood, en dat in zijn naam alle volken opgeroepen zullen worden om tot inkeer te komen, opdat hun zonden zouden worden vergeven."* »»

Het opmerkelijke van deze passage is dat hetgeen *"geschreven staat"* niet kan worden teruggevonden in het Oude Testament, tenzij we ervan uitgaan dat 'psalmen' een wijdere betekenis hebben dan de in de Bijbel opgenomen psalmen. Te dien tijde werden uitgebreide gezangboeken in de Tempel bewaard, die een geïnspireerd karakter hadden. Maar die zijn naderhand verloren geraakt. Toch meen ik hieruit te kunnen concluderen dat de manuscripten van het Oude Testament uit Jezus tijd moeten hebben afgeweken van de latere kopieën, die voor onze bijbelvertalingen hebben gediend, met punctuaties die het zicht op Gods boodschap hebben vertroebeld. De Qumranrollen leggen, zoals gezegd, daarvan getuigenis af. De beroemde Qumran-Jesajarol is dienaangaande duidelijk genoeg.[143)] Maar er is nog een uitweg, een bijzondere. Als we het eerste vers van 1 Kronieken bezien, begint dat met een aantal namen: *"Adam, Seth, Enos, Kenan, Mahalalel, Jered, Henoch, Methúsalah, Lamech, Noach"*. Als we dat als een tekst in het Hebreeuws vertalen, alsof er geen namen staan, krijgen we: *"De mens (is) dodelijke droefheid toebedeeld; (maar) de gezegende God*

---

143) "Isaiah's Exalted Servant in the Great Isaiah Scroll" van Steven P. Lancaster en James M. Monson – Messiah Journal, een onderwijsblad van First Fruits of Zion, Rockford Illinois # lente 2011/5771 (speciaal supplement, uitgave 107).

zal nederdalen om te onderwijzen (dat) Zijn dood aan (de) wanhopigen rust zal brengen." Hier openbaart zich Gods reddingsplan, diep verborgen in de genealogische lijst van het boek Kronieken. Via deze benadering zijn er ongetwijfeld meer voorbeelden te vinden.

In het algemeen is de 'omheining' een goede zaak omdat daarmee een ongebreidelde hinein interpretatie wordt voorkomen, wat binnen het Jodendom van oudsher werd uitgesloten omdat een te vrije interpretatie van de Schrift door het gezag werd tegengehouden, en dat is nog steeds zo. Joodse schriftgeleerden hebben de reformatoren in de 16e eeuw bijgestaan met hun vertalingen vanuit het Hebreeuws. Een delegatie rabbijnen heeft hen in Genève op het hart gedrukt om toch vooral de door de Joden aangebrachte omheiningen en punctuering te respecteren zoals toegepast in de bijbelversie uit het midden van de 10e eeuw, want de gevolgen zouden anders niet te overzien zijn, zo ging het argument. En daar heeft men zich wijselijk aan gehouden.

Een kanttekening is op zijn plaats. De moderne praktijk met nieuwe bijbelvertalingen om varianten naar voren te halen die reeds lang verworpen zijn en als wetenschappelijk te presenteren, is een zeer bedenkelijke en werpt een rookgordijn op voor hen die zich niet in deze materie hebben verdiept. Om daar niet aan ten prooi te vallen prefereer ik de oudere vertalingen: de Statenvertaling, de Engelse King James of New King James editie (NKJV) en de uitstekende Franse editie van Abbé Crampon (eerste uitgaven begin 20e eeuw).

Bisschop Westcott heeft samen met Fenton Hort op basis van de verschillende tradities en een veelheid van teksten een magistraal werk verricht in de revisie van de grondtekst van het Nieuwe Testament, een werk dat met bevend ontzag is uitgevoerd.[144)] Hun grondtekst behoort tot de standaardwerken voor vertalers van het Nieuwe Testament. Een goede bijbelvertaling, zoals de NKJV, geeft in een voetnoot altijd het alternatief weer. Iemand die van de Westcott & Hort grondtekst wil afwijken moet over goede argumenten beschikken, maar meestal zijn die argumenten weinig steekhoudend. Dankzij Westcott & Hort beschikken we nu over een tekst die nauwelijks afwijkt van het origineel. God waakt over zijn Woord. Dat blijkt eens temeer. Dat is Hij aan zichzelf verplicht. Tenslotte kan worden gezegd dat de Bijbel van kaft tot kaft waar, gewettigd, authentiek en onfeilbaar is.

144) Voor een gedetaerilleerde bespreking van wat zij hebben gedaan, zie boek 1 §16.

De Panin Bijbelstatistiek (PBS)

2.35 – Ontdekking van de PBS door Panin

Ivan Nikolayevitsh Panin (1855-1942) ontdekte dat de statistische wetmatigheden in de canons van het Oude en Nieuwe Testament op ontwerp zijn gebaseerd, dat zo gecompliceerd is dat het onmogelijk door mensen kan zijn ontworpen. Hij werd in Rusland geboren. Omdat hij in samenzweringen tegen de Tsaar had geparticipeerd, werd hij verbannen. Na enkele jaren in Duitsland te hebben gestudeerd, vertrok hij naar de Verenigde Staten en ging daar aan Harvard studeren. Na in 1882 zijn diploma te hebben behaald, bekeerde hij zich vanuit het agnostisme tot het Christendom. In 1890 ontdekte hij enige van de fenomenale wiskundige ontwerpen die de Griekse tekst van het Nieuwe Testament en de Hebreeuwse tekst van het Oude Testament karakteriseren. Hij zou meer dan vijftig jaar van zijn leven geven aan de bestudering van de numerieke structuur van de Heilige Schrift, wat zijn gezondheid heeft aangetast. Hij zou meer dan 43.000 handgeschreven pagina's met analyses produceren. Een uittreksel van zijn ontdekkingen werd gepubliceerd en wordt nog steeds uitgegeven. Panin gebruikte als basis voor zijn onderzoek de Griekse uitgave van het Nieuwe Testament van Westcott en Hort en hij maakte vooral gebruik van de alternatieve lezingen die deze schrijvers voorstelden.

De bijbelnumerieke methode start met het vervangen van letters door getallen, wat mogelijk is omdat het Grieks (net als het Hebreeuws) aan iedere letter een getalswaarde toekent. De volgende stap is om op deze getallen aan een statistische analyse te onderwerpen, met het voorbijzien aan de betekenis van de woorden waaruit deze getallen ontstonden. Indien een aantal opeenvolgende getallen, aldus verkregen, een sterke correlatie toont wijst dat op ontwerp omdat dit eigenlijk niet mag voorkomen.

Wegens het verbazingwekkende ontwerp dat alle teksten blijkt te beheersen, kunnen wij vaststellen welke van de twijfelachtige lezingen correct zijn weergegeven en welke passages, die op grond van een of andere tekstuele kritiek worden verdacht of afgewezen, toch onderdeel vormen van het oorspronkelijke manuscript. Zoals Panin eens opmerkte: “Ik zou graag (als de geest mij dat toeliet, want het vlees is zwak) een van mijn vingers afhakken dan toe te staan dat één enkel woord voor altijd uit het Authentieke Origineel wordt geschrapt.” Hier volgt een van zijn studies ontleend aan “The New Testament from the Greek text as established by Bible Numerics” (Het Nieuwe Testament gebaseerd op het Grieks zoals door de bijbelnumerieke methode bepaald), wat in 1973 werd gedrukt door de prestigieuze Oxford University Press.

2.36 – Een voorbeeld van de methodiek - de Afstammingskwestie

Als belangrijk voorbeeld van de PBS behandelen wij nu de kwestie of de Jechonja van Jezus afstammingslijst in Mattheüs de zoon is van Josia, de Jechonjachi**m** van het Oude Testament, hetzij Josias kleinzoon Jechonjachi**n**, die van Jechonjachi**m** blijkt te zijn. In feite is Mattheüs’ genealogische lijst van de stiefvader van Mattheüs, dus van Jozef. De PBS besluit aan de hand van het cijfermateriaal ten gunste van Jechonjachi**m**. Dit is een belangrijke kwestie. Jechonjachi**m**, zoon van Josia, was een van de laatste koningen bij het naderen van de Babylonische ballingschap. Hij was de broer van Zedekia, de laatste van de regerende Davidische dynastie, die men in de gevangenis heeft laten wegrotten In Jeremia 22 lezen we dat Jechonjachi**n** (met een «n», niet een «m») werd buitengesloten. God weigert hem op Davids troon opvolgers te schenken. Zelfs als hij zonen had, hield de profetie in dat zijn nakomelingen nooit op diens troon zouden zitten. Honderden jaren later was de vloek op Jechonjachi**n** nog steeds van kracht. Het is dus belangrijk om te weten wiens bloed in Jozefs aderen stroomde. De Davidische troonopvolgingslijst is tegen het eind nogal gecompliceerd. Hier volgt die lijst, waarbij het dynastieke jaar 1 volgt op het jaar der troonsbestijging:

koning 01	(1031 - 992)	David.
koning 15	(697 - 669)	Hizkia zoon van Achaz (692: Assyrische Ballingschap; jaar 684: wonder van de Achaz-Zonnewijzer).
koning 16	(- 614)	Manasse zoon van Hizkia (bij zijn troonsbestijging was hij 12 jaar oud).
koning 17	(- 612)	Amon zoon van Manasse.
koning 18	(- 581)	Josia zoon van Amon (jaar 594: de verschrikkelijke afschuwelijke dagen).
koning 19	3 maanden	Jehoachaz geboren als Shallum – Josia’s vierde zoon.
koning 20	(580 - 570)	Jechonjachi**m** geboren als Eliachim - tweede zoon van Josia.
koning 21	3 maanden	Jechonjachi**n** geboren als Jechonja (ook Chonja genoemd), zoon van Jechoniachi**m**.
koning 22	(569 - 559)	Zedekia geboren als Mattania - derde zoon van Josia, de laatste koning van Juda.
	jaar 559	Aanvang van de 70 jaar lange Babylonische Ballingschap.

Jechonjachi**n**s vader Eliachim nam de troonsnaam ‘koning Jechonjachi**m**’ aan. Jechonja of Chonja was de zoon van Eliachim (later gekend als Jechonjachi**m**). Hij nam de troonsnaam ‘koning Jechonjachi**n**’ aan en heerste slechts drie maanden. De Babylonische vorst maakte toen zijn oom Mattania tot vorst die de troonsnaam Zedekia aannam. Het valt op dat naast een schema van twee maal 3 maanden + 11 jaar de Davidische dynastie over Juda met drie opeenvolgende broers eindigde, zoals ook met het Huis Bourbon en het Huis Valois gebeurde dat daaraan voorafging, alsook de dynastie die daar weer aan voorafging. In deze huizen komt het koninklijke Davidische bloed voor. Professor Arthur J. Zuckerman heeft samen met andere historici in deze richting onderzoek gedaan en gepubliceerd in “A Jewish Princedom in Feudal France” – 1972 (Een Joods Vorstenhuis in Feodaal Frankrijk).

Het is opmerkelijk dat in de vroeg-christelijke traditie Maria’s vader Joachim wordt genoemd, ontleend natuurlijk aan Jechonjachim, terwijl haar vader toch Heli was. Ik volg liever de christelijke traditie in plaats van de talmoedische die *“de vervloekte Jechonjachi**n**”* waar Jezus van af zou stammen, een overlevering die minder betrouwbaar is omdat de Joden in later eeuwen een gevestigd belang hadden om de afstamming van Jozef in een kwaad daglicht te plaatsen uit wie – in hun ogen – Jezus ontstond.

Wij Christenen weten van de maagdelijke geboorte van de messias. Maar dit wist men nog niet tijdens zijn openbaar leven en dit was zeker niet bekend bij de priesters die het huwelijk van Jozef en Maria hadden gearrangeerd. Wetende dat Jozef van de vereiste lijn voor koningen afstamde konden de priesters Jezus niet hebben gediskwalificeerd omdat Jozef geen geschikte vader zou zijn geweest. In de Evangeliën is die beschuldiging nergens te vinden. Voor de verwachte messias van Israël bleek hij een geschikte adoptievader te zijn maar tevens een geschikte natuurlijke vader. Dit geeft extra gewicht aan de veronderstelling dat Jozef van Joachim afstamde en het verklaart waarom Maria’s vader Joachim wordt genoemd terwijl hij Heli heette.

De beide ouders van Jezus hebben dezelfde grootmoeder, Fanuël geheten uit de stam Aser, een vrouw die grote bekendheid genoot. Zij is tweemaal getrouwd geweest, eerst met Mattan, de grootvader van Jozef, en later met Levi de overgrootvader van Maria. Levi kreeg Mattat wiens zoon Heli was. De Jeruzalemse Talmoed beschouwt Lukas stamboom als die van Maria en niet die van Jozef. Het begin van zijn lijst kan eenvoudig, met tussen haakjes de volgende toevoeging, worden gelezen: *“Jezus, alzo men meende, was de zoon van Jozef (maar in werkelijkheid de zoon van Maria) zoon van Heli, enz.”* Diezelfde Talmoed bevestigt dat Maria de dochter is van Heli (Hagigah 2:4), terwijl Mattans zoon Jacobde vader is van Jozef. Zo is er het echtpaar “Fanuël x Mattan” dat Jacobkrijgt, die Jozef krijgt, en er is het echtpaar “Fanuël x Levi” (Fanuëls tweede huwelijk) dat Mattat krijgt, die Heli krijgt, die Maria krijgt. Maria’s voorouder is Natan, koning Salomons broer. Ook zij stamde van David af, maar volgens bloedlijn niet van Joachim, wat aangeeft dat Jezus in beide gevallen van de vereiste koningslijn afstamt.

Panins bewijs volgt uit de onderstaande lijst. Van de ‘verwekte’ personen in de genealogie hieronder is Isaäc de eerste en de Heere Jezus de laatste. Wat de geboortejaren betreft van de schakels van de eerste tot de laatste persoon betreft, komen alleen de navolgende perso-

nen voor dankzij de chronologie zoals vastgesteld door het PBS-systeem. Uitsluitend deze lijst wordt gehanteerd in overweging nemend dat de gegevens in de Bijbel aangaande de geboortedata van andere schakels niet worden gepresenteerd.

1	Isaäc werd geboren in Anno Mundi	2108	gerekend vanaf Adam
2	Jakob	2168	
3	David	2944	
4	Rehoboam	3013	
5	Jehosafat	3080	
6	Joram	3108	
7	Uzzia	3208	
8	Jotam	3251	
9	Achaz	3272	
10	Hizkia	3283	
11	Manasse	3325	
12	Amon	3370	
13	Josia	3386	
14	JechonjachiM	3400	
15	Heere Jezus	3999	
		46.915	

De som van deze data - 46.915 - bestaat uit 4.265 ELVEN; via zijn buur 46.914, of 7 x 2 x 3 x 1.117, produceert het een ZEVEN; via zijn andere buur 46.916 of 37 x 2 x 2 x 317, produceert het ZEVEN-EN-DERTIG. Deswege lopen drie verschillende schema’s van zeven, elf, en zeven-en-dertig door deze 15 data heen; hetgeen ter uitwerking een twaalftal bladzijden zou vergen. Voor het beperkte doel van deze studie voldoet reeds het eerste getal om ontwerp aan te tonen, zodat:

46.915 is	(7 x 6 x 1.117) + 1	of (37 x 2 x 2 x 317) – 1	of 11 x 5 x 853
2.108 is	(7 x 7 x 43) + 1	of (37 x 3 x 19) – 1	of (43 x 7 x 7) + 1; en de rest:
44.807 is	7 x 37 x 173	of 37 x 7 x 173	of (43 x 2 x 521) + 1.

Hier verschijnen de ZEVENS (met 7 x 7), en de 37, maar bovendien verschijnt een DRIE-EN-VEERTIG (met de som van de getallen van de factoren, 43, 7, 7, zijnde 21, of 3 zevens, en insgelijks voor 37, 7, 173 zijnde 28, of 4 zevens). Maar nevens de ZEVENS en ZEVEN-EN-DERTIGS; (1) komt de ELF weer voor in de som van de getallen van 2.108; en (2) een 43 komt weer voor in de buurt van beide cijfers 2.108 en 44.807.

De kans dat deze rangschikking door slechts één bestanddeel van de vijftien wordt mogelijk gemaakt is één op 7 x 7 x 7 x 7 x 7 x 11 x 11 x 11 x 37 x 37 x 43 x 43 x 1.117 x 1.117, of 16.807 x 1.331 x 1.369 x 1.849 x 130.689, een cijfer van 19 getallen.

Het jaar 3.108 produceert een vergelijkbare indeling; en wel:

46.915	is (7 x 2 x 3 x 1.117) + 1	of (37 x 4 x 317) - 1
3.108	is 7 x 2 x 2 x 3 x 37	of 37 x 4 x 3 x 7
43.807	is 7 x 7 x 2 x 3 x 149	of 37 x 37 x 4 x 4 x 2.

Deze indeling is door 7 x 6 (met 7 x 7) en door 37 x 4 (met 37 x 37 x 4 x 4). De kans van deze rangschikking is één op 7 x 7 x 7 x 6 x 6 x 37 x 37 x 37 x 4 x 4 x 4 x 2 of 343 x 36 x 50, of 653 x 128 of 78.200.000.000.

Deze uitgebreide schema's van 7's en 37's worden vernietigd door Anno Mundi 3.400, dat is Jechonjach**ims** geboortejaar, te wijzigen in 3.418, Jechonjach**ins** geboortejaar.

• Toevallig bewijzen deze twee schema's op zichzelf dat in dit schema IEDERE DATUM vanaf Adam berekend CORRECT is. Het behoeft geen betoog dat toen, dankzij de Panin Bijbel Statistiek, een doorlopende bijbelchronologie werd vastgesteld, zijn ontdekker nog niets wist van de implicaties daarvan voor de JechonjachiM, -chiN kwestie.

2.37 – Waarom de PBS nog niet de Eer heeft Gekregen die het Toekomt

De Panin Bijbelstatistiek (PBS) is tot op heden, door de nogal wanordelijke ontstaansgeschiedenis van het Nieuwe Testament en de onsystematische wijze van doorgeven naar de opeenvolgende generaties (in de vroegste tijd), door het theologische gezelschap sterk genegeerd. Zo bezien lijkt het bestaan van een letterperfecte constructie, welke alle teksten zou doordringen, totaal ongerijmd. Daarom is men nooit serieus op deze zaak ingegaan, ondanks de wiskundige formules die voor zichzelf spreken. Het is ook zo dat deze 'formules' geen luisterend oor vonden omdat im grossen und ganzen de Christelijke theologen weinig affiniteit hebben met wiskunde; de Joodse theologen zijn van een ander slag. Ik vraag mij af wie van de Christelijke theologen ooit de opwinding heeft ervaren van een nieuw ontdekte wiskundige formule wat te vergelijken is met wat een fijnproever ervaart als hij een of andere voortreffelijke wijn proeft.

IvanPanin, door Aronson (1916)

Panins wiskundige validatie van de PBS, met de bedoeling om een inschatting te maken van de waarschijnlijkheidsdistributie, vond plaats toen de praktische mathematisatie van enorme aantallen nog niet binnen bereik lag, want computers bestonden toen nog niet. Panin testte de PBS bij Griekse werken van seculiere schrijvers maar kon daar geen enkele significante relatie vinden. Toch konden zijn vergelijkingen en berekeningen geen uitsluitsel geven want zijn benadering maakte geen gebruik, en kon dat ook niet, van de wiskundige gereedschappen om van het proefobject toevallige distributies tot stand te brengen. Dit verklaart ook waarom niemand van het wetenschappelijke milieu ten tijde van zijn eerste publicatie heeft gepoogd zijn werk aan te vallen, want een rigoreuze kritiek vereist dezelfde gereedschappen. Het staat vast dat het PBS fenomeen zo'n hoog gehalte van inventiviteit bezit dat

een genie nodig is om zelfs met behulp van computers een keurig leesbare tekst te vervaardigen die het vereiste onderliggende statistische raamwerk bezit. Ik heb daarom het volste vertrouwen dat een verbeterde en gedisciplineerd validatie- en gevoeligheidsanalyse, uitgevoerd door een gekwalificeerd wiskundige met gebruikmaking van de hedendaagse gereedschappen en statistische inzichten, uitzonderlijk lage significantieniveaus zal vinden, zelfs als deze hoger zouden komen te liggen dan die van Panin, die meestal significanties berekende die veel lager kwamen dan één kans op een miljard terwijl reeds één op duizend volstaat om op ontwerp te wijzen.

IVAN PANIN werd in 1855 in Rusland geboren. Als overtuigd agnosticus en nihilist werd hij verbannen wegens deelname aan een samenzwering tegen de overheid. Hij emigreerde naar Duitsland en tenslotte naar de Verenigde Staten. Hij deed Harvard Universiteit waar hij de titel behaalde van "master in de literaire kritiek". Hij kreeg een zekere vermaardheid door zijn lezingen bij prestigieuze bijeenkomsten. Zijn bekering tot het Christendom, eind jaren tachtig, was een gebeurtenis die niet weinig opzien baarde omdat zijn agnostisch standpunt goed bekend was en als een onneembare veste werd beschouwd.

In 1890 werd zijn aandacht getrokken door de proloog van het Johannes Evangelie, waarin het lidwoord voor God in het ene geval aanwezig is en in het andere ontbreekt: *"...en het Woord was met 'de' God en het Woord was God"*. Zijn scherpe literaire en wiskundige geest werd uitgedaagd en hij begon de tekst te analyseren om te zien of er een onderliggend patroon was dat zijn getrainde oog kon waarnemen. Toen hij twee kolommen naast elkaar zette van de verzen met en zonder lidwoord zag hij opvallende wiskundige verbanden. Niet ontmoedigd door de enormiteit van de taak ontdekte hij gaandeweg een schat aan numerieke patronen. Tot aan zijn dood in 1942 werkte Panin onophoudenlijk aan het veropenbaren van gecompliceerde numerieke schema's doorheen het Griekse Nieuwe Testament – vaak ten koste van zijn eigen gezondheid. De overweldigende conclusie die uit zijn onderzoek blijkt is eenvoudig: *"Indien dit doelbewust door de mens was ontworpen dan zou dit de medewerking hebben vereist van alle schrijvers van de Bijbel – onder voorwaarde dat allen wiskundigen waren van het hoogste niveau."* Ivan Panin heeft vijftig jaar van zijn leven gespendeerd aan het in detail uitwerken van de numerieke ontwerpen in de Bijbel, waarbij de notities van zijn berekeningen zo'n 40.000 pagina's beslaan.

2.38 – Het origineel zoals dat altijd in Gods Gedachte heeft bestaan

Omdat de eerste Christenen niet over een kopieersysteem beschikten dat in de verste verte op dat van de Joodse schriftgeleerden leek, wat een minitieuze vermenigvuldiging van de Heilige Schrift waarborgde, zouden de gebruikelijke versies in het Grieks, welke in de 19e eeuw in omloop waren, duizenden lettervariaties ten opzichte van de authentieke tekst moeten bevatten. De gebruikelijke versies zouden toen meer dan 14.000 lettervariaties ten opzichte van de authentieke tekst moeten bevatten, of 2%, die met een ruwe schatting 700.000 letters omvat (het aantal Griekse woorden in het Nieuwe Testament is 138.000). Dit leidt natuurlijk tot veel minder woordvariaties en nog minder zinsvariaties. In werkelijkheid bestond het aantal aangevochten lezingen van de Heilige Schrift uit 3.000 lezingen, die door middel van de PBS zijn getest. Het zij vermeld dat zulke afwijkingen in de meeste

gevallen onbelangrijk zijn voor een correcte tekstuitleg. Ongetwijfeld is de herziening van Westcott & Hort erin geslaagd om een groot deel van de handschriften te recupereren, maar het zou een waar wonder heten indien zij erin geslaagd waren om de ‘oorspronkelijke’ Versies in letterperfect detail te recupereren. Zo’n wonder is mogelijk, maar het is beslist niet de enige oplossing. God kan hebben verkozen om met onze menselijke zwakheden over een tijdsruimte van vele eeuwen te werken om tenslotte tot het letterperfecte schrift te komen zoals dat van meet af aan in Zijn Gedachte bestond. Dit, in Gods Gedachte volmaakte schrift, zou in letterdetail kunnen afwijken van de oorspronkelijke handschriften uit het begin van onze Christelijke jaartelling. Hoe dan ook, het soort wiskundige analyse dat Panin bedreef, vereist een bijna volmaakte tekst omdat reeds één cijferwijziging het statische raamwerk van een gehele paragraaf vernietigt. Indien de corruptie van de tekst toeneemt, wordt al spoedig een punt bereikt waarmee een reconstructie van de oorspronkelijke tekst ons menselijk genie overtreft. Panin heeft aangetoond dat de afwijkingen van het origineel, zoals die in Gods Gedachte bestaat, door Westcott & Hort werden teruggeschroefd tot enkele foutieve spellingen en 13 passages tussen aanhalingstekens die door hen werden aangemerkt als “Interpolaties” (van in totaal 15). Ik heb geen moeite te aanvaarden dat Westcott & Hort erin geslaagd zijn om alle opzettelijke afwijkingen eruit te wieden, zoals de zogenaamde Johannitische Komma van 1 Johannes 5:7-8, maar om hun werk naar waarde te schatten moeten wij ook de ongewilde afwijkingen in aanmerking nemen.

Uit Peter James’ voorwoord in “Eeuwen van Duisternis” (1991)

Een vernuftig geconstrueerde handbijl of een massief gouden Egyptisch dodenmasker kunnen pittoreske museumstukken zijn, maar vertellen op zichzelf heel weinig over het verleden. Tenzij we exact weten waar het object op een archeologische vindplaats lag en waar het samen mee werden ontdekt – is het niet meer dan een curiositeit zonder context. Een datum is natuurlijk een cruciaal contextueel aspect. Een van de eerste dingen die iemand wil weten over een oude vondst is simpel: hoe oud is het? Desondanks schijnen data in archeologie en geschiedenis een slechte naam te hebben gekregen. Niet zo verwonderlijk als wij bedenken dat generaties schoolkinderen slaapverwekkende rijen gebeurtenissen uit het hoofd moesten leren zonder evidente onderlinge logica, behalve dat ze in chronologische volgorde staan... Archeologische stagiaires en oudheidkundigen moeten ook fundamentele datasets uit het hoofd leren, en nadat ze deze hebben geabsorbeerd, belanden ze ergens in een ‘geheugenla’. Vanaf dat ogenblik worden ze als vanzelfsprekend aanvaard. De chronologie wordt door hen, die zich met de studie van oude beschavingen bezighouden, maar al te vaak als een noodzakelijk kwaad gezien. Helaas zijn er ook sommige wetenschappers die als slechte schoolmeesters totaal in beslag worden genomen door minitieuse dateringsdetails en verliezen zij de ‘raison d’être’ van deze oefening uit het oog. Dit bracht de grote Sir Mortimer Wheeler ertoe neer te pennen: *“We hebben (...) tijdtafels ontworpen; laat ons nu enkele treinen hebben.”* Het probleem met Wheelers ongeduldig verzoek is dat tijdtafels op zichzelf niet voldoen; ze moeten accuraat zijn voordat er treinen gaan lopen, want anders mis je de aansluitingen. In archeologische termen blijven culturele interacties binnen de oude wereld een complete warboel tenzij we over een betrouwbare tijdschaal beschikken.

Natuurlijk pretendeerden Westcott & Hort niet een bijna letterperfect duplicaat van de originele teksten te hebben geproduceerd zoals die in Gods Gedachte bestaat, alhoewel dit ideaal altijd in hun gedachten voorop stond. Dat zij deze kroon toch hebben weten te bemachtigen, ligt aan factoren buiten hun macht: het fenomenale wiskundige ontwerp dat door de gehele Bijbel heen aan de teksten ten grondslag ligt, werd pas in 1890 door Ivan Panin ontdekt, negen jaar nadat Westcott & Hort hun taak hadden beëindigd. In 1934, toen Panin 79 jaar oud was, publiceerde hij de Griekse tekst van het Nieuwe Testament die dankzij zijn methode letter voor letter identiek was aan het origineel zoals die altijd al in Gods Gedachte heeft bestaan. Onomstotelijk bewijst zijn methode dat alle manuscripten dezelfde goddelijke auteur hadden, maar dat bewijst nog niet dat de mensen die de eerste manuscripten schreven of vanuit een Hebreeuws origineel vertaalden, of ze door onoplettendheid in een later stadium wijzigden in de door God gewenste zin, zich van het feit bewust waren dat ieder woord, ja iedere letter, goddelijk geïnspireerd was om te worden ingeschreven in een der grote scheppingswerken van God de Almachtige.

2.39 – Een correctie op de Panin-Bijbelchronologie

Panins chronogie komt uit op 3.999 AM (Anno Mundi: vanaf Adam) als datum van Jezus geboortejaar. Dit is gebaseerd op Daniël 9:24-25: *"Vanaf het ogenblik waarop het decreet werd uitgevaardigd om Jerusalem weer op te bouwen, tot aan een gezalfde en vorst, zijn 483 jaren."* Het decreet van Koning Cyrus was in het jaar 3.517 AM (het eerste van de 483 jaren), zoals de Panin chronologie vaststelt, wat onmiddelijk volgt op het einde van de Babylonische ballingschap, in het jaar 3.516. Het jaar dat hij de aankondiging deed wordt in Ezra 1:1-3 genoemd: *"En in Cyrus jaar 1 (...) deed deze een proclamatie uitgaan (...) dat de Heer hem had opgedragen om voor Hem een huis in Jeruzalem te bouwen."*

De zalige Augustines Anna-Katharina Emmerick 'zag' echter dat Jezus aan het eind van 3.997 AM werd geboren (niet in 3.999 AM), waarvan de vervroeging, zoals we mogen aannemen, aan het gebed van de Maagd Maria te danken is geweest. Het jaar 3.999 AM was derhalve het geplande jaar in Gods Gedachte en 3.997 AM zijn vervroeging. Wij vinden een opmerkelijke bevestiging van deze conclusie in "Il poema dell'Uomo-Dio" van de visionaire Maria Valtorta, waarin zij het tempelincident verhaalt toen het kind Jezus door zijn kennis de geleerden versteld deed staan (Luk. 2:41-49):

> «« Jezus was toen twaalf jaar oud. Gamaliël en Hillel, die toen reeds een oude man was, waren beiden aanwezig, waarbij de eerste uitlegde dat de Messias reeds geboren moest zijn **omdat bijna tien jaren waren verstreken vanaf de aangekondigde periode van Daniëls zeventig weken profetie**. Het kind Jezus zegt: *"De profetie kan zich niet vergissen in zijn tijdsbepaling, (...) en toen die tijd dus was vervuld, was ook de tijd vervuld van de 'twee en zestig plus één' week (69 x 7 = 483) vanaf de tempel-aankondiging."* »»

Indien we tien jaren van Jezus leeftijd van twaalf aftrekken komen we op het moment dat Hij twee jaar oud was, wat overeenstemt met de vervroeging van Jezus geboorte in antwoord op Maria's vurig gebed!

Volgens de Gregoriaanse kalender werd Jezus in het jaar 8 v. Chr. geboren. In de Anno Mundi kalender is dit identiek aan het jaar 3.997. Omdat Panin voor de synchronisatie van zijn Anno Mundi kalender aan die van de Gregoriaanse uitgaat van 4 v. Chr. t.a.v. Jezus geboorte, is dat in zijn optiek identiek aan 3.999 AM en daarom dient voor elk Panin jaartal twee jaar in mindering te worden gebracht. Indien, om een voorbeeld te geven, de Panin chronologie het jaar 1.466 v. Chr. aangeeft voor het begin van de Exodus, dan dient dat gecorrigeerd te worden naar het jaar 1.468 v. Chr. Teruggerekend, d.w.z. vanaf het jaar des Heeren 2.008, komt dat uit op 2.008 + 1.468 - 1 = 3.475 jaren geleden; dat is drie en een half millennia geleden. Het is ‘minus 1’ omdat in onze Gregoriaanse kalender het jaar nul ontbreekt.

De originele Marcus 6:52-53 is niet in Gods Gedachte de letterperfecte tekst:

Een voorbeeld van het principe dat het eerste Schrift niet noodzakerlijkerwijs letterperfect hoefde te zijn in Gods geest, wordt gegeven in het fragment 7Q5 ≈ Mark 6:52-53, dat in Qumran werd ontdekt. Dit fragment geeft aan dat het Griekse woord ‘diapersantes’ (naar de overkant gegaan zijnde) met een tau geschreven werd in plaats van met een delta, en ook dat de woorden ‘epi tên gên’ (naar het land) ontbraken, terwijl Panins numerieke analyse aantoont dat diapersantes met een delta geschreven moet worden en dat de drie ontbrekende woorden, die klaarblijkelijk in het oorspronkelijke handschrift ontbraken, dienen te worden toegevoegd. Deze afwijking in het 7Q5 fragment wordt begrijpelijk indien wij het neerschrijven van deze woorden in die bijzondere periode plaatsen (ante 68 v. Chr.) en op die bijzonder plaats (Jeruzalem). Voor meer details, zie Carsten Thiede: “7Q5 – Facts or Fiction?” - The Westminster Theological Journal 57 # 1995 (pp. 471-74).

APPENDIX 15

Hoe lang duurde de Egyptische ballingschap?

Het wordt als een voldongen feit beschouwd dat Christus in het jaar 4 of 3 BC is geboren. Op grond van een schematische indeling van de geschiedenis zou die gebeurtenis in 4.000 AM (Anno Mundi: vanaf Adam) zijn geweest. Echter, Hij werd in 8 BC geboren en wel in het jaar 3.997 AM, zoals in het voorgaande artikel uiteengezet. Ervan uitgaande dat Christus rond 4 BC geboren werd, moet men wel tot de conclusie komen dat de evangelist Lukas om bestwil een leugentje heeft gepleegd, want er was toen in dat deel van het Romeinse rijk géén volkstelling. Daar de Profeet Micha had voorspeld dat de Messias in Bethlehem zou worden geboren moest een reden worden gevonden waarom ten tijde van Christus geboorte de heilige familie in Bethlehem vertoefde, en daarom zou Lukas de volkstelling erbij hebben gehaald en ‘en passant’ het bezoek van de drie koningen; edoch, fantaseert men, het kind werd gewoon in Nazareth geboren. De foutief genoemde ‘lukaslegende’ gaat als volgt:

> «« In die dagen nu kwam een besluit van Keizer Augustus om een volkstelling over heel de wereld te houden. (…) Allen gingen op reis om zich in te schrijven, ieder naar zijn eigen stad. En daar Jozef uit het huis en het geslacht van David was, vertrok ook hij (…) naar de stad van David, Bethlehem geheten, om zich met Maria [bij de Romeinse autoriteiten] in te schrijven. (…) Terwijl ze daar waren, brak de tijd van haar moederschap aan en baarde zij haar eerstgeboren zoon. »»

Kijk, op die manier vernietigen onze theologen en historici het geloof bij het argeloze publiek. Schrijver dezes heeft in zijn studie van “Wanneer werd Christus Geboren?” (in Proofs of the Life and Death of Jesus) volstrekt aannemelijk gemaakt dat Christus ten tijde van de volkstelling werd geboren, die zoals bekend in het jaar 8 BC was. Het gevolg daarvan is dat belangrijke andere data mee gingen schuiven, maar voor elke verschuiving is een bevredigende verklaring gevonden. Alles doorrekenend wordt in die studie aangetoond dat het Flavius Josephus was die een leugentje heeft gelanceerd, en niet de evangelist Lukas. Dat nu juist Flavius Josephus aan geschiedvervalsing heeft gedaan is voor onze hooggeleerde wetenschappers ondenkbaar! Raak niet aan de reputatie van Flavius Josephus! Maar toch is dat de enige oplossing.

Uit het voorgaande blijkt opnieuw het belang van de chronologie der gebeurtenissen. Zoals Peter James opmerkte wordt de chronologie door hen, die zich met de studie van oude beschavingen bezighouden maar al te vaak als een noodzakelijk kwaad gezien, moegebeukd als ze zijn door de saaie repetities van jaartallen op school. Maar ze zijn van immens belang: reeds een verschuiving van vier jaar in de geboorte van Jezus Christus zet grote twijfels bij de historiciteit van het Bijbels verslag. Historiciteit is de historische actualiteit van personen en gebeurtenissen die aanduidt of een bepaald verslag deel uitmaakt van de geschiedenis in plaats van een mythe te zijn, legende of puur verzinsel. Historiciteit concentreert zich op de werkelijke betekenis van kennisaanspraken over het verleden — zich richtend op hun historische actualiteit, authenticiteit en feitelijkheid. De historiciteit van een bewering gaat over

zijn feitelijkheid en geloofwaardigheid. Een chronologie is op zichzelf ontoereikend; ze moet accuraat zijn om tot een volgtijdelijkheid te komen in samenhang met de overige gebeurtenissen die toen plaatsvonden. In geschiedkundige termen blijven de culturele en politieke interacties binnen de oude wereld een complete warboel tenzij we over een betrouwbare tijdschaal beschikken. Dienaangaande is het niet slechts een curiositeit om het exacte tijdsraam te kennen van de Egyptische Ballingschap, iets waar alleen stoffige kamergeleerden in geïnteresseerd zouden zijn.

Het mag verbazen, maar in termen van een continue bijbelchronologie is deze kwestie van doorslaggevend belang. Immers, Christus geboortejaar is het scharnierpunt tussen de oude en nieuwe chronologie. Genesis 5:3 zegt dat Adam 130 jaar was toen hij Seth verwekte; die geboorte was dus in 130 AM. Deze manier van het tellen van data gaat verder totdat we tenslotte uitkomen bij Jezus geboorte in 3.999 AM, hetgeen dankzij het gebed van de allerheiligste Maagd met twee jaar vervroegd is geworden. Het jaar 3.997 vóór Christus was daarom het begin van Adam, hetgeen in onze Gregoriaanse kalender overeenkomt met 4.005 BC, in de wetenschap dat Christus in 8 BC is geboren. De Anno Mundi telling tot aan Christus geboorte stuit op heel wat problemen, die Ivan Panin als eerste correct en foutloos heeft weten op te lossen. Hij ging van het principe uit dat de Bijbel in zichzelf alle chronologische antwoorden bevat en dat er geen gebruik hoeft te worden gemaakt van de profane literatuur. Dat zulk een telling niet evident is blijkt uit de Joodse kalender. Hun kalender telde voor ons jaar 2.000 AD het jaar 5.760 AM, terwijl dat in werkelijkheid 6.004 AM had moeten zijn, wat een fout vertegenwoordigt van 244 jaar. Waarom ze er 244 jaar naast zitten heb ik mij nooit in verdiept, hoeft ook niet want het numerieke patroon van de PBS (Panin Bijbelstatistiek) levert het onomstotelijk bewijs van de juistheid daarvan.

In de continue bijbelchronologie is de duur van de Egyptische Ballingschap een belangrijk punt. Was het nu 210 jaar, 240, 400 of 430 jaar? Het gaat niet om 4 jaar verschil zoals bij Jezus geboorte, maar om een verschil dat kan oplopen tot 220 jaar (430-210). De PBS geeft aan dat de Egyptische Ballingschap in de 15^{e} eeuw v. Chr. eindigde, om precies te zijn in 1.468 v. Chr. (Panin + 2). Over de zogenaamde 400 jaar ballingschap staat in Genesis:

> «« Bij het ondergaan der zon werd Abram door een diepe slaap overvallen, en een sombere geweldige angst greep hem aan. Toen zei God tot Abram: *"Weet wel, dat uw nakomelingen als 'vreemden' in een land zullen toeven dat hun niet toebehoort. Zij zullen daar als slaven dienen. Men zal hen 400 jaar lang onderdrukken. Van het volk, dat zij als slaven dienen, zal Ik rekenschap eisen; en daarna zullen zij uittrekken met rijke buit."* »» (Gen. 15:12-14)

In Exodus 12:40-41 staat iets anders: *"Het verblijf van de Israëlieten in Egypte had 430 jaar geduurd. Er waren op de dag af 430 jaren verlopen toen Gods volk uit het land Egypte trok."* Op grond van hetgeen in de nieuwtestamentische Galatenbrief staat (in de volgende paragraaf geciteerd) kiest Panin dit getal als basis om op de tijdsduur van de ballingschap uit te komen. Genesis 15:12-14 bespreekt hij niet waarin sprake is van 400 jaar. Ik ga wel in op die 400 jaar omdat dat probleem tot op heden onopgelost is gebleven; men kiest altijd

voor 400 of voor 430 jaar en gaat voorbij aan het andere. In het hiernavolgend relaas zal de betekenis van die 400 jaar worden aangeduid in relatie tot de 430 jaar.

De vermelde 430 jaar past bij de jaartelling ADT (Anno Domus Testamenti), ofwel het aantal jaren na het koepelverbond met Abraham. Psalm 105:8-10 zegt het mooi: *“God blijft zijn verbond voor eeuwig indachtig, en zijn belofte in duizend geslachten: het verbond met Abraham gesloten, de belofte aan Isaäc gezworen. En die belofte heeft Hij aan Jacob bekrachtigd, aan (het volk) Israël het eeuwig verbond.”.* De 430 jaar zijn in Galaten 3:17 als volgt omschreven: *“Een door God bekrachtigde wilsbeschikking werd niet ongedaan gemaakt door een Wet (de Tien Geboden) die 430 jaar later kwam zodat de belofte (van het koepelverbond) zou komen te vervallen.”* De juiste lezing uit Exodus 12 luidt daarom vrij vertaald: *“Het verblijf in Egypte duurde tot aan het jaar 430. Precies op oudejaarsdag trok Gods volk uit Egypte weg (en dat is de dag die met de Joodse Pesach/ Paas viering wordt herdacht).”* Omdat het waarschijnlijk is dat de dag van het koepelverbond als hoofd van het jaar ging dienen mogen we op grond van dit vers concluderen dat het koepelverbond op Pasen werd gesloten! Nu zijn er op verschillende momenten toezeggingen door God aan Abram gedaan. De eerste maal toen hij 75 jaar oud was, maar pas bij de laatste en derde maal is sprake van het ‘altijddurende’ verbond (Gen. 12 en 17). Toen was hij 99 jaar oud en toen pas veranderde zijn naam van Abram in Abraham (vader van vele volken); toen pas werd via de besnijdenis het Verbond met bloed bezegeld waarmee het de kracht van wet kreeg (zonder bloedvloeiing geen bekrachtiging) en toen pas raakte Sarah zwanger van de beloofde zoon, Isaäc geheten, die geboren werd toen Abraham nog altijd 99 jaar oud was.

De andere periode, de 400 jaar vreemdelingschap, voorzien in Abram’s angstdroom, hoeft niet in tegenspraak met het voorgaande te zijn omdat dit naar het verbond met Abimelech wijst (Gen. 21:22-34), dat dus plaatsvond in 30 ADT (430-400). Dat kondigt het begin aan van een discriminatie en onderdrukking die zou blijven voortduren tot aan eind van de Egyptische onderdrukking. De teneur van het verhaal laat weinig keus ten aanzien van de reden van het verbond met Abimelech. Na bezegeling daarvan staat er dat Abraham in het land van de Filistijnen *“verbleef”* (גּוּר). In het Hebreeuws is dit soort ‘verblijven’ afgeleid van het woord voor ‘buitenlander’ of ‘vreemdeling’, en inderdaad werd Abrahams familie door de Filistijnen onderdrukt – niet echter door de Hethieten (Gen. 23:6) – zelfs nadat ze reeds 55 jaar lang in het land Kanaän hadden gewoond (Gen. 12:4). Kanaän was ook het land waar Isaäc geboren werd, zijn thuisland, maar toch kreeg Isaäc opdracht in het land te *“verblijven”* (26:3); Jacob *“verbleef”* in ballingschap in het land Cham – een andere naam voor Egypte (Ps. 105:23), terwijl zijn zonen zeiden dat ze naar Egypte kwamen om daar te *“verblijven”* (47:4). De eerste 30 jaren ADT, in Kanaän, tellen nog niet mee omdat in dit tijdsbestek Abrahams manier van wonen anders was. Alhoewel buitenlander, werd hij in het begin hooggeacht (dankzij zijn krijgsverrichtingen). Het conflict met Abimelech geeft aan dat deze achting was weggeëbd. We dienen rekening te houden met het feit dat Abraham veel langer leefde dan de Filistijnen. De eerste groep, die hem met rust liet, was al te oud of overleden; Abraham zelf was inmiddels 130 jaar oud toen hij het verbond met Abimelech sloot, terwijl hij nog 45 jaar te gaan had.

Om het volgende te kunnen begrijpen doet u er goed aan uw Bijbel ter hand te nemen. Het *"tezelfdertijd"* van Genesis 21:22 is in het Hebreeuws onbepaald en kan afzonderlijk van de voorgaande verzen worden beschouwd, wat ondermeer gaat over het spenen van Isaäc, negen maanden na sluiting van het koepelverbond (ADT nul). Daarom is de vertaling *"tezelfdertijd"* misleidend. Ik lees het liever als volgt: *"Op zekere dag (de dag waarover wij spreken in de tijd van het conflict dat tot het verbond leidde met Abimelech van Gerar), zeiden Abimelech en zijn legeroverste Pikol tegen Abraham: enz."* Opvallend is dat het Hebreeuwse woord 'acher' in het eerste vers van het volgend hoofdstuk – dat over de Akeda Isaäc gaat (het offer of de binding van Isaäc) – een duidelijk verband legt met het voorgaande, alhoewel niet perse in de tijd, want dan zou er 'acheroj' hebben gestaan. In feite liggen er 6 jaar tussenin. Ik tel er 6 omdat Sarah volgens het Boek Jasher enkele dagen na de akeda/binding stierf. De Bijbel geeft aan wanneer (zie Gen. 17:17 samen met Gen. 23:1): Abraham was toen 136 jaar oud en Isaäc 36. Genesis 21:22 en 23:1 behoren tot die voorbeelden waar de indeling in hoofdstukken tot verkeerde inzichten leidt. Genesis 22:19 had het begin van hfst. 23 moeten zijn, terwijl 21:22 het begin had moeten zijn van hfst. 22.

Per slot van rekening blijkt het verblijf in Egypte slechts 240 jaar te hebben geduurd. Zoals een eenvoudige chronologie uitwijst werd Jacob uit Isaäc geboren toen zijn vader 60 jaar oud was; Isaäcs vader Abraham was toen 159 jaar, wat daarom op 60 ADT viel. Tevens leert de Bijbel dat Jacob 130 jaar oud was aan het begin van de Egyptische Ballingschap, dat daarom op 190 ADT viel (60+130). Het eindpunt van de Ballingschap is 430 ADT. De aftreksom (430-190 = 240) is de duur van de Egyptische Ballingschap. Volgens Genesis 15:16 zouden ze na vier generaties zijn teruggekeerd (4x70 = 280), hier inclusief de 40 jaar Exodus. In het vreemdelingschap zijn er twee ballingschappen: een simpele van 160 jaar (een diaspora: uithuizig en toch inhuizig), en de Egyptische van 240 jaar, samen 400. Pas aan het eind van de Exodus werd het Beloofde Land hun ware thuisland.

We kunnen ons afvragen waarom dingen vaak zo ingewikkeld zijn in de Bijbel. Ten eerste omdat het echte leven vol onverwachte wendingen zit. En ten tweede omdat God altijd een keuze geeft. Zij die per se niet in God en zijn boek willen geloven, zullen altijd een reden vinden om niet te geloven, en zij die van ganser harte in God en de Bijbel geloven, zullen na enig zoeken altijd een reden vinden hun geloof te staven. Niettemin zullen zij die in hun idiote ongeloof volharden geen excuus hebben als ze voor Gods Troon staan, want er bestaat voldoende bewijs om te geloven. Omdat ze niet wilden horen, hoorden ze niet.

Noot: Opmerkelijk is dat in de Joodse traditie geweten was dat de Ballingschap veel korter duurde dan 400 of 430 jaar. Het Boek Jasher 81:3 stelt: "En het verblijf van de kinderen van Israël, die met harde arbeid in het land van Egypte verbleven, was 210 jaar." En deze 210 jaar is binnen het Jodendom nog steeds de aanvaarde tijdsduur. Feit blijft dat in de traditionele uitleg de twee periodes van 400 en 430 jaar niet met elkaar te rijmen zijn, alhoewel daartoe legio pogingen zijn ondernomen.